ALMANAH '87

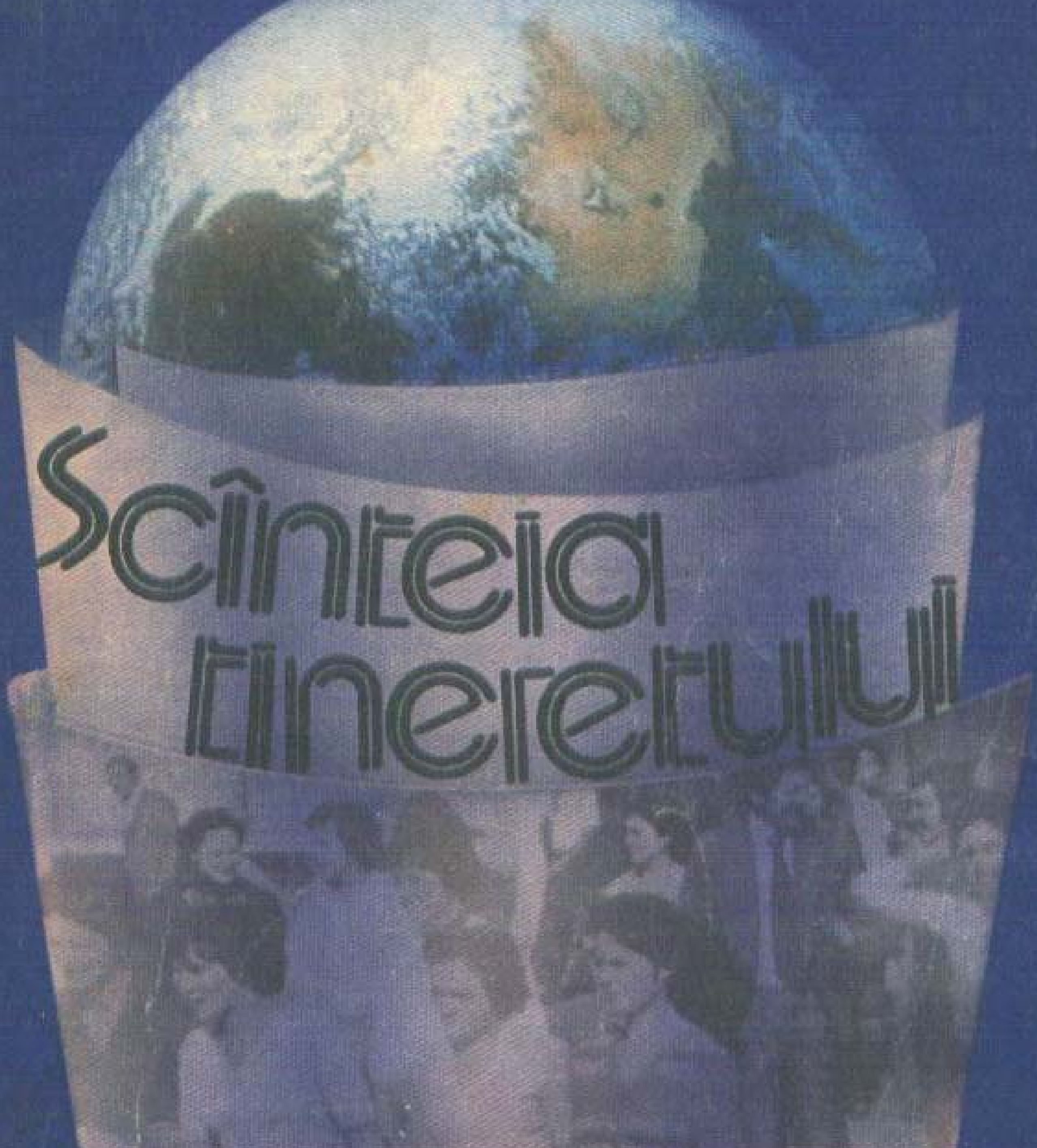

„Faceți totul, dragi prieteni tineri și copii, pentru a folosi minunatele condiții de viață, muncă și învățătură pe care vi le asigură societatea socialistă, pentru a vă însuși cele mai temeinice și mai noi cunoștințe, din toate domeniile! Pregătiți-vă pentru muncă și viață, pentru a fi prezenți întotdeauna acolo unde poporul, patria o vor cere!“

NICOLAE CEAUȘESCU

Eroic drum de luptă revoluționară sub conducerea Partidului Comunist Român

Tînăra generație a României socialiste, întregul nostru popor aniversează în primăvara anului 1987 împlinirea a 65 de ani de la făurirea, în martie 1922, a Uniunii Tineretului Comunist și 30 de ani de la înființarea Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști, momente de însemnătate esențială în istoria mișcării revoluționare și democratice de tineret din țara noastră, care au înrîurit decisiv angajarea plenară a tineretului în luptele de clasă purtate de cele mai înaintate forțe ale societății, pentru dreptate socială și eliberare națională, pentru victoria revoluției socialiste și făurirea unui nou destin patriei noastre. 65 de ani de glorioasă existență revoluționară; ani de luptă, jertfe și victorii, alături de Partidul Comunist Român, pentru cauza nobilă a dreptății și libertății sociale, a demnității și independenței; ani de neșovăită angajare pe făgașul transformării radicale a fizionomiei țării, ani de măreț tumult revoluționar.

Actul istoric săvîrșit în urmă cu 65 de ani a fost împlinirea firească a unui îndelungat proces de maturizare politică, ideologică și organizatorică parcurs, vreme de aproape un secol, de mișcarea revoluționară de tineret din România, a fost o necesitate obiectivă determinată de profundele mutații survenite în societatea românească după Marea Unire din 1918, de rolul ce revenea tinerei generații în amplul proces de consolidare și transformare democratică a României reîntregite. În acest context, Uniunea Tineretului Comunist, făurită în martie 1922, exprima ideile de unitate, continuitate și ascendență revoluționară care au definit și istoria mișcării revoluționare de tineret încă de la apariția și afirmarea sa pe arena vieții social-politice românești.

Adînci rădăcini istorice

I-au fost, dintotdeauna, caracteristice tinerei generații receptivitatea și atașamentul organic la marile idealuri ale dăinuirii și devenirii istorice a poporului nostru, spiritul novator și fecunditatea în idei — trăsături ce au impus-o și afirmat-o ca un important factor de progres în istoria noastră multimilenară. Izvorul cutezanței gîndirii și acțiunii sale revoluționare, patriotice, l-au constituit condițiile vieții sociale și politice a timpului, lupta aprigă și eroică — generatoare de progres — a poporului român pentru dreptate socială, unitate națională și neatîrnare, pentru apărarea dreptului sacru de a se rîndui în istorie potrivit cu vocația sa, de a fi stăpîn pe propriile sale destine.

Nimic din ce a fost aspirație înaltă și vis curat în inimi și în cugete, nici una din măreţele fapte și izbînzi ale trecutului nostru nu pot fi despărțite de avîntul generos, de receptivitatea largă la nou, de capacitatea de dăruire a vîrstelor tinere. Revoluțiile române de la 1821 și 1848, Unirea Principatelor din 1859, războiul pentru cucerirea independenței de stat depline a României din 1877—1878, marea răscoală țărănească din 1907 sau Marea Unire din memorabilul an 1918 au reprezentat, din acest punct de vedere, momente cu valoare de simbol, care au pus în evidență, în cadrul ridicării generale a maselor, brațul de luptă și contribuția tineretului muncitor, a elevilor sau studenților — expresie concludentă

a înțelegerii imperativelor majore, de ordin social și național, care constituiau direcția de acțiune a întregului popor, sensul unic al evoluției societății românești pe drumul progresului și civilizației. Spiritul cutezător, revoluționar care a animat gîndul și fapta tinerei generații s-a adîncit necontenit, și-a îmbogățit sensurile și a dobîndit un cadru organizat de manifestare și afirmare sub înrîurirea determinantă a idealurilor și luptei clasei muncitoare, forța cea mai înaintată a societății românești.

Apărută în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, mișcarea revoluționară de tineret din România a urmat în chip firesc, în evoluția sa, aceleași etape și forme concrete de organizare a rîndurilor sale ca și mișcarea noastră muncitorească, în cadrul și sub înrîurirea căreia s-a dezvoltat și a acționat în permanență: de la asociații profesionale de într-ajutorare, la organizații politice bazate pe principiul luptei de clasă. Contactul permanent cu mișcarea muncitorească și socialistă, sprijinul și îndrumările sale au influențat în mod hotărîtor evoluția procesului de organizare politică și de maturizare ideologică pe care l-a parcurs mișcarea de tineret din România; au asigurat situarea sa fermă pe pozițiile revoluționare ale partidului politic al clasei muncitoare, a cărui creare, în 1893, a marcat și intrarea tineretului socialist pe un drum nou, mereu ascendent, al devenirii sale. Societatea „Tinerimea muncitoare" (1894), Cercul elevilor tipografi (1894), Cercul de propagandă al studenților social-democrați (1896) sau Cercul ucenicilor în 1908 (devenit, un an mai tîrziu, cercul „Tineretul muncitor") au reprezentat nu numai etape consecutive ale procesului unic de trecere spre centralizarea mișcării revoluționare de tineret la nivel național, dar și momente definitorii de ascendență revoluționară, de afirmare a tinerei generații în viața social-politică a țării.

Din imaginea istorică a ceea ce au realizat cercurile „Tineretul muncitor" — reunite, în august 1912, sub conducerea unui Comitet Central, ca nucleu al unei mișcări ce s-a organizat la scara întregii țări sub denumirea de Mișcarea Tineretului Muncitoresc din România —, se desprind cu ușurință o multitudine de acțiuni prin care tineretul revoluționar din țara noastră s-a implicat organic în toate marile înfăptuiri ale clasei muncitoare, ale poporului nostru de la luptele eroice purtate în vara anului 1917, la Mărăști, Mărășești și Oituz, pentru apărarea pămîntului străbun al patriei la actul istoric al formării statului național unitar român din anul 1918; de la marile bătălii revoluționare din anii imediat următori Marii Uniri, la făurirea Partidului Comunist Român în rîndurile căruia aveau să să înroleze cei mai buni tineri crescuți în spiritul datoriei revoluționare.

Formarea Uniunii Tineretului Comunist — moment crucial în istoria mișcării revoluționare de tineret din România

În noua etapă istorică inaugurată de Marea Unire din 1918, în fața poporului român s-au ridicat sarcini noi, deosebit de complexe, determinate de necesitatea transformării democratice a structurilor societății românești în spiritul hotărîrilor adoptate de adunările plebiscitare de unire cu Țara din cursul anului 1918. Marea Unire i-a creat clasei muncitoare cadrul propice de manifestare și afirmare plenară, pe plan național, a potențelor sale revoluționare, punînd în fața mișcării noastre muncitorești, ca sarcină fundamentală, unificarea la scara României reîntregite a organizațiilor proletare într-un singur partid revoluționar și înarmarea sa cu o strategie și o tactică pe măsura epocii, corespunzătoare aspirațiilor maselor largi populare, un partid capabil să conducă lupta pentru transformarea revoluționară a societății românești.

În strînsă legătură cu spiritul nou al epocii, cu evoluția politică și organizatorică a mișcării muncitorești din această perioadă, s-a dezvoltat și mișcarea revoluționară de tineret. Este profund semnificativ pentru cursul practicii sale politice din anii 1918—1922 faptul că obiectivele sale fundamentale au fost identice cu cele pe care le-a avut de realizat mișcarea noastră muncitorească: reorganizarea și apoi înmănunchierea într-un singur șuvoi a tuturor forțelor revoluționare ale tinerei generații de pe întreaga cuprindere a meleagurilor românești, situarea la baza acțiunii politice a organizației revoluționare unice a unui program corespunzător noilor realități ale României reîntregite, un program în care să se reflecte aspirațiile legitime ale tineretului, care să jaloneze participarea lui la amplele transformări democratice ce se preconizau.

Început la scurt timp după Marea Unire din 1918, amplul proces de unificare — desfășurat pe fondul unei puternice efervescențe revoluționare a maselor muncitoare și a unor vii dezbateri programatice — a dobîndit un conținut nou și a intrat în faza sa finală, decisivă în perioada imediat următoare făuririi, în mai 1921, a Partidului Comunist Român, forța politică ce a avut rolul primordial în ampla acțiune de creare a organizației unice de tineret pe plan național și așezarea întregii sale activități pe temeiul acțiunii comuniste. Iar corolarul eforturilor stăruitoare depuse de mișcarea revoluționară de tineret, de partidul comunist — prin intermediul tinerelor sale cadre — l-a constituit Conferința generală a tineretului socialist, de la București, din 19—20 martie 1922 care — sintetizînd rezultatele majore pe care le punea în evidență întregul proces istoric de dezvoltare, întreaga experiență revoluționară dobîndită de-a lungul deceniilor de tînăra generație — a pus bazele organizației unice, consecvent revoluționare a tinerei generații — Uniunea Tineretului Comunist — aflată, de la început, sub conducerea nemijlocită a partidului comunist.

Momentul crucial în istoria mișcării revoluționare de tineret, făurirea în martie 1922, a Uniunii Tineretului Comunist a înrîurit decisiv evoluția gîndirii și practicii politice a tineretului revoluționar, a marcat începutul unei etape noi, superioare în procesul de angajare al acestuia în lupta eroică a partidului comunist pentru împlinirea idealului libertății sociale și naționale pe pămîntul României. „Formarea în 1922 a Uniunii Tineretului Comunist, la un an după crearea Partidului Comunist Ro-

1 LEU EXEMPLARUL

TINERETUL SOCIALIST

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: ... CĂCIULARI 17, BUCUREȘTI

ORGANUL MIȘCĂRII TINERETULUI SOCIALIST DIN ROMÂNIA
— Apare săptămânal —

DESBATERILE CONFERINȚEI GENERALE DIN 19—20 MARTIE 1922
A TINERETULUI SOCIALIST DIN ROMANIA

TINERETUL SOCIALIST DIN ROMÂNIA

Comitetul central provizoriu al Tineretului Socialist din România, convoacă pentru Duminică 19 Martie a. c. toate organizațiile tineretului din vechiul regat la o Conferință care se va ține la București.

De asemenea comitetul central invită stăruitor organizațiile tineretului din noile provincii (Ardeal, Banat, Bucovina, Basarabia și Crișana) să-și trimeată delegați.

Ordinea de zi a Conferinței

1. Raportul comitetului central provizoriu, raportor *Nicolae Dorian*.
2. Raportul delegaților din țară.
3. Reorganizarea mișcării tineretului, *Andrei Moldoveanu*.
4. Chestiunea unificării.
5. Congresul raportor *Ștefan Teodorescu*.
   a) Alegerea unei comisiuni pentru pregătirea congresului și a statutelor.
   b) Fixarea ordinei de zi a congresului.
6. Diverse.

Toate organizațiile tineretului sunt invitate a discuta ordinea de zi a conferinței.

PENTRU CONFERINȚA TINERETULUI

CONFERINȚA NOASTRA

mân — subliniază secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — a constituit un moment crucial în istoria mișcării revoluționare de tineret din România. Se poate spune că Uniunea Tineretului Comunist a desfășurat în toată perioada ilegalității o intensă activitate de organizare a tineretului, de conducere a luptelor sale alături de clasa muncitoare, de toate forțele revoluționare și progresiste din România".

Plămădită la retorta vie a mișcării muncitorești revoluționare, Uniunea Tineretului Comunist s-a aflat, din primele momente ale existenței sale sub conducerea și îndrumarea permanentă a Partidului Comunist Român în care a văzut exponentul fidel și consecvent al intereselor fundamentale nutrite de clasa muncitoare, de poporul român de-a lungul zbuciumatei sale istorii, flacăra vie a spiritului revoluționar și patriotic. Identificînd în tineret nu un simplu punct de sprijin ci o importantă forță socială mereu deschisă înnoirii — care își afirmase în numeroase împrejurări potențialul revoluționar — Partidul Comunist Român a îndrumat și sprijinit, pas cu pas, activitatea politică și organizatorică a U.T.C. și, prin intermediul ei, a întregii mișcări revoluționare și democratice de tineret, a manifestat o stăruitoare atenție pentru asigurarea unei linii tactice corespunzătoare momentului istoric, imperativelor fundamentale ale luptei revoluționare.

Scoasă în afara legii, la scurt timp după crearea sa — **alături de partidul comunist, de alte organizații revoluționare ale clasei muncitoare — Uniunea Tineretului Comunist a depus consecvente eforturi pentru adaptarea structurii organizatorice și a activității sale politice potrivit noilor condiții — preconizînd forme de luptă menite să asigure îmbinarea muncii ilegale cu cea legală — a acționat, sub îndrumarea nemijlocită a partidului comunist, pentru stabilirea unei linii tactice și platforme politice realiste în care au fost cuprinse deziderateIe fundamentale — social-economice și politice — ale tuturor categoriilor tinerei generații. Toate acestea i-au permis Uniunii Tineretului Comunist să mențină și să dezvolte legăturile cu tineretul muncitoresc și studios, cu tinerii din unitățile militare; să desfășoare — prin intermediul presei ilegale și legale, al manifestelor și broșurilor, al manifestărilor cultural-artistice, sportive și turistice — o intensă și rodnică activitate politico-ideologică și educativă; să dinamizeze și să antreneze activ, pe baza unității proletare, largi categorii de tineri, de diferite orientări politice, în toate marile bătălii purtate de clasa muncitoare, sub conducerea partidului comunist, împotriva exploatării și nedreptății sociale, pentru salvgardarea democrației, pentru apărarea independenței și suveranității naționale a României. S-au gravat cu litere de aur, adînc și trainic, în istoria acestor 65 de ani eroici prezența viguroasă și combativă a Uniunii Tineretului Comunist, în fruntea mișcării revoluționare și democratice de tineret, în amplele acțiuni revoluționare din perioada crizei economice și, în mod deosebit, în eroicele lupte ale muncitorimii române din iarna anului 1933, cînd tineretul muncitoresc a demonstrat — așa cum aprecia Plenara C.C. al P.C.R. din iulie 1933 —** „un eroism și curaj demn de tînăra generație a proletariatului revoluționar".

Publicaţii legale şi ilegale editate de Uniunea Tineretului Comunist în anii 1924–1933

În primele rînduri ale luptei împotriva fascismului

În anii deceniului al patrulea al secolului nostru, cînd asupra Europei se adunaseră norii grei ai fascismului şi războiului, Uniunea Tineretului Comunist — care îşi îmbogăţise experienţa revoluţionară în timpul marilor bătălii de clasă din anii crizei economice — întregul tineret democratic, patriotic s-au afirmat viguros ca detaşamente puternice ale luptei antifasciste, pentru apărarea democraţiei şi culturii, a independenţei, suveranităţii şi integrităţii teritoriale a României.

Ataşat trup şi suflet destinului acestor meleaguri şi înzestrat cu o deosebită capacitate de analiză şi înţelegere a fenomenelor din viaţa social-politică internă şi internaţională, Partidul Comunist Român a fost cel dintîi care a semnalat imensul pericol pe care îl reprezenta fascismul pentru umanitate, în genere, şi, deopotrivă, pentru poporul român, a avertizat de la început şi consecvent asupra gravităţii şi nocivităţii acestuia, a variantei sale cea mai agresivă — hitlerismul. În concepţia partidului comunist lupta împotriva acestui adevărat flagel ideologic şi politic însemna un front comun al celor mai largi forţe sociale şi politice care, în forme organizate, să acţioneze decisiv pentru a bara calea fascismului în România.

În cadrul largii coaliţii naţionale antifasciste preconizate de către P.C.R., un loc important a fost rezervat tinerei generaţii care îşi vedea propriul viitor pus sub semnul întrebării, ameninţat de politica antinaţională şi antipopulară a coloanei a V-a a hitlerismului din România — Garda de fier. Iar Uniunea Tineretului Comunist, majoritatea covîrşitoare a tinerei generaţii au înţeles raţiunea acestui imperativ al istoriei, s-au aflat ferm pe poziţii ostile fascismului, au afirmat o atitudine hotărîtă, combativă faţă de manifestările lui huliganice, profanatoare, pronunţîndu-se şi acţionînd, în consens cu celelalte forţe sociale şi politice antifasciste, pentru salvgardarea democraţiei şi culturii, a independenţei şi integrităţii României, grav periclitate de politica agresivă şi revizionistă a statelor fasciste.

Pentru traducerea în viaţă a crezului său profund patriotic Uniunea Tineretului Comunist a găsit, cu sprijinul şi sub îndrumarea partidului comunist, formele organizatorice şi mijloacele de acţiune adecvate. Ele s-au concretizat în fecunda activitate publicistică a tineretului comunist, democrat — integrată amplei ofensive a partidului comunist pe tărîm ideologic şi cultural împotriva fascismului — pentru combaterea şi demascarea substratului ultrareacţionar, anticomunist, antinaţional, mistic şi şovin al activităţii Gărzii de fier şi a altor organizaţii fasciste; prin preocuparea susţinută a U.T.C. pentru dezvoltarea colaborării cu celelalte organizaţii muncitoreşti de tineret în vederea închegării unităţii de acţiune a tineretului muncitor, condiţie esenţială pentru făurirea

unui cuprinzător front de luptă antifascistă a tinerei generații — fără deosebire de profesie, naționalitate sau apartenență politică — conceput ca parte componentă a Frontului Național Antifascist, preconizat de partidul comunist.

Această orientare politică fundamentală s-a materializat în activitatea rodnică desfășurată de tineretul comunist, democrat, prin intermediul Comitetului Național Antifascist, Comitetului Național Antifascist al Tineretului — în constituirea cărora un rol determinant a revenit tînărului luptător comunist Nicolae Ceaușescu —, al secțiunilor de tineret de pe lingă organizațiile de masă democratice, antifasciste aflate sub influența P.C.R., al Frontului tineretului pentru pace sau al Frontului Studențesc Democrat — organizații care au reunit, în jurul unor deziderate nu neapărat exclusiv revoluționare, nu comuniste cu precădere, tineri de diferite categorii sociale, orientări politice sau neorganizați, care se pronunțau împotriva fascismului, pentru apărarea independenței și suveranității naționale a României, a integrității sale teritoriale. Prin intermediul lor, tînăra generație s-a manifestat și afirmat ca o importantă forță socială în lupta poporului român pentru salvgardarea democrației și valorilor perene ale culturii naționale, a independenței, suveranității și integrității teritoriale a patriei. Mărturii elocvente sînt, în acest sens, activitatea politică legată de demascarea și contracararea Congresului legionar de la Tîrgu Mureș din aprilie 1936, demonstrația tineretului Capitalei de la Mormîntul Eroului Necunoscut din Parcul Libertății din 21 mai 1936, acțiuni, cu puternic și statornic ecou în epocă; implicarea viguroasă a U.T.C., a majorității covîrșitoare a tineretului în marile întruniri și demonstrații antifasciste sau în ampla mișcare pentru apărarea păcii, inițiate de comuniști în deceniul patru, cu momentul lor de maximă amplitudine — marea demonstrație patriotică, antifascistă, antirăzboinică și antirevizionistă de la 1 Mai 1939, în organizarea și desfășurarea căreia un rol important a revenit tovarășului Nicolae Ceaușescu, tovarășei Elena Petrescu (Ceaușescu). Cu forțe înfrățite, pe care le uneau de aceeași parte a baricadei interese fundamentale, tînăra generație, aidoma întregului popor, a dat expresie hotărîrii unanime și de neclintit de a apăra independența și integritatea țării, de a da o ripostă fermă oricărui agresor. Regăsim în toate acestea meritul incontestabil al partidului comunist care, prin orientarea realistă și autenticul conținut patriotic al obiectivelor sale programatice, a ridicat activitatea Uniunii Tineretului Comunist, a tinerei generații la înălțimea marilor răspunderi impuse de momentele grele prin care trecea țara.

O biografie eroică dăruită cauzei revoluționare a clasei muncitoare, a întregului popor

Tovarășul Nicolae Ceaușescu în anul 1933

Rolul decisiv în forjarea și oțelirea conștiințelor, în fertilizarea acțiunii politice a tineretului l-a avut Partidul Comunist Român, prezența sa marcantă și tonică în rîndurile tinerei generații, prin noblețea idealurilor sale revoluționare, prin puterea de influențare a politicii sale autentic patriotice, prin atitudinea curajoasă și activitatea însuflețitoare a tinerilor săi militanți. O deosebită forță mobilizatoare și un vibrant exemplu a reprezentat pentru tînăra generație tînărul militant comunist Nicolae Ceaușescu, cel care, avînd mereu aproape de inimă vrerile și nădejdile poporului său, s-a ilustrat în tumultul luptei revoluționare, antifasciste printr-o energie și putere de muncă clocotitoare, printr-o impresionantă capacitate organizatorică, profunzime și maturitate în gîndire, combativitate și fermitate revoluționară, patriotism înflăcărat și devotament față de cauza clasei muncitoare și a partidului comunist, față de interesele majore ale poporului român.

Intrat la o fragedă vîrstă în viltoarea luptei revoluționare a partidului comunist, tînărul militant comunist Nicolae Ceaușescu acționează energic, cu uriașă forță mobilizatoare — din însărcinarea partidului comunist — în conducerea Comitetului Național Antifascist și, deopotrivă, a Comitetului Național Antifascist al Tineretului, pentru atragerea pe făgașul unic al mișcării antifasciste a unor largi forțe sociale și politice — în special a tinerei generații —, pentru dinamizarea și antrenarea aces-

Tovarășul Nicolae Ceaușescu în anul 1936

tora la manifestări de masă împotriva fascismului, pentru apărarea democrației, a independenței și suveranității naționale a României. O activitate care avea să-l situeze în primele rînduri, ale mișcării antifasciste românești, dobîndind, în scurt timp, admirația și prețuirea tineretului revoluționar, ale muncitorimii în mijlocul căreia se afla în permanență, precum și ale unor intelectuali de prestigiu.

Neobosita sa activitate revoluționară nu a trecut neobservată de organele represive ale regimului burghezo-moșieresc. La vîrsta de numai 15 ani, numele tînărului comunist Nicolae Ceaușescu figura în rapoartele organelor de poliție și siguranță ca „periculos agitator comunist", pentru ca în iunie 1934 să fie arestat, la Craiova, unde se afla pentru a-și exprima solidaritatea cu conducătorii luptelor revoluționare ale muncitorimii române din iarna anului 1933, implicați în procesul judecat de Consiliul de Război al Corpului I Armată.

Înfruntînd cu tenacitate măsurile represive ale autorităților, dîrz, mereu drept în fața nedreptății, tînărul militant comunist își urma, cu fermitate, destinul revoluționar. Experiența pe care o dobîndise, calitățile moral-politice de excepție, probate în numeroase acțiuni revoluționare organizate și desfășurate de partidul comunist, au fost tot atîtea argumente care au determinat conducerea P.C.R. să-i încredințeze, în toamna anului 1935, sarcina de mare răspundere de secretar al Comitetului regional Prahova al Uniunii Tineretului Comunist. Sarcină pe care tînărul militant comunist Nicolae Ceaușescu o va onora printr-o susținută și rodnică activitate politică și organizatorică pentru consolidarea Regionalei Prahova a U.T.C. și extinderea posibilităților sale de manifestare legală, pentru promovarea, în rîndul tinerei generații, a liniei politice patriotice a Partidului Comunist Român. Este din nou arestat, implicat — alături de alți 19 tineri luptători comuniști și antifasciști — în procesul desfășurat între 27 mai — 5 iunie 1936 în fața Consiliului de Război al Corpului V Armată din Brașov și condamnat la 2 ani și jumătate închisoare, plata unei împovărătoare amenzi și un an interdicție de a părăsi domiciliul părintesc după executarea sentinței.

Anii petrecuți între zidurile Doftanei nu i-au putut frînge voința de acțiune, nu l-au putut abate de pe drumul revoluționar pe care se angajase din cea mai fragedă vîrstă. Abia eliberat din închisoare se avîntă din nou, cu același entuziasm și spirit de sacrificiu, în clocotul luptei. Alături de viitoarea sa tovarășă de viață — tînăra

Comentarii ale presei timpului pe marginea procesului de la Brașov

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu în anul 1939

Tovarăşa Elena Petrescu (Ceauşescu) în anul 1939

comunistă Elena Petrescu (Ceauşescu), contribuie în mod decisiv la animarea activităţii politice şi cultural-educative a tineretului comunist în cadrul breslelor muncitoreşti, este prezent în toate acţiunile revoluţionare de anvergură desfăşurate de partidul comunist în cursul anului 1939. Mărturie grăitoare este, în acest sens, contribuţia determinantă a tînărului comunist Nicolae Ceauşescu la organizarea şi desfăşurarea uneia dintre cele mai mari şi mai răsunătoare demonstraţii muncitoreşti din acea epocă plină de ameninţări şi pericole — manifestaţia patriotică, antirăzboinică, antifascistă şi antirevizionistă de la 1 Mai 1939; sînt sarcinile de mare răspundere ce i-au fost încredinţate de partidul comunist — îndeplinite în spiritul viu al datoriei revoluţionare — în ampla acţiune de reorganizare a Uniunii Tineretului Comunist şi, apoi, din decembrie 1939, în conducerea organizaţiei, ca secretar al C.C. al U.T.C.

O activitate tumultuoasă şi rodnică care ilustrează elocvent discernămîntul, clarviziunea politică a tînărului militant comunist Nicolae Ceauşescu, adînca înţelegere a imperativelor acelui ceas al istoriei, devotamentul său fierbinte şi spiritul de sacrificiu pentru cauza patriei primejduite. O activitate exemplară, desfăşurată în condiţiile unei permanente şi dure prigoane din partea aparatului represiv, care l-a impus, cu îndreptăţit temei, drept unul dintre cei mai reprezentativi conducători ai Uniunii Tineretului Comunist şi căruia tînăra generaţie îi datorează toate succesele luptei sale ulterioare.

În clocotul revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă, de la 23 August 1944

Afirmată strălucit în momente decisive ale luptei revoluţionare, antifasciste a partidului comunist, activitatea pilduitoare a tînărului militant comunist Nicolae Ceauşescu a contribuit hotărîtor la intensificarea activităţii partidului în rîndurile tinerei generaţii, înrîurind profund unitatea de acţiune a acesteia în lupta împotriva fascismului şi războiului, pentru apărarea independenţei naţionale şi a integrităţii teritoriale a patriei, grav periclitate de marşul tenebros al hitlerismului; a imprimat Uniunii Tineretului Comunist forţă organizatorică şi dinamism politic, angajare fermă în procesul viu al creaţiei istorice, fapt ce i-a permis să se afirme în anii dictaturii militare-fasciste şi ai războiului hitlerist drept cea mai importantă şi apropiată organizaţie de masă a Partidului Comunist Român, reprezentînd, cu adevărat, rezerva de cadre şi principalul său ajutor.

Făcînd dovada înţelegerii sensului profund patriotic al liniei politice generale a partidului comunist, clar definită în platforma-program din 6 septembrie 1941 intitulată Lupta poporului român pentru libertate şi independenţă naţională, precum şi în alte documente, Uniunea Tineretului Comunist s-a manifestat şi afirmat din nou

drept exponentul fidel al atitudinii net antifasciste a tinerei generații, a hotărîrii sale ferme de a se opune hitlerismului, acțiunilor sale războinice și revizioniste. În acest spirit, Uniunea Tineretului Comunist a elaborat, în februarie 1942, o platformă-program proprie în baza căreia a militat cu consecvență pentru unirea întregului tineret democratic, patriotic — indiferent de convingerile sale politice — într-un cuprinzător Front patriotic antihitlerist al tinerei generații — conceput ca parte componentă a Frontului Național Antihitlerist al poporului român —, în vederea sporirii aportului său la lupta partidului comunist pentru răsturnarea dictaturii militaro-fasciste, scoaterea țării din războiul hitlerist și eliberarea ei de sub dominația nazistă, pentru redobîndirea independenței naționale a României. Pe acest temei, U.T.C., mișcarea revoluționară și democratică de tineret s-au implicat activ în ampla mișcare de rezistență antihitleristă a poporului român, iar, apoi, în pregătirea și înfăptuirea măreţului act de demnitate națională de la 23 August 1944 — moment epocal care a marcat începutul revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar al C.C. al U.T.C., 1944

Piatră de hotar în devenirea noastră istorică, 23 August 1944 a inaugurat epoca unor adînci prefaceri revoluționare în societatea românească, în care au fost implicate largi forțe sociale și politice. În perspectiva istorică înfățișată de partidul comunist, tînăra generație nu numai că și-a regăsit propriile aspirații, dar prin intermediul organizațiilor politice și profesionale în care s-a încadrat — îndeosebi al Uniunii Tineretului Comunist, în fruntea căreia se afla, din însărcinarea conducerii Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu — și-a putut formula opțiuni în deplin consens cu noul făgaș al istoriei românești; și-a manifestat plenar voința de acțiune, de valorificare a uriașului său potențial revoluționar și de creație în efortul general al națiunii de făurire a unui nou edificiu social-politic — acela al societății socialiste. Înțelegînd, în adevărata lor semnificație și dimensiune, imperativele fundamentale ale noii epoci istorice în care pășise țara, conținutul profund patriotic al apelurilor ce i-au fost adresate de partidul comunist, tînăra generație a constituit o prezență eroică în luptele crîncene purtate de Armata Română, de poporul român pentru eliberarea întregului teritoriu național de sub ocupația hitleristo-horthystă și, apoi, cot la cot cu armata sovietică dincolo de hotarele țării — în Ungaria, Cehoslovacia și Austria — pînă la victoria finală, de la 9 Mai 1945, asupra fascismului; s-a integrat organic în marea bătălie a forțelor democratice, condusă de comuniști, pentru cucerirea puterii politice și instaurarea, la 6 Martie 1945, a primului guvern revoluționar-democrat din istoria României; a sprijinit, cu entuziasmul și dăruirea specifice vîrstei, înfăptuirea programului de guvernare al acestuia (reforma agrară, democratizarea aparatului de stat, reconstrucția economică a țării pe primele mari șantiere naționale ale muncii voluntar-patriotice, abolirea monarhiei și proclamarea Republicii ș.a), într-un cuvînt și-a adus întreaga sa contribuție la făurirea temeliilor pe care trebuia edificată noua societate. Și aceasta, cu convingerea fermă, nutrită și astăzi, că, el, tineretul reprezintă o puternică forță socială, viitorul însuși al țării. O realitate incontestabilă exprimată clar, cu îndreptățit și robust optimism revoluționar de tovarășul Nicolae Ceaușescu în coloanele primului număr legal al ziarului „Scînteia" din septembrie 1944, mărturie a unei concepții superioare despre menirea tinerei generații, despre rolul său în viața unei națiuni: „Tineretul este viitorul unui popor; spre el își îndreaptă privirea și speranța toți oamenii de știință și politici. Cu energia și entuziasmul său, tineretul este o forță creatoare, care, pusă în serviciul științei și progresului, poate da un ajutor prețios pentru dezvoltarea economică, socială, politică și științifică a unui popor".

Evoluția mișcării revoluționare de tineret din perioada revoluției democrat-populare a fost puternic dominată de preocuparea atentă a partidului comunist pentru cristalizarea unei fizionomii organizatorice adecvate, în măsură să asigure unitatea de acțiune a întregului tineret interesat în transformarea democratică a țării. Nici una din formele organizatorice în cadrul cărora tineretul și-a desfășurat activitatea — care au condus, în mod inevitabil la dispersarea forțelor acestuia — nu a putut suplini lipsa Uniunii Tineretului Comunist, dizolvată în vara anului 1945, organizație care dobîndise în anii activității ilegale o bogată experiență revoluționară. Numai prin făurirea, în martie 1949, a unei singure organizații revoluționare de tineret — Uniunea Tineretului Muncitor (care din 1965 a revenit la vechea denumire de Uniunea **Tineretului Comunist), s-a asigurat cadrul larg de valorificare plenară a capacității de creație și a potențialului revoluționar al tinerei generații în vasta operă de edificare a socialismului pe pămîntul României.**

Scânteia
TINERETULUI

ORGAN AL COMITETULUI CENTRAL AL UNIUNII TINERETULUI COMUNIST DIN ROMANIA

IN ACEST NUMĂR:

Anul cultural 1944.

Van Gogh.

LUPTA TINERETULUI IN TRECUT

şi datoriile lui în viitor

Tovarăşul N. CEAUŞESCU

DATORIA UTC-Iştilor

Articol publicat de tovarăşul Nicolae Ceauşescu în numărul din 1 ianuarie 1945 al ziarului „Scînteia tineretului"

Tînăra generaţie — factor activ în făurirea noului destin socialist al patriei

Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, ale cărui lucrări s-au desfăşurat în zilele de 19—24 iulie 1965, a reprezentat şi pentru Uniunea Tineretului Comunist, ca de altfel pentru întregul nostru popor, un eveniment de excepţională însemnătate, cu ample şi profunde semnificaţii în munca şi viaţa tinerei generaţii din patria noastră. Congresul al IX-lea al partidului a determinat mutaţii majore în activitatea partidului însuşi, în existenţa şi conştiinţa societăţii româneşti; el a imprimat un viguros impuls procesului de dezvoltare a forţelor de producţie şi de perfecţionare a relaţiilor socialiste, conferind totodată eforturilor şi energiilor creatoare ale maselor de oameni ai muncii noi dimensiuni şi perspective.

Este meritul istoric incontestabil al tovarăşului Nicolae Ceauşescu — ales atunci în vara anului 1965, prin voinţa unanimă a comuniştilor, prin vrerea întregului popor la cîrma destinelor partidului şi ale ţării — de a fi făcut loc unei viziuni novatoare, cu adevărat revoluţionare, asupra socialismului, deschizînd un larg şi generos orizont teoriei şi practicii edificării socialismului şi comunismului pe pămîntul României, de a fi declanşat şi întreţinut un proces regenerator în toate domeniile şi

sectoarele vieţii economice, sociale, politice şi culturale, de a fi încurajat lupta hotărîtă împotriva inerţiei şi dogmatismului, împotriva a tot ce era perimat şi frîna mersul înainte al societăţii româneşti. O nouă concepţie privind locul şi rolul tineretului în dinamica procesului istoric, în ansamblul devenirii societăţii româneşti pe coordonatele socialismului şi progresului s-a cristalizat şi s-a afirmat cu putere în perioada ce a urmat celui de-al IX-lea Congres al partidului. O concepţie cu adînci rădăcini în biografia eroică a neobositului revoluţionar desemnat de istorie să fie în fruntea luptei şi muncii comuniştilor, a întregului popor, pentru triumful intereselor, năzuinţelor şi idealurilor supreme ale naţiunii, o concepţie ce se identifica deplin cu gîndirea şi acţiunea celui care avea să-şi pună inconfundabila efigie asupra unei epoci înscrise cu litere de aur în istoria multimilenară a patriei, epocă intrată în conştiinţa noastră, a tuturor, drept Epoca Nicolae Ceauşescu.

De la înalta tribună a Congresului al IX-lea, secretarul general al partidului releva în mod clar şi expresiv un adevăr de cea mai mare importanţă pentru întreaga generaţie tînără, pentru viitorul patriei, în noua etapă istorică inaugurată atunci, în 1965, în cel mai fertil anotimp al devenirii comuniste a României: „Socialismul a deschis tineretului nostru perspectivele afirmării elanului şi entuziasmului său, i-a creat condiţii optime de dezvoltare multilaterală. Fără îndoială că tineretul va răspunde şi în viitor acestor condiţii într-o muncă perseverentă de pregătire şi lărgire a orizontului de cunoştinţe, prin participarea activă, alături de întregul popor, la opera de desăvîrşire a construcţiei socialiste".

În toţi aceşti ani de măreţe înfăptuiri şi împliniri revoluţionare, anii de glorie ai tinereţii noastre, dăruită, înfloririi necontenite a României socialiste, tînăra generaţie s-a aflat întotdeauna profund implicată, cu toate forţele sale creatoare, cu întreg potenţialul său creator, cu ardoarea şi patosul ce o caracterizează în cel mai înalt grad, în gigantica epopee a edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate pe străbunul pămînt al patriei.

Toate marile realizări şi ctitorii ale epocii căreia avem privilegiul să-i fim contemporani, tot ceea ce s-a durat pe întreg cuprinsul patriei — marile citadele ale civilizaţiei noastre socialiste, obiectivele grandioase ce dau strălucire chipului ţării şi care ilustrează saltul uriaş înregistrat în industrie, în agricultură, în celelalte domenii de activitate, în ştiinţă, învăţămînt şi cultură — încorporează munca şi abnegaţia revoluţionară, patriotică a tineretului. Tînăra generaţie a Epocii Nicolae Ceauşescu, avînd mereu în faţă exemplul luminos al secretarului general al partidului, pilda sa de devotament şi slujire neabătută a intereselor poporului, s-a aflat, aşa cum i-a cerut-o partidul, în primele rînduri ale muncii pentru ţară. Elogiind în cuvinte calde aportul tineretului la făurirea noului destin al patriei tovarăşul Nicolae Ceauşescu sublinia totodată misiunea istorică, de înaltă răspundere revoluţionară şi patriotică ce revine tinerei generaţii pentru asigurarea progresului neîntrerupt, multilateral al societăţii noastre: „Avem un tineret minunat care desfăşoară o activitate multilaterală fiind prezent în toate sectoarele, pe toate şantierele aducîndu-şi, împreună cu toţi oamenii muncii o contribuţie activă la dezvoltarea patriei noastre... Faceţi totul dragi prieteni tineri, pentru a fi la înălţimea încrederii partidului nostru comunist, a condiţiilor minunate ce vă sînt create. Învăţaţi, munciţi, munciţi şi învăţaţi, însuşiţi-vă cele mai noi cuceriri ale ştiinţei şi cunoaşterii concepţia materialist-dialectică, fiţi cutezători, preţuiţi strămoşii şi părinţii voştri, acţionaţi permanent în spiritul romantismului revoluţionar, pregătiţi-vă şi fiţi totdeauna gata de a vă face datoria, de a duce înainte neabătut făclia progresului pe pămîntul României, mesajul de pace şi colaborare al naţiunii noastre socialiste cu alte naţiuni ale lumii".

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu – părinte drag, prieten apropiat al tuturor tinerilor şi copiilor patriei

Generaţia Epocii Nicolae Ceauşescu

În perioada inaugurată în noua biografie revoluţionară a poporului român de Congresul al IX-lea al partidului, Uniunea Tineretului Comunist şi-a consolidat şi mai mult structura organizatorică, orientîndu-şi cu fermitate şi consecvenţă direcţiile de acţiune. Organizaţia de tineret s-a întărit continuu atît din punct de vedere cantitativ cît şi calitativ, dovedindu-se rezerva de cadre a Partidului Comunist Român, o înaltă şcoală de educare şi formare a tinerei generaţii în conformitate cu exigenţele spiritului revoluţionar. Actualmente, Uniunea Tineretului Comunist, care reprezintă o puternică forţă, reuneşte în rîndurile sale circa 4 milioane de membri; ea continuă pe o treaptă superioară cele mai glorioase tradiţii revoluţionare de luptă şi muncă, contribuind în mod activ la mobilizarea şi unirea eforturilor şi energiilor clocotitoare ale tineretului în vederea înfăptuirii Programului partidului, a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al P.C.R., a indicaţiilor şi orientărilor trasate de tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Încrederea pe care partidul nostru, secretarul său general o investesc în organizaţia revoluţionară de tineret, în întreaga generaţie tînără a patriei onorează şi obligă deopotrivă, consacrînd de fapt vocaţia angajării şi participării celor mai tineri fii ai ţării la făurirea viitorului comunist al României.

Examenul maturităţii politice a organizaţiei noastre revoluţionare de tineret se desfăşoară de fapt la scara realităţii de zi cu zi, în producţie, în procesul de învăţătură, în tot ceea ce tineretul săvîrşeşte pe frontul paşnic al muncii şi creaţiei închinate ascensiunii necontenite a societăţii româneşti pe culmi tot mai înalte de bunăstare, progres şi civilizaţie. Partidul, personal tovarăşul Nicolae Ceauşescu au încredinţat Uniunii Tineretului Comunist sarcina de covîrşitoare răspundere de a asigura educarea prin muncă pentru muncă şi viaţă a tinerei generaţii, sporirea contribuţiei acesteia la accentuarea şi accelerarea procesului dezvoltării economico-sociale a patriei. Importanţa deosebită a acestui obiectiv, de care depind rezultatele întregului efort de făurire a omului nou, constructor conştient şi devotat al socialismului, creşterea participării tinerilor la viaţa economică, socială a ţării decurge din însuşi faptul că la temelia concepţiei revoluţionare a Partidului Comunist Român, a secretarului său general se află ideea corespunzător căreia munca este izvorul şi temeiul progresului multilateral al societăţii, aceasta constituind totodată elementul fundamental în jurul căruia gravitează întregul proces educaţional, de formare, dezvoltare şi afirmare plenară a conştiinţei socialiste a tineretului.

Modul în care Uniunea Tineretului Comunist acţionează în rîndul tuturor categoriilor de tineri, capacitînd

toate resursele şi energiile lor creatoare, orientindu-le şi concentrindu-le astfel încît materializarea, punerea lor în valoare să răspundă marilor comandamente ridicate de către partid în fața tinerei generații reprezintă un criteriu hotărîtor al eficienței întregii activități politico-organizatorice şi educative desfăşurate de organele şi organizațiile U.T.C. la toate nivelurile. În acest sens se cuvine să menționăm atît preocupările susținute ale acestora în privința orientării şcolare şi profesionale, asigurării corelației strînse între profilul de pregătire al tinerei generații şi cerințele dezvoltării multilaterale a țării cît şi acțiunile întreprinse în direcția formării şi consolidării pasiunii pentru studiu şi activitatea practică, însuşirii celor mai noi cuceriri ale revoluției ştiințifice şi tehnice contemporane, atît participarea organizațiilor de tineret la înfăptuirea programelor de asigurare a forței de muncă în domeniile prioritare ale economiei naționale, cît şi mobilizarea tineretului în vederea îndeplinirii obiectivelor planului de dezvoltare economico-socială a patriei, a programelor stabilite de partid în concordanță cu sarcinile fiecărei etape istorice.

O formă tradițională de educare revoluționară, comunistă a tinerei generații o constituie munca patriotică. Eroicelor fapte consemnate de acum în cronica de aur a construcției socialismului în patria noastră, prin care tinerii, însuflețiți de chemarea partidului au conferit muncii pentru țară o sublimă demnitate pe şantierele naționale ale tineretului de la Agnita-Botorca, Salva-Vişeu, Bumbeşti-Livezeni şi în atîtea alte locuri, li se adaugă azi valențe şi dimensiuni noi. Vor rămîne peste ani mărturie vie măreţele ctitorii ale Epocii Nicolae Ceauşescu — Transfăgărăşanul, Canalul Dunăre—Marea Neagră, metroul bucureştean şi altele — care au înscrisă la temelia lor semnătura prestigioasă a tinerilor brigadieri, a „salopetelor albastre" care prin elanul şi optimismul lor, prin dăruirea şi tenacitatea de care au dat dovadă s-au ridicat cu cinste la înălțimea generațiilor de înaintaşi care nu au precupețit nimic pentru înflorirea patriei.

Uniunea Tineretului Comunist — înaltă şcoală de educare comunistă, revoluționară a tinerei generații

Uniunea Tineretului Comunist, împreună cu organizațiile de studenți şi copii au datoria de a se implica, în mod activ, permanent în procesul de formare multilaterală a personalității tinerilor, de educare comunistă, revoluționară a tinerei generații în spiritul concepției partidului nostru despre lume şi societate, de făurire a omului nou.

Este un adevăr cu valoare exemplară, definitorie faptul că Programul partidului, hotărîrile stabilite de forumul comuniştilor constituie programul Uniunii Tineretului Comunist, programul de muncă şi viață al tinerei generații. Însuşirea de către tineri a ideologiei şi politicii revoluționare ale partidului — afirmate cu putere şi dezvoltate în mod creator, în cele două decenii şi mai bine ce au urmat Congresului al IX-lea — reprezintă un obiectiv prioritar de maximă importanță pentru U.T.C., U.A.S.C.R., Organizația Pionierilor şi Şoimilor Patriei. Este vorba în primul rînd de înțelegerea adevărurilor fundamentale ale concepției materialist-dialectice şi istorice aplicate în chip novator la realitățile şi cerințele dezvoltării impetuoase a societății româneşti, de înțelegerea deplină a caracterului profund ştiințific, original, principial şi consecvent revoluționar al politicii partidului şi statului nostru. Iar Uniunea Tineretului Comunist nu poate avea alt scop decît insuflarea în conştiința şi comportamentul tinerilor a convingerii că marile înfăptuiri şi succese obținute în procesul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate sînt rezultatul activității neobosite a partidului — autentic centru vital al națiunii noastre socialiste, forța politică diriguitoare a întregii societăți româneşti. Trăinicia orînduirii noastre socialiste, superioritatea ei în raport cu toate celelalte orînduiri sociale care au precedat-o se întemeiază pe deplina unitate a poporului în jurul partidului, al secretarului său general, pe conştiința faptului că poporul, liber şi stăpîn pe soarta sa îşi făureşte un viitor demn de trecutul eroic şi de prezentul socialist. În activitatea politico-ideologică şi educativă de formare a omului nou un obiectiv de cea mai mare importanță îl constituie pe de altă parte dezvoltarea patriotismului revoluționar, socialist. Inculcarea în conştiința tinerei generații a nobilelor sentimente şi idealuri patriotice, revoluționare, a ataşamentului neclintit față de partid şi popor, față de cuceririle socialismului evidențiază nu numai reflexul unui imperativ al muncii de educație comunistă ci şi extensiunea unui spațiu de rezonanță a activității Uniunii Tineretului Comunist. Prețuirea trecutului glorios de luptă şi jertfă, a istoriei poporului român, cinstirea tradițiilor revoluționare care şi-au aflat încununarea în anii epocii socialismului, învățarea şi cultivarea limbii române, a culturii naționale, respingerea hotărîtă a oricăror manifestări naționaliste, iredentiste, şovine, a oricăror încercări diversioniste, ostile orînduirii noastre, de a învrăjbi oamenii şi popoarele, de a dezinforma opinia publică, de a întina realitățile socialiste din România de azi, toate acestea confirmă în mod clar împletirea dimensiunilor fundamentale ale procesului educațional avînd ca obiect tineretul, dimensiunea constructivă, edificatoare şi cea combativă, militantă, ofensivă ale spiritului revoluționar patriotic.

Organele şi organizațiile U.T.C., U.A.S.C.R. şi de pionieri acordă o atenție deosebită şi necesității însuşirii de către tineri a principiilor şi normelor muncii şi vieții comuniştilor, ale eticii şi echității socialiste. În activitatea practică, de modelare a conştiinței şi comportamentului tinerilor, organizațiile noastre revoluționare au în vedere nu un ideal moral, abstract, nu un sistem rigid, coercitiv de legi şi norme, ci parametrii existenței morale cotidiene, atît la scară individuală cît şi de grup sau socială, intronarea acestor principii şi norme în activitatea curentă, în munca şi viața de zi cu zi ale tuturor membrilor societății. Totodată Uniunea Tineretului Comunist consacră ample şi stăruitoare eforturi în direcția intensificării educării materialist-ştiințifice, umanist-re-

voluționare, în spiritul concepției despre muncă și viață a partidului, combaterii energice a mentalităților și manifestărilor mistico-religioase, obscurantiste, neștiințifice, iraționaliste și antiumaniste, în condițiile relevării achizițiilor procesului cunoașterii și acreditării adevărurilor științifice prin însăși forța lor de iriurire, prin conținutul, mesajul și semnificațiile lor incontestabile. Mutațiile profunde în conștiința, în universul psihic al oamenilor nu sînt posibile fără luarea în considerare a orizontului de cunoaștere, a culturii, a factorilor determinanți ai personalității umane.

Uniunea Tineretului Comunist nu-și poate onora misiunea încredințată de partid decît focalizîndu-și preocupările asupra acestor aspecte, acționînd ca o promotoare a tendințelor înnoitoare în toate domeniile. Ea și-a cîștigat dreptul de a vorbi în numele tineretului și de a-l reprezenta. Ea își îndeplinește astfel cu înaltă responsabilitate mandatul cu care partidul a investit-o.

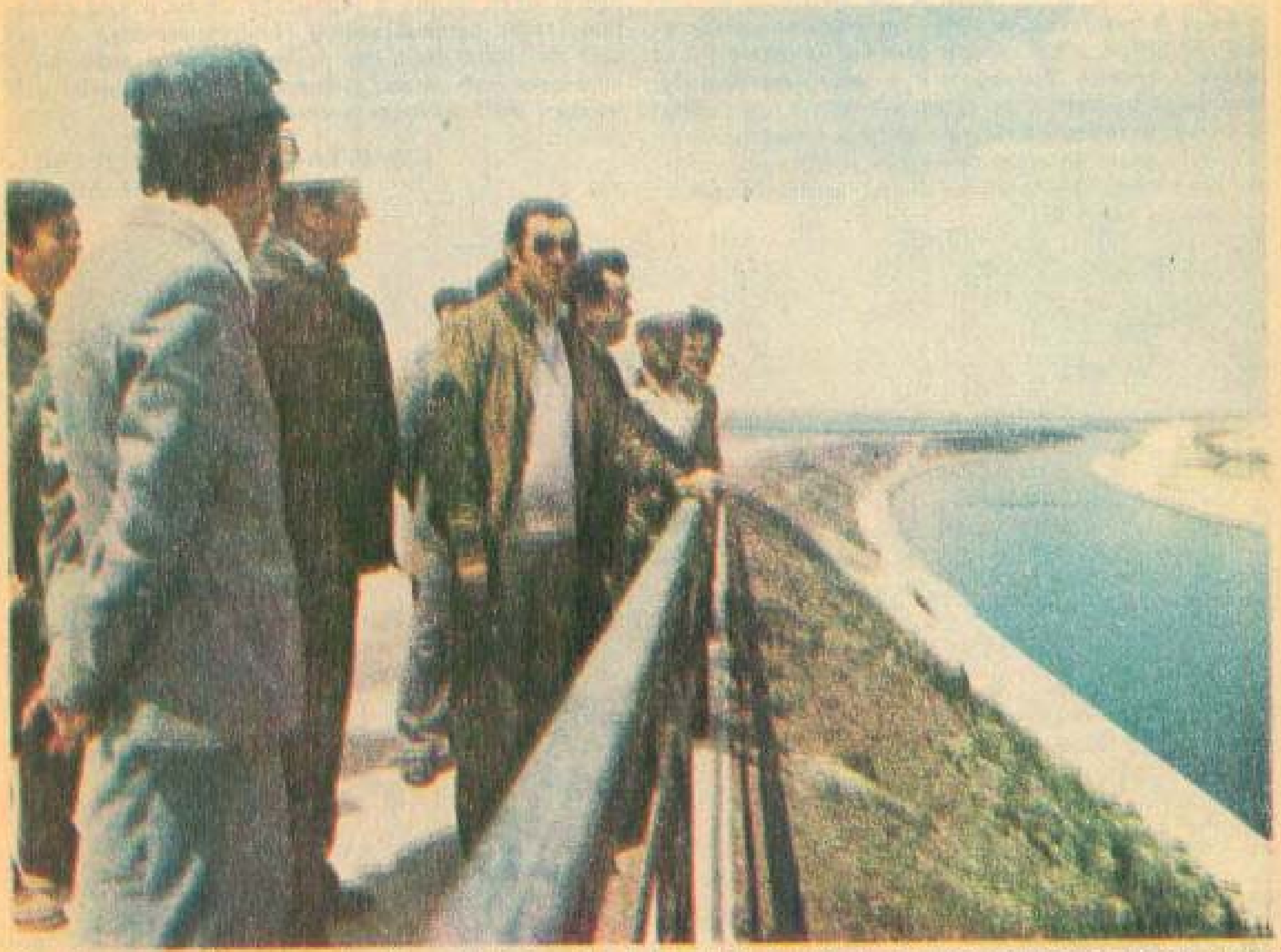

Șantierele naționale ale tineretului – înalte școli de formare și educare comunistă, revoluționară a tinerei generații

Pentru salvgardarea păcii, pentru edificarea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră

În același timp, urmînd neabătut politica externă a partidului și a statului, orientările tovarășului Nicolae Ceaușescu, tînăra generație a țării noastre își face o misiune de înaltă responsabilitate din angajarea fermă în amplul front al popoarelor, al tinerilor de pretutindeni, pentru înfăptuirea dezarmării și edificarea unei lumi a păcii, mai bună și mai dreaptă pe planeta noastră. Nobilele aspirații de pace și înțelegere între națiuni ale poporului nostru, vechile și bogatele tradiții internaționale ale mișcării revoluționare și progresiste din România au constituit de la început un bun de preț al tineretului nostru, care, promovînd consecvent și ferm spiritul politicii partidului și statului, desfășoară o amplă și rodnică activitate internațională. Tineretul român participă, alături de întregul nostru popor, la înfăptuirea politicii externe a țării noastre, aducînd în mișcarea mondială de tineret și studenți bogăția de idei și obiective românești dedicate apărării păcii și colaborării rodnice între toate națiunile lumii.

Călăuzită de prețioasele îndemnuri și indicații ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, această activitate s-a concretizat în dezvolta-

rea continuă a relațiilor de prietenie, solidaritate și conlucrare ale organizației comuniste a tineretului nostru cu peste 550 de organizații, asociații și mișcări naționale, regionale și internaționale ale tinerei generații de pretutindeni. La baza relațiilor sale Uniunea Tineretului Comunist situează principiile promovate consecvent de partidul și statul nostru privind deplina egalitate în drepturi, respectarea suveranității și independenței naționale, neamestecul în treburile interne, avantajul reciproc, renunțarea la forță și la amenințarea cu forța.

Avînd în vedere că în ultimii ani mișcarea internațională de tineret a cunoscut o continuă activizare — în contextul evoluției contradictorii a lumii contemporane, amplificării pericolului de război — sensul fundamental al întregii activități desfășurate pe plan internațional de tineretul român, de organizațiile sale îl reprezintă sporirea contribuției sale la unirea eforturilor tinerei generații de pretutindeni în lupta pentru soluționarea marilor probleme cu care se confruntă lumea de azi.

În anul al XXII-lea al noului ev socialist în patria noastră, Uniunea Tineretului Comunist se prezintă în fața poporului și partidului cu importante realizări, cu sentimentul tonifiant al datoriei împlinite. Așa cum organizația noastră revoluționară de tineret a înțeles să-și asume, de-a lungul celor 65 de ani de glorioasă existență revoluționară, sarcinile pe care partidul i le-a trasat. Așa cum pe deplin firesc, pentru o organizație căreia îi este constitutiv, reper cardinal spiritul revoluționar nimic nu are preț mai mare decît slujirea fără preget a poporului, a intereselor sale vitale, fundamentale, a năzuințelor sale legitime de bunăstare, progres și pace.

CONSTANTIN PETCULESCU
MIHAI MILCA

Tineretul României socialiste - factor activ în lupta pentru pace și dezarmare

„Din zi de august falnic viitor"

București, august 1986. Peste marele oraș cuprins de febra atîtor construcții, peste iubitul oraș grădină și șantier, oglindă de ape și emblemă, sentiment înălțător și bătaie de inimă se instalează, cu toate florile și semnele ei de lumină și senin, sărbătoarea. Dintre atîția ani-file de istorie, de glorioasă, de incandescentă istorie, acest 1986 este cel mai dens, cel mai rodnic, întrutotul semnificativ. Prin elan, entuziasm, dăruire, unitate. Astfel că 1944—1986 ni se prezintă ca un adevărat arc peste timp. Cu 42 de ani în urmă, știm cu toții atît de bine, aici, în București, se declanșa remarcabilul act de voință al poporului român — revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă. Se deschidea atunci, prin eroismul comuniștilor, al întregii clase muncitoare, al tuturor forțelor patriotice, cea mai senină și mai generoasă cale în istorie. Un înalt crez revoluționar, un ideal luminos devenit în acești ani faptă de istorie, istorie fără egal ai cărei protagoniști sîntem noi, toți, fiii Bucureștilor, fiii întregii țări. Dobîndind prin ani o nouă fizionomie, cu industrii de vîrf, cu știință și tehnologii moderne, cu forțe economice și spirituale de excepție, orașul acesta simbol pentru întreaga noastră națiune se schimbă acum, prin forța gîndirii vizionare și impresionantul nostru efort colectiv, în însăși fibra sa. Din temelii. Cetate cu o jumătate de mileniu în spate, acum, în 1986, Bucureștii fac, sub cerul liber, proiecte statornice pentru orașul comunist de mîine. 1986, august, strălucitoare și emanînd forță și demnitate, Capitala patriei noastre îmbracă haină de sărbătoare. Orașul — un chip radios, chip de țară nouă, cu clarviziune ctitorită de cel mai iubit fiu al ei, erou între eroii neamului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Cu aceste argumente începem cronica unuia dintre cele mai impresionante evenimente ale Bucureștilor

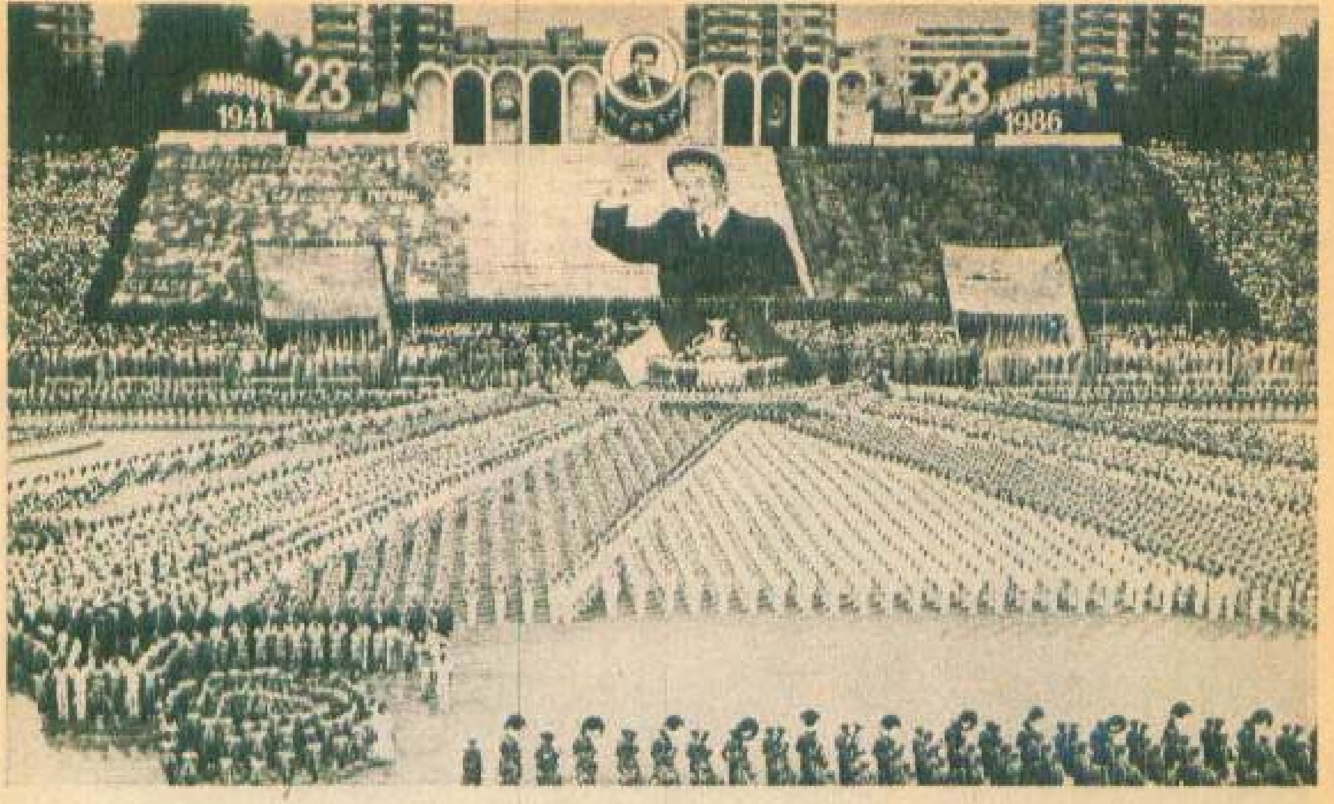

anului 1986 — marcarea marii noastre sărbători naționale de la 23 August. Cine a fost acolo, în tribunele stadionului „23 August" sau pe gazonul primitor, nu va putea uita niciodată înalta vibrație a sentimentelor, expresie a unității de monolit a întregului popor în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, hotărîrea fermă de a face totul pentru a fi la înălțimea unui prezent și viitor de glorie, la altitudinea acestei epoci de aur. Întreg spectacolul festiv, cultural-sportiv dedicat zilei naționale a poporului român a fost un sublim omagiu adus patriei de azi și remarcabilului ei conducător, istoriei eroice a patriei, un omagiu al întregului popor, al națiunii noastre socialiste în care tinerii au fost și ei prezenți, așa cum sînt dealtfel prezenți pretutindeni, în primele rînduri ale muncii pentru țară. Miile de tineri de pe stadion, zecile de mii de oameni ai muncii din tribune, toți au fost o unică bătaie de inimă, o unică vibrație. Aduceau cu ei marele sentiment al patriei, exprimau legămîntul ca, urmînd partidul, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu — supremă pildă de identificare cu destinul comunist al unui întreg popor — să dea nouă dimensiune de faptă revoluționară întregii noastre vieți, istoriei ce vine. Semnificative sînt versurile rostite de zecile de mii de glasuri unite sub semnul marii sărbători: „Partidului viteazul și marele stegar/ Pe drumul ce, în glorii, spre mîine îl urcăm,/ Cuprinși în frontul muncii, pe plaiul legendar,/ Uniți și devotați, din inimă, jurăm!/ Jurăm!/ Prin muncă înzecită vom pune temelia/ La ctitorii mărețe!/ Mereu să înălțăm,/ În noul cincinal, mai mîndră România!/ Solemn ne angajăm și hotărît jurăm!/ Jurăm!/ În „Epoca de Aur", în evul nalt și nou,/ Încrezători în mîine, stăpîni pe vis și glie,/ Noi vom urma statornic al patriei erou,/ Spre viitorul falnic și-a țării măreție!/ Jurăm!/ În amplul gînd al țării e gîndul tuturor,/ Din inimile toate se naște bucuria: „Trăiască Ceaușescu, iubit conducător!/ Partidul să trăiască!/ Trăiască România!" Jurămînt cu ample rezonanțe, jurămînt ce pune în lumină întreaga dimensiune a conștiinței noastre revoluționare. În zi de august, pe stadionul ce poartă numele marii noastre sărbători naționale, zeci de mii de oameni ai muncii, tineri și vîrstnici, ce au privilegiul de a trăi în anii celei mai glorioase epoci din întreaga existență multimilenară a patriei, au dat expresie sentimentelor lor de dragoste și recunoștință închinate partidului, conducătorului iubit sub mobilizatoare și semnificative generice: „Din zi de august — falnic viitor", „Nepieritoare vatră a demnității — România", „Epoca Nicolae Ceaușescu — Epoca de mărețe împliniri", „Partidului conducător — omagiul luminos al țării", „Copiii — primăvara patriei, viitorul ei", „Tineretul — prezent la datorie", „Te apăr și te cînt, patria mea", „Mai dîrz, mai sus, mai bine", „Plai românesc de pace și omenie", „Cunună de bogății", „Solemnul legămînt la marea sărbătoare". Momentele de spectacol „România — izvor de lumină", „Un partid, o țară, un popor", „Omagiu Partidului Comunist Român", „Suprem omagiu de dragoste și prețuire tovarășului Nicolae Ceaușescu", „Omagiu de înaltă cinstire tovarășei Elena Ceaușescu", „Ceaușescu — uteciștii", „Tineretul comunist", „Glorie Partidului Comunist Român", „Spre comunism biruitori" s-au constituit într-un sublim buchet de gînduri și simțăminte, prinos de dragoste și adîncă prețuire, adus partidului, marelui erou al națiunii, tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Acum, în zi de-aleasă sărbătoare,/ Cînd sîntem demni, stăpîni și suverani,/ Aducem un înalt și cald omagiu/ Partidului la 65 de ani,/ Partidului ce ne-a condus prin vreme/ Dîrz, încercat, pe un eroic drum,/ Lăsînd în timp atîtea jertfe grele/ Spre zarea luminoasă de acum.// Aducem tovarășului Nicolae Ceaușescu,/ Viteaz și înțelept condu

cător/ Cei mai fierbinte și aleș omagiu,/ În numele întregului popor/ Omagiu-nalt de suflet și credință/ Celui ce-ntreaga viață a luptat/ Pentru triumful clasei muncitoare/ Al celor mulți din care a urcat"

Întreg spectacolul s-a transformat, clipă de clipă, într-o adevărată lecție de istorie, o lecție despre patriotismul și eroismul acestor ani, despre spiritul revoluționar, despre ceea ce înseamnă devenirea comunistă a unei națiuni libere, stăpînă pe propriul destin. Desigur, în această istorie, tinerii au locul lor de cinste și demnitate, loc îndreptățit prin muncă și dăruire revoluționară, prin slujirea cu devotament, întotdeauna, a cauzei partidului. Și la acest spectacol-omagiu, la acest spectacol-bilanț, la acest spectacol-bucurie, tinerii au reafirmat cu putere mesajul legămîntului lor neclintit, revoluționar, de a munci și învăța, de a lupta pentru triumful cauzei partidului. Încă de la începutul spectacolului, tineri și tinere formează cu trupurile lor pe covorul stadionului, stema și drapelul patriei și sintagmele „23 August 1944—1986" și „Partidul — Ceaușescu — România". În acordurile cîntecului „Un partid, o țară, un popor" tinerii înscriu pe stadion cuvintele „Epocă de glorii". Relevante au fost înscrisurile și imaginile realizate de cei aflați în tribuna a doua. Printr-un sistem ingenios de plăcuțe au fost realizate imagini sculpturale, tuturor imaginea țării, drapelele patriei și partidului, momente de istorie revoluționară, chipurile tovarășilor Nicolae Ceaușescu și Elena Ceaușescu, imagini de fabrici și uzine, cuvintele „Pace", „Omagiu", lozinci și sintagme: „Trăiască Partidul Comunist Român", „Copiii — primăvara patriei, viitorul ei", „Munca pentru țară — emblema tinereții", numele șantierelor naționale, „Tinerețe, avînt și bucurie", „Muncim și te apărăm, patria noastră", „Te apăr și te cînt, patria mea", „Ceaușescu — România — Pacea și prietenia", „Cîntarea României", „România — Ceaușescu — Viitorul". Sînt doar cîteva dintre imaginile atît de bogate, reprezentative din acest spectacol și din viața noastră de constructori cutezători ai României „Epocii Nicolae Ceaușescu". Dintre atîtea și atîtea momente sugestive pentru tînăra generație de azi a patriei, două („Copiii — primăvara patriei, viitorul ei" și „Tineretul — prezent la datorie") exprimă în mod cu totul pregnant dragostea și recunoștința deosebite ale celor mai tineri cetățeni față de partid și popor, față de tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu. Tinerii fac solemn legămînt de a-și identifica întreaga viață cu destinul comunist al patriei, destin prefigurat de partid, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Angajament în marele angajament al întregii națiuni răsună glasul tinerei generații: „Uniți și nevotați, din inimă jurăm"// „Solemn ne angajăm și hotărît jurăm!" Remarcabil sînt realizate de tineri și momentele consacrate păcii. România fiind cunoscută prin întreaga ei activitate, prin ideile și activitatea neobosită a președintelui ei ca țară a păcii. Garantul păcii, al vieții și fericirii noastre fiind partidul, în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Desfășurat în anul 65 al partidului, în anul cînd am început cu succes un nou cincinal, în anul cînd întregul popor a omagiat un moment important, eroic din tinerețea revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu, în anul cînd cinstim Pacea — valoare supremă — cel de-al 42-lea august biruitor constituie o treaptă însemnată în marele drum comunist al patriei, încă o treaptă spre tinerețe și frumusețe. Și un generos îndemn, totodată, spre noi și noi fapte și împliniri revoluționare, comuniste, o demonstrație plenară că tinerețea este parte integrantă a unui proces revoluționar măreț.

EUGEN MIHĂESCU

În numele intereselor supreme ale întregului popor

Deschidem cu emoție și mîndrie marea carte a istoriei noastre naționale și întoarcem cu venerație, pagină după pagină; sînt file în care sînt incrustate cu litere de aur atîtea fapte de glorie și vitejie, atîtea simțăminte și aspirații, atîtea jertfe date de-a lungul mileniilor de fiii acestui brav și minunat popor — ai căror demni și urmași continuatori sîntem noi, cei tineri de azi — pentru triumful idealurilor supreme de libertate națională și dreptate socială, pentru ca astăzi România străbună să se înalțe mereu mai unită, mai demnă și mai mîndră, în rîndul popoarelor lumii.

Și vin către noi, prin timp, învățăminte esențiale, pilde și imbolduri luminoase care ne leagă cu fire trainice de trecutul nostru minunat și care ne fac să ne simțim datori să punem mai presus de orice cauza partidului și poporului, idealurile supreme ale întregii națiuni.

1877 — EPOPEEA EROICĂ A INDEPENDENȚEI

9 mai 1877—9 mai 1987. Sînt, iată, 110 ani de cînd, printr-un act energic al întregului popor, România își proclama independența de stat, eveniment de grandioasă însemnătate pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu îl definea în acești termeni: „**Cucerirea independenței României — urmare directă și firească a Unirii Principatelor și creării statului național român — a deschis o epocă nouă în istoria milenară a poporului român, afirmînd cu putere, în fața întregii omeniri, voința și hotărîrea sa de a trăi liber, stăpîn în țara și pe destinul său**".

Într-adevăr, cucerirea, proclamarea și apoi apărarea acestei minunate cuceriri — independența — au venit să încununeze o trăsătură fundamentală a întregii istorii a poporului român — lupta necurmată, cu prețul atîtor

sacrificii și jertfe, pentru libertate și neatîrnare. Preluînd și ducînd mai departe tradițiile care încep încă de la daci — „cei mai drepți și cei mai viteji dintre traci" — marii noștri domnitori și cîrmuitori au fost alături de mase în apărarea acestui drept suprem și a acestui deziderat, cu valoare de ideal. Se înscriu pentru totdeauna în panteonul nostru național numele lui Burebista și al lui Decebal, al lui Mircea cel Mare și Ștefan cel Mare, al lui Vlad Țepeș și Mihai Viteazul ca simboluri ale perenității acestei năzuinți, dovedind prin timp și pentru timp că atunci cînd un popor vrea să își apere, fie și cu prețul jertfei supreme, independența, nici o putere cotropitoare, cît ar fi ea de înzestrată și ambițioasă, nu va putea să-i înfrîngă această sete de libertate și neatîrnare.

Printr-o coincidență cu valoare semnificativă, tot la 9 mai, celebrăm 42 de ani de la măreața victorie din 1945 asupra fascismului, la care poporul nostru, după actul istoric de la 23 August 1944, a avut o impresionantă participare, cucerindu-și pe frontul de luptă dreptul la libertate și la independență și contribuind în mod decisiv în această ultimă parte a războiului la eliberarea altor popoare de sub cotropitorii fasciști.

O dată mai mult, sub acest arc peste timp, vedem cum răzbate și se afirmă, impresionantă și mereu vie, flacăra nestinsă a luptei pentru libertate și care ne luminează azi, în anii de glorie ai socialismului, dar mai cu seamă în epoca istorică inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, munca și lupta, viața noastră, așa cum știm să ne-o construim și să ne-o trăim prin noi și pentru noi.

1907 — NESTINSA SETE DE DREPTATE

Cu 8 decenii în urmă, mai precis în primăvara anului 1907 s-a aprins, înaltă și dreaptă, flacăra răscoalelor țărănești, moment cu profunde semnificații în întreaga noastră istorie, una din paginile cele mai mărețe și mai tragice din lupta neînfricată a țărănimii pentru dreptate socială și pentru o viață mai bună. Cei care, cu truda lor, făceau să rodească pămîntul și cărora, printr-o nedreptate flagrantă, nu li se dădea din partea unei mîini de asupritori lacomi decît umilirea și înrobirea, nu au mai putut răbda. Ei, cei pe ai căror umeri au apăsat întotdeauna marile treburi și răspunderi ale neamului s-au ridicat, într-un singur gînd și într-o singură vrere, să-și spună răspicat dorința, demonstrînd, cu admirabil eroism, cît de greu atîrnă cuvîntul și fapta lor în balanța dreptății.

Răzbunarea stăpînirii a fost cruntă, greu de imaginat. Dar, deși înăbușită în sînge, răscoala a demonstrat că nu-i departe ceasul libertății și al adevărului. Și așa a fost!

Vorbind despre semnificațiile deosebite ale acestui eveniment, tovarășul Nicolae Ceaușescu a rostit aceste cuvinte memorabile: **„Răscoala din 1907 a fost înăbușită în sînge de către clasele exploatatoare. Tunurile au ras de pe fața pămîntului sate întregi; 11 000 de țărani au fost uciși, iar alte zeci de mii torturați și condamnați. Deși a fost înfrîntă de către clasele dominante Răscoala din 1907 a constituit un moment de seamă în realizarea marilor transformări sociale la sate, ea a dat un puternic imbold organizării și unirii țărănimii, realizării alianței de luptă dintre clasa muncitoare și țărănime, luptei pentru dreptate socială, pentru o viață mai bună, liberă".**

Cuvine-se, deci, țăranului român elogiul nostru pentru marea lecție de omenie și adevăr pe care ne-o dă permanent.

1917 — „PE AICI NU SE TRECE" — UN LEGĂMÎNT CU FORȚĂ DE SIMBOL

Un alt glorios moment pe care vrem să-l evocăm în acest cadru este cel al bătăliilor de la Mărăști, Mărășești și Oituz de acum 60 de ani și pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a numit un **„eveniment memorabil al istoriei poporului român, pentru eliberarea patriei, împotriva cotropitorilor străini, a dominației imperialiste. Ostașii și ofițerii români — muncitori, țărani și intelectuali — au apărat cu prețul vieții fiecare palmă din pămîntul patriei invadate de dușman, adăugînd astfel o nouă și măreață pagină de glorie și de vitejie la hronicul neamului nostru, la tradițiile eroice ale luptei pentru neatîrnare, pentru libertate națională și socială".**

Acest eveniment are însă o semnificație mai largă și în perspectiva timpului, el se dovedește a fi o adevărată lecție de patriotism și demnitate. Să nu uităm că în împrejurările complexe ale primului război mondial țara noastră era expusă unor pericole și primejdii care veneau din pofta nesecată, lacomă a unor cercuri imperialiste de peste hotare de a-i curma ființa, de a ne supune unor interese de conjunctură, de a nesocoti cu brutalitate și înlătura voința și dreptatea noastră. Într-o luptă practic inegală, cu armatele cotropitoare oștenii români au dat dovadă de un eroism fără seamăn și au depășit cu bărbăție, curaj și înflăcărare, toate opreliștile și riscurile, realizînd astfel o impresionantă pildă de spirit de sacrificiu pe altarul nestins al dragostei de patrie.

Cuvintele rostite atunci, într-un singur gînd și o singură voință — „Pe aici nu se trece" — au rămas și vor rămîne întotdeauna legate de eroica faptă a soldaților și ofițerilor armatei române de pe fronturile de luptă de la Mărăști, Mărășești și Oituz și ele rămîn ca un adevărat legămînt făcut cu țara, cu glia străbună.

Sfîrșitul primului război mondial și prăbușirea imperiului austro-ungar au creat condiții favorabile pentru grăbirea împlinirii visului de aur al atîtor generații, de patrioți militanți — desăvîrșirea făuririi statului național unitar român. Dar actul de la 1 decembrie 1918 nu a fost rodul unei conjuncturi externe în sine, și nici nu a fost doar o consecință a unor speculații diplomatice: atunci, la 1 Decembrie 1918, la Alba Iulia, poporul, făuritorul și adevăratul făuritor colectiv al istoriei noastre naționale și sociale, și-a rostit răspicat dorința — „Noi vrem să ne unim cu țara!" — și și-a încununat, cu demnitate și cutezanță, vrerea.

Aceasta dovedește o dată mai mult că niciodată, de-a lungul istoriei, noi nu am dus războaie de cotropire și asuprire. Iar dacă împrejurările au vrut să fim implicați în războaie, atunci noi nu am făcut-o decît pentru a ne apăra neamul și țara. Cu orice preț, cu cele mai grele jertfe!

Mărăști — Mărășești — Oituz: un emblematic traseu al eroismului, un glorios reper pentru azi, pentru mîine, pentru totdeauna.

1947 — POPORUL, SINGURUL STĂPÎN AL PROPRIULUI DESTIN

O nouă filă din marea cronică a țării, și a istoriei ei — actul de la 30 decembrie 1947, eveniment definit în proclamația Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a Consiliului de Stat și a guvernului, astfel: **„30 Decembrie 1947 — ziua instaurării Republicii — a marcat trecerea la o etapă nouă, superioară, în amplul și complexul proces al luptei clasei muncitoare, a oamenilor muncii, sub conducerea partidului, pentru răsturnarea regimului burghezo-moșieresc și cucerirea puterii politice și economice de stat, pentru transformarea revoluționară a societății românești"**.

Într-adevăr, multe și profunde erau schimbările rostuite în viața țării în acel timp. A fost mai întîi marea revoluție de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944, a fost apoi lupta titanică pentru eliberarea țării și zdrobirea dușmanilor de dinăuntru și din afară, a fost apoi bătălia crîncenă pentru a făuri o nouă Românie mai mîndră, mai liberă și mai demnă cum nu a fost ea niciodată. Și în toate aceste grele încercări el, tineretul, s-a aflat cu eroism și demnitate, în frunte, la chemarea partidului, la chemarea țării.

Dar pentru ca acest destin nou să se desăvîrșească și să se împlinească în toată splendoarea și grandoarea

să, era nevoie de un lucru esențial: acela ca poporul să își ia soarta în propriile mîini. Ideea de Republică — permanență fierbinte a istoriei și conștiinței noastre — căpăta astfel dimensiunea inegalabilă a faptei. Anii revoluției și construcției socialismului, dar mai cu seamă epoca de aur inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, au adus, odată cu profundele, ireversibilele prefaceri din viața țării, necesitatea obiectivă de afirmare a unui cadru nou, superior, de participare largă, democratică a poporului la conducerea și organizarea întregii vieți politice, economice și sociale din patria noastră. S-a dovedit astfel că eroica noastră clasă muncitoare, în strînsă alianță cu țărănimea muncitoare, cu intelectualitatea poate să exprime la dimensiunea cotidiană a faptei cele mai înaintate aspirații, idealuri și năzuinți ale întregului nostru popor.

Este unul dintre meritele de căpătîi ale tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, acela de a fi fundamentat într-o impecabilă manieră teoretică și de a acționa cu exemplară consecvență pentru a înfăptui o concepție nouă, profund științifică și consecvent revoluționară, despre necesitatea adîncirii și perfecționării continue a democrației muncitorești-revoluționare ca proces legic, obiectiv, și care își găsește expresia cea mai înaltă în adevărul cu valoare de axiomă că „socialismul se făurește cu poporul și pentru popor".

1987 — CERTITUDINILE NOASTRE DIN ISTORIE ȘI PENTRU ISTORIE

Acum, în pragul unui an cu atîtea momente aniversare, răsfoim din nou marea carte a istoriei noastre naționale și așezăm sub însemnul generos al acestor majestre evenimente semnificațiile lor perene, mereu mai tinere, mereu mai pregnante:

Independența și suveranitatea țării — idealurile cele mai scumpe, cărora trebuie să le încredințăm, deplin și ireversibil, munca, viața și lupta noastră.

Spiritul de sacrificiu — trăsătură esențială a acestui popor, pe care noi, tînăra generație, avem menirea de înaltă cinste de a o prelua și duce mai departe.

Democrația muncii și a unității întregului popor — spațiul generos și mobilizator în care munca noastră, liberă, unită și fericită poate și trebuie să adauge mereu alte frumuseți și bucurii chipului tot mai tînăr și mai mîndru al veșnic tinerei noastre Românii.

Vocația păcii, prieteniei și colaborării — expresie a umanismului și înțelepciunii străbune a acestui brav popor, mesaj generos adresat tuturor țărilor și popoarelor de a-și uni glasul și fapta, de a acționa cu hotărîre, acum, cît încă nu este prea tîrziu, pentru apărarea dreptului suprem la viață, pentru trecerea hotărîtă la măsuri efective de dezarmare generală, în primul rînd nucleară, pentru oprirea aberantei curse a înarmărilor și edificarea unui nou curs de colaborare și încredere în viața internațională.

Aceste adevăruri supreme și-au găsit o magistrală expresie în cuvintele de neuitat ale tovarășului Nicolae Ceaușescu: **„Un singur lucru nu trebuie să uitați niciodată, tovarăși, că sînteți fiii unui popor care niciodată nu a îngenuncheat și care e hotărît să lupte pentru victoria comunismului alături de toate țările socialiste, care merge cot la cot cu toate popoarele spre progresul vieții pe planeta noastră".**

Sînt în memorabilele cuvinte ale marelui bărbat și ctitor de istorie nouă, socialistă a patriei, gîndurile și certitudinile noastre cele mai înalte, sub semnul cărora țara, tînăra sa generație, își scrutează și își întemeiază prezentul și viitorul.

ȘERBAN CIONOF

Ansamblul artistic al U.T.C. la a 40-a aniversare

Se împlinesc, iată, 40 de ani de activitate a Ansamblului artistic al U.T.C.!

În anul 1946, un grup de entuziaşti — romantici revoluţionari — au pus bazele unui ansamblu de cîntece şi dansuri la început, la care s-au adăugat apoi formaţii corale, teatrale, muzicale etc., devenind în scurt timp, o adevărat instituţie culturală a tineretului, intrată în conştiinţa artiştilor amatori şi a milioanelor de spectatori sub denumirea de „ANSAMBLUL ARTISTIC AL U.T.C."

Dintotdeauna Ansamblul artistic al U.T.C. a fost şi este o şcoală a educaţiei artistice, comuniste, revoluţionare a tinerilor, o treaptă de început şi de afirmare pentru numeroşi artişti de marcă aflaţi astăzi în plină putere de creaţie. Ansamblul a reprezentat locul ideal al „confluenţelor" artistice de toate genurile slujite cu dragoste şi pasiune de cei pe care îi numim simplu — ARTIŞTI AMATORI, uitînd uneori că ei sînt în primul rînd cetăţeni cu răspunderi sociale precise: muncitori, studenţi, elevi, profesori, doctori, ingineri... etc.

Clădirea din Gutenberg 19, cu o istorie extrem de interesantă, a fost dintotdeauna un adevărat „ateneu al artelor", o „universitate artistică" la modul propriu — unică prin modul de organizare şi activitate şi de ce să nu o spunem cu mîndrie — prin rezultatele obţinute. Şi nu sînt puţine!

Ansamblul artistic al U.T.C. a fost distins cu înalte ordine şi medalii de stat: „Ordinul Muncii" clasa I şi „Ordinul Meritul Cultural" clasa I. Este laureat al tuturor ediţiilor Festivalului naţional „Cîntarea României" şi al tuturor Festivalurilor Mondiale ale Tineretului şi Studenţilor.

Formaţiile componente ale Ansamblului au efectuat, în decursul anilor, peste 80 de turnee artistice în circa 40 de ţări de pe aproape toate continentele lumii.

În cei 40 de ani de activitate, Ansamblul artistic al U.T.C. a prezentat mii de spectacole artistice în faţa a

Grupul vocal „CHORALIS"

Grupul de dans modern „IZVOR"

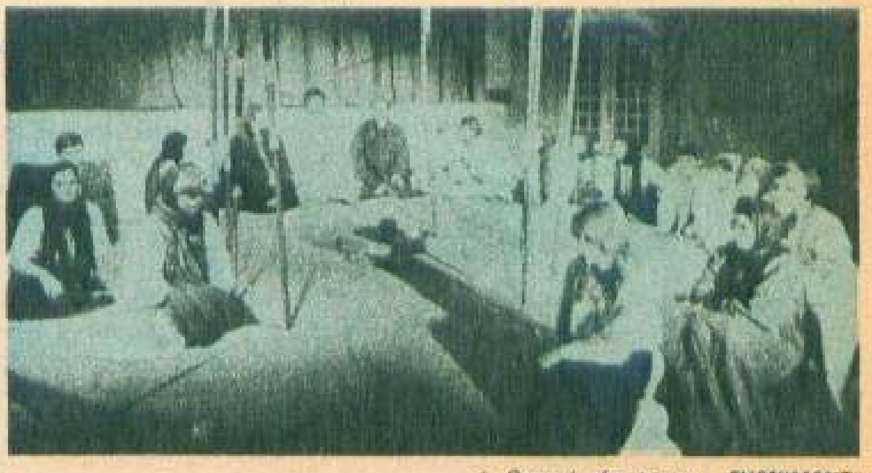

Grupul de teatru „EVENIMENT"

milioane și milioane de spectatori din țară și de peste hotare.

Prezența la spectacolele de gală și cele festive, în principalele competiții naționale și internaționale a făcut ca Ansamblul artistic al U.T.C. să devină o instituție culturală de tradiție și prestigiu a României, o adevărată școală a formării și consacrării artistice a tinerilor talentați. Îndrumarea artistică a tinerilor a fost asigurată totdeauna de cadre competente, personalități ale muzicii, artelor coregrafice, folclorului, teatrului etc.

Astăzi Ansamblul artistic al U.T.C. cuprinde în formațiile și cercurile artistice reprezentative aproape 400 de tineri care fac parte din ansamblul folcloric „CUNUNA CARPAȚILOR", ORCHESTRA DE MUZICĂ POPULARĂ, corul de cameră „PRELUDIU", CORUL MIXT, grupul vocal „CHORALIS", formația vocal-instrumentală „SAVOY", grupul de dansuri tematice, moderne și populare „IZVOR", grupul de teatru „EVENIMENT", cenaclul literar-artistic „CONFLUENTE" (realizat în colaborare cu ziarul „Scînteia tineretului"), „GALA ARTEI TINERE", „STUDIOUL TINERILOR MUZICIENI" etc.

Continuînd tradiția remarcabilă a unor artiști — astăzi nume recunoscute în viața spirituală românească: MARIN CONSTANTIN și THEODOR VASILESCU — artiști emeriți, SILVIA POPOVICI, GEORGE CONSTANTIN, GHEORGHE COZORICI și mulți, mulți alții, generația de astăzi de artiști-educatori: VOICU ENĂCHESCU, GHEORGHE POPA, DAN IONESCU, GRIGORE POPA, MIRABELA DAUER, ANDA CĂLUGĂREANU, DAN SPĂTARU etc., sînt profund implicați în educarea multilaterală a membrilor Ansamblului artistic al U.T.C., precum și a spectatorilor tineri care sînt beneficiarii direcți ai spectacolelor și manifestărilor noastre.

Așa cum este stabilit în documentele Congresului al XII-lea al U.T.C. împreună cu celelalte instituții culturale ale tineretului (peste 60 de cluburi și case de cultură ale științei și tehnicii pentru tineret) — Ansamblul artistic al U.T.C. urmează să devină un adevărat **centru de cultură și educație a tineretului**, cu largi valențe de îndrumare metodică, a așezămintelor culturale din sistemul Uniunii Tineretului Comunist, a mișcării artistice de amatori.

ROMEO SĂNDULESCU
director al Ansamblului
artistic al U.T.C.

Grupul folcloric „CUNUNA CARPAȚILOR"

Corul de cameră „PRELUDIU"

FAMILIA TÎNĂRĂ
univers al dragostei și împlinirii

În concepția partidului nostru familia reprezintă un fenomen social viu, dinamic, complex, cu un conținut și cu un rol direct determinate de structura și modul de organizare ale societății. Modelîndu-și și amplificîndu-și funcțiile, adaptîndu-se permanent la realitatea socială din care face parte integrantă, familia a cunoscut, în timp, mutații semnificative, afirmîndu-se astăzi, în cadrul politicii profund clarvăzătoare și realiste promovate de către partid, ca unul din factorii esențiali ai evoluției economice și sociale a țării, ca un element vital pe care se întemeiază, în mod necesar, însăși înflorirea deplină și multilaterală a națiunii noastre socialiste. Subliniind cu pregnanță una dintre dimensiunile definitorii ale familiei contemporane, în socialism, rolul ei primordial în asigurarea și perpetuarea sănătății și vigorii poporului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, afirma: **„Cea mai înaltă îndatorire patriotică, cetățenească a fiecărei familii este de a avea și a crește copii. Nu se poate concepe o familie fără copii. Constituie cea mai înaltă cinste și cea mai înaltă misiune socială pentru femei aceea de a naște, de a da viață, de a crește copii. Nu poate fi nimic mai de preț pentru o femeie decît să fie mamă, decît să asigure realizarea în viață a înseși legilor naturii, de a procrea, de a asigura dezvoltarea continuă a poporului, a națiunii noastre".**

Pornind de la aceste imperative majore, preocuparea susținută pentru afirmarea locului și rolului familiei în societate, pentru afirmarea noii condiții a femeii, pentru ocrotirea mamei și a copilului, pentru creșterea și educarea noilor generații în spiritul înaltelor valori ale societății noastre, constituie una dintre constantele esențiale ale activității partidului și statului nostru. Este cert, privind lucrurile din această perspectivă, faptul că viitorul comunist al patriei poate fi asigurat numai prin păstrarea tinereții și vigorii poporului nostru, capabil să înfăptuiască, prin uriașul său efort constructiv, mărețele programe de dezvoltare a economiei, de făurire a noii orînduiri, de realizare în final a obiectivului strategic al politicii partidului — creșterea bunăstării materiale și spirituale a națiunii, formarea multilaterală a personalității umane.

Semnificativ pentru această viziune înaintată și realistă asupra locului și rolului familiei în societatea socialistă, politica promovată cu consecvență de partid, condițiile optime de muncă și viață create în anii cei mai luminoși din istoria României, în epoca de aur pe care întreg poporul o denumește, cu înaltă mîndrie patriotică „Epoca Nicolae Ceaușescu" — întreaga dezvoltare a țării este puternic marcată de evoluția pozitivă și caracteristicile relevante ale fenomenelor și proceselor demografice. În România de azi familia beneficiază de condiții materiale și morale optime, copiii și tinerii dispun de tot ceea ce este necesar pentru a asigura pe deplin formarea unor generații sănătoase și viguroase. Pentru realizarea marilor deziderate ale societății și ale familiei a fost creat un cadru social, politic, cultural și juridic profund favorabil, politica demografică rațională promovată cu înțelepciune de către partid, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, afirmîndu-se total, ca o mărturie incontestabilă de înaltă responsabilitate istorică în fața contemporaneității și a viitorimii. Tot ceea ce se întreprinde astăzi pentru ocrotirea și consolidarea familiei, pentru creșterea rolului ei în societate se înscrie printre prioritățile majore, printre premisele hotărîtoare ale înfăptuirii, de către popor și pentru popor a obiectivelor prefigurate cu strălucită clarviziune de ctitorul României moderne, tovarășul Nicolae Ceaușescu, prin grandioasele programe de dezvoltare în perspectivă a țării.

PENTRU SĂNĂTATEA POPORULUI

- **În ultimele două decenii, numărul paturilor de spital a crescut de la 114.338 la peste 201.000.**
- **Asistența medicală de specialitate a luat o amploare evidentă: numărul medicilor a crescut, în această perioadă, de la 27.900 la 46.300.**
- **În ultimii 20 de ani fondurile de la bugetul statului destinate sănătății au crescut de la 4.974 milioane lei la peste 16.000 milioane. Ca urmare, România se situează în prezent printre țările cu un sistem sanitar dintre cele mai avansate din lume.**

Nașterea și creșterea copiilor constituie una dintre îndatoririle esențiale ale fiecărei familii și, în primul rînd, a mamelor. Este, această supremă menire dintotdeauna, o necesitate obiectivă a respectării legilor naturii înseși, strîns legată de cerințele societății, de asigurarea și perpetuarea tinereții și vigorii unei națiuni. Reamintind aceste lucruri fundamentale secretarul general al partidului spunea: **„Tot ceea ce realizăm nu ar avea nici un sens dacă nu s-ar asigura vigoarea și tinerețea națiunii. Copiii reprezintă viitorul națiunii! Copiii sînt primăvara poporului nostru! Ei reprezintă comunismul!"**

Pornind de la imperativele stringente ale societății, rolul și răspunderile care revin familiei în etapa actuală sînt direct condiționate de necesitatea imperioasă a creșterii și mai puternice a natalității, pentru a ajunge la o natalitate de circa 20 la mie, astfel încît fiecare familie să aibă cel puțin 3—4 copii.

Expresie autentică și convingătoare a politicii profund umaniste, a grijii partidului pentru sănătatea și creșterea viguroasă a copiilor — familiile cu copii beneficiază de numeroase înlesniri, de ajutoare bănești și materiale sub-

FORMAREA ȘI EDUCAREA TINERELOR VLĂSTARE

- Toți elevii din România socialistă beneficiază de învățămînt gratuit.
- Statul pune la dispoziția școlarilor manuale în mod gratuit.
- În condițiile generalizării învățămîntului de 10 ani, aproape 4 milioane de copii sînt cuprinși în diferite forme de învățămînt.
- Rețeaua de învățămînt cuprinde 83.874 săli de clasă, 9170 laboratoare și 5.532 ateliere cu o bază materială corespunzătoare.
- 57.000 de învățători și peste 86.000 profesori funcționează în sistemul de învățămînt.
- În cele 57.546 cercuri tehnico-aplicative activează peste 1.000.000 de pionieri și școlari, iar cele 45.835 cercuri pe obiecte de învățămînt reunesc peste 900.000 pionieri și școlari.

stanțiale care le asigură creșterea și educarea tinerei generații, dezvoltarea sănătoasă și armonioasă a tinerelor vlăstare. O primă dovadă a grijii cu care sînt înconjurați încă de la bun început — copiii primesc la naștere o asistență medicală calificată. Este relevant, în acest sens, faptul că astăzi 98,5 la sută din copiii țării (față de numai 6,5 la sută în 1948) se nasc în maternități ca unități sanitare. Pe toată durata copilăriei ei se bucură de asistență medicală gratuită și de medicamente gratuite fiind supravegheați în unități medicale de profil al căror număr este în continuă creștere.

Legislația socialistă prevede de asemenea o serie de înlesniri pentru femeile gravide și femeile-mame: programe reduse de muncă, concedii plătite pe timpul maternității și după nașterea copilului, concedii medicale în cazul îmbolnăvirii copilului, priorități la repartizarea locuințelor și altele.

În cadrul generos creat de prevederile politicii noastre demografice privind ocrotirea mamei și a copilului, stimularea natalității, se înscriu și ajutoarele financiare acordate de societate ca: alocația de stat, ajutoarele bănești pentru mamele cu mai mulți copii, alte ajutoare financiare. În această idee merită menționat faptul că anual circa 5 milioane de copii beneficiază de aceste înlesniri.

BUN VENIT ÎN CASĂ NOUĂ!

- Numai în cincinalul trecut au fost puse la dispoziția oamenilor muncii 750.000 de apartamente.
- Obiectivele Congresului al XIII-lea al PCR prevăd ca în viitorii 5 ani încă 2,5 milioane de oameni ai muncii să beneficieze de locuințe noi.
- Se va dezvolta construcția de locuințe noi la sate, cu accent pe sistematizarea rurală.
- Datorită tuturor acestor măsuri pînă în anul 1990 va fi rezolvată în fond problema locuințelor pentru toți oamenii muncii.

efortul financiar al statului fiind în 1985 de peste 14 miliarde lei față de numai 6,5 miliarde lei în 1965. Prin noile reglementări aduse de Decretul Consiliului de Stat privind alocația de stat și indemnizațiile pentru copii, ajutoarele ce se acordă mamelor cu mai mulți copii și soțiilor de militari în termen, precum și indemnizația de naștere, se prevede majorarea cuantumului alocației de stat asigurîndu-se astfel o creștere medie de 26,8 la sută. Este semnificativ faptul că în cadrul măsurilor de ansamblu s-a avut în atenție sporirea mai susținută a alocațiilor pentru familiile cu mai mulți copii. În același spirit trebuie remarcat și faptul că au crescut de 5,9 ori sumele acordate de la bugetul de stat drept ajutoare pentru mamele cu mai mulți copii. Prin toate aceste majorări familiile cu copii beneficiază, în linia creșterii veniturilor reale, de fonduri suplimentare care, la nivelul unui an, se ridică la peste 6,5 miliarde lei.

TOTUL PENTRU BUNĂSTAREA ȘI FERICIREA OMULUI

- în perioada edificării socialiste durata medie de viață a populației României a crescut cu 28 de ani.
- în Epoca de aur a României, Epoca Nicolae Ceaușescu, 10 milioane de oameni s-au mutat în locuințe noi.
- 98,5 la sută din copiii țării se nasc în maternități sau alte unități sanitare beneficiind de asistență medicală specializată și aparatură modernă.
- actualele majorări ale alocațiilor și ajutoarelor pentru copii asigură venituri suplimentare anuale de peste 6,5 miliarde lei pentru familiile cu copii.

Să adăugăm acestor fonduri însemnate și alte aspecte concrete prin care se manifestă permanent grija partidului și statului nostru față de creșterea și educarea tinerei generații. Pornind de la concepția profund științifică potrivit căreia școala este principalul factor de cultură și civilizație, partidul, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, tovarășa Elena Ceaușescu se preocupă direct și permanent de perfecționarea continuă a procesului instructiv-educativ, astfel încît formarea și educarea pentru muncă și viață a tinerei generații să corespundă într-o măsură tot mai mare cerințelor vieții economice și sociale din țara noastră. S-a creat și dezvoltat astfel o puternică bază materială destinată desfășurării procesului de învățămînt la cel mai înalt nivel. În condițiile generalizării învățămîntului de 10 ani aproape 4 milioane de copii sînt cuprinși în diferite forme de învățămînt, beneficiind, pentru a se instrui, de 83.874 săli de clasă, 9.170 laboratoare și 5.532 ateliere, dotate la nivelul celor mai moderne exigențe. Menținîndu-se demonstrația tot în domeniul concludent al cifrelor, să arătăm că grija cu care partidul și statul înconjoară tînăra familie se manifestă și pe alte planuri vizînd crearea unor condiții optime de trai, de viață civilizată și confortabilă familiilor oamenilor muncii de la orașe și sate. În perioada ultimelor două decenii s-au construit de 6 ori mai multe apartamente decît în toți cei 20 de ani anteriori. Numai în cincinalul trecut

numărul apartamentelor s-a ridicat la 750 000. Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. prevăd că în următorii 5 ani încă 2,5 milioane de oameni vor beneficia de locuințe noi. Se va dezvolta construcția de locuințe la sate, accentuîndu-se acțiunile de sistematizare rurală, prin concentrarea în comune mari a satelor și gospodăriilor izolate. Datorită tuturor măsurilor luate, pînă în 1990 va fi rezolvată în fond problema locuințelor pentru toți oamenii muncii.

COPII FRUMOȘI ȘI SĂNĂTOȘI

- **Toți copiii din România beneficiază de asistență medicală gratuită, de medicamente gratuite.**
- **Rețeaua sanitară pentru copii cuprinde 37.000 paturi în spitale și secții de pediatrie.**
- **Maternitățile și secțiile de obstetrică și ginecologie dispun de peste 27.000 paturi.**
- **Din acest an indemnizația de naștere care se acordă începînd cu cel de al doilea copil și următorii a sporit la 1500 lei, reprezentînd o creștere de 50 la sută.**
- **Familiile de cooperatori în care cel puțin unul din soți lucrează într-o unitate agricolă cooperatistă beneficiază de o indemnizație lunară pentru fiecare copil, cuprinsă între 100—300 lei.**
- **Aproape 887.000 preșcolari primesc îngrijire în grădinițe cu orar prelungit sau săptăminale.**
- **Circa 5.000.000 de copii beneficiază de alocații bănești din partea statului.**

Beneficiind prin urmare de o grijă atentă din partea partidului și statului nostru, familia își poate realiza pe deplin atribuțiile definitorii, devenind un mediu complex de educare a tinerelor vlăstare, de creșterea și dezvoltare a lor în climatul unei vieți echilibrate, aflate permanent sub semnul normelor eticii și echității socialiste, al acurateții morale, al unor relații de deplină egalitate între soți. În acest context se impune ridicarea la un nivel calitativ superior a întregii activități de îndrumare a familiei, alături de alți factori cu atribuții largi, în acest sens organizațiilor de tineret revenindu-le sarcini precise în pregătirea tinerelor fete pentru viața de familie, pentru ridicarea nivelului de conștiință al familiei tinere, pentru deplina afirmare a responsabilității pe care o are tînăra ca mamă și educatoare, desfășurînd cu mijloace specifice o intensă și eficientă muncă de propagandă pentru transpunerea în viață a concepției partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind rolul și locul familiei în societate, întărirea rolului educativ al părinților, pentru creșterea copiilor în spiritul muncii și al înaltelor idealuri muncitorești, revoluționare ale partidului.

EMILIA VASILIU

Ce știu și ce nu știu tinerii cînd își întemeiază o familie

Societatea umană a trecut de-a lungul veacurilor prin multiple și profunde schimbări, evenimente și întîmplări cum orînduirile social-economice sau conflagrațiile care i-au modificat harta geopolitică, numărul statelor și personalitatea acestora.

În tot acest timp istoric zbuciumat omul și-a constituit familii — mai largi sau mai restrînse — și nu a renunțat la această formă de viață.

Fără a intra într-o analiză de specialitate a vieții de familie, a funcțiilor acesteia, am dori să răspundem unor întrebări pe care și le pun virtualii parteneri în perioada în care își caută partenerul de cuplu și își constituie cuplul marital care stă la baza întemeierii tinerei familii.

Tinerii visează, în marea lor majoritate, să formeze o pereche ideală cu partenerul de sex opus chiar dacă nu speră întotdeauna să întîlnească jumătatea perfectă care să-i completeze ca ființe umane pentru lungul drum de cel puțin o jumătate de veac care îi așteaptă ca să-l parcurgă împreună.

Uneori, această ființă mult așteptată nu trebuie să semene cu nimeni dintre cei cunoscuți. Alteori, ea trebuie să semene neapărat cu un model prestabilit din literatură, filme sau al vreunui adult admirat din mediul în care a crescut respectivul tînăr.

Dacă în societățile statornicite după modele conservatoare această alegere se poate integra în comportamente transmisibile din generație în generație prin familia de origine, în care se nasc tinerii și se formează ca indivizi, astăzi, în societatea în mișcare și transformare rapidă, tinerii parteneri virtual eligibili sînt puși în situația dificilă de a-și crea modele noi și de a-și decide soarta chiar înainte de a-și fi definitivat un model anume de viață.

Dacă oricine se poate căsători cu oricine, fără bariere de statut socio-profesional, de vîrstă, de grad de instruire etc., nu oricine îl poate găsi pe acel oricine pe care îl dorește ca partener de cuplu. Școala este mixtă, tinerii se cunosc de pe băncile ei, dar nu toți tinerii aspiră de timpuriu să-și aleagă în această perioadă partenerul pentru viața de familie. Mulți tineri absolvenți de facultate pleacă celibatari la locurile de muncă unde sînt repartizați și nu întotdeauna mai găsesc celibatari de sex opus dintre care să-și poată alege un tovarăș de viață. Cînd sînt puși în fața opțiunii pentru cele două dimensiuni majore — profesia și familia — prevalează întotdeauna una din ele și, în marea majoritate a cazurilor, părinții, școala și societatea, pun accentul prioritar pe opțiunea profesională a descendenților lor. Atît individul, cît și societatea au nevoie de realizarea unor calificări superioare, de eforturi și acumulări de cunoștințe tocmai în această perioadă de viață, indiferent de sexul cadrelor în curs de pregătire la nivelul cerințelor societății moderne în care trăim.

Dacă pentru un băiat amînarea nu-l dezavantajează cîtuși de puțin întrucît atît la 18 ani, cît și la 28 de ani și chiar la 38 de ani el își poate întemeia o familie după ce a parcurs drumul pregătirii și perfecționării profesionale, tînăra este altfel privită și apreciată ca partener eligibil de cuplu în perioada prospețimii celor 18 ani, în perioada capacității celor 28 de ani și la vîrsta așteptărilor neîmplinite a celor 38 de ani. Cu cît trec anii peste împlinirea vîrstei de 30 de ani, aria de parteneri virtual eligibili se îngustează pentru ea.

Să nu uităm nici faptul că există o vîrstă la care profilul personalității se conturează definitiv și după această vîrstă — de 25 de ani, spun specialiștii — adaptarea ulterioară a unui pertener la celălalt este mai greu de realizat.

Firește, în condițiile actuale, criteriile alegerii sînt diferite de cele de la începutul acestui secol — ambii parteneri aspiră spre un grad superior de instruire, ambilor le sînt deschise căile spre orice profesie și spre orice loc pe scara socială, ambii sînt egali în fața legii și pot sta alături cu cele mai diferite profesii ca reprezentanți ai celor mai diferite categorii socio-profesionale; nu mai contează, în această situație nici diferența de vîrstă pentru un sex sau altul; nu mai contează zona geografică sau etnia originară; nu mai atîrnă în balanță decizia familiei de origine care, de multe ori, este pusă în fața faptului împlinit și contribuie doar la sărbătorirea evenimentului.

Ceea ce contează este faptul că partenerul devine singurul tovarăș de referință al vieții de fiecare zi chiar înainte de a se prezenta la ofițerul stării civile (mai ales la tinerii care trăiesc și muncesc la mare distanță de familia lor de origine). În cele mai multe dintre cazuri, coabitarea — acest test precoce al vieții de familie — devine și dovada de maturitate și de independență a tinerilor, dar — după părerea noastră, și o modalitate de a le sărăci universul afectiv. Așteptarea oficializării cuplului marital contribuie nu numai la cunoașterea aspirațiilor și componentelor personalității viitorului partener de cuplu, ci creează și acea gamă de emoții, de stări afective pe care conviețuirea de la prima întîlnire nu le cunoaște secătuind astfel izvorul afectivității visate și așteptate.

O coabitare îndelungată este uneori și o barieră în calea unei realizări firești a natalității, întrucît incertitudinea și instabilitatea unui astfel de cuplu care, în plus, amînă decizia oficializării uneori ani de zile, duce în unele cazuri la sterilitate secundară sau la imposibilitatea realizării descendenței la o vîrstă cînd partenera nu se mai decide atît de ușor să devină mamă obișnuită fiind cu lipsa de griji pe care o creează inexistența copiilor.

Mulți specialiști mai afirmau categoric că tinerele generații nu mai pun prea mult preț pe sentimente, pe viața afectivă. Or, realitatea a infirmat spusele lor — auzim și astăzi de atîția Romeo și de atîtea Juliete

care nu concep să se despartă de eroina sau de eroul sentimentelor lor chiar cu riscul de a se despărți de familia de origine și de cuibul ocrotitor al acesteia.

Dragostea este cîntată și în noua muzică — oricum s-ar numi aceasta — este așteptată și se poartă ca cel mai de preț dar al tinereții tuturor generațiilor. Caracterul revoluționar al acestora stă tocmai în curajul de a alege pe cel sau pe cea care a trezit sentimentul și a nu se lăsa influențat de opinia generației mature, căci fiecare nouă generație își are criteriile sale de alegere, idealurile sale estetice și de personalitate și idolii săi.

În condițiile de transformări non-stop ale societății în care trăim, ar fi și greu să statuăm modele imuabile, dar aceasta nu înseamnă că, generație de generație, nu avem propriile criterii de selecție și de admirație. Generației îi plac aceleași șlagăre, îi plac aceleași mișcări în dans, folosește aceleași cuvinte admirative sau de desconsiderare, admiră aceleași culori și aceeași lungime a rochiei tinerelor fete. Dacă am păstrat rochia albă de mireasă este pentru că nu găsim nimic mai suav și mai frumos s-o înlocuiască chiar dacă mireasa nu mai este atît de suavă după un timp îndelungat de coabitare și chiar dacă de a doua zi îmbracă blugingșii generației sale, decolorați și necălcați și-și lasă părul să atîrne neglijent pe spate.

Treptat, cu trecerea anilor, cu apariția copiilor, cu grijile familiale cotidiene, tinerii noștri intră în rîndul generațiilor adulte și lasă locul altei generații non-conformiste.

Pentru ce militām?

Dorim să trezim atenția tinerilor ca parteneri virtual eligibili asupra momentului opțiunii maritale care ar trebui să aibă loc în paralel cu opțiunea pentru dimensiunea socio-profesională. Ambele dimensiuni sînt cel puțin la fel de importante și pentru individ, și pentru societate. Ele nu se pot substitui în timp, ambele conturează personalitatea omului societății noastre și la ambele trebuie să visăm cu ochii deschiși creionînd idealul de partener nu din literatura secolului 18 și nici dintr-un spațiu de vis, ci din tovarășii de generație așa cum sînt ei și așa cum, prin adaptare unul la celălalt, îi dorim să ne fie tovarăși de cuplu, tovarăși de viață.

VALENTIN NEGRIȚOIU
psihosociolog

Sfaturi practice

Tînăra familie nu presupune numai o Ea și un El, presupune o gospodărie care, chiar dacă nu de la începutul începutului este completă solicită pentru a fi bine întreținută, pentru a crea un mediu adecvat studiului, muncii, creșterii copiilor, efortul ambilor soți — ideal — cu o repartiție echitabilă, în funcție de posibilitățile de timp, a sarcinilor fiecăruia, în funcție de afecțiunea și respectul pe care și-l datorează și și-l acordă, fiecare fiecăruia. Pentru a veni în sprijinul tinerilor gospodari — unii vin cu bogate cunoștințe și deprinderi din familiile părinților, alții au mai puține deprinderi — Almanahul nostru le oferă cîteva sfaturi care sperăm le vor fi de folos, îi vor ajuta în scurtarea timpului acordat curățeniei, spălatului, gătitului, călcatului etc., cîteva sfaturi care îi vor ajuta să-și păstreze pentru mult timp sănătatea, frumusețea, tinerețea, buna dispoziție și forța de muncă.

CURĂȚENIA CASEI

Casa în care locuim, indiferent de mărime și de mobila din ea ne este tuturor cea mai dragă. Pentru ca ea să fie îmbietoare și curată trebuie să fie bine îngrijită ● Prima condiție este aerisirea făcută la timp, pe tot parcursul zilei. Să nu neglijăm aerisirea, în fiecare dimineață, a așternuturilor ● Vom mătura de cîte ori este nevoie, avînd grijă să nu răspîndim gunoiul ● Covorul se mătură bucată cu bucată direct pe făraș ● Dușumeaua se mătură cu mătura udă, iar parchetul și linoleumul cu mătura de păr, cu coadă lungă. Nici pe suprafețele neacoperite nu mutăm gunoiul din loc în loc, ci îl strîngem după fiecare bucată pentru a nu se îmbîcsi podeaua ● Pentru curățirea parchetului sau a linoleumului mai poate fi folosită o cîrpă moale pentru a aduna tot praful și gunoiul de pe jos ● Măturile de pai le spălăm zilnic în apă rece iar dacă sînt noi le opărim în apă clocotită și sare ● Praful îl ștergem de mai multe ori pe zi. Iarna îl putem șterge o singură dată pe zi ● Săptămînal facem curățenie generală care presupune scuturarea covoarelor, spălarea podelei, ștergerea pereților, curățenia dependințelor, ștergerea și ordonarea dulapurilor, schimbarea și spălarea lenjeriei de pat ● O casă menținută în ordine și curățenie zilnică ne va cere un efort mai mic, la curățenia generală!

ÎNTREȚINEREA MOBILEI

● Mobila are nevoie de îngrijire ca să-și mențină aspectul frumos și să țină cît mai mult. Sigur, industria și comerțul ne oferă o gamă variată de produse pentru întreținerea mobilei. Dar dacă nu le avem la îndemînă, vă sfătuim să aplicați aceste sfaturi practice verificate în ani, folosind substanțe care există în fiecare gospodărie. ● Mobila albă de brad sau de tei o spălăm cu apă și săpun. Locurile mai murdare le frecăm cu peria, iar în apa de limpezit punem puțină vopsea galbenă, ca să-i dăm o culoare puțin gălbuie ● Mobila de lemn vopsit se spală cu apă și săpun și numai cu cîrpa. În ultima apă de limpezit punem puțin oțet, apoi lustruim mobila cu o bucată de molton. ● Mobila de stejar o ștergem cu benzină caldă. Petele le frecăm cu peria muiată în benzină. O ștergem apoi cu cîrpe uscate și dăm deasupra cu un strat foarte subțire de ceară. A doua zi o lustruim cu o bucată de molton. ● Mobila cerută o frecăm cu un tampon de lînă pe care picurăm puțin ulei de in încălzit. Lăsăm uleiul să se usuce bine pînă a doua zi și apoi lustruim mobila cu ceară. ● Mobila lustruită trebuie ferită de zgîrieturi, pentru a-i menține luciul; după ce am șters-o de praf o lustruim bine cu cîteva picături de untdelemn amestecat cu terebentină. Frecăm cu tamponul în rotocoale, lăsăm să se usuce, apoi lustruim. ● Nu punem pe mobilă vase fierbinți, pentru că aceasta se pătează. Chiar și apa rece lasă pete albe pe mobilă; umezeala desprinde furnirul și de aceea se formează umflături. ● Lemnul lustruit, pătat și murdar, îl ștergem cu bere caldă, înainte de a-l lustrui cu ceară. ● Dacă observăm o umflătură în mobila cu placaj punem deasupra o cîrpă groasă și apăsăm locul umflat cu vîrful fierului de călcat fierbinte, ferindu-ne să atingem

Cum să ne amenajăm locuința

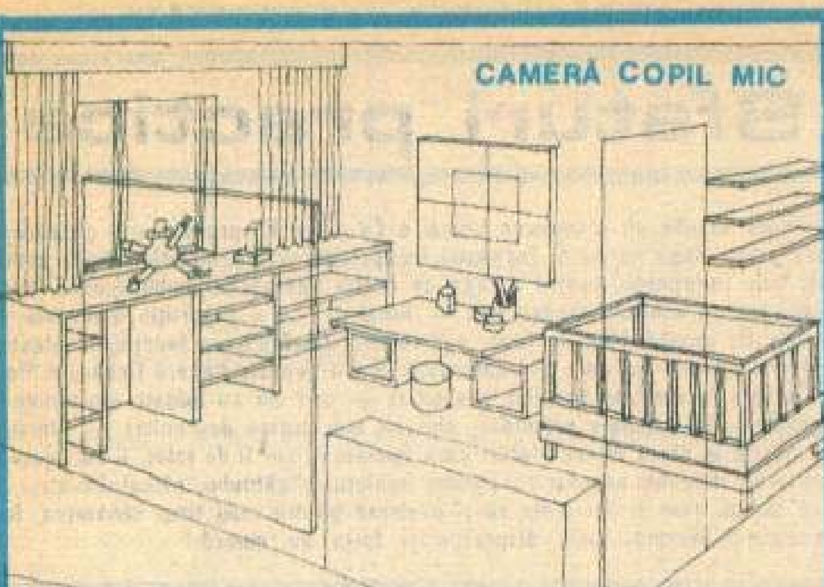

Interesul cititorilor noștri de a-și alcătui cu proprie îndemînare locuința cît mai funcțională și agreabilă, ne-a făcut să continuăm, în buna tradiție a almanahului, rubrica sugestiilor în această privință. Arhitectul Călin Irimescu, asistent la catedra de proiectare a Institutului de Arhitectura „Ion Mincu" vă prezintă în numărul din acest an cîteva idei de mobilier ce pot fi aplicate în folosul copiilor dumneavoastră între 2-6 ani (Pl.I) și între 6—12 ani (Pl.II). Vi se oferă și soluții de amenajare a spațiilor de locuit destinate adolescenților, ca și a unei garsoniere pentru o familie de tineri căsătoriți.

Toate aceste schițe respectă întru totul suprafețele aflate în vigoare. Ele reprezintă întocmai secțiunile de camere din blocurile în care locuim. Călin Irimescu a încercat realizarea unor zone funcționale care să cores-

altă parte decît cea dezlipită. ● Mobila lăcuită se spală cu apă și săpun, cu o cîrpă moale. Mobila lăcuită se face ca nouă dacă o spălăm cu apă de tărîțe (doi pumni de tărîțe fierți într-un litru de apă; lichidul se lasă să se răcorească) ● Mobila de pai o spălăm cu apă și săpun, apoi o limpezim cu apă sărată și o expunem la soare să se usuce. ● Plușul de pe fotoliile capitonate care a prins murdărie, mai ales pe brațele fotoliului și pe spetează, îl curățim cu un tampon muiat în trei părți eter și o parte alcool cald. Frecăm bine, apoi ștergem locul cu o flanelă curată, uscată. ● Plușul presat îl ridicăm prin aburi. Periem locul cu o perie curată muiată în apă caldă, iar la o distanță mică, de circa 2—3 degete, ținem fierul de călcat fierbinte, fără să atingem plușul. În timpul acesta ridicăm plușul culcat cu o perie de haine, curată. ● Fotoliile de catifea le curățim cu nisip cald sau cu tărîțe calde pe care le împrăștiem pe toată suprafața lor și le frecăm cu mîna. Lăsăm nisipul să stea o jumătate de oră, apoi măturăm bine fotoliul. ● Mobila îmbrăcată cu creton. Ștergem cretonul sau stofa cu un tampon muiat în apă săpunită și cu puțin amoniac. Frecăm bine fără a uda prea tare și ștergem imediat locul cu cîrpe uscate. ● Mobila capitonată trebuie periată zilnic de praf. Din cînd în cînd o batem cu bătătorul învelit într-o pînză și periem praful care s-a depus. Pe la cusături și colțuri scoatem praful cu o pensulă curată, uscată.

ÎNGRIJIREA RUFELOR

● Nu e bine să lăsăm rufe murdare pentru a le spăla la cîtva timp o dată. ● Rufele murdare păstrate în coș răspîndesc un miros neplăcut, iar murdăria se scoate mai greu dacă este învechită, chiar dacă spălăm cu mașina de spălat. ● Orice gospodină știe să spele rufele! ● Preferați scrobirea lor pentru că le dă un aspect mai frumos, mai lucios și se întrețin mai bine. ● Uscatul rufelor la aer și mai ales la soare și vînt, într-un loc ferit de praf, albește rufele, le dezinfectează și le dă un miros plăcut. ● Iarna punem în scrobeală o lingură de sare, pentru ca rufele înghețate să nu se lipească și apoi să se rupă cînd le scoatem de pe frînghie. ● Cîrligele de rufe din lemn cînd sînt noi, le opărim cu apă clocotită, ca să nu păteze rufele sau să le îngălbenească. ● Rufa călcată se păstrează mai bine, mai mult timp curată, decît una necălcată. Călcăm apăsat și repede, iar rufele călcate și strînse nu le adunăm unele peste altele, ci le răsfirăm pînă se răcesc și numai după aceea le punem în dulap.

ÎN BUCĂTĂRIE

● Prăjitura nu se va arde în cuptorul prea încins dacă, în cuptor, sub tavă, veți așeza un strat de sare. ●

pundă fiecărei imagini în funcție de suprafața camerei și locul amenajării.

Camerele pentru copii și adolescenți sînt prevăzute cu zone de depozitare și paturi, suprapuse sau nu, dotate cu protecție la perete. Copiilor li se poate amenaja pe un perete o tablă cu suprafața neagră pentru desenat. Micii școlari vor găsi loc în rafturile special amenajate pentru acvariu și aranjamente florale. Camerele adolescenților, pe lîngă spațiile destinate studiului, bibliotecii, odihnei, sînt prevăzute cu spaliere pentru exercițiile de gimnastică.

Garsoniera include o zonă de primire, conversație, lectură, care devine spațiu pentru dormit prin extensia fotoliilor.

Zona de depozitare pentru cărți și aparatură muzicală stă alături de locul pentru studiu, ușor de transformat într-unul destinat hobby-ului, ori divertismentului. Printr-un ghișeu ce se închide la nevoie se realizează comunicarea dintre aceasta din urmă parte a camerei și bucătărie.

Deci, cu ajutorul scîndurilor de brad, și palului, puse la dispoziția noastră de oricare dintre depozitele pentru materialele de construcții, cu un minimum de scule și puțină pricepere, camerele noaste sau ale copiilor noștri pot deveni spațioase, funcționale și agreabile.

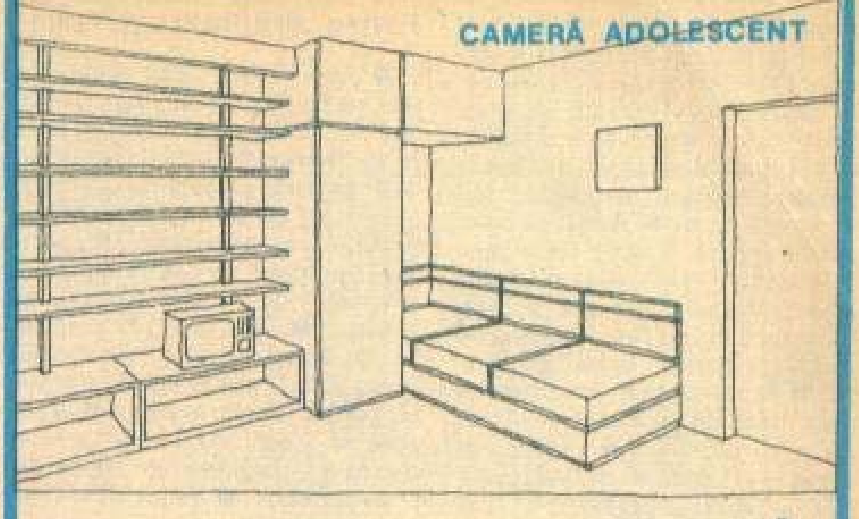

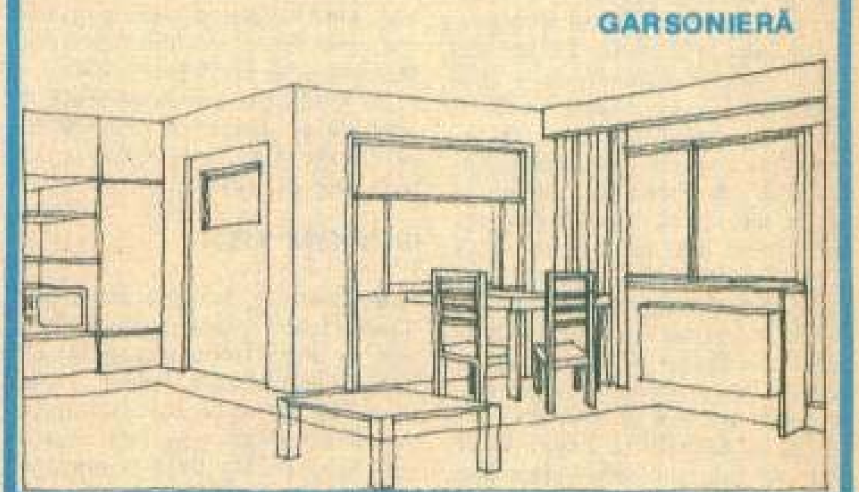

Dacă ouăle pe care trebuie să le fierbeți au coaja crăpată, puneți în apa din vas puțină sare. ● Cartofii fierți în coajă se albesc dacă le adăugați puțin lapte dulce sau zeamă de lămîie. ● Vreți să limpeziți supa? Bateți spumă un albuș, turnați-l în supă și după 10—15 minute, treceți-o printr-o strecurătoare deasă. ● Nu întrebuințați niciodată imediat ouăle care sînteți convinse că au înghețat. Țineți-le cîteva minute în apă rece și sărată. ● Laptele nu se va mai prinde dacă puneți mai întîi în vas 1/2 ceșcuță cu apă rece și-l veți fierbe la foc domol. ● Prăjitura caldă o tăiați aspectuos folosind un cuțit cu lamă fină pe care, după fiecare felie, îl treceți printr-un vas cu apă rece. ● Pentru ca rahatul folosit la prepararea checului să se împartă egal dați-l prin făină înainte de a-l pune în aluat. ● Dacă doriți ca orezul din pilaf să se păstreze întreg, nelipicios, spălați-l în cîteva ape reci. Puneți orezul la fiert în apă rece și, după cîteva clocote, limpeziți-l, apoi așezați-l din nou să fiarbă, cu apă călduță. ● Dacă sosul unei mîncări s-a îngroșat, reîncălzindu-l, puneți-i o linguriță de zahăr și puțin unt. ● Înainte de a pune sticlele de vin la frigider, controlați dacă sînt bine astupate. Lichidele împrumută ușor mirosul alimentelor și pe de altă parte, frigiderul va mirosi urît. ● Pregătiți salata de crudități numai în ultimul moment înainte de a o servi la masă. În orice caz, uleiul, sarea și lămîia vor fi adăugate chiar în ultimul moment.

Se întîmplă uneori ca maioneza să se taie, adică untdelemnul să se separe de gălbenuș și să nu se mai lege. Există mai multe feluri de a repara maioneza tăiată: ● Scoatem în altă farfurie o lingură din maioneza tăiată, picurăm în ea puțină apă clocotită și amestecăm repede. Cînd vedem că s-a legat, adică sosul a devenit ca o cremă, adăugăm puțin cîte puțin din maioneza tăiată și amestecăm mereu pînă o cuprinde pe toată. ● Zdrobim în altă farfurie un gălbenuș răscopt, adăugăm puțin din maioneza tăiată, frecăm cu lingura pînă se strînge și apoi cuprindem încetul cu încetul toată maioneza. ● Fierbem o linguriță de făină cu puțină apă, pînă se îngroașă ca o mămăligă. După ce s-a răcit, punem mămăliga într-o farfurie, adăugăm puțină maioneză tăiată și amestecăm pînă se leagă, apoi încetul cu încetul cuprindem toată maioneza. ● Zdrobim bine un cartof mic fiert, amestecăm cu puțină maioneză și, de îndată ce se leagă, adăugăm puțin cîte puțin și restul maionezei, pînă o cuprinde pe toată.

SCOATEREA PETELOR

● Petele de sînge le muiem întîi în apă rece. După ce am muiat rufa spălăm locul cu apă caldă și săpun. Nu punem la fiert rufele pătate de

sînge pînă nu am scos petele. Petele învechite de sînge le spălăm în apă în care am fiert fasole albă, fără sare. ● Petele de dulceață, de sirop, zahăr de pe pînză ies dacă le spălăm cu apă caldă și săpun. De pe stofă le ștergem imediat cu un pămătuf muiat în apă caldă. ● Petele de cafea și de cacao le scoatem lăsînd locul muiat pînă a doua zi în apă rece. După aceea spălăm cu apă, săpun și amoniac. Frecăm bine pînă dispare pata, apoi limpezim cu multă apă rece. ● Petele de ceai le scoatem cu aburi, ținînd locul pătat peste o oală cu apă clocotită. ● Petele de mucegai le scoatem cît sînt proaspete cu un amestec fierbinte, făcut dintr-o lingură de sare și o lingură de amoniac la 2 linguri de apă. Le mai putem scoate acoperindu-le cu o pastă făcută din scrobeală crudă cu apă și expunînd rufa la soare. Nu lăsăm să se usuce de tot și spălăm locul pătat. ● Petele de vin alb și roșu le scoatem cît sînt proaspete, cu aburi. Ținem locul pătat peste o oală cu apă clocotită pînă dispare pata. Mai putem scoate petele de vin presărîndu-le imediat cu sare, apoi le spălăm cu zeamă de lămîie sau cu sare de lămîie, topită în puțină apă. ● Petele de bere le scoatem cu o soluție de amoniac (o lingură la un pahar de apă fierbinte). Frecăm bine locul cu această soluție, apoi îl limpezim. ● Petele de fructe se scot ușor cît sînt proaspete, căci dacă se învechesc atacă culoarea materialului. Dacă sînt proaspete, le spălăm cu apă caldă și săpun, sau le umezim și le presărăm cu sare de lămîie. Petele mai rezistente le scoatem cu zeamă de lămîie fierbinte presărată pe locul udat. Petele de fructe de pe țesătura de mătase le scoatem cu spirt amestecat cu apă, în cantități egale. ● Petele de lapte de pe stofe le acoperim cu talc sau cu praf de cretă și dacă nu ies de tot le ștergem cu neofalină. Presărăm apoi locul cu talc pe care-l lăsăm pe stofă cîteva ore, ca să nu rămînă urmele de neofalină sau spălăm locul cu apă și amoniac. ● Petele de ouă de pe rufărie le spălăm cu apă caldă și săpun. Pe cele de pe stofă sau mătase le lăsăm să se usuce, apoi periem bine locul și ștergem cu neofalină. ● Petele de cerneală roșie de pe pînza albă le scoatem cu o soluție slabă de clor, apoi limpezim pînza cu multă apă. ● Petele de creion chimic dispar dacă ținem locul cîtva timp în spirt denaturat cald.

PENTRU MENȚINEREA SUPLEȚII

● Atunci cînd faceți patul sau cînd căutați ceva într-un sertar situat mai jos, în loc să vă înclinați, ceea ce ar favoriza rotunjirea spatelui îndoiți genunchii depărtîndu-i și stînd pe vîrfurile picioarelor. ● Lustruirea podelelor sau aplecarea pentru a ridica un obiect de jos sînt gesturi care pot fi făcute prin mișcarea de mai sus. ● Cînd vă legați șireturile de la pantofi, așezați piciorul pe coasta opusă, genunchiul fiind depărtat, în loc să vă aplecați. ● Dacă doriți să vedeți ceva în spatele dumneavoastră, nu întoarceți tot bustul, ci numai capul. ● Pe cît posibil, nu luați liftul. Urcați și coborîți scările cîte două trepte, în vîrful picioarelor. ● Alergați să prindeți autobuzul sau ca să ajungeți la o țintă oarecare. ● Jucați-vă și alergați cu copiii. ● Nu evitați să săriți peste o piatră, un șanț sau alt obstacol.

ÎNGRIJIREA FEȚEI

● Pentru a întreține frăgezimea tenului, faceți o dată pe săptămînă o baie de aburi. Ținem obrazul peste o oală cu apă clocotită. Pentru ca aburii să se adune repede spre obraz, punem un prosop gros care să acopere capul și oala. După ce am făcut această baie, de cîteva minute, ne frecăm cu un prosop aspru, apoi ne spălăm cu apă foarte rece. După această baie ne ungem obrazul cu un gălbenuș de ou amestecat cu cîteva picături de oțet sau zeamă de lămîie. Lăsăm pasta să se usuce pe față apoi ne spălăm cu apă călduță. ● Dacă avem puncte negre, după ce am făcut baia de aburi, cît obrazul este încă fierbinte frecăm imediat locul cu puncte negre cu un amestec de o linguriță de mălai și una de făină albă. Frecăm energic, timp de cîteva minute și, după aceea, frecăm tot obrazul. Ne limpezim apoi cu apă rece care închide porii la loc. ● Dacă avem pori mari, deschiși, este bine ca din cînd în cînd, după ce ne-am spălat, să ne ștergem pe obraz cu un tampon muiat în zeamă de lămîie sau în oțet de vin alb.

ÎNGRIJIREA PĂRULUI

● Un păr frumos trebuie să fie lucios și înfoiat. Obținem acest lucru periindu-l zilnic cu peria de cap, în toate direcțiile. ● Noaptea trebuie să lăsăm părul să se odihnească. ● În apa de spălat punem o linguriță de bicarbonat de sodiu la un litru de apă. Astfel pielea capului se curăță bine și prin acest tratament evităm căderea părului. ● Un tonic bun pentru păr este gălbenușul de ou cu care ne frecăm pielea capului, desfăcînd părul în cărări, după ce am uns peste tot cu gălbenușul, lăsăm un sfert sau o jumătate de oră să se usuce și să pătrundă bine în piele, apoi udăm părul cu foarte puțină apă caldă, fricționăm și pe urmă limpezim cu apă caldă amestecată cu puțin oțet. ● Dacă folosim gălbenuș nu mai avem nevoie de șampon. ● Părului blond îi dăm o culoare frumoasă dacă, după ce ne-am spălat, îl limpezim cu ceai de mușețel. ● Părul castaniu ca să aibă o nuanță frumoasă, trebuie limpezit cu o infuzie de frunze de nuc. ● Părul gras este predispus la cădere. De aceea trebuie să scoatem grăsimea secretată de glandele de la rădăcina părului, spălîndu-l săptămînal. ● Fricționăm zilnic pielea capului cu un amestec de 300 g alcool cu 5 g clorat de potasiu. ● Penatul zilnic, dimineața și seara, cîte 10 minute, curăță bine părul de grăsime, pune în circulație sîngele și prin aceasta împiedică căderea părului. ● De asemenea, este bine, de cîte ori avem timp, să facem un masaj al pielei capului cu degetele uscate, ca să punem sîngele în mișcare. ● Părul uscat. Facem masajul rădăcinii părului cu ulei de ricin amestecat în egală măsură cu rom sau rachiu. Lăsăm să pătrundă bine în piele și învelim apoi părul cu un prosop muiat în apă fierbinte și stors. După jumătate de oră spălăm părul. ● Mătreața este premergătoare căderii părului, de aceea trebuie s-o oprim. ● Evităm să ne pieptănăm cu un pieptene de metal care irită și zgîrie pielea capului. ● În apa de spălat punem o linguriță de amoniac și o linguriță de bicarbonat de sodiu. ● Este bine să fricționăm pielea capului cu un amestec de 75 g de alcool și 25 g glicerină care oprește mătreața. ● De asemenea, este bine să ne fricționăm în fiecare zi pielea capului cu un tampon de vată muiat într-o soluție de bicarbonat de sodiu (o linguriță la un pahar de apă caldă). Aceasta potolește și mîncărimea provocată de mătreață.

Copilării

ORIZONTAL: 1) Îndemn pentru un copil care începe să meargă. — Primele teme! 2) Zeul copil care se joacă cu inimile oamenilor. — Copil aflat sub tutelă. 3) Actor francez, protagonist al filmului **Bătrînul și copilul**. — Pisici. 4) E într-o ureche. — Rivnit, ca orice copil. 5) Abreviație în cărțile ferate italiene. — Fabulist român (1806—1866), autorul fabulei **Două mance și-un copil**. 6) Fabulist antic grec, autorul pildei morale **Copilul și leul**. — De talia și vîrsta unei fetițe. 7) Acolo unde dorm copiii. — Mic și neîmplinit! 8) ... **de copil**, sculptură de Constantin Brâncuși. — Poetul copil al literaturii noastre. 9) Compozitor român (1849—1928), autorul melodiei **Frumoasa copiliță**. — Fata lugojeană. 10) Moșul care vine seara pe la genele copiilor. — Studiu literar.

VERTICAL: 1) Actriță franceză care a jucat în filmul **Copiii paradisului**. — Cap de lemn! 2) Scriitor italian (1846—1908), autor al romanului **Inimă de copil** (Edmondo De). — Luntre mică. 3) Degețelul dintr-un cunoscut basm ecranizat. — Picioare de pasăre. 4) Personaj din opera **Salomeea** de Richard Strauss. — Mîncare pentru copii. 5) Comparativ pentru un copil de statură mică. — Două din trei! 6) Început de epocă! — Unul dintre cei doi copii crescuți de o lupoaică (leg.). 7) Revistă pentru copii. 8) Mic om mare. — Bun de speriat copiii. 9) Căniță din care se dă copiilor să bea (reg.). — Instituție pentru creșterea și educarea copiilor. 10) Copil de școală. — Poet român (1886—1954), autorul poeziei **Copilul lui Ștefan**.

Dicționar: RIC, CIN, IROD, TIT

GHIDUL TRUCURILOR

În anul 1984 a apărut „Le Guide des trucs" (Ghidul trucurilor) semnat de Jacqueline Chalons, ghid tipărit în Italia, și oferit de revista les 3 SUISSES. El cuprinde sfaturi și mai ales trucuri de care se aude vorbindu-se, dar care sînt apoi repede uitate. Ghidul, care are 128 de pagini, se referă la decorarea și întreținerea interioarelor, utilizarea plantelor, pe vremuri folosite și de bunice ca să fie mai frumoase și, de asemenea, dă sugestii cum să ne distrăm copiii atunci cînd este urît afară și ei nu pot ieși să se joace. El cuprinde zece capitole printre care: „Un interior plăcut", „Limbajul florilor", „Țesăturile", „Plante aromate și sălbatice", „Tabelul aniversărilor căsătoriei", „Să ne jucăm acasă", „Să ridem puțin", „Accidente casnice și altele" etc. Prezentăm în continuare unele din trucurile din acest ghid.

Plantele verzi

ÎNGRIJIRILE

Întoarceți plantele cu regularitate către lumină, dar atenție la razele de soare care ard.

Cînd o plantă și-a găsit locul, nu o mai deranjați.

Stropiți-vă plantele cu apă, la temperatura ambiantă, la care adăugați cîteva picături de amoniac pentru a o îndulci sau și mai bine cu apă de ploaie.

Cînd o sticlă cu vin s-a terminat, adăugați apă peste ceea ce a rămas pe fundul sticlei, această apă înroșită de vin, va fi foarte apreciată de plante.

Nu lăsați niciodată apa să stagneze la baza plantelor; acest lucru este foarte rău pentru rădăcini. Umpleți farfurioarele cu pietriș fin. Nu udați prea des, plantele suferă atît din cauza excesului cît și a lipsei de apă.

Dacă pămîntul se desprinde de pe vas, planta are nevoie de o baie, ea este deshidratată. Scufundați vasul într-un recipient cu apă pînă cînd nu mai sînt bășicuțe care apar la suprafață.

Curățați cu regularitate frunzele cu un burete ud și din cînd în cînd cu puțină bere, ceea ce va da strălucire frunzelor.

Stropiți-le deseori cu apă călduță, mai ales iarna din cauza încălzirii. Primăvara, schimbați ghivecele plantelor pentru care vechile ghivece sînt neîncăpătoare, celor care se strică sau ale căror rădăcini tapisează pereții vasului.

Dați-le îngrășăminte în perioada de creștere sau de înflorire, adică între aprilie și septembrie, dar niciodată pe pămînt uscat.

BOLILE

Frunzele se îmbolnăvesc și cad. Ați pus prea multă apă sau nu destulă. Planta este expusă curenților de aer.

O frunză, tulpină sau mlădiță putrezesc, atunci planta dumneavoastră are viermi, utilizați un fungicid cu apa de stropire.

Marginile frunzelor sînt uscate, pete cafenii apar la suprafață: apa cu care s-a stropit era prea rece,

— a rămas apă pe frunze,

— o lumină apropiată a provocat arsurile,

— ați pus prea multe îngrășăminte.

Frunzele sînt veștejite: ați pus prea multă sau insuficientă apă, soarele le-a ars.

Frunzele sau tijele nu mai cresc vara, aceasta înseamnă că planta dumneavoastră are poate prea multă apă sau îi lipsește hrana. Dați-i îngrășăminte sau mutați-o în alt vas.

VACANȚA

Dacă nimeni nu poate veni să vă ude plantele în timpul vacanței, iată un sistem care vă va permite să plecați trei săptămîni fără probleme.

Luați un lighean mare, puneți pe fundul lui cîteva centimetri de pietriș. Aranjați ghivecele unul lîngă altul, umpleți cu apă pînă la baza lor, apoi garnisiți spațiile cu mușchi sau turbă foarte umedă, plantele își vor lua astfel prin capilaritate apa necesară.

Nu uitați să puneți ligheanul într-un loc luminos.

Dacă aveți o grădină, nu ezitați să scoateți afară plantele. Ele vor aprecia această ieșire în exterior dacă le veți pune în puțină umbră, dacă veți îngropa ghivecele și veți acoperi solul de jur împrejur cu un pat de turbă foarte umed.

Florile

LE PĂSTRAȚI MAI MULT TIMP

De cum le-ați cumpărat, puneți-le în apă rece pînă dedesubtul corolelor. Profitați de aceasta pentru ca să tăiați tijele oblic sub apă, veți evita astfel formarea bulelor de aer care împiedică circulația apei. Faceți tăietura cu un cuțit și practicați o fentă de 2 sau 3 cm.

Tăiați toate frunzele care se vor găsi în interiorul vazei căci ele se descompun repede și poluează apa.

Puneți în apă un conservant pentru a evita clocirea apei.

Schimbați apa la patru zile, profitați de acest lucru pentru a împrospăta tijele tăindu-le sub apă în diagonală. În celelalte zile completați nivelul apei atît de necesare.

Nu smulgeți niciodată o floare ofilită, ci tăiați-o. Același lucru pentru o petală. Un buchet cu flori de cîmp este încîntător dar adesea tijele sînt scurte. Implantați atunci fiecare floare într-un pai și alcătuiți buchetul.

LE USCAȚI

Dimineața, înainte de a cădea roua, este momentul ideal pentru a culege florile. Fie că le culegeți fie că le cumpărați, nu le alegeți prea înflorite, căci ele riscă să-și piardă petalele în timpul uscării.

Puneți-le în buchete. Legați aceste buchete cu un elastic care va urma mișcarea de restrîngere a tijelor pe măsura uscării. Apoi atîrnați-le cu capul în jos într-un loc întunecos și aerat timp de trei sau patru săptămîni.

Dacă doriți să uscați flori mai delicate, cum sînt trandafirii, va trebui să utilizați nisip alb. Puneți-l pe fundul unui recipient (aproximativ un centimetru), puneți florile și acoperiți-le complet cu nisip vărsîndu-l încet. După trei sau patru săptămîni veți putea face buchetul.

Din momentul în care planta este uscată, curățați frunzele rupte, petalele strivite. Lăcuiți elementele fragile. Puneți un fir de sîrmă florilor fără coadă și întăriți tijele prea slabe.

UN POTPURIU

Păstrați florile care s-au desprins de pe tija lor în timpul uscării. Uscați foarte bine petalele de trandafiri parfumate.

Adăugați coajă de portocală sau de lămîie uscată, puțină verbină, cimbru, tei, mușețel, cîteva cuișoare, puțină rădăcină de stînjenel care are un rol de fixare.

Nu uitați zeama de lămîie sau de portocală.

Nu vă mai rămîne decît să puneți acest potpuriu într-o sticlă, mică, cu dop de plută sau o cutie de carton căreia îi perforați dopul, respectiv capacul.

Pentru ca potpuriul dumneavoastră să nu-și piardă cu timpul din parfum, adăugați cu regularitate cîteva picături de zeamă de lămîie sau de portocală sau un pic de sare de mare.

LIMBAJUL FLORILOR

1. Albăstrea: dragoste timidă
2. Anemonă: perseverență
3. Azalee: bucuria de a iubi
4. Bujor: sinceritate
5. Camelie roșie: eu te consider cea mai frumoasă
6. Caprifoi: prietenie
7. Ciuboțica cucului: prima dragoste
8. Condurul doamnei: indiferență
9. Crin: puritate
10. Dalie: recunoștință
11. Floare de măceș: dragoste
12. Floare de salcîm: dorința de a place
13. Garoafă: pasiune
14. Gladiolă: întîlnire
15. Glicină: tandrețe
16. Hortensie: capriciu
17. Lalea: declarație de dragoste
18. Lăcrămioară: cochetărie
19. Liliac alb: să ne iubim
20. Mac de cîmp: înflăcărare ușoară
21. Margaretă: eu nu te văd decît pe tine
22. Mimoză: încredere
23. Mușcată: sentimente de dragoste
24. Narcisă: indiferență
25. Nu-mă-uita: amintire sigură
26. Orhidee: fervoare
27. Pansea: gînd afectuos
28. Stînjenel: inimă tandră
29. Trandafir: dragoste
30. Tuberoză: dorință
31. Violetă: dragoste ascunsă

Să ne jucăm acasă

JOCUL MIMULUI

Un copil mimează în fața altora o profesie sau un personaj. El poate să folosească accesorii, dar nu trebuie în nici un caz să vorbească. El poate doar să răspundă prin da sau nu la întrebările care i se pun.

Fiecare copil are dreptul să pună trei întrebări, apoi trebuie să ghicească. Cel care a ghicit va fi mimul următor.

JOCUL OGLINZII

Doi copii stau față în față.

Unul din ei, conducătorul jocului, face gesturi sau ia atitudini pe care copilul din fața lui trebuie să le facă în același timp și la fel.

Jocul se oprește cînd adversarul nu mai poate face față. Jocul se poate complica hotărînd să se facă contrariul față de ceea ce execută conducătorul jocului.

Exemplu: dacă el se așează, celălalt se ridică, dacă el ridică brațul drept, celălalt ridică brațul stîng, etc.

SĂ RÎDEM PUȚIN

În trecere prin Paris, un englez cumpără un papagal foarte frumos din piață. După o săptămînă vînzătorul primește o scrisoare de la clientul său care se plînge că a fost înșelat. Papagalul său nu vorbește. Om corect, negustorul pleacă la Londra la noul stăpîn al papagalului.

— Hei, puișor! Nu mai ai limbă?

Și papagalul răspunde:

— Ei asta! Ai văzut pe cineva care a învățat engleză într-o săptămînă?

Doamna Chalons către doamna Gobineau:

— Nici nu poți să-ți închipui draga mea! În fiecare seară Benjamin se întoarce de la școală murdar ca un porc!

— Nu mai îmi spune, răspunde doamna Gobineau. Ieri seară a trebuit să spăl patru băieți din bloc înainte să-l recunosc pe Julien!

Emilie se trezește și spune mamei ei:

— Știi, am visat că am căzut în rîu. Am înotat toată noaptea fără să pot ajunge la mal!

— Cred că ți-a fost foarte frică, draga mea, zice mama ei.

— Da, un pic..., îi răspunde Emilie. Dar spune-mi, avînd în vedere această întîmplare, mai trebuie oare să fac duș înainte să plec la școală?

În toiul nopții, un turist din hotel vine la portar:

— Ați putea să-mi dați un pahar cu apă, vă rog?

Portarul îi satisface dorința cu plăcere.

După două minute, turistul se reîntoarce și îi cere un alt pahar cu apă. Și tot așa de cinci ori, de zece ori pînă cînd portarul în sfîrșit îi spune:

— Ei nu! O să mai dureze mult comedia asta?

Și turistul îi răspunde:

— Pînă cînd o să sting incendiul în camera mea!

Acest bărbat cumsecade este foarte necăjit. Acum două minute a primit o scrisoare anonimă.

Ascultă, spune el soției. Mi s-a scris că sînt egoist, laș și incapabil! Mă întreb cine a putut să-mi trimită o astfel de scrisoare?

Și soția sa surîzînd îi răspunde:

— Cu siguranță cineva care te cunoaște bine, dragul meu!

Prezentare și traducere
de ILEANA CONSTANTINESCU

MODA 1987

Spicuim, pentru cititorii Almanahului Scînteii tineretului, cîteva modele prin care ilustrăm linia modei propusă pentru sezonul '86—'87. Anul 1987 ne propune o modă în primul rînd confortabilă, care se adresează femeii active, o modă care oferă o simplitate impecabilă și o eleganță funcțională.

Sînt întîlnite influențe masculine la sortimente ca: blezer, pardesiu gen sacou, pardesiu foarte lung cu umerii accentuați, subliniind silueta „V", cu revere suprapuse, asimetrii.

Amanșurile la jachete, pardesiuri și la ținuta sport sînt mari.

În general moda promovată fiind o modă funcțională se pune un foarte mare accent pe stilul „sport" în care întîlnim jachete foarte ample realizate din combinații de culori asociate cu pantaloni pană, o... revenire a anilor '50.

Pentru capitolul „rochii" se remarcă accentuarea feminității siluetei în special pentru „stilul elegant" unde întîlnim: broderii, pliseuri, ajururi, decupaje și detalii la spate.

Ca o subliniere a anilor '60, se promovează rochiile mulate. Astfel sublinierea siluetei este elementul nou al modei '86—'87. Culorile promovate de moda lui '87 sînt divizate în: culori metalice și culori saturate, culori clare — vii sau pastel, din asocierea lor obținîndu-se efecte de evidențiere a modelului sau ale genului.

Genul „costumație" sau „șocant" apare rar, tendința fiind aceea care încearcă să demonstreze că prin șoc poți fi modernă dar nu și elegantă și cu atît mai puțin feminină.

De aceea moda anului '87, așa cum demonstrează și imaginile alăturate preia din anii trecuți influențele care feminizează: fluiditatea anilor '20, detalii din anii '30, fronsaje mutate din anii '50 sau scurtimea feminină a anilor '60.

CRISTIAN BĂDESCU

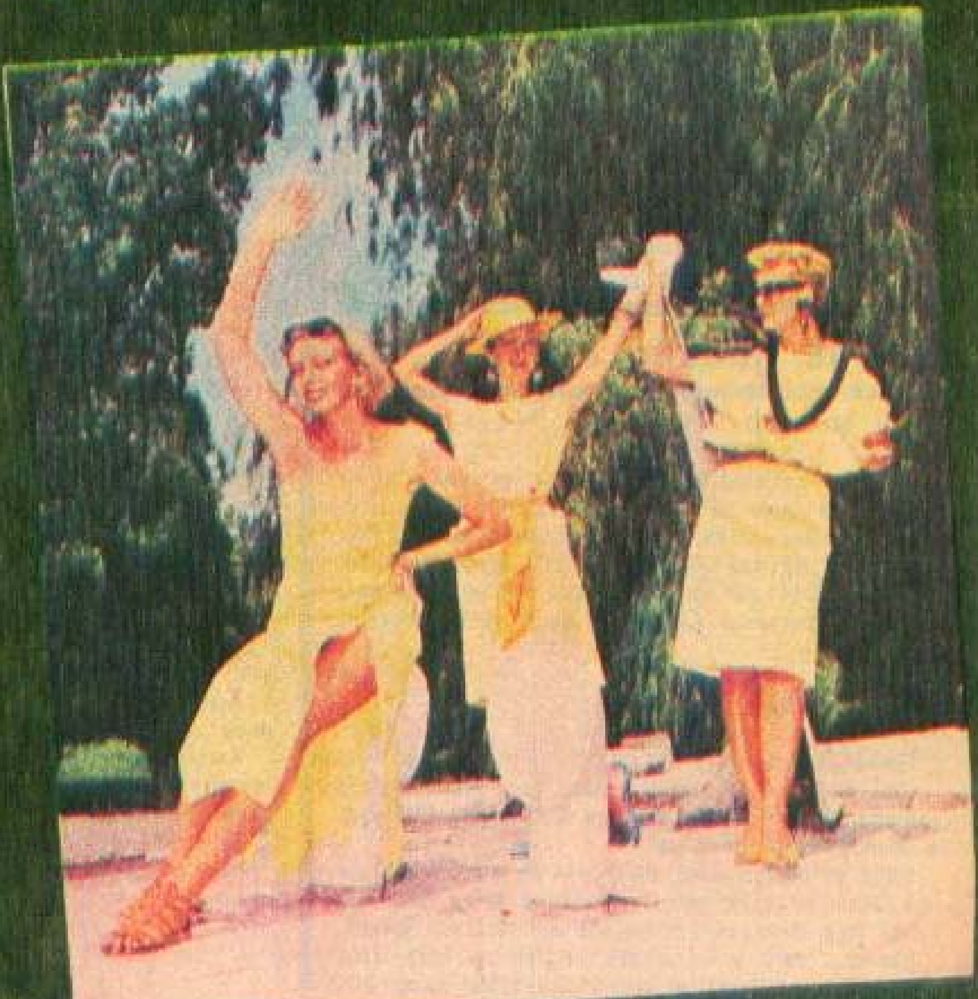

PROCESUL SECOLULUI

Mafia pe banca acuzaţilor

„Cu e orbu, surdu e taci, campa cent'anni'npaci" „cine este orb, surd şi mut trăieşte 100 de ani în pace". Este legea tăcerii, stîlpul de bază al Mafiei-omertà. Din cei 260 de elevi ai unei şcoli medii din Palermo, 114 au indicat-o ca un principiu sănătos de viaţă. Unul din patru a admis că, dacă ar asista la un delict comis de Mafie, nu ar denunţa pe nimeni. Marea majoritate, în cel mai fericit caz, ar trimite poliţiei o anonimă. Trei elevi consideră că Mafia reprezintă „garanţia securităţii sociale" şi zece doar cred că lucrul cel mai important în viaţă este onoarea. Ancheta a fost organizată în preajma deschiderii „procesului secolului" sau maxiprocesul, cum este numit de întreaga presă italiană şi rezultatele ei reflectă mentalitatea locuitorilor capitalei siciliene. „Băieţii au fotografiat realitatea în care se nasc şi trăiesc" declara unul dintre profesori. „Mafia nu poate fi combătută deoarece întreaga societate este coruptă şi părtaşă la activitatea ei. Ar fi un război fratricid"-scrie în răspunsul său unul dintre elevii şcolii situate în cartierul Ballarò, un cartier vechi din centrul istoric al oraşului Palermo, aflat în plină ruină, unde fiecare familie trebuie să inventeze în fiecare zi un mod de supravieţuire. Iar un altul, a cărui familie a fost lovită de răzbunarea Mafiei şi-a formulat răspunsul sub forma unei scrisori deschise adresate unui mafiot: „Ce ai spune dacă fiul tău ar fi în locul băiatului care a murit acum cîteva zile din cauza unei doze prea mari de drog? Sau dacă în portbagajele automobilelor, toţi cei găsiţi cu un glonte tras în frunte ar fi copiii tăi? Tu, care ordoni cu sînge rece execuţii, tu care crezi că eşti puternic numai pentru că ai bani, tu, omule care nu-ţi arăţi niciodată faţa, gîndeşte-te. În fond eşti un nimeni".

Sînt cuvinte dure scrise de copii în cadrul unui test obişnuit. Mai puţin obişnuită este tema supusă atenţiei. Pentru Sicilia însă, este un subiect de viaţă şi de moarte şi răspunsurile date de elevi fixează mai bine decît cel mai izbutit reportaj atmosfera care domneşte în insulă, unde locuitorii îşi învaţă copiii de la cea mai fragedă vîrstă legile de convieţuire cu Mafia. În acest context trebuie privit procesul care se desfăşoară la Palermo, pe mulţi dintre italieni interesîndu-i mai puţin deznodămîntul procedurii judecătoreşti decît faptul că un asemenea proces intentat „onorabilei societăţi" a putut să aibă loc la Palermo.

ACTUL DE ACUZARE

Nu se poate spune că, prin sentinţele cu care se va încheia procesul din capitala siciliană, intentat unui număr de 474 de persoane acuzate de activitate mafiotă, flagelul crimei organizate ce bîntuie în Italia de veacuri, va fi extirpat. Cu siguranţă însă, acest „proces al secolului" reprezintă primul succes de seamă în lupta îndelungată a statului italian împotriva Mafiei. Atracţia exercitată de întreaga pregătire şi desfăşurare a procesului a pus în umbră succesele similare ale poliţiei şi organelor judiciare din S.U.A. împotriva „fiicei" americane a Mafiei siciliene: Cosa nostra. Ca şi pe celelalte procese intentate pînă acum organizaţiei criminale, începînd cu anul 1927. În urmă cu doi ani a fost primul mare proces în care liderii ai Mafiei au apărut în faţa tribunalului sub acuzaţia de contrabandă de droguri şi apartenenţă la Mafie. După şapte luni, procesul celor 82 de acuzaţi, membri ai unor

„familii" de sicilieni din cadrul Cosei nostra s-a încheiat cu sentințe care au totalizat 443 ani de închisoare, printre condamnați aflîndu-se nume binecunoscute atît la New York cît și la Palermo: Tommaso Inzerillo, frații Rosario și Giuseppe Gambino, Filipo Ragusa și Emanuele Adamita.

Și tot în urmă cu doi ani, o ofensivă de anvergură a fost declanșată împotriva Camorrei-aripa napolitană a Mafiei. Operațiunea, soldată cu 500 mandate de arestare a fost declanșată de confesiunile primului „pocăit" al banditismului italian, Pasquale Bara, zis „Animalul", fost „Locotenent" al lui Raffaele Cutolo, patronul Noii Camorre.

Amploarea procesului început la 10 februarie la Palermo este sugerată atît de numărul mare al inculpaților, de rangul lor de prim ordin în ierarhia mafiotă, de paleta largă a actelor de acuzare-trafic de droguri, omucideri, șantaj, răpiri, etc. — cît și de întregul mecanism pus în mișcare pentru derularea procedurilor judecătorești, prevăzute să dureze peste un an de zile. Însăși pregătirea procesului s-a întins pe parcursul unui an de anchetă suscitată îndeosebi de revelațiile lui Tommaso Buscetta, una din căpeteniile mafiote, ce s-a „pocăit" furnizînd informații de o deosebită importanță magistraților. Raportul organelor de instrucție, care a fost semnat pagină cu pagină de către președintele Parchetului din Palermo, Giovanni Caponnetto cuprinde 8 636 de pagini. Acest document-unic în analele justiției, un adevărat rechizitoriu împotriva clanurilor celor mai sîngeroase din Sicilia-este completat cu 160 000 de pagini de materiale anexe, cuprinse în 22 de volume, dintre care 19 sînt rezultatul unor verificări bancare. Actul de acuzare reprezintă o denunțare fermă a angrenajelor, complicității oamenilor politici și a industriașilor care au permis și favorizat escaladarea fenomenului mafiot în toate compartimentele vieții italiene. Este descrisă minuțios „caracatița", structurile, ritualurile și legile sale nescrise, recunoscîndu-se că toate concluziile magistraților nu au nimic original, ele bazîndu-se pe fapte deja larg cunoscute. Mai rar sau foarte rar aceste fapte sînt arătate însă la lumina zilei, din cauza temerilor de represalii din partea Mafiei. Curajul de a da în vileag fărădelegile și crimele „onorabilei societăți" l-au plătit cu viața numai în ultimii patru ani, peste 90 de judecători, comisari, carabinieri, polițiști și funcționari. În fruntea listei victimelor Mafiei figurează generalul Alberto Dalla Chiesa, a cărui asasinare, în 1982, la Palermo, a stîrnit un val de indignare în întreaga Italie.

Tineri mafioți aduși în fața tribunalului: ei n-au auzit și n-au văzut nimic!

Alte capitole ale documentului de instrucție sînt consacrate cocnirilor dintre Mafie și interesele economice ale marilor industriași, complicității crimei organizate în aparatul de stat: denunțări interesate, „subterfugii" judiciare, lipsa de control asupra suspecților, ușurința cu care sînt privite unele capete de acuzare, invocîndu-se prea des lipsa de probe. Grupul de anchetă critică sever inerția magistraților din Catania, de exemplu, cărora le-a scăpat printre degete Benedetto Santapaola, acuzat de asasinarea lui Dalla Chiesa. Deși automobilul mafiotului a fost găsit la locul crimei, el a fost interogat sumar și eliberat repede. Cînd Mafia este la mijloc, nu se mai pune nimic sub semnul întîmplării.

PROCESUL-SPECTACOL

Organele de stat italiene care răspund de asigurarea condițiilor de securitate în timpul acestui proces fără egal în istoria justiției italiene, au avut în vedere proverbul care spune că „Mafia are mînă lungă". Cazurile în care unii „onorabili" au reușit să evadeze din închisoare sînt

Spectacol obișnuit pe străzile capitalei siciliene.

numeroase iar unele țin de domeniul incredibilului. Pe de altă parte, este vorba de securitatea magistraților, a martorilor. Așa că procesul se desfășoară într-o sală-bunker, amenajată în acest scop la închisoarea Ucciardone din Palermo. Inculpații, ce sosesc direct din închisoare în sala de audiențe prin tunele de sticlă blindată, sînt așezați în celule blindate, dispuse în semicerc în fața Curții (șase jurați-trei bărbați și trei femei, plus șase supleanți) pentru a putea fi supravegheate din orice unghi al sălii. La început izolat de ceilalți acuzați, apoi la un loc cu membrii „familiei" sale, stă Luciano Liggio, patronul puternicului clan al Corleonesilor, aflat în închisoare de mai mulți ani pentru a ispăși o condamnare pe viață și de unde continuă totuși să conducă activitatea organizației, adău-

gînd mereu noi capete de acuzare la dosarul său. Alături, o altă figură de prim ordin, Pippo Calò, trezorierul Cosei nostra, arestat anul trecut și condamnat deja la șase ani închisoare. Michele Greco, supranumit „Il Papă", unul dintre marii șefi ai Mafiei, stă în celulă tot cu membri ai „familiei" pe care o conduce, astfel încît în fiecare celulă se află o „coscă", un clan mafiot. Arestarea lui Greco, după lungi căutări, chiar în zilele cînd a debutat procesul, a făcut ca toți șefii „istorici" ai Mafiei palermitane să se afle acum în mîinile justiției.

„Papă Greco" a „căzut" în cursul unei operațiuni spectaculoase a carabinierilor. Surprins la o fermă aflată la 48 kilometri de Palermo, el nu a putut fi identificat imediat, avînd asupra sa acte de identitate pe numele unui oarecare Giuseppe Di Fresco. Întrebînd la adresa indicată, poliția a aflat de la soția acestuia că Di Fresco a murit în 1982. Atunci cînd nu trăia „la vedere" purtînd identitatea țăranului mort, Michele Greco trăia în liniște în orașul său subteran, amenajat ca în „O mie și una de nopți". Pornind tot de la informațiile furnizate de Tommaso Buscetta, poliția italiană a organizat un raid-surpriză în ascunzătorile secrete ale Mafiei de sub orașul Palermo. Sute de parașutiști, formațiuni militare de asalt, aparținînd forțelor armate au cercetat minuțios sălile de reuniuni secrete săpate în solul calcaros și galeriile care le leagă, pornind chiar de sub proprietatea din capitala siciliană a lui Greco și întinzîndu-se pe distanță de cîțiva kilometri, pe sub plantațiile de portocali din partea de sud-est a orașului Palermo.

În apartamentul lui Don Michele Greco, covoarele grele din salon acoperă intrarea într-o galerie subterană ce duce la sala marelui consiliu. În această vastă sală tencuită, cu o coloană de piatră în centru, cu fotolii comode se desfășoară reuniunile „cupolei" — acel superconsiliu mafiot care ia deciziile „onorabilei societăți". Mai departe, o grotă cu zidul de piatră, cu un interior de un lux orbitor, de ar trezi invidia oricărui colecționar de antichități. Pereții sînt ornamentați cu plăci de marmură, iar sala dispune de sisteme de alarmă și de aerisire de ultimul tip. Bilanțul operațiunii: 10 persoane arestate, patru tone de muniții și arme de diferite feluri confiscate. În plus Mafia a pierdut acest oraș subteran care i-a asigurat un timp invulnerabilitate. Onorabila societate siciliană nu a făcut altceva decît să continue o tradiție seculară: galeriile subterane naturale de la Palermo erau deja folosite în secolul al XVIII-lea de societatea secretă a lui „Paoli fericitul", iar Neapole este celebru pentru catacombele sale naturale care servesc ca depozite și ascunzători pentru contrabandiști.

În sfîrșit, revenind în tribunalul-bunker, o celulă blindată este rezervată mafioților „pocăiți", cei care au renunțat la activitatea mafiotă, rupînd temuta lege a tăcerii și colaborînd cu autoritățile, printre ei Tommaso Buscetta, zis Don Massimo și Salvatore Contorno, zis Totuccio. Buscetta făcea parte din rîndul onorabililor și opera în Brazilia, conducînd o uriașă rețea de vînzare a cocainei.

În sală, în sectorul părții civile, presa italiană remarca îndeosebi prezența celor trei copii ai generalului de carabinieri, fostul prefect al orașului Palermo, Carlo Alberto Dalla Chiesa, asasinat împreună cu soția sa în septembrie 1982 din ordinul fraților Michele și Salvatore Greco tocmai cînd era pe punctul de a da în vileag rezultatele unei anchete asupra activității Mafiei. Din partea familiilor celor inculpați, puțină lume. Faptul merită atenție, la fel ca și calmul afișat de capii mafioți, pentru a demonstra indi-

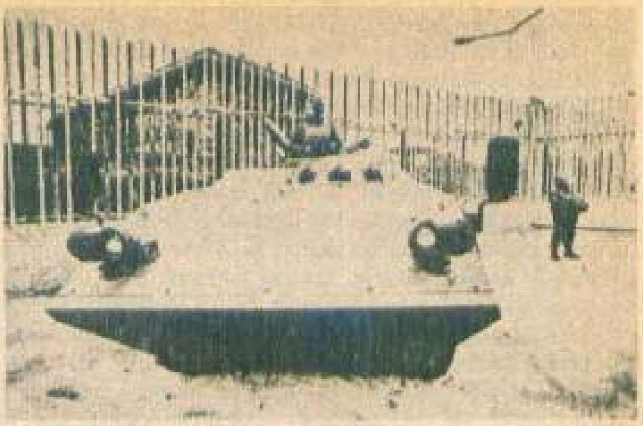

Închisoarea Ucciardone din Palermo, păzită cu toate mijloacele posibile

Față în față: judecătorii și „onorabilii" pînă nu demult convinși de infailibilitatea lor

ferența lor față de truda magistraților de a dovedi cu probe concrete și martori activitatea lor ilegală. „Mafia moare zilnic, Mafia renaște zilnic" spune un alt proverb sicilian și capii mafioți stau liniștiți în închisoare atîta timp cît afacerile merg bine. Ceilalți inculpați de rang mai mic nu afișează aceeași detașare și încredere în armata de avocați — peste 1000 — care îi apără de acuzațiile ce le sînt aduse.

Și pentru a încheia prezentarea „decorului" cu totul special în care se desfășoară „procesul secolului", amintim că orașul Palermo este străbătut de peste 2 000 de carabinieri, iar spațiul aerian de zborurile regulate ale elicopterelor poliției, dînd impresia că orașul se află în stare de urgență.

PROCESUL — PROCES

Numai simpla citire a actului acuzării a durat cîteva zile. Audierile au demarat lent deoarece mafioții care nu și-au cucerit dreptul de a așeza particula „Don" înaintea numelui trecînd astfel în rîndul „onorabililor", au lăsat mîndria la o parte și au recurs la fel de fel de tertipuri care să tărăgăneze dezbaterile: crize de boală, de nebunie. De altfel, în închisorile italiene există o adevărată „industrie a nebuniei", girată de Mafia. Acuzația aceasta a fost lansată în cadrul procesului din capitala siciliană de către un alt mafiot „pocăit", Vincenzo Sinagra, din clanul Marchese, care a povestit cum avocații ce servesc interesele mafiote îi învață pe cei aflați în închisoare să si-

mulează artistic diverse crize de boală sau de nebunie. Sinagra a recunoscut că nu a reușit să se prefacă, dezamăgindu-i pe „verii" lui, care l-au făcut să înțeleagă că la ieșirea din închisoare se vor descotorosi de el. Motiv pentru care a ales calea colaborării cu poliția, asigurîndu-și astfel protecția și supraviețuirea.

Există temerea că, pe măsură ce lucrările procesului vor avansa, atmosfera creată de Mafia va fi din ce în ce mai încordată, „onorabila societate" încercînd prin orice mijloc să-i intimideze pe jurați și martori. Locuitorii cinstiți din Palermo ca și din întreaga Sicilie își exprimă încrederea în succesul acestui proces de dezorganizare a crimei organizate și urmăresc știrile ce parvin din tribunalul — brunker. Acolo unde, zi de zi, două lumi continuă să se confrunte: pe de o parte, magistrații cu dosarele burdușite de capete de acuzare, ajutați în munca lor de cuceririle electronicii și informaticii — înregistrări video, un ecran uriaș, audieri filmate prin circuit de televiziune, ordinatoare care au „memorat" paginile dosarului acuzării precum și alte date referitoare la proces, fișele inculpaților etc. Pe de altă parte, cei 208 inculpați aflați în stare de arest care urmăresc cu mare atenție reacțiile boss-ilor. Aceștia stau nemișcați în poziții studiate, pufnind cînd și cînd din țigara de foi, ca și cînd ceea ce se petrece în sală nu îi privește. Calmul lor este pus totuși la încercare atunci cînd are loc depoziția unui mafiot „pocăit" care știe și spune multe.

O intervenție remarcabilă a avut Papă Michele Greco care a făcut în fața juraților apologia vieții fără pată pe care o duce ca agricultor cinstit, ce nu știe nimic altceva decît munca pe care o desfășoară pe imensul său domeniu, Favarella. Omul pe care anchetatorii îi consideră, pe baza mărturisirilor lui Tommaso Buscetta, ca șeful „cupolei", a respins absolut toate acuzațiile care nu sînt, după părerea lui, decît un „ocean de calomnii". „Violența nu face parte din demnitatea vieții mele, domnule președinte", a spus smerit „Il Papà", jurîndu-se că niciodată nu s-a ocupat cu rafinarea heroinei, așa cum scrie, în actul de acuzare. „Oceanul calomniilor a mers pînă acolo încît s-a spus că eu folosesc un elicopter ca mijloc de transport. Atunci eu mi-am botezat măgarul cu numele de „Elicottero"". Nu prea a avut cine să se amuze de „dovada" inocenței lui Don Greco, mai ales că interogatoriul său a fost urmat de mărturiile „văduvelor Mafiei", printre care cea a deputatului Pio La Torre, a magistratului Cesare Teranova, a medicului legist Paolo Giaccone etc. Cu deosebită emoție a fost urmărită depoziția lui Nando Dalla Chiesa, fiul mai mare al generalului asasinat, care a pus accentul îndeosebi pe importanța pe care o are pentru excluderea Mafiei din viața Siciliei, ruperea legii tăcerii, unirea eforturilor forțelor democratice în izolarea și extirparea acestui flagel căruia locuitorii insulei nici nu îndrăznesc să-i pronunțe numele. Trimisul special al revistei „Panorama" la închisoarea Ucciardone a fost șocat de reținerea cu care deținuții de drept comun vorbeau despre „aceia" aflați într-un pavilion separat, unde condițiile de securitate sînt maxime, fără ca ziaristul să reușească să scoată de la ei vreun cuvînt de bine sau de rău despre Mafie.

VICTORIA TEMERITĂȚII

„Procesul secolului" împotriva Mafiei este o victorie a tenacității cîtorva judecători curajoși, în frunte cu Giovanni Falcone, care a inaugurat un stil nou de lucru la Palatul de justiție din Palermo. Unii magistrați au plătit cu viața faptul că și-au făcut cu cinste datoria: în august 1980, procurorul general Gaetano Costa, care făcea anchetă la sediile bancare, este asasinat în plină stradă; în 1983, șeful parchetului, Rocco Chinnici este sfîrtecat de explozia unui automobil-capcană, în fața locuinței sale. Ceea ce îl deermină pe Giovanni Falcone, 46 de ani, să ducă o viață și mai retrasă; fiind cel mai bine păzit magistrat din Italia, 30 de oameni veghează zi și noapte asupra sa: folosește automobil blindat, biroul în care lucrează este blindat, iar vecinii imobilului în care locuia

Mărturii acuzatoare făcute „la orizontală", cu trimiteri „pe verticală" ierarhiei mafiote.

i-au cerut să plece. S-a mutat într-o cazarmă şi cînd a revenit, în timpul verii în oraş, au părăsit vecinii locuinţele. Cînd Buscetta a făcut dezvăluiri, Falcone şi colegii săi nu s-au mulţumit cu declaraţiile acestuia, fiind nevoie de probe în faţa cărora mafioţii să nu-şi mai poată nega fărădelegile. Şi le-au găsit în cursul a mii de anchete bancare şi fiscale, făcute cu tenacitate şi un remarcabil simţ al datoriei. Emiterea mandatelor de arestare împotriva a sute de membri ai Mafiei a provocat o surpriză generală,

Pentru copiii din Palermo, reconstituirea unei crime face parte din jocul zilnic.

deoarece nici nu se bănuia cît de departe merseseră cercetările. Ameninţat cu moartea de multe ori, Falcone nu are voie să pătrundă în închisoarea Ucciardone. Pe capul său au pus un preţ mare şefii clanurilor mafiote: el este acela care a deranjat numeroase interese, a răsturnat o ordine bine alcătuită, a dezvăluit implicaţiile directe ale unor influenţi oameni politici în acţiunile Mafiei.

Giovanni Falcone refuză să creadă că Mafia este infailibilă. Iar „rocesul secolului", privit de unii observatori cu oarecare scepticism, nu poate să nu zdruncine organizaţia tăcerii şi a crimei. În orice caz, toţi italienii sînt de acord că în Sicilia s-a schimbat **ceva**.

RODICA ŢEPEŞ

Mozaic cinematografic

Deja li se spune „Douglas"-ii: tatăl, 68 de ani, adevărat mit al Hollywoodului; fiul, 41 de ani, aspirant la această celebritate. Mai exact, Kirk Douglas, 40 de ani de carieră cinematografică şi 73 de filme, decorat cu numeroase distincţii pentru întreaga sa activitate. Michael Douglas, actor, producător, scenarist, un nume impus deja în cetatea filmului american.

Sofia Loren şi atît.

O poveste cu... țepi

VALERIU GRIGORAȘ este șef de laborator la Facultatea de mecanică agricolă din Timișoara.
De aproape 30 de ani el colecționează și studiază cactuși.
Astăzi posedă peste 450 de varietăți ale acestor plante, în 10 000 de exemplare.
Este unul din inițiatorii „Societății cactușilor din țările socialiste" (Budapesta, 1972) și autorul a mai multe lucrări de specialitate: **Aclimatizarea lopidiilor în cîmp deschis**, **Morfologia plantelor grase și suculente** și altele.

„Aceste bizare plante cu țepi m-au învățat să meditez și după douăzeci de ani de cînd pasiunea pentru ele mi-a modelat, de fapt, întreaga viață, iată — îmi sînt mai aproape și oamenii".

Valeriu Grigoraș vorbește adesea în paradoxuri, și pentru că pe acest om nu-l poți înțelege decît prin plantele sale, prin pasiunea sa statornică pentru ele, am purcd să dezleg mai întîi mesajul lor.

— Despre cactuși credeam mai degrabă că sînt niște plante agresive...

— O veche poveste chineză vorbește despre un țăran cu numele de Tsiu-Sien pe care nimic altceva nu-l bucura în viață în afară de flori. Ajunsese să-și amaneteze și hainele pentru semințe de flori. Și iată că într-o zi, din satul vecin, Dsang-Wee, un țăran înstărit, năvălește cu o ceată gălăgioasă în grădina lui Tsiu-Sien, bătîndu-și joc de bătrîn și de florile sale. Și atunci se produce minunea: grădina este cuprinsă de furtună, tulpinile fragile ale florilor se transformă în bice, care se îndreaptă împotriva agresorilor. Forța fragilelor plante pe care toți se obișnuiseră să le admire este uriașă.

Aceasta este, desigur, doar o poveste, dar măcar un lucru merită să reținem: și florile pot avea o atitudine. Știința modernă a demonstrat prin experiment că floarea este mult mai sensibilă față de mediu decît ne-am închipuit. Ea resimte o atmosferă tensionată, după cum simte durerea, sau cînd cineva îi dorește răul. În casele unde domnește armonia, florile cresc mai frumos.

Și apoi, dacă ne amintim cuvintele „Micului prinț", ghimpii unei plante nu pot decît să ne înduioșeze. Este felul ei de a se apăra, de a se adapta la mediu.

— Experimentele și lucrările dumneavoastră de specialitate mi-au demonstrat că ați privit cactușii nu numai ca un colecționar, ci și ca un om de știință. Ascultîndu-vă însă vorbind despre ele eu aș mai adăuga ceva — ca un îndrăgostit. Care a fost lucrul cel mai de preț pe care această mare dragoste vi l-a dezvăluit?

— Saint-Exupery scria în această minunată carte care este **Micul prinț** că orice prietenie, orice dragoste începe prin a-ți „îmblînzi" partenerul și primul pas este înțelegerea. Iată ce au făcut pentru mine aceste „plante cu țepi". Mi-au revelat aceeași taină pe care Micul prinț o dezleagă pe Pămînt: un lucru nu este diferit de altul decît prin grija și dragostea pe care tu le reverși asupra lui. Acestea îl fac deosebit printre altele o mie. Aceasta este cea mai sigură, cea mai solidă investiție. Dăruirea, dragostea sînt forțe de neînfrînt în viață. Mai mult chiar: ele pot fi o armă, dacă în spatele lor se ascunde și tenacitatea. O armă care îmblînzește!

Este o lecție pe care eu am învățat-o în decursul unei întregi vieți, dar care astăzi ar trebui prețuită de întreaga omenire.

ALINA UNGUREANU

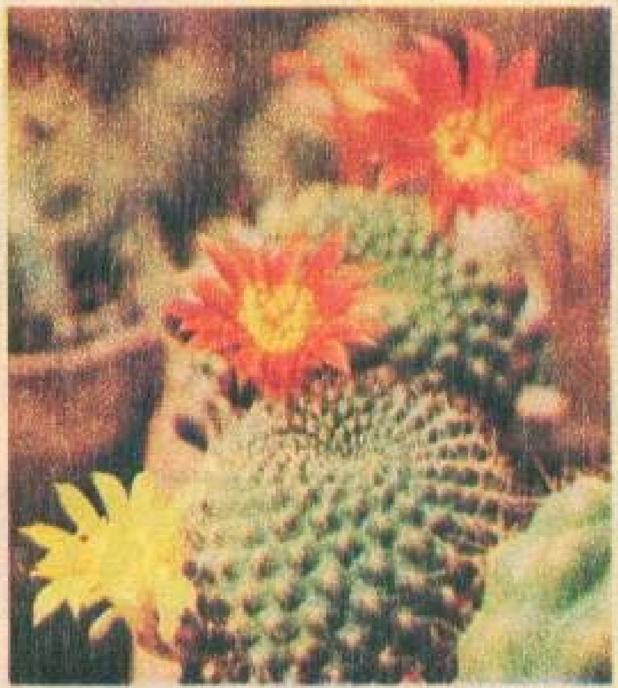

TURNURI

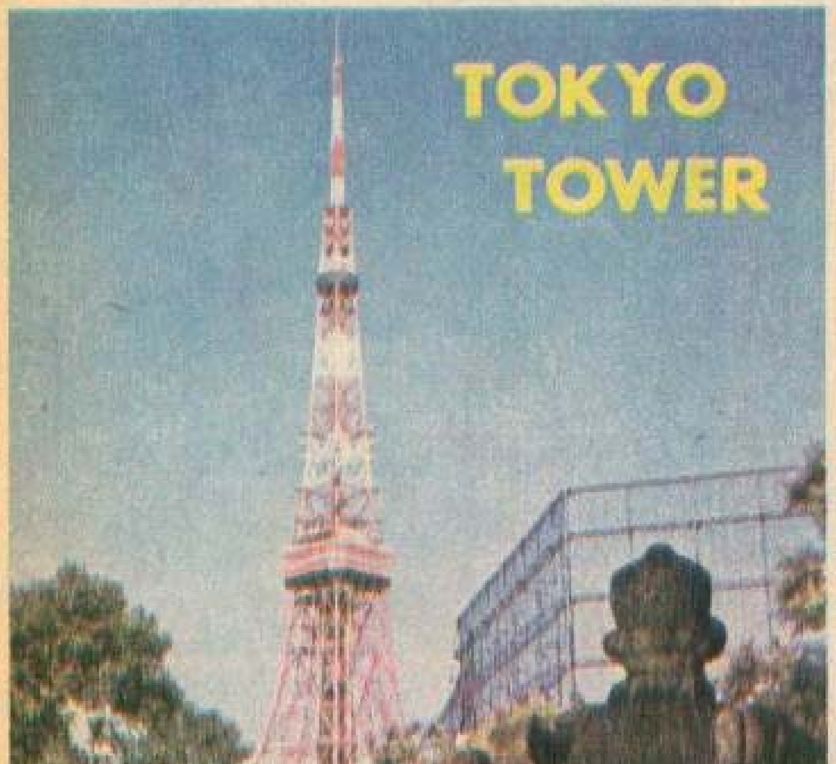

Turnul Eiffel și replica sa contemporană

Turnul Eiffel a fost ridicat — ca „pretext istoric" — pentru celebrarea a o sută de ani de la înfăptuirea Revoluției burghezo-democratice franceze de la 1789, iar inaugurarea a avut loc cu prilejul deschiderii Expoziției universale din anul 1889.

Construit într-un timp record — numai 27 de luni — turnul este compus din 15 000 de piese (dar este asamblat cu alte 2,5 milioane!) și are o greutate de 9 500 tone din care 7 000 revin părții metalice. Pilonii sînt înfipți în pămînt la 15 m, iar înălțimea totală, deci inclusiv antena — instalată în anul 1957 — este astăzi de 320,755 m. Turnul este prevăzut cu trei platforme situate la înălțimi diferite; prima este plasată la 57,63 m, a doua la 115,73 m (pînă aici se poate ajunge și pe trepte!), iar ultima se află exact la 300 m; suprafața platformelor este invers proporțională cu înălțimea la care se găsesc: cea inferioară are 4 200 m², iar a doua 1 650 m², iar ultima numai 240 m². Lungimea laturii pătratului format de cei patru piloni este de 125 m; turnul este servit astăzi de 4 ascensoare dintre care trei electrice (două dintre acestea fuseseră hidraulice pînă în momentul înlocuirii lor cu cîțiva ani în urmă); două ascensoare conduc pe vizitatori pînă la platforma din mijloc, iar alte două îi ridică la 300 m, pe ultima platformă; mai există și un lift de serviciu. De-a lungul timpului, la fiecare platformă, corespunzător suprafețelor, au fost amenajate restaurante, bazaruri cu suveniruri, telescoape, ateliere foto „la minut" și alte asemenea dotări menite a face cît mai plăcută scurta ședere (de numai o jumătate de oră) a vizitatorilor.

Încă de la început Turnul Eiffel a slujit cu succes știința și tehnica. Chiar în anul inaugurării, aducîndu-și aminte de dificultățile pe care i le-a creat vîntul în timpul lucrărilor, Eiffel s-a gîndit să folosească înălțimea turnului ce-i poartă numele pentru cercetări și măsurători meteorologice. În anul 1908 turnul este recunoscut oficial ca stație și antenă a radiodifuziunii franceze. El a constituit, de asemenea, un adevărat laborator pentru aerodinamică.

În anul 1925 de pe turn s-au făcut încercări de transmisie T.V. iar zece ani mai tîrziu, în 1935, au putut fi urmărite primele transmisiuni de imagini de la distanță. În anul 1957 a fost instalată actuala antenă T.V., iar în anul 1964 instalația a fost completată cu un al doilea canal, întregul complex de televiziune luînd forma pe care o are astăzi. În prezent pe turnul Eiffel mai există diverse alte instalații, printre care sistemul parabolic de recepție pentru televiziunea franceză, instalația de semnale luminoase pentru traficul aerian, stația meteo modernizată, mai multe antene radio și T.V. deservind zona Parisului și, bineînțeles, puternicele instalații de iluminat noaptea, ceea ce conferă Parisului, în zilele festive, aureola de „oraș al Luminilor".

Din punct de vedere urbanistic, în concordanță cu poziția și silueta turnului Eiffel au fost amenajate unele complexe arhitecturale, cum ar fi Champs de Mars, Trocadero, Palais de Chaillot, Jardins du Champ de Mars.

Multe alte aspecte... turistice constituie curiozități ce merită amintite. Imediat după terminarea construcției unii temerari, atrași de noutatea și înălțimea turnului, l-au escaladat pe furiș noaptea în chip de alpiniști, iar alții i-au coborît treptele pe bicicletă, uneori chiar pe o singură roată... La începutul secolului, un tînăr german a reușit să se cațere pînă în vîrf, pentru această ispravă fiindu-i necesare 5 ore.

Turnul din Tokio este mult mai „tînăr" decît turnul Eiffel (a fost construit în 1958), dar asemănările dintre ele sînt izbitoare: înălțimea de 333 m o întrece cu numai 6 metri pe cea a turnului Eiffel iar ca formă el constituie parcă o replică modernă a acestuia, fiind construit din oțel și nu din fier precum cel parizian.

Turnul din capitala niponă are o seamă de utilizări similare cu ale celui din Paris; antena lui înaltă de 80 m captează undele electrice pentru radio și televiziune. În plus, turnul din Tokio este prevăzut cu instalații și aparatură pentru stabilirea vitezei și direcția vîntului; acestea, împreună cu instalațiile pentru detectarea intensității diferiților agenți poluanți, constituie un ansamblu tehnic eficient de control al poluării marelui oraș. Mai există instalații pentru determinarea fenomenelor seismice. Turnul este vopsit în portocaliu și alb, deoarece se consideră că aceste culori sînt vizibile chiar și în condiții climatice nefavorabile; în acest fel, turnul constituie un semnal color pentru traficul aerian.

Spre deosebire, însă, de turnul Eiffel, cel din Tokio nu are trepte în interior, nu dispune de o platformă în partea superioară iar între pilonii de susținere nu este spațiu gol, ci au fost construite clădiri cu diferite destinații și utilizări; de exemplu, aici se poate vizita un interesant muzeu al științei moderne, intitulat „Știința în viața de zi cu zi", în care firme cunoscute ale industriei de vîrf din Japonia, expun cele mai felurite obiecte utilizate de omul modern în viața sa de toate zilele. De asemenea, aici funcționează un muzeu de ceară, primul din Japonia și din întregul Orient, amenajat cu colaborarea celebrului „Muzeu internațional de ceară" de la Londra.

O altă deosebire constă în aceea că la construirea turnului din Tokio s-au folosit numai 4 000 de tone de oțel superior, în timp ce lui Gustave Eiffel i-au fost necesare 7 000 tone fier.

Observatoarele destinate turiștilor sînt amplasate la prima platformă (unul la 145 m, și altul la 150 m) ca și la platforma de la 250 m.

Pe lîngă utilizările științifice și tehnice multiple, ambele turnuri au și o frumoasă „carieră" turistică; construit cu tehnica mult mai avansată a secolului nostru, dominînd metropola niponă, Tokio Tower nu se poate bucura, totuși, de renumele și faima Turnului Eiffel, care rămîne una dintre cele mai îndrăznețe și dificile construcții ale omului pe Terra.

Turnul Ostankino și „C.N.Tower"

Turnul de televiziune de la Ostankino din Moscova a fost inaugurat la 4 noiembrie 1967. În partea interioară este instalat „creierul" întregului sistem de radioteleviziune al Uniunii Sovietice. Datorită turnului și instalațiilor dispuse atît în interior, cît și în exterior, numărul programelor de televiziune s-a dublat, raza de transmisie a crescut de la 60 la 120 km, iar cei peste 13 milioane de beneficiari direcți ai „creierului" se bucură de o calitate superioară a emisiunilor; în plus, a fost îmbunătățită simțitor transmiterea programelor de televiziune pe teritoriul țării ca și a celor preluate prin intermediul Euroviziunii și Interviziunii. Cu ajutorul instalațiilor de transmitere la distanță, turnul permite sateliților sovietici de telecomunicații să acopere 95% din teritoriul U.R.S.S. Utilizările turnului de la Ostankino sînt multiple și ele se regăsesc nu numai în domeniul radioteleviziunii, ci și în sfera mai largă a telecomunicațiilor și în alte activități tehnico-științifice.

Turnul — cu înălțimea de 540 m și greutatea de 55 000 tone — este compus din două părți principale: turnul propriu-zis — din punct de vedere constructiv el constituie corpul de bază — are înălțimea de 385 m și apare de la bază în sus sub forma unui trunchi de con, pentru ca apoi să se continue pe verticală sub o formă cilindrică, al cărei diametru se subțiază pe măsură ce se înalță; partea a doua, metalică, o constituie antena radio T.V., înaltă de 155 m, în vîrful căreia se află drapelul de stat al U.R.S.S. Suprafața totală a platformelor — construite în interior la diferite înălțimi — trece de 70 000 m², din care doar 15 000 m² sînt considerați suprafață utilă, în sensul că li s-au dat diferite întrebuințări. Turnul este prevăzut cu mai multe lifturi transportînd vizitatorii în mai puțin de un minut pînă la înălțimea de 331 m, unde se află restaurantul „Al șaptelea cer". Ajuns la această înălțime vizitatorul este invitat să ia loc în una din cele trei săli ale restaurantului, avînd o capacitate totală de 240 locuri. Timp de 35-40 minute el „vizitează" Moscova în cursul unei plimbări imperceptibile în jurul axei... turnului.

Moscoviții, alți oameni sovietici ca și mulți turiști de peste hotare urcă în număr mare — 2 500—3 000 zilnic — în turnul de la Ostankino; căci el nu constituie numai o realizare tehnică de prestigiu ci și un interesant și atrăgător loc de pelerinaj turistic de unde ți se înfățișează o imagine de ansamblu a metropolei sovietice. Cine urcă la... „Al șaptelea cer" seara — accesul este permis de dimineața pînă seara are șansa de a fi martorul unui spectacol de proporții uriașe: feeria nocturnă, fabuloasă și totuși reală a marelui oraș.

Peste Ocean, în Canada — o țară cu numai 25 milioane locuitori, răspîndiți însă excesiv de neuniform pe cei peste 10 milioane de km² ai statului — în urmă cu un deceniu se încheiau lucrările la turnul de televiziune din Toronto, înalt de 553,33 m. Greutatea sa este de 130 000 tone, egală cu aceea a 23 214 elefanți mari. Construirea turnului a necesitat 40 de luni. Deși principala lui utilizare este aceea a transmiterii imaginilor de la distanță, „C.N. Tower" (Canadian National) — cum îi spun canadienii — îndeplinește, ca și turnul de la Ostankino, multiple funcții turistice, cu atît mai mult cu cît este situat pe malul lacului Ontario. Turnul este compus din corpul principal, înalt de 450 m, sub forma a trei „contraforturi" uriașe din beton, ce îmbracă și susțin casa liftului, și din antena ce adaugă încă 100 m la înălțimea totală a turnului. În interior se poate urca și pe cele 2 570 trepte.

Între aceste două elemente se află „capsula turistică", în interiorul căreia vizitatorul poate ocupa unul din cele 416 locuri ale restaurantului. De aici, de la înălțimea de 350 m, se deschide o panoramă largă asupra orașului și a lacului Ontario; cu ochiul liber, depărtările pot fi scrutate pînă la distanța de peste 125 km. La înălțimea de 447 m se află un observator deschis publicului, de unde panorama asupra împrejurimilor este și mai largă. Turnul este vizitat anual de 1,8 milioane oameni.

Dintr-un oraș fără personalitate, modest și lipsit de dinamism, despre care Mark Twain nu prea avea cuvinte de apreciere, Toronto a devenit o aglomerare urbană dominată de arhitectura modernă, căreia vecinătatea lacului Ontario îi conferă un plus de farmec și atractivitate. Această situație favorabilă i-a făcut pe canadieni să susțină că Toronto „Este cenușăreasa care a venit la bal și s-a transformat în prințesă". Panorama care se deschide de la înălțimea turnului de televiziune — putînd fi observate străzile paralele cu lacul, întretăiate de altele perpendiculare — confirmă această afirmație.

„Ascensiune" imaginară în lumea zgîrie-norilor

Nu se știe cîte construcții pe verticală de pe Terra pot fi considerate „zgîrie nori"; mai întîi, fiindcă nu s-a stabilit încă un criteriu de înălțime pentru această categorisire, apoi, pentru că nici măcar celebra „Guiness Book of World Records„ nu și-a propus o asemenea statistică. Unii dintre zgîrie-norii ce „populează" mai cu seamă metropolele americane ating înălțimea de 400—500 m ca urmare a instalării în partea lor superioară a unor antene de televiziune. Important nu pare a fi numărul acestora ci, mai curînd, faptul că omul secolului XX, extinzînd continuu activitățile sale pe Terra, este nevoit să-și orienteze tot mai mult construcțiile spre cer.

Între sutele de blocuri administrative, respectiv avînd ca destinație activitatea de birou, Empire State Building, construit cu peste o jumătate

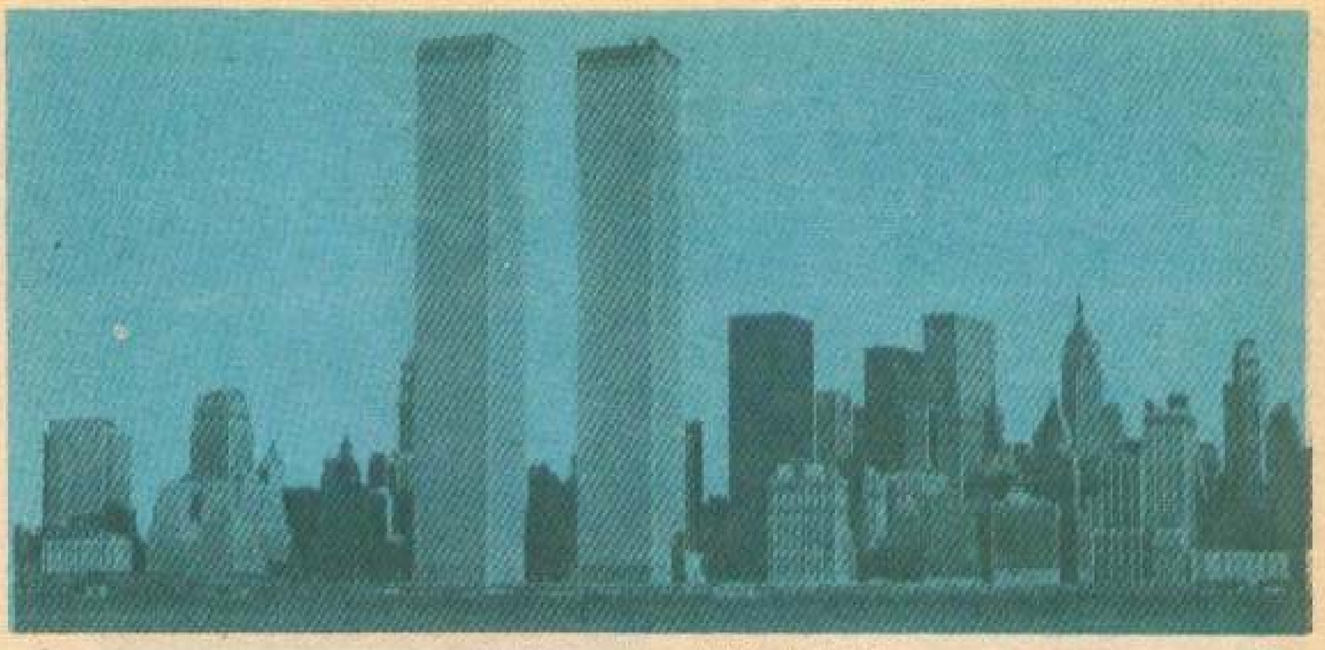

de secol în urmă, în 1931, se ridică maiestuos şi arogant deasupra atîtor alţi giganţi ai insulei Manhattan din New York.

Faima lui Empire State Building nu i se trage numai de la înălţimea sa impresionantă (102 etaje şi 381 metri), ci mai ales de la alte cîteva elemente dintre care amintim cîteva: mai întîi, el este utilizat de zeci de ani, cu deosebit succes, ca antenă radio-T.V.; antena instalată deasupra ultimului etaj transmite pentru 11 staţii radio şi 9 staţii T.V. din New-York. Cu ajutorul ei se captează imagini în 8 milioane televizoare din 4 state ale S.U.A. La etajele 86 şi 102 sînt amenajate observatoare pentru vizitatori; se apreciază că pînă în prezent peste 50 milioane de oameni au urcat pentru a admira panorama ameţitoare a insulei Manhattan, legată de restul oraşului prin poduri nu mai puţin celebre ca Washington, Brooklin, Verrazano şi altele, şi încadrată în peisajul natural oferit de apele lui Hudson River şi East River. Între orele 9 şi 11 seara, ultimele 30 etaje sînt luminate în semn de salut către Naţiune; această hotărîre a fost luată în urmă cu 10 ani, cînd Statele Unite ale Americii intrau în al treilea secol al istoriei lor.

Deşi alţi zgîrie-nori l-au întrecut în ultimii ani, Empire State Building continuă să fie socotit „catedrala cerului" sau a opta minune a lumii.

Dintre zgîrie-norii mai înalţi construiţi în ultimele decenii merită cîteva cuvinte World Trade Centre. Construiţi pe malul Fluviului Hudson pentru a adăposti „cartierul general" administrativ al portului New-York şi New-Jersey, cei doi gemeni, cunoscuţi în toată lumea ca „Twin Towers", au 110 etaje şi 430 m înălţime. În afara celor două siluete paralelipipedice s-au mai construit — pe orizontală — alte clădiri cu destinaţii diverse, întreg complexul arhitectural fiind cel mai mare centru în domeniul activităţii şi tranzacţiilor comerciale internaţionale. Principalele sale instituţii sînt Centrul de informaţii (capabil să rezolve 65 milioane operaţii comerciale) şi Institutul de comerţ internaţional, un lăcaş de pregătire a cadrelor din domeniul comerţului. Cele două clădiri înalte sînt alcătuite din trei „segmente" aşezate unul peste altul, fiecare avînd propria sa „fundaţie". Iată cîteva date mai interesante: în întregul complex lucrează 50 000 persoane iar alte 80 000 intră zilnic în clădiri pentru afaceri sau ca simpli vizitatori. Funcţionează 99 de lifturi, dintre care 4 ascensoare uriaşe pentru materiale, 23 „curse directe", respectiv de la parter pînă la etajul 110, iar 72 „intermediare"; acestea din urmă funcţionează pe porţiuni: unele de la parter la etajul 44, altele de aici pînă la etajul 78 şi altele în continuare pînă la ultimul etaj. Observatorul pentru turişti se află la etajul 107 al turnului nr. 2 iar la acelaşi etaj al turnului nr. 1 există un club-restaurant.

În total, în complex există 22 restaurante, plus o sumedenie de alte amenajări de toate felurile.

Dar şi World Trade Centre a fost întrecut, la rîndul său, de Sears Tower din Chicago, clădirea administrativă a companiei Sears, — construită în anul 1974; ea are înălţimea de 470 m, iar antena instalată în vîrf îi adaugă încă 30 m. Sears Tower rămîne pînă în prezent cea mai înaltă clădire din lume; în cele 120 etaje lucrează 16 700 persoane utilizînd 103 lifturi şi 18 scări rulante; ei privesc oraşul prin 16 000 ferestre, cîte una pentru fiecare...

În anul 1979, cînd la Londra se termina lucrările la National Westminster Tower Block, înalt de 200 m, tot în capitala britanică a început construirea celui mai ambiţios proiect din familia zgîrie-norilor: el se va numi Meryside County Council şi va avea 139 etaje cu 553 m înălţime, ceva mai scund decît turnul de televiziune din Toronto, iar dacă va primi şi o antenă T.V...

În Asia de sud-est, în Singapore, în anul 1980 a început construirea lui Raffles Hotel City, cu 70 etaje şi 225 m înălţime.

În Sao Paulo a fost construit hotelul cu 42 etaje, socotit cea mai înaltă clădire din America de Sud. Unul dintre cele mai înalte hoteluri din Europa este Hotel Stadt Berlin, cu 33 etaje şi aproape 150 m înălţime. Şi Intercontinentalul nostru se numără printre hotelurile impunătoare; chiar dacă înălţimea sa nu depăşeşte 85 m (are 22 etaje) el domină Capitala, constituind o prezenţă arhitectonică inedită în peisajul urbanistic al Bucureştiului.

CONSTANTIN C.-DRĂGUŞANI

CALCULATOARELE și informatizarea societății

1. A PATRA DISCONTINUITATE

Preocupat de locul ce i se cuvenea în galeria marilor creatori, Freud sugera în cadrul cursului ținut la Universitatea din Viena, în perioada 1915—1917, să fie plasat după Copernic și Darwin. Alegerea sa nu este întîmplătoare. O linie seismică de maximă intensitate îi unește pe toți trei. Primul a contribuit la spulberarea iluziei că omul este centrul universului. A fost ca un șoc spiritual ce a creat conștiința discontinuității între universul infinit și viața noastră ca o secvență în calendarul cosmic. Aceasta a fost **prima discontinuitate,** manifestată pe plan **cosmologic.**

Lui Darwin i se atribuie cel de-al doilea șoc, cînd omul a trebuit să accepte descendența lui din regnul animal și nu din cel divin. A fost o lovitură puternică dată mîndriei și egoului nostru, o lovitură ale cărei consecințe se mai văd și astăzi în lupta dintre religie și știință. Aceasta a fost **a doua discontinuitate,** pe plan **biologic.**

În ceea ce îl privește pe Freud, societatea — recunoscătoare — a găsit de cuviință să-i facă loc, nu mai puțin, în galeria marilor personalități, supranumindu-l „Darwin al psihicului"; în acest sens, Freud însuși dovedindu-se a fi generatorul celei de-a **treia discontinuități,** manifestată pe plan **psihologic.**

Deși nu mai trăiește cu iluzia de a fi stăpînul lumii, omul o domină prin capacitatea sa de a cunoaște și respectiv de a construi. Dar orice soluție generează o nouă problemă. Relația dintre omul creator și opera sa — universul tehnologic — a condus după cum spune Bruce Mazlich, la cea de a **patra discontinuitate.** Toate eforturile noastre de inteligență și creativitate trebuie concentrate acum în sensul conștientizării și eliminării ei.

Și nu este cîtuși de puțin lipsit de semnificație dacă în **best sellerul** devenit clasic **„The dragons of Eden"**, Carl Sagan face o interesantă și captivantă incursiune în evoluția inteligenței umane și o pledoarie convingătoare pentru cunoaștere, ca un proces simbolic al devenirii noastre și al realizării celei de-a **patra continuități:** „Pasul următor în dezvoltarea structurală a inteligenței umane — spune Sagan — pare să fie determinat de o **cooperare** între umanul inteligent și mașina inteligentă".

2. TRANSFERUL DE INTELIGENȚĂ

La început a fost **abacul.** Primul mecanism de socotit, el datează din cele mai vechi timpuri (aprox. anul 3000 î.e.n.). Dar simplitatea și eficiența lui fac ca abacul să fie încă întîlnit în multe părți ale lumii. Dezvoltări semnificative nu s-au mai produs pînă în anul 1642 cînd tînărul Pascal realiza prima **mașină de socotit.** Într-un fel, aceasta constituie primul calculator numeric simplu, capabil să facă adunări și scăderi. În 1672, Leibnitz a construit cu rotițe și inteligență o mașină de socotit mult mai perfecționată față de cea a lui Pascal. Ea era capabilă să efectueze adunări, scăderi, înmulțiri și extrageri de rădăcină pătrată! Au urmat apoi o serie de variațiuni pe aceeași temă, dintre care unele pot fi văzute și astăzi la Muzeul Zwinger din Dresda.

Saltul calitativ se face abia peste 150 de ani, în Anglia. Charles Babbage proiectează o mașină cu totul nouă, care, deși nu a fost realizată, i-a adus autorului ei recunoașterea unanimă ca părinte al **calculatorului modern.** Mașina era prevăzută cu dispozitive de intrare și ieșire care utilizau cartele perforate! Iată o frumoasă demonstrație a transferului de **know-how,** preluat de data aceasta de la războaiele de țesut. Interesant este și faptul că Babbage prevăzuse mașina lui cu o magazie (memorie) și o moară (procesor). Magazia și moara urmau să fie controlate și ele cu cartele pe care instrucțiunile erau codificate numeric și memorate pînă ce deveneau necesare în acționarea procesorului.

Au mai trecut aproape 100 de ani, pînă cînd von Neumann a dezvoltat conceptul de **program memorat,** prin care instrucțiunile pentru calculator puteau fi reținute intern în formă numerică. Ca urmare a acestui fapt, alegerile logice puteau avea loc în mașină, iar instrucțiunile modificate de calculator în timpul procesului. Acesta a fost un pas esențial, care adăugat ingeniozității lui Babbage a condus la realizarea primelor **calculatoare cu tuburi electronice:** ENIAC (Electronic Numerical Integrator

and Calculator) în Pennsylvania, EDVAC (Electronic Discrete Variable Automatic Computer) la Princeton și EDSAC (Electronic Delay Storage Automatic Calculator) la Cambridge.

ENIAC a devenit un nume istoric. El a fost primul calculator complet electronic. Proiectat de John Mauchly și Presper Eckert, el a fost realizat în 1946 și a rămas celebru prin costul său imens de aproximativ 10 milioane dolari, prin cele 18 000 tuburi cu vid folosite și greutatea de 30 de tone! O adevărată megamașină cum ar spune Lewis Mumford. Au urmat apoi alte calculatoare, din ce în ce mai complicate. Astfel, „Poppa" construit de IBM în 1948 avea transferul controlului condiționat, iar EDSAC (1949) era primul care realiza o memorie cu viteză mare, utilizînd numere binare. SSEC, EDVAC, ILLIAC, MANIAC, MADM, UNIVAC și altele au dus la limită dezvoltarea calculatoarelor din prima generație.

Printr-o analogie cu istoria automobilului, putem spune că ele au fost un fel de „căruțe fără cai", în sensul că au oferit un model de structură funcțională următoarelor calculatoare. Primele calculatoare au fost însă mai „norocoase" decît primele automobile. În timp ce oamenii erau îngroziți de apariția „căruțelor fără cai", instituind tot felul de bariere în calea dezvoltării lor, primele calculatoare au fost privite cu mari speranțe și entuziasm. (Este interesant să ne amintim în acest sens de legea „stegulețului roșu" votată în Anglia în 1865, prin care se limita viteza maximă a automobilelor la 4 mile/oră! Și pentru a evita accidentele publice, fiecare automobil trebuia să fie precedat de un om care să poarte un steguleț roșu pentru avertizarea pietonilor).

Generația a doua de calculatoare se dezvoltă în perioada 1957—1963 și se caracterizează prin înlocuirea tuburilor electronice cu tranzistori. Prin dimensiunile lor mici, fiabilitatea ridicată și consumul redus de energie, tranzistorii au pregătit drumul spre circuitele integrate și apariția erei microelectronicii.

Calculatoarele din generația a doua se caracterizau totodată prin prezența memoriilor din ferite, creșterea vitezei de lucru de la 10 la 200 kiloocteți/secundă și trecerea de la limbajele de asamblare la cele de nivel înalt cum sînt COBOL și FORTRAN. Saltul dintre cele două generații de calculatoare poate fi asemănat cu cel de trecere de la automobilul cu motor cu aburi la cel cu ardere internă.

Dezvoltarea **circuitelor integrate** aduce cu sine cea de a treia generație de calculatoare (1964—1981). Tehnologia hardware se perfecționează prin folosirea memoriilor cu semiconductoare și a discurilor magnetice. Capacitatea memoriei interne crește fantastic la 2 megaocteți, iar viteza de lucru ajunge la 5 megainstrucțiuni/ secundă. Totodată se dezvoltă limbajele de nivel foarte înalt cum sînt PASCAL și LISP.

Un nou salt tehnologic, **apariția circuitelor integrate pe scară largă și foarte largă** face posibilă trecerea la generația a patra de calculatoare (1982—1989). Perfecționări hardware se manifestă și în realizarea memoriilor cu bule magnetice și a discurilor optice. Capacitatea memoriei interne poate atinge valori de 8 megaocteți, iar viteza de lucru atinge 30 megainstrucțiuni/secundă. Deci de 3000 de ori mai rapide decît calculatoarele din prima generație. Nu întîmplător sînt denumite de specialiști **supercalculatoare**.

Pe lîngă această prezentare „tradițională" a calculatoarelor, folosindu-ne de conceptul de generație, este interesant să reamintim și trei evenimente semnificative în informatica ultimului deceniu. Primul este legat de trecerea de la **calculatoarele universale la calculatoarele specializate** pentru probleme științifice, tehnice, medicale, economice și multe altele. La început, acestea au apărut sub forma **calculatoarelor de proces** care erau destinate controlului unor procese tehnologice complexe, cum sînt de exemplu cele din industria aeronautică sau nucleară. Denumite generic mini sau microcalculatoare, acestea au produs o adevărată revoluție prin performanțele lor și simplitatea interfeței om-calculator. Este impresionant, de exemplu, să vezi un calculator portabil de dimensiunile unei serviete diplomat fabricat de Hewlet Packard și specializat în proiectarea asistată de calculator folosind metodologia elementelor finite.

Cel de-al doilea eveniment se referă la apariția și folosirea pe scară largă a **microprocesoarelor**. O descoperire fantastică, cu implicații tehnologice și sociale atît de importante încît se poate vorbi de o a treia revoluție industrială. Cînd a apărut, microprocesorul putea să prelucreze informații tot atît de multe cît 5 000 de tranzistori. Performanțele lui au crescut aproape exponențial: după șapte ani de la apariție, chipul de siliciu putea prelucra pînă la 16 000 de biți; după zece ani pînă la 64 000 de biți; iar în final se speră la un chip de 1 milion de biți! Și cînd te gîndești că un chip este o pastilă de siliciu de mărimea unei unghii de copil, iar „cablajele" lui au dimensiuni de ordinul micronilor.

Cel de-al treilea eveniment se referă la apariția **calculatoarelor personale** și a penetrării lor în viața de fiecare zi a oamenilor. O adevărată explozie de „informatică la purtător" cu consecințe extraordinare în procesul de informatizare al societății.

3. GENERAȚIA JAPONEZĂ

Istoria acestei generații a început în 1981, odată cu proiectul japonez pentru realizarea unei **noi generații de calculatoare** și respectiv, cu înființarea ICOT-ului (Institute for New Generation Computer Technology). Un institut destinat să revoluționeze era calculatoarelor și care a fost constituit din numai 40 de cercetători. Toți sub 35 de ani. Singura excepție de vîrstă a făcut-o directorul institutului — Kasuhiro Fuchi, care avea 45 de ani și o carte de vizită impresionantă în domeniul calculatoarelor. Cei 40 de cercetători ai ICOT sînt detașați de la firmele lor (Fujitsu, Hitachi, Nippon Electric Corp., ș.a.) pentru o perioadă de 3—4 ani, după care se reîntorc la firmele mamă, făcînd rocadă cu alți colegi de-ai lor. O schemă ingenioasă care combină extraordinar de bine perioada de maximă creativitate a cercetătorilor cu dorința lor de afirmare, care atinge și ea un maxim la această vîrstă. Aceasta pe plan profesional. Pe alte planuri s-au realizat programe de cointeresare directă a firmelor participante și o platformă comună pentru cooperare.

Proiectul japonez urmărește realizarea de echipamente și programe pentru **ingineria cunoștințelor**, cu largi aplicații — incluzînd **sisteme-expert**, înțelegerea de către mașini a **limbajului natural** și **robotica**. Pentru aceasta, este necesară o îmbunătățire spectaculoasă a calculatoarelor actuale și inovarea unor tehnologii performante, astfel încît noile sisteme de generația a cincea să poată asimila o bază largă de cunoștințe, să permită regăsiri asociative foarte rapide, să realizeze operațiuni de interpretare logică, să utilizeze legături paralele în structura pro-

gramelor și în echipamente.

Japonezii lucrează deci la o nouă generație de calculatoare, care se va deosebi de precedentele generații nu atît prin „minuni" hardware cît mai ales „minuni" software. De fapt, ei au și denumit acest produs al viitorului „Sistem de prelucrarea cunoștințelor" (Knowledge Information Processing System — KIPS). După cum remarcau Edward Feigenbaum și Pamela Mc. Corduck, autorii unei recente lucrări despre generația a cincea de calculatoare **„The Fifth Generation"**, japonezii planifică realizarea și industrializarea unui **produs miraculos — cunoștințele.** Lipsiți de resurse naturale, dar dispunînd de o forță de muncă ce se caracterizează printr-un înalt grad de educație, prin hărnicie și înaltă calitate în execuție, japonezii doresc să utilizeze acest avantaj pentru a cultiva însăși **informația** ca pe o **nouă resursă** a vieții. Comparabilă deci cu hrana și cu energia.

Ne amintim cum Adam Smith, care a definit și fundamentat conceptul de **avuție națională**, a aplicat legile mecanice ale lui Newton la societate, concepută în mod simplist ca o mașină uriașă care transformă munca în capital. Această avuție a națiunilor, care depinde în etapele agricole și industriale ale dezvoltării lor de pămînt, muncă și capital, va depinde în viitor, tot mai mult, de **informație, cunoștințe** și **inteligență**. Iată trei concepte cheie care vor fuziona în cea de-a cincea generație de calculatoare pentru valorificarea superioară a creativității și inteligenței umane. Într-un frumos eseu despre inteligența artificială, Cristian Giumale spunea: „am dori un calculator care să poată fi programat așa cum gîndim, dar oare cum gîndim?" Care sînt deci acele elemente fundamentale care ar permite reconstrucția oricărui proces de gîndire și ce structură ar putea oare avea acest calculator?

Generația a cincea va avea o structură radical modificată — cu o arhitectură de prelucrări paralele „ne von Neumann", o nouă organizare a memoriei interne, noi limbaje de programare, noi operații microprogramate și legături operaționale pentru a manipula **simboluri** și nu numai numere. Aceasta înseamnă trecerea de la prelucrarea datelor la **prelucrarea inteligentă a cunoștințelor**.

Proiectul japonez pentru o nouă generație de calculatoare și dezvoltarea inteligenței artificiale a optat pentru programarea logică de tip PROLOG, specifică proceselor de **raționament deductiv**. Dar omul nu gîndește numai deductiv, de la gîndirea simplă analogică, la gîndirea liniară, inductivă, intuitivă și neliniară sînt atîtea variante de procesare a propriilor noastre informații, încît generația a cincea nu reprezintă decît un pas spre gîndirea complexă computațională a viitorului. Deși Galileo Galilei spunea că știința este scrisă în limbajul matematicii, în realitate, numai anumite domenii pot opera exclusiv cu formule sau expresii matematice. În celelalte domenii, cum sînt de exemplu biologia, medicina sau științele sociale, majoritatea raționamentelor se realizează prin inferențe și nu prin calcule. De asemenea, deciziile luate în sistemele de conducere se fac aproape în întregime pe bază de evaluări calitative și nu cantitative. Acestea din urmă constituie numai o clasă restrînsă a activității noastre intelectuale și deci este normal să se dorească realizarea unei „gîndiri computaționale" noi, care să țină seama de acest aspect esențial. Calculatorul din generația a cincea apare astfel ca un „manifest" direct al apropierii lui față de om, respectiv al **umanizării** lui. Saltul realizat de programul japonez este într-adevăr uriaș, dacă ne gîndim la istoria scurtă și respectiv la dinamica dezvoltării calculatoarelor în lume. Prin analogie, am putea spune că proiectul japonez seamănă întrucîtva cu primul pas al omului pe Lună, un pas mic și omenesc pe solul lunar, dar un pas mare pentru omenire în cosmos.

4. SOCIETATEA INFORMATIZATĂ

Poate o mașină să gîndească? Argumentele sînt pro și contra. Primează însă cele de ordin emoțional, căci rațional vorbind procesele de transfer presupun — indiferent de natura lor — existența a două nivele distincte de intensități, respectiv calități ale elementului transferabil. În cazul de față este vorba despre transferul de inteligență de la om la mașină. Ca rezultat evolutiv, calculatorul se poate apropia tot mai mult de om, dar niciodată nu îl va ajunge. Iată o anecdotă foarte sugestivă în acest sens. Se spune că realizatorul unui calculator care efectua traduceri simultane în toate limbile pămîntului a făcut o demonstrație în fața unei comisii guvernamentale din S.U.A. Un senator a cerut să se traducă în chineză, cuvintele: „out of mind, out of sight" — ceea ce ar însemna „în afara minții, în afara vederii". La comanda operatorului, pe display apar niște ideograme chinezești. Cum nimeni dintre cei prezenți nu știa limba chineză, s-au introdus aceste ideograme în calculator și s-a făcut traducerea in-

versă, în engleză. Ce a ieșit? Următorul mesaj: „idiot, invizibil".

Am folosit acest preambul pentru a pondera într-un fel viziunile noastre despre viitor, atunci cînd trecem de la calculatoare la fenomenul de **informatizare a societății**. Un fenomen inevitabil, după F. Păunescu, N. Badea-Dincă și E. Stăicuț, autori ai unei cărți de mare succes recent publicată de Editura științifică și enciclopedică. Un fenomen care va conduce în cele din urmă la **societatea informatică**.

Meritul de a fi analizat pentru prima dată posibilitatea unei astfel de societăți și de a fi schițat structura ei funcțională i-a revenit lui Yoneji Masuda. El este directorul „Institutului pentru Societatea Informatică" din Tokyo, înființat în 1972 pentru implementarea programului japonez privind „crearea societății informatice ca societate post-industrială". Program, care a fost proclamat drept obiectiv național al Japoniei pentru anul 2000. În lucrarea sa **„The Information Society as Post-Industrial Society"**, Masuda a prezentat liniile directoare și obiectivele acestui program, caracteristicile de bază ale infrastructurii tehnologice bazate pe cuplarea calculatoarelor cu rețele de telecomunicații, precum și consecințele acestora asupra structurii relațiilor sociale. Această etapă va avea un

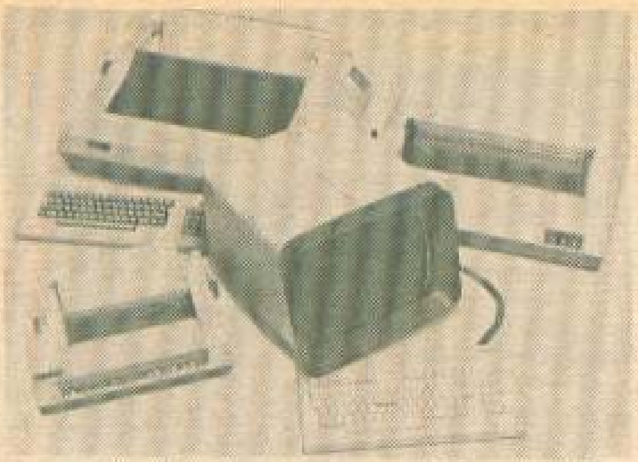

impact mult mai profund asupra societății umane decît a avut revoluția industrială începută odată cu inventarea mașinii cu aburi. Aceasta rezultă din funcția fundamentală a calculatorului — de a substitui și amplifica **munca intelectuală** a omului, în timp ce mașinile energetice au substituit și amplificat **munca fizică** a lui.

În societatea industrială, simbolul social este reprezentat de uzina modernă, a cărei funcție centrală o constituie producția de **bunuri materiale**. Ea a înlocuit gospodăria agricolă, simbolul societății agricole și baza de producție a acesteia. În societatea informatică a viitorului, baza de producție a valorilor informatice — spune Masuda — vor deveni **utilitățile informatice**.

Dar, ce sînt aceste utilități informatice? Ele reprezintă o infrastructură informatică formată din unități de servicii și prelucrări de informații publice care integrează rețele de calculatoare și de telecomunicații. Cu ajutorul acestor unități se apreciază că oricine, oriunde și oricînd va putea obține ușor și rapid orice informație va dori. Evident, este vorba de o viziune optimistă, cu ingrediente utopice, deoarece democratizarea informatizării și accesul la informații sînt fenomene sociale lente, cu o mare constantă de timp.

O trăsătură interesantă a utilității informatice este caracterul său de automultiplicare, care sfidează legile fundamentale de conservare ale materiei și energiei. Aceasta rezultă din specificul informației, diferit de cel al bunurilor materiale și energetice. Pe scurt, informația este inepuizabilă, indivizibilă, cumulativă și nu se înstrăinează. Astfel, dacă bunurile materiale se pot epuiza pe măsură ce se consumă, informațiile nu. Bunurile materiale și energetice se împart în procesul folosirii lor; informațiile se utilizează practic integral de toți cei care intră în posesia lor, fără a implica diviziunea acestora. Acumularea de bunuri materiale se obține numai în cazul în care nu sînt consumate; informațiile se pot cumula chiar în procesul de folosire a lor.

Referitor la înstrăinarea informației, academicianul Radu Voinea făcea observația că spre deosebire de schimbul bunurilor materiale între două persoane, la schimbul de informații fiecare partener cîștigă dublu: informațiile primite, plus propriile sale informații care deși au fost transmise celuilalt partener, nu au fost înstrăinate. Iată un model de negociere într-adevăr interesant. Poate că cei care visează încă la inventarea unui perpetuum mobile să-și găsească speranțe noi pe plan informațional!

Planul societății informatice elaborat de Masuda cuprindea cîteva obiective concrete privind realizarea unor modele de **infrastructuri informatice,** cum sînt:

● Constituirea unei bănci de date pentru administrația centrală, în sensul concentrării și prelucrării informațiilor pentru administrația guvernamentală.

● Planul „Computopolis" („Orașul computerizat") — experiment complex la scara unui oraș-model, ca prototip al viitoarei infrastructuri informatice.

● Educație orientată prin calculator într-o școală experimentală și un sistem de recalificare a forței de muncă.

● Un sistem computațional de prevenire a poluării și un centru pentru colectarea, prelucrarea și elaborarea informațiilor care să deservească orașul Tokyo.

Nu știm încă dacă „toate drumurile duc la Roma", dar este cert că fenomenul de informatizare progresează rapid în multe țări ale lumii și că în curînd vor apare o serie de mutații în modul de viață al oamenilor, multe dintre acestea fiind anticipate de proiectul lui Masuda, sau de studiile de prognoză socială ale lui Toffler.

*

La noi în țară, problema dezvoltării informaticii ca știință și implementarea ei în industrie s-a pus încă din a doua parte a deceniului al șaptelea, în conexiune directă cu asigurarea conducerii economice și sociale la toate nivelurile. Analiza procesului de informatizare a societății noastre evidențiază rolul primordial jucat de conceptul de **sistem informatic național**. Acesta reprezintă infrastructura informatică a economiei și societății, care integrează activitățile de conducere și de producție, începînd de la nivelul unităților de bază din industrie, agricultură și al altor unități economice și social-culturale, pînă la conducerea superioară.

Baza tehnică și materială a sistemului se va perfecționa în cincinalul următor pe baza prevederilor de partid privind creșterea producției industriale electronice și respectiv a mijloacelor de tehnică de calcul. Realizarea în 1990 a unui nivel de producție în valoare de 30—31 miliarde lei va asigura **pătrunderea masivă** a produselor electronice, microelectronice, a mijloacelor de automatizare și de tehnică de calcul în întreaga activitate economico-socială. În consecință, se poate aprecia că în aceste condiții vor fi create premisele materiale necesare pentru introducerea pe scară largă a tuturor tipurilor de componente ale sistemului informatic național, dezvoltarea legăturilor teleinformatice între diferitele sisteme și funcționarea mai operativă a fluxurilor de date economice, tehnologice, științifice și culturale.

CONSTANTIN BRĂTIANU

Din tainele continentului alb

Polul Sud a fost din nou cucerit. Trei tineri britanici, Robert Swan, Roger Mear și Gareth Wood, au refăcut traseul parcurs de expediția încheiată în mod tragic în 1912 a celebrului explorator englez Robert Scott. Ei au străbătut prin Antarctica pînă la atingerea Polului Sud o distanță de 1 412 km. Această performanță au realizat-o în decurs de 71 de zile. „Totul a mers bine, mult mai bine decît ne-am așteptat", a declarat Roger Mear la încheierea acestei temerare călătorii. De altfel, Antarctica, acest continent al ghețurilor veșnice și al tăcerii, a demonstrat întotdeauna că se lasă cu mare greutate cucerit. El își dezvăluie, totodată, cu mare zgîrcenie tainele. Una dintre ele o reprezintă așa-numitele „lacuri invizibile". Unul dintre misterele acestor lacuri, descoperite de cercetătorii sovietici sub cupola de gheață a Antarcticii, se referă nu numai la existența lor, ci și la faptul că sînt legate prin canale săpate de ape sub gheață, nefiind exclusă nici ipoteza că undeva lacurile au legături prin canale cu marea. Dacă pînă de curînd încă nu se precizase grosimea carcasei de gheață care acoperă ciudatul continent lipsit de viață „personală", dacă nu socotim stațiunile științifice, ca și pe numeroșii pinguini de litoral, ultimele măsurători cu ajutorul aceleiași radiolocații au stabilit că această grosime ajunge și la 4 000 metri, alteori chiar mai mult. Întregul înveliș al Antarcticii, care are suprafața de 14 000 000 km², concentrează în el peste 24 milioane km³ de gheață, ceea ce reprezintă cam 62 la sută din toate rezervele de apă potabilă ale Terrei. Ce nu se știa pînă acum este că această apă potabilă e totuși prezentă în marele continent înghețat și în forma ei specifică, adică lichidă; dar nu la suprafață, ca în „oazele" de litoral, ci sub crusta de gheață, în centrul continentului. În zona unde se află stația antarctică „Komsomolskaia", numărul lacurilor este de nouă, iar lungimea lor variază între cîteva sute de metri și trei kilometri. Paradoxul existenței unor lacuri care nu îngheață, deși se găsesc în interiorul unor ghețari, este explicat de glaciologi prin aceea că scutul antarctic prezintă anumite particularități în ce privește presiunile și temperaturile sale interne. Uriașa calotă de gheață joacă rolul unei „plapume" și, potrivit calculelor, presiunea ei este atît de mare, încît valorile termice la solul stîncos care constituie baza continentului sînt de 1,5 ori mai mari decît valorile înregistrate la sol în majoritatea regiunilor planetei noastre. De exemplu, în unele zone, această presiune este de 270 de atmosfere, ceea ce face ca gheața să se topească la minus 2°C, și nu la 0°, ca de obicei. Tocmai datorită unor asemenea presiuni, în unele zone depresionare ale continentului se formează mari acumulări de apă sub stratul de gheață. În cadrul stațiilor sovietice „Vostok" și „Komsomolskaia" a început forarea unor sonde care trebuie să ajungă pînă la lacurile de sub gheață. Printre scopurile acestor foraje se numără și căutarea unor forme de viață necunoscute-nouă, care s-au putut conserva din perioade preistorice în uriașul „frigider" antarctic.

O descoperire care a făcut senzație a reprezentat-o găsirea unui fragment de maxilar ce a aparținut unui animal care ar fi putut să fi fost înrudit cu crocodilul. Deci în timpuri străvechi clima în Antarctica se pare că a fost caldă. O serie de oameni de știință consideră că Antarctica împreună cu Australia, India, Africa și America de Sud au constituit în trecutul îndepărtat un singur continent în emisfera australă, dîndu-i numele de Gondwana. Așa s-ar explica, între altele, existența unor tipuri de marsupiale înrudite în America de Sud și Australia. Unii oameni de știință susțin că acest supercontinent s-ar fi destrămat ca urmare a procesului derivei continentelor. O altă ipoteză susține că polii și-au schimbat poziția ca urmare a unui cataclism care a schimbat axa Pămîntului. O altă ciudățenie a reprezentat-o găsirea unor fosile de pin-

guin avînd înălţimea de 2 metri. Exploratorii norvegieni au descoperit, recent, în zona Mării Weddel un lanţ muntos subacvatic, înalt de 2 500 m, care, în opinia lor, s-ar fi format în momentul separării Antarcticii, deci al fracţionării Gondwanei.

Specialiştii sovietici şi francezi şi-au propus să elaboreze o metodă unică de reconstituire a trecutului planetei după „letopiseţul său de gheaţă" — Antarctica. Aceşti specialişti desfăşoară, astfel, în comun, cercetări pentru stabilirea vîrstei exacte a bulelor de aer conţinute în stratul de gheaţă al Antarcticii prin metoda Carbon-radioactiv 14. În acest scop, specialiştii de la staţia continentală „Vostok" din Antarctica au trimis unui laborator din Grenoble (Franţa) capsule cu aer „conservat" în stratul de gheaţă la adîncimea de 205 m. În prezent, la staţia „Vostok" se efectuează numeroase forări, una dintre sonde atingînd chiar adîncimea record de 2 202 m. Dacă se are în vedere că stratul de gheaţă al Antarcticii creşte anual în medie cu 2 cm, atunci mostrele de gheaţă prelevate de o astfel de sondă conţin informaţii asupra climei şi compoziţiei atmosferei planetei care acoperă o perioadă de peste 200 000 de ani.

Oamenii de ştiinţă fac numeroase investigaţii pentru a depista, însă, marile bogăţii ale subsolului Antarcticii. În străfundurile acestui „Eldorado" al Terrei se presupune că se află cele mai mari rezerve de petrol şi cele mai mari zăcăminte de cărbune şi minereu de fier de pe planeta noastră, precum şi imense cantităţi de uraniu, crom, grafit, aur, platină. Subsolul Antarcticii se consideră că mai conţine diamante, cupru, titaniu şi alte minerale. La acestea se adaugă krillul, o vietate asemănătoare crevetei ce trăieşte în apele Antarcticii, fiind considerată de oamenii de ştiinţă cea mai bogată sursă de proteine de pe Pămînt. Fără îndoială, tehnologia secolului XXI va permite exploatarea uriaşelor resurse ale Antarcticii, ce-şi vor putea aduce nemijlocit contribuţia la înflorirea civilizaţiei umane.

TUDOR PRELIPCEANU

Definiţii

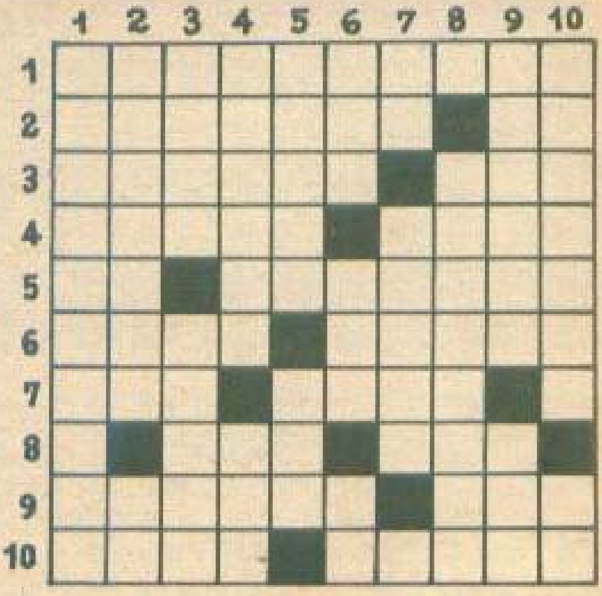

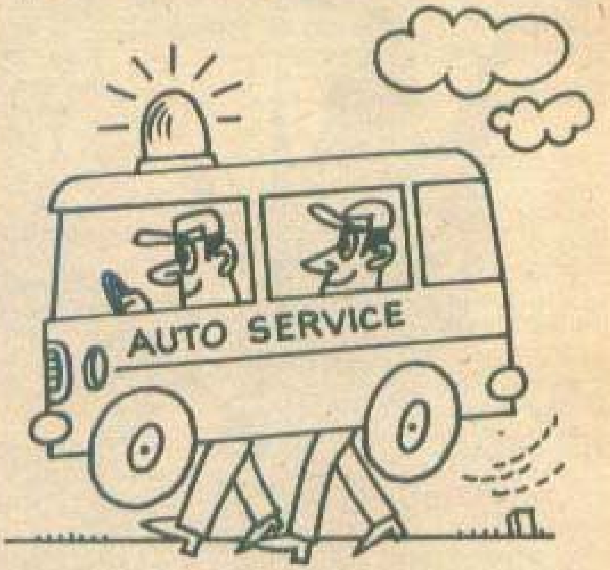

ORIZONTAL: 1) Guri de apă. 2) Guri de foc — Timp de ianuarie! 3) Floarea de piatră — Scos din pat, face treabă! 4) Piese de schimb pentru logodnici — Zeu pentru adormit... copiii! 5) Sus la stînga! — A se da pe brazdă. 6) Revine după o oră! — Candidat la examenul de maturitate. 7) Linie pe răbojul timpului — Dimensiunea medie a modei. 8) Bătută de cînd lumea în războaie — Prietenul Marianei. 9) Se adună pe capetele femeilor — Scene reunite. 10) Chestie de prost gust — Glumă entuziastă.

VERTICAL: 1) Închisă într-un pliculeţ. 2) Scaune ieşite din uz — Superiorul nostru. 3) Săgeţi din arcul soarelui — Implicat într-o explicaţie. 4) Îmblînzitor de fiare — De jur împrejur. 5) Partenerul fidel al sacului — E în pom, dar şi pomul e la fel. 6) Miraj nemărginit! — Fac pe şmecherii — Caise! 7) Privitor la tine — Tinereţea lui Papillon! 8) Stare de necunoştinţă. 9) Nu se prinde la fugă (fem.) — Cuprins de vicii! 10) La o adică e o ieşire — Bază teoretică!

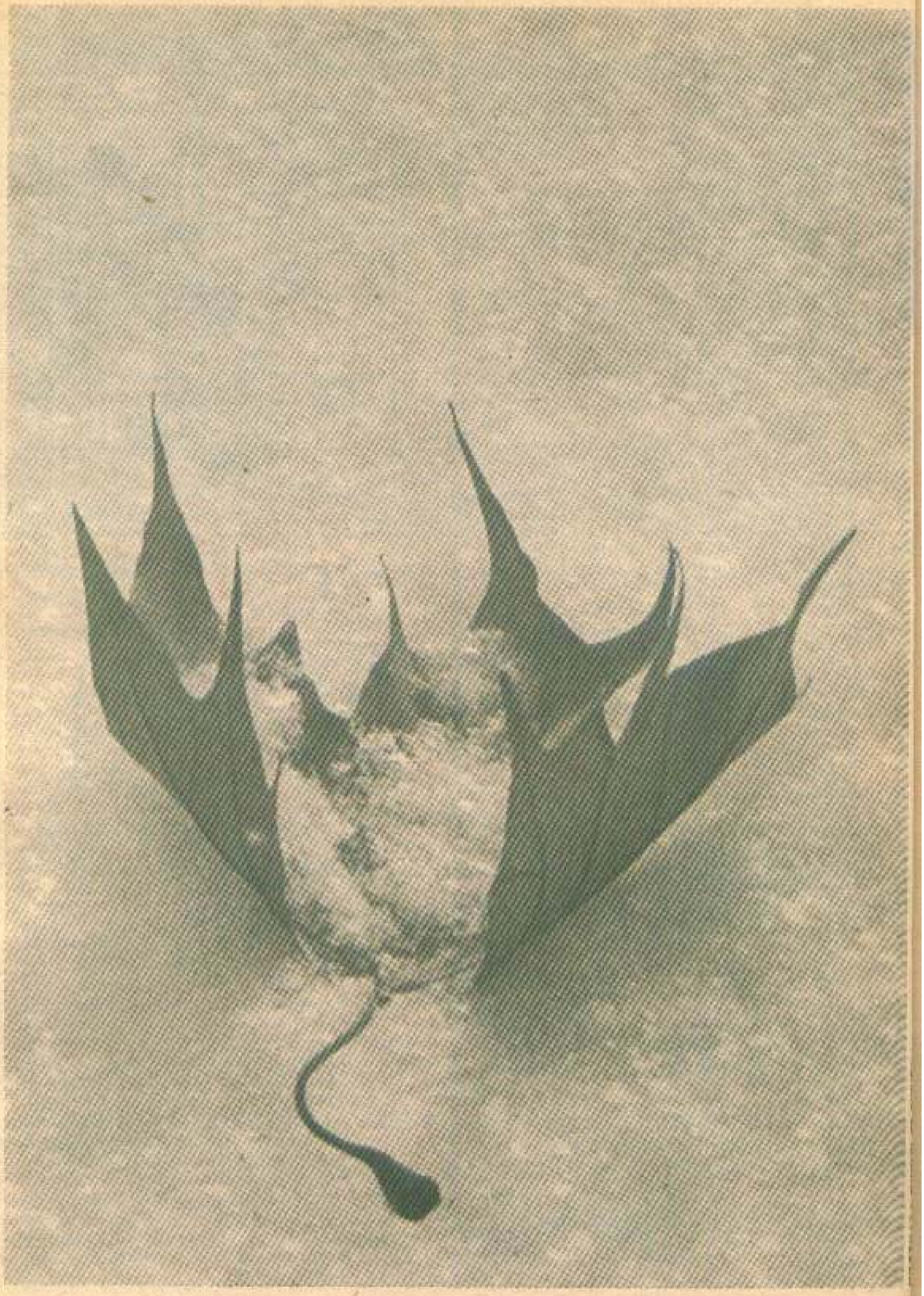

INEGALABILUL SPECTACOL AL NATURII

Cu fiecare pas prin care evadăm în mirifica lume a peisajului patriei trăim atît de puternic sentimentul că lumea pe care o știm a încetat brusc să existe. Fiecare „ieșire" aduce cu sine o nouă descoperire, o „naștere" de frumuseți fără egal, nerepetabile. Natura te îmbie, te acaparează cu totul, îți dictează pulsul trăirilor, tăria și sensul simțămintelor. Pentru că, la noi, în această Românie mîndră la mijloc de veac nou, pentru ceea ce a realizat cu forța propriilor sale mîini, ziditoare ale unui destin, nepereche, luminos, natura nu numai că și-a conservat tezaurul de frumuseți ci, mai mult, a înzecit și înmiit zestrea „de minuni" prin aceea că, astăzi, accesul la „facerile" mirifice ale naturii este neîngrădit pentru fiecare dintre noi...

În dorința de a vă oferi posibile repere pentru timpul liber de care dispuneți vă prezentăm cîteva din cunoscutele și, mai puțin cunoscutele prezențe inegalabile ale peisajului românesc. Ele reprezintă un bun al nostru, al tuturor, pe care sîntem datori, odată cu bucuria de a le primi, de a le simți, de a le pătrunde înțelesurile, să le protejăm, să le iubim, căci sînt parte a trupului mereu înviorat al patriei noastre.

SFINX și IANUS?...În drum spre cabana Piatra Arsă, peste vîrful Furnica, în masivul Bucegilor, putem întîlni cunoscutul „Sfinx de la Piatra Arsă" secundat, nu la mare distanță de monolitul cu dublu profil (foto dreapta) mai puțin cunoscut dar, așa cum se vede, nu mai puțin interesant prin ceea ce oferă privirilor...

Primul parc național creat în țară, în 1932, pentru a proteja frumusețea peisajului și însemnătatea lui științifică, pentru păstrarea nealterată a echilibrului ecologic, **Parcul național Retezat** are o suprafață de 20.000 hectare, în care aflăm vestigii ale glaciațiunii cuaternare (circuri, văi glaciare, grohotișuri), masive forestiere și pajiște alpină, numeroase specii de plante și animale rare. Retezatul deține 150 specii de plante specifice Carpaților, dintre care 40 sînt numai ale lui. Aici vom putea admira monumente ale naturii ca floarea de colț, ghintura galbenă, papucul doamnei, angelica. Să nu uităm că pe teritoriul parcului național se află un număr însemnat din cele peste 80 de lacuri ale Retezatului (de circ și de vale), în mare parte de întiietate republicană, fie pentru că se află **la altitudinea cea mai mare**, ca Tău Mare sau al Custurii, , la 2270 m, Tău Mic — 2250 m, Tău Porții — 2240 m; fie pentru că au **întinderea cea mai mare** dintre lacurile alpine: Bucura — 10,8 ha, Zănoaga, Tău Negru peste 5 ha; fie pentru că sînt **cele mai adînci** lacuri glaciare din țară: Tău Negru — 25,5 m, Zănoaga — 29 m etc.

*

Pe teritoriul județului Hunedoara se află însă și alte rezervații și monumente, pline de pitoresc și... inedit. Dealul Cetății Deva, monument complex al naturii conține o floră bogată și variată, peste 1300 specii și reunește un monument geologic, dat de nekul vulcanic, altul peisagistiv și cetatea medievală — care este un monument istoric. În pădurea Slivuț — Hațeg — rezervație faunistică poate fi întîlnit zimbrul și alte animale de pădure. În această zonă se află numeroase specii de plante și animale declarate monumente ale naturii și ocrotite de lege: tisa, laleaua pestriță, sîngele voinicului, macul de munte și, respectiv capra neagră, rîsul, mormota, cocoșul de munte, acvila de munte etc. Puteți admira arbori seculari: Gorunul lui Horea, la Tebea; gorunul uriaș de la Leauț, castanii comestibili de la Suseni, arborii de lalele de la Iscroni și Simeria etc.

*

În Munții Apuseni se află însemnate obiective turistice de prim ordin, unicate în marea carte a naturii.

ANTROPOID sau GORILĂ?... Nici una nici cealaltă: este vorba de un profil săpat de-a lungul vremii pe versantul sud-vestivc al vîrfului Ciucaș, la circa 300-400 metri de vîrf

În cele 10 unități montane ale Apusenilor se pot vizita rezervații botanice, peisagistice, rezervații naturale speologice și geologice. La Cheile Turzii, veți întîlni un splendid peisaj carstic (chei, peșteri, turnuri etc) care adăpostește o vegetație bogată și variată, **numărul speciilor (circa 1000) fiind socotit cel mai mare din țară raportat la suprafață**: plante de stepă, alături de plante de climă umedă, tisomag, stînjenel de stîncă, mărar păsăresc etc. **Singurul lac pe**

UN OM ȘI UN PUIȘOR?... Alte două figuri de piatră din masivul Ciucaș: omul, aflat pe traseul ce străbate culmea Gropșoarele, Zăganul, dinspre cabana Mu::tele Roșu și puișorul, de pe traseul de creastă spre Culmea Stîncoasă.

calcare din România, lacul Ighiel, (5,26 ha, 9 m adîncime) îl puteţi admira în Munţii Trascău.

Tot în şirul superlativelor, în acelaşi perimetru al Apusenilor, trebuie trecute şi Peşterile Vîntului şi Urşilor. **Peştera Vîntului din defileul Vadu Crişului este cea mai lungă din ţară,** avînd peste 26 km lungime, iar **Peştera Urşilor, este considerată cea mai frumoasă** încîntînd privirile vizitatorilor cu o superbă arhitectură speologică. Să amintim în acest sens numai de „colţii de balenă", „Podul suspendat", „Babele la sfat", „Lacul cu nuferi", formaţiuni stalactitice şi stalagmitice unice prin grandoare şi frumuseţe.

*

Alte şi alte zidiri ale naturii patriei şi-au cîştigat, pe bună dreptate, un loc aparte în peisajul românesc: Vulcanii noroioşi de la Pîclele Mari şi Mici, din zona Bercă — Arbănari — Beciu, din judeţul Buzău, cu conuri înalte de 2-5 metri şi aspect selenar; rezervaţiile forestiere de pe teritoriul judeţului Botoşani („Făgetul secular" de la Suhărău, „Ciornohol — Călăraşi", „Codrul Eminescu"); rezervaţia naturală botanică „Dosul laurului" din judeţul Arad care adăposteşte într-o enclavă de 300 m.p. elemetul atlantic (singurul loc din ţară!); rezervaţie paleontologică din masivele Gozla, Petricica şi Cernegura, judeţul Neamţ, cu bogate depozite fosilifere şi magnifica imagine dată de microrelieful sculptat în gresii mai dure de pe muntele Cozla, sub forma unor coliere denumite „căldările uriesilor", rezervaţia geologică Creasta Cocoşului din masivul Gutîi, judeţul Maramureş, care reprezintă o porţiune dintr-un vechi crater vulcanic, cu pereţi dantelaţi, prăpăstioşi, pe alocuri avînd o linie verticală; rezervaţiile naturale din judeţul Caraş-Severin: Izvoarele Nerei, Cheile Nerei, Cheile Carasului, Domogled, Valea Mare etc., nume care oferă tot atîtea invitaţii la drumeţie, cît şi la cunoaşterea...

În imaginile care însoţesc acest material, vă prezentăm şi cîteva din „creaţiile" naturii patriei mai puţin cunoscute, care însă oricînd pot rivaliza în frumuseţe cu ceea ce natura s-a „gîndit" să zămislească pe oricare din meridianele şi paralelele acestei lumi...

EMERIC SZEKELY

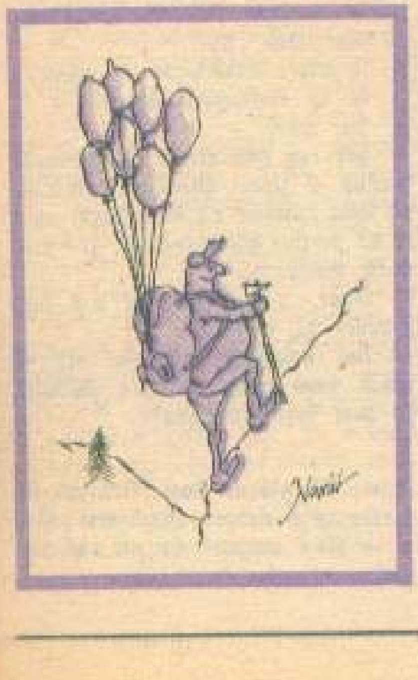

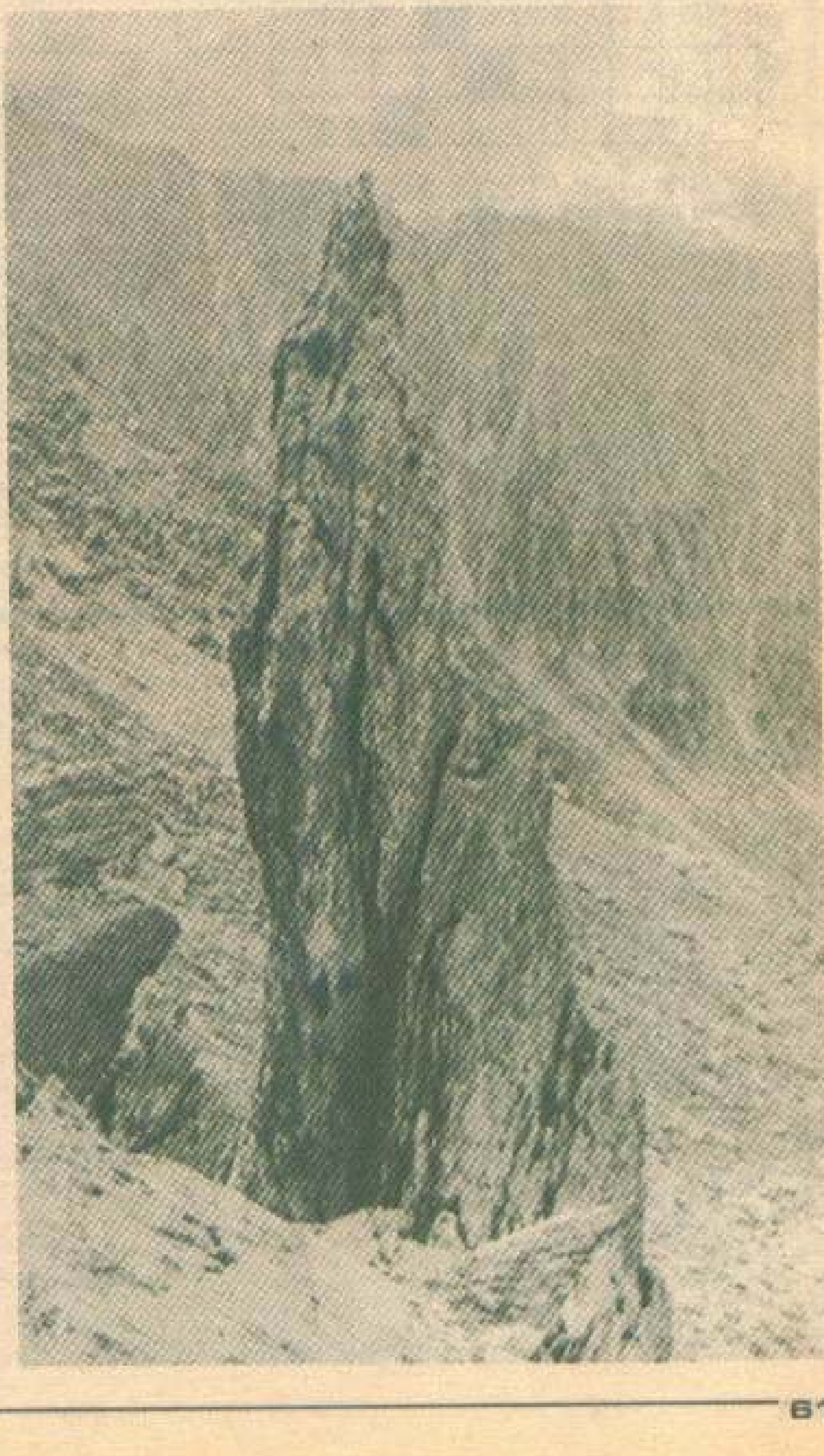

ACUL CLEOPATREI?... Sub această denumire este cunoscută stînca din imagine în căldarea de nord a vîrfului Negoiu. Un ac pentru cojocul turiştilor mai puţin experimentaţi!

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1						■				
2								■		
3						■				
4							■			
5		■			■					■
6	■		■							
7				■					■	
8							■			
9						■				
10								■		

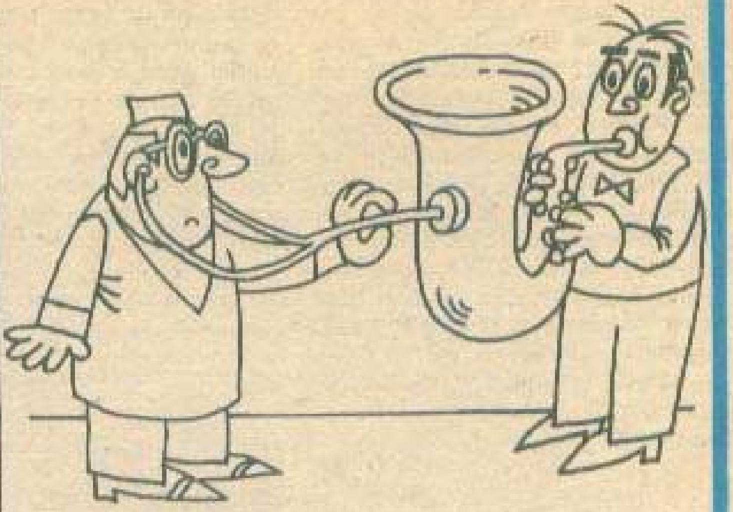

Profesii

ORIZONTAL: 1) Primul nostru medic. — Frămîntată de mîinile brutarului. 2) Muncitori siderurgişti. — Unealta croitorului. 3) Nu se poate lăuda cu munca şi nici munca cu el. Cadru pentru unele lucrări de artă. 4) Mai mare peste marinari. — Întrebuinţat de zidari şi zugravi. 5) Dimpotrivă. — Popularizator de spectacole. 6) Prelucrează pieile. 7) Stofă groasă din lînă de Angora. — Localitate în Italia. 8) Locul de muncă al agricultorului (dim.). — Materie primă pentru olari. 9) Domnul pescar. — Lucrare de doctorat. 10) Prelucrează arama (pl.). — Suprafaţă agricolă.

VERTICAL: 1) Păstor. — Profesie de... rudă. 2) Obiect de studiu pentru fizicieni. — Meşteşugar de butoaie. 3) Profesionist în slujba sănătăţii. — Infinitiv al sondorilor. 4) Meserie practicată din vechime pe teritoriul ţării noastre. — Dansatoare la Opera din Paris, sub domnia lui Louis al XVI-lea. 5) Diminutiv masculin slav. — Locul de muncă al gospodinei. 6) Poet român (1935—1956), autorul ciclului de versuri **Tînărul oţelar**. 7) Numele popular al regelui persan Cirus. — Călăuză pentru marinari. — Într-un stil! 8) Referitoare la creşterea păsărilor de curte (pl.). 9) Ieşită din fabricile de confecţii. — A întrebuinţa. 10) Macagiu — Meseriaş care bagă beţe-n roate!

Dicţionar: SOF, CIRO, REM, SAŞA, CIR.

umor

Judecătorul: „De ce v-aţi aruncat colegul din maşină în timpul mersului?"

Pîrîtul: „A trebuit, domnule judecător! Era interzisă oprirea!"

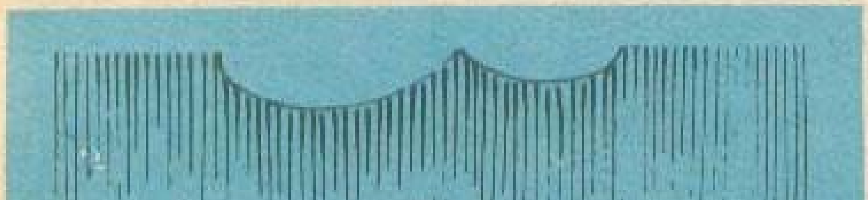

La o staţie de cale ferată din Transilvania, un impiegat de mişcare cheamă la telefon pe şeful staţiei:

— Alo! Domnişoară!

— Ce doriţi?!

— Che rog să-mi dai unu pe şepche!

— 'Alo! Don' Şef!

— II, cinie băsădeşte la maşină?

— Is io, impiegatu Bălan!

— Da ce-i?

— Mă rog ghe ertare, faceţi bunătachea şi ţipaţi ghivoliţa cea mare pe linia moartă, că hălăgheşte amuş în tri perţuri ghiorşvonatul, şi-o hurducă mintenaş.

— Binie, s-o înţeles şi s-o face precum ţii vrerea

— Da, domnule şef, alo! alo! fiindcă veni vorba ghespre ghivoliţă, şe mai faşe cucoana?

— Vă place, deci, Rossini. Ce părere aveţi despre „Bărbierul" său?

— Nu-l cunosc! Eu mă rad singur!

Pe urmele Atlantidei

Atlantida, misteriosul continent despre care a pomenit Platon, continuă să fie căutat de diferiţi cercetători, care cred cu încăpăţînare, în pofida lipsei aproape complete de date, că ar fi existat. Despre locul unde s-ar fi aflat Atlantida sînt păreri controversate. Astfel, în 1967, s-au descoperit în largul arhipelagului Bahamas obiecte submarine semănînd fie cu vestigii ale unor drumuri pavate cu blocuri de piatră, fie cu fundamentul unor ziduri prăbuşite. Optimiştii au declarat că aceste obiecte ar data din epoca precolumbiană, mai direct spus, a Atlantidei. O serie de geologi sceptici au fost, însă, de părere că pietrele respective sînt de origine naturală. Alţi cercetători consideră că Atlantida a dispărut înghiţită de valuri în largul insulei Creta. De pildă, arheologul grec Spiridon Marinatos a constatat cu prilejul săpăturilor din vechea capitală cretană Amnysos, situată pe coasta de nord a insulei, că portul ei fusese distrus de un cutremur violent şi acoperit de un strat de cenuşă şi lavă vulcanică. Or, cum Creta nu are vulcani, Marinatos a considerat că vestigiile construcţiilor descoperite au fost distruse de o puternică erupţie la Santorin, micul arhipelag aşezat la 110 km în nordul Cretei. Profesorul Marinatos a fost de părere că valul unei maree uriaşe, cutremurul de pămînt, explozia de cenuşă au distrus nu numai Santorinul, ci întreg ansamblul civilizaţiei egeene. La rîndul lor, geologii expediţiei „Cyanheat" au văzut la faţa locului că, la o adîncime de 2800 de metri sub mare, placa tectonică africană se cufundă în magmă sub puternica presiune a plăcii europene. Aceste mişcări tectonice sînt însoţite de formarea de cute şi rupturi ce constituie posibile ieşiri pentru lavă, după cum confirmă şirul de vulcani ai arcului egeean. Foarte probabil că acolo a dispărut Atlantida. Mica insulă Santorin, care, în opinia cercetătorilor amintiţi, ar corespunde cu descrierile lui Platon despre Atlantida, poartă încă urmele violentei explozii al cărei suflu s-a resimţit pe mai multe sute de kilometri înghiţind către anul 1500 î.e.n. misterioasa Atlantidă. Efectuată cu ajutorul batiscafului „Cyana", această expediţie la care au participat cercetători francezi, americani şi greci a confirmat ipoteza geofizicienilor: în prezent, solul Mediteranei se scufundă în direcţia nord-est, sub arcul elenic. Ocupanţii micului batiscaf au văzut un spectacol straniu, uluitor: un peisaj contorsionat, teribil de învălmăşit, alcătuit din văi, coline şi munţi acoperiţi cu un strat de sedimente. Şi, în fine, dovada mult căutată. Pe o distanţă de un kilometru de-a lungul gropii, o spărtură a scoarţei, cu o vechime presupusă de peste 40 000 de ani. Bucăţile de scoarţă sînt dislocate, se încalecă şi par să alunece pe sedimente recente. Rocile care le alcătuiesc, sub forma unor coloane, grotele susţinute pe „stîlpi", piscurile izolate conturează o privelişte halucinantă.

Despre Atlantida există şi unele versiuni de-a dreptul fantastice. Astfel, amatorii de senzaţional pretind că misterul triunghiului Bermudelor s-ar explica prin „farsele" pe care ni le-ar juca atlanţii ascunşi în adîncurile oceanului. După o altă versiune, la fel de extravagantă, descedenţii acelei civilizaţii — foarte puternică în timpurile străvechi — şi-ar fi ales domiciliul... în spaţiul cosmic de unde vin să-şi viziteze cîteodată „fosta patrie", Terra, la bordul farfuriilor zburătoare.

Însă Platon a arătat în scrierile sale că acest continent ar fi fost dincolo de Coloanele lui Hercule, adică dincolo de Gibraltar în Oceanul Atlantic. El a precizat, totodată, că dispariţia Atlantidei s-ar fi produs în urma unui cataclism ce ar fi avut loc cu 9000 de ani înainte de Solon, care a trăit între 640 şi 558 î.e.n. Conform descrierii sale, Atlantida ar fi fost mai mare decît Asia Mică şi nordul Africii la un loc. Pămînturile sale ar fi fost fertile, iar fauna bogată. Aici ar fi trăit chiar şi elefanţi. Atlanţii ştiau să construiască ziduri de apărare în formă de inel şi poduri învelite cu alamă. Ei ar fi ridicat temple şi palate din aur şi argint, şi ar fi înălţat statui în marile lor pieţe. Ţara ar fi fost înconjurată şi traversată de multe canale.

Nu cu mult timp în urmă s-a anunţat că s-ar fi găsit resturi din Atlantida pe vîrful muntelui Amper, situat la circa 430 km de coastele Portugaliei. Cercetătorii mai sceptici consideră însă că „zidul" ce se vedea pe fotografiile luate în acel loc nu ar reprezenta altceva decît straturi suprapuse de lavă vulcanică, iar ceea ce amintea vag de o scară este de fapt o cascadă de lavă răcită. Dar, recent, o expediţie italiană condusă de Pippo Cappellano, a reuşit să facă unele descoperiri interesante în apropierea insulelor Canare, mai precis la Lanzarote. Cercetările întreprinse au dus la identificarea unor construcţii foarte interesante: o zonă pavată, ziduri foarte puternice bine conservate, o casă chiar cu scări interioare. Să fie oare urme ale străvechii Atlantide? Desigur, urmează să fie făcute noi fotografii subacvatice şi strînse noi probe de pe fundul mării. Cercetătorilor din viitor le rămîne însă să dezlege această enigmă atît de veche.

TUDOR PRELIPCEANU

Mozaic tehnico-științific

□ **Sticla „solubilă".** Specialiștii americani de la Universitatea din Florida au descoperit un procedeu prin care să se obțină sticlă din amestecarea unei soluții chimice cu apă. Autorii susțin că sticla creată de ei, pe nume „sol gell", are calități similare cu ale sticlei obișnuite, rezistă la coroziune și temperaturi înalte, plus că aceasta se obține foarte ușor, servind la fabricarea unor obiecte cu forme foarte complexe. Se dă ca exemplu între altele uriașa oglindă pentru telescopul spațial, arătîndu-se că aceasta și altele asemănătoare vor putea fi pur și simplu turnate la rece.

□ **Depoluant.** Cunoscuta companie British Petroleum a pus la punct o metodă destinată diminuării pagubelor în cazul scurgerilor de țiței în mare. Este vorba de o soluție chimică numită „Rigidoil", format din două elemente diferite. În caz de poluare, ele sînt pulverizate împreună cu un jet de apă deasupra petei de țiței. Va rezulta un material asemănător cauciucului, care poate fi cules cu ușurință.

□ **Controlor electronic.** Specialiștii belgieni au construit un aparat electronic ce permite depistarea defecțiunilor de la motoarele electrice. El se racordează la bornele motorului, măsurînd inductanța și rezistența bobinării. Aceste valori, o dată afișate dau indicațiile utile în a ști dacă motorul prezintă ori nu defecțiuni.

□ **Adeziv universal.** Un biolog american de la Universitatea din Connecticut a creat un adeziv cu proprietăți deosebite, care poate fi utilizat cu succes în medii lichide. Întrebuințat deocamdată în stomatologie, i se deschid posibilități largi de aplicare în marină, diferite reparații urmînd a fi executate fără a mai scoate nava în docul uscat. Produsul a fost realizat pornindu-se de la o proteină naturală secretată de scoici, care se știe, se fixează trainic pe corpurile navelor. Izolarea acesteia în laborator a condus apoi la crearea cleiului amintit. Este eficient, practic la orice material — metal, lemn, os, porțelan, sticlă, diferite roci și oricare dintre acestea între ele.

□ **Vestă muzicală.** În R.F. Germania a fost creat un original produs vestimentar, care permite celui ce-l îmbracă să se delecteze cu... muzică. Acesta provine de la un minicasetofon portabil, muzica putînd fi auzită grație a două difuzoare plasate în țesătură, în zona umerilor.

□ **Xerox de buzunar.** O firmă japoneză a lansat pe piață un aparat miniaturizat ce permite scoaterea de reproduceri, după texte și fotografii. De dimensiunile unei tabachere și cîntărind 400 grame, el poate fi ușor transportat și utilizat de către orice persoană. Pentru a obține copia e suficient să apeși un buton și să treci încet unul din capete peste textul ori fotografia de xeroxat. Cu aceeași viteză, din celălalt capăt iese o bandă de hîrtie pe care se află copia dorită. Minixeroxul funcționează cu baterii obișnuite. El se încarcă de asemenea cu un sul de hîrtie specială, cu lungimea de pînă la 10 metri.

□ **Aparat de sudat miniaturizat.** Creat de către un inginer francez, aparatul are dimensiunile de 140 x 85 x 36 mm, iar greutatea rezervorului de 210 grame. Aprinderea se face la o simplă presiune a declanșatorului printr-o scînteie piezoelectrică. Lungimea flamei poate fi dirijată ușor pînă la 100 mm. Instrumentul se pretează a fi utilizat în microsuduri de precizie. Combustibilul utilizat este gazul obișnuit pentru brichetă ce se găsește îmbuteliat în flacoane.

□ **Oțel și laser.** Specialiști americani în tehnica de spectroscopie au demonstrat că laserul poate fi de folos și în analiza oțelului aflat în procesul de fabricație. O emisie laser de mai puțin de o secundă oferă suficiente informații tehnicienilor, pentru a ști dacă procesul se desfășoară sau nu normal, mai ales în privința calității compoziției metalului.

□ **Electricitate fără fir.** Nu e nici un miracol — scrie revista Science et vie! Procedeul face apel la principiul transmisiei energiei electrice prin inducție electromagnetică, descoperit încă în secolul trecut de către Joseph Henri și Michael Faraday. Potrivit acestuia, dacă electricitatea produce magnetism, acesta de asemenea ar putea produce electricitate. De aici și ideea de a obține curent într-un circuit ca urmare a variațiilor fluxului de inducție magnetică ce-l traversează. Sistemul se compune dintr-un emițător de putere și un receptor. Emițătorul e constituit dintr-o bobină, inclusă într-un nod magnetic și un circuit electronic de înaltă frecvență alimentînd bobina; un convertizor electronic permite funcționarea emițătorului în circuit magnetic deschis. Receptorul este de asemenea o bobină, inclusă într-un miez magnetic. Cînd aceasta se află în repaos, din bobina de emisie ia naștere o forță electromagnetică, datorată circulației unui flux de inducție magnetică între cele două bobine. Simplul contact între bobina receptoare de la baza unei lămpi și placa emițătoare declanșează aprinderea luminii. Descoperirea aparținînd unui inventator francez deschide largi perspective în special în domeniul aparatelor electrocasnice.

□ **Microscop acționat de vocea umană.** O electronistă din Franța a pus la punct un microordinator, care, cuplat la microscopul pentru operații microchirurgicale elimină inconvenientele instrumentelor anterioare — manevrare prea lentă cu mîna sau piciorul, timp lung pentru efectuarea reglajelor. Astfel, la comanda verbală — rostirea unui cuvînt notificat în prealabil în memoria calculatorului — declanșează schimbarea distanței focale a obiectivului, cînd cu un alt cuvînt cod, se comandă oprirea la poziția dorită. Demonstrațiile practice au arătat că sistemul este de cinci ori mai rapid decît cele anterioare. Dispozitivul e miniaturizat, montîndu-se în microscopul chirurgical.

□ **Degivrarea avioanelor.** Este cunoscut pericolul pe care îl prezintă încărcarea cu gheață a fuselajului aeronavelor și problemele legate de aceasta. Specialiștii suedezi au realizat pentru prima dată în lume un aparat care realizează automat, sub controlul ordinatorului, degivrarea avionului. Totul durează **un minut**, față de jumătate de oră, cît ținea pînă mai ieri degivrarea, numai a aripilor. Sistemul propriu-zis constă dintr-un rezervor de la care pleacă un număr de robineți ce împroașcă pe suprafața givrată un lichid cu o anume compoziție, aceasta pentru a fi mai eficientă, putînd fi ea însăși dozată, tot grație computerului.

□ **Ordinatorul în serviciul modei.** În S.U.A. a fost conceput un computer care avînd înmagazinate cîteva mii de moduri de tunsori și pieptănături pentru bărbați și femei, poate oferi pe loc, pe un display color, celor nehotărîți, diverse soluții la această dilemă. Propunerea ține seama de o serie de caracteristici ale individului — culoarea tenului, a ochilor și a părului, conformația feței etc.

□ **Stropitoare programabilă.** Acest dispozitiv, realizat recent în Franța, se montează la unul din robinetele din apartament, de unde, grație minicomputerului se poate comanda automat, în funcție de temperatură, de umiditatea din sol, pornirea și oprirea instalației de stropit a grădinii.

□ **Zgomot, antizgomot.** Cercetătorii norvegieni au creat un dispozitiv perfecționat destinat reducerii poluării fonice din diferite medii. El se bazează pe faptul demonstrat, că zgomotele contrare de aceeași amplitudine, trebuie să se anuleze. Sistemul constă în a trimite (printr-un microfon), în direcția sursei de zgomote, o sursă de zgomot, care de asemenea se poate doza automat de către computer. Experiențele au dat cele mai bune rezultate în cazul zgomotelor de joasă frecvență, ca de exemplu cele de la transformatoarele electrice, de la instalații de ventilație, cele de la bordul diferitelor vehicole, de pe platformele de foraj marin etc.

□ **Paznic electronic.** Un original sistem de protecție împotriva intrării prin efracție în anumite incinte a fost pus la punct de către tehnicieni americani. După ce timp de cîteva secunde persoana respectivă și o cameră tv. se „privesc", se aprinde un bec, și în secunda următoare ușa se descuie, putîndu-se intra înăuntru. Astfel funcționează sistemul bazat pe analiza, prin intermediul camerei tv., a desenului irisului, care la fel ca și amprentele nu poate fi confundat cu al altei persoane. Datele celor autorizați să intre în incintele respective sînt în prealabil introduse în memoria calculatorului.

□ **Alarmă la purtător.** Astfel s-ar putea numi dispozitivul creat în Franța pentru protecția autoturismelor împotriva furturilor. Este compus dintr-un dispozitiv aflat în mașină și un altul ce se află în casă ori la proprietarul mașinii, atunci cînd se află în vreo vizită. Pe lîngă alarma obișnuită ce se declanșează, aparatul îl avertizează pe proprietar de „încercarea" ce se face, de furt a mașinii. „Bătaia" dispozitivului aflat în autoturism este de 5 kilometri.

În mai puțin de 10 ani, utilizarea laserului în chirurgie a făcut progrese extraordinare, ca de altfel și în tratamentele a diferite boli.

□ El are și o acțiune preventivă. În cazul polipilor intestinali, care pot degenera în tumori maligne, se poate acționa pentru distrugerea acestora de la rădăcină.

□ Cu ajutorul lui se pot opera cu succes toate leziunile laringelui, coardelor vocale, chisturi, noduli și alte leziuni ale acestor organe, datorate alcoolului și tutunului.

□ Promisiuni mari vin și în legătură cu tratamentul aterosclerozei. Se știe că blocarea vaselor de sînge, datorită depunerilor de pe pereții acestora reduce sau oprește circulația sangvină, putînd provoca infarctul, tromboza ori cangrene ale membrelor. Tratamentul cu medicamente nu dă întotdeauna rezultatele scontate. Procedeul laser combinat cu fibre optice permite arderea acestor depuneri, neexistînd contraindicații ca în cazul tratamentului medicamentos.

□ Anumite tumori maligne sînt tratate prin așa numita terapie cu fotoradiații. Mai întîi, pacienților li se injectează un ser special care se fixează și în celulele tumorii. Țesuturile sînt apoi supuse timp de 30 minute la lumina laserului. În cîteva zile de tratament, tumora, de cele mai multe ori, dispare. Aceeași metodă permite și identificarea diferitelor tumori în fază incipientă.

□ Dermatologii folosesc și ei un laser, cel cu argon. Datorită lui, medicii au descoperit cel mai bun tratament pentru „angiom" (pata roșie), ce provoacă numeroase neplăceri. Procentul de vindecare totală este de 70—80 la sută.

□ Tot în domeniul dermatologiei intră și posibilitatea ștergerii tatuajelor. Raza de laser cu CO_2 sapă în piele mici șanțuri și cerneala iese la suprafață.

□ Rezultate deosebite s-au obținut și în așa numita chirurgie septică. Astfel, utilizîndu-se un asemenea laser, au început a fi tratate diferite plăgi supurate, realizîndu-se excizia țesuturilor, vaporizarea apei și sterilizarea suprafeței rănii. În numeroase cazuri s-a constatat și distrugerea așa-numiților stafilococi aurii, care cedează foarte greu la tratamentul cu medicamente. Între avantaje mai menționăm și faptul că se preîntîmpină traumatizarea excesivă a țesuturilor și extinderea infecției, tratarea se face fără sîngerare, iar în plagă nu rămîn corpuri străine care ar încetini procesul vindecării.

ALEXANDRU STROE

Tinerețea - vîrsta vieții raționale

MEDICUL VĂ SFĂTUIEȘTE

Printr-o amabilă colaborare a ziarului „Scînteia tineretului" am fost solicitat să scriu un articol cu conținut cît mai actual pentru tineret. Nu știu ce senzație încearcă alte persoane cînd e vorba să se adreseze tineretului și mai ales în scris, însă mie personal sarcina mi se pare deosebit de pretențioasă.

Subiectele posibile fiind multe la număr, alegerea celui pe care să-l tratez drept cel mai actual s-a dovedit dificilă și poate că și acum eram în căutarea lui dacă nu-mi atrăgea atenția o frază dintr-o gazetă recent apărută: „De sănătatea fizică și morală a femeii depinde sănătatea poporului, a națiunii, frumusețea fizică și morală a generațiilor de mîine". Ceea ce m-a făcut să mă opresc asupra acestui text a fost faptul că l-am înțeles ca un mesaj cald și profund izvorît din sufletul frumos al unui fiu al acestor pămînturi și adresat viitorimii, tineretului, nădejdea de mîine a neamului nostru. În aceste cuvinte am întrevăzut exprimarea nostalgică și de bun augur a învățăturilor primite prin viu grai și prin exemplu personal de la mama sa, de la familia sa, din copilărie și adolescență, de profesorul universitar dr. Grigore Popescu, care semnează articolul în cauză.

Familia, școala, organizațiile de tineret se străduiesc să învețe pe copil apoi pe adolescent, tineretul, cum să trăiască corect.

Mai întîi regulile de igienă corporală și vestimentară, de igiena încălțămintei, igiena locuinței, folosirea timpului pentru învățătură, joacă și odihnă.

Apoi regulile de comportare în familie, la școală, în societate, deprinderile frumoase, gîndirea corectă.

Dar, cel mai apropiat, cel mai priceput, cel mai perseverent și cel mai „de neuitat profesor" pentru întreaga viață rămîne mama.

Viața de familie poate fi un nesecat izvor de bucurii zilnice, de fericire durabilă și de o bună sănătate dar și a contrariului.

Disarmonii și tensiuni, certuri și supărări în propriul cămin au îmbolnăvit destui oameni și unora chiar le-au curmat prematur zilele.

În schimb, armonia și unitatea sînt premisele sub care o familie fericită poate prospera și ele nu sînt printre cele din urmă condiții ale dezvoltării sănătoase fizice și sufletești a copilului.

Centrul de gravitate al familiei este mama. Ea decide ce să mănînce copiii, cînd trebuie ei culcați seara, pentru ca să zburde a doua zi odihniți, voioși. Dragostea mamei și căldura căminului sînt de neînlocuit. Mama este cea care face educația fetei și ca viitoare soție și mamă. Astăzi, în ajutorul mamei, în această deosebită latură a educației copiilor, vin profesorii, educatorii, organizațiile de tineret, cadrele medico-sanitare.

O corectă educație sexuală a fetei o va scuti pe aceasta de greșeli care i-ar putea atrage mai tîrziu grave neplăceri ba chiar îmbolnăvirea și imposibilitatea de a rămîne gravidă și naște copii.

Educația sexuală a băiatului trebuie începută de tată și

completată de școală, medic și organizația de tineret.

Tinerii trebuie să învețe să facă distincție între noțiunea de dragoste și cea de instinct sexual. Trebuie ca tineretul să învețe, să înțeleagă că sexualitatea umană nu trebuie privită numai din punctul de vedere instinctual — ca de exemplu foamea și setea — că ea unește bărbatul și femeia într-o unitate nouă.

Iată că, privind lucrurile astfel, tinerii își vor respecta partenerele de vîrstă, le vor trata ca egale demne, ca viitoare soții și mame. Cel mai adesea copilul și mai apoi tînărul va face în viață ce a văzut în casă. Excepțiile sînt rare.

Căsătoriile trebuie întemeiate pe sentimente frumoase, pe respect și întrajutorare, cu păstrarea tradițiilor familiei românești și în primul rînd a primei dintre ele: „copii mulți, veselie în bătătură".

Pentru un cuplu familial lipsa de copii este o suferință, adeseori nepercepută conștient la tinerețe, dar cruntă la bătrînețe.

Și aceasta pentru faptul că sensul întemeierii unei familii este tocmai de a aduce pe lume copii, de a-i crește și educa, de a-i forma pentru societate, de a lăsa urmași demni de strădaniile depuse de părinți.

Dar, pentru a da naștere unor copii sănătoși tinerii trebuie nu numai să fie informați despre nocivitatea bio-socială a unor deprinderi precum consumul de alcool și fumatul dar să și urmeze sfaturile medicale de interdicție a acestor deprinderi în primul rînd pe perioada de procreare și în timpul sarcinii și alăptării, mai apoi chiar pe tot timpul vieții.

Consumului de alcool îi sînt datorate accidentele de circulație (30 la sută din ele), acte antisociale grave (peste 50 la sută), de asemenea și violurile (în proporție de aproape 100 la sută), debilitatea mintală a descendentului și alte evenimente sociale negative. Suferințele cardio-pulmonare consecutive fumatului — la 61 la sută din fumători, scurtarea duratei de viață prin practicarea uneia sau a ambelor aceste toxicomanii sînt, credem, suficiente argumente pentru ca dumneavoastră, tineri, să nu vă lăsați copleșiți de „modă", pentru că așa, încet, toate relele vin pentru că... „se poartă".

Pe de altă parte unii capătă de mici copii obiceiul de a „ciuguli" între mese: biscuiți, o prăjitură, un sandviș, niște clătite, o bomboană, rahat, cîteva fursecuri, covrigi, niște pateuri (mici!) iar la mese de a aprecia nu numărul feliilor de pîine consumate ci mărimea părții dintr-o pîine. Aceștia vor atinge vîrsta tinereții avînd multe, foarte multe kilograme peste cele recomandate pentru vîrsta și înălțimea respectivă. Obezitatea instalată în timpul copilăriei și tinereții este cel mai adesea ireductibilă și astfel toate consecințele acestei boli inestetice (ateroscleroza, infarctul miocardic, afecțiunile sistemului osos etc.) îi pîndește pe „dolofani".

Copiii și tinerii trebuie să știe că pentru menținerea stării de sănătate (caracterizată în primul rînd prin păstrarea armoniei între greutate și înălțime și o bună rezistență la agresiunile mediului extern) un rol hotărîtor îl joacă respectarea regulilor de alimentație rațională în condițiile folosirii active a timpului liber.

Să se consume zilnic cel puțin unul din alimentele care conțin proteine de origină animală (ouă, lapte și derivate lactate, carne, pește), de asemenea zarzavaturi și fructe, produse cerealiere (pîine, mămăligă, paste făinoase, orez), produse zaharoase. Micul dejun și masa de prînz să fie substanțiale, seara urmînd să mănînce un pahar cu lapte cu o felie de pîine, un sandviș, ceva ușor.

Pentru tineri trebuie să devină o obișnuință sportul de plăcere, grija pentru estetica fizică completată de decența vestimentară în toate modernismele ei.

Sănătatea fizică trebuie să fie completată de sănătatea morală pentru a realiza dezideratul cunoscut din antichitate: „O minte sănătoasă într-un corp sănătos".

A mînca corect, rațional, atît cît e nevoie pentru a trăi sănătos, în mijlocul familiei, a munci și a te putea preocupa de înnobilarea spiritului, iată un răspuns la marea întrebare a vieții: cum să trăim?

Iubiți cititori, vreau să cred că cele cîteva considerații pe care le-am schițat le veți aprecia așa cum sînt: îndemnul unui părinte și medic de a reflecta asupra ideii că: „De sănătatea fizică și morală a femeii depinde sănătatea poporului, a națiunii, frumusețea fizică și morală a generațiilor de mîine".

Dr. RADU ȘTEFAN PĂUN,
medic primar igienist,
Institutul de Igienă și Sănătate Publică
București

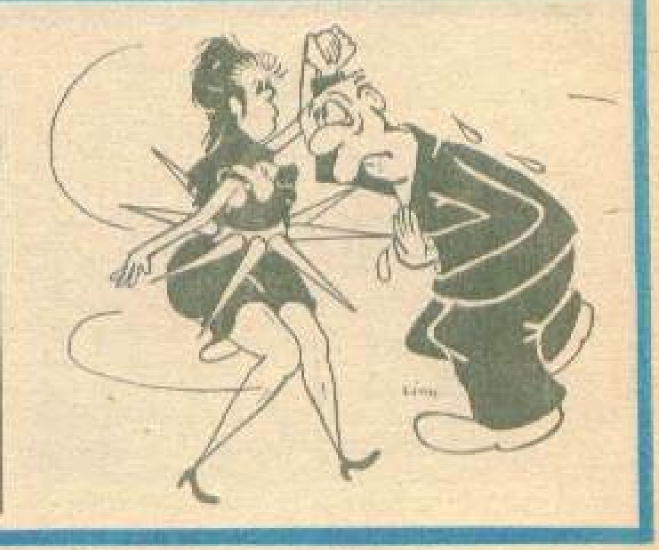

Maxime, cugetări, proverbe

● **Casa care-i mare, mai multă viaţă are.** (Zicală românească)

● **De unde sînt eu? Sînt din copilăria mea. Sînt din copilăria mea ca dintr-o ţară!** (Antoine de Saint-Exupery)

● **Casa fără femeie e pustie pe dinăuntru; casa fără bărbat e pustie pe dinafară.** (Proverb românesc)

● **Solidaritatea femeii cu mine e ca zborul a două suflete în nesfîrşitul lumii.** (Camil Petrescu)

● **Viitorul nu-ţi aparţine decît dacă fiul tău se joacă înaintea porţii tale.** (Proverb indian)

● **Viaţa este o flacără ce se stinge totdeauna, dar recapătă scînteie ori de cîte ori se naşte un copil.** (George Bernard Shaw)

● **Cine lasă în urma lui copii nu moare niciodată.** (Proverb danez)

● **Căsătoria fără copii e ca ziua fără soare (Conjugium sine probe est quasi dies sine sole)** (Proverb roman)

● **Mirosul de pîine e deasupra tuturor mirosurilor, gustul de sare deasupra tuturor gusturilor, iubirea de copii deasupra tuturor iubirilor.** (Proverb din Roma antică)

● **Dintr-o mie de virtuţi, dragostea faţă de copii e prima.** (Proverb chinezesc)

● **Bunătatea tatălui este mai înaltă decît muntele; bunătatea mamei este mai adîncă decît oceanul.** (Proverb japonez)

● **Căsătoria este o excelentă şcoală a vieţii omeneşti.** (Proverb din Roma antică)

● **Dulceaţa căsătoriei: să-ţi vezi copiii împrejurul mesei tale.** (Proverb românesc)

● **„Ferice de-acea-nsoţire/ Unde e astfel de trai,/ Zic, fără de prelungire,/ Lumea lor le este rai"** (Anton Pann despre soţi)

● **Prietenul cel mai bun e totdeauna soţul şi consolarea cea mai întreagă, soţia.** (Tudor Arghezi)

● **Nimic nu e mai de compătimit ca viaţa fără copii.** (Ioan Slavici)

● **Cu cît cunoşti mai mult, cu atît iubeşti mai mult.** (Leonardo da Vinci)

● **Pentru a fi în adevăr om, trebuie să te gîndeşti la două lucruri: că atîţia oameni au fost ca să fii tu şi că tu însuţi eşti ca să fie după tine atîţia oameni.** (Nicolae Iorga)

UMOR

— Ia spune Nicuşor, ai avut şi tu pojar tot atît de rău ca şi mine? Eu nu am avut voie să mă duc patru săptămîni la şcoală.

— La mine a fost şi mai rău, eu am făcut pojar în vacanţă.

— Spune, Gigel, ce ai vrea să înveţi: vioara sau pianul?

— Vioara! Asta are numai patru corzi, pe cînd pianul... cu nemiluita.

Ionescu dormea de mult în camera sa de la hotel cînd fu trezit de puternice bătăi în uşă.

— Ce e, ce s-a întîmplat?

— A sosit pentru dumneavoastră un pachet, răspunse recepţionerul.

— Lasă-mă în pace acum, e miezul nopţii, pachetul mai poate aştepta pînă mîine.

După o oră, din nou bătăi puternice în uşă...

— Dar ce s-a mai întîmplat? întreabă Ionescu, buimac.

— Voiam doar — răspunse recepţionerul — să vă spun că... pachetul nu era pentru dumneavoastră.

Mama:

— Gigel, ţi-am spus să fii atent cînd dă laptele în foc!

— Am fost mămico! Era 7,20.

PROCESE CELEBRE

CARTOUCHE
adevăr și legendă

Mulți briganzi au fost celebri de-a lungul timpului în Franța, alimentînd cu biografia lor zeci de legende sau variante ale lor. Scaramouche, Fracasse Zigomar, Arsène Lupin, Rouletabille, Nick Carter, Toto Fouinard. Dar dintre toți, Cartouche a depășit de-ndată granițele. În scurt timp, faima lui s-a răspîndit în Europa. Viața lui, repovestită în zeci de chipuri, unele mai apropiate, altele mai îndepărtate de adevăr, a rămas însă învăluită de multe necunoscute. Viteaz, curajos, imprudent deseori, nu lipsit de umor, Cartouche a intrat în legendă ca un personaj mai degrabă agreabil decît fioros; simpatia de care s-a bucurat din partea oamenilor simpli care i-au perpetuat povestea a fost principala cauză a supraviețuirii lui într-o galerie de eroi celebri.

Louis Dominique Cartouche s-a născut la Paris în 1693 în cartierul Courtille, pe strada Pont-aux-Choux, în apropiere de La Fontaine-aux-Echaudés; era cel mai mare dintre cei trei frați ai lui. Tatăl lui, un om modest dar un meseriaș bun și foarte cinstit, a ținut mult să-i dea o educație aleasă.

Este ciudat cît de mult s-a ocupat posteritatea de cartea pe care ar fi făcut-o sau nu Cartouche, afirmațiile și probele mergînd destul de departe. Astfel, continuă unele surse narative, Colegiul iezuiților, unde îl dăduse tatăl său fiind o școală pentru fii de nobili sau aristocrați foarte bogați, Cartouche se simțea umilit fără nici un ban în buzunar și oarecum disprețuit de colegii lui care cheltuiau sume imense. Ca să le atragă simpatia el sărea deseori gardul Colegiului, dînd „o raită" în prăvălioara din apropiere de unde se întorcea cu bomboane și bucăți de zahăr. Se pare că ar mai fi furat și punga cu bani a unui coleg, o dată și fapta reprobabilă a fost pedepsită pe măsură: a fost alungat din colegiu. Mînia părintească a fost probabil cumplită iar Cartouche a fugit de-acasă. S-a înhăitat apoi cu o trupă de țigani cu care făcea tot felul de giumbușlucări prin locurile publice, cîștigîndu-și astfel cîțiva bănuți.

Ajuns la Rouen s-a îmbolnăvit, a intrat în spital, timp în care, trupei de țigani i s-a interzis să intre în oraș; un noroc a făcut să fie văzut de un unchi al său care l-a luat de acolo pe răspunderea sa-și l-a adus înapoi, la casa părintească.

Aici, sub supravegherea tatălui a deprins dogăria și în scurt timp a ajuns un meșter atît de bun și s-a transformat atît de repede, încît toată lumea îl iubea pentru firea lui veselă, pentru bunătatea și generozitatea de care dădea dovadă. La șaptesprezece ani era ascultat ca un șef, toată lumea îl urma.

Dar s-a îndrăgostit și de aici i s-au tras toate necazurile. Fata era frumoasă, dar pretențioasă. Lison sau Lisette lenjereasa din vecini nu era admirată numai de tînărul Cartouche ci de mulți alții iar ca să o cucerească a început să-i facă tot felul de cadouri care de care mai scumpe, mult peste puterea bănuților cîștigați de el în mod cinstit și atunci...

...A început să-și pună în aplicare dexteritatea deprinsă de la țigani; pungi mai mari sau mai mici, dar pline cu bani, ceasuri, tabachere, bijuterii toate treceau ușor în mîna lui Cartouche care le oferea galant Lisettei. Asta n-a fost tot. Eleganța pe care a început s-o afișeze i s-a părut foarte suspectă tatălui său care a obținut în secret o scrisoare prin care fiul său era „chemat" la școala de corecție din Saint-Lazare. Într-o bună dimineață deci, tatăl își însoți fiul la trăsură cu această destinație dar nici Cartouche nu era ușor de păcălit: graba acestui drum ciudat, tăcerea misterioasă a tatălui, toate acestea l-au neliniștit și, profitînd de un moment de neatenție, dispăru. De data aceasta pentru a nu-mai reveni niciodată. De aici încolo e greu de știut cum s-a descurcat. Unii zic că ar fi intrat valet la marchizul de Saint-Abre, profitînd din plin de noua sa libertate: se ducea la spectacole, se plimba, servea cafea pe terasele publice, mergea în tripouri la jocurile de noroc, iar norocul îi surîdea oriunde.

Găsindu-și astfel de ocupații, în care tot norocul și abilitatea erau puse la bătaie, Cartouche se întîlni cu un oarecare Galichon zis Braț-de-Oțel cu care făcu pe loc tovărășie dar nici ea nu dură decît cîteva

luni, fiindcă, Braț de Oțel era cam ghinionist și a fost prins. Din capcana care i-a fost întinsă de un colonel viclean, n-a scăpat decît Cartouche care s-a hotărît să se „schimbe" pentru un timp și a devenit ajutor de polițist. Asta însă nu-l scutea de serviciul militar și, într-o zi, fascinat de frumusețea costumului unui sergent și măgulit de onoarea pe care i-a făcut-o acesta de a bea un vin bun de Bourgogne cu el, a avut surpriza să se trezească a doua zi înrolat. Dar avu grijă să obțină repede o permisie și să se-ntoarcă la Paris. Pe vremea aceea, la Paris era un lux nemaipomenit. Se etalau bijuterii unde te așteptai mai puțin, străzile colcăiau de provinciali cu bani, se vorbea numai de milioane, și, în tot locul, te călcai pe picioare cu milionarii. Ce spectacol! Șederea în armată i-a dat curaj și sînge rece la atac, l-a obișnuit cu lupta și viața de campanie și mai ales cu organizarea militară așa încît și-a făcut și el „armata" lui iar deviza lui „Tout consiste en deux points: prendre et n'être point pris". Comanda, spune istoricul său zelos Funck-Brentano un adevărat stat în stat. Își aproviziona trupa cu arme și muniții. Avea depozit de arme, avea consiliu de armată cu care ținea sfat, alcătuiau planuri, aveau depozit de mărfuri luate din atacuri, avea pînă și chirurgi pentru a opera și îngriji rănile căpătate în ambuscade și atacuri, avea pînă și oameni care recomandau valeți și cameriste în marile case, și care nu erau alții decît complicii lor. „Cartouche-ienii" împînziseră Parisul: cîteva sute erau numai în garda franceză, erau destui în garda de la palat pînă chiar și în poliție. Părea că nimic nu este pentru el imposibil, de vreme ce a furat sabia prințului de Soubise chiar în anticamera regelui, de la Luvru! Fura pînă și candelabrele din argint aurit de la Palais-Royal, platourile de argint cu incrustații sau sabia regentului. Disperat, ca să-i prindă pe făptași, Regentul, adică Philippe d'Orléans, hotărî să se-nlocuiască vesela de argint și tacîmurile cu altele din cositor, dar Cartouche prinse imediat de veste, și găsi „gluma" de prost gust și dezonorantă pentru un prinț. Drept care, hotărî să-i dea și el o replică. Și nu mică-i fu mirarea Regentului cînd, într-o bună zi, se trezi cu un pachet conținînd una dintre cele două noi săbii ale lui ruptă-n două și-un bilet semnat „Cartouche" în care acesta îl numea „cel mai mare hoț din regat". Atîta curaj și atîta îndrăzneală nu mai fuseseră pomenite pînă atunci; popularitatea lui Cartouche crescu enorm. Circulau povești care mai de care mai împopoțonate. Cartouche făcea gesturi pline de „generozitate": de exemplu într-o seară, pe Pont-Néuf a văzut un om gata să-și pună capăt zilelor pentru că nu avea șaptesprezece mii de livre ca să-și plătească o datorie iar el îi promise că a doua zi va avea banii și-ntr-adevăr, a doua zi toți creditorii se prezentară la locul stabilit să-și primească banii — pe care îi și primiră — lungind vorba cu acest binefăcător misterios care-și privea ceasul întruna pînă cînd dădu semnalul de plecare. Se lăsase noaptea, sufla un vînt rece, creditorii mergeau fericiți cu banii primiți în mod neașteptat. Deodată, o bandă de hoți le sări în față: „Hoții!" strigă mai tare decît ei Cartouche și dispăru spre stupoarea lor în banda care le luase banii într-o clipă.

Asupra altui episod cad toți istoricii de acord: aventura cu doamna mareșal. Era în iulie 1727; mareșăleasa de Boufflers se pregătea în dormitorul ei de culcare cînd deodată sare pe fereastră un bărbat: „Ce-nseamnă asta?" țipă doamna. „Sînt Jean-Louis Cartouche, la ordinele dumneavoastră! și am venit aici doar ca să vă cer adăpost pentru o noapte. Sînt tracasat și teribil vreau să dorm liniștit măcar o noapte; am necazuri cu poliția. Nu încercați însă să mă predați fiindcă oamenii mei

păzesc toate ieșirile locuinței dumneavoastră și nu vă chemați nici camerista Justine, fiindcă în noaptea asta e plecată. Iar dumneavoastră, doamnă, veți fi păzită mai bine ca niciodată de aceste două pistoale englezești. Și acum vă mai rog un lucru: aș vrea să mănînc, spuneți să mi se aducă cina, am să trec pentru moment în camera de alături. Doamna de Boufflers se conformă rugăminții lor. Servitorii se arătară îndată puțin cam enervați de capriciile neobișnuite ale stăpînei dar aduseră la cererea ei jambon, paté de rață sălbatecă și șampanie, apoi se retraseră. Cartouche se dovedi un tovarăș de masă fermecător: lăudă jambonul, găsi pateul bun doar șampania îi lăsa de dorit. „Am să-mi permit să vă ofer să gustați ceva cu mult mai bun, am să vă trimit șampanie din pivnițele renumite ale bancherului Paris-Duverney, tocmai am făcut rost de niște sticle". Mai caraghios e faptul că ea a primit într-adevăr sticlele din șampania promisă și că întreaga istorie auzindu-se pînă la urmă, Paris-Duverney a dat-o-n judecată ca să i le plătească.

Nu se mai vorbea decît de Cartouche. Unde te-ntorceai dădeai de isprăvile lui povestite-n gura mare.

Persoana lui era semnalată concomitent în mai multe locuri în același oraș. Poliția alerga disperată de colo-colo fără nici un rezultat. O dată s-au „semnalat" 21 de Cartouche în oraș, iar poliția a hotărît atunci, cu înțelepciune, să nu se mai ia după nici unul.

Și, cu toate că începuse să se zică despre el că e vrăjitor, în 1720 a fost prins și închis la For-l'Evêque. În timpul anchetei se arătă de un curaj nebun, rupînd procesul verbal în fața judecătorului spunîndu-i că tot ce scrie acolo sînt numai prostii. Avea perfectă dreptate: a doua zi în zori a evadat.

La începutul lui 1721 s-a petrecut una dintre cele mai teribile isprăvi ale lui Cartouche. Un grup de soldați cu trompetist în frunte ieșiră din Palatul de Justiție, strigînd, cum era obiceiul la răspîntii „Louis-Dominique Cartouche predă-te!". Cînd ajunseră în place de la Croix-Rouge, o voce din mulțime răspunse: „Cartouche? iată-mă!" și în acel moment toată mulțimea care era strînsă în piață dispăru ca suflată de vînt. Negustorii alergau de mîncau pămîntul să-și închidă prăvăliile, toți se baricadau în casă. Cîțiva voluntari s-au oferit să-l prindă pe Cartouche. Dar cine erau voluntarii? „cartușienii"! S-a ordonat ca nouăzeci de soldați deghizați în civili să stea zi și noapte pe străzile Parisului pentru a-l prinde pe Cartouche dar aceștia fiind înarmați, plus alți civili, au început să se dedea la atacuri și jafuri trecîndu-le în contul lui Cartouche. Legenda spune că în aceste momente grele, el ar fi plecat cîteva săptămîni în Anglia. Nu se poate ști cu certitudine dacă a fost așa sau nu, dar sigur s-a-ntîlnit cu rivalul său englez Makinston, Cartouche-ul Londrei, punînd cu acest prilej bazele unei asociații internaționale de brigandaj care presupunea cooperare în privința atacurilor asupra celor bogați, semnalări reciproce de date, știri, mișcări de trupe. Într-o noapte, „cartușienii" cu el în frunte, s-au refugiat la hotelul Desmarest crezîndu-l gol, dar, curînd, au văzut că de jur împrejur era numai poliție. În acea noapte de asediu, Cartouche singur a reușit să scape. Dar ceva începuse să scîrțîie în armata lui. Propriul său locotenent Du Châtelet îl dădu pe mîna poliției: mai întîi cinci sute de oameni dezertară într-o noapte în care Cartouche dormea la un han între Belleville și Ménilmontant. Cunoscînd parola, patru polițiști l-au luat de-a dreptul din pat. Fu readus în Paris legat fedeleș, în picioarele goale, cu mîinile legate la spate. La judecată se arătă cum îi era felul: teribil de mîndru și curajos, ba chiar îl dojeni pe locotenentul său care l-a trădat. Cu toate că s-au luat cele mai grozave măsuri de apărare și de pază, Cartouche a evadat și de-astă dată.

Sfîrșitul i s-a tras dintr-o prostie. Crezîndu-se iar liber într-o noapte a coborît în pivnița unui bogat negustor; o piatră s-a rostogolit făcînd zgomot, fata negustorului s-a trezit, a coborît cu luminarea pe scară, a văzut un bărbat și a început să strige „Hoții, hoții!", s-a trezit și negustorul, a chemat poliția arestîndu-l pe el și pe ajutorul lui. De astă dată ancheta n-a ajuns la nici o concluzie fiindcă Cartouche susținea că el se numește Jean Bourguignon, că nu știe nici să scrie, nici să citească și că n-a comis nici o fărădelege. Altceva n-au putut scoate de la el, deși în discuții, s-a arătat spiritual și inteligent ca cel îndelung căutat.

În timp ce se judeca procesul lui, la Comedia Italiană se juca piesa de teatru Cartouche. Omul devenise erou și viața lui intra încă din timpul vieții în legendă. Succesul imens al piesei i-a făcut pe actori să ceară permisiunea să-l cunoască pe erou în realitate pentru a-l interpreta mai bine. Li s-a acordat acest privilegiu. Întîlnirea avea loc într-o sală mare, special amenajată, în prezența unui magistrat. Actorii interpretau, cereau explicații, amănunte pitorești, detalii, Cartouche intră în jocul lor, le explică, se puse în piele de actor și începu să „facă pe Cartouche" cu atîta talent și umor încît, cucerit de spiritul lui, magistratul îi spuse la un moment dat că nu înțelege cum un om atît de dotat cu calități a comis atîtea nelegiuiri iar acesta i-a replicat: „Iar eu nu înțeleg cum un om atît de deștept s-a făcut magistrat!".

Procesul odată încheiat, Cartouche a fost transferat la Conciergerie după care, în ziua de 27 noiembrie 1721, a fost tras pe roată în piața Grève.

SIMONA VĂRZARU

Despre un alt mod de a scrie istorie

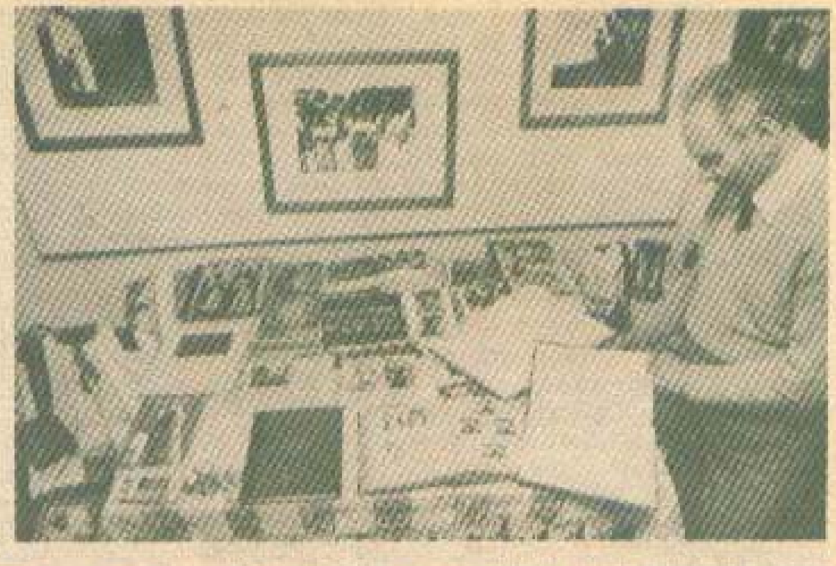

Numele adevăraților eroi ai unui popor rămîn, nu numai în filele unei cărți, nu numai în piatra unui monument, ci și **în viață**.

Biografiile lor se cristalizează de-a lungul generațiilor. Și iată că, deodată, acești eroi anonimi ai biografiei noastre comune capătă chip și primesc nume. Un om cu un aparat de fotografiat le-a urmărit viețile de-a lungul a cîteva generații desprinzîndu-i din istoria nescrisă pentru a ilustra, cu chipurile lor, cărțile de istorie pe care un neam se cuvine să le aibă.

Numele omului cu apartul de fotografiat este Ioniță Andron și a trecut pragul a 50 de ani de cînd trăiește prin fotografie.

Păstrează și acum aparatul de atunci și rama în care a developat primul său film, 1933, la lumina unui felinar de căruță vopsit în roșu. Fototeca sa, catalogată, numără astăzi peste 70 000 de filme.

În toată Țara Oașului, de care nu s-a despărțit niciodată, bătrînii și copiii îl privesc ca pe un fel de proprietate colectivă, precizîndu-ți ori de cîte ori aduci vorba despre Ioniță Andron, că este „al lor". Și, ca o recunoaștere a acestei stări de fapt, Ioniță Andron, cu o memorie admirabilă, îți poate înșira povestirile a sute de vieți suprapuse de-a lungul anilor în fotografiile sale, capabil să-ți creeze cu ele arborele genealogic al unei întregi comunități.

Imaginile sale sînt cunoscute mai ales prin intermediul **Istoriei românilor din cele mai vechi timpuri pînă astăzi**, de Constantin și Dinu Giurăscu, a documentelor **Arhivei naționale de folclor**, sau a primului volum din **Istoria românilor** de Constantin Giurăscu.

Sfetnicii lui Decebal — povestește cu mîndrie Ioniță Andron — a făcut aproape înconjurul Terrei, fiind la fel de cunoscută ca și chipurile dacice de pe Columnă. Numai că pe țăranii din fotografia mea nimeni nu și i-ar putea imagina vreodată în chip de învinși, din contră, figurile lor atestă o statornicie în timp a acestui popor care, prin firea sa, a transformat, de-a lungul veacurilor, izbînda traiană în triumful, prin istorie, al unui neam.

Întrebat ce reprezintă fotografia pentru sine, Ioniță Andron a mărturisit una dintre cele mai frumoase profesiuni de credință:

„Fotografia este a doua viață a celor surprinși în ea, dacă nu chiar viața lor înșiși. Este felul meu de a apăra de uitare tot ce iubesc. Este, deci, felul meu de a face istorie. Un clișeu făcut acum 50 de ani, îl pot oricînd mări și, prin fotografia aceea, o zi din viață nu a fost pierdută; mă așteaptă într-un catalog spre a fi retrăită".

Un om cu un aparat de fotografiat se apleacă asupra anonimilor istoriei, demonstrînd că aceasta poate fi scrisă și altminteri: prin consemnarea evenimentelor comune oricărei vieți — aratul ogorului, aprinderea focului, coacerea pîinii, nunta, sărbătorile, momentele de muncă și tihnă. Este o istorie a ceea ce face ca viața să existe.

ALINA UNGUREANU

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1						■				
2								■		
3						■				
4	■								■	
5		■		■				■		
6			■							
7					■					■
8							■			
9						■				
10							■			

Pe cai!

ORIZONTAL: 1) Prozatoare franceză contemporană, autoarea romanului **Calul leşinat** — Acolo unde calul devine artist. **2)** Scriitor guatemalez, autor al volumului de povestiri **Omul care părea cal** — Dînsul. **3)** Cal bătrîn şi slab (reg.) — Sport cu o variantă ce se dispută călare. **4)** Cai tineri şi aprigi. **5)** Serveşte la prinderea cailor sălbatici — În stoc! **6)** Primele pe afiş! — Pus deoparte. **7)** Zeiţa pămîntului la romani — Oraş în Ecuador. **8)** Îngrijitor al cailor de poştă (od.) — Cal cu pete albe. **9)** Cal înaripat, care s-a născut din sîngele Meduzei, cînd aceasta a fost decapitată de Perseu (mit.) — Bîlciul cu căluşei. **10)** Pereche de cai înhămaţi la o trăsură — Localitate în Suedia.

VERTICAL: 1) Joc cu patru cai — A alerga, vorbind despre cai. **2)** Cal de rasă superioară — Atelaj format din patru cai la o trăsură. **3)** Joc turcesc în care călăreţii aruncă, din galop, o suliţă — A glăsui ca măgarul. **4)** Peşte cu solzi mici (reg.) — Un cal cu şaua pe el! **5)** Uriaşi — În acest fel. **6)** Cai-putere pe apă. **7)** Grup de mamifere ierbivore, care cuprinde şi calul (sing.). **8)** Vieţuitoare blînde — Zgomot produs de copitele cailor care aleargă. **9)** Cuptor ţărănesc — Actor şi om de teatru (1880—1945), care a montat pentru prima dată în ţara noastră opereta **La hanul „La calul bălan"** de Benatzky. **10)** Anunţă plecarea în cursă pe hipodrom — Trăsură mică cu două roţi, trasă de un cal.

Dicţionar: LARA, OTON, TEG, AVAD, REL, GIG

UMOR

La cinematograf, casieriţa se miră văzînd că un bărbat vine a treia oară şi cumpără un bilet.

— Nu vă supăraţi că vă întreb. Asta e al treilea bilet pe care-l cumpăraţi...

— Da. E o tovarăşe acolo la intrare care mi le tot rupe.

O pendulă şi un ceasornic alergau cot la cot într-o cursă. Ambiţioasă, pendula o luă înainte şi ajunse la linia de sosire. Dar ora exactă o dădu ceasornicul, care cîştigă astfel cursa... De unde morala: Nu e deajuns să ajungi primul, mai e nevoie să ajungi şi la timpul potrivit.

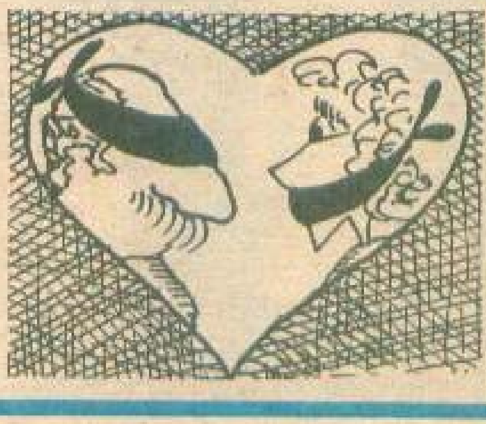

O armandă mongolă?

O echipă de cercetători japonezi a descoperit în apropiere de insula Takashima o serie de obiecte și fragmente de lemn aparținînd unor nave scufundate cu mai multe secole în urmă. Acțiunea a fost pornită de profesorul Tarao Mozai de la Universitatea Tokai după ce a aflat că în zona respectivă pescarii au scos la iveală din adîncurile mării fragmente de vase de lut și de porțelan. În această zonă au mai fost depistate pe fundul mării: săbii mongole, ceainice, fabricate în China, o statuie a lui Buddha turnată în bronz la începutul secolului al XII-lea, mai multe bile de piatră pentru catapulte etc. Cea mai impresionantă descoperire a reprezentat-o un sigiliu de bronz gravat cu caractere chinezești. Sigiliul a fost găsit de un pescar care l-a păstrat timp de șapte ani în lada sa de unelte. Pescarul, cînd a aflat despre activitatea expediției amintite, a oferit sigiliul membrilor ei. Argheologii cred că sigiliul a aparținut principalilor generali ai hanului mongol Kublai, care devenise și împărat al Chinei. Dar cum a ajuns acest sigiliu, ca și celelalte obiecte menționate în dreptul coastei Japoniei?

Conform mărturiilor istorice, în vara anului 1281 o flotă mongolă uriașă, însumînd 4 400 de nave de luptă și avînd la bord peste 150 000 de războinici, a apărut în dreptul golfului Hakata al insulei Kyushu. Timp de șapte săptămîni s-au purtat lupte sîngeroase. Joncile nipone, ușoare și foarte mobile, s-au strecurat printre vasele mongole și au scufundat o bună parte din ele. Nu se știe care ar fi fost soarta războiului dacă nu ar fi intervenit un element neprevăzut. Cerul s-a acoperit cu nori negri, amenințători, valuri uriașe au izbit cu putere navele. Armada mongolă a fost lovită de un dușman neașteptat: un taifun.

Conform relatărilor vremii, taifunul a scufundat 4 000 de nave și a ucis 130 000 de oameni. O parte din vasele sfărîmate au plutit spre țărm, unde supraviețuitorii au fost decimați de japonezi. Din uriașa armadă au rămas doar circa 400 de corăbii urmărite pînă în apropierea coastelor Coreei de războinicii niponi. Timp de șapte secole nu a fost găsită nici o dovadă concludentă despre acest dezastru al flotei mongole. Meritul a revenit echipei de cercetători condusă de profesorul Tarao Mozai. Cei 20 de membri ai expediției, cu o foarte bună pregătire de scafandru, au scos pînă în prezent la suprafață obiecte care

ar putea umple zece geamantane mari. Profesorul Tarao Mozai și-a propus ca obiectiv scoaterea la suprafață a unor secțiuni din vasele scufundate. În urma studierii acestor nave se vor putea dezvălui misterele ce învăluie încă veritabila armadă mongolă ce și-a găsit sfîrșitul într-un mod atît de neașteptat lîngă țărmurile Japoniei.

TUDOR PRELIPCEANU

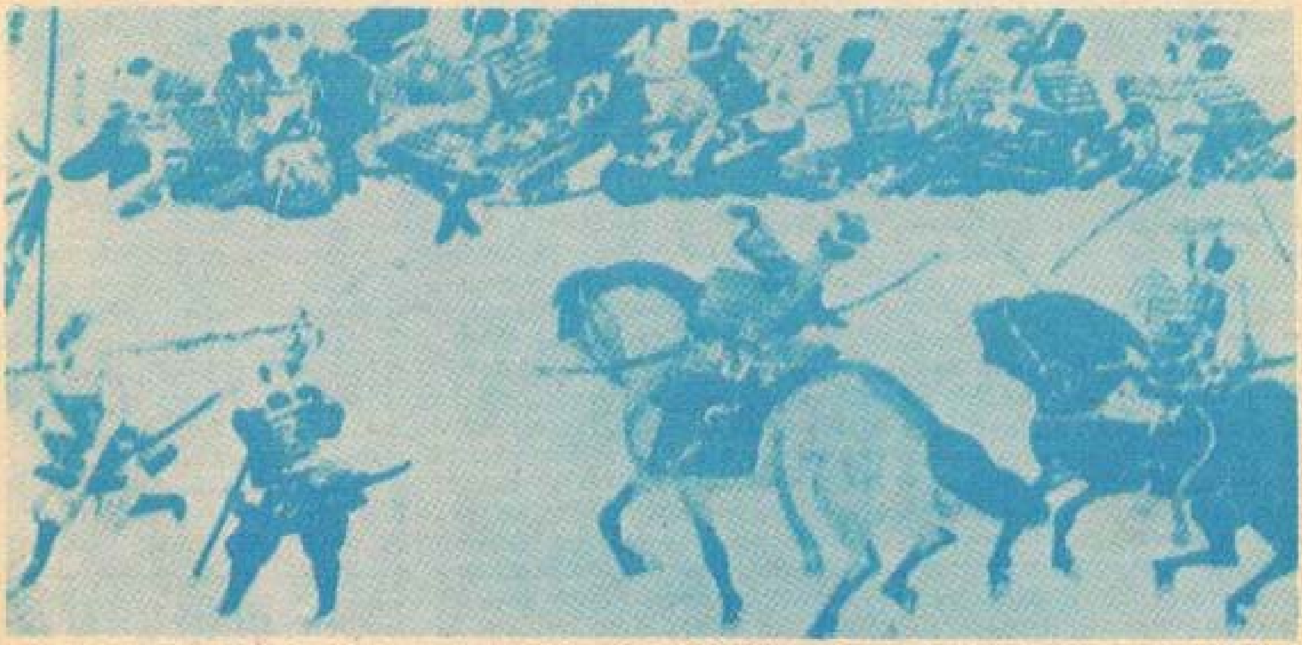

TINERETUL OCCIDENTAL față în față cu marasmele obscurantismului

Am debuta cu o prejudecată păgubitoare, cu o imagine simplistă inoperantă asupra sectelor și, în speță, a raportului extrem de complex și de contradictoriu dintre secte și tineret dacă ne-am limita să afirmăm, fără o evaluare nuanțată și multilaterală, fenomenul. Nu este, oare, paradoxal ca în plin ev al expansiunii științei și tehnicii, al zborurilor cosmice, al exploziei informaționale, al scrutării formelor elementare de viață, deci al triumfului rațiunii, ca un fenomen aparent marginal și secundar să capete o asemenea forță de influență, să dispună de asemenea canale de penetrație, cum este cel sectant?

Așadar, este firesc să ne întrebăm: care sînt factorii, care sînt condițiile care permit, întrețin, favorizează și-/sau chiar stimulează proliferarea sectelor, pe de o parte, iar pe de alta, creșterea audienței și influenței acestora asupra tineretului Occidentului contemporan? Este vorba doar de un fenomen trecător, pasager, așa încît campania reală și conjugată care angajează factori aflați pe poziții distante, dacă nu chiar uneori divergente (instituții politice, juridice, școală, familie, cercuri ale opiniei publice, ba chiar și biserici tradiționale, pare mai degrabă, pentru un anume tip de observator, o modalitate sui-generis de diversiune, de abatere a atenției colective de la morala și gravele probleme ale capitalismului contemporan? Și, în fond, cum este posibil ca într-o anume societate, cum este cea capitalistă a zilelor noastre, care pune un accent deosebit pe funcțiile represive, coercitive ale statului, [ca instrument de putere], asemenea grupări marginale să exercite influență și control asupra unor pături largi de populație?

Fenomenul respectiv l-a analizat între alții și Alain Woodrow într-o carte de succes dar și de substanță „Les nouvelles sectes". Iată următoarea remarcă: „...paralel cu acest proces de secularizare care-i îndepărtează pe tineri de religia organizată asistăm la o recrudescență a unui interes fără precedent pentru religios, spiritual, irațional". Desigur, afirmația lui Woodrow trebuie privită într-un context mai larg și luată sub titlu de beneficiu; dar un lucru este cert — fenomenul există ca atare și nu poate fi cu nici un chip eludat.

Am putea, însă, obiecta că unele dintre distincțiile lui Woodrow se mențin numai în planul strict al teoriei, fără un apel mai semnificativ la realitate: pe undeva autorul însuși o bănuiește și atunci insistă asupra „crizei de ideal" a tineretului occidental contemporan, tineret care respinge măruntul mercantilism al societății, devalorizarea calității relațiilor sociale, toate acestea conducînd la constituirea a ceea ce el numește, un „faout d'acculturation". Acest „faout" ar putea, deci cuprinde, chipurile, în spațiul unei culturi post-creștine „radical noi" un curios amestec de „necredință și superstiții", de „materialism și idealism", datele unui „protest" al tinerei generații, împotriva celor care „nu vorbesc același limbaj cu tinerii, ale căror categorii mentale nu sînt aceleași ca ale lor, ale căror legi și interdicții nu mai corespund scărilor de valori". Departe de a accepta o atare stare de lucruri Woodrow conchide: „Acest tineret se oferă ca un fruct proaspăt în mîinile avide ale noilor secte, care își etalează fără rușine disprețul pentru calea religioasă și azvîrle cu bucurie tinerii adepți printre existențele fără apărare".

DE LA CREDINȚĂ LA ALIENARE

Dar, fie și acceptînd pentru nevoile demonstrației, faptul că sectele ar oferi tineretului soluția unui protest împotriva „ordinii prestabilite", ar rămîne de examinat mai îndeaproape o altă întrebare, cardinală, credem, pentru aflarea adevărului despre „noile religii ale secolului": oare credința reprezintă o soluție efectivă și eficientă pentru o generație, realmente, deziluzionată și înșelată?

Și dacă da: care anume credință?

Aparent, faptele ne pun în fața unei situații paradoxale: scăderea vertiginoasă a gradului de cuprindere și angajare a tineretului occidental în sistemul practicii și al credinței ce țin de bisericile tradiționale. De pildă, se remarcă faptul că azi credința nu se mai transmite, ca pînă acum, automat, de la părinți la copii, așa încît un iezuit ca Joseph Maingt este îndreptățit să se întrebe dacă însăși credința mai este tansmisibilă?

Iată și cîteva date statistice: de pildă, dacă în Franța 90% din populație este botezată, doar 40% cred în divinitatea lui Christos și numai 11% dintre catolici practică regulat rigorile religiei.

După un sondaj în S.U.A. într-un singur deceniu participarea la mesele săptămînale a scăzut de la 70% la 50%, cea la confesiunile săptămînale de la 38% la 17%, iar numărul celor care nu se confesează deloc a crescut de la 18 la 38%.

Implicațiile sînt mai pofunde decît o arată statisticile. Pentru că, de pildă, acest procentaj fluctuant al celor care practică numai accidental sau aproape deloc, religiile tradiționale nu se identifică automat cu cei care nu cred realmente, aici el poate

exprima la fel de bine, indiferentism religios, atitudine radical polemică față de religie, sau față de anume tipuri de religie și de anumite biserici sau de nominații. Ca atare, asistăm, precum în campaniile electorale, la constituirea unui set — deloc neglijabil — de indeciși, de oscilanți, potențial deschiși ofertelor și solicitărilor sectelor, și care trebuie foarte serios luat în calcul pentru a avea o imagine completă a fenomenului. Or tocmai această „clientelă potențială" interesează.

ALTERNATIVE PENTRU NEANT?

Problema „ofertei de alternative" nu este deloc secundară. Ba, am spune că ea constituie însuși **nodul gordian** al discuției.

Așa și este! Dacă ne referim numai și numai la tineret este cum nu se poate mai limpede că, mai ales în ultimele două decenii capitalismul a înregistrat seisme și mutații profunde, radicale, nu o dată spectaculoase, în ceea ce privește afirmarea, impunerea, exercitarea și chiar salvgardarea locului și rolului său. Este de ajuns să ne gîndim la mișcările contestatare ale lui mai '68 și vom înțelege mai clar situația dată.

„Noua stîngă" a fost privită în epocă de pe premise teoretice și poziții politice și sociale diferite. În fața evenimentelor, Raymond Aron nu ezită: „Ceea ce este patologic în Franța nu este existența acestor mișcări (...) ci capitularea politică și morală în fața lor". Nu lipsesc nici cei care asimilează „noua stîngă"... fascismului. Și totuși, fenomenul nu mai poate fi clasat cu suficiență și obtuzitate. „În realitate — comentează Henri Weber — mai '68 nu este nici o postdramă, nici o criză de epilepsie, nici un exorcism. Aceasta este prima mare criză a „capitalismului tîrziu", sau a capitalismului monopolist de stat. Ca atare, ea este plină de învățăminte cu privire la noul conținut, noile forme și noii actori ai luptei de clasă în Europa Occidentală".

Dincolo de limitele inerente — între care cea mai importantă este aceea de a nu fi înțeles sau realizat saltul calitativ de la contestație la revoluție — „noua stîngă" a constituit nu doar un fenomen sporadic, izolat, ci un fapt cu profunde înțelesuri și sensuri.

Da, dar aceasta era în mai '68. Iar azi, după aproape 20 de ani, asistăm la un fenomen contrar: „După ce au contestat, în 1968 toate formele de autoritate — scrie Woodrow — iată acum un tineret care acceptă cea mai rigidă disciplină, ascează mai mult decît totală, abandonul voinței și judecăților sale în mîinile altuia".

Cu precizarea că tabloul astfel înfățișat este, totuși, suficient de schematic — ar fi, spre pildă, greu de acceptat o imagine din care lipsesc forțele revoluționare, democratice și progresiste ale tineretului din Occidentul zilelor noastre — problema acestor evoluții este reală și semnificativă. Ca atare ea se cere examinată în toate laturile și implicațiile sale.

UN EȘEC INSURMONTABIL

„Noua stîngă" nu a fost, evident, o chestiune de „ofertă de inițiativă", sau, cu atît mai puțin, una de „ofertă de iluzii" — Capitalismul anului '70 nu putea cîtuși de puțin, dincolo de iluzii, să avanseze asemenea oferte.

Pe de altă parte este vorba despre eșecul deplin și definitiv al unor ideologii cum ar fi cea a „societății de consum", a „erei bunăstării" epocii „convergenței sistemelor" etc. Mituri ideologice clasice sînt dacă, nu dinamitate, măcar puse radical sub semnul unei interogații critice, care nu-și mai poate dezavua și nici măcar revoca intenția. Dacă fostul președinte al Franței Valery Giscard D'Estaing socotea teza „societății de consum" ca o adevărată dovadă de eșec al unor concepții, ca atare falimentară, nu trebuie uitat că generații întregi de foști elevi și studenți ai timpului respectiv sînt astăzi, la rîndul lor, educatori. Deci: ce informații transmit ei? ce sens dau ei educației civice, sociale, celorlalte generații? ce valori propun și valori resping ei în acest adevărat „ping-pong" al conceptelor și concepțiilor?

În al doilea rînd, să nu uităm că ne aflăm încă în etapa în care mituri ideologice puternic înrădăcinate în conștiința publică mai dețin cum s-ar zice „afișul". Cel mai puternic se pare că rămîne, în epoca pregătitoare (în felul ei!) a revigorării și expansiunii sectelor, cel al „convergenței sistemelor", adică, cea care atribuie celor două tipuri de societăți (socialistă și, recte, capitalistă) o evoluție convergentă — termenul, fiind împrumutat din biologie, pune în evidență procesul de apariție și dezvoltare în cazul unor organisme aparținînd unor specii diferite a unor anume asemănări în structura corpului sau a funcțiilor determinate — nu atît de originea lor comună, cît de adaptarea la condițiile lor relativ identice de viață. Pentru că, deși la o primă și sumară vedere, afirmația poate fi luată drept paradoxală, iluzia convergenței sistemelor — care pretindea, de fapt, pentru ambele stadii (cel socialist și respectiv cel capitalist) o evoluție convergentă, astfel spus socialismul ar fi „împrumutat și asimilat" în mod paradoxal caracteristici ale capitalismului, dar, la rîndu-i și capitalismul va fi trecut prin „transformări structurale" încercînd să se asemene și chiar să se... convertească la trăsăturile societății socialiste — nu urmărea să ofere maselor, în primul rînd tineretului, un ideal mobilizator de acțiune. (La urma urmelor, de ce ar aștepta masele în mod pasiv realizarea acestei noi societăți și nu ar lupta pentru împlinirea idealurilor lor de socialism, progres și pace?)

Cum nici una dintre prorocirile amintite nu s-a realizat, ba mai mult, agravarea crizei de sistem a capitalismului contemporan (în toate domeniile vieții materiale și spirituale) a dus, alături de afirmarea unor puncte de vedere și afirmarea de luări de poziții lucide, realiste, la intensificarea unor teorii și concepții care încearcă să re-acrediteze ideologii ce păreau demult clasate de istorie și civilizație. Între ele, se detașează cu pregnanță „noua dreaptă", „noii economiști" și — deloc paradoxal! — neo-fascismul. Audiența, relativă, de care unele dintre aceste ideologii se bucură și în rîndul unor categorii de tineri se explică tocmai prin incapacitatea funciară a ideologiilor „tradiționale" ale capitalismului de a da un răspuns viabil, constructiv căutărilor și aspirațiilor tinerei generații, a creat posibilitatea extinderii și intensificării acțiunii acestor forme ideologice de diversiune care nu urmăresc prin frazeologia lor criticistă depistarea și eradicarea cauzelor răului, ci numai întreținerea unei atmosfere de confuzie și nesiguranță propice instaurării unei ordini politice și sociale de extremă dreaptă. Refuzînd, pe drept cuvînt, standardele depășite ale unei anume ideologii capitaliste, cu vogă și pretenții într-o etapă revolută a societății, tineretul occidental, într-o anumită parte a sa, se poate încă lăsa pradă unor sforăitoare mașinării, conceptuale, care, în aparență

atacînd instituțiile capitalismului contemporan, le atacă cu precădere pe cele ce mai pot exprima și garanta, în limitele lor, elementele fundamentale ale democrației burgheze, dar mai ales pe cele care dau expresie recunoașterii unor drepturi și libertăți ca urmare a cuceririlor obținute prin lupta maselor progresiste. În acest fel, se creează și se întreține o derută periculoasă.

În acest climat de derută și deziluzie, de prăbușire a speranțelor, sectele își propun să „ofere" nu doar condițiile unui protest ci și căile unei salvări.

APARENȚE CARE, INEVITABIL, ÎNȘEALĂ

Supus unor presiuni sistematice de modificare și manipulare, deziluzionat de promisiuni sforăitoare și, în fond, incapabil să-i asigure libertatea și securitatea, terorizat de spectrul incertitudinii zilei de mîine, individul, dar mai ales cel tînăr, cu toate ezitările, aspirațiile, speranțele și deziluziile lui, riscă tocmai să fie corupt mai ușor și mai eficient de sectă.

Analizatorii fenomenului au observat un dat semnificativ — în sistemul relațiilor politice și sociale, instituționalizate și rigide pînă la osificare, sectele pretind a propune un nou tip de relații inter-personale. În acest scop ele întreprind în mod sistematic și cu o gradație de un cinism cvasi-impecabil crearea și dirijarea unor relații inter-umane care să le asigure mai cu seamă activitatea de prozelitism și, ca atare, înseși viabilitatea și funcționarea lor. Astfel, între ei sectanții își spun „frate" și „soră", vrînd să sugereze o fraternitate mergînd de la colectivități reduse de indivizi și pînă la nivelul popoarelor, revenirea — iluzorie! — la mentalitatea „primilor creștini". O propagandă activă și zeloasă pune accent pe „iubirea dintre oameni", ceea ce asigură o relativă capacitate de prozelitism în raport cu bisericile tradiționale.

Am adăuga acestor constatări și alte două elemente. În primul rînd, pedalînd pe ideea „egalității" între membrii comunităților sectante se pune un accent principal tocmai pe temeiul modest, colectiv ceea ce însă ascunde, pentru o bună bucată de timp, faptul că în dosul acestui mod de viață se află opulența și profitul liderului sectei, personalitatea liderului apare deci mai puțin la primele contacte, ca una represivă, coercitivă, ci tocmai ca un model consimțit și asumat de bună voie de către sectant, ca un garant ferm și irevocabil al înseși „mîntuirii" sectantului.

Astfel, reușesc sectele să își asigure o clientelă permanentă, fie din rîndurile emigranților, să le spunem tradiționali care nu reușesc să-și afle un loc și un rol social ferm, sigur, fie din categorii diferite de inadaptați social, între care foștii aventurieri, toxicomani, pușcăriași, sau alcoolici, în general din categoria indivizilor care, dintr-un motiv sau altul rămîn „înstrăinați", sau marginalizați, deci indivizi care, cum plastic se exprima un autor: „nu mai sînt ceea ce au fost, dar nici nu au devenit ceea ce trebuiau să devină".

S-ar putea replica, însă, (și chiar s-a replicat) faptul că între racolații sectelor se află un număr destul de mare de intelectuali. S-a mers chiar pînă acolo încît s-a reproșat incapacitatea unor analize sociologice care s-ar afla într-o imposibilitate efectivă de a explica fenomenul, atîta vreme cît în mod normal odată cu creșterea volumului de cunoștințe ar urma să scadă, proporțional, și gradul de religiozitate. Făcînd precizarea că o asemenea interpretare, pseudo-iluministă, este depășită demult în analiza marxistă a fenomenului mistic — religios, să mai observăm și că, și în acest caz, se ignoră cîteva lucruri esențiale. Mai întîi că, preponderent în activitatea sectelor, se absolutizează factorul psihic-religios în defavoarea celui social-religios și apoi, așa cum Occidentul însuși o recunoaște, intelectualii, mai cu seamă cei tineri, au devenit, după o remarcă a revistei „Der Spiegel": simpli pioni în jocul concedierilor". Faptul că, la ora actuală, piața forței de muncă occidentale este „saturată și chiar suprasaturată" de oferta „intelectualilor" (caz semnificativ relevat în „Chicago Tribune" — Muriel Mc. Bride, specialist în computere nu-și găsește de lucru pentru că este supercalificat") așa încît o înaltă oficialitate politică declara fără menajamente „diploma universitară nu este o poliță de asigurare".

În acest condiții avem temeiuri certe ale exodului a unor cercuri largi provenite și dintre tinerii intelectuali, siliți de societate să se alinieze marginalizaților, care migrează debusolați în apele tulburi ale sectelor.

ÎNTRE CRIZA DE VALORI ȘI CRIZA DE IDEAL

Ar fi, însă, din partea oricărui analist pertinent și serios al fenomenului, o dovadă de miopie să vadă în secte **un caz în sine**. Dimpotrivă, implicațiile, trimiterile, filierele, în fine, contextul politic, economic, social, cultural, moral, educațional reprezintă o rețea foarte vastă și, nu o dată, avînd substraturi încîlcite, care scapă unui observator neavizat, este clar că, dincolo de diferențele dictate de specificul doctrinar, „noile secte" au comun tocmai pretenția de a oferi un surogat de iluzie, o șansă cu totul efemeră, o tentație perfidă și falsă de realizare, deturnînd mase de tineri de la accesul la un sens superior de luptă și viață, de la un program de realizare și afirmare efectivă. Nu în ultimul rînd, și o spunem răspicat, de la un program de gîndire și acțiune revoluționară, democratică și progresistă.

Dar trebuie făcută și o altă observație de fond: sectele nu reprezintă decît un aspect, ce-i drept definitoriu, pentru criza de ideal și valoare în societatea capitalistă contemporană, unul principal, dar nu și singurul.

Lipsa de certitudine și șansă, de securitate elementară a persoanei fac pe tînăr să se încredințeze azi unor tentații și influențe rapace, acaparatoare și dominante așezate sub același spectru al groazei și obscurantismului fanatist.

Este, deci, necesar să meargă direct la sursă, la rădăcini, să se elimine cauzele obiective, dar și cele subiective ale acestui flagel al obscurantismului fanatist. În absența unui atare efort nici nu este de mirare că se înmulțește și prosperă instituția șarlataniei și înșelăciunii. Există, efectiv, azi un trust al astrologiei, al horoscoapelor, o invazie brutală a unor pretinși „thanatologi", spectrul morții devenind astfel sursă și substrat al unor speculații compensatorii de o flagrantă intenție și de o manieră care nu diferă cu nimic de șantajele, escrocheriile și afacerile de bursă. „Madame Soleil" este cea mai mare dintre superstarurile celor 20.000 de cititori în stele ciți există în Franța. Cifra ei de venit anual este de circa un miliard, garantată fiind probabil și de folosirea la alcătuirea horoscoapelor a unui computer ultramodern. În R.F.G., așa

cum arăta şi revista „Stern" cifra de afaceri a prezicarilor atinge anual 50 de milioane de mărci.

A răsunat ca un sever semnal de alarmă verdictul dat de 186 savanţi, printre care 18 laureaţi ai Premiului Nobel, publicat de revista americană „The Humanist" şi în care se spune între altele: „Oamenii de ştiinţă din diverse domenii de activitate sînt tot mai îngrijoraţi de audienţa pe care o dobîndeşte astrologia în multe părţi ale lumii. Noi, sus-numiţii — astronomi, astrofizicieni şi savanţi din alte ramuri ale ştiinţei — dorim să avertizăm opinia publică împotriva acceptării necritice a prezicerilor şi a sfaturilor date în mod privat şi public de astrologi. Astrologia nu are nici un fundament ştiinţific, acceptarea astrologiei perverteşte societatea modernă. În mod deosebit sîntem neliniştiţi de diseminarea necontrolată a previziunilor şi horoscoapelor de către mijloacele de informare, de reputate ziare şi reviste (occidentale n.n.). Aceasta poate doar să contribuie la creşterea iraţionalismului şi obscurantismului. Considerăm că a sosit timpul să denunţăm şi să demascăm direct şi cu tărie pretenţiile şarlatanilor astrologi".

Într-adevăr, a sosit timpul! A sosit timpul nu doar pentru a denunţa şi demasca şarlatania astrologilor, ci întreg cortegiul funest al odioşilor proprietari şi manipulatori de secte, a celor care întinează conştiinţe şi destine, cele mai multe tinere.

Odinioară, Voltaire a fost rugat de copii să le spună o poveste cu bandiţi.

— A fost odată un bancher, a început el...

Este, oare, hazardat să aşezăm noi înşine o relatare despre actele banditeşti ale profeţilor „religiilor sălbatice" cam în acelaşi stil:

— A fost odată un satrap de sectă...

Şi, oare, sectele însele, prin întreaga lor activitate, nu se recomandă, fără nevoie de alte demonstraţii, ca fiind o nouă şi atît de periculoasă „sfidare mondială", în măsura în care adevărul, cinstea, libertatea, demnitatea, bucuria, viaţa însăşi trebuie să devină valori mondiale, bune pentru toţi tinerii, pentru toţi locuitorii planetei albastre, numită Pămînt!

ŞERBAN CIONOF
(Fragmente din lucrarea cu acelaşi titlu în curs de pregătire)

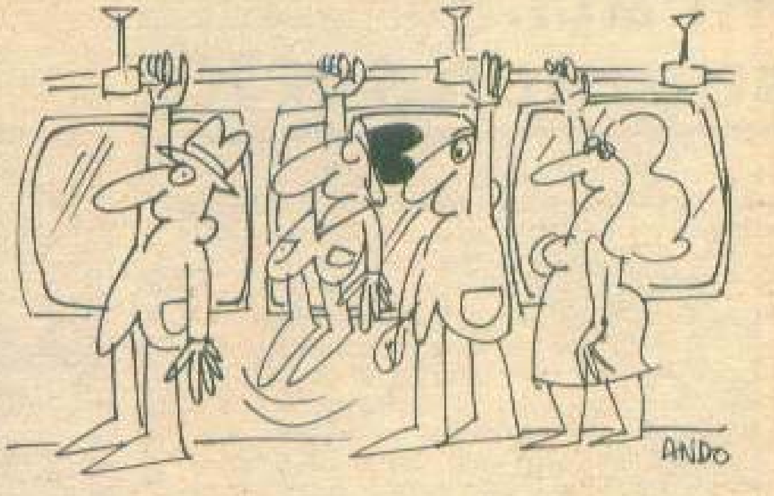

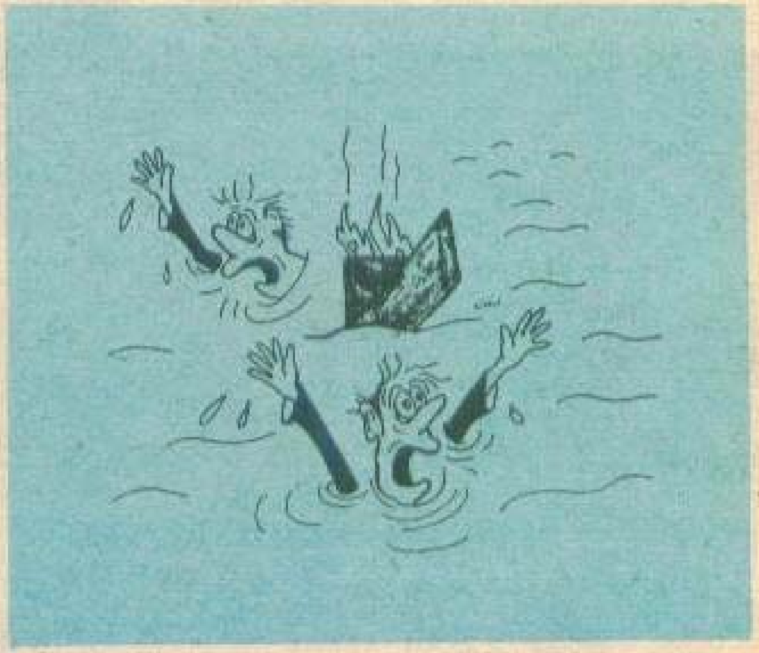

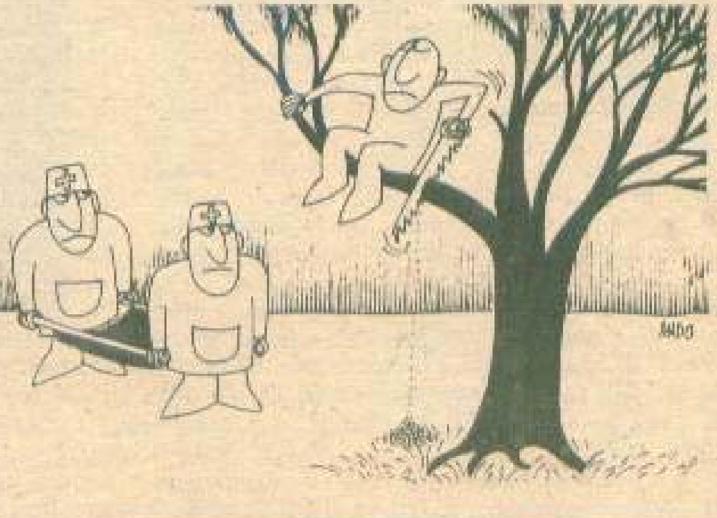

Pirații secolului XX

Era o zi liniștită în Marea Caraibilor. La un moment dat a apărut la orizont un iaht care naviga fără a răspunde la semnalele care i s-au făcut. Nava care l-a observat s-a apropiat de el. Și atunci s-a dezvăluit o imagine zguduitoare. Bordul iahtului era ciuruit de gloanțe în timp ce puntea era stropită de sînge. S-a descoperit că iahtul a anunțat prin radio că a fost atacat de patru șalupe neidentificate. Mesajul a fost recepționat la Miami în Florida, dar deoarece nu s-a putut stabili unde se afla în acel moment iahtul nu a fost trimis nici un vas în ajutor. Tot în Marea Caraibilor mai multe nave mici care nu purtau nici un semn ce ar fi putut duce la identificarea lor au atacat prin surprindere vasul comercial spaniol „Sierra Aranzazu". Pirații au deschis foc de mitralieră asupra navei spaniole. La bordul ei a izbucnit un incendiu. În această situație echipajul a fost nevoit să abandoneze nava. Atacul nu s-a oprit aici. Banditii i-au împușcat pe oamenii fără apărare aflați în apă cu gloanțe explozive. De altfel, numai în anii 1982 și 1983 un număr de 193 de nave comerciale au căzut victimă pirateriei moderne.

Pirateria anilor 1980 se desfășoară cu predilecție în dreptul coastei vestice a Africii, în Marea Caraibilor, în perimetrul Singapore-Malayezia-Indonezia, în apropierea coastelor Filipinelor, precum și în regiunea de est a Mediteranei. deosebit de feroci s-au dovedit pirații care-și desfășoară raidurile în dreptul coastelor Singaporelui, Malayeziei, Indoneziei, și Thailandei. Astfel, în perioada cuprinsă între anii 1980 și 1985 în dreptul coastelor Thailandei pirații au ucis 1 376 de persoane, au comis 2 283 de violuri și au răpit 592 de călători. Bandele de pirați din această parte a lumii atacă cu deosebită sălbăticie micile ambarcațiuni. În cursul unui singur incident au fost omorîți 33 de oameni. În grupuri de cîte șase, ei abordează cu cîrligele dinspre pupă navele atacate. O navă de croazieră cu 260 de pasageri la bord a fost salvată de apariția la timp a unui vas de coastă care i-a pus pe pirați pe fugă. Pirateria ce se desfășoară în dreptul țărmului vestic al Africii este mult mai bine organizată. Grupuri de cîte 30 de pirați abordează navele comerciale europene. Ei știu exact ce mărfuri se află la bord și le ridică doar pe cele care au valoare. În această zonă 100 de pirați au atacat pe neașteptate, în 1983 nava „La Minera". Timp de două zile membrii echipajului au fost bătuți. Încărcătura de mașini grele a navei a fost furată. În Marea Caraibilor pirații atacă cu predilecție iahturile. Acestea sînt, în general, capturate și folosite la efectuarea traficului cu droguri. Tot mai multe acțiuni piraterești se desfășoară și în apropierea țărmurilor Americii de Sud. De remarcat că o navă a fost atacată în dreptul coastei Africii de vest de un grup de femei pirat. De altfel, în fruntea unei bande de pirați de temut din zona Asiei de Sud-Est se găsește o femeie în vîrstă de circa 60 de ani. Ea a preluat conducerea bandei de la soțul ei ce a pierit în urma unei ciocniri cu poliția. Ea s-a dovedit că acționează cu o deosebită rapiditate și în locuri cu totul neașteptate. Încercările poliției din Filipine și Singapore de a obține măcar o fotografie a ei nu au fost încununate cu succes. Toți cei care s-au dovedit dispuși să depună mărturie în privința ei și-au pierdut viața. Acțiunile pentru prinderea ei s-au intensificat. Pirații secolului XX au în marile porturi din zonele unde bîntuie proprii lor „agenți". Cu ajutorul acestora urmăresc ce se întîmplă în bănci, în cadrul companiilor de asigurare, în oficiile vamale și au oameni chiar între polițiști. În aceste condiții pot să afle cu ușurință ce nave au sosit în porturile respective, ce încărcătură au, ce rută urmează să parcurgă. Pe de altă parte, pirații achiziționează arme din cele mai moderne. Dispun de pistoale silențioase, de ochelari cu lentile ce selectează raze infraroșii pentru a vedea în cursul nopții. Ei sînt înțeleși cu oameni de afaceri care le cumpără mărfurile furate. O deosebită atracție o exercită asupra piraților moderni navele comerciale japoneze. Astfel, în 1982 au fost jefuite 11 astfel de nave, iar în 1983 în zona strîmtorii Malacca au atacat opt nave nipone. Între navele căzute victime s-a aflat și petrolierul „Shie-maru" din seiful căruia pirații au furat mai multe milioane de yeni. În pofida măsurilor severe luate de autoritățile din țările în apele cărora pirații își desfășoară activitatea, nu s-a putut ajunge la stîrpirea lor. Din cauza corupției și a intereselor unor cercuri financiare de a menține legătura cu acești oameni în afara legii, flagelul pirateriei își continuă existența.

TUDOR PRELIPCEANU

Mozaic cinematografic

O prezență remarcabilă în cinematografia sovietică: Natalia Andreicenko.

Tom Hulce, devenit un convingător Mozart în filmul „Amadeus" realizat de Milos Forman.

Jane-Andie Mac Dowell și Christophe Lambert sînt protagoniștii unei noi versiuni despre „Tarzan, omul junglei".

După o lansare extrem de rapidă și sonoră, John Travolta a intrat în conul de umbră, deși prin ultimul său film „Perfect" a reușit să trezească din nou interesul criticii și entuziasmul fan-ilor.

Un zîmbet „deasupra unui cuib de cuci": Jack Nicholson.

RĂZBOIUL STELELOR
de la joc și ficțiune la o periculoasă realitate a viitorului

Pe ecranul de un verde pal au apărut sateliții inamici. O apăsare pe buton și racheta pornește în misiune de interceptare. Pe ecran se văd acum traiectoriile tirului „laser" al armadei spațiale adverse. Racheta ocolește fasciculele luminoase care-i vin în întîmpinare și care, dacă ar atinge-o, ar provoca distrugerea acesteia. Distanța se micșorează și în partea superioară a ecranului apare imaginea unei explozii. Racheta și-a atins ținta, unul dintre sateliții-ucigași e scos din funcțiune. În acest moment, o altă rachetă își ia zborul într-o misiune similară. Scenariul se repetă. Jocul e palpitant, dar de o valoare educativă îndoielnică. El se bucură însă de un mare succes, iar întreprinderile electronice occidentale fac afaceri mănoase inundînd piața jucăriilor sofistificate cu o puzderie de asemenea jocuri războinice între care „războiul stelelor" deține un loc privilegiat. Ideea confruntărilor spațiale este bine exploatată și prin intermediul filmelor, al benzilor desenate sau al romanelor de sience fiction, consumatorii acestui gen de produse „artistice" urmărind cu sufletul la gură adevărate bătălii cosmice cu invadatori extraterești care vor să înrobească micuța noastră planetă albastră, să-i fure resursele de uraniu și de alte materii prime rare. Că Pămîntul nostru e deja subjugat de propriile sale probleme grave, că oamenii au ajuns să-și fure singuri resursele consacrîndu-le distrugerii vieții, asta îi interesează mai puțin sau deloc pe cei ale căror conturi bancare sînt direct proporționale cu numărul jucăriilor, filmelor, romanelor sau benzilor desenate referitoare la „războiul stelelor". Că implicit această avalanșă deturnează atenția, îndeosebi a tineretului, de la problemele „terestre", că educația pentru pace este înlocuită subtil cu o formație războinică, axată pe distrugerea cu orice preț a adversarului, sînt fapte limpezi ca lumina zilei. Dar de aici și pînă la a face saltul din ficțiune în realitate distanța poate să pară enormă. Și totuși, „războiul stelelor" a încetat să mai fie un simplu și, totuși, inofensiv joc, un simplu produs al imaginației. „Războiul stelelor" este, de cîțiva ani, un concept politico-militar, o temă de studiu pentru mii de cercetători din domenii de vîrf ale științei și tehnologiei și, în fine, un gigantic proiect de înarmare, de transferare a cursei înarmărilor dincolo de granițele clasice ale Pămîntului. Din joc și ficțiune, „războiul stelelor" a ajuns să se constituie într-o gravă amenințare la adresa viitorului pașnic al popoarelor, într-un factor extrem de nociv al vieții internaționale. Și trebuie reținut, „războiul stelelor" nu este conceput spre a respinge o presupusă invazie a ființelor extraterestre. În ultimă instanță el vizează tot bătrînul nostru Pămînt, complicînd și mai mult ecuația cu multiple necunoscute a cursei înarmărilor prin introducerea celei de-a patra dimensiuni a acesteia — dimensiunea spațială (după cea terestră, navală și aeriană).

A PATRA DIMENSIUNE A CURSEI ÎNARMĂRILOR

La 23 martie 1983, într-un discurs televizat, președintele Ronald Reagan prezenta națiunii americane și lumii liniile esențiale ale Inițiativei de Apărare Strategică (SDI), propunînd înlocuirea strategiei „descurajării nucleare" prin crearea unui scut spațial protector împotriva unui atac nuclear advers purtat cu rachete intercontinentale. Controversatul proiect SDI, care, conform estimărilor, ar putea deveni operațional la finele actualului mileniu, a fost botezat în termeni extrem de plastici de mijloacele mass media drept un proiect al „războiului stelelor". Pe scurt, SDI constă în punerea la punct a unui sistem de arme, cu baza la sol și în spațiul cosmic, în stare să distrugă rachetele inamice în diferite etape de zbor ale acestora spre țintă. Spre liniștirea opiniei publice, inițiatorii proiectului amintit subliniază caracterul defensiv al „războiului stelelor", faptul că el se află doar în faza de cercetare și că nici nu se știe măcar dacă aceste cercetări vor da rezultate aplicabile în practică. În plus, că cercetările în domenii de vîrf presupuse de proiectul SDI vor avea un rezultat benefic asupra ansamblului economiei americane, contribuind substanțial la progresul științei și tehnicii contemporane. Din păcate, realitatea infirmă aceste aserțiuni, „războiul stelelor" devenind un domeniu prioritar al concepției strategice a S.U.A. pe termen mediu și lung, un consistent efort financiar, uman, material și organizatoric fiind pus, de pe acuma, în slujba realizării sale. Trecerea la înfăptuirea SDI începe în ianuarie 1984, în virtutea directivei nr. 119 emise de președintele Ronald Reagan. Pe plan finanaciar au fost alocate, numai în scopul desfășurării cercetărilor pe primii cinci ani, 26 de miliarde de dolari. Pe plan organizatoric a fost instituită o structură de comandă și control a operațiunilor militare în spațiu. Este vorba de Consolidated Space Operation Center și de Space Defense Operation Center, aflate în construcție într-o zonă izolată din Colorado, la poalele Munților Stîncoși. Mari firme ale complexului militar-industrial își dispută de pe acuma fabuloasele comenzi legate de proiectul SDI.

Dar care sînt elementele de bază care intră în calcul atunci cînd se vorbește de „războiul stelelor"?

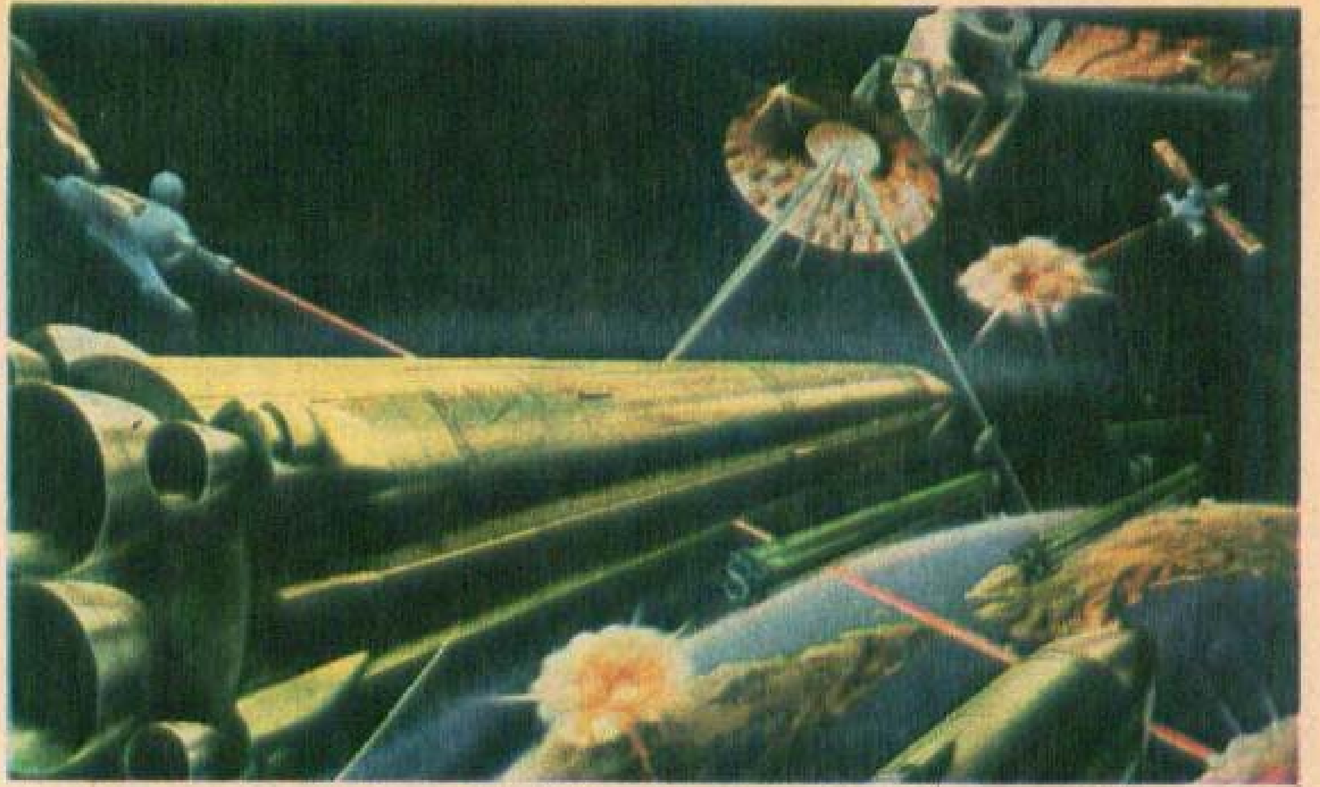

Pe plan teoretic, lucrurile sînt extrem de simple. În patru faze succesive, toate rachetele adversarului urmează să fie distruse. Dar tot mai mulţi specialişti emit îndoieli serioase în privinţa eficientei „scutului" apărării strategice

SISTEMUL DE ARME ANTIRACHETĂ — (ABM, antibalistic missils). Armele antirachetă constituie elementul major al „războiului stelelor", întregul proiect SDI urmărind în esenţă crearea unui sistem complex — o adevărată umbrelă de apărare — capabil să neutralizeze rachetele, staţiile spaţiale, avioanele de luptă, precum şi obiectivele de la sol ale adversarului. Orice apărare împotriva rachetelor balistice deja lansate — deci în zbor spre ţintă — trebuie să rezolve o serie de probleme într-un timp scurt şi cu o fiabilitate tehnică maximă: 1. descoperirea la timp a rachetei, recunoaşterea şi identificarea originii şi caracterului acesteia, precum şi a traiectoriei sale exacte; 2. interceptarea cu maximă eficacitate a rachetei sau a ogivei sale prin mijloace cum sînt: rachete antirachetă, laser sau accelerator de particule elementare; 3. distrugerea eficace a rachetei sau a ogivei sale.

Descoperirea rachetelor deja lansate se realizează cu ajutorul unui radar aflat la sol, în aer sau în spaţiul cosmic. Identificarea ogivei nucleare este una din problemele tehnice cele mai dificile. Cibernetica modernă permite să se distingă ogivele adevărate de cele false, lansate special pentru inducerea în eroare a adversarului. Caracteristicile distinctive ale fiecărei subcategorii de rachete balistice sînt introduse într-un ordinator care valorifică informaţiile provenite din spaţiu. Prelucrarea datelor trebuie să se efectueze în regimul timpului real. Aşa cum se ştie, rachetele balistice zboară cu o viteză de 7000 metri pe secundă. Deci, ordinatorul trebuie să facă faţă unui ritm de lucru deosebit de rapid. De exemplu, pentru a identifica ogiva unei rachete balistice, ordinatorul trebuie să facă 12 milioane de operaţiuni într-o secundă! În aceste condiţii, Iniţiativa de Apărare Strategică a luat în calcul punerea la punct a unui sistem antirachetă cu mai multe faze. Concret, se are în vedere distrugerea rachetelor inamice în patru faze succesive ale zborului, în fiecare fază urmînd a fi făcute inofensive — cel puţin în intenţia Pentagonului — 90 la sută din rachetele lansate. Să presupunem că au fost lansate 1000 de rachete. În prima fază, cea a lansării, cînd racheta este încă destul de lentă şi se află în poziţie verticală deasupra rampei, ar urma să fie distruse 900 de rachete. În faza a doua — o fază de tranziţie, cam la zece minute de la lansare, cînd se produce separarea de etajul propulsor — ar urma să fie distruse 90 din cele 100 de rachete rămase. În faza a treia, — faza balistică, în care pot fi lansate de racheta purtătoare (mamă) pînă la zece focoase ar urma să fie distruse 9 din cele zece rachete rămase în cursă. În fine, în faza a patra — cînd ogiva pătrunde din nou în atmosferă şi se îndreaptă spre ţintă — aceasta ar urma la rîndul ei să fie distrusă. În ipoteza că umbrela de apărare antirachetă funcţionează perfect, fapt de care foarte mulţi specialişti în domeniu se îndoiesc. Desigur, faza cea mai favorabilă pentru interceptare este faza primă. O serie de avantaje sînt oferite de faptul că racheta măsoară în această fază între 30 şi 50 de metri, că viteza este încă destul de mică şi că, în plus, toate cele 10 focoase independente se află împreună. Totodată, jetul de foc al rachetei purtătoare, de o intensă luminozitate, este uşor de detectat de la zeci de mii de kilometri prin intermediul unor captatori cu infraroşii instalaţi pe sateliţi. Distrugerea rachetelor inamice în primele faze de zbor — avantajoasă şi pentru că resturile acestora ar cădea chiar pe teritoriul de unde au fost lansate — s-ar realiza, în viziunea

promotorilor SDI, în principal cu ajutorul laserilor sau al fascicolelor de particule. O variantă tot mai mult luată în calcul actualmente în S.U.A. se referă la o serie de sisteme pe bază de laseri bazaţi la sol şi dispunînd de mai multe subsisteme aflate pe diferite traiectorii cosmice. Un asemenea sistem laser, care emite o rază ultravioletă cu o lungime de undă de 0,3 microni este orientat spre o oglindă de cinci metri diametru, care o trimite unei „oglinzi de luptă", aflată pe o orbită joasă. În fine, aceasta din urmă concentrează raza laser spre racheta aflată în zbor, pe care urmează s-o distrugă. Avantajul acestei variante constă în faptul că sistemul de producere a razei se află la sol. O altă variantă, dintre multiplele variante aflate în prezent în studiu — se referă la distrugerea rachetelor aflate încă în zbor în spaţiul extraatmosferic cu ajutorul unei mici rachete cu dispozitiv de ghidaj final — care are capacitatea de a-şi căuta singură ţinta. La 10 iunie 1984, experienţele făcute de armata americană au demonstrat posibilitatea atingerii unei ţinte inamice cu o astfel de rachetă. La acea dată de pe atolul Kwajalein din Pacific a fost lansat un proiectil care a interceptat, la o altitudine de 160 de kilometri, ogiva unei rachete de tip „Minuteman", pe care a distrus-o. Acest sistem ar putea fi utilizat, conform părerii specialiştilor, împotriva rachetelor aflate în spaţiul extraatmosferic. Ultimul eşalon al sistemului de apărare antirachetă — care îşi propune distrugerea ogivelor nucleare aflate pe ultima parte a parcursului, la reintrarea în atmosferă, — se bazează în principal pe tipurile perfecţionate ale rachetelor antirachetă, care pot atinge o înălţime de 25 de kilometri, aşa cum este racheta „Patriot" aflată în dotarea armatei americane.

ARMELE ANTISATELIT — Importanţa pe care o au armele antisatelit în cadrul SDI derivă cu claritate din următorul citat, extras dintr-o lucrare a lui Rolf Engel, colaborator al NASA: „Cine vrea să cîştige războiul trebuie să se străduiască de la început să distrugă sau să scoată din funcţiune sistemul nervos global al inamicului. Numai astfel este posibil să-l faci pe adversar orb, surd şi mut şi aceasta într-un moment în care nici o rachetă cu rază lungă de acţiune nu a fost încă lansată". Or, o componentă de bază a acestui sistem nervos global la care face referiri R. Engel este reprezentată tocmai de sateliţii militari: de observaţie şi alertă, de dirijare şi comunicaţii. În economia „războiului stelelor", distrugerea sateliţilor adverşi este fără îndoială una dintre sarcinile prioritare. Există arme antisatelit (ASAT) de două tipuri: clasice (rachete şi sateliţi) şi neconvenţionale (arme cu energie dirijată). SUA dispun deja de un sistem ASAT convenţional, axat pe utilizarea bombardierelor F-15. La 13 septembrie, în cadrul unui test, un asemenea aparat a decolat de la baza aeriană Edwards din California, lansînd — atunci cînd atinsese altitudinea de 21 de kilometri — o rachetă cu dublu etaj de tipul SRAM/ALTAIR 3. După ce a atins viteza de 8000 metri pe secundă, racheta s-a îndreptat spre un satelit de cercetări al US Air Force, de tip „Solwind" pe care l-a distrus la o înălţime de 555 de kilometri. Racheta lansată împotriva satelitului-cobai are capacitatea de a-şi identifica singură ţinta, ea fiind dotată cu opt telescoape minuscule cu infraroşii. Captatorii cu infraroşii trimit impulsurile unui ordinator care stabileşte poziţia exactă a ţintei şi dirijează reglarea direcţiei. Dar, în prezent, în SUA se lucrează intens pentru punerea la punct a viitoarelor generaţii de arme ASAT care vor permite distrugerea unor sateliţi aflaţi la altitudini de peste 1000 de kilometri. După lansarea Iniţiativei de Apărare Strategică, Statele Unite şi-au intensificat eforturile vizînd crearea de arme antisatelit extrem de sofisticate, neconvenţionale, cu baza în spaţiul cosmic. În principal, aceştia vor utiliza razele laser pentru distrugerea sateliţilor inamici. Dar, însuşi acest fapt — adică posibilitatea reală de a atinge sateliţii de observaţie şi de comunicaţii ai inamicului — poate constitui un grav pericol pentru pacea mondială. În momentul cînd una din părţi constată nefuncţionarea unuia sau a mai multor sateliţi militari, ea este tentată să creadă că aceştia au fost distruşi de potenţialul inamic, în vederea unui atac nuclear, şi să declanşeze prima lovitură. Un mare pericol este generat şi de posibilitatea izbucnirii unui conflict accidental. Una din părţi ştiind că inamicul dispune de posibilităţi de anihilare a sateliţilor săi, poate interpreta ca un atac chiar defecţiunea întîmplătoare a unuia sau a mai multor sateliţi proprii.

SATELIŢII MILITARI — Se estimează că, în perioada 1958—1983 potrivit datelor furnizate de SIPRI prestigioasa instituţie de cercetare a problemelor păcii din Stockholm, au fost lansaţi peste 2100 de sateliţi militari, adică 75 la sută din totalul sateliţilor lansaţi pe orbită. Există —

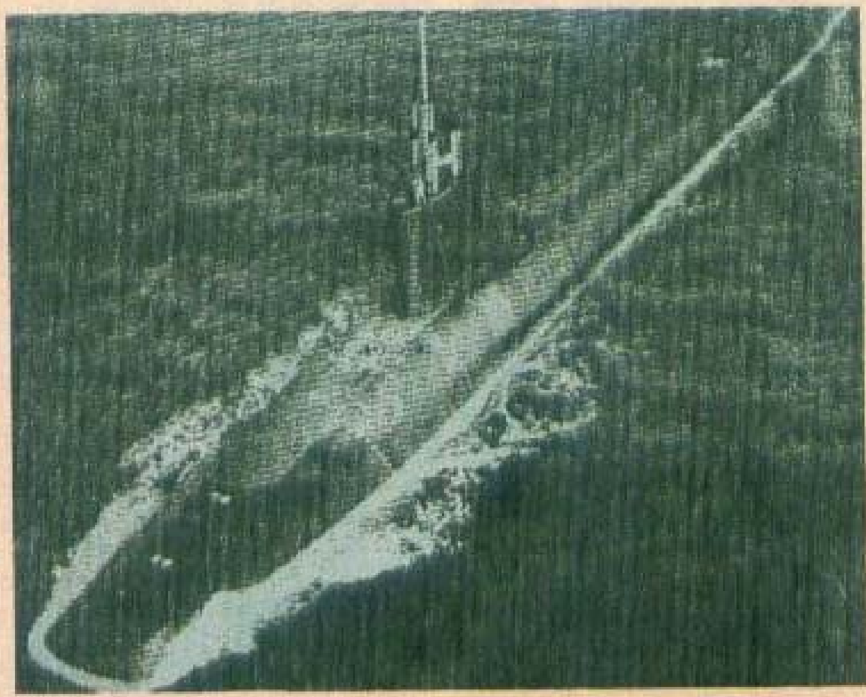

Cu ajutorul sistemului de sateliţi „NORAD" submarinele purtătoare de rachete nucleare vor avea un tir mult mai precis

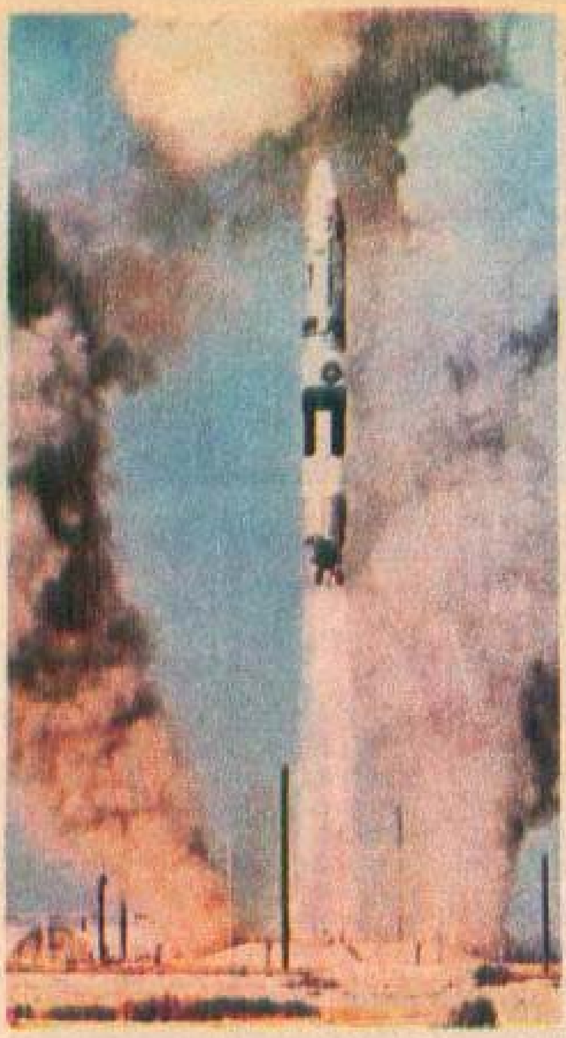

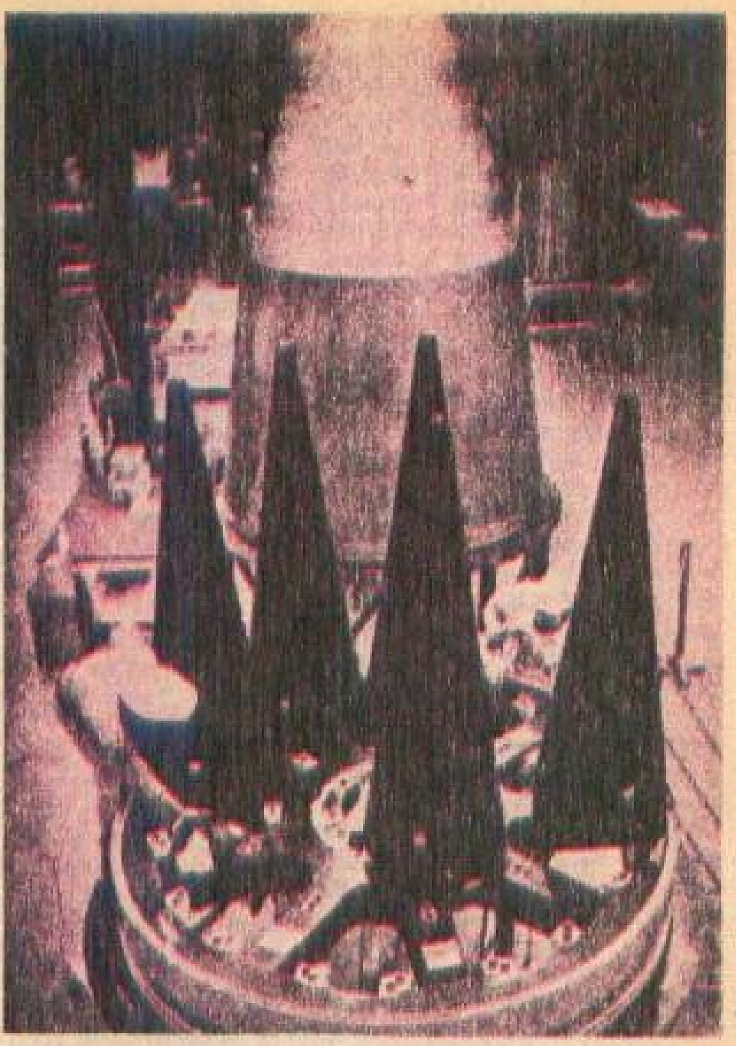

Racheta intercontinentală „Titan-2", cea mai puternică din arsenalul nuclear al S.U.A., dotată cu un focos de 10 Megatone. Se află în pregătire noul sistem de rachete strategice „MX", fiecare fiind dotată cu 10 focoase independente (în imaginea alăturată, operațiunea de montare a focoaselor rachetei „MX")

În rîndul sateliților cu destinații militare, sateliți de recunoaștere (care de exemplu pot fotografia, de la 160 kilometri altitudine, obiecte de mărimea unei mingi de tenis), sateliți de telecomunicații sau meteorologici și de cercetări geodezice, utilizați, în bună parte, în scopuri militare. O veritabilă revoluție în materie o vor aduce, așa cum scrie revista „Science et vie", sateliții militari de tip NAVSTAR și MILSTAR. Aceștia vor intra în funcțiune începînd din 1990 permițînd, pretutindeni pe glob, o determinare tridimensională a pozițiilor precum și a vitezelor obiectelor de interes militar. Domeniile de utilizare a acestor sisteme sînt extrem de variate. Ele pot spori în mod substanțial precizia tirului cu rachete nucleare de pe submarine, NAVSTAR fiind în măsură să stabilească cu maximă exactitate atît poziția submarinului respectiv cît și a țintei dorite, condiție indispensabilă pentru precizia unei lovituri. În conformitate cu aprecierile specialiștilor de la Integrated Operational Nuclear Detection System, NAVSTAR va juca un rol cheie și în operațiunile de identificare și de recunoaștere a numărului și tipurilor de rachete intercontinentale lansate de inamic, a locului de unde au fost lansate acestea și a traiectoriei exacte. În plus NAVSTAR poate stabili cu exactitate efectele bombardamentelor americane asupra unor obiective inamice. Atît sistemul NAVSTAR/MILSTAR, cît și sistemele de comunicație ale fiecărei armate urmează să fie integrate într-un sistem unic de comandă și control ceea ce va ridica probleme de mare complexitate legate de prelucrarea unui volum uriaș de informații. Pentru o coordonare electronică a acestui sistem integrat și adoptarea unor decizii de ordin strategic, într-un timp extrem de scurt, sînt necesare capacități enorme de prelucrare a informațiilor cu un program central de circa 10 milioane de linii. Este ușor de presupus că un asemenea sistem gigantic va fi supus unor inerente perturbații de ordin tehnic, ceea ce mărește pericolul declanșării unui război nuclear accidental.

CHELTUIELI URIAȘE, PROFITURI PE MĂSURĂ

În anii deceniului opt, cheltuielile militare ale SUA se vor cifra, conform estimărilor, la circa trei miliarde dolari, din care peste o treime au și fost cheltuite. Uriașul efort militar — care, așa cum recunosc oficialitățile de la Washington, reprezintă cel mai mare efort militar al țării în timp de pace — se concretizează într-un ambițios program de înarmare, cu accent pe sistemele de

arme incluse în programul „războiului stelelor". Urmează a fi fabricate, în anii următori 100 de rachete nucleare cu rază lungă de acțiune și cu focoase multiple „MX", circa 1000 de rachete balistice mai mici din clasa „Midgeman", 100 de bombardiere nucleare perfecționate „B-1 B", 132 de avioane „Stealth", — așa-zisul „avion invizibil", nedetectabil de radare —, peste 3000 de noi rachete de croazieră etc. Se are în vedere trecerea, în viitorii ani, la construirea unui avion subordbital, capabil să zboare și în spațiul extraatmosferic și care va atinge o fantastică viteză de 25 de ori mai mare decît viteza sunetului.

Desigur, susținerea unor asemenea programe de o anvergură fără precedent este în măsură să provoace grave prejudicii economiei americane și, prin lanțul interdependențelor, economiei mondiale în ansamblu. Dar, în același timp, fabuloasele comenzi pentru inițierea SDI aduc profituri exorbitante unor mari concerne americane, care au și pornit într-o adevărată goană în a-și adjudeca o parte cît mai „grasă" din miliardele de dolari puse în joc. Firme ca „MC Donel Douglas", „Martin Marietta", „Boeing", „Huges Aircraft", „Lockheed", „Grumann" sînt deja implicate în cercetările și producția legate de „războiul stelelor". Ceea ce a făcut ca ziarul „International Herald Tribune" să scrie că „în pofida unor ocazionale declarații privind pericolul la adresa păcii, nici o afacere nu înflorește în asemenea măsură ca afacerile în domeniul armamentelor" iar datele confirmă din plin acest fapt.

Avionul de vînătoare-bombardament „F-111". Un asemenea tip de aparat a fost folosit la distrugerea experimentală, cu o rachetă „Midgeman" a unui satelit militar al Pentagonului.

„Războiul stelelor" deblochează un flux de capital de peste 500 miliarde dolari — conform unor estimări costul total s-ar putea ridica pînă la 3000 miliarde dolari —, industria înarmărilor spațiale fiind ramura economică avînd cele mai alerte ritmuri de creștere: 30 la sută, în timp ce ritmul de ansamblu al economiei americane în ultimii ani nu a depășit patru la sută. Cursul acțiunilor marilor producători de arme spațiale a atins niveluri de circa 38 de ori mai mari decît în anii '70. Se apreciază că, pînă în anul 2000, contractele Pentagonului legate de proiectul SDI vor aduce profituri estimate la 250 miliarde dolari. Profituri care, bineînțeles, nu vor intra în buzunarele omului de pe stradă...

distrugerii sale într-un holocaust atomic.

Cunoscutul profesor universitar vest-german Rudolf Hickel declara astfel că „prin războiul stelelor, fantezia cinică a ațîțătorilor la război se concentrează asupra unui nou cîmp de bătălie, cerul înstelat." Dar, iată ce scriu, în marele ziar „New York Times", Henry Bienen, profesor de științe politice la Universitatea americană Princeton și U.P. Ostriker, decanul facultății de astrofizică de la aceeași universitate: „Fără îndoială „războiul stelelor" constituie tema principală a discuțiilor sovieto-americane de la Geneva asupra armamentelor cosmice și nucleare. Dar, ce gîndește americanul de rînd despre „războiul stelelor"? Se poate crea oare un sistem eficient de apărare? Dacă nu, are vreun sens să se creeze

PROIECTUL DE ÎNARMARE CEL MAI CONTESTAT

Într-un moment în care omenirea este tot mai conștientă de uriașele pericole pe care le generează escaladarea cursei înarmărilor, îndeosebi a înarmărilor nucleare, cînd cunosc o amploare fără precedent luările de poziție, acțiunile consacrate apărării vieții și păcii pe planeta noastră, proiectele vizînd transferarea cursei înarmărilor în Cosmos fac obiectul unor critici fără menajamente din partea unor oameni de știință sau a unor publicații din lumea occidentală. Și este clar pentru oricine că omenirea nu de noi proiecte de înarmare are nevoie, ci de măsuri concrete, ferme de dezarmare, menite să diminueze și apoi să elimine cu desăvîrșire înfricoșătoarea amenințare a

un sistem parțial destinat apărării rachetelor amplasate la sol? Dacă construirea unui sistem parțial ar fi periculoasă atunci are vreo rațiune să menținem programul de apărare cosmică drept atu la convorbirile cu Moscova? La toate aceste întrebări ar trebui să se răspundă: Nu, nu și iarăși nu!"

La rîndul ei agenția americană de presă UPI nota pe această temă: „Marea majoritate a fizicienilor americani apreciază că programul Inițiativa de Apărare Strategică (SDI) — cunoscut și sub numele de „războiul stelelor" — reprezintă un pas greșit într-o direcție greșită și nu poate constitui o protecție eficientă împotriva unui eventual atac nuclear."

UN CER CURAT PENTRU TINERII LUMII!

Atașată ferm nobilei cauze a păcii, România s-a pronunțat și se pronunță cu consecvență, prin vocea autorizată a președintelui Nicolae Ceaușescu, pentru oprirea militarizării spațiului cosmic, pentru utilizarea acestui bun comun al umanității numai în scopuri pașnice, în folosul progresului tuturor popoarelor. Țara noastră s-a pronunțat cu fermitate pentru realizarea unui echilibru militar nu pe calea sporirii continue a arsenalelor și a extinderii cursei înarmărilor în spațiul extraatmosferic, ci prin reducerea continuă a acestora, prin realizarea echilibrului la niveluri tot mai scăzute, în perspectiva eliberării definitive a omenirii de uriașele pericole generate de posibilitatea izbucnirii unui conflict nuclear. Din această perspectivă, proiectul „războiul stelelor" apare ca un pas potrivnic intereselor destinderii, securității și păcii, ca o nouă etapă, și mai primejdioasă, pe calea scăpării de sub control a cursei înarmărilor. Iată de ce, România a subliniat necesitatea ca Organizația Națiunilor Unite să-și asume responsabilități sporite în vederea încheierii unui tratat internațional privind spațiul extraatmosferic, precum și cu privire la organizarea unei conferințe mondiale în acest domeniu. De asemenea, țara noastră susține ideea creării unui organism specializat al Națiunilor Unite consacrat apărării spațiului cosmic. Frumosul cer albastru al planetei noastre trebuie într-adevăr păzit. El nu trebuie să devină tărîm de confruntare, cîmp de luptă sau loc de declanșare a unor apocaliptice atacuri. Cît de plastic se adresa președintele Nicolae Ceaușescu tinerilor planetei cînd spunea: „Să facem ca cerul — sub care vă întîlniți, cîntați și dansați — cerul întregii lumi să rămînă mereu senin, pentru ca stelele să poată lumina, așa cum au făcut-o întotdeauna, și pentru ca tinerii, îndrăgostiții, toate generațiile să le poată admira în liniște și pace, să se bucure de frumusețea și strălucirea lor". Sînt cuvinte iluminate de un autentic umanism, de grija cu adevărat părintească pentru destinele generațiilor de astăzi și a celor ce vor veni. Omenirea, tineretul planetei noastre nu de „războiul stelelor" au nevoie, ci de condiții mai generoase, de deplină liniște pentru a se putea forma și afirma în societate, pentru a putea duce mai departe în timp ștafeta milenarei noastre civilizații terestre, spre o lume a păcii și înțelegerii, mai bună și mai fericită.

Grupaj realizat de
AUREL PERVA

Mozaic cinematografic

Brigitte Fossey sau filmele tinereții noastre.

Joan Collins, cunoscuta vedetă dar și actrița de un profesionalism evident în diversele roluri pe care le-a interpretat (în ultima vreme rolul principal din serialul „Dinasty" i-a adus o relansare spectaculoasă).

„Salon automobilistic"

Marea minune a secolului nostru — automobilul — cîştigă, pe zi ce trece, tot mai mulţi adepţi. Şi cum majoritatea noilor automobilişti sînt tineri, ne-am gîndit să vă oferim în paginile almanahului nostru şi acest „Salon automobilistic", care va cuprinde nu numai o mulţime de curiozităţi — sperăm interesante — din lumea „pe patru roţi", ci şi cîteva amănunte instructive pentru voi, tinerii conducători auto.

RECOMANDĂRI PENTRU INCEPĂTORI

■ Primul şi cel mai important lucru la volan e să nu vă grăbiţi. Corelaţi permanent viteza cu condiţiile specifice traficului rutier, asiguraţi-vă permanent înaintea efectuării oricărei schimbări de direcţie, nu bruscaţi comenzile maşinii şi evitaţi să vă consideraţi un... as al volanului. Cel puţin, deocamdată, la început!

■ Nu uitaţi că manevra cea mai complexă şi mai plină de riscuri este depăşirea. Nu procedaţi la efectuarea depăşirilor decît atunci cînd sînt neapărat necesare şi numai după ce sînteţi sigur că s-au creat toate premisele necesare. Vă reamintim, dealtfel, etapele oricărei depăşiri: 1. Asigurarea din faţă, 2. Asigurarea din spate, 3. Semnalizarea, 4. Dublajul, 5. Semnalizarea repliem, 6. Replierea.

■ Circulaţi cît mai puţin după lăsarea întunericului şi nu porniţi noaptea la drumuri lungi! Deşi, în aparenţă, misiunea celui de la volan este simplificată, prin descongestionarea traficului rutier, condiţiile de rulaj sînt, în realitate, maicomplicate, prin reducerea mare a vizibilităţii, prin nevoia imperioasă de concentrare maximă şi prin oboseala psiho-fizică acumulată peste zi.

■ Obişnuiţi-vă să reduceţi viteza în apropierea fiecărei intersecţii, a pasajelor de trecere pentru pietoni, la tranzitarea arterelor aglomerate, cînd treceţi prin vecinătatea şcolilor, a grădiniţelor şi a locurilor de joacă pentru copii! Această obişnuinţă vă va feri de incidente neplăcute şi vă veţi convinge repede că nu greşiţi!

■ În zilele sezonului rece cînd condiţiile meteo-rutiere sînt nefavorabile, circulaţi cu prudenţă maximă şi învăţaţi să folosiţi cu predilecţie frîna de motor, care se obţine prin introducerea manetei schimbătorului de viteză într-o treaptă inferioară.

■ E foarte recomandabil ca maşina dumneavoastră să se afle permanent în cea mai bună condiţie tehnică, lucru asigurat nu numai prin obişnuinta şi complexa operaţie anuală de verificare tehnică făcută în mod obligatoriu de fiecare automobil, dar şi prin testarea periodică a mecanismelor de direcţie şi frînare. Vă sfătuim, de asemenea, să încercaţi să vă păstraţi unul şi acelaşi mecanic auto.

■ Pentru concediile şi vacanţele dumneavoastră, în care plecaţi cu autoturismul, nu uitaţi că drumurile trebuie etapizate, în porţiuni de circa 150—200 kilometri, după care e binevenită şi reconfortantă o pauză de odihnă, de circa 15—30 minute. Nu încărcaţi maşina prea mult, repartizaţi şi greutatea şi persoanele astfel încît să nu stricaţi ţinuta de drum a autoturismului. Şi nu vă grăbiţi, amintindu-vă că radarele sînt prezente peste tot, ziua şi noaptea!

■ Aveţi încredere în centura de siguranţă, care nu este un detaliu de... decor în maşină, ci un accesoriu foarte important pentru siguranţa dumneavoastră şi a pasagerului din dreapta. Iată de ce, înainte de fiecare pornire a motorului formaţi-vă reflexul de a vă cupla centura de siguranţă, care n-o să vă incomodeze şi care vă poate salva viaţa, în caz de accident!

1

2

3

4

SPORTUL PE PATRU ROȚI

■ Să ne oprim, întîi, în lumea raliurilor, unde continuă să se afle „la modă" micuțul dar fabulosul „Peugeot 205 Turbo 16", mașina de sport a anului 1985 și, pînă acum, cu șanse mari de a-și reedita performanța. Dominînd copios Campionatul mondial de raliuri la ultima ediție și retezînd astfel lungul șir de succese al nu mai puțin celebrei „Audi Quattro", mașina realizată în comun de firmele „Peugeot și Talbot" nu are încă rival pe măsură, deși multe mărci se străduiesc să atace puternic, între ele numărîndu-se „Lancia" și Toyota Celica. Iată, în imaginile alăturate, o mostră a posibilităților „Peugeot"-ului (fotografia 1) și tentativa făcută de „Lancia" (fotografia 2). Să recunoaștem, plonjoanele sînt la fel de spectaculoase, ca și mașinile!

■ Sezon agitat pe circuitele formulei 1 unde, la ora cînd scriem aceste rînduri, lumea piloților este zguduită de tragicul accident al italianului Elio De Angelis, la antrenamentele de pe circuitul francez „Paul Ricard" de la Castellet. Și, totuși, bolizii merg înainte, cu vitezele lor amețitoare, care depășesc frecvent 200 km/h... (fotografia 3).

■ Și-acum, venind vorba despre viteză, să ne întoarcem privirea și spre cele trei mașini-rachetă de alături, mașini de care se leagă recordurile lumii la viteză terestră, recorduri care țin mai mult de puterea bolizilor de a nu... decola de pe piste, pentru a-și lua zborul ca avioanele. Nu de alta, dar vitezele lor au ajuns să depășească lejer pînă și vitezele de croazieră ale unor obișnuite avioane de linie, inclusiv „Boeing 727". Astfel, mașina „Blue Flam" (din fotografia nr. 5), pilotată de

5

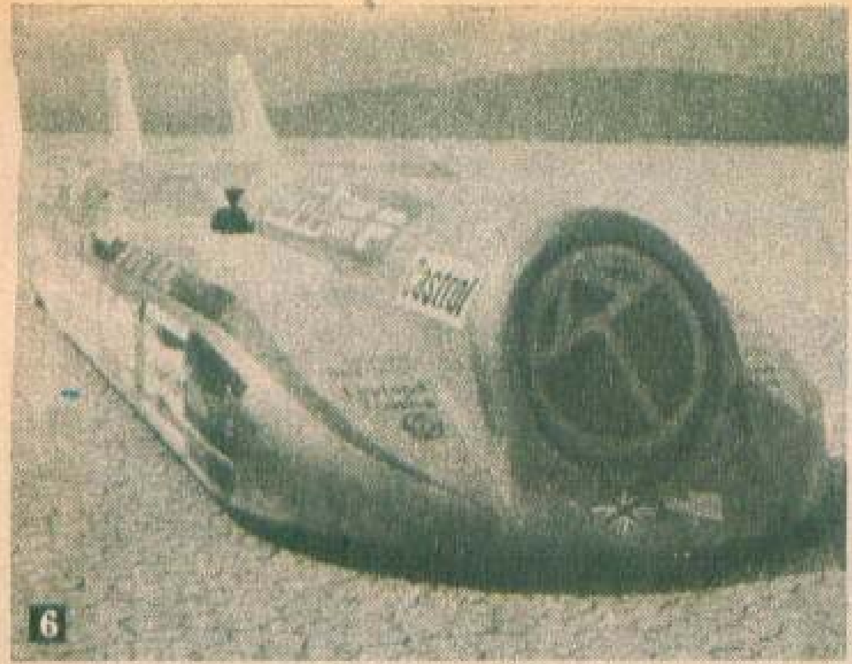

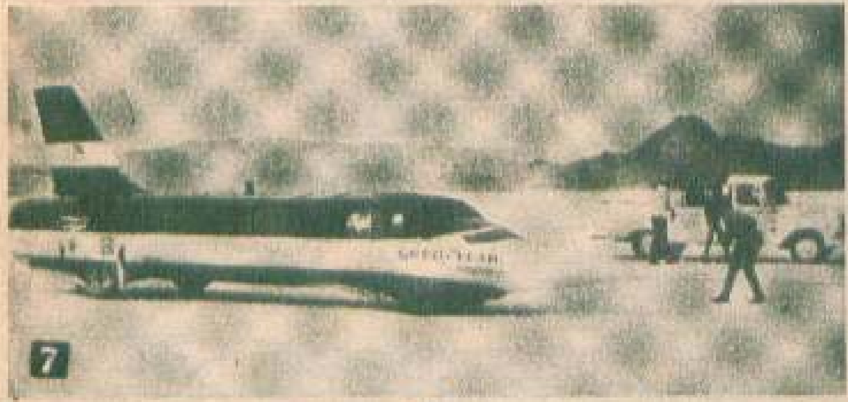

Gary Gabelich, a fost prima din lume care a reuşit să depăşească 1000 km/h, realizînd, în 1970, pe pista de sare din Boneville, fantastica viteză de 1001,667 km/h! Scurt timp după aceea, o altă maşină, numită „Thrust II" şi pilotată de Richard Noble, a dus recordul mondial la 1014 km/h, pentru ca, în 1979, cascadorul american Stan Barett să reuşească, cu

Budweiser Rochet", un record de 1027,788 km/h. Din păcate pentru Stan, însă, recordul nu a fost omologat, întrucît — fiind realizat pe pista aeroportului militar Edwards, din California — n-a fost cronometrat de oficiali special desemnați în acest scop, ci de lucrătorii serviciului radar al aerobazei! Înaintea lui Barett, o altă mașină — „Spirit Of America" — pilotată de Craig Breedlove, și arătînd realmente ca un avion (fotografia 7) n-a reușit „decît" 1019,469 km/h! Văzînd mașinile respective și performanțele lor,poate vă gîndiți că, gonind pe șosea, cu automobilele dumneavoastră, cînd treceți de 100 km/h — ceea ce nu e deloc recomandabil! — vă situați, eventual, la nivelul recordului mondial din... 1899 (105 km/h), întrucît cel din 1906 era deja de 205 km/h, ceea ce nu ne e la îndemînă!

■ Și-acum, o „obișnuită" mașină de serie, una de oraș adică, pe numele ei — celebru — „Lamborghini", prenumele fiindu-i Countach. Prezentată acum doi ani, la Salonul de la Geneva, ea a tăiat respirația multor miliardari și multor stele de film, pentru care a și fost făcută, de altfel, întrucît un om de rînd n-ar prea avea cu ce s-o cumpere! Pe scurt, creația inginerului italian Giulio Alfieri este o super-mașină de două locuri, cu tracțiune integrală și un motor cu 12 cilindri în V, de 5167 cmc, care dezvoltă 455 C.P. Viteza maximă — 295 km/h iar timpul necesar pentru a atinge 100 km/h de la plecarea din loc, exact... 5 secunde! Dacă nu vă place culoarea roșie, există pentru amatori și negrul cel mai negru, eventual metalizat! deși vă sfătuim să rămîneți la mașina pe care v-o prezentăm în imaginile 8 și 9!

VITEZA ȘI MARII PILOȚI

■ Zice Jim Clark, unul dintre cei mai celebri piloți: „Viața alergătorilor de curse este periculoasă și, cu cît devine mai intensă, cu atît probabilitatea de accident se mărește".

■ Adaugă Niki Lauda (după accidentul suferit la Nurburgring): „Viața este mai scumpă decît un titlu mondial!"

■ Completează James Hunt: „Am dorit să ajung campion al lumii și am ajuns. Un singur lucru întunecă gîndurile mele: frica de accident. Pentru noi, piloții, teama de moarte este o realitate, pe care nu văd de ce am ascunde-o!"

■ În 1959, Mike Hawthorn, proaspăt campion al lumii, mergea cu un „Jaguar", spre Londra. Abordînd o curbă cu viteză prea mare, fiind luna ianuarie și șoseaua alunecoasă, a derapat, izbindu-se violent într-un copac de la marginea drumului. El, pilotul care alergase pe atîtea circuite cu 200—300 km/h, eșua definitiv pe o șosea banală, într-un viraj banal!...

■ În 1966, Nino Farina, alt maestru al circuitelor, murea la fel de tragic și de stupid, pe o șosea oarecare, din cauza vitezei prea mari și a riscului inutil cu care negociase un viraj de drum public!...

Grupaj realizat de
TOMA ALEXANDRESCU

UMOR

Dialog la telefon:
— Alo. — Otopeni?... Care este durata unui zbor București—Oradea?
Funcționarul, cu un aer afectat:
— Un minut, tovarășă...
Clienta:
— Mulțumesc. Și închide telefonul.

*

— Aveți ceasuri cu cuc?
— Desigur. Priviți vă rog, ultimul nostru model.
— Deci, cînd e ora exactă, iese cucul și face Cu-Cu?...
— Nici vorbă, de așa ceva. Acesta e ultimul tip:
Cînd e ora exactă, apăsați pe acest buton, iese un cuc și întreabă cît e ceasul...

Un ceasornic și o pendulă merg împreună, pe un drum plin de hîrtoape. La un moment dat, ceasornicul se oprește.
— Ce faci, nu mai mergi? îl întreabă pendula.
— Nu, trebuie să mă întorc.

*

— Salutare Mitică! Cum te mai simți cu astenia?... Să știi că arăți mult mai bine...
— Păi da... tocmai veneam de la doctor. Știi, mi-am făcut o radiografie la creier și nu mi-au găsit nimic!

EL MUNDIAL

MEXICO 86 MEXICO 86 MEXICO 86

**DE PE „PLATOURILE AZTECE",
SUB SOARELE FIERBINTE AL MEXICULUI —
PE TERENUL... COMENTARIILOR ŞI AMINTIRILOR**

Febra „Mundial-ului" ne-a cuprins pe toţi şi, iată, ne-a părăsit pe toţi. „Zeul Fotbal" s-a retras cu întregul său alai. Cortina a căzut odată cu ultimul fluier de la finala de pe „Azteca". Marea „fiestă" cu peste 2,5 milioane spectatori şi cu peste 2 miliarde de telespectatori s-a terminat şi ea, mai întîi, acolo la Ciudat de Mexico, în orele fierbinţi ale finalei, apoi, ca o puternică reverberaţie, în toată lumea, dar mai ales la Buenos Aires, unde în întîmpinarea eroilor au ieşit 800 000 de citadini din cele 12 milioane cîte numără metropola argentineană ca şi la Napoli, oraşul-Vulcan pentru fotbal, care l-a adoptat pe copilul teribil al fotbalului mondial — argentinianul de 25 de ani, Diego Armando Maradona — ca şi la Paris, Bruxelles, în Anglia, R. F. Germania... Totul, în acest sfîrşit, s-a derulat într-un entuziasm delirant, apocaliptic. Acum trăim momentul retrospectivelor, al reflecţiilor şi amintirilor. Intră în funcţiune „secretarul" memoriei. Pretutindeni, pe Terra — acolo unde fotbalul este o realitate socială — a venit binemeritata vacanţă fotbalistică. Un episod s-a încheiat, un eveniment mondial s-a consumat, altele, la fel de palpitante şi dramatice, din istoria balonului rotund, pe care le-aşteaptă lumea, cu emoţie, cu interes şi înfri-

Echipa ARGENTINEI – campioană mondială – 1986

În fotografia, de la dreapta la stînga: Diego Maradona, Nery Pumpido, Jose Juis Cuciuffo, Oscar Ruggeri, Jose Luis Brown, Sergio Batista, Hector Enrique, Julio Olarticoechea, Ricardo Giusti, Jorge Valdano, Jorge Burruchaga.

gurare, se pregătesc încă de pe acum: preliminariile „olimpice" şi ale Campionatului european, „Cupele europene", campionatele interne... Doar organizatorii turneului final din Mexic nu şi-au închis birourile şi dosarele, ora încheierii conturilor şi bilanţurilor încă nu s-a isprăvit. E un fel de „colocviu al contabilităţii". Cronicarii, în schimb, după ce au pus pe mai multe coloane meciuri jucate, victorii obţinute, draw-uri şi înfrîngeri suferite, goluri marcate şi primite, acordînd puncte şi stabilind şi clasamente de tot felul, şi-au terminat şi ei obositorul şi solicitantul travaliu. Jucătorii şi antrenorii lor, cei harnici şi puternici, cei talentaţi şi ambiţioşi stau, cum se spune, în fruntea mesei. Cei care au gustat mai mult din „cupa înfrîngerii" părăsesc „înalta societate", cu ochii-n pămînt, făcînd loc altora, dar cu gîndul de viitor animaţi de speranţă, ambiţie şi încredere. Comentariile, însă, continuă. Se trag concluzii, se desprind învăţăminte, se fac planuri de viitor...

Cum se ştie, din patru în patru ani, în cinstea „Zeului Fotbal" se organizează un Campionat Mondial unde vin să-şi încerce forţele, talentul şi... norocul cele mai bune 24 echipe din lume. Din circa 150 federaţii cîte sînt. După O.N.U., organizaţia cea mai numeroasă este F.I.F.A., la care sînt afiliate aproximativ 150 de federaţii naţionale. Fotbalul este un fenomen social cu puternice rezonanţe în lumea contemporană. Totul — munca, eforturile, pasiunile, realizările pe plan intern şi internaţional se raportează la participarea sau neparticiparea la acest turneu. „A fi sau a nu fi"... este întrebarea ce se potriveşte de minune. În ce ne priveşte, noi nu am fost la „El Mundial" Mexico '86. Motive, cauze, explicaţii se cunosc.

Despre ceea ce au însemnat marile bătălii de pe „platourile mexicane", mai exact, prin ce s-au materializat ele, vom vedea mai încolo! Fiecare turneu final este un scenariu fabulos, cu episoade alcătuite din fapte, întîmplări şi anecdote pline de viaţă şi de neprăvăzut, care nu se mai repetă niciodată, purtînd, deci, emblema unicităţii, a ineditului. Drept care ele trec în legendă. Pînă şi statisticile devin mici istorioare, fragmente de viaţă intensă, autentică. Un meci, spre exemplu, este reprezentat într-o descriere concretă, cifrică, prin scor. În finala C.M. Argentina a întîlnit echipa R. F. Germaniei pe care a învins-o cu 3—2. În cele 90 de minute s-au petrecut, însă, pe teren şi în lumea fotbalistică lucruri extraordinare, ca în fiecare meci important, decisiv, de altfel, ce nu pot fi cuprinse poate într-o carte sau... într-o viaţă de om! Tocmai pentru că în acel meci şi-au măsurat forţele două echipe aşi ai balonului rotund, 22 sau 24 sau 26, cifră maximă, dacă se efectuează ambele schimbări la amîndouă echipele, — din care fac parte atîtea vedete ale gazonului. Între ele şi un super-star! Un astru al fotbalului mondial al momentului — argentinianul de 25 de ani, Diego Armando Maradona, jucătorul considerat, pe drept, numărul unu al ediţiei a 13-a a C.M. din Mexic.

Dar înainte de a întreprinde o călătorie imaginară prin spaţiul mexican şi culisele „Mundial-"ului să stabilim cîteva adevăruri fără replică, circumscrise într-un perimetru al faptelor şi realităţilor.

Prima constatare ar fi că acest turneu final a fost dominat de echipele europene. Chiar dacă scorul este favorabil fotbalului sud-american: din cele 13 ediţii, de 7 ori au cucerit „Cupa Mondială" echipele de pe continentul la-

Reprezentativa R.F.G. – vicecampioană mondială

tino-american, de 6 ori cele de pe bătrînul continent. De ce? În ultimele două faze — semifinalele și finalele — europenii au deținut pondere: 6 finale s-au jucat între echipele europene, cinci între reprezentante ale celor două continente... fotbalistice și numai două între echipe sud-americane. Să luăm ca argumente „semifinalele" ultimelor ediții: s-au calificat în 1974 1. R.F. Germania 2. Olanda, 3. Polonia, 4 Brazilia; în 1978 egalitate, 2—2, Argentina — care a și cîștigat titlul pentru prima oară și Brazilia, pe de-o parte, și Olanda, Italia; în 1982 1. Italia 2. R.F.G. 3. Polonia, 4 Franța, acum în 1986, trei sînt europene R.F.G., Franța, Belgia și doar campioana, Argentina, din America de Sud...

În limbajul fotbalului nu s-a schimbat mai nimic. Aceleași modalități de exprimare pe gazon: jucătorii sud-americani au etalat o tehnică rafinată și fantezie, cei europeni mizînd pe vigoare și precizie, practicînd un fotbal gîndit ca un sistem în care inteligența tactică își spune cuvîntul. Argentina s-a desprins, în cîștigătoare, pînă la urmă, datorită acelui jucător-fenomen, care este Maradona, dar și pentru că inspirația și atacul a cîștigat forță, iar apărarea a împrumutat din tenacitatea și geometria europeană. Calitativ „El Mundial" n-a fost, după opinia noastră și a multor altora nici mai bun, nici mai slab ca alte sau ultimele ediții. Au existat meciuri de înalt nivel tehnic și spectacular, au existat și partide mediocre. Cel mai frumos și mai tensionat a fost, indiscutabil, meciul Brazilia — Franța, de fapt, prin atributele lui, o veritabilă finală. Ca surprize? Și de data aceasta pronosticurile au fost dezmințite. Mari specialiști, antrenori, jucători, computere, sondaje de opinie, cititori în stele au dat alte echipe în semifinale, procentul majoritar obținîndu-l Brazilia, U.R.S.S., Anglia și... Danemarca — aceasta din urmă pentru prima dată într-o finală. Dar au promovat cu totul altele în această fază: Argentina, R.F.G., Franța, Belgia.

Apoi: toată lumea se aștepta să strălucească marile vedete aliniate la start, brazilienii Zico, Socrates, Junior, francezii Platini, Tigana, Giresse, danezii Elkjaer-Larsen, Lerby și Laudrup, englezii Lineker și Brian Robson — care accidentat nici n-a apucat să joace, italienii Altobelli, Conti și Rossi — golgeterul C.M. din Spania n-a jucat nici măcar un minut — vest-germanii Förster, Völler și Rummenigge, polonezii Boniek și Smolarek, mexicanul Sanchez de la Real Madrid, belgienii Scifo și Ceulemans, dar n-a strălucit, decît un singur jucător, acesta a fost argentinianul Maradona, jucătorul-total, jucătorul-echipă, jucătorul-spectacol cum l-au definit ziariștii. Fiecare C.M. a consacrat o mare vedetă: să ne reamintim de Pele, Eusebio, Gerd Müller și Beckenbauer, Bobby Charlton și Bobby Moore, Boniek, Platini, Whiteside etc. etc. Acest turneu final n-a „descoperit" nici un mare jucător!? Maradona era demult un super-star. Pe lîngă multe alte concluzii și învățăminte ce se pot desprinde — asupra cărora vom mai insista și medita în secvențele următoare — un adevăr e limpede: echipe considerate out-sidere (vezi Marocul sau Algeria) au evoluat la rangul de vedete — și au consacrat cîteva vedete din rîndurile lor — ceea ce ne determină să apreciem evoluția calitativă a fotbalului din alte zone geografice ale globului și, în sfîrșit, principala temă de meditație: totdeauna, în turneele finale ale C.M., s-au impus, pînă la urmă, și au cucerit titlul acele echipe care au avut un jucător genial. Dacă nu un jucător fenomenal, atunci neapărat doi, trei de super-clasă, aflați într-o formă

de zile mari. E nevoie oare să mai revedem lista? Dacă spunem Pele, Garrincha, Zico, Socrates, Maradona, Beckenbauer, Müller, Cruiff, Kaiser, Neeskens, Eusebio, Kempes, Rossi, Zoff, Tardelli. Încă o observație-concluzie legată de aceasta: în Mexic s-a impus jocul colectiv, talentul și fantezia vedetelor au fost subordonate mecanismului tactic al echipelor. Cazul Argentinei, cu Maradona, este un exemplu fără replică.

Sigur, ca orice turneu final, și acesta din „țara aztecilor" a furnizat surprize de proporții — eliminarea prematură și nedreaptă a echipei Uniunii Sovietice, cu un debut atît de furtunos, părăsirea scenei prea devreme de Portugalia, Danemarca sau Anglia, rămîne, apoi, în memorie, prin surpriza marocană — echipa Marocului a cîștigat seria cu Anglia, Polonia și Portugalia — incredibil dar adevărat, să nu uităm fantasticele și dramaticele prelungiri încheiate cu lovituri de la 11 m — faptul demonstrează echilibrul de forțe — impresionantul „serial" francez cu fostele campioane mondiale, Italia, R.F.G., Brazilia; meciurile în care un fachir — Maradona — și-a dus o echipă de soliști, dar maeștri în a improviza, pe culmile gloriei, cucerind șase victorii din șapte meciuri (un egal 1—1 cu Italia) marcînd 14 goluri și primind numai cinci, după cum, această ediție mexicană a Cupei Mondiale, rămîne în memorie și printr-o serie de date — căldura toridă, în care s-au desfășurat meciurile și altitudinea care au dezavantajat echipele europene, ca și printr-o serie de „atentate" la fair-play, datorate în inconsecvenței arbitrajului și erorilor unor arbitri, apoi durítatea turneului prin lungimea sa, insatisfacții provocate de organizare și multe altele care au lăsat un gust amar ce greu se poate șterge. Un Campionat Mondial, prin tot ce are el mai omenesc, universal și inedit, creează sau schimbă, cu adevărat, destine umane...

Despre toate acestea și nu numai despre ele — mai detaliat în capitolele ce urmează.

● „CAVALERII FLUIERULUI" ÎN NEGRU ȘI ÎN... OFSAID

Dacă nu mă înșel, cifra exactă de arbitri invitați de FIFA să oficieze la „El Mundial"-ul mexican este de 36. Ei au fost obligați să sosească pe „platourile mexicane" mai devreme cu o săptămînă. În primul rînd, pentru a se aclimatiza; în al doilea rînd, pentru a fi instruiți cu ultimele detalii, noutăți și... indicații privind modul cum să presteze arbitrajul la actuala ediție a C.M. Cît de omogen, cît de corect, cît de fair-play a fost arbitrajul la meciurile „El Mundial"-ului s-a scris. A existat o mare discrepanță de la o zonă geografică la alta, experiența, condiționată de nivelul de dezvoltare a activității fotbalistice în țările de origine, punîndu-și amprenta pe maniera de arbitraj. Cîți arbitri, atîtea stiluri. Cu alte cuvinte, fiecare cu maniera lui de a conduce un joc. Unii foarte largi, lăsînd jocul liber, alții foarte drastici, fragmentîndu-l. Unii au anulat goluri valabile, alții au validat goluri neregulamentare. Vreți și exemple? În meciul URSS-Belgia, Scifo și Ceulemans au egalat, la 1—0 și 2—1, de fiecare dată, din ofsaid, arbitrul suedez Fredriksson validînd golurile, efectul — eliminarea timpurie a uneia din cele mai puternice echipe. În meciul Argentinei cu Anglia din „sferturi", Maradona a înscris „cu mîna lui Dumnezeu, dar cu capul lui... Maradona", cum a declarat el însuși; arbitru — tunisianul Bennaceur, de profesie... electronist; un alt cavaler intrus, australianul Bambridge, care a anulat, vă amintiți un gol valabil al spaniolilor în meciul cu Brazilia; în întîlnirea Mexicului cu Paraguayul, de data aceasta englezul

George Courtney, de profesie... profesor, a acordat un penalty gratuit gazdelor! Și n-au fost singurele erori atît de controversate.

În concluzie, au fost arbitri care au dictat penalty-uri cînd nu o impunea litera regulamentului, alții nu „suflau" cînd faultul sau hențul în careu erau clare ca lumina zilei. Dar într-un asemenea maraton fotbalistic — 52 meciuri, pe parcursul a patru săptămîni — lucrurile nu pot fi perfecte, mai ales cînd la startul competiției s-au reunit echipe, antrenori și oficiali de pe toate meridianele Terrei. Stilurile atît de diferite de a conduce meciurile, inadvertențele în raport cu regulamentul ne-au sugerat,

la un moment dat, şi ideea că s-ar putea ca ele să aibă la origine, între altele şi trăsăturile de caracter ale arbitrilor, trăsături care nu pot fi definite fără să vedem şi o legătură între ele şi psihologia indivizilor, comportamentul lor social şi mergem mai departe cu legătura de la cauză la efect — asupra cărora îşi pune amprenta, cu putere de influenţare, profesia. Deci nu vi se pare interesant să vedem ce profesii, ce preocupări au în viaţa de toate zilele cavalerii fluierului acreditaţi în Mexic?

Îi luăm la întîmplare, fără criterii valorice sau preferenţiale.

Primul... românul **Ioan Igna**, din Timişoara (46 ani) este profesor; debut internaţional în 1984; principalele competiţii la care a oficiat: „cupele europene" la fotbal, Campionatul mondial de juniori 1981, J.O. 1984; el a oficiat la trei partide, ca tuşier, şi la alte două la centru: RFG — Scoţia, 2—1, şi poate cel mai important meci din „sferturi", Franţa — Brazilia, considerat o adevărată finală. A fost de departe, cel mai frumos meci, în care s-au confruntat două stiluri, două şcoli. Partida a avut şi un suspans dramatic, învingătoarea — Franţa — fiind decisă după prelungiri (1—1) prin executarea loviturilor de la 11 m, cînd au ratat Socrates şi J. Cesar, iar pentru francezi, Platini. Scor final 5—4 şi... nota 10 pentru românul Ioan Igna; **David Socha** (SUA) — 53 ani (!?) este de profesie restaurator; **Gabriel Gonzales** (Paraguay) — 44 ani, profesor de istorie; **Luigi Agnolin** (Italia) — 43 ani, profesor; a condus meciul URSS — Ungaria, 6—0 (!) scorul C.M.; **Victoriano Sanchez Arminio** (Spania) — 44 ani, este reprezentantul unei firme de comerţ; **Jose Martinez Bazan** (Uruguay) — 44 ani, este comerciant; **Carlos Alberta de Silva Valente** (Portugalia) — 40 ani, este şef de serviciu la Regia portugheză de tutun; **Shizuo Takada** (Japonia) — este comerciant; **Ali Bennaceur** (Tunisia) — 42 ani, este electronist; **Horst Brummeier** (Austria) — 41 ani este funcţionar; **Idrissa Traore** (Mali) — 39 ani, este consultant juridic; **Siegfrid Kirschen** (RD Germania) — 43 ani, este profesor; **Joel Quiniou** (Franţa) — 36 ani este cadru administrativ; **George Courtney** (Anglia) — 45 ani este profesor; **Volker Roth** (RFG), 44 ani — industriaş (a arbitrat meciul Steaua—Anderlecht de la Bucureşti); **Jan Kaiser** (Olanda), 46 ani — responsabil sportiv; **Erik Fredriksson** (Suedia), 43 ani, funcţionar; **Christopher Bambridge** (Australia), 39 ani — funcţionar la relaţii publice; **Romulo Mendez Molina** (Guatemala) 48 ani, profesor de educaţie fizică; **Jamal Al-Sharif** (Siria), 32 ani(!?), funcţionar;**Valeri Butenko** (URSS) 45 ani, profesor; **Carlos Esposito** (Argentina), 45 ani — comerciant; **Berny Ulloa Morera** (Costa Rica) — 36 ani, este industriaş; **Jesus Diaz Palacio** (Columbia) — 32 ani, cel mai tînăr arbitru la „El Mundialul" mexican, este comerciant şi arbitrul finalei, brazilianul **Romualdo Arppi-Filho**, care îi succede compatriotului său, **Arturo Coelho**, cel ce a condus finala din Spania, Italia—RFG. Deci, la ultimele două finale — doi brazilieni. Aşa e dacă preşedintele FIFA, „magnatul cafelei" este brazilian...!

Ce-ar fi de constatat după lectura acestei liste incomplete? Că domină arbitrii-profesori. Ni se pare firesc, întrucît ei prezintă garanţia unui echilibru stabil, a judecării vii, reale, exacte a situaţiilor, au pedagogia comunicării cu oamenii, cu tinerii, fără exacerbarea gesticulaţiei care uneori irită spiritele. Profesorii îşi intemeiază, totdeauna, judecăţile, opţiunile pe temeiul adevărului. (Ceea ce n-a fost cazul, cum am văzut, cu englezul Courteney). Dar la noi, arbitrii-profesori sînt, din păcate, o rara avis. Promitem o evaluare similară şi vă asigurăm că vom face „descoperiri" interesante privind, mai ales, principiul promovării lor prin... profesii şi ocupaţii!

● UN BILET PENTRU FINALA DE PE „AZTECA" LA „BURSA NEAGRĂ" — SALARIUL PE TREI LUNI AL UNUI MUNCITOR!

Printre alte curiozităţi, cum să le zicem, ciudăţenii, sau realităţi aspre, agenţiile de presă au relatat multe aspecte privind „bursa neagră" a biletelor. Pentru a-şi asigura beneficii cît mai mari organizatorii au condiţionat vînzarea obligatorie a seriilor de bilete. Aşa că unii dintre spectatori, cu spirit comercial, puşi pe afaceri, au renunţat, contra unor sume mari, la bilete chiar pentru meciuri foarte importante din fazele finale. Aşa s-a ajuns ca preţul unui bilet pentru finala Argentina — R.F.G., la tribuna A, de pe „Azteca" să se ridice, la „bursa neagră", la enorma sumă de 120 000 de pesos, ceea ce reprezintă salariul mediu pe trei luni al unui muncitor mexican!

Din cauza aceloraşi rigori financiare, determinate de conjunctura în care Mexicul s-a angajat să fie gazda „El Mundialului" — după ce Columbia îşi declinase oferta, S.U.A. nereuşind să convingă F.I.F.A., c-ar putea

face propagandă fotbalului, iar Brazilia, care solicitase, la un moment dat, organizarea turului final, a renunțat și ea, tot din motive financiare, conjunctură survenită în urma acelui devastator cutremur, care a afectat, în principal, Mexico City. Comitetul de organizare a încercat să pună în vînzare toate locurile. A izbucnit însă, înainte cu cîteva luni de începerea competiției, un adevărat „război" între proprietarii de locuri și organizatori. Și nu e vorba de cîteva sute sau chiar mii, ci de zeci de mii de locuri!

În Mexic există acest obicei ca cluburile, proprietare ale stadioanelor, să vîndă locuri pe o perioadă de... 99 ani sau pe viață, ceea ce înseamnă că se pot lăsa moștenire, din generație în generație și că, în consecință, le dă dreptul cumpărătorilor, adică proprietarilor, să participe, fără bilet, la toate manifestările, de orice fel, organizate în incinta stadioanelor respective. Conflictul a izbucnit la Leon unde, la stadionul „Nou Camp", 1 500 de proprietari dețineau 4 000 locuri. Apoi „războiul" s-a extins la stadioanele „Azteca" din Ciudad de Mexico, „Jalisco" din Guadalajara, la cele din Puebla, Irapuato etc., care totalizau, cum spuneam, zeci de mii de locuri achiziționate. Inițial conducătorii cluburilor le-au propus o soluție de compromis: să cumpere bilete cu o reducere de 30%. Dar, cu cîteva excepții, aceștia au refuzat oferta. Problema a ajuns în justiție, pe masa comitetului de organizare și la F.I.F.A. Pînă la urmă conflictul a fost aplanat, cluburile suportînd o parte, destul de substanțială, din costul biletelor, nu atît însă pentru a nu leza dreptul de proprietate, cît pentru a nu-și înlătura cea mai sigură garanție a veniturilor financiare.

Scumpete mare la „El Mundial". De altfel trebuie spus că, la achiziția inițială, o serie de bilete, cuprinzînd 9 meciuri, inclusiv meciul de debut și marea finală, costa 180 dolari. Pe urmă la „bursa neagră" cotele au urcat vertiginos ajungînd un set — așa cum publicau ziarele mexicane — la 1 000 de dolari și chiar mai mult.

Deși organizatorii încă n-au comunicat „cifrele de afaceri" rezultate în urma desfășurării „El Mundial"-ului, veniturile și cheltuielile — să sperăm că nu sînt în pagubă, dacă „reclamele au mers", „transmisiile radio și TV au mers", dacă și turismul, pînă la urmă cu toată scumpetea și teama de cutremure tot a adus 40 000 turiști și... 120 milioane dolari și dacă, s-a bătut recordul la vînzarea biletelor cu aproape 2,5 milioane spectatori — rambursarea echipelor participante a fost comunicată: 675 000 dolari pentru echipele eliminate — opt la număr — din primul tur, 900 000 pentru cele eliminate în „optimi", 1 125 000 pentru cele care au „dispărut" din „sferturi" și 1,5 milioane dolari pentru ultimele patru, rămase: Franța, Belgia și Argentina — ultimele două avînd, în plus... gloria! Se cunosc și primele acordate de federațiile naționale pentru finală — pentru victorie! Argentina — 40 mii dolari de jucător, R.F.G. — 50 de mii! Au cîștigat cei cu... prima mai mică! Fotbalul, o știm, e plin de paradoxuri, de surprize și... afaceri!

● RECLAMA — SUFLETUL... FOTBALULUI

Sînt sporturi care cîștigă foarte mult din reclamă. Un campionat mondial sau european — la orice disciplină, dar mai ales la fotbal — cere mulți bani, deci multe cheltuieli. Jocurile Olimpice sînt invadate și ele, fie direct, prin prezentarea firmelor sau a produselor, în săli sau pe terenuri — fie prin echipamentul sau materialele sportive cu care evoluează concurenții. Tenisul, așa cum se poate vedea la marile turnee, este copleșit de reclame. Dar fotbalul nu poate fi egalat. Stadioanele care găzduiesc partidele oficiale din preliminariile C.M., C.E. sau „cupele europene", apoi meciurile din turneele finale se ilustrează printr-o adevărată beție exacerbată de reclame. Turneul final din Mexic '86 n-a făcut excepție. Cele 12 stadioane-gazdă au oferit, cu ostentație, o imagine ce ne-a sugerat că reclama este nu numai sufletul comerțului, ci și al fotbalului. La „Azteca", din Ciudad de Mexico, imensul șir de reclame din jurul stadionului, dar mai ales înghesuiala de la porți împiedicau, pur și simplu, spectatorii, mai ales cei din rîndurile de jos, să urmărească golurile, fazele de poartă, acțiunile de pe teren. Ziariștii și fotoreporterii au protestat la organizatori că nu-și pot exercita profesia din această cauză. Într-adevăr, numai la „Azteca" — cel mai mare stadion din America Latină, după Maracana de la Rio de Janeiro — capacitate, pe locuri, 110 582 persoane — au fost cîteva zeci de reclame, în toate culorile și cu toate înscrisurile specifice, pe care le vedem atît de des pe obiecte, produse și ambalaje. Iată cîteva din ele care au invadat „piața reclamei" la „El Mundial", pe locul întîi situîndu-se, cum se va putea constata, firmele japoneze: Canon, Seiko, Fuji-Film, JVC — VHS Video-Tape, Coca — Cola, Philips, Bata, Camel, Cinzano, Arena, Sport-Billy, Opel, Koblinger Lux, Gilette, Budweiser, Vitasay, Agip, Kupplungen-Luk etc. Așadar, de la băuturi și răcoritoare, de la țigări și lame de ras, de la lapte praf și încălțăminte, articole sportive, la aparate foto, ceasuri, aparate video, radio și casetofoane, automobile... Un arsenal întreg care reprezintă, în esență, bani, sume imense, afaceri de zeci de milioane pentru organizatori...

CÎND CLASAMENTELE ADUC TITLURI, GLORIE, FERICIRE ŞI... TRISTEŢE ŞI REGRETE

Orice competiţie sportivă, fie că se desfăşoară la o singură disciplină, cum este Campionatul Mondial de fotbal, fie că are loc la mai multe, cum sînt, spre exemplu, Jocurile Olimpice sau Universiadele se încheie odată cu stabilirea unor ierarhii, a unor clasamente care se alcătuiesc în funcţie de rezultatele obţinute. Ele exprimă echilibrul de forţe la un moment dat în sporturile respective. Denotă, în acelaşi timp, gradul de dezvoltare, valoarea lor în ţările de origine. De aceea învingătorii, campionii devin eroi naţionali, iar victoriile, succesele stimulează, pînă la stări explozive, de euforie şi bucurie nemărginite, şi, de ce să nu spunem, sentimentul de mîndrie patriotică. În Argentina succesul echipei lui Maradona a fost sărbătorit de întreaga ţară, însuşi preşedintele ţării, Raul Alfonsin i-a primit pe „eroii" de pe „Azteca", la palatul prezidenţial, venind direct de la aeroport, împreună cu gloriosul trofeu — o „Cupă Mondială" cîntărind 5,300 kg aur masiv, imaginînd, ca simbol, patru sportivi ce ţin pe umeri globul pămîntesc — i-a felicitat cu căldură şi mare bucurie, s-a întreţinut cu ei, au băut împreună cupa de şampanie, simbol al victoriei, în cinstea zeiţei Fortuna.

Un ziar din Buenos Aires, care deobicei nu acordă nici un rînd sportului, „Ambito financiero", de data aceasta a consacrat o pagină evenimentului, intitulînd-o, nici mai mult nici mai puţin, decît „Ţara este fotbalul!" Maradona, căpitanul echipei şi principalul artizan al victoriilor succesive, a fost făcut „cetăţean de onoare" al metropolei, iar ziarele s-au întrecut în a-l defini ca „un jucător genial", „super-starul ultimului deceniu", „erou naţional", „Argentina înseamnă Maradona... şi alţi 10 jucători"... „Maradona nu va muri niciodată". Într-adevăr, eroii nu mor niciodată. Alţi ziarişti — e drept, nu din ţara de origine, cum vom vedea — s-au încăpăţînat să-l facă, pe Maradona, în căutarea de metafore şi superlative... „regele" Argentinei, numindu-l „Diego I"! Succesul echipei lui Maradona şi principalul erou al „El Mundialului" a provocat, la Napoli, în Italia, oraşul care l-a adoptat pe „Dieguito", un entuziasm delirant, suporterii echipei napolitane în care joacă Maradona au ovaţionat pe străzi, purtînd portretul idolului lor.

Dar pentru că despre evenimentele de pe „platourile aztece" mai e vorba în acest grupaj consacrat „El Mundialului" mexican '86, care prin întîmplările lui fabuloase intră în amintire şi chiar în legendă, să transcriem cîteva din clasamentele pe care le furnizează o asemenea grandioasă manifestare.

Acest capitol este al statisticilor care, nu de puţine ori, sînt deosebit de semnificative. Ierarhiile aduc şi fericire şi... tristeţe! Totul depinde de victorii şi înfrîngeri. Am putea alcătui un clasament obişnuit, cu punctaje, dar n-ar fi deloc realist, deoarece după prima lui etapă, turneul final a fost eliminatoriu şi numărul de meciuri diferă foarte mult. Totuşi...

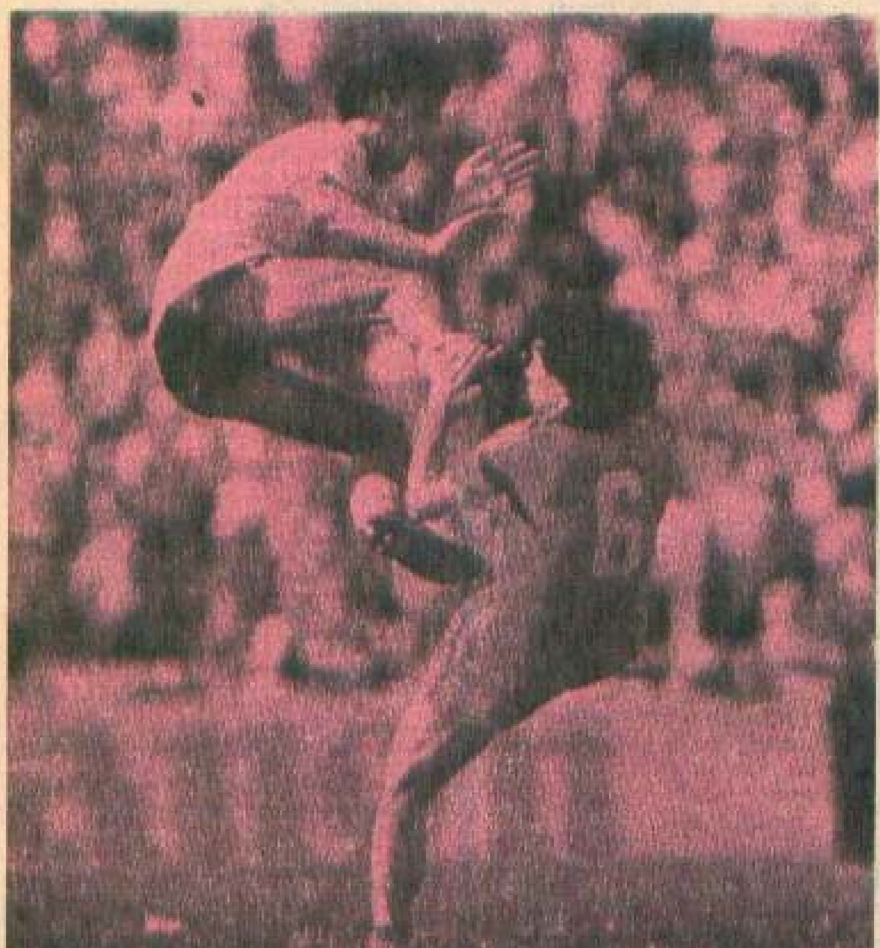

● CLASAMENTUL PE NAŢIUNI.

Pe primul loc **Argentina**, care cucereşte pentru a doua oară titlul suprem. Prima dată s-a întîmplat la Buenos Aires, în '78. De aceea victoria, cucerită în Mexic, deci în... deplasare, e cu atît mai valoroasă şi mai strălucitoare. În cele 7 partide susţinute n-a cunoscut înfrîngerea. Un singur egal, 1—1, cu Italia, în meciurile din grupă. Apoi victorii în şir. A marcat 14 goluri şi a primit 5! Pe locul 2 — **R.F. Germania**: 7 meciuri, 4 victorii, un egal şi 2 înfrîngeri; golaveraj 8—7; pe locul 3 — **Franţa**: 7 partide, 5 victorii, un egal şi o înfrîngere, 12—6; 4 — **Belgia**: 7 întîlniri, 3 victorii, un draw, 3 înfrîngeri; 12—15; 5 — **Brazilia**: 5 meciuri, 4 victorii, o singură înfrîngere, în eliminatorii (cu Franţa) golaveraj 10—1! Să recunoaştem că este o nedreptate să părăseşti turneul, cu asemenea rezultate: 6. **Mexic**, 7. **Spania**, 8. **Anglia**, 9. **Danemarca**, 10. **U.R.S.S.**, 11. **Maroc**, 12. **Italia** — fosta campioană mondială — 13. **Paraguay**, 14. **Polonia**, 15. **Bulgaria** — începe seria echipelor fără nici o victorie — 16. **Uruguay**, 17. **Portugalia**, cu o victorie în grupa cu Anglia 18. **Ungaria** — are o victorie — 19. **Scoţia**, 20. **Coreea de Sud**, 21. **Irlanda de Nord**, 22. **Algeria**, 23. **Irak**, 24. **Canada!**

● CEI MAI BUNI MARCATORI

La acest C.M. s-au înscris 132 de goluri, din care două în proprie poartă (ungurul Dajka şi sud-coreanul Cho Kwang-Rae) cifră considerată nemulţumitoare, inferioară altor ediţii. Media, pe meci, este, relativ scăzută 2.54. La ediţia precedentă, din Spania '82, tot cu participarea a 24 echipe, s-au înscris 146 goluri, deci o medie de 2,8 goluri de meci. Recordul de eficacitate rămîne cel realizat cu prilejul ediţiei din 1954 (Elveţia) cînd media a fost de 5,3! Deci, clasamentul, arată astfel: 1. **Lineker** (Anglia) cu 6 goluri trei într-o singură partidă, cea cu Polonia lui Boniek: 3—0! (jucătorul de la Everton — Liverpool a primit „gheata de aur" a „El Mundialului" — trofeu acordat de firma „Adidas" — el fiind de altfel — iată un record — primul fotbalist englez care-şi înscrie numele pe lista celor mai eficace jucători din turneele finale. În continuare, cu 5 goluri — **Maradona, Butragueno** (Spania, cu 4 goluri, într-un singur meci, cel cu Danemarca, 5—1, echipa faimosului Elkjaer-Larsen, golgeterul lui Euro '84) **Careca** (Brazilia); cu 4 goluri — **Altobelli** (Italia) **Belanov** (U.R.S.S., toate cele 3 goluri înscrise în meciul pierdut — ce soartă! — cu Belgia, 3—4) Elkjaer-Larsen, Valdano (Argentina); cu 3 goluri — Ceullemans şi Claessen, (Belgia) şi Olsen (Danemarca), Völler (R.F.G.)...

● CEI MAI BUNI JUCĂTORI

Într-un clasament al celor mai buni jucători, efectuat în urma votului exprimat de cei 920 ziarişti care au asistat la finală, pe locul întîi, fără să fie, evident, o surpriză — argentinianul **Diego Armando Maradona** — cu 2 564 puncte. El a primit, din partea firmei „Adidas" tradiţionalul „balon de aur". Acum vine surpriza: pe locul 2 — vest-germanul **Harald Schumacher,** la o diferenţă imensă, de puncte, 344! Ceea ce denotă că pe „platourile aztece" n-a fost o bătălie înverşunată şi echilibrată, între vedete, pentru supremaţie. Locul 3 pe podium îi revine lui **Elkjaer-Larsen,** 236 puncte; 4. **Jean Marie Pfaff** (portarul belgian) şi **Michel Platini** (Franţa), cu 224 puncte; 6. **Gary Lineker** (Anglia) — 200 puncte, 7. **Manuel Amoros** (Franţa) — 168 puncte; 8. **Emilio Butragueno** (Spania) — 156 puncte, 9. **Jean Tigana** (Franţa) — 124 puncte; 10. **Julio Cesar** (Brazilia) — 110 puncte.

Curios de observat că, în vreme ce echipa campioană are un singur reprezentant, pe Maradona — dar cu un punctaj ce-l detaşează net, făcîndu-l un campion al gloriei sportive — Franţa are trei jucători în clasamentul vedetelor.

● ECHIPA „EL MUNDIALULUI"

Schumacher — portar. **Josimar, J. Cesar, Bossis, Amoros — Fernandez, Maradona, Ceullemans, Careca — Belanov, Laudrup.** Voturi multe au mai primit: **Dasaev, Lineker, Burruchaga, Pfaff, Butragueno, Altobelli...** Lipsesc cei care trebuiau să fie vedetele campionatului: Platini, Zico, Socrates, Elkjaer-Larsen, Boniek etc.

● CELE MAI BUNE ATACURI.

Pe locul unu — Argentina, cu 14 goluri în 7 meciuri; 2. U.R.S.S. — 12 goluri în 4 meciuri, 3—4. Franţa

— 12 (7 meciuri), Belgia — 12 (7). 5. Danemarca — 10 (4). 6—7. Brazilia — 10 (5), Spania — 10 (5). 8. R.F.G. 8 (7). 9. Anglia — 7 (5). 10. Mexic — 6 (5). Interesant de observat că, din punct de vedere al eficacităţii, R.F.G., finalistă, nu ocupă decît poziţia a 8-a!?

● **CELE MAI BUNE APĂRĂRI.**

Pe locul unu — Brazilia — un singur gol primit în 5 meciuri; 2. Mexic — 2 (5), 3. Maroc 2 (4), 4. Spania — 3 (5). Anglia — 3 (5). 6. Scoţia 3 (3). 7. Portugalia — 4 (3). Irak 4 (3). 9. Argentina — 5 (7). 10. R.F.G. — 7 (7). Cea mai slabă apărare, cea a Belgiei, cu 15 goluri primite în 7 meciuri!

După atîtea clasamente, ierarhii, putem spune că ele aduc, desigur, titluri, glorie, fericire, dar nu în puţine cazuri — tristeţe şi regrete!

EŞECURI, LACRIMI, DRAME, DESTINE UMANE SAU... AMURGUL UNOR VEDETE!

Toată lumea se aştepta ca „El Mundialul" mexican să fie o mare confruntare a unor vedete pentru supremaţie şi consacrare definitivă. N-a fost deloc aşa. Singurul jucător care s-a revanşat şi s-a răzbunat pentru eşecul de la ediţia din Spania a C.M. este **Diego Maradona**. Învăţînd mult, în cei patru ani de cînd joacă pe bătrînul continent, din „şcoala europeană de fotbal", temperîndu-şi caracterul impulsiv, Maradona a devenit un strălucit jucător de echipă, dînd în ascensiunea mexicană spre Himalaia fotbalului mondial întreaga măsură a marelui său talent. Nu s-au impus francezii **Platini, Tigana, Giresse**, vest-germanii **Rummenigge, Briegel** şi **Magath**, brazilienii **Zico, Socrates, Edinho, Junior** şi **Careca**, italienii **Conti, Scirea, Altobelli**, danezii **Elkjaer-Larsen, Laudrup** şi **Lerby**, sovieticii **Blohin, Demianenko, Rats**, englezii **Shilton** şi **Brian Robson** care, accidentîndu-se, nici n-a mai apucat să joace, belgienii **Scifo, Cuellemans, Vercauteren**... „Aşii" n-au reuşit să intre, cum se spune, în memorie şi legendă cu isprăvi pe care numai o dată un jucător le poate săvîrşi în viaţă: la un C.M. În schimb, am aflat de un portar extraordinar, marocanul **Zaki**, de un mijlocaş de mare viitor, **Enzo Francescoli** (Uruguay), de englezul **Lineker**, puncher de forţă, de argentinianul **Burruchaga**, omul numărul doi al echipei campioane mondiale, de mexicanul **Negrete**, de francezii **Stopyra** şi **Papin** şi lista unor vedete în devenire ar putea continua. Dar, cum spuneam, acest C.M. n-a consacrat o vedetă de talia (sau aproape) lui **Maradona, Rossi, Mario Kempes, Rummenigge, Whiteside** etc., care şi-au făurit un nume în ediţiile precedente mai apropiate. Multe din vedetele „El Mundialului" mexican nu vor mai apuca să joace la o altă ediţie. Două dintre celebrităţile gazonului, italianul **Paolo Rossi** şi argentinianul **Daniel Passarella** n-au jucat nici măcar un minut. Toţi cei „mari" care au sosit pe „platourile aztece", plini de încredere şi entuziasm, s-au întors acasă cu sentimentul tristeţii, cu ideea dureroasă că au ratat o mare ocazie de a-şi adăuga în cariera lor o prezenţă strălucitoare la un C.M. Este edificatoare, în acest sens, declaraţia însoţită de lacrimile sincerităţii, a brazilianului **Edinho** la plecarea de pe aeroportul din Guadalajara, după înfrîngerea suferită în faţa Franţei: **„Plecăm acasă cu mîinile goale, amăriţi. E amărăciunea mea şi a generaţiei mele de fotbalişti, care nu mai poate spera, din cauza vîrstei, la un alt C.M."**. Demoralizaţi pînă la un punct — e firesc, fotbalul merge înainte — unii dintre jucători au şi anunţat retragerea din echipele reprezentative. Este cazul francezilor **Bossis** — cu 76 de jocuri sub emblema „cocoşului galic" — **Giresse, Platini** sau **Tigana**, a spaniolilor **Chamacho, Goicoetchea** sau **Michel**, a belgienilor **Pfaff, Ceullemans**, sau **Gerets**, a italienilor **Rossi, Scirea, Conti, Cabrini** şi lista nu se sfîrşeşte aici nici pe departe ea numărînd zeci şi zeci de jucători, oricum celebri, chiar dacă n-au cucerit titlul mondial, nu toţi pot deveni campioni mondiali ca Maradona — excepţie fac italienii — care nu vor mai apare, peste patru ani, sub soarele italian la **„Copa del Mondo"**. Vest-germanii **Briegel** (31 ani), **Magath** (32), **Jakobs** (32) şi **Hoeness** (33) au anunţat, la cîteva minute după finală, că părăsesc echipa naţională, de două ori aureolată cu titlul suprem. Alţi patru „elevi" ai „prinţului" **Beckenbauer**, între care **Schumacher** şi **Rummenigge**, au cerut un răgaz de reflecţie şi se vor pronunţa după vacanţă asupra viitorului. Dar **Rummenigge** nici n-a mai aşteptat să treacă vacanţa fotbalistică. După 10 ani de jocuri internaţionale, cu 95 de selecţii în reprezentativă, la 30 de ani, căpitanul echipei R.F. Germania, **Karl-Heinz Rummenigge**, se retrage din naţională, potrivit declaraţiei sale recente, cu sufletul împăcat: **„La 30 de ani sînt încă tînăr şi aş mai putea juca, în formaţia R.F.G., pînă la C.E. din '88, care se desfăşoară la noi acasă. Dar pînă atunci echipa vest-germană nu va disputa decît meciuri amicale. Cred că după un titlu european şi două... medalii de argint la C.M., mă retrag cu fruntea sus"**. Dar cîte nu s-ar putea scrie despre viaţa, de o lună, atît de tensionată a vedetelor gazonului, aici, în Ţara aztecilor. Pentru că şi idolii tribunelor sînt, în primul rînd, oameni. Şi oamenii au destinul lor. Se-ntîmplă, în viaţa unor jucători, ca efect al înfrîngerilor de la „El Mundial", adevărate

drame. Mai mulți jucători algerieni au ieșit, cum se spune, prin ușa din dos, din națională, fiind suspendați chiar de federație. Motivul — după cum se scrie în comunicatul preluat de **Agenția France Presse** — **„a căror participare la „El Mundial" nu s-a supus regulilor elementare de etică sportivă și valorilor noastre morale"**. Mai departe se spune în sibilinul comunicat: **„Nimănui nu-i este permis să sfideze criteriile de moralitate și angajament; nu vor putea face parte din națională, în viitor, jucătorii care nu-și pun în valoare și în serviciul echipei capacitățile lor sportive!"** E lesne de înțeles unde bate conținutul acestor fraze. Și e bine de ținut minte. Amintim că evoluția, comportamentul fotbaliștilor algerieni, ca și rezultatele lor, au fost aspru criticate în țară (după un 1—1 cu Irlanda de Nord, au urmat două eșecuri, 0—1 cu Brazilia și 0—3 cu Spania) inclusiv antrenorul **Rabah Saadane** fiind determinat să-și depună demisia. Dar ecourile negative, dacă nu cumva e mai potrivit să le spunem nefaste — s-au resimțit, cu putere, în viața multor echipe. Conducătorii federației portugheze, spre exemplu, au fost foarte drastici și radicali după insuccesele fotbaliștilor lusitani care nu s-au arătat capabili să treacă de primul tur, în urma rezultatelor obținute (cu Anglia 1—0, cu Polonia 0—1 și cu Maroc 1—3) situîndu-se pe ultimul loc în grupă! La opt din cei 22 „mexicani" li s-a comunicat — o măsură administrativă dură — că nu vor mai face parte din selecționata națională: portarul **Bento** și coechipierii lui de la Benfica Lisabona, **Carlos Manuel** și **Diamantino**, **Andre** și **Joao Pinto** de la F.C. Porto, **Jaime Pacheco** (Sporting), **Jose Antonio** și **Luis Sobrinho** (Belenenses) pentru că s-au revoltat în legătură cu ... cuantumul primelor de joc. Mai mult, se pare că va fi declanșată și o anchetă — cum ne anunță o știre a AFP — privind comportamentul echipei și al jucătorilor la „Mundial", care n-au fost, se pare, mulțumiți de primele atribuite pentru partidele din primul tur. Deocamdată plătirea primelor meritate a fost suspendată! Drept care „grupul recalcitranților" s-a hotărît să facă un apel și să pună cazul pe masa consiliului sindicatului fotbaliștilor portughezi. Indiferent cum se rezolvă conflictul, faptul rămîne fapt și el caracterizează realitățile din lumea sportului profesionist.

Dacă pentru mulți jucători „El Mundialul" mexican a însemnat mare ascensiune, pentru mulți alții el a fost o „încercare de foc", dar fără rezultat, sau un eșec peste care, iată, greu se poate trece.

Nici antrenorilor nu le-a fost rezervată o soartă mai bună. La numai o săptămînă-două de la „ultimul fluier" 12 antrenori, din 24, își dăduseră demisiile de la conducerile tehnice ale echipelor pe care le-au condus în aprigele bătălii de pe „platourile mexicane". Este vorba de ungurul **G. Mezzey**, portughezul **Jose Torres**, bulgarul **Ivan Vuțov**, scoțianul **Alex. Fergusson**, algerianul **R. Saadane**, polonezul **Antoni Piechniczek** etc. Nici brazilianul **Tele Santana** sau italianul **Enzo Bearzot** nu stau pe roze... În vreme ce confratele lor, argentinianul **Carlos Bilardo**, atît de hulit înainte, acum jubilează. Mulțumiți de ce au realizat, după toate aparențele sînt și vest-germanul **Beckenbauer**, belgianul **Guy Thys** și francezul **Henri Michel**, adică cei care au ajuns în semifinale și au urcat pe podium, de unde totul se vede în alte culori, cu alte speranțe de viitor. De unde putem trage concluzia că fotbalul nu poate fi generos cu toată lumea, ba nu de puține ori își dezvăluie perfidia și hazardul.

● **O ZI „MARADONA"**. După ce casa lui Maradona va fi devenit „monument național" și, ca „focurile bengale" lansate de presa italiană să-și continue jocurile de lumini și veselie, (Corriere dello Sport își intitula o pagină **„Diego I, regele fotbalului"**) în luna august, cînd Maradona va reveni la echipa lui din Napoli — unde speră să-l aducă și pe destul de celebrul său coechipier de națională, Burruchaga, mijlocașul care joacă la F.C. Nannates și... a marcat golul trei al victoriei, în finala de pe „Azetca", dar „lucrat" de „Don Diego", înfocații suporteri napolitani îi vor face o primire entuziastă, declarînd o **„Zi Maradona"**, cu serbări populare, și un meci F.C. Napoli —Restul lumii! Numai să se țină de cuvînt Corrado Ferlaino, președintele clubului!

● **ARBITRII ȘI LIMBILE STRĂINE**. Unul din criteriile care au funcționat în selecționarea arbitrilor pentru „El Mundial" a fost și acela al cunoașterii unor limbi de circulație universală. Dar atunci de ce mai există codul de semne? Că nu le-a folosit arbitrilor, pe teren, acest criteriu s-a văzut și cînd arbitrul român **Ioan Igna**, la un fault al lui **Platini**, pentru care a primit un cartonaș în meciul Franța—Brazilia, în loc să-i vorbească în franceză — Igna e profesor, știe franceza — i-a făcut semn să se întoarcă cu spatele pentru a-l identifica după numărul (nr. 10) de pe tricou! Ceea ce l-a surprins și l-a supărat pe marele Michel care părea a spune, din priviri, cu mirare: „Cum, nu mă cunoști pe mine?"

● **SIMILITUDINI**. Există o mare simetrie între ceea ce i s-a întîmplat, la C.M. din Spania, lui Enzo Bearzot, antrenorul echipei Italiei, și „scenariul" lui Carlos Bilardo, selecționerul Argentinei la C.M. din Mexic. Și unul și altul au fost aspru criticați, de presa națională, înainte de începerea turneelor finale, cu privire la selecție și pregătirea echipelor. Dar și o echipă și alta au cucerit titlul mondial, obligînd ziariștii să retracteze cele spuse și să recunoască lucrul bun făcut de cei doi conducători tehnici. Este semnificativ să arătăm, în acest context, că în jurul echipei Argentinei s-a păstrat o tăcere cvasitotală la plecarea spre bătăliile de pe „platourile mexicane", la aeroportul Ezeiza din Buenos Aires, au condus echipa doar rudele jucătorilor și alte cîteva zeci de persoane. La întoarcerea cu titlul și „Cupa Mondială" în Argentina, echipa lui Maradona și Bilardo era așteptată, pe aeroport, de 10 mii persoane, pe traseul de 40 de km, a fost întîmpinată cu aclamații și pancarte de peste 800 000 de suporteri, iar în capitală, la marea „fiestă" au participat peste 3 milioane de cetățeni, din cele 12 cîte numără marele oraș. În „Plaza del Mayo", unde au loc marile sărbători naționale, echipa a fost ovaționată de sute de mii de persoane! Așa e, înainte și... după război! Cei victorioși se întorc în triumf!

● **REVERSUL MEDALIEI!** Nu putem să nu spunem că în stare de entuziasm și euforie dezlănțuite s-au petrecut o serie de accidente și s-au produs pagube uriașe. Grupuri de tineri, în nebunia lor de nestăvilit, au spart vitrine, s-au produs acte de vandalism, furturi și accidente grave, sute de oameni fiind spitalizați, iar trei persoane pierzîndu-și viața. Una dintre acestea, o tînără, care privea

„evenimentul" din balcon a fost omorîtă de un glonte rătăcitor, pentru că, o mare „fiesta" se cuvine să fie onorată şi cu focuri de armă trase în aer. Un asemenea „plumb" a ajuns în balconul unei tinere nevinovate.

● **TOT DESPRE... VICTIMELE FOTBALULUI.** Rămînind la acest capitol, al victimelor fotbalului, să arătăm că şi în Brazilia — aici există, în acest sens, o tradiţie nefastă — la eşecul echipei lor, şapte suporteri au decedat în faţa televizoarelor, în urma unor atacuri de cord, iar alte 2000 au fost spitalizate în stare gravă, cu afecţiuni cardiace şi cerebrale. Sînt victimele... loviturilor de la 11 m ratate de idolii lor, Zico — în timpul partidei — de Socrates şi J. Cesar, după prelungiri, la executarea penalty-urilor. D-ale fotbalului.

● **ÎNTÎLNIRI NEPREVĂZUTE.** În Mexic, parteneri de campionate, uneori chiar coechipieri, s-au întîlnit, în calitate de... adversari. Argentinianul Maradona, polonezul Boniek, francezul Platini, brazilianul Junior, danezul Elkjaer-Larsen, vest-germanii Briegel şi Rummenigge, mexicanul Sanches şi-au întîlnit, „pe platourile aztece" partenerii de campionat din Italia, Spania, Anglia sau R.F. Germania, unde evoluează. A fost o plăcere să-l vezi pe Maradona sau Platini conversîndu-se ori întinzîndu-şi mîna, pentru a se ajuta, cu colegii lor cu care joacă în campionatul italian. A fost teribil duelul danezului Lerby cu vest-germanul Matthäus, colegi de echipă la... Bayern München; în acelaşi meci, din grupă (Danemarca—R.F.G., 2—0) s-au mai întîlnit ca adversari doi coechipieri, dar în Italia, la Verona, Elkjaer-Larsen cu Briegel! După cum primul care i-a consolat după eliminare (Franţa—Italia, 2—0) pe italienii Scirea şi Cabrini, a fost... coechipierul lor, de toate zilele, de la Juventus — Michel Platini. Întîlniri... neprevăzute au avut şi argentinienii Burruchaga care joacă în Franţa, la F.C. Nantes, şi Valdano, de la Real Madrid. Încurcate mai sînt, doamne, cărările fotbalului!

● **HAI SĂ RÎDEM SAU... POANTA „EL MUNDIAL"-ULUI.** Întîmplarea cea mai hazoasă rămîne cea a unui ziarist columbian care, la conferinţa de presă, după meciul Franţa—Italia, s-a „distins" printr-o întrebare cel puţin bizară pe care a adresat-o mult comentatului antrenor al „squadrei azzurra", Enzo Bearzot: „Consideraţi că după această înfrîngere viitorul echipei Italiei la acest C.M. este compromis?!?" După ce hohotele de rîs s-au stins — cum dezvăluie agenţiile străine de presă —, un confrate binevoitor a explicat candidului reporter că începînd din „optimi", competiţia este eliminatorie...

● **CEL MAI SUPĂRAT SUPORTER.** Celebrul tenor spaniol Placido Domingo, cîntăreţul de operă, la ora actuală, cel mai scump plătit din lume, venit în Mexic să interpreteze „Verdi", s-a aflat la toate meciurile echipei Spaniei, în galeria iberică, el a protestat, vehement, faţă de FIFA pentru „marea nedreptate" pe care forul suprem o promovează, prin... recurgerea, pentru calificare, la lovituri de la 11 m. Fireşte, protestul a fost determinat de eliminarea echipei favorite, datorită acestei... clauze.

● **JUCĂTORII ŞI SUPORTERII LOR... SOŢIILE!** Multe delegaţii s-au deplasat în Mexic, permiţînd jucătorilor să-şi ia şi soţiile sau logodnicele cu ei: R.F. Germania, Anglia, Brazilia, Danemarca... Pentru atmosferă destinsă şi linişte, pentru un climat de încurajare şi mai mare responsabilitate. Unii le-au păstrat, pe consoarte, pînă la plecarea echipelor. Cînd danezii, cîştigînd grupa, detaşat, cu trei victorii, şi-au dat seama că drumul lor poate ajunge departe au fost prompţi în a lua o hotărîre decisivă, imediat după primul tur. „Gata! De-acum soţiile acasă! Începe campionatul mondial pentru noi!" Măsura nu s-a dovedit, însă, de bun augur, danezii părăsind şi ei scena şi venind repede, în urma lor acasă... De altfel destinul echipei lor ne reaminteşte că la acest turneu final echipele care au realizat scorurile C.M. (Uniunea Sovietică—Ungaria 6—0, Danemarca—Uruguay 6—1, Brazilia—Polonia 4—0, Spania—Danemarca 5—1) au plecat, repede acasă...

● **DUŞMANII „EL MUNDIAL"-ULUI.** Numeroşi jucători şi, în special turiştii, au avut de afacе, în Mexic, cu o boală ciudată. Ea este cunoscută sub denumirea de „Turista". Această „maladie" a lui Montezuma se manifestă prin deranjamente intestinale. A făcut ravagii mai ales în loturile belgienilor, francezilor, spaniolilor, argentinienilor şi sovieticilor. Chiar şi jucătorii danezi au fost afectaţi deşi ei au consumat numai din „cămara" proprie, între altele ei transportîndu-şi de-acasă şi 10 mii litri de apă. „Duşmanii" au fost altitudinile atît de diferite la care au jucat fotbaliştii — între 560 m, la Guadalajara, 2480 la Ciudad de Mexico şi 2664 m la Toluca! Ce să mai spunem de căldurile caniculare, lungimea turneului şi sistemul cu calificarea prin penalty-uri, atît de criticate de toată lumea? Dar Joao Havelange rămîne ferm pe poziţie: „Am anunţat totul acum 3 ani, federaţiile ştiau, nimeni n-a protestat!" După înfrîngeri... explicaţiile curg!

● **ÎNTOARCERE FORŢATĂ.** Din cauza îmbolnăvirii subite imediat ce a călcat pe pămînt mexican, nonagenarul Stanley Rous, fostul preşedinte al FIFA, care a văzut toate cele 13 ediţii ale C.M., a făcut calea întoarsă, la Londra, după numai 24 de ore!

● **TROFEUL FAIR-PLAY.** După ce publicului mexican i-a fost atribuită o cupă „fair-play"... pentru comportare frumoasă pe stadioane, iată că dintre echipele participante se consideră ca cea mai sportivă — şi noi zicem şi cea mai frumoasă ţinută — a avut-o echipa Braziliei, răsplătită cu „Trofeul fair-play", cu cel mai mic număr de jucători avertizaţi şi nici un cartonaş roşu. Slabă consolare, însă, pentru marii artişti ai balonului rotund.

● **MARADONA ŞI TESTELE ANTI-DOPING.** Figura numărul unu a „El Mundial"-ului, Maradona, deţine şi un alt original record: el este singurul jucător din acest turneu final care, prin tragere la sorţi, a fost supus de trei ori controlului anti-drog, ultima dată după... finală. Dar totul a fost bine, pentru că „Dieguito" îşi bazează strălucitoarele sale evoluţii pe talent nu pe mijloace nepermise. Fără comentarii...

RECORDURI BĂTUTE, RECORDURI ETERNE

● **SURPRIZE**. Din cauza costurilor piperate puţini suporteri au luat drumul Mexicului să-şi încurajeze echipele favorite: 800 (!) din R.F.G., în raport cu cei 2000 la C.M. din 1970, un bilet de avion a trebuit plătit cu 4000 de mărci (circa 1800 dolari); 500 din Belgia, 1000 din Franţa, 1200 din Danemarca, iar din Anglia, Scoţia şi Irlanda de Nord, la un loc — 13 000! Şi în ce priveşte pe insulari cifra e mai mică decît în 1970, cînd totalul a însemnat 25 000 persoane. Explicaţii suplimentare în afară de cele pecuniare? Neîncrederea în şansele echipelor, teama de cutremure şi nesuportarea căldurilor caniculare. De altfel, cifra turiştilor comunicată de organizatori nu constituie un record: 45 000 în total care, după cum s-a calculat, au lăsat în vistieria agenţilor de turism mexicane circa 120 milioane dolari. ● **CRONICARI LA... „MASA PRESEI"**. În zilele „El Mundial"-ului, pe perioade mai lungi sau mai scurte, au fost acreditaţi 5000 de jurnalişti şi comentatori radio şi T.V. Cel puţin doi arbitri au stîrnit curiozitate şi semne de întrebare: australianul Bambridge, despre care am mai vorbit, şi americanul Socha, ambii fără nici un palmares internaţional!? În ceea ce-l priveşte pe ultimul, el n-a avut unde „exersa" deoarece în S.U.A. nu mai există campionat de fotbal de 2 ani de zile. După ce F.I.F.A. a refuzat să acorde organizarea ediţiei a 13 — a C.M. Americii, drept replică, animatorii şi susţinătorii jocului cu balonul rotund din S.U.A. au desfiinţat fotbalul. ● **SUPORTERII**. Cei mai puţini spectatori înregistraţi la un meci Ungaria—Canada—8000! Cei mai mulţi, evident, la finala de pe „Azteca" — 115 000. Dar recordul C.M. n-a fost bătut: 175 000 pe „Maracana" din Rio de Janeiro, în 1934, la finala, dintre Brazilia şi Uruguay (1—2)! Poate în 1990, în Italia, dar în peninsulă nu există stadioane atît de încăpătoare! ● **O ECHIPĂ DE... INTERNAŢIONALI**. Desigur e vorba de cea a Danemarcei. Din cei 22 jucători danezi, doar 5 joacă, în echipele din ţară, restul de 17 — într-o statistică sui-generis — sînt repartizaţi astfel: 4 joacă în Olanda, cîte 3 în Italia, Anglia şi Belgia, cîte unul în Elveţia, R.F.G., Portugalia şi Spania! Şi totuşi... ● **CELE MAI FRUMOASE GOLURI ALE TURNEULUI FINAL**. În acest clasament n-am trece decît golurile antologice. Între ele fantasticul gol al mexicanului Negrete. Înscris — printr-o execuţie demnă de o kinogramă, foarfecă spectaculoasă — în poarta bulgarului Mihailov (rezultat 2—0 pentru gazde); primul gol al lui Maradona, dintr-un unghi imposibil, cu Belgia (2—0); cele două goluri, tot ale lui Diego, marcate în meciul cu Anglia, cînd pornind din terenul lui, a driblat tot ce i-a ieşit în cale şutind sec, surprinzător, imparabil, miraculos: 2—1 — primul cu... „mîna lui Dumnezeu şi cu capul Lui Maradona" — cum avea să declare el însuşi mai mult în glumă — dar al doilea absolut magnific, cum aprecia chiar managerul englez Bobby Robson, iertîndu-l, parcă, pe „eroul" meciului şi al „Mundialului"; şi golul brazilianului Josimar, tras cu rigla, printr-o măiastră lovitură „foglia secca", à la Pelé, în poarta polonezului Mlynarczyk. Ar mai fi fost un gol fantastic, unicat, dacă balonul catapul-

tat, ca un proiectil, din „foarfeca" polonezului Boniek nu trecea milimetric pe lîngă bara porţii apărate de englezul Shilton (3—0 pentru insulari)? ● **UN RECORDMAN AL SELECŢIILOR**. Foarte cunoscutul fundaş spaniol Camacho, cu prilejul meciului susţinut în compania selecţionatei Belgiei (din „sferturile" de finală; 6—5 după executarea penalty-urilor 1—0, 1—1, 1—1 după prelungiri, coechipierul său Eloy a ratat penalty-ul) a devenit recordmanul selecţiilor — a îmbrăcat a 69-a oară tricoul reprezentativei iberice — depăşindu-l pe portarul Luis Arconada, cu 68 meciuri în naţională. ● **BARIERA PENALTY-URILOR**... Record absolut, fantastic, ca în „sferturile" de fi-

nală ale „Cupei Mondiale” trei din cele patru rezultate să fie decise de... executarea penalty-urilor: Franța—Brazilia 5—4 (1—1, 1—1, 1—1), R.F. Germania—Mexic 4—1 (0—0, 0—0, 0—0); Belgia—Spania 6—5 (1—0, 1—1, 1—1) doar al patrulea meci, Argentina—Anglia (2—1) s-a decis în cele 90 de minute de joc. Situațiile create au provocat multe discuții aprinse, chiar proteste față de F.I.F.A., care a introdus această regulă; nemulțumiri s-au manifestat mai ales din partea echipelor învinse în acest mod! Adevărul este că modalitatea pare, la un moment dat, inumană, să dispară, să rateze calificarea, echipe mari, valoroase, numai pentru că au ratat un penalty. Și cine-s jucătorii care au ratat? Celebrități ale gazonului: Socrates, și J.Cesar — la brazilieni, Platini — la francezi, Quirarte și Servin — la mexicani; Eloy — la spanioli... ● **RECORD DE... LONGEVITATE**. Ziaristul spaniol Pedro Escartin, în vîrstă de 84 de ani, deține recordul de „participare la «Cupa Mondială». Cea de-a 13-a ediție, din Mexic, pentru el a fost a 12-a la care a luat parte.

Fost selecționer al echipei Spaniei, consideră că selecționata iberică '86 este cea mai bună și mai bine pusă pe picioare după 40 de ani. Foarte activ, mereu în frenezia stadioanelor, veteranul ziariștilor de la „El Mundial” și de data aceasta a bătut un original record, cronicile sale fiind publicate în ziare din 16 țări diferite! ● **RECORDURI... ETERNE?** Palmaresul celor mai buni marcatori în cele 13 ediții ale C.M. arată astfel: ediția din 1930 — argentinianul Stabile, cu 8 goluri; 1934 — cehoslovacul Nejedly — 5 goluri; 1938 — brazilianul Leonidas — 8; 1950 — tot un brazilian, Ademir — cu 8 goluri; 1954 — ungurul Kocsis — 11; 1958 — francezul Just Fontaine — se pare golgeterul etern, cu cele 13 goluri; 1962 — iugoslavul Jercovici — 5; 1966 — portughezul Eusebio — 9; 1970 — vest-germanul Gerd Muller — 10; 1974 — polonezul Lato — 7; 1978 — argentinianul Mario Kempes — 6; 1982 — italianul Paolo Rossi — 6; și, în sfîrșit, anul de grație 1986 — cum am mai spus și mai încolo, englezul Gary Lineker cu 6 goluri! ● **TOT FELUL DE... ALTE RECORDURI. Cele mai multe victorii în turneele finale** ale C.M. le-au obținut Brazilia — trei (1958, 1962, 1970) și Italia (1934, 1938 și 1982); **record de participare** — Brazilia cu 13 C.M., din 13 posibile; **record de participare pentru jucători** — Antonio Carbajal (Mexic) la 5 „Cupe Mondiale” (la toate din 1950 pînă în 1966); **cele mai mari scoruri**: 9—0 pentru Ungaria, contra Coreea de Sud, în 1954, și, tot echipa Ungariei, 10—1, în meciul cu Salvador, în 1982; să nu **uităm recordul ei negativ, chiar la turneul din Mexic, cînd a înregistrat** înfrîngerea la **cel mai mare scor**, 0—6, cu U.R.S.S.,

recordul de goluri — în 1982 — cu 146 (24 **echipe**); **cel mai mare scor la o finală**, 5—2, pentru Brazilia în meciul cu Suedia (1958, în Suedia); **cel mai eficace marcator într-o finală**: Geoff Hurst— trei goluri (Anglia—R.F.G. 3—2) în 1966; **recordul de selecții** — Pat Jennings (Irlanda de Nord) — cu 116 selecții în națională — aici, în Mexic, în jocul Brazilia—Irlanda de Nord, 12 iunie 1986, la vîrsta de 41 de ani; **recordul de spectatori** — 1950, pe „Maracana” la Rio de Janeiro, la finala Brazilia—Uruguay — 175 000 spectatori (1—2); în Mexic — total spectatori — 2 441 731, cu 700 000 mai mulți ca la ediția precedentă, din Spania. **Recordul de invincibilitate** îl deține, în Mexic, portarul brazilian Carlos, care nu a primit gol timp de 401 minute! Dar în frunte rămîne englezul Bancks, care la C.M. din Anglia 1966 a rezistat... 482 minute! Fantastic, nu?

Documentar de
VASILE CĂBULEA

MEXICO86

Mozaic cinematografic

Jenny Gröllmann și Ulrich Mühe, protagoniștii filmului „La jumătatea vieții" realizat de studiourile „Defa" din R.D. Germană. Subiectul peliculei este inspirat din viața poetului Hölderlin.

O candidată la gloria Hollywoodului, cu nume deja celebru: Priscilla Presley.

Carole Bouquet: „Nimic nu este mai captivant decît parfumul cinematografului".

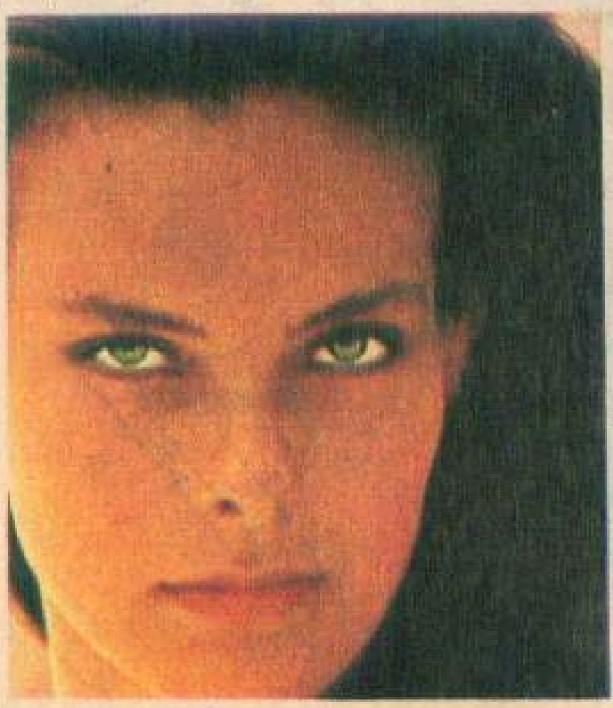

Un nume – Jane Birkin, asociat sensibilității cu care interpretează roluri în filme sau cîntă melodii ce au devenit șlagăre internaționale.

MUZICA UȘOARĂ 1987

PANORAMIC ROMÂNESC

Stiluri, tendințe, voci noi și vechi

Principalele evenimente în viața muzicii ușoare românești au fost, de la „predarea" almanahului trecut încoace, Concursul de la Mamaia, Concursul de muzică de dans pentru tineret, Melodii '85, Concursul cîntecului politic pentru tineret, două ediții ale „Șlagărelor în devenire", o serie de succese la manifestări internaționale, plus festivalurile de rock și de jazz. Vom încerca, prin prisma acestora, să schițăm un panoramic '86 al genului, la noi, punctînd evoluțiile la zi, stilurile, orientările actuale.

Marile voci, marile vedete. Orice organizator de spectacole îți va spune numele lor pe nerăsuflate, acestea, afișate, fiind garanția unui succes de casă de zile mari:

ANGELA SIMILEA

Angela Similea — eleganță, rafinament, sensibilitate, gingășie, surprinzînd pe mulți prin trecerea, la Mamaia '85, de la piesele de linie, „de text", la cele ritmate, înveșmîntate într-o evoluție coregrafică pe măsură („Voi cînta pentru mileniul III", „Dor de viață"); Mirabela Dauer — o „voce de aur", cum s-a spus, de mare întindere, admirabilă în toate registrele, caldă și emoționantă (după perioada de vîrf a colaborării cu Marian Nistor, însă, marile șlagăre, gen „Mulțumesc, iubită mamă" sau „Frunza mea albastră" i-au cam lipsit...) — capabilă să antreneze sala în ritmul frenetic al „Morăriței" sau al lui „Ioane, Ioane"; Corina Chiriac — de care ne ocupăm la alt capitol; Eva Kiss — o voce deosebită, chiar dacă nu este o vedetă de caratele celor de mai sus (muzicalitate perfectă, un lirism aparte); considerații asemănătoare și cu privire la Stela Enache, aceasta avînd în plus un swing cuceritor; regretatul Aurelian Andreescu — o voce de zile mari, cu un timbru și un vibrato remarcabile, o forță interpretativă rarisimă; Marina Voica — inegalabilă în piesele de respirație latino-americană și în general în cele moderne, de ritm, finisînd evoluția scenică pînă la minuție; Dan Spătaru — sau farmecul nedefinit al vedetei — cu o popularitate ieșită din comun, la două decenii de la debut (explicația: repertoriu bine stăpînit, ușor „melo" seriozitate, un timbru vocal inconfundabil, activitate susținută); Savoy — singurul grup ce poate rivaliza oricînd, în ceea ce privește succesul, cu soliștii noștri de frunte, datorită unei excepționale coeziuni de grup, cultivării în exclusivitate a producțiilor proprii (semnate de fecundul Marian Nistor, a cărui intrare în Uniunea Compozitorilor se impunea demult...), raportării la folclor, unui profesionalism solid. De altfel, să nu ne mire că mulți dintre cei de mai sus au făcut prozeliți, tocmai datorită valorii lor, dorinței de a li se călca pe urme; exemple: Emilia Dițu,

MARINA FLOREA

SAVOY

Adrian Romcescu, simpaticul grup de elevi Savoy Junior. Tot aici intră, firește, Cornel Constantiniu și Mihai Constantinescu, analizați separat.

Vocile generației de mijloc. Dacă nu toți cei de mai sus, în ciuda unor înzestrări de excepție ale tuturor, se află astăzi la același nivel al recunoașterii publice și popularității, aceasta se datorește și unei mai scăzute atenții acordate de unii dintre ei participării constante la toate manifestările importante ale genului, menținerii — în definitiv — în prim-planul atenției. În această situație se află și unii dintre cei din această a doua categorie: Mirela Voiculescu-Fugaru (colaborarea cu Cornel Fugaru i-a oferit, acum, șansa unei afirmări plenare a disponibilităților interpretative), Mihaela Runceanu (cu un rafinament vocal aparte), Păunița Ionescu (voce de 24 de carate, înclinații către rhythm and blues), Gina Pătrașcu, Angela Ciochină, Liana Lungu (frumoase calități vocale la toate trei, multă muzicalitate, exprimîndu-se ideal în piesele „de linie"), Ricky Dandel, Ileana Popovici.

Actori-cîntăreți. Corina Chiriac ține sala în palmă, cum se spune, prin talentul său rar, prin firescul evoluției, prin știința de a „spune" un text, prin pregătirea muzicală desăvîrșită (superioară net celorlalte vedete ale noastre), prin eleganța frazării și mișcării scenice; Cornel Constantiniu — distincție masculină, farmec, sobrietate, o conduită scenică de la care n-a abdicat niciodată; Cristian Popescu — har comic, pe care-l pune în slujba unor savuroase imitații și scheciuri, fără a neglija nici vocea sa gravă, profundă. Tot aici ar intra, deși nu este actor, Do-

CORINA CHIRIAC

GINA PĂTRAȘCU

rin Anastasiu (datorită mizanscenei la mai toate piesele sale, căreia le gîndește o atentă „regie" scenică și coregrafică) și un alt absolvent al I.A.T.C., mai tînăr, actorul Teatrului „Al. Davila" din Pitești, Vasile Filipescu (cel mai mare succes de top al său: piesa „Vreau să dansez" de Dumitru Lupu, Premiul „Scînteii tineretului" la Concursul de muzică de dans pentru tineret). Și, se înțelege, Anda Călugăreanu, actriță-interpretă folk de mare talent.

Noul val al șlagărului. Marina Scupra — nonșalantă, cu o evoluție de o siguranță dezarmantă, cu o memorie muzicală fără cusur, a fost **prezentă** pe podium la toate manifestările importante la care a luat parte (fiind laureată și la primul său concurs de peste hotare, cel de la Praga, „**Intertalent**", cu **Diploma specială** a juriului), de cele mai multe ori cu piese semnate Dan Dimitriu; Marina Florea — voce atent studiată, mari progrese în ultima vreme și în planul evoluției scenice (a cîntat peste hotare), un repertoriu ales cu mare grijă de către mentorul său, reputatul compozitor George Grigoriu, Carmen Rădulescu — la rîndul ei creație, aproape, a unui singur compozitor, în cazul ei Șerban Georgescu (**Muzica te cheamă**, Același vis, O floare de astă-vară).

Cantautori. Se detașează, evident, Mihai Constantinescu — cu farmecul **mereu proaspăt al unei copilării** perpetue, cu liniile **sale melodice suple, ușor fredonabile**, cu melodiile sale **simple, directe**. Între cei care compun și care-și cîntă **propriile compoziții** pe discuri și în concerte se mai numără **Corina Chiriac, Marina Voica, Dan Creimerman, Cornel Fugaru, Laurențiu Cazan, Marius Țeicu**, Angela Ciochină, **Elena Cîrstea** și, bineînțeles, vedetele genului folk (Victor Socaciu, Nicu **Alifantis, Ștefan Hrușcă**, Vasile Șeicaru, Mircea Vintilă, **Mircea Baniciu, Valeriu** Sterian), cu o notă aparte pentru **cîntecele impregnate de** ironie ale acestui poet al cotidianului care este Alexandru Andrieș.

Școala rockului. După ce a cîntat în cîteva cunoscute formații rock, Dan Creimerman a trecut în fața microfonului, pentru a-și cînta compozițiile de muzică ușoară cu accente dinamice, moderne (Nu e vina ta, Din apa ta, A ierta — unele din ele laureate la concursuri). Tot din rock vin: Petre Magdin, transmițînd suflul acestei muzici interpretelor cu care colaborează permanent, Dida Drăgan și Luiza Petcu; Mihai Elekeș (ce cîntă adeseori în duet cu

ELENA CÎRSTEA

MIRCEA DUMITRESCU

FORTE

FAIR PLAY (Miercurea Ciuc)

soția sa Liana); Mircea Drăgan — compozitor și instrumentist; Adrian Daminescu — fost solist de trupă rock, „finisat" de Horia Moculescu și aruncat în focul confruntărilor internaționale, la Bratislava.

Grupuri vocale cu evoluție coregrafică. A fost mai întîi Expres, grup centrat în jurul lui Carmen Mureșan, dar schimbîndu-și cam prea des componența (specialitatea: șlagărul internațional în versiune românească). Apoi s-au impus: Cvintetul vocal Luchian, al lui Ioan Luchian Mihalea, devenit mixt în formula cea mai recentă (piese laureate: Azi, în secolul XX, Dansul prieteniei); Forte — Iulia Nemeș și cele trei colege ale sale alcătuind o formație de mare viitor, fiind de departe cel mai modern, mai înclinat către disco-rock (este firesc: media de vîrstă nu atinge încă 18 ani!); Start — alcătuit de două foste „expres"-iste; Stereo.

Grupuri vocale „clasice", tradiționale. Trio-ul feminin 3T (piesa „Cine oare, cine?" de V.V. Vasilache a cucerit Pr. I la Concursul de muzică de dans pentru tineret); Choralis — grup condus de Voicu Enăchescu și activînd la Ansamblul artistic al UTC; Song — al aceluiași Mihalea.

Tineret — „generația Mamaia". Este vorba, în genere, de laureați ai celor trei ediții ale concursurilor de interpretare de la Mamaia. Alături de Marina Florea, Gina Pătrașcu, Marina Scupra, de care deja am vorbit, ar mai fi: Simona Florescu — participantă la festivalul internațional de la Dresda (Ion Cristinoiu i-a oferit cîteva piese — șlagări), Mircea Dumitrescu — colaborînd mult cu același Cristinoiu; Silvia Dumitrescu — invitată de cîteva ori în Turcia (ea cîntă deseori în duet cu soțul său Mircea); Emilia Dițu — laureată a ultimului festival „Orfeul de aur", în Bulgaria, este o creație a lui Marcel Dragomir, „după chipul și asemănarea Angelei Similea" (desigur, involuntar); Denis Roman; Cornelia Vorvoreanu (colaborarea cu Teatrul „C. Tănase" i-a priit, mărindu-i siguranța în scenă), aceasta din urmă prea puțin utilizată, însă, ca și alții.

Laureați, dar insuficient cultivați. Ioan Toroican, Gabriel Alexandrescu (ambii deținînd Trofeul de interpretare „Mamaia"!!), Gabriela Sauciuc, Alexandru Oros (vivace, modern, dansant), Alexandra Canareica, Dana Bartzer, Mioara Feraru, Gabriel Manea, Silvia Matache, Florin Balcan. După cum se vede, mulți băieți; iar compozitorii noștri se plîng că „n-avem interpreți"...

MIHAELA OANCEA

În pași de dans. Fie că este vorba de disco, fie de step (pe care-l dansează bine), Mihaela Oancea este la fel de convingătoare. Dovada: mai toate piesele interpretate de ea în ultima vreme (Miini spre soare, Dintr-un vis am strîns albastru, În pași de step) au fost laureate. O frenetică evoluție dansantă ne oferă Gil Dobrică (din păcate el neglijează total repertoriul românesc, cu excepția unor mai vechi piese proprii) și cîntărețul acrobat Nicu Dumitrescu.

Școala jazzului. Aura Urziceanu, această voce de excepție (chiar dacă în ultima vreme, în piesele lui Creimerman, a trecut la genul lejer — rock), dă tot mai multă atenție concursurilor de gen; tînăra Dana Bartzer stăpînește și ea inflexiunile specifice (atît de dificile!) jazzului. Nu pot fi omiși compozitori ce vin din jazz: Zoltan Boroș, Johnny Răducanu, Marius Popp, Dragoș Nedelcu.

CRISTIAN MINCULESCU (Iris)

MARINA SCUPRA

Muzică electronică. Trei nume se detaşează, aici: Adrian Enescu, Mircea Florian, Mircea Drăgan. Ei stăpînesc cu toţii complexul arsenal al sintetizatoarelor de sunet, pe care-l pun în slujba unor creaţii cu un „sound" de maximă actualitate.

Nume impuse la „Şlagăre în devenire" (şi în genere de micul ecran). Este vorba de solişti tineri: Elena Cîrstea (ce păcat că nu se ocupă mai serios de cariera ei, e atît de talentată!), Carmen Rădulescu, Otilia Bărbulescu (tot mai solicitată peste hotare), Claudia Daniela Nacu (mai valoroasă compozitoare, însă), Vasile Filipescu, Adrian Daminescu, Natalia Guberna, Florentina Radu (din Moreni), Adriana Stroe (din Braşov), Camelia Florescu (din Craiova), Oana Sîrbu.

Solişti activind la teatrele muzicale. Cariere sobre, decente: George Enache (ce speranţă a fost, cîndva!), Jean Păunescu (o voce mare), Luigi Ionescu, George Bunea, Trio Do-Re-Mi, Alexandru Jula, Ionel Miron, Coca Andronic, Cornelia Pop (solistă de viitor: anul trecut ne-a reprezentat la Sopot, marele festival din Polonia), Dumitru Caramitru.

Tineri compozitori (unii dintre ei instrumentişti sau chiar interpreţi). Pe talentul lor se bazează speranţa revigorării genului, a încurajării tinerilor solişti, ce au de multe ori vîrsta lor. În afara celor deja citaţi, cum ar fi Ţeicu sau Fugaru, se disting în mod deosebit: Marian Nistor, Ionel Tudor, Dan Dimitriu, Mircea Romcescu, Viorel Gavrilă, Claudia Daniela Nacu, Dumitru Lupu, Şerban Georgescu — cei mai mulţi dintre ei fiind şi orchestratori. Îi urmează îndeaproape Dan Pavelescu, Dinu Giurgiu, Silviu Hera, Romeo şi Mihai Vanica, Ilie Vorvoreanu, Decebal Gaspar, Petre Magdin, Alexandru Simu, Octav Firulescu, Magda Boboc, Mihai Grigoriu, Gabriela Sauciuc.

Diversitatea formaţiilor vocal-instrumentale. Sonorităţile moderne, actuale, numite „new wave" caracterizează repertoriul unor grupuri precum „Fair Play" din Miercurea Ciuc, „Hazard" (foşti „Sens Unic") — Craiova, „Sistem" (se numeau „Studex A") — de la Institutul Agronomic din Cluj-Napoca şi mai ales „Telefon" din Bucureşti. Aceştia beneficiază de aportul unor buni instrumentişti, precum şi de înzestrare tehnică optimă pentru stil — baterie electronică, bass synthesizer; din păcate, componenţii fiind studenţi, nu pot face deplasări frecvente, nici participa la festivaluri, încît „Telefon" este încă un „secret" al Capitalei.

Cel mai îndrăgit stil rămîne „hard rockul": din lungul şir al formaţiilor raliate acestei maniere cităm pe „Ego" (Tg. Frumos), „Icar" şi „Quartz" din Bucureşti, „Spectrum" (Buzău), „Lotus" din Rîmnicu Vîlcea (înfiinţată de chitaristul Nell Ciorăscu în... 1961!), „Autostop MS" (Tg. Mureş) — cu un atractiv show, „Phoebus" (Galaţi), „Experimental" din Zărneşti — Braşov (cu imprimări Radio şi un larg repertoriu propriu), experimentaţii muzicieni de la „Riff" (Sibiu) — în frunte cu Florin Grigoraş şi Lucian Fabro, „Metropol" — Oradea (constanţi, serioşi, de peste 15 ani în eşalonul superior al formaţiilor noastre, cu o bună „zestre" discografică).

SAVOY JUNIOR

BISS (Măcin)

Rockul curat, tipic, numit uneori „AOR", este practicat de grupuri precum „Paradox" — Rm. Vîlcea, „Rockada" — Bacău, „Rogvaiv" — Ploiești (înființat de ambițiosul Cristian Tomeci la „Petrol și Gaze"), numit așa după succesiunea culorilor curcubeului, Kripton-Fort, Academic Grup, Euxin, Biss.

Căutările sonore, așa-numite „progressive", eventual cu tentă jazz-rock, au constituit întotdeauna apanajul formațiilor constituite din muzicieni cu deosebită dexteritate tehnică: este cazul grupurilor „Floare albastră" — București, „Abra" — Timișoara, „Revox" — Cluj-Napoca. Aici am putea încadra și interesantul cvintet tulcean „Accent" (Paul Prisada — voce, chitară, Nicu Sava — claviaturi, sax, Florin Lefter — ch.bas, Mihai Moraru — percuție, George Muraru — chitară), ale cărui noi imprimări în studiourile „Electrecord" sînt așteptate cu nerăbdare de iubitorii muzicii de ținută și rafinament.

TELEFON (București)

disco blitz

● Copleșit de lauri, ridicat la rangul de „Cavaler al Imperiului Britanic", desemnat de revista „Time" drept „Personalitatea anului 1985" — muzicianul irlandez Bob Geldof, cel care a inițiat mișcările de ajutorare prin cîntec a țărilor Africii, a dezmoșteniților soartei, își dorește un singur lucru: ca formația sa, The Boomtown Rats (cu care ne-a vizitat țara) să aibă din nou succes!

● Vechile formații se trezesc: emblema E L P a devenit acum Emerson Lake and Powell (adică Cozy, celebru toboșar care-l înlocuiește pe Carl Palmer); Genesis, în trio — Phil Collins, Mike Rutherford, Tony Banks — imprimă discul de impact major „Invisible Touch".

● Cîntecul cu care reapare Chris Norman (vă mai amintiți de solistul popularului grup Smokie?) se intitulează „Midnight Lady" și este compus de Dieter Bohlen. Același prolific și neobosit Bohlen, care scrie pentru Modern Talking, C.C. Catch și pentru el însuși, sub pseudonime ca Ryan Simmons sau Steve Benson. Nu este de mirare că pe ici pe colo linia melodică este... aceeași!...

● După 1980 — anul ultimului album al celebrului cvartet suedez, cei doi „constructori" muzicali ai mitului ABBA — Björn Ulvaeus și Benny Anderson — au lucrat intens la un musical ambițios inspirat de lumea șahului: „Chess". Se pare că rezultanta globală nu a atins așteptările, în ciuda cîtorva cîntece reușite, așa că cei doi s-au reîntors la muzica pop... obișnuită. Remarcînd un duo de mare popularitate în Suedia — Karin și Anders Glenmark — i-au invitat în studio, i-au scris un set de refrene cantabile „à la ABBA", ba chiar i-au găsit și o nouă titulatură — „Gemini". Evident, cu asemenea nași, cei doi frați au apărut imediat în clasamente cu „Just Like That".

● Părăsiți de cel care „punea" pecetea vocală a formației — Jimi Sommerville (întemeietor al unui nou grup — The Communards) — Larry Steinbachek și Steve Bronski au apelat la un vechi prieten — John Foster. Alegere inspirată, căci în acest fel trioul Bronski Beat a reapărut în topuri, cu „Hit That Perfect Beat".

● Pe 11 mai 1986, zi în care s-au împlinit 5 ani de la moartea celebrului muzician reggae, în capitala Jamaicăi s-a deschis casa memorială Bob Marley.

● Nici un almanah fără MODERN TALKING! Cel blond — Dieter Bohlen, cel brunet — Thomas Anders. La data redactării, ultimul lor succes se intitula „Atlantis Is Calling (S.O.S. For Love)".

● Pentru prima oară în topurile din întreaga lume un grup din ţara fiordurilor — Norvegia: „a-ha. Nu este nici o greşeală, aceasta este titulatura, în chiar această ortografiere. Un trio compus din Pal (25 de ani) — clape, chitară, Morten (27 de ani) — voce, Mags (24 de ani) — claviaturi, impus cu cîntecul „Take on Me".

● Cel mai popular interpret din Franţa este, şi nu de ieri de azi — Jean-Jacques Goldman. Cei care aţi pariat pe Johnny Hallyday aţi pierdut — el nu a mai obţinut locul prim în referendumuri de cîţiva ani, însă...

● fostul „rocker no 1" al Franţei — Johnny Hallyday — este pe cale să devină actorul (de film) cel mai popular al ţării sale. După „Detective" — de Jean-Luc Godard şi „Conseil de famille" — în regia lui Costa-Gavras, el apare — în rolul unui camionagiu albinos — în filmul „Terminus" al lui Jean-Pierre William Glenn. Următorul disc? Poate în 1987, poate în '88.

Fabrica succeselor „soul"

FOUR TOPS

Cuvintele **„Tamla Motown"** desemnează nu numai o casă de discuri, ci un mod aparte de a face muzică pop, un stil, o „atmosferă" artistică deosebită — născute în ghettourile și periferiile Detroit-ului — orașul automobilelor — cu peste 28 de ani în urmă.

Muncitor la bandă de montaj în uzinele Ford, tînărul Berry Gordy Jr. scria în timpul liber cîntece — reușite, se pare, devreme ce prin 1960 nu mai puțin de 18 dintre ele cunoscuseră onorurile topurilor. Cu un astfel de start încurajator, pune bazele — alături de surorile Gwen și Anna și un prieten numit William „Smokey" Robinson — unei antreprize de compus, produs și distribuit cîntece, lansînd titluri precum „My Guy" (cu **Mary Welles**) și „Shop Around" (cu **The Miracles,** grup condus de Robinson). Pasul următor era previzibil: în 1970, cu 700 de dolari împrumutați, înființează casă de discuri Tamla-Motown („Motown" de la „Motor City"). După succese ca „Please Mr. Postman" — **The Marvellettes,** „Money" — Barrett Strong, încep a se contura grupurile vocale cele mai valoroase ale casei — **The Four Tops** (cvartet masculin) și **The Supremes** (trio feminin condus de Diana Ross) — care a ocupat de 12 ori poziția primă pînă în 1969. Ulterior, cvintetul masculin **The Temptations,** prin piese ca „Do the Things You Do" și „My Girl", impune o nouă manieră a muzicii soul și devine favoritul publicului. Într-o zi, un copilandru orb deosebit de talentat — poreclit **Little Stevie Wonder** (Wonder = Minune) — este adus la Gordy, care intuiește în el viitorul star: nu trec doi ani și Wonder (care abia împlinise 12 ani) urcă pe locul 1 cu „Fingertips". În bilanțurile bursiere și de afaceri nord-americane, Motown este socotită în 1964 cea mai importantă firmă independentă de discuri (deci fără a fi subordonată giganților CBS, RCA etc).

Atenți, energici, cu spirit comercial și artistic în continuă alertă, Gordy, Robinson și cei din jurul lor pășesc mereu în pas cu timpul. Prin 1970, cînd vechii artiști „obosiseră", este contractat un grup de puștani din orășelul Gary, Indiana: titulatura lor? **Jackson 5!** În frunte cu mezinul Michael, ceilalți frați — Jermaine, Tito, Marlon, Jackie — domină clasamentele concertistice și discografice ani de-a rîndul (ABC, I Want You Back, Never Can Say Goodbye și multe altele), ulterior devenind **Jacksons,** urmînd traiectorii solistice, ba chiar părăsind „cuibul" debutului. Este abordat și rockul — prin grupul **Rare Earth,** sau jazzul — prin intermediul marelui saxofonist **Grover Washington.** Firesc, expansiunea atinge și perimetrul ci-

STEVIE WONDER

THE TEMPTATIONS și THE SUPREMES

MICHAEL JACKSON

LIONEL RICHIE

nematografic: biografia regretatei Billie Holliday — „**Lady** Sings The Blues" confirmă talentul actoricesc al Dianei Ross; urmează „Mahogany", „Cooley High", „The Wiz" (versiune „neagră" a „Vrăjitorului din Oz"). Interesele filmice duc — spre disperarea „vechii gărzi" — la mutarea sediului de la Detroit la Hollywood. La ora actuală corporația este considerată „cel mai important business" deținut de oameni de afaceri de culoare americani, incluzînd cîteva case de discuri (Gordy, Lowest, Tamla), editura muzicală Jobete, operațiuni de filme și TV, filiale în alte țări.

Dar cine sînt cei care, în fond, prin talentul lor, au produs această strălucitoare prosperitate? Pe cîțiva i-am amintit; tot perioadei de început îi aparțin **Gladys Knight and The Pips** și **Isley Brothers** (încă activi după un sfert de veac), **Martha Reeves and The Vandellas**, regretații **Marvin Gaye** și **Tammi Terrell**; ulterior au apărut **Rick James** (specialist al stilului disco agresiv și al aparițiilor șocante), **Mary Jane Girls**, **Commodores** (care s-au bucurat de credit timp de 6 ani pînă să obțină primul succes — „Three Times A Lady"), **Lionel Richie** — fostul solist de la Commodores, considerat astăzi unul din super-starurile muzicii „black" și nu numai.

Forța acestui nucleu de artiști constă în atmosfera „de familie" care-i înconjoară: repetiții comune, turnee în grup, același studio și o orchestră stabilă, dar, mai ales, forța creativă fără egal, detașîndu-se Wonder, Gaye și Richie — artiști compleți (textieri, compozitori, instrumentiști, interpreți), de mare forță. Dar nu trebuie uitați **Norman Whitfield** (cel care a creat complicatul „soul psychedelic") și mai ales un trio compus din frații **Brian** și **Eddie Holland**, alături de **Lamont Dozier**. De numele unora sînt legate piese „clasice" ale muzicii negre — Dancing In The Street, The Tracks Of My Tears, You Can't Hurry Love, Reach Out I'll Be There, Superstition — reluate în zeci și sute de versiuni. Iar o privire chiar fugară asupra topurilor de astăzi demonstrează că Tamla Motown rămîne în continuare o emblemă ce-și merită supranumele de „fabrică a succeselor soul".

● Adolescenții își au, peste tot, idoli muzicali. In Marea Britanie, elevele au decis că favoriții lor sînt Andrew Ridgeley și (mai ales) George Michael, într-un cuvînt — WHAM!

● O nouă generație de cantautori zdruncină ierarhiile înțepenite de ani de zile și în Italia: în fruntea noului val — Eros Ramazzotti. Impus cu „Buongiorno bambina" și „Terra promesa", el cucerește nu numai laurii vînzărilor discografice, ci și pe cei ai unor prestigioase festivaluri, inclusiv cel de la San Remo.

GIGLIOLA CINQUETTI

● Pasionat al automobilismului, Daniel Balavoine urmărea raliul Paris—Dakkar, cînd elicopterul în care se afla este surprins de o furtună și zdrobit de o dună de nisip. Astfel se stingea din viață — la 14 ianuarie 1986 — unul dintre cei mai talentați și îndrăgiți interpreți-compozitori ai muzicii ușoare franceze. Ultimul său disc se intitula „Sauver l'amour"...

disco blitz

Geografie HM

ROŞU şi NEGRU

După o perioadă de relativă dispariţie, stilul „HM" (Heavy Metal) cunoaşte de cîţiva ani buni o recrudescenţă uimitoare a popularităţii. Formaţii vechi de 15—16 ani sau reînfiinţate (**Deep Purple, Black Sabbath**) editează discuri de succes, festivalurile mamut în aer liber (Castle Donington, Reading) sînt dominate de reprezentanţii sonorităţilor „dure", apar reviste specializate — Hit Parader, Kerrang!, sute de formaţii tinere păşesc pe calea „hard-rockului". Unde se află izvoarele acestei „explozii", care sînt caracteristicile sale?

Mulţi consideră cvartetul britanic The Who, primul grup de „heavy metal" — judecînd după criteriul principal: energia descătuşată a muzicii şi show-ului. Spunea Ken Hensley de la Uriah Heep: „Tinerii spectatori ascultă discuri sau vin la concertele rock pentru a participa, a fi emoţionaţi, implicaţi, nu pentru a admira perfecţiunea tehnică instrumentală. Nu sînt adeptul refrenelor cu două acorduri, dar simpleţea este ingredientul hotărîtor al oricărui cîntec memorabil. Rock-ul nu trebuie superşlefuit, ci lăsat aspru şi eficient". Ca urmare, concertul rămîne în acest domeniu calea majoră de atracţie: la radio discurile HM nu se transmit, iar emisiunile TV rareori îi convoacă pe pitoreştii hard-rockeri.

Ca directă consecinţă, casele de discuri, impresionate de acest „boom" HM, încurajează, finanţează şi contractează între 1982 şi 1984 orice formaţie de gen, ceea ce a dus la un nou salt. Şi pe plan geografic aria se lărgeşte neîncetat, grupuri din toată lumea „discutînd" de la egal la egal cu „monştrii sacri" anglo-americani. Să încercăm o rapidă trecere în revistă a acestor formaţii mai puţin cunoscute, pentru a „puncta" o posibilă hartă Heavy Metal.

În FRANŢA sînt de remarcat titularii **Warning** (cvintet înfiinţat în 1981), trioul **Taxi** (al cărui cîntec „Je sui fou, je suis dingue" a făcut mare vogă), **Trust** (considerat între 1980—1983 grupul nr. 1, cu tăioase comentarii sociale). În BELGIA, pe lîngă **Acid**, s-a impus de aproape un deceniu **Machiavel**, actualmente cu o orientare spre „noul val". În DENEMARCA se bucură de o mare popularitate grupul **Gasolin** din care şi-a

MIDDLE OF THE ROAD

SENS-UNIC (Craiova)

„Iuat zborul" Kim Larsen, cel mai cunoscut cantautor danez, în FINLANDA se remarcă **Hanoi Rocks** (stil „teatral"), iar în SUEDIA — **EF Band** (trio la început, acum cvartet); **Glory Bell's Road** (cu... 3 chitariști solo), **Heavy Load** (foarte dinamici pe scenă) și **Behemoth**; NORVEGIA ni l-a dat pe **Titanic** (de fapt o „asociere" franco-anglo-norvegiană al cărei succes instrumental din 1972 — „Sultana" nu reprezenta defel stilul favorit); iar ELVEȚIA pe **Black Angels** și **Tea** (de aici a pornit M. Storace spre formația Krokus). Ce ne oferă „în branșă" OLANDA? Iată: **Bodine** — înclinați spre blues (înființați în 1981), **Wicked Lady** — numai... fete (Jill, Sue, Karen, Jan)!; **Vandenberg** (întemeiat în 1982 de valorosul chitarist Adje Vandenberg), **Impact, Bad Edge**, și mai ales **Golden Earring** — urcați demult în topurile internaționale. Cîteva formații viguroase din IUGOSLAVIA: **Gordi** (trio inventiv muzical), **Vatreni Poljubac** (maniera anilor '70), **Rielja Corba** (producător — John McCoy de la grupul britanic „Gillan"), **Pomaranca** (cvintet de mare energie); din UNGARIA ne sînt cunoscuți **Skorpio** și **Piramis** (aceștia au concertat la București). Foarte aglomerat se prezintă peisajul „hard" din R.F. GERMANIA: **Trance** (cvartet apărut în 1982), **Viva** (sextet condus de pianista Barbara Schenker, sora celebrilor chitariști Michael și Rudolph), **Wheels, BAP** (cu versuri în dialectul din Köln), **Michael Schen-**

SCORPIONS

ker Group și **Scorpions** — două grupuri cotate în primul eșalon valoric mondial. Ce se întîmplă peste... mări și țări? În AUSTRALIA se află **Skyhooks** (sextet cu numeroase albume înregistrate începînd cu 1976), **Angel City, Rose Tattoo** (vocalist Anderson „Miniosul") și **AC/DC** — grup considerat de mulți simbolul hard-rock-ului modern. În CANADA formațiile de gen apar cu zecile, majoritatea cu o înaltă cotă internațională: **Helix, Heart** (la cîrmă cu două surori Wilson), **Guess Who, Max Webster** și **Bachman-Turner Overdrive** (BTO) — desființate, **Anvil, April Wine, Loverboy**, două formații „dirijate" de celebri chitariști — **Pat Travers Group** și **Frank Marino and Mahogany Rush, Triumph, Rush** (trio oscilînd între „hard", „comic" și „science fiction"), **Trooper** (înspre stilul AOR), **Ironhorse, Union** (de fapt Ironhorse plus **Fred Turner** — ch. bas), **Black Market** (format de Domenic Traiano, ex-Guess Who și James Gang), **Wireless, Wrabit** (înființat în 1981, cu tentă „pomp rock"). În îndepărtata JAPONIE, două grupuri domină scena „heavy": **Bow Wow** (cvartet de nivel mondial, cu excelentul Kyoji Yamamoto — chitară, voce) și **Loudness** (incluzînd un alt virtuoz al chitarei — Akira Takasaki).

În încheierea acestui tur de orizont, cîteva micro-medalioane ale unor formații „despre care se vorbește".

Baron Rojo: cea mai valoroasă formație spaniolă, avînd aproape 6 ani vechime. Fondatori și „piloni" — frații De Castro (Armando și Carlos), al căror „dialog" chitaristic este uimitor, după cum afirmă doi specialiști în materie — Tony Jasper și Derek Oliver; cvartetul este completat de José Luis Campazano — ch. bas, și Hermes Calabria — baterie. S-au impus prin 1982, iar prestigiul atins este demonstrat atît de turneele alături de grupuri de marcă (Gillan ș.a.) cît și de invitația la festivalul de la Reading. Dintre discurile înregistrate (unele cu versiuni în engleză), ce cuprind sonorități extrem de „heavy" cu versuri avînd implicații sociale, cităm: Larga Vida al Rock and Roll, Volumen brutal, Metal Morphosis.

Krokus: grup format în Elveția cu un deceniu în urmă. După 3 albume needificatoare (Krokus, Painkiller, Pay for It in Metal), se hotărăsc să-și consolideze credibilitatea vocală și îl cooptează pe maltezul Marc Storace

HOLOGRAF

EUXIN (Constanța)

LOVERBOY

Ceilalți componenți rămîn aceiași (Fernando Van Arb și Tommy Kiefer — chitare, Chris Van Rohr — ch.bas, Freddy Steady — baterie) pînă în 1982, cînd Kiefer este înlocuit de Mark Kohler. După participări la festivaluri în aer liber (Reading, Loch Lomond — 1980) și lungi turnee, se impun internațional, iar discurile ulterioare — Metal Rendez-vous, Hardware, One Vice at A Time, Headhunters — se bucură de succes. Deși încă nu-și găsesc o mai netă identitate muzicală, știu să creeze o certă și agresivă atmosferă „HM", cum o dovedesc și Lp-urile „Blitz" sau „Change of Adress".

Scorpions: cel mai cunoscut grup „heavy" din R.F. Germania a fost fondat în 1972 de Rudolf Schenker (ch.) și Klaus Meine (voce), alături de Lothar Heimberg, Michael Schenker, Wolfgang Dzigny. După discul „Lonesome Crow" și plecarea lui Michael la UFO, exista posibilitatea destrămării; dar sosirea lui Francis Buchholz (ch. bas) și ulterior Herman Rarebell (baterie), apoi înregistrarea albumelor „Fly to the Rainbow", „In Trance", „Virgin Killer", „Taken by Force", îndepărtează pericolul. Forța concertistică a formației devine faimoasă, ducînd la imprimarea unui disc „live" — „Tokyo Tapes". Deși valorosul chitarist Ulrich Roth este înlocuit de Matthias Jabs, identitatea sonoră se păstrează, iar LP-ul „Lovedrive" (1979 — avîndu-l ca... invitat pe M. Schenker) îi plasează în „prima ligă" a hard-rockului mondial. Și celelalte albume — Animal Magnetism, Blackout, Love at First Sting, World Wide Tour (dublu, din concert) — obțin zeci de „discuri de aur", iar spectacolele se desfășoară în arene cu zeci de mii de spectatori.

Iris: titulatură sinonimă cu hard-rockul autohton. În martie 1980 Adrian Ilie (ch. solo), Cristian Minculescu (voce) și Anton Hașiaș (ch. bas) hotărăsc să înființeze o formație care să consolideze la alte cote vîlva creată de trupa constituită anterior de Sorin Chifiriuc. Și vor reuși rapid, în ciuda numeroaselor schimbări de componență (Valeriu Neamțu, Camil Beldeanu, Marti Popescu, Nuțu Olteanu), unele dintre formule fiind considerate „de aur". Muzica — „nervoasă", solidă, show-ul — în forță, cu atractive surprize, le-au adus o imensă popularitate; un prim LP a confirmat maturitatea componistică a membrilor, un al doilea fiind așteptat în curînd. Cristian Minculescu, Nelu Dumitrescu (baterie), Doru Borobeică (ch. bas), alături de cei doi noi și tineri chitariști ai formației (Valter Popa, Mihai Alexandru) sînt deciși să amplifice ecoul popularității formației.

Grupaj realizat de
OCTAVIAN ȘI FLORIN—SILVIU URSULESCU

ROCKADA (Bacău)

ROBIN TROWER

VITESSE

PIRAMIS

ȘTURȚITE (Bulgaria)

ACCENT (Tulcea)

MICHAEL HANSEN şi NANCIES (R.D.G.)

„HALLEY"
o cometă enigmatică

Pentru faimoasa cometă „Halley", ce revine în relativa apropiere a Terei o dată la fiecare 76 de ani, mica sondă spațială vest-europeană „Giotto" de numai 550 kg, ce urma să treacă la circa 550 km de nucleul său, a părut a fi un adevărat intrus. În momentul în care „Giotto" — ale cărei aparate funcționau excelent — se pregătea să se îndrepte spre punctul cel mai apropiat de „Halley", sonda a fost dintr-o dată destabilizată și dezechilibrată de pe traiectoria sa de un flux de materie emisă de nucleul cometei. Primele „lovituri" au fost semnalate atunci cînd „Giotto" se afla la circa 1000 km distanță de nucleu. Pe măsura apropierii, fluxul de particule ce izbeau sonda s-a accelerat continuu, ajungîndu-se la 120 de impacturi pe secundă. Viteza — de peste 50 de ori mai mare ca aceea a unui glonț. Parcă sonda s-ar fi izbit cu 250 000 km/h de un zid de nisip, s-a anunțat la Centrul de control al misiunii de la Darmstadt (R.F.G.). Dublul blindaj de protecție nu a mai putut rezista; s-a vaporizat instantaneu! Camera de televiziune ce transmitea în direct a fost scoasă din funcțiune. Celelalte 10 aparate grav avariate. Legătura cu sonda — pierdută. 25 de minute mai tîrziu, radiotelescoapele de la Canberra și Parkes (Australia) au început să capteze noi

semnale ale sondei, inițial slabe și fluctuante, după care acestea s-au stabilizat. Dar datele erau haotice, de neînțeles pentru calculatoarele terestre ce nu mai puteau să recompună un mesaj inteligibil. Sonda intrase în agonie. Rămîn datele înregistrate pe cîțiva km de bandă și cele cîteva mii de imagini primite de la „Giotto". În premieră absolută a putut fi zărit și nucleul enigmatic al cometei.

Nucleul cometei „Halley" este mai

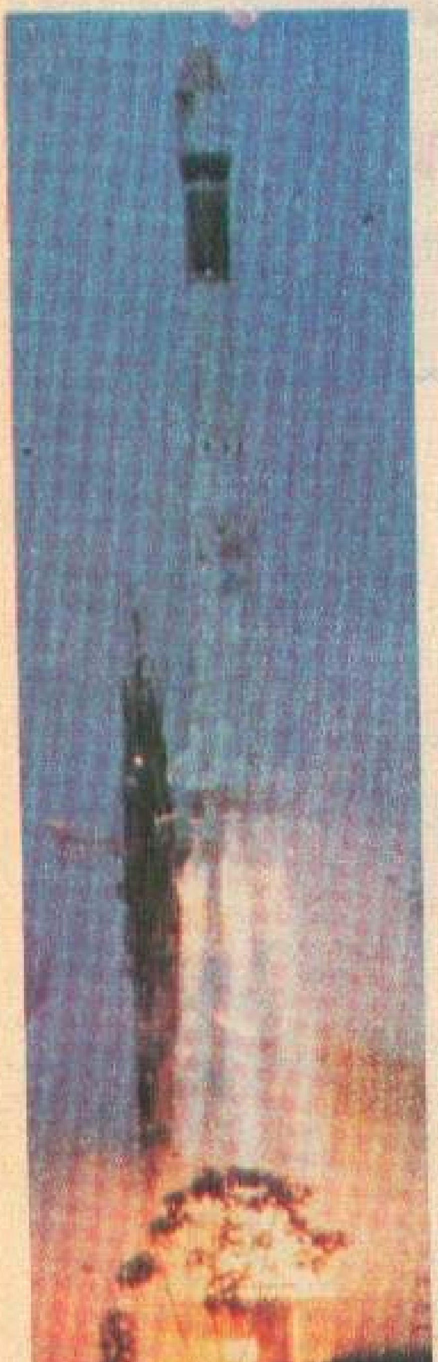

mare și mai întunecat decît se estima anterior. „Adevărata culoare a nucleului este negrul, un negru absolut și, aș spune, catifelat", a declarat Horst Keller, unul dintre cercetători, precizînd că acesta este unul din cele mai întunecate obiecte identificate de om în spațiul cosmic, ceea ce denotă că el reflectă extrem de puțină lumină. Această culoare neagră indică mai degrabă existența, la suprafața nucleului, a unui strat cald. Gheața s-ar putea afla mai în adîncime, a apreciat el. Forma nucleului este prelungă, „asemănătoare unui cartof sau banane". El ar avea o lungime de circa 11 km, lățimea putînd fi de 4—5 km. El este acoperit cu un strat de „praf" conținînd carbon sau diverse materii organice. De altfel, un grup de oameni de știință din Marea Britanie și Australia, care au studiat evoluția cometei „Halley", au declarat că acest corp ceresc conține materii organice, fapt ce ar putea să ofere noi argumente teoriilor cu privire la apariția vieții. Cercetătorii amintiți au precizat că descoperirea lor nu înseamnă în mod necesar că particulele identificate ar fi de origine biologică sau capabile să întrețină forme de viață. Ei au apreciat, în context, că ar fi vorba de bacterii, ceea ce vine în sprijinul unei teorii potrivit căreia aceste corpuri cerești ar fi putut aduce pe Pămînt forme de viață din univers. Din timp în timp, nucleul „azvîrle" în exterior patru jeturi de particule, două foarte puternice, iar celelalte două mai slabe. Unele din aceste particule au o greutate inferioară unei milionimi de gram, în vreme ce altele depășesc un miligram. În interiorul nucleului se află gheață, apă, carbon, oxigen, hidrogen, metale ca fier, cupru, cobalt, nichel, sulf, dar foarte puțin sodiu. Structura exterioară a nucleului este cu totul neașteptată cuprinzînd: munți sau dealuri... cratere! Aceste date au stîrnit uimire în rîndul astronomilor, care, pare-se, așteptau fotografia unui bloc de gheață murdară, de dimensiuni considerabil mai mici. O undă de șoc precede cometa pe traiectoria sa. Primele semnale ale acesteia au fost înregistrate de „Giotto" la o distanță de 1,5 milioane km de „Halley".

Rezultatele cercetărilor întreprinse de sonda spațială vest-europeană urmează să fie coroborate cu datele obținute în legătură cu „Halley" de sondele spațiale sovietice „Vega-1" și „Vega-2", precum și cu cele sesizate de cele două sonde spațiale japoneze ce s-au apropiat și ele de această cometă. Pe baza imaginilor transmise de stațiile „Vega", academicianul sovietic Roald Sagdeev, di-

rectorul institutului de cercetări cosmice, apreciază că „Halley" este foarte prăfoasă, de circa zece ori mai mult decît o cometă medie, din cauza cantității neobişnuit de mari de particule solide aflate în coamă. Faptul a împiedicat, în ce priveşte stațiile „Vega", vizibilitatea directă asupra enigmaticului nucleu: contururile sale au apărut neclare. Stratul de praf ce ascunde nucleul cometei are o grosime de circa un kilometru. Specialiştii sovietici l-au denumit mai în glumă mai în serios: „şubă" — termen cît se poate de potrivit din moment ce, după ultimele măsurători, acolo se înregistrează o temperatură de aproximativ 27 de grade Celsius! Descoperirea este cu atît mai uluitoare cu cît în „apropiere" domneşte acel inimaginabil frig cosmic: 150 de grade sub zero! Academicianul Sagdeev este de părere că această „stea cu coadă" se află într-un stadiu de „ardere", cînd „şuba" de praf şi învelişul de la suprafață se împrăştie treptat şi îşi pierde masa. De fiecare dată, cînd trece prin apropierea Soarelui, cometa „Halley" se micşorează cu doi centimetri. Potrivit aprecierii specialiştilor, ea va mai supraviețui doar... 10 000 de ani. Dar sîntem încă la începutul descifrării enigmelor cometei „Halley". Sondele au permis stringerea a zeci de mii de date

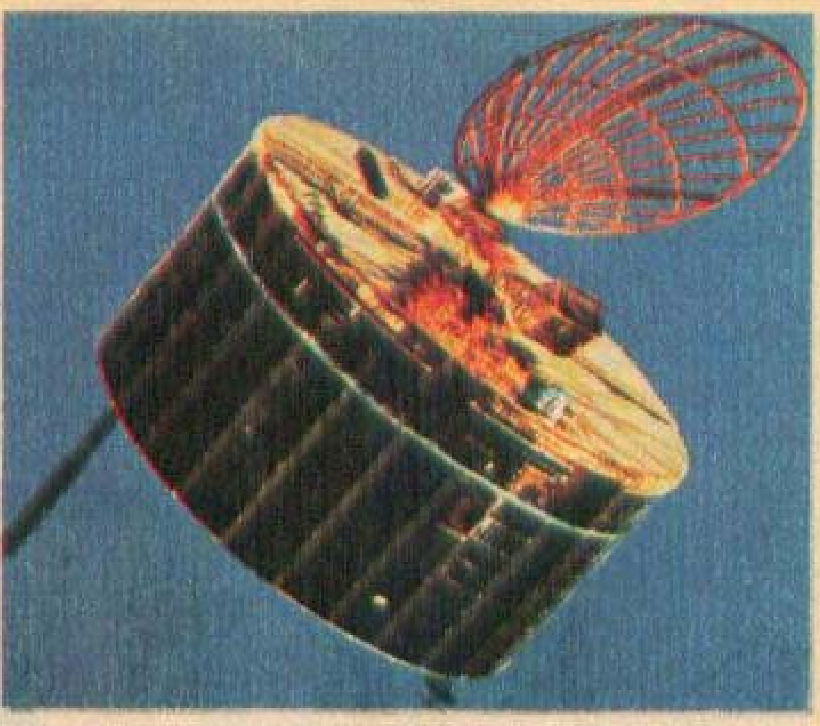

fizice, chimice şi de altă natură cu privire la „Halley". Va fi posibilă determinarea în amănunțime a caracteristicilor cometei? Ni se va dezvălui, poate, natura materiei originare a sistemului solar, în momentul constituirii sale, cu circa 4,5 miliarde de ani în urmă.

Noul itinerar al cometei „Halley" comportă o îndepărtare de Terra cu circa 4,5 miliarde de kilometri în 38 de ani, după care ea îşi va relua drumul de întoarcere către soare şi, deci, va trece din nou prin apropierea Terrei, conform „plimbării" sale obişnuite, în anul 2061.

TUDOR PRELIPCEANU

UMOR

— Cînd îi spuneam psihiatrului că soțul meu scoate rotocoale de fum pe nas, afirma că nu e grav.
— Bineînțeles, mulți indivizi o fac.
— Da, dar soțul meu nu fumează.

*

Cronicarul reporter sportiv: Atacantul loveşte balonul cu capul care depăşeşte bara transversală. În acest moment rezultatul este 3—0 în favoarea gazdelor. Evoluția scorului a fost următoarea: 1—0, 2—0, 3—0...

*

Ospătarul: De unde ştiți că avem un nou angajat la spălatul vaselor?...
Consumatorul: După amprente...

— Inculpat, ai venit fără avocat?
— N-am nevoie, domnule judecător. M-am hotărît să spun adevărul.

*

— Tăticule, tu ai o bună memorie vizuală?...
— Sigur că da...
— Ei bine, atunci să ştii că tocmai am spart oglinda în care te bărbiereai.

— Plicul dv. cîntăreşte prea mult. Trebuie să mai puneți pe el un timbru de doi lei.
— Dar atunci o să cîntărească şi mai mult.

*

— Brecht? Unde am mai auzit expresia asta? În box sau în tenis?

Curiozități sportive

☐ Un caz puțin obișnuit în lumea sportului îl reprezintă neo-zeelandeza Neroli Fairhal. În vîrstă de 39 de ani, ea este imobilizată într-un scaun cu rotile, din cauza unui accident de motocicletă suferit acum 15 ani. Pe vremea aceea, Neroli era o excelentă călăreață de performanță, iar pasiunea pentru sport a făcut-o ca, după accident, să învețe... tirul cu arcul. Și l-a învățat, ajungînd chiar în echipa olimpică a țării sale.

☐ Tot într-un echipaj olimpic, dar de yachting, s-au aflat și celebrul danez Paul Evstrăm, de 4 ori campion olimpic și de 13 ori campion mondial, împreună cu... fiica sa, Inge, în vîrstă de 22 de ani. Tată și fiică au cucerit, la Los Angeles, o prețioasă medalie de bronz!

☐ Americanca Karyn Tarter, în vîrstă de 28 de ani, cîntărind 85,6 kg și avînd o înălțime de 1,78 m, este o veritabilă recordmană mondială la... haltere. Ea a ridicat deasupra capului o bară cîntărind 131 kg, doborînd fostul record mondial feminin, care data din... 1911!

☐ Cu cîțiva ani în urmă, profesorul dr. Lawrence Morehouse, director al Laboratorului de performanțe umane al Universității California, declara că viitorul pregătirii în sportul de mare performanță va fi destul de interesant.

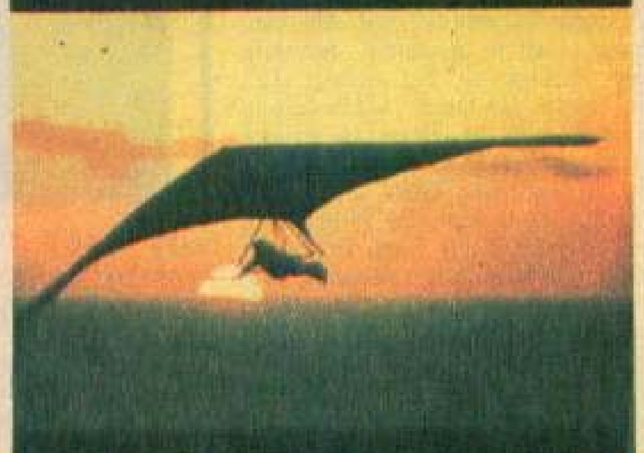

„Un nou stil de antrenament, bazat pe următoarele idei: sportivul va fi propriul său antrenor, antrenorul se va transforma într-un consultant, iar plăcerea antrenamentului va lua locul principiilor actuale de volum și intensitate". N-au trecut mulți ani de la aceste previziuni și iată că lucrurile stau tot mai mult așa!

☐ Apropo de sportivul care își este și antrenor, cazul marelui alergător de garduri Edwin Moses ni se pare excelent. Ed n-a avut niciodată antrenor și nu i-a mers prea rău, dacă ne gîndim că, în momentul cînd scriem aceste rînduri, are la activ 111 curse cîștigate consecutiv, de-a lungul a 9 ani în care n-a cunoscut înfrîngerea! Moses e de profesie inginer și-și programează antrenamentele pe un calculator!...

☐ Un caz asemănător este și cel al aruncătoarei noastre de greutate, Mihaela Loghin, care — renunțînd la serviciile antrenorului — a reușit să obțină singură un progres consistent și o serie de performanțe de certă valoare internațională. Profesoară de educație fizică, vicecampioana olimpică este, însă, un model de conștiinciozitate în pregătire și caută să fie mereu la curent cu noutățile metodice apărute pe plan internațional.

☐ Joao Saldanha, celebrul antrenor brazilian din vremea lui Pele, obișnuia să spună: „Jucătorii de fotbal se împart în trei categorii: cei mai talentați ajung înaintași, cei mai puțin înzestrați devin apărători, iar celor lipsiți de orice talent, dar cărora le place să joace, nu le mai rămîne altceva decît să se facă portari". Ca glumă, merge!...

☐ Anul acesta s-au împlinit 50 de ani de la victoria celebrului automobilist român Petre Cristea, în „Raliul Monte Carlo". În echipaj cu I. Zamfirescu, Petre Cristea a pilotat atunci, în 1936, o mașină „Ford", de 3 622 cmc. Și chiar dacă la această oră automobiliștii români n-au reușit încă să egaleze performanța predecesorului lor, putem spune că, în ultimii ani, piloții noștri de raliu marchează progrese consistente.

☐ Apropo de aniversări, mai sînt numai doi ani pînă la împlinirea a două decenii de cînd fabulosul record la săritura în lungime, stabilit de Bob Beamon (8,90 m) continuă să stea în picioare. Şi, cu toate promisiunile făcute de Carl Lewis, Beamon — acum antrenor — continuă să se mîndrească, firesc, cu „recordul cosmic"!

☐ Cunoscutul actor de film Silvester Stallone, binecunoscutul interpret principal din „Rocky", a practicat boxul doar în pregătirea acestui film. Musculatura proeminentă şi armonioasă a lui Stallone provine, însă, de la un sistem propriu de culturism, sistem adoptat ulterior şi de John Travolta.

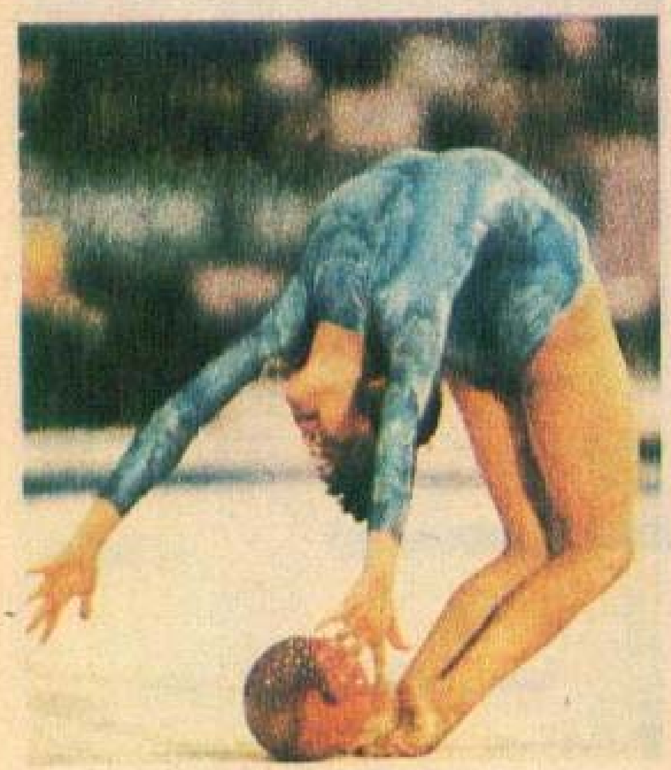

☐ Jeff Blatnik, un luptător american de „libere", categoria + 100 kg, este un caz rarisim în istoria medicinii mondiale. Atins de „maladia Hodgkin", o foarte rară formă de cancer, şi operat apoi, mai mult pentru a i se prelungi viaţa, el s-a refăcut în mod de-a dreptul miraculos, şi-a reluat antrenamentele, iar la Olimpiada din 1984 a cucerit chiar medalia de aur, dominînd competiţia în mod categoric.

☐ Tamara Costache, noua recordmană mondială a sportului românesc, cea care urmează în galeria celor mai strălucitoare performere ale noastre, n-a împlinit încă 16 ani şi, iată curiozitatea la care vroiam să ne oprim, a suferit de hepatită virotică, la vîrsta de 12 ani. Un an de zile a întrerupt orice efort fizic, s-a îngrăşat cu exact 10 kilograme şi nimeni nu mai putea crede în revenirea ei. Totuşi, iat-o pe Tamara Costache doborînd de două ori recordul lumii la 50 m liber. Şi încă un amănunt — Tamara înoată în medie, săptămînal, între 70 şi 90 km, ceea ce conduce spre un total anual de circa... 2 400 km! Incredibil, dar adevărat!

☐ Pe cine aţi include într-un top al celor mai buni sportivi români din toate timpurile, dintre: Iolanda Balaş-Soter, Lia Manoliu, Nadia Comăneci, Ivan Patzaichin, Ilie Năstase, Gheorghe Berceanu, Ştefan Rusu, Ecaterina Szabo, Cornel Oţelea, Anişoara Stanciu, Doina Melinte, Maricica Puică, Carmen Bunaciu, Corneliu Ion, Nicu Vlad ş.a.?! Dar dintre fotbaliştii tuturor timpurilor, ce unsprezece aţi forma?!...

T. ALEXANDRESCU

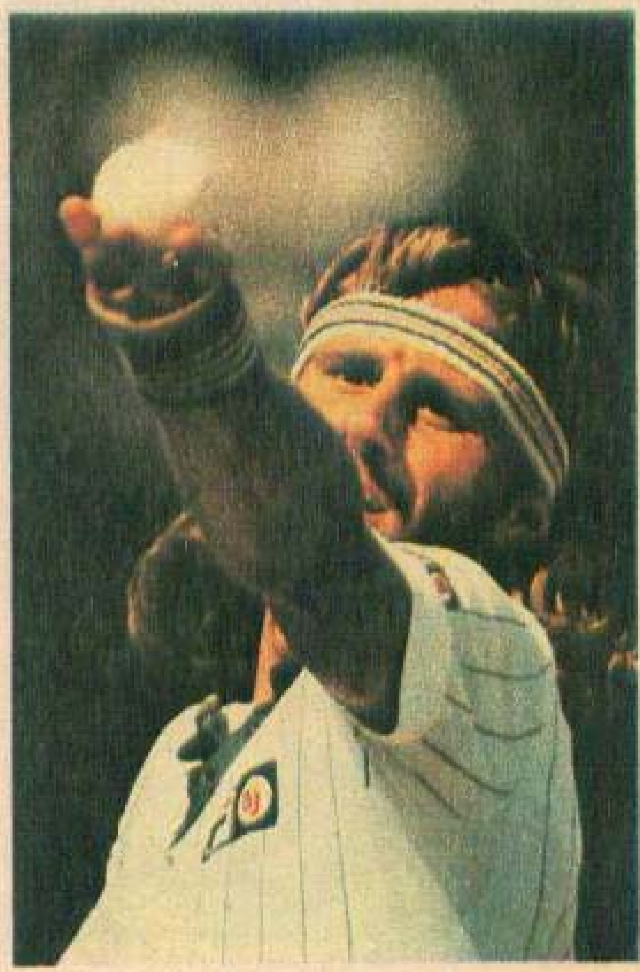

Copiii electronici, copii fără copilărie

Un copil de trei ani stă în fața unui ecran video. Privește claviatura cu un aer ușor perplex dar degetele i se așează aproape reflex pe clape. Contactul va fi stabilit. Aceasta este descrierea unei fotografii. Deloc trucată. Ea se află pe coperta unei cărți intitulate „Computerkinder" („Copiii ordinatorului") apărută în RFG. Limbajul informatic pentru micuții care intră în viață există deja. Se numește „Logo" și a fost inventat special pentru această grupă de vîrstă de matematicianul și psihologul Seymor Papert, care conduce în SUA o școală experimentală, unde copiii se familiarizează cu noile aparate electronice pregătindu-se astfel pentru a trăi în era modernă.

Aparent, acesta este un lucru necesar, pozitiv.

Ce urmări antrenează însă, pe plan moral, ne-o spun alte lucruri, alte cercetări psiho-sociologice care contestă violent această „electronizare" a ființei umane de la cea mai fragedă vîrstă, înlocuirea unor reacții firești cu apelul la mașina care „face totul în locul nostru mai repede și mai bine". Claus Erich, specialist în știința comunicațiilor, scrie o lucrare al cărei titlu ne face să tresărim: „Cum distruge lumea ordinatorului copilăria". Demonstrația merge în sensul atacului brutal pe care electronica îl comite la adresa identității reale a copilului modern. Către aceeași concluzie conduce și cartea psihologului berlinez Walter Volpert despre „periculoasa dragoste pentru ordinatoare" care pătrund în viața cotidiană anexînd mari porțiuni din ea și dezumanizînd ființa umană.

Analiza pe care o dedică acestei probleme un studiu apărut în ziarul „Stuttgarter Zeitung" din R.F.G. se extinde asupra ultimelor decenii. Sînt deceniile în care televizorul a devenit o componentă acaparatoare a vieții de fiecare zi. Copiii care merg azi la școală sînt familiarizați cu micul ecran de la cea mai fragedă vîrstă: televizorul — ca înlocuitor electronic al bunicii, televizorul care-i face pe micuți să treacă prin stări prelungi de oboseală, în fine, televizorul de la care se pot învăța, eventual, cîteva lucruri.

Cît de utilă este, la urma urmei, această relație? Atunci cînd școala oferă, într-un flux sufocant, cunoștințe predate de mai multe ori, într-o manieră neinteresantă, insipidă, copilul preferă „tele-drogul". Dar se constată că tot ceea ce învață copilul în perioada 6-12 ani, în cercul familiei, bucuria de a trăi, moderația, politețea și respectul pentru adulți este anulat rapid după această vîrstă, în contact cu atotputernicul televizor. Un tip cu totul nou de copil este pe cale să se nască: copilul care face trei lucruri în același timp, copilul al cărui program este la fel de încărcat ca și al adultului, copilul care nu e în stare să rețină o frază întreagă pentru că îi lipsește concentrarea, copilul care-și întrerupe fără să ezite profesorul, copilul care face o criză de nervi dacă trebuie să refacă o operațiune matematică pe care a greșit-o. Și, de aici, o concluzie netă: televizorul a devenit în prea mare măsură un drog. Copiii nu mai sînt în stare să se deconecteze, să renunțe la el, să-și asume experiența reală a vieții, preferind-o pe aceea mediată, impusă de micul ecran. Pe de altă parte, exercițiul curent, cum ar fi calculul simplu, matematic, care întreține creierul, îl dezvoltă, are de suportat serioase obstacole. Autorul citat, Walter Volpert, dă un exemplu relevant. Wolfgang, un copil de 9 ani, nu poate să-și lucreze exercițiile de adunare elementară pînă nu vede la videocasetofonul părinților un film pornografic!

„Nu mai există tabu-uri", constată Neil Postman în cartea apărută în urmă cu doi ani sub titlul „Dispariția copilăriei". Profesorii au devenit ținta unor atacuri violente, a unor jigniri de neimaginat. „Repertoriul verbal al unui copil de opt ani este revoltător", afirmă același autor.

Copiii care rămîn singuri o mare parte a zilei au găsit în televizor un tovarăș al singurătății lor. Modificările din structurile familiale, noua „concepție" privind rolul pe care îl pot avea copiii în sistemul de alianțe premature cu oamenii mari se adaugă la dosarul problemei. Cartea lui Claus Erich, care s-a impus ca un best-seller opiniei publice occidentale, este plină de astfel de avertismente. „Pentru ce vrem să-i obișnuim pe copii cu ordinatorul — pe copiii care trebuie să învețe în școală prin propriile lor puteri, pe copiii care trebuie să descifreze ei înșiși lumea în care trăiesc, prin propria lor experiență, pe copiii care au nevoie de copilărie pentru a se căli în vederea confruntării premature cu lumea celor mari?" În aceste condiții, autorul face un apel lucid la reconsiderarea rolului școlii. Pentru că, spune Claus Erich, copilul e prea mult lăsat într-un univers iluzoriu, ordonat de adulți, ceea ce îi atrofiază spiritul critic, discernămîntul.

Există tineri pentru care contemplarea solitară a ecranului constituie singura ocupație. Iată de ce școala trebuie să redevină un loc de întîlnire socială și spirituală, un loc al experienței directe, interesante, necontrafăcute. Sportul, activitățile creatoare, teatrul, muzica trebuie să capete un rol terapeutic. „Școala, lumea copilăriei pot deveni o armă contra evoluției periculoase a vieții subminate de tehnică, un loc de dezvoltare a calităților observației și spiritualității copilului."

Este semnalată, deci, o nouă și extrem de gravă maladie a societății de consum — lipsa copilăriei. Lucrările citate în aceste rînduri surprind o parte dintre simptome și o parte dintre cauze. Dar „causa causarum" pare a fi aceeași cu cea care afectează moral întreaga lume occidentală: înlocuirea vieții adevărate cu iluzia, cu bombardamentul propagandistic, cu pseudovalorile societății de consum. Un rău în fața căruia trebuie să se acționeze neîntîrziat, așa cum demonstrează înșiși autorii citați. Pentru apărarea copiilor, pentru dreptul la copilărie.

DOINA IOVĂNEL

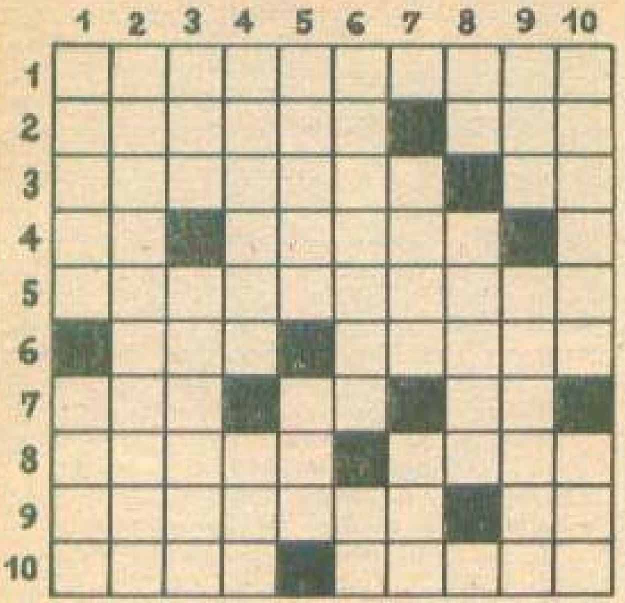

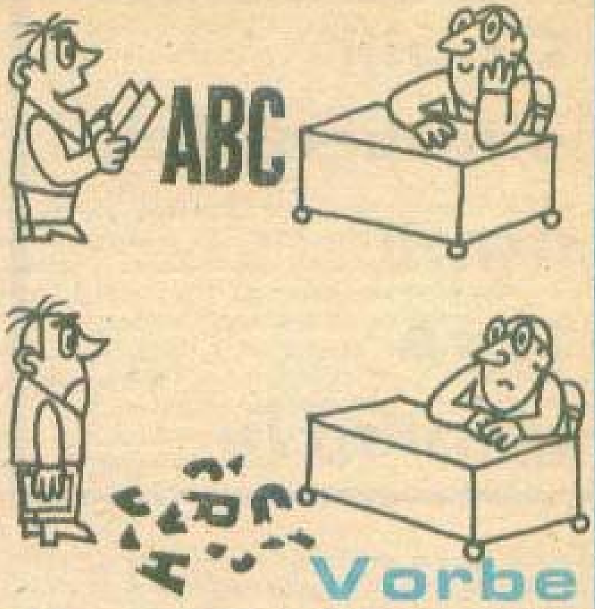

Vorbe

ORIZONTAL: **1)** E o forţă. **2)** Privitor la ochi — Dreptul roman. **3)** Înregistrează notele — Calp! **4)** La operete cu o pasăre! — Face curent. **5)** Sare cu precizie în apă. **6)** Alergător... în teren — Joc de echipă. **7)** Stan şi-a pierdut capul! — Notă de legătură — Luni cu duzina. **8)** O veche pildă de înţelepciune — Are forţă de pătrundere. **9)** Prinde fiare — Ore care se întorc! **10)** Aria privighetoarei — Era comodă pentru bunici.

VERTICAL: **1)** Are orbul găinilor — Bătut pe muzică. **2)** la numai ca să ia. **3)** O gură de apă — Stau ce stau şi iar mai stau. **4)** Omul cu lampa — Curge lin în sens invers! **5)** Zburător clasic — Mai puţin decît comuna. **6)** Guri de foc — Armătură organică. **7)** După asta nu mai urmează nimic — Alternează încordarea cu destinderea. **8)** Apele mari! — Bivol în devenire. **9)** Tot înainte — Emit saluturi zgomotoase. **10)** Rapidul în mare formă — După zicală e compozitor.

Expresii

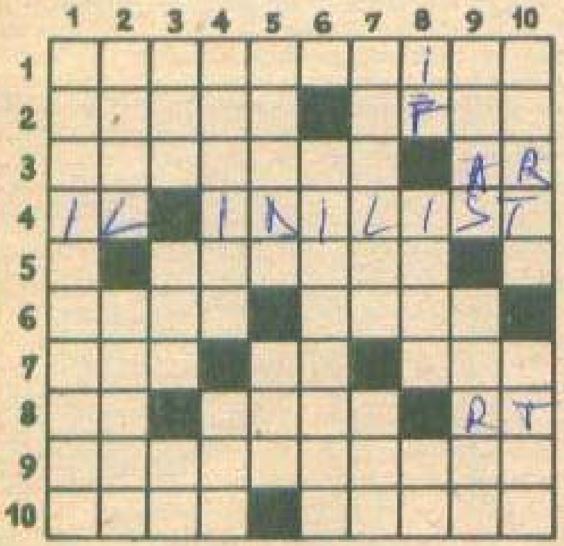

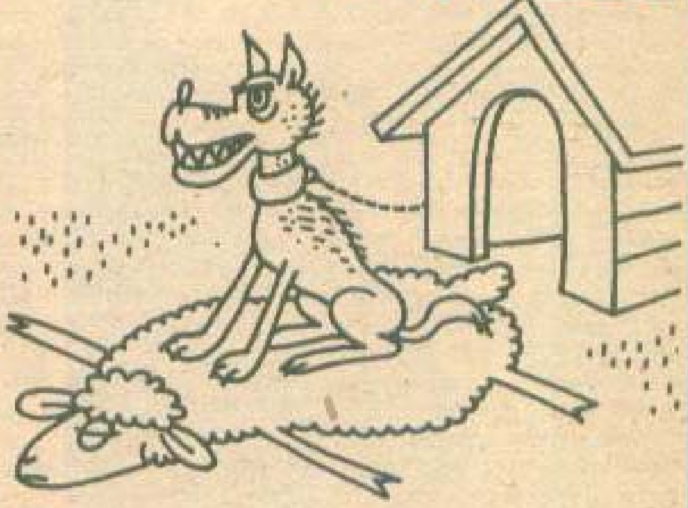

ORIZONTAL: **1)** Nume de familie. **2)** Prolog sentimental — Bază de artilerie. **3)** Unde fac puii piruete — Sînt în stare! **4)** Mila 23! — Autor de idile. **5)** Sete de mari proporţii. **6)** Cum se cheamă — Cerbi la frigider. **7)** Indicaţie de reluare — Gara de vest! — Spre care ridici privirea. **8)** Luate din pripă! — Silabe sonore — Cuplu într-un partaj! **9)** Apărată cu dreptul. **10)** Oameni mari — Pigment natural anormal.

VERTICAL: **1)** Trabucuri zburătoare. **2)** Obiect de cult pentru incult — Iute ca alicele. **3)** Poveste veche — Ţinut orizontal — O pereche de gogoşi! **4)** Mic bolero — Orgă de buzunar. **5)** Între doi ochişori — Plinul fotbalistului. **6)** Retuşuri pe viu. **7)** Făcute borş — Numitor comun într-o enumerare. **8)** Miez de chiflă! — Mişcare artistică — Atacat pe flancuri! **9)** E dreptul lui să se opună — Locuinţe plimbăreţe. **10)** Nu-i scapă nimic — O grămadă de lemne.

Polemici literare celebre

GEORGE CĂLINESCU și „noua generație"

De la Socrate pînă în prezent **disputatio** a însoțit fără încetare efortul omenirii în aflarea adevărului, în orice domeniu; evoluția retoricii se suprapune în bună parte, pe evoluția polemicii, ambele urmărind un țel cu două fațete: aflarea adevărului și convingerea auditoriului/cititorului, altfel spus, urmărind **certitudinea** și **persuasiunea**.

Anul literar 1928 a fost marcat de o dezbatere aprinsă, legată de „noua generație" de atunci, zgomotoasă, nerăbdătoare, frenetică, iconoclastă, „furioasă" pe alocuri, criticînd totul, și, mai ales, generația așa-zisă „bătrînă". Una din primele încercări de definire obiectivă a unei noi generații literare o întreprinde G. Călinescu. Spiritul poeziei postbelice, susține el, reprezentate de L. Blaga, Al. Philippide, Camil Petrescu, dar și al poeziei create de poeți afirmați înaintea războiului, ca N. Crainic, A. Maniu, I. Pillat, V. Voiculescu, „este absolut formal". Mai mult, pînă prin 1924, lirismul invadează romanul (I. Teodoreanu), teatrul (A. Maniu, Sc. Froda); după această dată, însă, „apariția în conștiința publică a unui poet mare, T. Arghezi", distanțarea de poezia minoră, dar și „potolirea simțurilor dezlănțuite, duc la o fază prozaică, sau critică. (...) Din punct de vedere ideologic, această etapă se remarcă printr-un echilibru între subiect și obiect, între cultură și personalitate. Scriitorul este bine informat, are fraza abstractă, necomunicativă și ironică, și tinde la o liniște academică, prudentă și metodică. Exponentul acestei faze este d. T. Vianu (...) [care] prin forma spiritului său maiorescian, ar trebui **să** fie șeful generației de azi, ce tinde la echilibru." Prin 1927, însă, adaugă imediat „s-au auzit trîmbițele unei noi generații. Caracterul primordial al acestei noi serii este anonimatul. Campionii nu sînt creativi, ci formulativi, nu fac critică, ci manifeste, nu judecă, ci polemizează. E greu de precizat cine formează această serie, tocmai fiindcă nu există individul creator, nu e mai puțin adevărat, că o **căutare** nouă există. Și, dacă ar fi să ne exprimăm mai bine, nici nu este o generație nouă, ci o orientare a generației mai bătrîne."

După care, autorul încearcă o caracterizare a noii generații, în care, „gîndiristul" pe atunci, G. Călinescu remarcă diferențierile ce apar în rîndurile acestor noi promoții literare. Tinerii „fac parte, totuși, dintr-o categorie mai largă, nu mistică, ci **frenetică**. Această pleiadă vrea ceva cu pasiune, fără să știe anume ce, vrea să se afirme cu violență, fără să fie încă în stare, vrea să dărîme tot, fără să poată construi. Această atitudine agresivă, nefiind periculoasă, e simpatică și făgăduitoare prin forța ei internă. **Juventus frenetica** nu are pînă acum talent, nici circumspecția critică. Are însă un mare avînt speculativ și polemic. Ea culege informații multiple, de pretutindeni și le adună în construcții informe, sublime, dar și bombastice, cu documentație lăudabilă, dar și cu erori formidabile, cu pedanterie și lirism. Această inflație ideologică cu efecte bombastice își are asemănarea în generația care a provocat lui Maiorescu, **Beția de cuvinte**. (...) Ne aflăm în fața aceleiași uimiri și avîntări, într-o preocupare nouă, pentru care însă, instrumentul verbal a rămas înapoiat. (...) Concluzia finală [sic] este că noua tendință este jurnalistică și normativă, în vreme ce seriile mai vechi continuă să fie artistice, sau critice. (...) Un lucru trebuie însă stabilit: **Juventus** nu ne poate combate cu propria noastră tinerețe, cu propriile noastre avînturi, oculte, cu propriile noastre experiențe. **Juventus** se naște. Și actul nașterii este inferior actului vieții."[1]

Sfîrșitul anului 1928 și începutul anului următor erau marcate deci de o dezbatere care devenea tot mai amplă, pe marginea noii generații. Revista **Viața Literară** este una din publicațiile care găzduiește tot mai des luările de cuvînt. Un C.N. Negoiță, de pildă, se străduiește să explice simțămintele noilor veniți în cultura română, pe care îi înregimentează absolutist, în direcția pe care o propusese Mircea Eliade, într-un **Itinerariu spiritual**.

Cu **Invazia adolescenților**,[2] G. Călinescu își spune cuvîntul și mai răspicat, în chestiunea generaționistă. Tineri nervoși, nerăbdători, iconoclaști, mai ales aceia grupați în jurul lui Petru Comărnescu la pagina culturală a ziarului **Ultima Oră**, sînt văzuți ca o „asociațiune ocultă", cu un aer de neseriozitate, cîtă vreme, „opera" lor e doar o virtualitate. În ultimă instanță, demersul lui G. Călinescu nu este numai o explozie de ironie, ci țintește finalități educative, invitîndu-și și stimulîndu-și partenerii de discuție, la o muncă asiduă, la **seriozitate culturală**: „Trecem printr-o fază de neseriozitate culturală, umoristică. Sîntem terorizați de tipul **mucosus**. Acesta te întreabă de vîrstă, și-ți dă un respect invers proporțional cu numărul de ani. De munca ta, nu te întreabă nimeni.

Tinerețea nu e condamnabilă, dar nici lăudabilă. Ea este numai o chezășie de mai mare vitalitate și leagă de sine mai multă speranță. În lupta între valori, vîrsta, însă, nu are ce căuta. Doamne! Situația scriitorului a devenit azi asemănătoare cu aceea a fetelor nemăritate. Trebuie să-ți ascunzi vîrsta, ca să nu-ți atragi mînia noilor candidați la viață! Duel între generațiile intelectuale a existat întotdeauna, dar el presupunea o distanță, măcar de o viață de om și calități egale de creator. Dar o luptă între omul de cultură fie și bătrîn, și absolventul de liceu necunoscut și neproductiv, aceasta e o ciudățenie rară. Cînd, însă, lupta se duce în virtutea deosebirii de vîrstă, care ajunge, uneori pînă la șase luni, aceasta e numai impertinență regretabilă. Un lucru e hotărît. La 20 de ani nu se pot face opere durabile, în domeniul cugetării cu deosebire, iar la 50 de ani, un intelectual poate da cele mai legitime nădejdi. Ne-am fi așteptat ca verbozitatea tinerilor în discuția dintre mistici și raționaliști, să aibă drept consecință, luarea cu asalt a băncilor Universităților și a

1 *GENERAȚIA BOMBASTICĂ*, in **Viața Literară**, III, 91, 27 oct., 1928.
2. Ibid., IV, 100, 12 ian., 1929.

meselor B[ibliotecii] A[cademiei]. În mare parte, tînăra generație este o asociațiune ocultă, cu scopul de a arunca în opinia publică, fără examen, nume de care nu se leagă nici o activitate. Cu sprijinul sau indiferența vinovată a unor gazete, această pleiadă conturbă seninătatea literelor române, organizînd polemici inutile, între necunoscuți inutili, care caută să obțină fără contribuție satisfacțiile reputației. Așa spre pildă, d. Comarnescu se laudă la pagina culturală a ziarului **Ultima Oră**, pe care vrea s-o facă să depășească pe acelea ale marilor reviste, cu colaborarea d-lui T. Bobeș, gazetar excelent și om agreabil, dar fără nici o personalitate culturală, cu aceea a d-lor Stelian Mateescu (din nefericire, cunoscut), I. Jianu (necunoscut), I. Orleanu (necunoscut), A. Broșteanu (necunoscut), C. Noica (necunoscut), M. Polihroniade (abia cunoscut), V. Stoe (necunoscut), Marius Nestor (necunoscut), A. Sahia (necunoscut), B. Brezeanu (necunoscut), M. Corniv (necunoscut), I. Igiroșeanu (gazetar), C. Stroescu (necunoscut). Pe toți aceștia, îi numește valori. S-ar putea ca, într-adevăr, toți acești demni necunoscuți să devină cunoscuți, și în privința aceasta le fac cele mai sincere urări. Totuși, mi se pare neserioasă exhibiția numelor, înaintea operei.

Cum era de așteptat, replica lui P. Comarnescu nu se lasă mult așteptată. Dialogul pare a fi însă purtat pe două planuri diferite: G. Călinescu invita la „seriozitate culturală", pe care preopinentul său o interpretează ca pe o invitație la tăcere. Mai mult, din punctul de vedere al acestor tineri, disputa nu are în vedere numai criteriul vîrstei, ci este legată de efortul de accedere la o nouă spiritualitate: „D. Călinescu n-are calitatea să ne impute că anticipăm valoarea tinerilor, care n-au încă nici o carte publicată, pentru că însăși domnia-sa este vinovat de a se fi lăudat și anticipat pe sine însuși. Crede cititorul că d. Călinescu este autorul următoarelor rînduri: «Eram de tot tînăr, cînd am simțit chemarea de a face judecăți literare»; sau: «Trebuie ură, trebuie indignare, trebuie mînie clamoroasă și neîmblînzită, pentru ca judecata suficientă pentru sine, să zguduie pe omul în genere, indiferent»; sau leitmotivul prea des repetat: «și atunci, m-am ridicat și mai sus». Dacă cititorul nu crede că autorul acestor anticipații și confesiuni neîn-

drituite de vreo muncă temeinică, sau de trecutul vreunei cariere magnifice, nu este chiar d. Călinescu, să citească **Gândirea** din mai '28, și se va convinge. [Este vorba despre eseul **Ascensiune** publicat acolo, de G. Călinescu.] Vra să zică, fără a fi ajuns notoriu și cu autoritate neclintită, d. Călinescu a simțit chemarea criticii, și astfel, s-a ridicat «din ce în ce mai sus». Cel puțin, așa crede d-sa. De ce nu-mi dă și mie voie să fac, nu propria-mi ascensiune, ci, a cîtorva tineri valoroși, asupra cărora am atras atenția, fără să le declar genialitatea lor, sau să măsor înălțimile parcurse de ei [?] (...) Ba, d. Călinescu îndrăznește să scrie că pe toți acești tineri, îi numesc valori, ceea ce-i un neadevăr, spus cu îndrăzneală, mai ales, pentru un om așa de înălțat. (...) Cît privește pe d. Noica, mă bucur pentru viitorul său, că el este unul din acela care pot distinge fazele bune de cele rele ale unei personalități, și nu se lasă orbit de nume și prejudecăți. Aceasta înseamnă seriozitate, în ciuda d-lui Călinescu, care constată, tocmai, o fază de neseriozitate culturală." (**Ultima Oră**, I, 18, 18 ian., 1929).

Din acest moment, redacția paginii culturale a ziarului **Ultima Oră**, inițiază o adevărată campanie anticălinesciană (pe care nu trebuie s-o stigmatizăm, tratînd-o drept una injurioasă și lipsită de discernămînt cultural, căci, să nu uităm, la începutul anului 1929, **opera călinesciană** încă nu exista!). Oratorul G. Călinescu este tratat de P. Comarnescu, drept baroc, prolix, incapabil să se adecveze la textul discutat. („Am aflat că d. Călinescu are cunoștințe vaste. Numai despre Blaga n-am aflat nimic autentic. De **Meșterul Manole** nici nu s-a pomenit. În schimb, știm că d. Călinescu simte elemente «anacreontice de ebrietate gastrică și carnală», că observă luna în romantism, și soarele în poezia panică, dar că poezia lui Sirius n-o pricepe. În sfîrșit, că d. Blaga cîntă ca lăcusta"). Dacă demersul călinescian avea și finalități pedagogice, nu-i mai puțin adevărat, că virulența criticilor suportate, va fi contribuit la cristalizarea strălucitoare a stilului său. Constantin Noica este indignat de cererea mai clar sau mai voalat formulată, ca tinerii să se abțină să-și exprime opinia. („Și în continuare, dacă nu sînt orator, n-am voie să discut retorica d-lui Călinescu. Iertați-ne, o zei, ai scrisului românesc, dar oracolul furiei voastre,

nu-l înțeleg!"). **Răspunsul altui adolescent**, semnat de D. Șuluțiu, este o pledoarie pentru frenezia elanului vital. În fine, punctul culminant al acestei campanii, îl atinge articolul lui Ion[el] Jiano, care, situîndu-se pe poziții moraliste, redactează o „fiziologie" a „cabotinului intelectual", care nu este altul decît G. Călinescu!

Din partea revistei **Viața Literară**, răspunde un alt tînăr, Al. Dima. Tonul său este aspru, iar stilul ponderat. Temerea sa este aceea a unei inflații literare, care ar putea-o repeta pe aceea din vremea lui Heliade. Iar sugestia este abia schițată: tinerii publiciști zgomotoși seamănă teribil cu Rică Venturiano. Diletantismul lor se manifestă sub forma unui enciclopedism neasimilat, grăbit, care se manifestă incoerent. Figura retorică a „stăvilarelor" este o invitație la meditație. Poziția lui Al. Dima este în descendență maioresciană. Ironia sa este una rece, scrobită, academică, — o formă a superiorității, care se manifestă stilistic, prin concizie. „[Tinerii] scriu, se ridică și privesc cum [fumegă] în urmă ruinele gloriilor de altă dată, zdrobite în șarja lor nebună. Bieți copii, care drămuiesc realitatea cu visul lor naiv! Dar, unde ne sînt stăvilarele?"

În ce-l privește pe G. Călinescu, după ce constatase „invazia adolescenților", își **micșorează** și mai mult adversarii, în ultimul articol cu care participă la acest dialog, **Fronda copiilor**, în care parafraza ironică este procedeul predilect. „Și apoi, acțiunea unei astfel de bande, este o insultă permanentă adusă tinerimii care tace, fiindcă învață. Tainicele valori de mîine n-au vreme să facă revista zilnică a valorilor, și să organizeze exhibiții de box intelectual, între indivizi necunoscuți." Articolul, pe de altă parte, capătă aspectul unei provocări la duel. „Dacă strămoșii mei, ale căror brișoave urlă în sînge, n-ar fi înfipt sapa în pămînt, și n-ar fi prins bureți în arhipelag, aș provoca la duel pe acest marchis ridicol [P. Comarnescu, n.n.], ca să văd cum curge sîngele său incolor și veșted. Dar nu minoresc spada. Îmi rămîne calea cărturărească a penei..."

Fronda copiilor primește două răspunsuri, publicate în aceeași zi (6 febr., 1929): unul al lui C. Noica (**Cînd ai vedenii**), celălalt, al lui P. Comarnescu (**Un caz anormal**).

C. Noica sesizează și ironizează **litota gradată** către hiperbolizare, ce

se manifesta în titlurile articolelor lui G. Călinescu. „Un articol era intitulat **Invazia adolescenţilor**. Nemulţumit de onoarea pe care o făcuse, numindu-ne adolescenţi, d. Călinescu reveni: **Fronda copiilor**. Se anunţa pentru numerele viitoare ale revistei gazdă, **Războiul sugacilor**, şi, în sfîrşit, **finis coronat opus, Avalanşa foetusurilor**."

Şi C. Noica şi P. Comarnescu resping vehement bănuiala că ar dori să colaboreze la **Gândirea**. C. Noica: „Dar asta poate să mă împiedice să cred ca cititor, ceea ce cred despre revista d-lui Nichifor Crainic? Şi, ca modest scrib, să afirm că în clipa în care voi fi în stare să scriu oriunde, nu voi semna alături de manifestanţii **Crinului Alb?**

P. Comarnescu: „D-sa care le ştie pe toate: că Blaga e lăcustă, că noi vrem să intrăm la **Gândirea** (unde au intrat atîtea mediocrităţi, pe care le dispreţuim), că activitatea tinerimii de azi e maladivă, — numai d-sa cu cei 30 de ani, cu inteligenţa-i specifică acestei vîrste, cu capitala-i ascensiune parcursă, cu necontestatu-i dar oratoric, cu talentu-i neîntrecut de a face imagini, va putea să ne explice aceste subtilităţi. Dar pentru noi, d. Călinescu (...) nu mai prezintă nici un interes. Pînă nu va reveni la normal, recunoscînd toate lipsurile conferinţei sale lamentabile şi toate nonsensurile articolelor sale, noi nu mai avem ce discuta cu d-sa. La injurii şi abilităţi de prost gust, noi nu ne scoborîm. Ne-ar fi atît de uşor să descriem analogia dintre iepure şi d. Călinescu. Dar, faţă de un caz ca acesta, tăcerea e singurul remediu. Prieteni, nu-l tulburaţi pe d. Călinescu!!"

Astfel, această polemică se încheie, dar discuţia în chestiunea generaţionistă va continua, îmbogăţindu-se prin fiecare luare de cuvînt. Ea capătă astfel, aspectul unei dezbateri, în care sînt ascultaţi, deopotrivă, toţi cei care simt că au ceva de spus. Pentru E. Speranţia, de pildă, această nouă „ceartă a anticilor cu modernii" nu este nici prima, nici ultima. Premisa subînţeleasă pe baza căreia este construită argumentarea sa se referă la **ironia metafizică**. **Sub speciae aeternitatis**, disputa generaţionistă va fi privită sub aspectul complementarităţii; cele două tabere îşi vor fi adus deopotrivă, din această perspectivă, contribuţia la conturarea unui moment cultural.

CRISTIAN FLORIN POPESCU

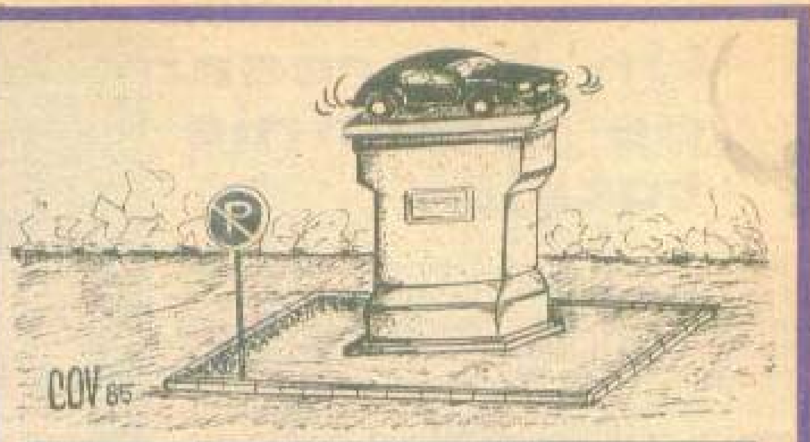

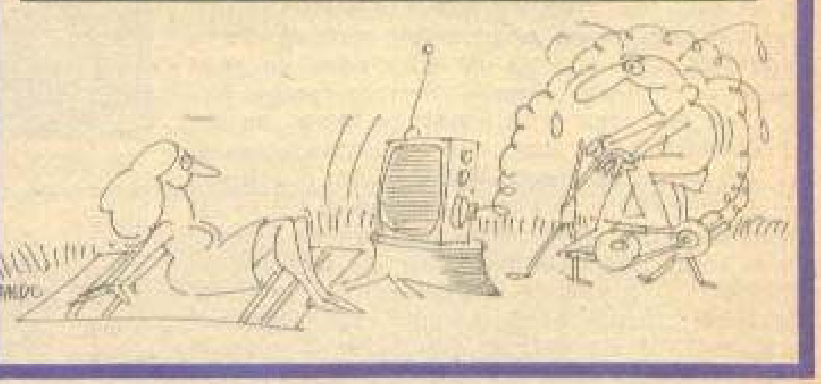

UNUI CHIBRIT

„Sînt prea deştept!" i-a zis cîndva
Unei brichete suferinde.
„Am capul plin de fosfor, ha!
Şi simt că de-aia mi se-aprinde..."

UNEI MĂTURI

Auzi, să-şi curețe pigmeul
Picioarele de şoldul meu!
Eu, care-am măturat liceul,
El, care-i repetent mereu...

UNUI SCAUN

Cînd trece Scaunul-cu-spate
Din living-room, către terasă,
Fug taburete-mbujorate
Să stea o clipă-n cap de masă.

UNEI GENŢI „DIPLOMAT"

În sus şi-n jos, pe bulevard,
Se mai izbesc, se mai salută
Genţi „diplomat" în care ard
Idei şi frunze de cucută.

UNUI ŞEVALET

Cum sta deoparte, un portret,
Văzînd că pictorul adoarme,
Se repezi la şevalet
Şi-l ponegri şi vru să-l sfarme!

DRAGOMIR MAGDIN

UMOR

Un profesor, cunoscut pentru spiritul său umoristic, îşi întrerupe lecţia şi se adresează elevilor:

— Dacă băieţii din fundul clasei ar discuta despre fotbal mai încet şi ar fi mai liniştiţi decît cei din mijlocul clasei, care dezleagă rebusuri, elevii din faţă ar putea să doarmă mai bine!

Iată teoria modernă a studentului leneş: „Cu cît învăţăm mai mult, cu atît ştim mai mult. Cu cît ştim mai mult, cu atît mai mult uităm. Cu cît uităm mai mult, cu atît mai puţin ştim. Cu cît ştim mai puţin cu atît mai puţin uităm. Cu cît uităm mai puţin, cu atît mai mult ştim. Atunci de ce să mai înveţi?"

— Soţia mea are minte cît doi — se laudă tînărul însurăţel.

— Vezi, ţi-am spus eu că fata asta este foarte bună pentru tine.

Un interesant caz de insomnie totală

Oamenii de știință care au ca obiect de studiu derularea vieții umane sînt unanimi în a aprecia că nu se poate supraviețui fără apă după o săptămînă de zile, fără aer, după cinci minute și fără somn, după... cîteva zile. Cu toate acestea, în Cuba, trăiește un om care nu a dormit de peste 40 de ani. Numele lui este Tomas Izquierdo, în vîrstă de 52 de ani. După cum declară cu tristețe, pînă în prezent, nu a făcut mărturisiri publice în legătură cu situația sa cu totul specială pentru simplul motiv că este de necrezut ca un om să poată trăi fără a dormi. Un ziarist cubanez de la revista „Bohemia", Reinaldo Penalver Moral, a reacționat firesc și l-a întrebat pe Tomas: „Nu dormiți nici măcar o oră, două pe zi?". „Împotriva legilor naturii, nici măcar cinci minute. M-au consultat pînă în prezent 27 de medici și au ajuns la concluzia că sînt un caz unic și de necrezut. Mulți oameni cred că dorm două-trei ore pe zi fără să-mi dau seama dar, din nefericire, nu este adevărat". Și pentru a face dovada celor spuse, Tomas are la dispoziție un dosar voluminos cu numeroase foi clinice, certificate medicale, alte documente ce atestă că în peste 40 de ani de insomnie totală, a fost internat în 46 de clinici medicale fără a i se găsi leacul.

Toată această adevărată tragedie a început în anul 1945. Atunci, în vîrstă de 12 ani, Tomas a fost internat la vechiul spital de urgență din Havana pentru o operație de amigdale. În timpul intervenției chirurgicale s-a produs o puternică hemoragie. „Doctorul, debutant, era foarte nervos, povestește Tomas. Au fost momente teribile. Torente de sînge îmi curgeau din gură. Am crezut că mor. Pentru mine, sîngele era viața și-l vedeam cum se duce fără putința de a-l opri. Din fericire au venit niște medici cu experiență mai mare. Nici unul n-a bănuit că acele momente mă vor marca pentru toată viața. Cînd mă culcam, retrăiam în vis scena asta groaznică. Am încercat să evit somnul pentru a scăpa de coșmar. Nu am spus nimic părinților pentru a nu mă considera nebun. Apoi a devenit ceva normal. Pe la 13 ani, am început să mă simt rău. Eram în clasa a 5-a. Mai mult, începusem să-mi dau seama că nu eram ca ceilalți oameni care dormeau. Doream să dorm și eu dar nu mai puteam. Aveam ochii iritați și la căderea nopții deveneam neliniștit. Doream să fie lumină mereu, să nu se mai însereze și să fiu nevoit să stau cu privirea ațintită în tavan toată noaptea. A sosit apoi momentul cînd i-am spus totul mamei. M-a dus, foarte îngrijorată, la un psihiatru. Dacă medicamentele nu au avut efect pentru îmbunătățirea situației, s-a trecut la... electroșocuri, dar fără rezultat. Acum mă îngrijesc singur și urmez sfaturile doctorului Pedro Garcia Fleites. Acum trăiesc teama că dacă dorm nu mă voi mai putea scula. Și vă spun sincer, iubesc viața". Totuși, cum reușește Tomas să-și recupereze energia pierdută în timpul zilei? „De mai mult timp, mă odihnesc la sfatul doctorului Martinez de la Cerda, cu ajutorul ședințelor de hipnoză și al tratamentelor psihoterapice. În timpul zilei nu suport lumina Soarelui și din cauza asta port ochelari cu lentile negre. Fac o baie, mă întind pe pat și mă destind. Îmi astup urechile pentru a mă proteja de zgomote și cîteodată îmi pun comprese cu apă rece pe ochi. Cu toate astea, în ultimul timp, mă simt din ce în ce mai obosit. A trebuit să muncesc de tînăr ca agricultor și tîmplar. La 17 ani am început să-mi construiesc casa unde locuiesc. Mobilierul l-am făcut cu mîinile mele. În timpul lungilor nopți albe scriu poeme, compun bolerouri și pictez. Pentru mine, nu există noțiunea de mîine. Trăiesc o zi de peste 40 de ani".

Împreună cu cei doi copii Maria Carmen, profesoară de balet acvatic, și Tomas, student la un institut cu profil mecanic

După toate aceste detalii, este firesc să vă oferim și punctul de vedere al unui psihiatru. Iată ce declară profesorul Pedro Garcia Fleites, care s-a specializat în encefalografie și neurologie în mai multe clinici medicale din U.R.S.S. și S.U.A.: „De peste 15 ani, Thomas este pacientul și prietenul meu. I-am făcut toate testele psihometrice și encefalografice, precum și analizele neurologice. Toate au confirmat insomnia totală. Este prin urmare un caz de real interes științific și încercăm să-l ajutăm pe plan uman. Cu mai mulți ani în urmă, conducătorii întreprinderii unde lucra l-au trimis pe Tomas la control deoarece se irita ușor și îi scăzuse vizibil capacitatea de muncă. Am cules informații de la familie, de la vecini, de la colegii de muncă. Toți au afirmat că nu doarme un minut. În toată bibliografia de specialitate pe care am consultat-o nu există un caz asemănător. Consider că este o insomnie provocată de o infecție care a afectat scoarța cerebrală. Mama sa mi-a povestit că atunci cînd era copil, Tomas a avut o encefalită provocată de o infecție a gîtului. Așa s-a ajuns la temperatură mare și delir timp de mai multe zile. A urmat apoi operația de amigdale. Toate amănuntele mă conduc la concluzia că Tomas a fost victima unei mengino-encefalite care i-a afectat mecanismul somnului. Este un caz excepțional, poate unic în lume. Nu există un tratament cu șanse de a-l face să doarmă. În ultimă instanță, ar mai exista și posibilitatea de a-l supune unei intervenții chirurgicale, dar l-am expune unui risc inutil".

Deși Soarele apune și răsare, pentru Tomas Izquierdo continuă mai departe o zi de peste patru decenii.

Aristotel Bunescu

umor

UNUIA CARE NU CITEŞTE

Mai acum vreo săptămînă
Pe băiatul cu breton
La-m văzut cu-o carte-n mînă,
Dar era „de telefon"!

UNUIA CARE CALCĂ PE IARBA PARCURILOR

Prinse-n mintea mea să fiarbă
O-ntrebare, cred, firească:
Dacă a călcat pe iarbă,
N-ar fi bine s-o şi pască?

UNUI CHIULANGIU

Clasa a X-a are teză
Azi, la ora de engleză;
De-aia el se pregăteşte
Să o şteargă englezeşte!

AVENTURĂ PE PLAJĂ

Cînd, cu barbă şi cu laţe,
Vii spre locu-n care stau,
Puştiu-mi sare iute-n braţe:
„Uite-l, tată, pe bau-bau!"

„SCULPTORILOR" ÎN COAJA ARBORILOR

Puşi cu rîvnă şi avînt
pe copaci să facă semne,
Dumnealor, pesemne, sînt
Rudele lui Strîmbă-lemne!

PE PLAJĂ

Am zărit la mare-o fată
Absolut neconformistă:
La nudişti părea-mbrăcată,
La-mbrăcaţi părea nudistă!

SUBALTERNUL ÎN CONCEDIU

Din montanul paradis,
Şefului, precum se cere,
O vedere i-a trimis,
Ca să-l aibă în vedere!

UNUI NETUNS

Are Fane nişte plete
Cum nu vezi nici pe la fete;
Şi mai ştiu că-şi spală claia
Numai cînd îl prinde ploaia!

G. NAVARRA

Oraşe

ORIZONTAL: 1) Aşezare bănăţeană în vestul judeţului Timiş. — Sînnicolau Mare. 2) Acompaniament muzical. — Oraş în judeţul Prahova la vest de Ploieşti. 3) Sîngeorz —..., staţiune balneară în judeţul Bistriţa Năsăud. — Volum gen Topliţa — Vechi centru cultural transilvan în judeţul Alba la confluenţa Tîrnavelor. 4) Oraş pe malul Oltului în aval de Rîmnicu Vîlcea (2 cuv.) 5) Aşezare braşoveană aparţinînd oraşului Victoria. — Poftim la... Anina! — Fluviu în China. 6) Eforie sud. — Un alt oraş în judeţul Alba. — Carne de Zărneşti! 7) Oraş hunedorean aşezat pe Rîul Mare — Revistă (presc.) 8) Umplutură de cîrnat! — Oraş dîmboviţean la est de autostrada Bucureşti-Piteşti. 9) Miercurea Ciuc — Oraş doljan la NV de Craiova. 10) Negreşti..., oraş în judeţul Satu Mare. — Nu spun nimic. — A fost odată... 11) Oraş braşovean, pe Homorod. — Oraş pe valea Prahovei, în aval de Buşteni.

VERTICAL: 1) Oraş în judeţul Sălaj la NE de Zalău. — Gura..., aşezare suceveană pe valea Moldovei (neart.) 2) Oraş dunărean în judeţul Tulcea. — Siglă pentru „Clubul Atletic Universitar". 3) Aşezare urbană băcăuană pe valea Trotuşului. — Slatina şi Plopeni! 4) Bistriţa Năsăud pe autovehicule. — Dinsa din Rupea! — Un fel de purgatoriu, la musulmani. 5) Vestul Olteniţei! — Oraş sibian, pe Hîrtibaci. 6) Oraş minier în bazinul văii Jiului. — Călanul fără periferii! 7) La ieşirea din Cugir! — Arab. — Centrul Bicazului! 8) Judeţ în care se află oraşele: Abrud, Aiud, Blaj, Cîmpeni, Ocna Mureş, Sebeş, Zlatna. — Oraş bănăţean în SV judeţului Timiş 9) Anagrama olarului! — ... de Sus, oraş maramureşean pe valea cu acelaşi nume. 10) Numele unui dans original din Ştiria. — ... Secuiesc, oraş în judeţul Covasna (neart.) 11) Echipă de fotbal, fruntaşă, în Iran (abr.) — Oraş în judeţul Arad, pe Crişul Alb. — Periferiile Agnitei!

Dicţionar: OFI, REV, IRNA, ERF, ALRO, MIJ.

10 probleme de logică

1. HEXAGOANE „MAGICE"

Să se așeze numerele 1, 2, 3, ..., 12 în cercurile de pe hexagonul din figură, astfel încît suma celor trei numere de pe fiecare latură să fie 17. Puteți găsi o așezare similară cu suma pe fiecare latură egală cu 22? Dar cu suma 23?

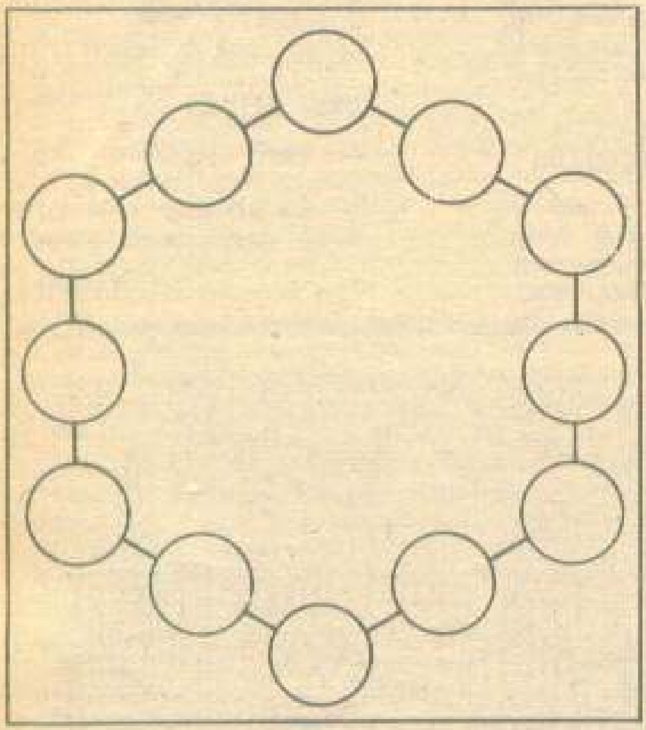

2. MĂSURĂRI ECONOMICOASE

Vasul din figură (perfect cilindric) are capacitatea de 20 de litri și este marcat doar la 4, respectiv, 10 litri. Puteți măsura cu el o cantitate de lichid de 27 de litri? Cîte operații sînt necesare?

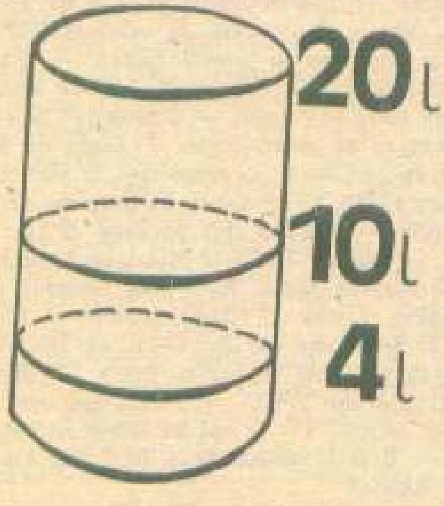

3. GÎNDIND LA ANUL CE-A TRECUT...

De cîte ori apare scris numărul 1986 în „desenul" alăturat?

1	9	8	6	1	9	8	6
9	8	6	1	9	8	6	1
8	6	1	9	8	6	1	9
6	1	9	8	6	1	9	8
1	9	8	6	1	9	8	9
9	8	6	1	9	8	9	1
8	6	1	9	8	9	1	9
6	1	9	8	9	1	9	8

4. „SECRETUL CIFRULUI"

Deși nu pare, ceea ce urmează este o anecdotă apărută de curînd în revista REBUS. Cifrată însă, printr-un procedeu foarte simplu și ușor de dezlegat (cel puțin pentru specialiștii în domeniu): înlocuirea consecventă a unor litere cu altele, conform unei „deplasări" constante în alfabet. Puteți să „gustați" și dumneavoastră această anecdotă?

P ȚJOBSB JÎ GĂDF RSÎFȚFOFÎ ȘĂMF VSNBȚPĂSFĂ EFȘȚBÎOVÎSF: — ȘPUVM NFV FȘȚF VO PN GPĂSȚF CMJOE, GPĂSȚF JOESBHPȘȚÎȚ, EĂS OV F RSFĂ EFȘDVSDBSFU. ÎĂȚB, EFVOBAÎ Î Ș-Ă SVRȚ VO OĂȘȚVSF ȚÎ DF DSFAÎ? Ă ȚSFCVÎȚ ȘB-Î RVO FV ĂUB JO ĂD DĂ ȘB-M OPĂSB...

5. OPERAȚII CU DOMINOURI

Dintr-un set complet de dominouri (28 de bucăți) îndepărtăm piesele care conțin cifra zero și pe cele care reprezintă o dublă. Rămîn 15 piese. Așezîndu-le vertical, putem considera că fiecare piesă este o fracție, de aceea putem face operații cu ele.

Să se așeze cele 15 piese în trei rînduri a cîte 5 piese, astfel încît suma fracțiilor reprezentate de ele să fie pe fiecare rînd egală cu 10.

6. CAPCANELE PROBABILITĂŢILOR

O familie are doi copii, dintre care cel puţin unul este băiat. Care este probabilitatea ca cel mai în vîrstă dintre aceşti doi copii să fie fată?

Raţionament: primul copil al familiei poate fi băiat sau fată cu egală probabilitate, deci şansele să fie fată sînt de 50%.

Simplu, nu? Simplu, dar... eronat! De ce?

7. PE TABLA DE ŞAH

Ar putea un nebun să plece dintr-un colţ al tablei de şah, să ajungă în colţul opus, trecînd între timp prin toate căsuţele tablei accesibile lui (de culoarea colţurilor respective), fără să parcurgă însă de două ori o porţiune a drumului? (Nebunul are deci voie să treacă de două ori printr-o căsuţă, dar nu mişcîndu-se pe aceeaşi direcţie.)

8. ÎNCĂ O MĂSURĂTOARE (ingenioasă, dar neeconomicoasă)

Puteţi măsura exact patru litri de apă cu ajutorul a două vase, unul de 7 litri şi unul de 8 litri?

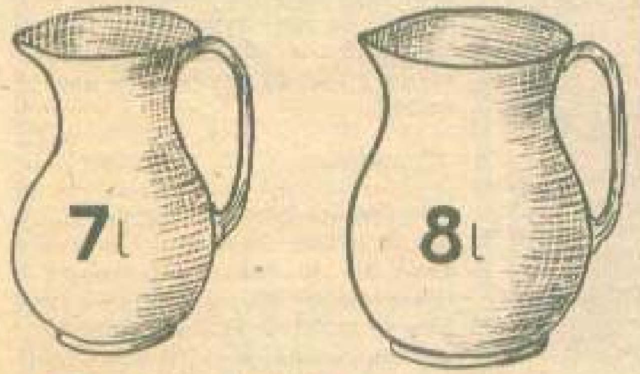

9. ÎMPĂRŢIREA PLĂCINTEI

Seara, în familie. Mama a făcut o plăcintă, cîntărind exact 700 de grame, pe care a aşezat-o pe masă. Cei trei fii, Andrei, Radu şi Mihai, se pregătesc s-o înfulece. Andrei îşi taie jumătate şi şi-o pune pe farfurie. Radu taie jumătate din cît a rămas, iar Mihai jumătate din cît rămîne după ce Radu îşi ia partea. După ce fiecare copil termină ce avea în farfurie, operaţiunea se repetă: Andrei taie jumătate din bucata rămasă, Radu jumătate din rest, iar Mihai jumătate din ce rămîne. Şi aşa mai departe, pînă la ultima fărîmă.

Cîtă plăcintă a mîncat fiecare copil?

10. COFETARUL MATEMATICIAN

Un cofetar are patru coşuri, fiecare conţinînd acelaşi număr — mai mic de 300 — de bomboane. Din primul coş el umple punguţe de cîte 13 bomboane atîta timp cît poate, din al doilea umple punguţe de cîte 16 bomboane, din al treilea umple punguţe de cîte 19 bomboane, iar din ultimul umple punguţe de cîte 21 de bomboane. De fiecare dată îi rămîne un rest în coş, dar la sfîrşit constată că toate aceste bomboane rămase nu pot umple o punguţă de 10 bomboane.

Cîte bomboane conţinea fiecare coş şi cîte au rămas în fiecare?

(Răspunsurile în paginile 166—167)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1								■		
2							■			
3										
4		■					■			
5			■							■
6	■					■				
7					■				■	
8								■		
9				■						
10							■			

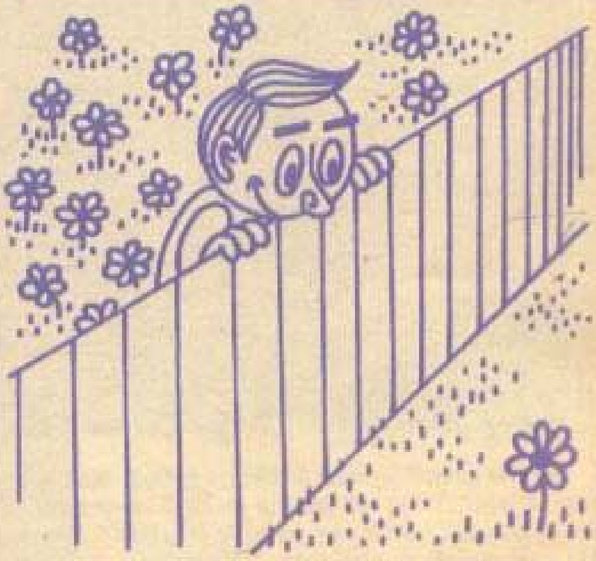

Reflecţii

ORIZONTAL: 1) Ieşit din formă — O scoţi din pod! **2)** Mort-copt — Creşte iarba sub el. **3)** Scurtează vorba (pl.) **4)** Văicăreală rustică — Asta era. **5)** Artă fără conţinut! — Vioara I-a. **6)** De zile mari — Cabine de teatru. **7)** Avansează... înapoi (pl.) — Un englez respectabil. **8)** Îmblînzitorul de otravă — Nebun la cap! **9)** Soi amestecat! — Ghicitori din moşi-strămoşi (sing.). **10)** Însă (pl.!) — Face pe moarta.

VERTICAL: 1) Zărită din spate — Mers pe ocolite. **2)** Visează cu ochii deschişi — A merge pe calea cea bună. **3)** Nimicuri puse la socoteală (sing.) — Face şi pe dracul dacă trebuie. **4)** Acolo unde oamenii domină fiarele (pl.). **5)** Bulă cu funcţie în construcţii — Simptom inerent unei afecţiuni. **6)** A pune la loc sigur — La unul te mai poţi uita, dar la mai mulţi, ba (pl.). **7)** Calea moşilor. **8)** De bază la fundaţii — Ar fi ceva cu ea! **9)** Cu nici un chip — Nouă şi cu nouă. **10)** Dreptul clasic — Se dau după deget.

Fapt divers pe mapamond

„ANESTEZIE"

Un grădinar englez voind să transplanteze mai mulţi copaci bătrîni, înalţi de cîţiva metri, i-a stropit cu o mare cantitate de cloroform, înaintea operaţiei de transplantare, pentru ca „pacienţii" să sufere cît mai puţin. Copacii au fost apoi mutaţi în noul parc. După ce efectul narcoticului a trecut, pomii şi-au revenit şi — fapt cu totul neobişnuit la transplantarea arborilor bătrîni — niciunul nu a avut de suferit de pe urma mutării.

„COLABORARE"

În întreaga lume furnicile sînt privite cu relativă simpatie, dar în Birmania ele au fost timp îndelungat colaboratoare ale vînzătorilor de lemn de santal. După tăierea copacilor, trunchiurile erau curăţite de crengi şi aşezate într-un loc accesibil furnicilor. Cum numai miezul are valoare comercială, localnicii lasă copacii doborîţi la dispoziţia miliardelor de furnici, care în scurt timp îndepărtează coaja apoi cînd ajung la miezul tare al trunchiului se retrag.

„TATUAJE"

Danemarca este paradisul tatuajului şi se apreciază că cinci la sută din bărbaţi sînt tatuaţi. La anumite categorii — cum ar fi studenţii, militarii, etc. — procentajul este mult mai mare. După declaraţiile a doi eminenţi chirurgi esteticieni danezi însă, cea mai mare parte din ei regretă mai devreme sau mai tîrziu acest lucru, pe care cel mai adesea îl acceptaseră sau doriseră în stare de ebrietate. De aceea, de curînd a fost emisă o circulară prin care se interzice cu desăvîrşire tatuarea tinerilor sub 18 ani şi a celor în stare de ebrietate.

„Timpul tuturor" aşa se numeşte originala lucrare în bronz a sculptorului Arman. Ea se află plasată în staţia de metrou St. Nazare din Paris, şi reprezintă după cum se vede o coloană cu ceasuri model secolul XIX, ce indică diverse ore.

Şase dintre cele mai frumoase fete fac un pas înainte, exerciţiu sportiv sau reclamă de confecţii, în aşteptarea desfăşurării tradiţionalului concurs „Miss World" organizat la Londra. Ele sînt de la stînga la dreapta: Miss Marea Britanie, Mandy Adele Shires, 19 ani, Miss R.F.G., Marion Morell, 20 ani, Miss Venezuela, Ruddy Rodriguez de Lucia, 18 ani, Miss Canada, Michelle Irene Tambling, 20 ani, Miss Irlanda, Anne Marie Cannon, 19 ani şi Miss Olanda, Brigitte Bergman 21 de ani. Care dintre ele va fi regina frumuseţii?

Un taur stînd în cap? Nu, nu este vorba de un trucaj fotografic. Ci de o poziţie spectaculoasă surprinsă în timpul unei coride a toreadorului Fermin Bohorquez în arena de la Las Ventas din Valencia, Spania. Nervos trebuie să fi fost taurul.

Să fie aceasta cea mai mare gheată din lume? Aşa speră cel puţin sculptorul Jozsef Horvath. Creaţia sa are o lungime de 3,65 m, 2 metri înălţime şi... 5 tone greutate. Cu asemenea gabarite locul în cartea recordurilor pare a fi asigurat.

„RISCURI"

Meseria de hoţ este una din cele mai periculoase. Joseph Paroux, un cetăţean din Saint-Etienne, fost lucrător la o bandă de asamblare a unor piese minuscule de mare valoare, a stabilit un record neobişnuit: el a înghiţit 280 de piese pentru a le scoate astfel din întreprindere. A fost însă transportat în stare gravă mai întîi la spital şi apoi la închisoare.

„MELOMANIE?"

Richard Toop, un tînăr pianist britanic în vîrstă de 22 de ani a executat fără întrerupere „Les Vexations" a lui Erik Satie. Pentru a avea o idee exactă despre importanţa performanţei trebuie ştiut că interpretarea operei în întregime cere 24 de ore.

„ATAŞAMENT"

Poliţistul Richard Couser, în vîrstă de 25 ani, şi-a condus soţia la spital să nască. Şi-a exprimat dorinţa să asiste la naştere, dar doctorii i-au interzis categoric. Atunci el, tot atît de categoric, a scos din buzunar o pereche de cătuşe, cu care a prins o mînă a sa şi o mînă a soţiei sale, rămînînd astfel volens-nolens în sala de operaţie. Totul s-a sfîrşit cu bine prin naşterea unei perechi de gemeni.

„SFATURI"

Oficiul PTT din Londra şi-a prevenit abonaţii să se ferească să asculte îndemnul telefonic al unui necunoscut, care a sunat la un număr de posesori de telefoane şi le-a cerut să scufunde aparatul într-o căldare cu apă — chipurile — pentru determinarea unor defecţiuni.

„VIGILENŢĂ..."

De curînd la Hanovra (RFG) a fost prezentată o expoziţie internaţională a poliţiştilor. Cu toată paza, răufăcători necunoscuţi au furat două stele aurite aparţinînd şerifului poliţiei din SUA, un microfon şi singura bancnotă veritabilă de 20 de mărci din cele expuse la standul „bani falşi".

ELISA MADOLCIU

UMOR

Lordul Ramsey, aflat într-o călătorie, trage la un hotel. Camerista îl întreabă:

— La ce oră să vă trezesc, Sir?

Lordul se gîndi cîteva clipe, apoi răspunse:

— Cînd voi dori să mă trezesc, am să sun...

Un metereolog este întrebat:

— Vi se îndeplinesc cu regularitate pronosticurile?

— Desigur, numai data nu se potriveşte niciodată.

În timpul unei vînzări la licitaţie, funcţionarul anunţă:

— Există un domn în sală care şi-a pierdut portofelul cu cinci mii de franci. El este gata să dea o recompensă de două sute de franci persoanei care i-l va aduce.

Urmează un moment de tăcere, apoi, din fundul sălii, se aude o voce:

— Două sute zece!

Soţul cumpără de la cofetărie un tort pentru ziua de naştere a soţiei.

— Cîte lumînări doriţi? — întreabă vînzătoarea.

— Douăzeci şi nouă, ca de obicei...

Profesorul de psihologie spune în timpul prelegerii:

— Optimistul ştie că doi şi cu doi fac patru. Pesimistul ştie şi el acest lucru, dar consideră că este prea puţin...

— Mă întreb de ce fotbalul feminin se dezvoltă atît de greu?...

— Nu trebuie să te miri!? Nu e atît de uşor să găseşti unsprezece femei, care să apară în aceeaşi îmbrăcăminte...

Cele mai excentrice modele de maşini au fost reunite de către Ex poziţia, devenită tradiţională, patronată de firma „Essen Motor". Au fost prezentate în total 1 600 de asemenea ciudăţenii. Automobilul cel mai scump (60 000 de dolari l-a costat pe Ray Farhner, care s-a inspi rat după forma unei caleşti din anul 1852) a fost cel din fotografie şi se numeşte „Botthill Express." O mare parte din carcasa sa este... au rită.

Primul campionat european de skateboard s-a desfăşurat la Rapperswill, în apropiere de Zürich. El a înscris 75 de concurenţi din 5 ţări care s-au întrecut la următoarele probe: stilul liber, săritura în înălţime, slalom paralel. În fotografie, elveţianul Markus Flubacher, cîştigătorul probei de săritură în înălţime cu performanţa de 1,52 m.

Primul raliu al vehiculelor alimentate cu baterii solare a avut ca punct de plecare localitatea elveţiană Romanshorn. El s-a desfăşurat în cinci etape, pe un traseu în lungime de 368 de kilometri, punctul de sosire reprezentîndu-l oraşul Geneva. În imagine „Canard Aviation" unul dintre numeroasele vehicule prezente la această competiţie.

Această bicicletă cu roţi foarte mari este creaţia vest-germanului Otto Troppmann (în dreapta). El speră ca performanţa sa să fie inclusă în cunoscuta „Guinness Boock".

Cel mai mic stimulator cardiac, independent, din lume, pare a fi deocamdată cel din fotografie. El este mai mic decît suprafaţa unei linguri de supă, se numeşte „Nova II" şi a fost creat de către un colectiv de cercetători americani de la Colegiul de cardiologie din Atlanta. El este prevăzut şi cu un microprocesor, un fel de minicomputer la purtător.

O fotografie de arhivă cu doi dintre marii fotbalişti-artişti contemporani: Pele şi Beckenbauer, ambii retraşi din activitatea competiţională, ambii foşti jucători la o echipă mai puţin cunoscută, „Cosmos" din New York.

Rubrică realizată de MARIAN CONSTANTINESCU

Primul detectiv profesionist din lume

Primăvara a venit tîrziu la Paris, dar natura s-a trezit la viaţă extrem de repede. Oraşul era deosebit de frumos în noua sa mantie verde. În faţa casei contelui d'Arcy, trăsurile pline de tinere treceau într-un şuvoi neîntrerupt. În interior, tînăra şi frumoasa contesă zăcea moartă pe patul ei. „Omor" a decretat sergentul Rioux de la oficiul de investigaţie a crimelor din cadrul poliţiei din Paris. În încăpere era prezent şi François — Eugène Vidocq, primul detectiv din lume ce şi-a desfăşurat activitatea pe principii ştiinţifice şi, totodată, întemeietor al oficiului amintit din cadrul poliţiei pariziene. Gînditor, acesta l-a întrebat pe Rioux: „Ai găsit arma?" Rioux a deschis o cutie de mahon încrustată cu argint în care se aflau două pistoale destinate duelurilor. „Unul dintre acestea trebuie să fie. Ele au aparţinut contelui d'Arcy. El este fără îndoială ucigaşul tinerei contese. Motivul? Contesa era mult mai tînără decît soţul ei. Ea avea o legătură amoroasă. Contele a descoperit acest lucru şi a omorît-o. Deja l-am arestat," a spus pe nerăsuflate Rioux. „Faci o greşeală", i-a replicat Vidocq. „Îţi sugerez să căutăm o persoană pasionată de jocurile de noroc şi care a achiziţionat recent nişte diamante." Vidocq a indicat cu bastonul său un scrin cu sertare. „Încuietoarea casetei cu giuvaeruri a fost forţată", a continuat să argumenteze Vidocq. „Judecînd după felul în care este contesa îmbrăcată reiese că ea aştepta un iubit şi nicidecum pe soţul ei". Privind urma lăsată de glonţ se poate constata că ea nu a fost făcută de pistoalele contelui, ci de un alt pistol care putea fi ascuns în mîneca ucigaşului", a încheiat Vidocq.

După 48 de ore de cercetări, Vidocq l-a suspectat pe un hoţ mărunt numit Deloro. A trimis la acesta acasă o actriţă care l-a ajutat să afle ce fel de pistol avea Deloro. Vidocq a aflat de la cumpărătorul unui inel cu diamant ce a aparţinut contesei că persoana de la care l-a obţinut se

potrivea la înfățișare cu Deloro. Un armurier a stabilit că glonțul tras asupra contesei a provenit de la un pistol asemănător cu cel al lui Deloro. Confruntat cu probele menționate, Deloro și-a recunoscut vina. Apoi, a fost judecat, declarat vinovat și condamnat la moarte.

Vidocq, care a servit drept model pentru detectivi celebri, creație a unor scriitori tot atît de renumiți, cum a fost cazul cavalerului Dupin, imaginat de Edgar Allan Poe, Sherlock Holmes, căruia i-a dat viață condeiul lui Artur Conan Doyle, și Hercule Poirot din romanele scrise de Agatha Christie, a avut o viață plină de aventuri. El a fost, rînd pe rînd, soldat, victima unei înscenări judiciare, evadat dornic să-și demonstreze nevinovăția, trăind fără voie în rîndul hoților și ucigașilor, negustor, spion al poliției și primul detectiv profesionist din lume. El a creat în 1812 oficiul de investigație a crimelor, primul de acest gen din lume, pe care l-a condus pînă în 1827. A fost prieten cu celebrii scriitori Honoré de Balzac, Alexandre Dumas și Victor Hugo.

Acuzația falsă ce i-a fost adusă și care a stat la baza nenorocirilor lui din tinerețe și dorința sa de a se răzbuna pe adevărații vinovați, i-au servit drept model lui Alexandre Dumas pentru a țese intriga romanului „Contele de Monte Cristo". Dorința de libertate și dreptate pe care Vidocq a nutrit-o în postura sa de evadat l-a impresionat pe Victor Hugo. Vidocq i-a servit drept model lui Victor Hugo pentru crearea personajelor sale.

Dar cine a fost de fapt François-Eugène Vidocq? El s-a născut la 23 iulie 1775 la Arras în familia unui brutar. La vîrsta de 14 ani a ajuns un bun spadasin. Tatăl său l-a înrolat în armată considerînd că acest fiu prea zvăpăiat trebuie să se obișnuiască cu o viață mai disciplinată. Vidocq a fost martor, în 1789, la căderea Bastiliei. În cursul primei bătălii la care a luat parte s-a comportat ca un erou. Mai tîrziu a fost avansat caporal. După cinci ani de războaie, obosit de viața de campanie, s-a întors la Arras, unde s-a însurat și a deschis un magazin. A fost arestat curînd ca dezertor, deoarece nu avea acte în regulă. În închisoare doi pușcăriași l-au acuzat în mod nedrept că ar fi falsificator de bani, delict de care ei erau de fapt vinovați. Nepuțîndu-se apăra în fața acestei false mărturii, Vidocq a fost pedepsit cu înlănțuirea pe galere. Vidocq a evadat și a devenit un om hăituit. Timp de zece ani a fost de mai multe ori prins, dar de fiecare dată a evadat. În această perioadă Vidocq și-a însușit vastele sale cunoștințe despre crime și criminali. În tot acest timp el a încercat să dea de urma celor care prin mărturia lor falsă i-au adus atîtea nenorociri. În 1799, cînd a fost arestat la Lyon, i-a povestit lui Dubois, șeful poliției din acest oraș, viața lui și dorința sa de a-și dovedi nevinovăția. Dubois i-a oferit libertatea lui Vidocq cu condiția de a-l ajuta să prindă pe membrii unei bande de hoți parizieni care operau la Lyon. Datorită lui Vidocq, hoții au fost identificați și arestați. Dubois și-a ținut cuvîntul, aranjînd eliberarea lui Vidocq. Acesta din urmă a hotărît să înceapă o viață nouă. Și-a schimbat numele pe baza unor documente false. A reușit să deschidă la Versailles un magazin de îmbrăcăminte. Doi foști pușcăriași pe care i-a întîlnit întîmplător l-au amenințat că îl vor demasca dînd publicității trecutul său. Vidocq a intrat între timp în legătură cu Henry, șeful secției care se ocupa de criminali din cadrul poliției din Paris. El i-a propus lui Henry să devină spionul acestuia. Vidocq a acceptat de bună voie să fie închis timp de 21 de luni. Pe baza informațiilor pe care i le-a oferit din închisoare lui Henry, acesta din urmă a reușit să aresteze o serie de delincvenți. Din spion Vidocq a fost avansat agent al poliției cu dreptul de a aresta. În timpul anilor pe care i-a petrecut ca evadat, Vidocq a învățat la perfecțiune arta deghizării. În situația nou creată, el a folosit din plin această artă în serviciul legii. Deghizîndu-se în fel și fel de personaje, el a putut, în scurt timp, să aresteze numeroși hoți și criminali. Se apreciază că în întreaga sa carieră Vidocq a reușit arestarea a cel puțin 20 000 de delincvenți.

În perioada de apogeu a carierei sale, Vidocq a fost trimis să anihileze un veritabil cuib de hoți din Paris. În mod normal pentru reușita operațiunii erau necesari 1000 de polițiști. Vidocq s-a încumetat să acționeze doar cu cei opt subalterni din oficiul nou creat de el. Toți cei opt polițiști din acest serviciu special au fost recrutați de Vidocq din rîndul unor foști delincvenți. În noaptea raidului, Vidocq i-a lăsat pe cei opt însoțitori la intrarea clădirii unde se aflau adunați temuții bandiți. Polițiștii aveau cu ei un sac plin cu cătușe. Vidocq, îmbrăcat în costumul negru pe care îl purta mereu, a intrat de unul singur în sala de unde se auzea pînă afară vacarmul. A urcat pe estrada unde se afla orchestra. El impresiona prin înfățișarea sa robustă și stăpînirea de sine. „Opriți muzica", a tunat el. Și muzica s-a oprit. „Sînt Vidocq!", au fost următoarele sale cuvinte. Și în mod paradoxal, cuțitele și pistoalele scoase ca la un semnal la iveală de bandiți au căzut cu zgomot pe dușumea. Hoții s-au aliniat cu supunere în fața sa. El i-a însemnat pe spate cu o bucată de cretă pe cei care dorea să-i aresteze sau doar să-i interogheze. La ieșire, oamenii lui Vidocq le-au pus cătușele celor însemnați cu cretă.

Înainte de apariția în lume a laboratoarelor de criminalistică, Vidocq a cerut ca fiecare obiect găsit la locul crimei să fie cercetat sub microscop. El a alcătuit fișe pentru fiecare delincvent în care se treceau numele, porecla, tipul delictului, obiceiurile încriminatului, metodele acestuia și asociații săi. El a reușit, astfel, să-i înregistreze pe aproape toți delincvenții din Franța. Echipa de experți a lui Vidocq a crescut, între timp, la 30 de persoane. În urma măsurilor sugerate de Vidocq și a activității acestuia, delincvența s-a redus la Paris cu 40 la sută. Vidocq a scris, la 52 de ani, prima carte din lume despre crime și criminali. Această carte s-a bucurat de un succes mondial imediat. Totodată, Vidocq a pus bazele primului serviciu de detectivi particulari. Vidocq a rezolvat ultimul caz la vîrsta de 80 de ani. Angajat de o firmă exportatoare pentru a găsi autorul unor delapidări inexplicabile, el a indicat-o pe contabilă fără nici o ezitare. El a învinuit-o că folosea banii companiei pentru întreținerea unui iubit mai tînăr. Rugat să se explice el a spus: „Nici o femeie singură care nu se bucură de atenția unui bărbat nu se folosește de un parfum scump la nouă dimineața. Dacă această femeie avea un admirator, el nu putea fi decît o persoană căreia ea îi dădea bani". La moartea sa, care s-a produs la vîrsta de 82 de ani, 11 femei frumoase au rămas dezamăgite. Ele au sperat ca averea lui să le revină lor. Dar François-Eugène Vidocq și-a lăsat averea menajerei sale, iar numele posterității.

TUDOR PRELIPCEANU

biblioteca ENIGMA

ELLERY QUEEN

(Frederic Dannay și Manfred B. Lee)

UITE CASA, NU E CASA

Moștenitoarea

Conformîndu-se telefonului alarmant al lui Thorne, Ellery își trînti cîteva lucruri de îmbrăcăminte într-o sacoșă, își încărcă strîmbîndu-se revolverul de polițist, îi lăsă cîteva mesaje secretarei, coborî scările în fugă și sări în taxiul chemat de ea. Ajunse la debarcaderul 54 al portului New York cu treizeci de secunde înainte de împlinirea jumătății de oră acordată ca răgaz de avocat.

Ellery își dădu într-o clipă seama că Thorne e tulburat rău de ceva. Asta numai din privirea fugară pe care i-o aruncă înainte de a-și îndrepta atenția către grăsanul imens așezat lîngă el. Thorne parcă se scofîlcise și intrase de tot în paltonul ecosez, ca o larvă moartă prematur în coconul ei. Îmbătrînise cu cîțiva ani în cele două-trei săptămîni de cînd nu-l mai văzuse Ellery. Obrajii lui de obicei atît de netezi și întotdeauna rași proaspăt erau acoperiți acum de o barbă care putea să fie de o săptămînă dacă nu și mai bine. Pînă și îmbrăcămintea lui era neîngrijită și avea un aer obosit. Și mai era ceva: în ochii lui congestionați licări parcă o rază de speranță sau de ușurare în momentul cînd îi strînse mîna lui Ellery. Acesta era deprins să vadă pe chipul avocatului și în ochii lui un aplomb și o siguranță de sine dătătoare de încredere. Acum în schimb expresia era patetică. Însă nu-i spuse mare lucru, după ce-l avertizase și la telefon să nu-i pună întrebări nici lui nici însoțitorului.

— A, bună, Queen! Mă tem că avem mai mult de așteptat decît credeam. Te rog fă cunoștință cu Dr. Herbert Reinach. Domnule doctor, ți-l prezint pe Ellery Queen.

— Bună! zise Ellery sec, abia atingînd mîna imensă și înmănușată a necunoscutului. Din moment ce Thorne îl avertizase să facă pe grozavul și pe atotștiutorul, nu-i ședea rău să fie și dur.

— O surpriză, domnule Thorne? întrebă dr. Reinach cu cea mai joasă voce de bas pe care o auzise vreodată Ellery. Matahala avea ochii mici, vineții și absolut glaciali.

— Sper că e o surpriză plăcută, răspunse Thorne.

Ellery îi aruncă o privire fugară prietenului său în timp ce-și făcea mîinile pîlnie ca să-și aprindă țigara și citi aprobare în ochii avocatului. Dacă nimerise nota potrivită din capul locului, avea s-o mențină și mai departe. Între timp dr. Reinach îl studia pe jumătate nedumerit pe jumătate amuzat.

— Unde-i vasul Caronia?

— E reținut în carantină. Cîteva ore cred. Hai să ne așezăm puțin în sala de așteptare.

Deşi era aglomeraţie îşi găsiră nişte locuri. Ellery îşi lăsă sacoşa între genunchi şi se aşeză astfel încît să poată urmări fiecare amănunt al expresiei de pe chipul tovarăşilor săi. Thorne era tulburat, dar puţin mai potolit acum, iar doctorul cel gras avea un nimb de strălucire amestecată cu ţifnă care-i îmboldea lui Ellery Queen curiozitatea.

— Probabil că Alice o să-şi piardă răbdarea, zise Thorne aşa în treacăt, ca şi cum Ellery ar fi ştiut cine-i Alice. Da' mă rog, asta e o trăsătură generală a familiei Mayhew, după cîte mi-am dat seama din cît am apucat să-l cunosc pe bătrînul Sylvester. Ce zici, domnule doctor?

Aşadar, îşi zise Ellery, urmează s-o întîmpine pe o oarecare Alice Mayhew care vine din Anglia pe transatlanticul Caronia. Ce bătrînel delicios şi isteţ era Thorne! Îi veni aproape să rîdă. „Sylvester" era în mod evident un Mayhew mai vîrstnic, vreo rudă de-a lui Alice.

Dr. Reinach îşi opri ochii mititei asupra sacoşei lui Ellery şi bubui politicos:

— Plecaţi undeva, domnule Queen?

„Va să zică, îşi zise Ellery, doctorul nu ştie că urmează să-i însoţesc în călătoria lor — oriunde se vor fi ducînd."

Thorne se agită din fundul paltonului în care stătea ghemuit, foşnind ca un sac de oase uscate:

— Queen revine cu mine, domnule doctor. Răspunsul lui Thorne păru puţin ostil, vocea casantă.

Grăsanul clipi des, din ochişorii îngropaţi în două semiluni de carne umedă.

— Serios? întrebă el şi vocea lui de bas sună blînd, în contrast cu a avocatului.

— Poate trebuia să-ţi explic de la început, răspunse brusc Thorne. Queen e colegul meu, domnule doctor. Cazul ăsta l-a interesat.

— Cazul?

— Dosarul, din punct de vedere juridic. N-am putut să-i răpesc plăcerea de a-l lăsa să mă ajute în... ăă... ocrotirea intereselor domnişoarei Alice Mayhew. Sper că nu te superi, nu?

Ellery ajunse la convingerea că e vorba de un joc pe viaţă şi pe moarte. Trebuie să fi fost o miză importantă în joc şi, încăpăţînat cum era, Thorne se hotărîse s-o apere fie prin viclenie, fie prin forţă.

Reinach îşi încrucişă labele uriaşe pe burduhan şi pleoapele pufoase îi acoperiră de tot ochii:

— Nu, nu, fireşte că nu, răspunse el cu vivacitate.

După cîteva ore de conversaţie nervoasă, apoi de tăcere prudentă, Ellery era convins că se întîmplă ceva extraordinar. În timp ce priveau manevrele de acostare ale transatlanticului, încercă să-şi pună în ordine amănuntele şi frînturile de idei pe care le putuse culege în cursul după amiezii. Acum ştia cu precizie că un individ numit Sylvester Mayhew e mort, că fusese declarat mai înainte paranoic, casa lui era îngropată într-o zonă sălbatică, aproape inaccesibilă de pe Long Island. Alice Mayhew, care în momentul acesta probabil că-şi încorda privirile de undeva de pe bordul **Caroniei**, era fiica mortului, despărţită încă din copilărie de tatăl ei.

Izbutise să plaseze în jocul acesta de refacere a tabloului din bucăţele şi silueta remarcabilă a Dr. Reinach. Grăsanul era frate vitreg cu Sylvester Mayhew, pe care-l şi îngrijise în timpul ultimei boli a bătrînului. Această boală şi moarte a lui Mayhew păreau să fie de dată recentă întrucît se vorbise despre înmormîntare ca de o nenorocire proaspătă, deşi privită cu oarecare detaşare. De asemenea, undeva pe fundal se mai afla şi o doamnă Reinach, o licărire palidă şi aproape imaterială; şi mai era şi o bătrînică destul de ciudată, sora mortului. Dar care era totuşi misterul sau de ce era atît de tulburat Thorne, asta nu izbutea să înţeleagă deloc Ellery.

— Uite-o! croncăni avocatul. Pe baza fotografiilor aş recunoaşte-o oriunde. E fetiţa aceea subţirică, cu turban maro pe cap.

În timp ce Thorne se repezi s-o întîmpine, Ellery o studie cu multă atenţie. Scruta nerăbdătoare mulţimea — o făptură înaltă şi fermecătoare, cu mişcări mai mult estetice decît atletice, şi cu o armonie a trăsăturilor sale delicate, care o aduceau foarte aproape de frumuseţe.

Thorne o aduse la ei, bătînd-o uşurel pe mîna înmănuşată şi vorbindu-i aproape în şoaptă. Fata avea o expresie vioaie, aproape incandescentă. În ochi îi strălucea o veselie firească din care Ellery înţelese bine că orice mister ori tragedie se va fi aflat dinaintea ei, deocamdată ea n-avea habar.

— Vai ce bine îmi pare! murmură ea pe un ton de om cultivat, cu accent intens britanic. Pe urmă căpătă o expresie gravă şi-şi mută privirile de la Ellery la Reinach şi înapoi.

— Domnişoară Mayhew, acesta este unchiul dumitale, dr. Reinach. Din păcate celălalt domn nu vă e rudă. E colegul meu Ellery Queen.

— O, zise fata, întorcîndu-se către grăsun, cu glas tremurător: Unchiule Herbert, vai ce îngrozitor! Ciudat vreau să zic... M-am simţit atît de singură. Pentru mine, unchiule, erai doar o legendă — dumneata şi mătuşa Sarah şi toţi ceilalţi, iar acum...

Se înecă puţin în timp ce-şi aruncă braţele după gîtul grăsanului şi-i sărută obrajii căzuţi şi puhavi.

— Draga mea, zise solemn dr. Reinach. Lui Ellery îi veni să-l plesnească pentru ipocrizia de Iuda a acestui aer solemn.

— Vai, dar trebuie să-mi spui totul! Tata?... Ce mai face tata? Mi se pare destul de ciudat că spun un asemenea lucru.

— Vai, domnişoară Mayhew, se repezi să-i spună avocatul, dar nu credeţi c-ar fi mai bine să aşteptăm pînă ce treceţi prin vamă? S-a făcut tîrziu şi ne aşteaptă un drum lung. Ştiţi, pe Long Island.

— Pe insulă? întrebă ea şi ochii candizi i se dilatară. Vai ce palpitant!

— Mă rog, nu e chiar ce vă închipuiţi, că e o insulă mare cît o ţară...

— Iertaţi-mă. Mă fac de rîs. Zîmbi: Mă las întru totul în mîinile dumneavoastră, domnule avocat. Scrisoarea dumneavoastră a fost nespus de amabilă.

La volan se instală Dr. Reinach. Nu era maşina lui Thorne — el avea o limuzină nouă absolut regească, marca Lincoln. Asta în schimb era o berlină veche, marca Buick, cam rablagită, dar încă utilă. Aşezîndu-se lîngă grăsan, Ellery

își încordă auzul. Nu prea dădu atenție drumului. Încerca din răsputeri să prindă vreo vorbă din spate dar multă vreme domni tăcerea. Apoi Thorne își drese glasul cu un aer hotărît, ciudat de amenințător. Ellery simți ce se pregătește: adeseori auzise același sunet de curățirea gîtlejului din gura judecătorilor care se pregăteau să rostească sentințele de condamnare.

— Avem o veste tristă să vă dăm, domnișoară Mayhew. Poate n-ar fi rău s-o aflați acum.

— Tristă? murmură fata după o clipă. Tristă? Nu cumva...?

— Tatăl dumneavoastră. A murit, o informă Thorne aproape în șoaptă.

Fata strigă cu un glas jalnic, iar apoi tăcu.

— Îmi pare grozav de rău că trebuie să vă întîmpin cu asemenea vești, reluă Thorne acoperind tăcerea. De fapt ne cam așteptam ... Dar îmi dau seama ce neplăcut trebuie să fie pentru dumneavoastră. De fapt însă aproape că nu-l cunoașteți. Mă tem că dragostea pentru unul sau altul dintre părinți este direct proporțională cu gradul de legătură din timpul copilăriei. Dacă n-a fost așa ceva...

— Firește că e un șoc, zise Alice cu vocea voalată. Și totuși, așa cum spuneați, pentru mine era un necunoscut, un simplu nume. După cum v-am spus în scrisoare eram micuță cînd mama a divorțat și m-a luat cu ea în Anglia, pe tata nici nu-l țin minte. Nu l-am mai văzut de atunci și nici vreo veste n-am avut de la el.

— Da, mormăi avocatul.

— Poate aș fi aflat mai multe despre tata dacă n-ar fi murit mama cînd abia împlinisem șase ani. Dar așa... știți, rudele — adică rudele ei — din Anglia... Unchiul John a murit toamna trecută. Era ultimul din familie. Apoi am rămas singură pe lume. Cînd am primit scrisoarea dumneavoastră am fost... m-am bucurat groazav, domnule Thorne. Nu m-am mai simțit așa părăsită. Am fost cu adevărat fericită pentru prima dată după ani și ani de zile. Iar acum... Se întrerupse ca să se uite pe fereastră.

Doctorul își răsuci capul masiv și zîmbi blajin:

— Dar nu ești părăsită, draga mea. Mai sînt pe lume și eu, nevrednicul, și mătușa ta Sarah și Milly — știi, Alice, Milly o cheamă pe nevastă-mea; firește că nici n-ai auzit de ea. Și pe urmă mai e și un tînăr, un munte de om, care ne face diverse treburi. Îl cheamă Keith și e un băiat foarte isteț care însă a cam decăzut. Doctorul chicoti. Așa că vezi că n-o să duci lipsă de companie.

— Mulțumesc, unchiule Herbert, murmură fata. Sînt convinsă că veți fi toți cum nu se poate mai buni cu mine. Dar, domnule avocat, cum s-a întîmplat cu tata... cînd mi-ați răspuns la scrisoare mi-ați spus că e bolnav dar...

— A intrat pe neașteptate în comă acum nouă zile. Dumneata încă nu părăsiseși Anglia așa că ți-am telegrafiat la adresa de la magazinul de antichități. Nu știu cum, însă, nu ți-am dat de urmă.

— Vîndusem deja magazinul și alergam de colo pînă colo punînd lucrurile la punct. Dar cînd a... murit?

— Joi s-a împlinit săptămîna. Înmormîntarea... Știi, n-am putut să te așteptăm. Te-aș fi putut prinde la telefon sau cu o telegramă pe bordul vasului dar n-am avut inima să-ți stric voiajul.

— Vai, nu știu cum să vă mulțumesc pentru toată osteneala pe care v-ați dat-o! vorbi cu glas tremurător tînăra și, fără a întoarce capul pentru a o privi, Ellery simți că are lacrimi în ochi. E așa de bine să știi că cineva...

— A fost foarte greu pentru noi toți, tună doctorul.

— Bineînțeles, unchiule, îmi pare rău. Tăcu. Cînd vorbi din nou părea că scoate cuvintele cu un efort: Cînd a murit unchiul John n-am știut cum să dau de tata. Singura adresă din America pe care o aveam era a dumneavoastră, domnule avocat — mi-o dăduse probabil vreun client pe care l-ați avut. Altceva nu mi-a trecut prin minte. Dar eram sigură că un avocat o să-mi poată găsi tatăl. De aceea v-am scris în tot amănuntul și v-am trimis și fotografii și celelalte.

— Firește că ne-am străduit și noi cît am putut, rosti Thorne copleșit parcă și el de emoție: Cînd l-am găsit pe tatăl dumitale și m-am dus să-l vizitez prima dată și i-am arătat scrisoarea și fotografiile a... Sînt sigură c-o să vă încînte, domnișoară Mayhew să afli că-i era foarte dor de dumneata. Se pare că în ultimii ani o dusese destul de greu — vreau să spun nu ca bani ci sufletește și mintal. De aceea ți-am scris, la cererea lui. La a doua vizită, de fapt ultima dată cînd l-am mai văzut în viață, de îndată ce s-a ridicat problema averii...

Lui Ellery i se păru că labele doctorului au strîns mai tare volanul, însă fața lui lătăreață păstră același zîmbet amabil și detașat.

— Vai, vă rog, domnule Thorne! Nu vă supărați, zise Alice cu un aer istovit, dar știți... nu mă prea simt în stare să discut acum asemenea chestiuni.

Automobilul alerga pe șoseaua goală de parcă ar fi fugit de vremea proastă. Cerul se întunecase, era plumburiu; acum parcă se încrunta la pămînt și acesta se chircea în fața unei amenințări. Se și răcise foarte tare. Ellery tropăi puțin să se încălzească și întoarse capul să se uite la Alice Mayhew. Dar abia i se zărea fața ovală prin întuneric; ședea țeapănă, cu pumnii strînși în poală. Thorne se lăsase pe banchetă aproape tolănit, ghemuit într-un colț și cu ochii pe fereastră.

— He-he, o să ningă! anunță vesel doctorul, dar nimeni nu-i răspunse.

Călătoria era interminabilă. Peisajul era la fel de monoton și sumbru ca și vremea. Părăsiseră de mult șoseaua principală ca să intre pe un drum local mizerabil pe care mașina sălta nesigur făcînd un ocol printre pădurile desfrunzite. Drumul era înghețat și plin de gropi. Împreună cu peisajul și vremea îți dădea o senzație desperatoare și apăsătoare.

— Parc-ar fi „țara nimănui", zise într-un tîrziu Ellery săltat mereu în sus pe locul din dreapta doctorului. Și parcă așa și e.

Grăsanul îi aruncă o privire, apoi întrebă:

— Thorne, dumneata ești de acord cu acest misterios prieten al dumitale?

— Eu cred, îl repezi apăsat Thorne, că mai există și acea platitudine care spune că faptele grăiesc mult mai convingător decît vorbele. Nu m-am bărbierit de șase zile și azi e prima dată cînd părăsesc casa lui Sylvester Mayhew de la înmormîntare încoace.

— Vai de mine, domnule Thorne! strigă Alice întorcîndu-se spre el. Dar de ce?

Avocatul nu făcu decît să mormăie:

— Iartă-mă, domnișoară Mayhew. Fiecare lucru la timpul lui.

— Ne nedreptățești pe toți, zîmbi Reinach în timp ce evita cu abilitate un făgaș mai adînc al drumului. Și tare mă tem că-i transmiți nepoatei mele o impresie complet falsă despre familia ei. Fără îndoială că sîntem cam ciudați și s-ar părea că sîngele nostru a început să se acrească după multe generații de păstrare la rece; dar la urma urmei cele mai bune vinuri nu sînt scoase din pivnițele cele mai adînci? E suficient să te uiți o clipă la Alice ca să vezi că am dreptate. O frumusețe atît de plină de vitalitate și totodată atît de rafinată nu putea fi produsă decît de o familie de veche tradiție.

— În privința asta a avut și mama un cuvînt de spus, unchiule, replică fata cu o privire puțin uricioasă.

— Maică-ta, draga mea, n-a fost decît un factor adjuvant. Ai trăsăturile tipice ale familiei Mayhew.

Ellery îi aruncă grăsunului o privire aspră; în vocea lui profundă, greoaie și bubuitoare detectase o undă de batjocură. Dar fața doctorului era netedă, transpirată și amabilă ca și pînă atunci.

Doctorul băgă mașina pe o alee și o opri între două case, la mică distanță de ele. Cele două clădiri așezate față în față erau despărțite doar de aleea care ducea drept înainte către un garaj dărăpănat. Ellery dădu cu ochii de Lincolnul strălucitor al lui Thorne între pereții acestuia.

Cele trei clădiri erau înghesuite într-o poiană cu contururi aproape geometrice, înconjurată de păduri încîlcite. Păreau trei insule pustii într-o mare pustie.

— Iată, Alice, asta este reședința strămoșească. În stînga, îi arătă Reinach cu entuziasm.

Casa din stînga era clădită din piatră; fusese cenușie dar acum suferise atît de mult de pe urma stihiilor, și poate și a ravagiilor unui incendiu încît era aproape neagră. Avea fațada pătată și stricată de parcă ar fi sucombat de pe urma unei lepre necruțătoare. Avea trei caturi, purtînd ornamente complicate, florale, de piatră, precum și capete de balaur la jgheaburi. Arhitectura era fără doar și poate victoriană. Zidurile aveau o înfățișare părăsită și ciupită pe care nu le-ar fi putut-o da decît arta unei epoci mari. Parcă întreaga structură și-ar fi înfipt pe veci rădăcinile în peisajul acela dezolant.

Ellery o văzu pe Alice stăruind cu ochii asupra clădirii într-un fel de oroare mută; nu avea cîtuși de puțin aerul de bătrînețe plăcută a vechilor case boierești din Anglia. Era pur și simplu veche de pe urma îmbătrînirii îngrozitoare a acestui ținut sumbru și deznădăjduit. În sinea lui îl blestemă pe Thorne că o supune pe fată la o experiență atît de șocantă.

— Sylvester îi zicea „Casa Neagră", îi informă foarte vesel doctorul în timp ce scotea cheia din motor. Nu e prea drăguță, recunosc, dar e la fel de solidă ca în ziua cînd a fost clădită, acum șaptezeci și cinci de ani.

— Casa Neagră, mormăi Thorne. Prostii.

— Adică vrei să spui, unchiule, că tata... mama au locuit **aici?** șopti Alice.

— Da, draga mea. Încă o ilustrare a preocupărilor morbide ale lui Sylvester. A fost clădită de bunicul tău, Alice. Tot bătrînul a clădit-o și pe-asta, mai tîrziu; sînt convins că o vei găsi mult mai agreabilă ca locuință. Dar unde naiba o fi dispărut toată lumea?

Coborî greoi și-i ținu deschisă nepoatei portiera. Ellery Queen coborî pe alee de partea cealaltă și se uită în jur cu aerul unei sălbăticiuni care adulmecă neliniștită totul. Casa de vizavi de hardughia neagră era o locuință mult mai mică și mai puțin pretențioasă, cu numai două caturi, clădită dintr-o piatră inițial albă pe care vremea o făcuse cenușie. Ușa din față era închisă și perdelele erau trase la ferestrele de la parter. Dar undeva trebuie să fi ars un foc, fiindcă simți licărul și tremurul fumului în aer. În momentul următor se ivi capul unei bătrîne care-și lipi o clipă fața de fereastră, iar apoi dispăru. Însă ușa rămase închisă.

— Firește că o să rămîneți la noi, zise cu blîndețe doctorul în timp ce Ellery dădea roată automobilului. Ceilalți trei rămăseseră pe alee, Alice lipindu-se de bătrînul Thorne de parcă ar fi căutat la el ocrotire. Alice, ție n-o să-ți facă plăcere să dormi în Casa Neagră. Nu e nimeni înăuntru și e o dezordine cumplită. Și pe urmă, o casă a morții, știi...

— Încetează! mîrîi Thorne. Nu vezi că biata copilă e deja moartă de spaimă? Încerci s-o înfricoșezi ca s-o alungi?

— Să mă alunge? repetă năucă Alice.

— Ț, ț, ț! zîmbi grăsanul. Să știi, Thorne, că nu te prinde deloc melodrama. Alice dragă, oi fi eu un moroi bătrîn și fără maniere, dar am intenții bune. Zău că o să te simți mult mai bine în Casa Albă. Deodată reîncepu să chicotească. Casa Albă. Ăsta-i numele pe care i l-am dat eu ca să-i păstrez un fel de echilibru atmosferic.

— E ceva în neregulă aici, ceva care mă înspăimîntă! zise foarte încordată Alice. Ce poate să fie, domnule Thorne? De cînd m-ați întîmpinat la debarcader toată conversația a fost încărcată de aluzii și de ostilitate ascunsă. Și puteți să-mi spuneți exact de ce a trebuit să stați șase zile în casa tatei după înmormîntare? Bănuiesc că aș avea dreptul să aflu.

Thorne își linse buzele:

— Nu cred că...

— Haide, haide, draga mea, zise grăsanul. O să rămînem aici toată ziua să înghețăm?

Alice se înfășură mai strîns în pardesiul subțire:

— Cu toții v-ați purtat ca niște fiare. Dacă nu te superi, unchiule Herbert, aș vrea să văd și eu interiorul... unde tata și mama...

— Nu te-aș sfătui, domnișoară Mayhew, se repezi Thorne să spună.

— De ce nu? zise nonșalant doctorul și mai întoarse o dată privirea către clădirea pe care o numise Casa Albă.

Poate mai bine s-o vadă acum şi apoi să uite. E încă destulă lumină afară. Pe urmă trecem dincolo, ne spălăm, luăm o cină caldă şi o să vă simţiţi infinit mai bine. O luă de braţ pe fată şi o trase repede către clădirea întunecată, traversînd terenul presărat cu ramuri şi crengi uscate. După cîte cred, domnul Thorne are la el cheile, continuă tot atît de nonşalant doctorul în timp ce urcau treptele de la intrarea de piatră.

Fata rămase în aşteptare fără o vorbă şi ochii ei negri studiară feţele celor trei bărbaţi. Avocatul era palid, dar avea buzele crispate într-o expresie hotărîtă. Nu răspunse nici o vorbă. Scoţînd din buzunar un mănunchi de chei mari şi ruginite găsi una care mergea la uşa principală. O răsuci cu zgomot. Apoi deschise uşa şi păşiră cu toţii înăuntru. Cît anume dură inspecţia, Ellery nu ştia cu precizie: chiar şi pentru el, ca străin, efectul era atît de apăsător încît aproape nu-l mai putea suporta. Umblară de colo pînă colo în tăcere, călcînd peste moloz şi murdărie, trecînd din cameră în cameră, împinşi parcă de ceva mai presus de ei.

Alice se uita peste tot cu ochii măriţi de curiozitate. Apoi o apucă tusea. Tuşi mult, mult, deznădăjduită, rămînînd cu ochii aţintiţi asupra patului murdar în care se născuse.

Apoi brusc se repezi la un birou cam strîmb, căci îi lipsea un picior. Pe acesta, sprijinită de peretele îngălbenit era o cromolitografie mare, cu culorile ieşite de soare. O privi multă vreme fără s-o atingă. Apoi o luă în mînă:

— E mama! spuse ea vorbind rar. E cu adevărat mama. Acum îmi pare bine că am venit. Va să zică totuşi tata a iubit-o şi n-a uitat-o, dacă i-a păstrat atîta vreme fotografia.

Se mai uită o dată la portret, oftă şi apoi îl strînse la piept:

— Nu am decît o singură poză a mamei dar acolo nu e prea bine prinsă. Aici e frumoasă, nu-i aşa? Fără să mai aştepte confirmarea exclamă cu glas tremurător: Dacă tata nu mi-ar fi lăsat nimic altceva decît această fotografie şi încă ar fi meritat călătoria din Anglia pînă aici! Apoi tremurul i se accentuă. Strîngînd portretul la piept strigă: Hai să ieşim de-aici! Nu-mi... nu-mi place aici. E înfiorător! Vocea i se ascuţi, stridentă: Mi-e... mi-e frică!!

În timp ce o urmau, ieşind din casă, Ellery îi şopti lui Thorne cu glas destul de apăsat:

— Ajută-mă, Thorne. Dă-mi şi mie un fir. Vinde-mi un pont. Ceva cît de cît, că nu înţeleg nimic.

Faţa nerasă a lui Thorne arăta îngrozitor în lumina ultimelor raze ale soarelui:

— Nu-ţi pot vorbi acum, mormăi el. Bănuieşte pe toată lumea. Totul e suspect. Te văd deseară în camera ta. Sau oriunde te-or instala, numai să fii singur... Pentru numele lui Dumnezeu, Queen, fii prudent!

— Prudent? se încruntă Ellery.

— Ca şi cum de asta ar depinde însăşi viaţa ta. Buzele lui Thorne se strînseră ajungînd o linie subţire şi ţeapănă. După cîte cred, chiar asta-i realitatea, adăugă el.

Apoi trecură pragul Casei Albe. (...)

Una din cele două persoane care-i aşteptau era doamna Reinach, soţia doctorului. De cum dădu cu ochii de ea, chiar în timp ce se îmbrăţişa cu Alice, Ellery simţi că nu putea fi decît genul de femeie menită să fie aleasă de un grăsan ca el. Era palidă, scofîlcită, aproape pitică şi cu o rară fragilitate a oaselor şi pielii; mai mult decît atît, părea aproape stinsă de convulsiile fricii. Pe faţa ei stafidită şi vînătă se citea o expresie de om hăituit; peste umărul lui Alice se uita la soţul ei sfioasă, cu supunerea fascinată a unei căţeluşe bătută des.

— Deci dumneata eşti mătuşa Milly, oftă Alice, smulgîndu-se din îmbrăţişarea ei. Te rog să mă ierţi dacă... Dar ştii, totul e atît de nou pentru mine!

— Biata de tine, trebuie să fii istovită, îi spuse doamna Reinach, ciripind ca o păsărică; iar Alice îi răspunse cu un zîmbet firav de recunoştinţă. Te înţeleg perfect, continuă mătuşa. La urma urmei sîntem doar nişte străini pentru tine. O! zise ea şi se opri. Ochii ei istoviţi stăruiau asupra cromolitografiei din mîna fetei. O! zise ea din nou. Văd că aţi fost deja în casa cealaltă.

— Bineînţeles că a fost, zise grăsanul, şi nevastă-sa păli şi mai tare auzindu-i vocea de bas. Ei, Alice, n-ai vrea să te ducă Milly sus să te instaleze comod?

— Sînt cam sfîrşită, mărturisi Alice; apoi se mai uită o dată la poza maică-sii şi zîmbi din nou: Probabil mă socotiţi o gîscă, pentru că mă reped aşa pur şi simplu... Nu-şi mai sfîrşi fraza şi se apropie de cămin. Pe poliţa acestuia, înnegrită de limbile flăcărilor, se afla înghesuită o colecţie de fleacuri şi podoabe dintr-o eră dispărută. Printre acestea aşeză ea imaginea femeii frumoase îmbrăcată după moda victoriană. Ei! Acum mă simt cu mult mai bine.

— Domnilor, domnilor, li se adresă Dr. Reinach celorlalţi. Nu fiţi atît de protocolari. Nick! Fă-te şi tu util. Bagajele domnişoarei Mayhew sînt legate pe caroseria automobilului.

O matahală tînără, care se sprijinise pînă atunci de perete încuviinţă din cap mormăind ceva. Studia faţa lui Alice Mayhew cu un aer morocănos şi absorbit. Ieşi.

— Cine e tînărul? murmură Alice roşind.

— Nick Keith. Grăsanul îşi scoase haina şi se duse la foc ca să-şi încălzească mîinile butucănoase. Protejatul meu morocănos. Draga mea, ai să constaţi că e o companie destul de agreabilă dar pentru asta va trebui mai întîi să-i străpungi armura de protecţie pe care o poartă. Ne face şi el tot felul de treburi pe aici prin casă, după cum mi se pare că ţi-am mai pomenit, dar nu te formaliza din cauza asta. Trăim într-o ţară a democraţiei.

— Cred că e foarte drăguţ. Puteţi să mă iertaţi acum? Mătuşă Milly, dacă ai avea amabilitatea să mă conduci sus.

Curînd după aceea Reinach îi trecu printr-un coridor îngheţat, care avu darul de a-l trezi mai bine pe Ellery, şi-l conduse pe Thorne într-o cameră dinspre faţada casei, iar pe Ellery în una laterală. În căminul mare dintr-un colţ ardea un focuşor dar ligheanul de pe lavoarul demodat era plin cu apă care părea îngheţată.

— Sper c-o să te simţi bine, spuse tărăgănat grăsanul, zăbovind puţin în prag. Îl aşteptam doar pe Thorne şi pe nepoată-mea, dar întotdeauna putem găsi loc să mai găzduim o persoană. Parcă... Thorne spunea că eşti coleg cu el, nu? Parcă aşa spunea.

— A spus-o chiar de două ori, îi replică Ellery. Dacă nu te superi...

— Vai de mine! îl asigură Reinach, dar nu se clinti și continuă să-l privească zîmbind pe Ellery. Ellery dădu din umeri, își scoase haina și se spălă. Apa era într-adevăr înghețată, îi mușcă degetele ca niște peștișori cu gura mare. Își frecă viguros fața cu prosopul.

— Ei, acum mă simt mai bine! Mult mai bine! Mă și întreb de ce jos eram atît de dărîmat.

— Fără doar și poate trecerea bruscă de la frig la cald, îl consolă Dr. Reinach, tot fără să se urnească din loc.

Ellery dădu iar din umeri. Își deschise sacoșa cu o nonșalanță mai mult decît evidentă. Deasupra, peste lenjeria fină se afla revolverul de polițist. Îl aruncă într-o parte.

— Dar porți întotdeauna pistol la dumneata, domnule Queen? murmură Dr. Reinach.

— Absolut întotdeauna! zise Ellery și-și strecură arma în buzunarul de la spate.

— Strașnic! Grăsanul își mîngîie bărbia triplă. Strașnic! Ei, domnule Queen, să mă ierți te rog dar trebuie să mă duc să văd cum se descurcă Thorne. E tare căpățînos. Putea perfect să mănînce cu noi, ce se găsea prin casă, dar toată săptămîna a ținut morțiș să rămînă izolat în vizuina prăpădită de alături.

— Mă întreb de ce? murmură Ellery.

Doctorul îi înfruntă privirea și apoi îi spuse:

— Vino te rog jos cînd ești gata. Soția mea a pregătit o cină excelentă și dacă ți-o fi la fel de foame cum mi-e mie, o s-o apreciezi grozav.

Zîmbind încă, doctorul cel gras dispăru. Ellery rămase o clipă nemișcat și trase cu urechea. Îl auzi pe grăsan oprindu-se la capătul coridorului; după o clipă se auzi din nou pasul lui greoi, de data asta coborînd scările. Ellery se repezi în vîrful picioarelor la ușă. De fapt observase încă de la intrarea în cameră că ușa n-are broască. În locul unde ar fi trebuit să fie era doar o gaură cu așchii care păreau rupte de curînd. Încruntîndu-se, puse un scaun rahitic în dreptul ușii, propti mînerul cu el și începu să cerceteze încăperea.

Ridică salteaua de pe patul de lemn masiv și-și băgă nasul dedesubt, căutînd ceva dar fără să știe exact ce. Deschise toate dulapurile și sertarele; pipăi covorul uzat să vadă dacă nu are sîrme.

Dar după zece minute, furios pe el însuși, renunță la căutări și se duse la fereastră. Perspectiva era atît de întristătoare încît o cuprinse cu ochi îndurerați. Doar păduri jumulite, de culoare cafenie și cerul plumburiu; vechiul conac denumit pitoresc Casa Neagră se afla de partea cealaltă, nu se vedea de la fereastra asta. Și oricum se lăsa întunericul.

Va-să-zică scoseseră broasca, eh? Cineva lucrase cît ai bate din palme. Bineînțeles că n-avuseseră de unde să știe că vine și el, așa că probabil îl văzuse cineva pe fereastră în clipa cînd se oprise automobilul pe alee. Oare era vorba de băbuța care se uitase o clipă pe fereastră? Ellery se întrebă cine ar putea fi. În orice caz, trebuie să fi fost o persoană iscusită și cu mîini îndemînatice, pentru a face operația de la ușă în numai cîteva minute... Se mai întreba dacă tot așa a fost mutilată și ușa lui Thorne, și cea a lui Alice Mayhew.

Cînd coborî Ellery, Thorne și cu Reinach erau deja așezați în fața focului din cămin și grăsanul îi dădea înainte cu vorba:

— Cum vrei! Oferă-i bietei fete șansa de a reveni la normal. După șocul pe care l-a suferit azi se putea foarte bine să și moară. I-am spus soției să-i dea lui Sarah vestea cu menajamente... A, domnul Queen. Vino încoace și stai cu noi! Luăm cina de îndată ce coboară Alice.

— Dr. Reinach tocmai își cerea scuze, îi zise așa în treacăt Thorne, pentru această mătușă Sarah a domnișoarei Mayhew. Se numește doamna Fell și e sora lui Sylvester Mayhew. S-ar părea că emoția cu care a așteptat sosirea nepoatei ei a cam dat-o peste cap.

— Posibil, zise Ellery, așezîndu-se și întinzîndu-și picioarele pe unul din suporturile pentru lemne.

— Realitatea este, spuse grăsanul, că biata mea soră vitregă e cam țicnită. Paranoia care bîntuie întreaga familie. E dezechilibrată; vedeți, nu e violentă, dar e mult mai înțelept să-i faci pe plac. Nu e deloc normală și dacă ar vedea-o Alice...

— Paranoia, mormăi Ellery. O familie nefericită, după cît s-ar părea. Am impresia că slăbiciunea fratelui dumneavoastră vitreg Sylvester se manifesta sub forma micilor nesăbuințe și a însingurării. Dar în cazul doamnei Fell care sînt manifestările demenței?

— A, nimic deosebit. Crede că fiica ei mai e încă în viață. Realitatea este că biata Olivia a murit într-un accident de automobil acum trei ani. Asta i-a stîrnit teribil instinctul matern lui Sarah. Acum aștepta cu nerăbdare s-o vadă pe Alice, fiica fratelui ei, și s-ar putea să se iște o situație stînjenitoare. E imposibil de prezis cum va reacționa o minte bolnavă la o situație neobișnuită.

— Mă rog, același lucru s-ar fi putut spune la fel de bine despre oricare minte, fie bolnavă, fie sănătoasă.

Dr. Reinach rîse sec. Thorne, ghemuit lîngă foc începu:

— Keith ăsta...

— Thorne, nu-ți mai bate capul în privința lui Keith. Noi îl lăsăm în pace mai tot timpul. Privește lumea cu acreală, ceea ce e o dovadă de înțelepciune. Dar mă tem că nu seamănă cu mine prin faptul că nu are vioiciunea afectivă care să-l ridice deasupra înțelepciunii. Probabil o să constatați că e un element antisocial... A, bine ai venit, draga mea! Vai ce frumoasă ești!

Alice se schimbase, purta o rochiță simplă, fără zorzoane și se înviorase. Avea puțină culoare în obraji iar ochii străluceau cu scîntei și nuanțe pe care nu le avuseseră înainte. Văzînd-o pentru prima dată fără pălărie și haină, Ellery își spuse că arată cu totul alta, așa cum izbutesc toate femeile să arate altfel cînd își leapădă hainele de pe deasupra și-și refac fața prin activitățile acelea misterioase care se desfășoară în camerele de toaletă feminine îndărătul

ușilor închise. S-ar fi zis că o mai înveseliseră îngrijirile aduse de o altă femeie; tot mai avea cearcăne sub ochi, dar zîmbetul ei era mult mai vesel.

— Mulțumesc, unchiule Herbert, zise ea cu o voce voalată și înfundată. Dar mă tem că am prins o răceală afurisită.

— Un whisky și o limonadă fierbinte, îi recomandă prompt grăsanul. Nu mînca prea mult și culcă-te devreme.

— Ca să fiu sinceră sînt moartă de foame.

— Bine, atunci n-ai decît să mănînci cît poftești. Mergem la cină?

— Da, spuse doamna Reinach speriată. Nu-i mai așteptăm pe Sarah sau Nick.

Ochii lui Alice se întristară puțin. Apoi oftă, luă brațul grăsanului și intrară cu toții în sufragerie. (...)

La sfîrșitul cinei, Thorne se duse la cămin și rămase în picioare privind flăcările, cu spatele la ceilalți. Fără să se întoarcă rosti sever:

— Mă aflu aici, domnule doctor, ca să apăr interesele domnișoarei Mayhew. Numai și numai interesele ei. Sylvester Mayhew a murit subit, suspect de subit, săptămîna trecută. A murit în timp ce aștepta să-și reîntîlnească fiica pe care n-o mai văzuse de cînd divorțase de mama ei cu aproape douăzeci de ani în urmă.

— Exact, mormăi doctorul fără să se clintească.

Thorne se răsuci pe călcîie:

— Domnule Dr. Reinach, dumneata ai fost medicul curant al lui Mayhew timp de un an înainte de moartea lui. De ce anume boli suferea?

— De tot felul de lucruri. Nimic neobișnuit. A murit în urma unei hemoragii cerebrale.

— Așa susținea certificatul eliberat de dumneata. Avocatul se aplecă înainte și rosti rar: Însă eu nu sînt pe deplin convins că certificatul dumitale spunea adevărul.

Doctorul îl fixă o vreme cu privirea apoi se pocni peste pulpele obeze:

— Splendid! bubui el. Splendid! Un om pe gustul meu! Thorne dragă, cu toată înfățișarea dumitale uscată mai ai totuși ceva sevă în trup! Apoi se întoarse către Ellery, radiind de fericire: Ai auzit chestia asta, domnule Queen? Prietenul dumitale mă acuză pe față de omor. Chestia devine de-a dreptul palpitantă. Așa! Bătrînul Reinach fratricid!... Domnule Queen, dumneata nu înțelegi nimic, nu-i așa? îl mai întrebă grăsanul cu un zîmbet bonom.

Ellery rămase cît mai țeapăn putu și abia murmură:

— Dar de unde ai mai aflat-o și pe asta?

— Domnule Queen, cancerul ăsta care-l roade pe prietenul dumitale — pentru că mi se pare barbar să te mai țin așa pe jăratic, — e în două vorbe următorul: Fratele meu vitreg Sylvester, Dumnezeu să-i odihnească sufletul chinuit, a fost un harpagon. Dacă ar fi putut să-și ia aurul cu el în mormînt — și dacă ar fi avut și siguranța că acolo o să rămînă — nu mă îndoiesc că așa ar fi făcut.

— Aurul? întrebă Ellery ridicînd din sprîncene.

— N-ai decît să rîzi, domnule Queen. Sylvester avea în el ceva medieval: aproape că te așteptai să-l vezi umblînd de colo pînă colo într-un caftan de catifea neagră și rostind incantații latinești. În orice caz, nefiind în stare să-și ia aurul cu el în mormînt, a găsit cea mai bună soluție alternativă: l-a ascuns.

— Dumnezeule mare, zise Ellery. Cred că următoarea scamatorie a dumitale o să fie să scoți din pălărie niște strigoi care-și zornăie lanțurile.

— A ascuns ochiul dracului în Casa Neagră, chicoti doctorul. Și domnișoara Alice Mayhew?

— Biata copilă! O victimă a împrejurărilor. Sylvester nici nu s-a gîndit vreodată la ea pînă nu de mult cînd i-a scris ea de la Londra că i-a murit ultima rudă după mamă. I-a scris de fapt prietenului Thorne, acesta scofîlcit și cu ochii flămînzi, care-i fusese recomandat fetei de un cunoscut drept un avocat de încredere. Și așa și este, ce Dumnezeu! Ei bine, vezi dumneata domnule Queen, nepoată-mea nici nu știa măcar dacă taică-su mai trăiește, darmite pe unde. Însă bunul samaritean Thorne ne-a dat de urmă, i-a transmis lui Sylvester istovitoarele scrisori ale lui Alice, fotografiile trimise de ea și de atunci acționează ca ofițer de legătură. Și, să fiu al dracului dacă nu e și cel mai circumspect om cu această calitate... Ei bine, chiar în prezența mea, Sylvester i-a spus lui Thorne că de multă vreme și-a convertit întreaga avere în lichidități și că a ascuns acest aur undeva în casa alăturată și că n-o să dezvăluie ascunzătoarea altcuiva decît ficei lui, Alice, singura sa moștenitoare. Acum înțelegi?

— Da, răspunse Ellery... Ei, și acum, reluă el după o pauză, ridicîndu-se cu greu în picioare, cred că am să mă și duc la culcare pînă nu coboară Necuratul pe horn. Mulțumesc, domnilor, pentru o seară cu adevărat ieșită din comun. Vii și tu, Thorne?

Urcă greoi scările, urmat de avocat, care părea la fel de istovit ca și el. Se despărțiră fără o vorbă pe coridorul înghețat, ca să se tîrie către dormitoarele respective. De jos nu se auzea nici un sunet, era o tăcere de plumb.

Abia cînd își așeza pantalonii pe tăblia patului își aminti vag Ellery de intenția anunțată în șoaptă de Thorne cu multe ceasuri mai devreme de a-l vizita în seara aceea pentru a-i explica toată povestea fantastică. Cu mișcări din ce în ce mai greoaie își puse halatul și papucii și străbătu coridorul pînă la camera lui Thorne. Însă avocatul se culcase deja, după cum vădeau sforăiturile lui zgomotoase.

Ellery abia izbuti să-și mai tîrșească picioarele pînă în cameră și se dezbrăcă definitiv. Era convins că a doua zi o să-l doară capul; niciodată nu rezista la băutură. Acum i se învîrtea creierul. Se strecură sub pături și adormi aproape imediat.

Deschise ochii după un somn agitat și destul de istovitor, cu convingerea supărătoare că s-a întîmplat ceva rău. O clipă nu fu conștient decît de durerea de cap și de senzația neplăcută a unei limbi încărcate; nici măcar nu-și amintea unde se află. Apoi, parcurgînd cu privirea tapetul ieșit de soare, petele palide pe care le aruncau razele de lumină pe covorul albastru vechi și ros, pantalonii trîntiți pe tăblia patului, unde-i lăsase de cu seară — îi reveni memoria. Scutu-

rat de fiori de frig, se uită la ceasul pe care uitase să și-l scoată la culcare. Era șapte fără cinci.

Tocmai cînd ar fi vrut să se culce la loc și se băga mai bine sub pături, își dădu seama ce e în neregulă: glasul lui Thorne. I se auzea glasul pițigăiat, ca un fel de strigăt slab, aproape o jelanie, de undeva de afară.

Dintr-un salt Ellery fu la fereastră. Era desculț și-i era frig. Nu-l vedea pe Thorne nicăieri de partea asta a casei, strînsă foarte îndeaproape de brațele pădurii; drept care se întoarse, își puse pantofii și halatul peste pijama, se repezi la pantaloni și-și smulse revolverul din buzunar, după care alergă pe coridor, îndreptîndu-se spre scări cu arma în mînă.

— Ce s-a întîmplat? mormăi cineva și întorcîndu-se zări căpățîna uriașă și cheală a doctorului ivindu-se ca un nud din camera alăturată.

— Nu știu! L-am auzit pe Thorne strigînd! îi spuse în grabă Ellery și coborînd scările din cîteva salturi deschise larg ușa de la intrare.

Rămase în prag cu gura căscată.

Thorne, îmbrăcat din cap pînă-n picioare, stătea cam la zece metri în fața casei, oblic față de Ellery și se holba la ceva de dincolo de raza vizuală a acestuia. Mai mult decît atît, pe chipul lui supt se citea o expresie de groază cum nu-i mai fusese dat lui Ellery să vadă vreodată. Lîngă el era Nick Keith, tremurînd de frig, căci era îmbrăcat doar pe jumătate; tînărului îi căzuse de tot falca, avea o expresie prostită și ochii lui ajunseseră niște discuri enorme.

Dr. Reinach îl împinse pe Ellery la o parte și mîrîi:

— Ce s-a întîmplat? Ce-ați pățit? Grăsanul avea botoșei în picioare și-și trăsese o haină de viezure peste cămașa de noapte, încît arăta ca cel mai obez urs de pe lume.

Lui Thorne i se mișca în sus și-n jos mărul lui Adam. Pămîntul, copacii, lumea erau învelite într-o pătură de zăpadă cu o textură aproape ireală; aerul era saturat de fulgi de nea ca o lînă caldă, care se legănau alene spre pămînt. Copacii erau despărțiți de troiene înalte. Cînd Ellery și cu doctorul se agitară, Thorne croncăni răgușit:

— Nu vă mișcați! Pentru numele lui Dumnezeu, nu vă mișcați din loc! Ellery strînse mai tare pistolul în mînă și se strădui totuși să treacă de doctor; dar mai ușor ar fi urnit din loc un zid de piatră. Călcînd greoi prin zăpadă, Thorne ajunse pînă la pridvor, mai alb ca zăpada la față. Uită-te la mine! îi strigă el lui Queen. Uită-te la mine! Ți se pare că sînt zdravăn? Sau am înnebunit?

Croindu-și cu greu drum prin zăpadă se apropiară de Keith care-și pusese mîna streașină la ochi străduindu-se să vadă ceva.

Dar nu era nevoie să se străduiască nimeni. Ce era de văzut era limpede pentru toată lumea. În timp ce privea, lui Ellery i se făcu părul măciucă pe cap; în aceeași clipă își dădu seama de convingerea fermă pe care o are că e un lucru inevitabil, că e singura culminare posibilă a întîmplărilor demente din ziua anterioară. Se întorsese lumea cu susul în jos. Nimic nu mai părea rezonabil ori sănătos.

Dr. Reinach căscă gura mare și-și pierdu respirația; apoi începu să clipească des ca o bufniță uriașă. O fereastră de la etaj din Casa Albă se deschise cu zgomot, dar nimeni nu întoarse capul. Apăru acolo Alice Mayhew înfășurată în capot și privind pe fereastra dormitorului, aflat pe partea dinspre alee. Scoase un țipăt — unul singur, apoi amuți și ea.

Era casa din care tocmai ieșiseră, cea căreia doctorul îi spunea Casa Albă, cu ușa de la intrare bălăbănindu-se larg deschisă și Alice Mayhew la o fereastră de sus. Solidă, materială, o clădire de piatră și lemn și tencuială și sticlă, care purta patina vechimii. Era o casă așa cum trebuie să fie. Asta era realitate, un lucru palpabil.

Dar dincolo de ea, dincolo de alee și de garaj, unde se aflase mai înainte Casa Neagră, casa în care pășise Ellery personal în după amiaza anterioară, casa murdară și rău mirositoare, casa clădită tot din piatră, cu bîrne la fațadă, ferestre de sticlă, hornuri, gargui, cu pridvor, casa înnegrită de vreme, vechea casă în stil victorian construită în timpul Războiului de Secesiune, unde murise Sylvester Mayhew și unde Thorne se baricadase vreme de o săptămînă cu un cuțit cît toate zilele în mînă; casa pe care o văzuseră, o atinseseră, o mirosiseră cu toții... acolo unde se aflase mai înainte ea, *nu se mai afla acum nimic.*

Nici un zid. Nici un coș. Nici un acoperiș. Nici o ruină. Nici moloz. Nici casă. Nimic.

Nimic altceva decît un spațiu gol acoperit de zăpadă moale și caldă.

Casa dispăruse peste noapte.

Se încurcă ițele

— Phii, nu-i acolo! exclamă cu glas slab Alice de la fereastra ei. Nu... mai e... acolo.

— Va-să-zică n-am înnebunit! A dispărut! strigă Thorne cu glas spart.

— Așa s-ar zice, îi spuse Ellery cînd își recăpătă glasul — deși își dădu și el seama că sună dogit și înăbușit; parcă-și vedea cuvintele făcîndu-se rotocoale de fum și dispărînd în văzduh. Așa s-ar părea, Thorne — atîta izbuti să spună.

Doctorul Reinach își arcui gîtul grăsuliu, care se înroși și se umflă ca mărgelele curcanului:

— Incredibil! Incredibil!

— Incredibil, zise și Thorne în șoaptă.

— E contrar științei. E pur și simplu cu neputință. Sînt un om al înțelepciunii, nu numai al simțurilor. Am mintea limpede. Asemenea lucruri, fir-ar să fie, pur și simplu nu se întîmplă!

După ce cu toții făcură cercetări, puseră întrebări care de care mai ciudat, își exprimară în tot felul surprinderea și indignarea, continuară discuția în Casa Albă. Ellery rămase tăcut foarte multă vreme. Într-un tîrziu schimbă puțin tonul conversației.

— Hm! Da, da. În casa aia era aur şi acum a dispărut. Vreau să zic casa. Şocat de descoperirea că şi casele îşi pot lua zborul ca şi păsările, uitasem de amănuntul acesta neînsemnat.

— Domnule Queen! îl apostrofă Alice care stătea ghemuită într-un fotoliu de lîngă cămin, cu buzele palide ca varul. Ce ni s-a întîmplat oare? Ce-o să ne facem cu toţii? Oare... oare ziua de ieri a fost un vis? Nu am intrat noi în casa aceea, n-am inspectat-o, nu am pus mîna pe lucruri?... Mă ia groaza.

— Dacă ziua de ieri a fost într-adevăr un vis, zîmbi Ellery, atunci ne putem aştepta ca ziua de mîine să ne aducă o vedenie; nu ne rămîne decît să începem să credem şi noi în parabole şi chiar şi în miracole. Se aşeză şi-şi tot frecă mîinile. Domnule Keith, n-ai putea să faci puţin foc? Parcă am fi în Antarctica.

— Scuzaţi, spuse Keith cu surprinzătoare amabilitate şi se îndepărtă. După cîteva minute se întoarse cu un braţ imens de lemne. Ellery tocmai întreba:

— Domnule doctor, putem cere ajutor de undeva?

— Numai dacă zburaţi.

— Telefon nu avem, confirmă Keith care tocmai intrase, iar în privinţa stării drumului v-aţi putut convinge singuri. Nici o maşină nu poate răzbate prin nămeţii ăştia.

— În cazul cînd ai avea maşină, chicoti Reinach. Apoi păru că-şi aminteşte de dispariţia casei şi încetă să mai rîdă.

— Ce vrei să spui? insistă Ellery. Doar în garaj sînt...

— Două produse inutile ale erei automobilului. Nici una din maşini nu mai are benzină.

— Iar a mea — zise deodată bătrînul Thorne parcă amintindu-şi de necazuri trecute, a mea nu ştiu de ce nu merge. Ştii, mi-am lăsat şoferul în oraş cînd am venit aici ultima dată. Iar acum nu mai izbutesc să pornesc motorul cu picătura de benzină care o mai fi rămas în rezervor.

Ellery bătu darabana cu degetele pe braţul fotoliului:

— Fir-ar să fie! Acum nu mai putem nici măcar să facem apel la ochii altora ca să verificăm dacă am fost vrăjiţi sau nu. Apropo, doctore, ce distanţă e pînă la aşezarea cea mai apropiată? N-am prea fost atent în timp ce conduceaţi.

— Peste douăzeci de kilometri pe şosea. Dacă ai de gînd s-o iei apostoleşte, domnule Queen, să-ţi fie de bine.

În clipa aceea simţiră nişte paşi greoi pe scară. Cobora o bătrînă uriaşă, înfăşurată într-un şal negru. Ar fi putut perfect să fie şi moartă de un deceniu, atît de stafidită şi gălbenă era, ca o mumie. Şi totuşi îţi dădea impresia că e foarte vie, trăind un fel de bătrîneţe fără moarte; dar ochii ei negri erau chiar tineri, strălucitori şi isteţi, iar faţa extraordinar de mobilă. Cobora încet treptele, ţinîndu-se foarte dreaptă şi ţeapănă, pipăind drumul cu piciorul şi ţinîndu-se de balustradă cu mîinile ca nişte gheare uscate. Ochii ei rămîneau aţintiţi asupra chipului Alicei. Parcă avea o expresie de curiozitate aproape flămîndă în ochi, înflăcărarea bruscă a unui licăr de speranţă, speranţă nesăbuită.

— Cine-i?... cine-i?... începu Alice, şi se trase înapoi.

— Nu te speria, o linişti repede doctorul. E o nenorocire că a scăpat de sub supravegherea lui Milly... Sarah! Într-o clipă doctorul se află la capătul scărilor barîndu-i drumul bătrînei. De ce te-ai sculat la ora asta? Ar trebui să te îngrijeşti mai bine, Sarah.

Ea nu-l băgă în seamă şi continuă coborîrea în pas de melc pînă ajunse în dreptul pahidermului:

— Olivia! murmură ea cu o vioiciune aprinsă de speranţă. S-a întors Olivia la mine. O, draga mea, scumpetea mea!

— Haide, haide, Sarah, îi spuse grăsanul luînd-o cu blîndeţe de mînă. Nu intra iarăşi în agitaţie. Nu e Olivia, Sarah dragă. E Alice... Alice Mayhew, fata lui Sylvester, care s-a întors din Anglia. N-o ţii minte pe Alice, micuţa Alice? Nu e Olivia, Sarah dragă.

— Nu e Olivia? Bătrîna se uită atent peste balustradă şi buzele ei zbîrcite se mişcară. Nu e Olivia?

Fata sări în sus:

— Sînt Alice, mătuşă Sarah. Alice Mayhew.

Doctorul urlă furios:

— Milly! Cînd doamna Reinach apăru într-o clipă ca o jucărie care sare din cutia ei, doctorul o certă: De ce-ai lăsat-o să plece din camera ei?

— Păi... Am crezut că a venit...

— Du-o imediat înapoi sus! o întrerupse brutal doctorul.

— Da, Herbert, şopti vrăbiuţa. Coborî repede scările, în capot cum era, şi o luă pe bătrînă de mînă, îndepărtînd-o de acolo. Doamna Fell nu făcu nici o opoziţie dar repetă neîncetat printre suspine:

— De ce nu se întoarce Olivia? De ce au luat-o de la mama ei? Şi tot aşa pînă dispăru.

— Scuzaţi, gîfîi grăsanul ştergîndu-şi sudoarea. Un acces dintr-astea care se repetă. Am ştiut eu ce-o să se întîmple după curiozitatea pe care a manifestat-o în clipa cînd a auzit de sosirea ta, Alice. Dealtfel semănaţi, într-adevăr, aşa că nu poţi s-o ţii de rău.

— E... e oribilă! zise cu glas slab Alice. Domnule Queen... domnule Thorne, trebuie neapărat să rămînem aici? M-aş simţi mult mai la largul meu în oraş. Şi pe urmă cu răceala care m-a prins, în camerele astea îngheţate...

— Să mă bată Dumnezeu dacă n-aş risca s-o iau pe jos! izbucni Thorne.

— Şi cum adică, să laşi aurul lui Sylvester la mila noastră? zîmbi doctorul şi apoi se încruntă din nou.

— N-am nevoie de moştenirea tatei! strigă cu disperare Alice. În momentul ăsta nu mai vreau nimic altceva decît să scap de aici. Mă... mă descurc eu şi aşa. Am să găsesc ceva de lucru... Doar ştiu să fac atîtea şi atîtea. Vreau să plec. Domnule Keith, n-ai putea oare...

— Eu unul nu sînt vrăjitor, îi replică aspru Keith. Imediat după aceea se încheie la jacheta moltonată şi părăsi casa. Înalt cum era, îi vedeau capul înfruntînd fulgii de zăpadă.

Alice se împurpură la față și se întoarse din nou către foc:

— Nici noi nu sîntem vrăjitori, comentă Ellery. Domnișoară Mayhew, dumneata va trebui să te dovedești o tînără vitează și să reziști pînă găsim un mijloc de a scăpa de aici.

— Da, murmură Alice, scuturată de un fior. Apoi continuă să privească flăcările.

— Între timp, Thorne, spune-mi te rog tot ce știi despre cazul de față, în special în ceea ce privește casa lui Sylvester Mayhew. Trebuie să existe vreun indiciu, vreo cheie a afacerii în povestea tatălui dumitale, domnișoară Mayhew. Dacă a dispărut casa, a dispărut și aurul din casă; și fie că-l vrei, fie că nu-l vrei, îți aparține dumitale. Ca urmare, trebuie să facem un efort de a-l descoperi.

— Eu ți-aș sugera ca mai întîi să găsești casa, mormăi doctorul, și se apropie de bufet.

— Apropo, începu Ellery tărăgănat. Dumneavoastră oameni buni de cînd locuiți în casa asta, domnule doctor?

— De vreun an. Sper că nu dați crezare aiurelilor de paranoic ale unui muribund? Șederea noastră aici nu e cîtuși de puțin un mister. După un lung răstimp în care nu ne-am văzut, l-am căutat pe Sylvester acum un an și ceva și l-am găsit tot în casa veche, iar clădirea asta era goală, cu ușile bătute în cuie. Întîmplător casa asta, Casa Albă, fusese clădită de tatăl meu vitreg — tatăl lui Sylvester — cînd s-a însurat acesta din urmă cu mama lui Alice; Sylvester a locuit-o pînă la moartea tatălui meu vitreg, după care s-a mutat înapoi în Casa Neagră. Revăzîndu-l, l-am găsit pe Sylvester doar ca un fel de carapace dărîmată a ceea ce fusese cîndva. Trăia doar cu o coajă de pîine, era absolut singur pe lume și avea mare nevoie de îngrijire medicală.

— Cum, singur... aici în pustietatea asta? întrebă neîncrezător Ellery.

— Da. De fapt nu i-am putut smulge permisiunea de a mă muta înapoi în casa asta, care-i aparținea lui, decît plimbîndu-i pe la nas momeala tratamentului medical gratuit, iartă-mă, Alice, dar omul nu mai era cu mintea întreagă... Așa că Milly și cu Sarah și cu mine — Sarah stătea la noi de la moartea Oliviei — ne-am mutat aici.

— Drăguț din partea dumneavoastră, remarcă Ellery. Presupun însă că pentru asta, domnule doctor, a trebuit să renunți la clientelă, nu?

Dr. Reinach se strîmbă:

— Nu prea aveam cine știe ce clientelă, domnule Queen.

— Dar oricum, ai făcut-o din simplu instinct fratern, nu?

— A, bine, nu neg că posibilitatea de a moșteni o parte din averea lui Sylvester ne-a trecut și nouă prin minte. Era pe drept a noastră, așa socoteam noi, neavînd habar de existența lui Alice. Dar așa cum s-au întors lucrurile... Dădu din umeri: Eu am fire de filosof.

— Dar sper că n-ai să negi, strigă Thorne, că la întoarcerea mea aici, în momentul în care Mayhew intra în coma aceea fatală voi toți mă pîndeați ca... ca o bandă de spioni! Vă stăteam în cale!

— Domnule Thorne! spuse Alice în șoaptă, pălind. Reinach dădu iar din umeri și strînse din buze.

— Ați vrut o discuție cinstită, fără menajamente, poftim! ciuti Thorne. Ascultă, Queen, șase zile după înmormîntarea lui Mayhew am stat în casa aceea pînă la sosirea domnișoarei Mayhew, *căutînd aurul*. Am întors casa cu susul în jos. Și n-am găsit nici cea mai mică urmă. Așa că vă spun că acolo nu e. Fulgerîndu-l cu privirea pe grăsan, adăugă: Eu vă spun că s-a furat înainte de moartea lui Mayhew!

La protestele celorlalți și la exclamațiile patetice ale lui Alice, avocatul încercă să se stăpînească dar nu izbuti:

— Individul ăla, Keith! strigă el. Cine e? Ce caută aici? Are o înfățișare de gangster. Știi, Queen, îl suspectez...

— S-ar părea, zîmbi Ellery, că suspectezi pe toată lumea.

— Domnul Keith? murmură Alice. Vai, nu se poate! Nu... nu pot să cred că e un om rău, domnule Thorne. Face impresia că a dus o viață grea. Cred că trebuie să fi suferit cumplit dintr-un motiv sau altul.

Thorne ridică brațele în sus și se întoarse spre foc.

— Să ne limităm la cazul în speță, zise amabil Ellery. Dacă nu mă înșel, discutam problema dispariției unei case. Există oare planurile arhitectului care a construit așa-zisa Casă Neagră?

— Din păcate nu, spuse Reinach.

— Cine a locuit în ea de la moartea tatălui dumitale vitreg în afară de Sylvester Mayhew și soția lui?

— Soțiile, îl corectă doctorul, turnîndu-și încă un pahar de gin. Sylvester a fost însurat de două ori. Bănuiesc că nu știai acest amănunt, draga mea. Alice tremura lîngă foc. Îmi pare rău că trebuie să scormonesc cenușa de demult, dar din moment ce sîntem la ora spovedaniei... Sylvester s-a purtat îngrozitor cu mama Alicei.

— Am... mi-am închipuit eu, șopti Alice.

— Ea era o femeie energică și independentă, așa că s-a răzvrătit; dar după ce a obținut hotărîrea definitivă de divorț și s-a întors în Anglia, a suferit consecințe pe planul sănătății și după cîte înțeleg a murit foarte curînd. Moartea ei a fost anunțată în ziarele newyorkeze.

— Asta cînd eram eu mică, șopti Alice.

— Sylvester, deja dezechilibrat, deși încă nu ajunsese pustnicul de mai tîrziu, a pețit și a cucerit o văduvă bogată și a adus-o în casa asta. Ea a venit cu băiatul ei, copilul primului soț. Între timp murise și tatăl nostru, așa că Sylvester și cu nevasta de a doua au locuit în Casa Neagră. N-a trecut mult pînă să se vadă bine că Sylvester s-a însurat cu văduva numai de dragul banilor ei, a convins-o să-i treacă pe numele lui toată averea — pe vremea aceea era ceva — și pe urmă s-a apucat să-i scoată sufletul. Rezultatul a fost că într-o bună zi femeia a dispărut, luîndu-și cu ea copilul.

— Poate că n-ar fi rău să lăsăm baltă acest subiect, domnule doctor, îl întrerupse Ellery văzînd-o pe Alice că s-a schimbat la față. Vezi, Thorne, toată situația e ca și peisajul înconjurător. Un amestec ciudat de spirit și materie. (...)

A doua zi, Thorne se sculă greu de tot, toropit dar cu senzația de primejdie a unui copoi care adulmecă de jur împrejur. Era înghețat bocnă. Aerul din dormitor era rece și primele raze ale soarelui nu atinseseră încă ferestrele. O sen-

zaţie nedeslușită îl făcu să bijbîie sub pernă și să strige aspru:

— Stai pe loc!

— A, va să zică ai și tu revolver la tine? murmură Ellery. După felul cum era îmbrăcat se vedea bine că a avut un somn agitat. Sînt eu, Thorne, și m-am strecurat în camera ta să ne sfătuim puțin în taină. Nu mi-a fost greu să intru căci văd că ți-au furat și ție broasca de la ușă.

— Ei nu zău?

— Foarte ciudate lucruri de jur împrejur. Am făcut o mică recunoaștere a terenului. Poate n-ar fi lipsit de interes să afli că tînărul nostru prieten, colosul, a dispărut.

— A plecat Keith?

— N-a dormit în patul lui. M-am uitat bine, patul e neatins.

— Și a lipsit mai toată ziua de ieri!

— Tocmai. Unde s-o fi ducînd? Aș da nu știu ce să cunosc răspunsul la această întrebare.

După ce-și mai puseră asemenea întrebări fără răspuns, se hotărîră să coboare la micul dejun. Keith nu era acolo, în schimb era bătrîna doamnă Fell, care mînca lacom, cu pofta aceea a bătrînilor lipsiți de alte plăceri în viață. Dar nu-și lua ochii de la Alice. Aceasta avea o înfățișare chinuită și se plînse că a dormit prost. Cam același lucru îl spuseră toți.

Ellery întrebă de Keith, dar doctorul îi răspunse dînd din umeri:

— E la fel de impredictibil în mișcările lui ca stafia lui Banquo. Dar nu vă faceți griji din pricina băiatului căci e inofensiv.

Curînd Ellery se scuză că se ridică de la masă, spunînd că vrea să mai cerceteze o dată casa care nu există. Thorne dădu să-l însoțească, dar Ellery îi spuse că preferă să meargă singur.

Se îmbrăcă gros și ieși. Nămeții se ridicau acum pînă la ferestrele de la parter, iar copacii erau aproape îngropați. Cineva croise o potecă, dar numai cîțiva pași în fața ușii principale și deja zăpada o acoperise la loc. Ellery porni pe acolo și mergînd cu mare dificultate dar și cu destulă plăcere, pătrunse în pădure. Aici, copacii stăruind între cer și pămînt, zăpada nu se mai depusese în troiene. Erau diverse urme mai ales unele în linie dreaptă, ca un drum punctat către un țel foarte îndepărtat. Ellery izbuti să meargă mai repede, stîrnit de un fel de presimțire a descoperirii.

Apoi lumea se întunecă.

Un lucru foarte ciudat. Zăpada se făcu din albă cenușie, tot mai cenușie, gri-fer, apoi neagră precum cărbunii sau ca un val de cerneală.

Cînd deschise ochii constată că zace în zăpadă, iar Thorne, cu paltonul pe el, e aplecat deasupra lui. Nasul îi țîșnea din fața vînătă ca un spin.

— Queen! striga bătrînul, scuturîndu-l. Ai pățit ceva?

Ellery se ridică în capul oaselor și-și linse buzele.

— Exact ceea ce mă așteptam.

— Cînd ai părăsit tu casa, Alice s-a dus sus, Reinach a îndrugat ceva despre un puișor de somn, iar eu am ieșit să iau aer. O vreme am încercat să ajung la drum dar nămeții erau prea mari așa că, amintindu-mi de tine, m-am înapoiat. Urmele pe care le lăsaseși erau aproape șterse dar tot m-au putut călăuzi pînă la liziera pădurii și mergînd mai departe am dat totuși într-un tîrziu de tine.

— Nu-mi place deloc chestia asta. Și totuși, din alt punct de vedere îmi place grozav.

— Ce vrei să spui?

— Vezi tu, îi explică Ellery, mi-e greu să cred că providența s-ar cobori pînă acolo încît să atace direct o persoană. Și mai ales pe la spate.

— Da, acum e un război declarat, mormăi Thorne. Oricine o fi dușmanul, nu se dă în lături de la nimic.

— În orice caz e un război purtat cu blîndețe. Eram la discreția lui, ar fi putut perfect să mă ucidă, nu numai să...

Se opri brusc. Le ajunsese la ureche o pocnitură. Cînd le-o readuse ecoul, nu mai rămase nici o îndoială că era o împușcătură.

— Dinspre casă s-a auzit! urlă Ellery. Repede!

Thorne era palid în timp ce-și croiau cu greu drum prin nămeți.

— Pistolul... l-am uitat. L-am lăsat sub pernă în dormitorul meu. Crezi că...

Ellery se căută în buzunar.

— Al meu e la locul lui... Fir-ar să fie, mi-au furat gloanțele! Și nici nu mi-am luat muniție de rezervă.

Tăcu și strînse din dinți. Alergară înainte și ajungînd la casă le găsiră pe femei și pe Reinach fugind de colo pînă colo ca niște animale speriate. Căutau parcă ceva dar nu știau ce.

— Ați auzit și voi? le strigă grăsanul cînd dădură buzna în casă. Părea tulburat la culme. Cineva a tras un foc!

— Unde? întrebă Ellery uitîndu-se în toate părțile. Keith?

— Nu știu unde e. Milly zice că parcă a auzit împușcătura din spatele casei. Eu tocmai ațipisem așa că n-aș ști să spun. Revolvere! Cel puțin a ieșit la luptă deschisă.

— Cine? întrebă Ellery.

Doctorul dădu din umeri. Ellery trecu prin bucătărie și deschise ușa din spate. Afară zăpada era netedă, neatinsă. Cînd reveni în camera de zi, Alice își strîngea fularul la gît cu degete tremurînde.

— Nu știu cît mai aveți de gînd voi să stați în casa asta înfiorătoare! strigă ea cu patimă. Eu una m-am săturat. Mulțumesc foarte mult, domnule Thorne, dar vă rog frumos să mă luați imediat de aici. Imediat! Nu mai stau nici o clipă!

— Ei haide, haide, liniştește-te, domnişoară Mayhew, îi spuse foarte necăjit Thorne, luîndu-i mîinile între ale lui. Nici eu nu doresc altceva. Dar nu vezi că...

Urcînd treptele cîte trei deodată, Ellery pierdu restul conversației. Se duse în camera lui Thorne, deschise uşa cu piciorul și începu să adulmece. Apoi cu un zîmbet fix se apropie de patul răvăşit şi trase perna. Acolo se afla un revolver demodat cu țeavă lungă. Cercetă butoiaşul: era gol. Duse țeava la nas.

— Ei? întrebă din prag Thorne, de care era agățată tînăra englezoaică.

— Ei bine, zise Ellery aruncînd la o parte pistolul, acum dăm piept cu realitățile nu cu imaginația. După cum spuneai, Thorne, e un război declarat. Focul a fost tras cu pistolul tău. Țeava e caldă încă, mai miroase a praf de puşcă. Dealtfel aerul fiind atît de rece, cred că simți mirosul de praf de puşcă şi în cameră. Iar gloanțele au dispărut.

— Dar ce înseamnă toate astea? gemu Alice.

— Înseamnă că cineva face pe deşteptul. Şi chiar e. A fost doar un truc nevinovat pentru a ne readuce pe noi doi în casă. Probabil împuşcătura a fost nu numai o păcăleală ci şi un avertisment.

Alice se lăsă moale pe patul lui Thorne:

— Adică vreți să spuneți că sîntem...

— Da, domnişoară Mayhew, de aci înainte sîntem prizonieri sau deținuți, îi spuse Ellery. Deținuți care n-avem voie să depăşim perimetrul închisorii. Dar de fapt — adăugă el încruntîndu-se — nu ştiu prea bine de ce.

Restul zilei trecu sub semnul vremii proaste. Lumea întreagă părea înecată în valuri de zăpadă. Văzduhul era doar o pînză albă. Cerul părea că şi-a deschis toate porțile ca să lase slobodă zăpada strînsă acolo pentru un an. Ninse şi în cursul serii şi peste noapte. După cină se retrăseseră devreme, conversația fiind din ce în ce mai seacă.

Pe la miezul nopții Ellery avea nervii atît de încordați încît simțea că nu mai poate. Se tot învîrtise prin dormitor, mai ațîțase focul, învîrtise prin minte atîtea ipoteze improbabile sau chiar imposibile încît îl durea capul să-i plesnească. Nu putea nici să doarmă. Mînat de un imbold pe care nu încercă măcar să-l analizeze, îşi puse haina şi ieşi pe coridorul înghețat. Thorne blocase uşa camerei lui. Ellery îl auzi gemînd şi zvîrcolindu-se în pat. În hol era beznă. Deodată Ellery se împiedică într-o ruptură a covorului şi cînd se bălăbăni ca să-şi recapete echilibrul se izbi cu zgomot de perete.

Imediat auzi strigătul înăbuşit al unei femei. Venea de pe coridor, din partea cealaltă; dacă socotea bine, trebuie să fi fost dormitorul lui Alice Mayhew. Exclamația era atît de slabă şi de speriată încît îl făcu să traverseze dintr-un salt holul, în timp ce se căuta prin buzunar de chibrite. Găsi în aceeaşi clipă şi chibritul şi uşa; făcînd puțină lumină, intră şi ținu flăcăruia în fața lui.

Alice stătea în capul oaselor în pat, cu cuvertura ridicată în jurul umerilor şi cu ochii strălucitori. În fața sertarului deschis al unui scrin din partea cealaltă a camerei, cu o mînă oprită tocmai cînd răvăşea conținutul, se afla Dr. Reinach, în ținută obişnuită. Dar avea pantofii uzi. Ochii aproape închişi nu aveau nici o expresie.

— Te rog să rămîi unde eşti, domnule doctor, îi spuse aproape în şoaptă Ellery în timp ce chibritul i se stingea. Revolverul meu nu mai e util ca armă de foc dar oricum mai poate răni aşa; ca obiect contondent.

Ellery se duse la o măsuță pe care văzuse, înainte de a i se stinge chibritul, o lampă cu gaz, scăpără alt chibrit, o aprinse şi se dădu înapoi pentru a se propti în dreptul uşii.

— Mulțumesc, şopti Alice.

— Ce s-a întîmplat, domnişoară Mayhew?

— Nu... nu prea ştiu. Am avut un somn agitat. M-am trezit brusc acum un minut cînd am auzit podeaua scîrțîind. Iar apoi ați dat dumneavoastră buzna înăuntru. Slavă Domnului!

— Dar ați țipat.

— Serios? Oftă ca un copil istovit. Ştiți... Unchiule Herbert! zise ea deodată cu asprime. Ce înseamnă asta? Ce cauți în camera mea?

Grăsanul deschise de tot ochii nevinovați şi radioşi. Îşi retrase mîna din sertar şi-l închise la loc. Apoi îşi deplasă trupul elefantin şi rămase drept în picioare. Mormăi:

— Ce să caut, draga mea? Păi am venit să văd dacă eşti bine.

Stătea cu ochii ațintiți asupra umărului ei alb care se vedea dezgolit de sub cuvertură. Azi ai fost teribil de surescitată. Am făcut-o dintr-un simplu impuls de rudă apropiată, copila mea, iartă-mă te rog dacă te-am tulburat.

— Doctore, am impresia că te-am judecat greşit, oftă Ellery. Nu mi se pare deloc o manifestare inteligentă din partea dumitale. Aş zice, chiar dimpotrivă. N-o pot atribui decît unei confuzii momentane uşor de înțeles. În mod normal pe domnişoara Mayhew n-o poți găsi într-un sertar de scrin, oricît de încăpător ar fi acesta. Se întoarse brusc către Alice: Individul ăsta s-a atins de dumneata?

— Să se atingă de mine? O scutură un fior de repulsie: Nu. Dacă ar fi făcut-o prin întuneric, cred că... cred că aş fi murit.

— Vai ce compliment încîntător! zise cu regret doctorul.

— Dar atunci ce căutai de fapt, doctore? întrebă Ellery.

Grăsanul se întoarse pînă ajunse cu urechea dreaptă lîngă uşă:

— Toată lumea ştie că sînt surd de urechea dreaptă, chicoti el. Noapte bună, Alice şi vise plăcute. Îmi dai voie să trec, cavalere Lancelot?

Ellery scrută fața bonomă a grăsunului pînă cînd acesta închise uşa. Mai păstrară tăcerea pînă se stinse şi ultimul ecou al rîsului său spart. Apoi Alice se întinse în pat dar ținu strîns marginea cuverturii:

— Vă rog, domnule Queen, luați-mă mîine de-aici! Vă rog, vă rog din suflet! Nici nu pot să vă spun cît de speriată sînt de... de toate astea. De fiecare dată cînd mă gîndesc la... la... Dar cum de e posibil aşa ceva? Parcă nici nu sîntem într-o casă de oameni zdraveni, domnule Queen. O să ne pierdem cu toții mințile dacă mai rămînem mult în locul ăsta. Nu vreți să mă duceți de-aici?

Ellery se așeză pe marginea patului și o întrebă cu blîndețe:

— Sînteți chiar atît de tulburată, domnișoară Mayhew?

— Sînt pur și simplu îngrozită, șopti ea.

— Atunci Thorne și cu mine vom face mîine tot ce ne va fi cu putință. Pe deasupra cuverturii o bătu ușurel pe braț. Am să mă uit puțin la automobilul lui să văd ce se poate face cu el. Zicea că ar mai avea puțină benzină în rezervor. O să mergem cît ne-o ajunge și pe urmă o s-o luăm pe jos.

— Bine, dar cu așa puțină benzină... Mă rog, nu mai îmi pasă! Se uită la el cu ochii măriți de spaimă. Dar credeți... că el o să ne lase?

— Care el?

— Oricine-o fi...

Ellery se ridică zîmbind.

— Cînd om ajunge la podul ăla îl vom trece. Între timp încearcă să dormi; mîine te așteaptă o zi foarte grea.

— Dar credeți că am să... că el o să...

— Lasă lampa aprinsă și după ce ies eu din cameră pune un scaun sub clanța ușii. Ellery se mai uită o dată în jur și apoi întrebă: Apropo, domnișoară Mayhew, dumneata deții vreun lucru pe care ar putea dori Dr. Reinach să și-l însușească?

— Întrebarea asta mă frămîntă și pe mine. Nu-mi închipui ce ar putea să-l intereseze. Sînt atît de săracă, domnule Queen... o adevărată cenușăreasă. N-am nimic; doar hainele, lucrurile cu care am venit.

— Ceva scrisori vechi, acte, suveniruri?

— Doar o fotografie foarte veche a mamei.

— Hm! Nu mi se pare că Dr. Reinach ar fi chiar atît de sentimental. Mă rog, noapte bună. Nu uita să propteşti scaunul în ușă. Te asigur că nu te mai poate deranja nimeni.

Substituiri și „conspirații"

După zori destul de mohorîți, pînă la urmă a doua zi se iviră cîteva raze de soare, printre nori. Porniră în călătorie cu ultimii litri de combustibil, ajunseră pînă la o benzinărie unde făcură plinul și la un moment dat Ellery care conducea, mai ușurat acum, opri în dreptul unui polițist și-i șopti ceva la ureche. Mai merseră puțin iar apoi Ellery se abătu de la șoseaua principală și, în ciuda protestelor lui Thorne și mai ales ale lui Alice, întoarse.

— Vai de mine, dar ați greșit drumul! spuse aproape speriată Alice. Mergem exact pe drumul pe care am venit! Sînt sigură!

— Ai perfectă dreptate, domnișoară Mayhew. Fata se lăsă pe canapea, palidă, ca și cum gîndul întoarcerii ar fi îngrozit-o. Da, ne întoarcem, asta e!

— Ne întoarcem?! explodă Thorne înțepenind.

— Vai de mine, dar nu putem să-i dăm uitării pe oamenii ăia îngrozitori? gemu Alice.

— Am o memorie nesuferită și încăpățînată. Și pe urmă, de data asta avem întăriri. Dacă întoarceți capul o să vedeți că ne urmărește o mașină. În ea se află șeful poliției locale cu o echipă de elită.

— Bine, dar de ce, domnule Queen? strigă Alice. În schimb Thorne nu comentă. Se uita sumbru la ceafa lui Ellery.

— Pentru că am și eu mîndria mea profesională, spuse răspicat Ellery. Pentru că am fost victima unor scamatorii al dracului de abile ale unui vrăjitor.

— Scamatorii! repetă uluită fata.

— Acum am să mă fac eu vrăjitor. Ați văzut cum a dispărut o casă, rîse el ușurel. Ei bine, eu am s-o fac să reapară.

Pasagerii lui îl priviră muți de uimire.

— Iar apoi, reluă Ellery cu glasul mai aspru, chiar dacă am avea chef să trecem cu vederea mărunțișuri cum ar fi dematerializarea caselor, conștiința nu ne permite să trecem cu vederea... **omorul!**

După o vreme ajunseră să dea iarăși cu ochii de Casa Neagră. Nu era un strigoi sau o iluzie optică. O casă solidă, bine clădită, pe care vremea, timpul și intemperiile își lăsaseră amprenta, dar neavînd nici aripi pentru a-și lua zborul, nici vreun alt element de vis. Stătea acolo de partea cealaltă a aleii unde fusese întotdeauna. O văzură încă de cînd cotiră pe alee din drumul principal, silueta masivă întunecînd luna care se ridicase pe cer. Era casa cea mai concretă pe care o puteai vedea într-o lume normală.

Lui Thorne și fetei le pierise glasul; nu mai erau în stare decît să caște gura, martori muți ai unei minuni mai mari chiar decît dispariția aceleiași case.

Ellery opri mașina, sări jos, făcu semne către automobilul care se ținuse după ei și se repezi de-a curmezișul luminișului troienit către Casa Albă, ale cărei ferestre erau luminate de lămpi și de flăcările focurilor din cămine. Din mașina poliției se dădură jos mai mulți bărbați care se luară ca niște copoi după Ellery. Thorne și Alice îi urmară ca năuci.

Ellery deschise cu piciorul ușa Casei Albe. În mînă ținea un revolver și din felul cum îl strîngea între degete se vădea fără îndoială că are din nou cartușe în butoiaș.

— Bine v-am regăsit! zise el intrînd țanțoș în camera de zi. Nu sînt un strigoi; sînt tînărul inspector Queen în carne și oscioare. Sau poate Zeița Răzbunării deghizată în băiat. În orice caz vă spun bună seara. Cum, domnule doctor, mă primești așa fără un zîmbet?

Grăsanul se oprise din ducerea la buze a unui pahar de scotch. Era o adevărată minune să vezi cum i se scurg culorile din obrajii buhăiţi, lăsîndu-i pămîntii. Doamna Reinach scîncea într-un colţ, iar doamna Fell se holba prosteşte. Numai Nick Keith nu manifestă prea multă uimire. Era în picioare lîngă o fereastră, înfofolit pînă la urechi. Pe faţa lui citeai duşmănie, admiraţie, dar, — ciudat — şi un fel de uşurare.

— Vă rog închideţi uşa! spuse Ellery şi detectivii din spatele lui împînziră în tăcere casa. Alice merse împleticindu-se pînă la un scaun, cu ochii înnebuniţi, aţintiţi cu o intensitate feroce asupra feţei doctorului... Se auzi un oftat şi unul dintre detectivi se repezi la fereastra lîngă care stătuse Keith. Dar acesta nu mai era acolo. Sărea prin zăpadă către pădure, ca un cerb uriaş.

— Nu-l lăsaţi să scape! strigă Ellery. Trei poliţişti săriră în zăpadă după uriaş, scoţîndu-şi pistoalele. Se auziră împuşcături. Fulgere portocalii brăzdară noaptea.

Ellery se apropie de foc şi-şi încălzi mîinile. Dr. Reinach se lăsă încet într-un fotoliu. La fel şi Thorne, care-şi cuprinse capul în mîini.

Ellery se întoarse către poliţişti şi zise:

— Domnule căpitan, n-am apucat să te pun la curent cu problemele, dar sper să deduci verigile lipsă din ceea ce voi spune acum.

Bărbatul voinic în uniformă dădu politicos din cap.

— Vezi, Thorne, aseară pentru prima dată în cariera mea am recurs la ajutorul... Dar să lăsăm asta, că e mult mai importantă această crimă extraordinară în care sîntem implicaţi. Fără un oarecare noroc de partea noastră, domnule doctor, ţi-ar fi izbutit cu siguranţă complotul împotriva moştenirii lui Alice Mayhew.

— Mi-am pierdut orice iluzie despre dumneata, Queen! îi zise grăsanul revărsat în fotoliu.

— Mare pierdere pentru mine! zîmbi Ellery. Stai să-ţi explic. Deunăzi cînd am sosit împreună cu domnul Thorne şi domnişoara Mayhew era tîrziu în cursul după amiezii. Sus, în camera pe care ai avut amabilitatea şi înţelepciunea să mi-o pui la dispoziţie m-am uitat pe fereastră şi am văzut soarele apunînd. Nimic deosebit în asta: un apus de soare. Un fleac interesant doar pentru poeţi, meteorologi sau astronomi. De data asta însă soarele avea o semnificaţie suplimentară: avea să lumineze calea unui om în căutarea adevărului. ...Uite de ce. În acea primă zi dormitorul domnişoarei Mayhew se afla faţă de camera mea de partea cealaltă a casei. Deci dacă eu am văzut soarele asfinţind înseamnă că aveam ferestrele spre apus, iar ea spre răsărit. Deocamdată atît. Am stat de vorbă, ne-am retras la culcare. A doua zi dimineaţă m-am trezit la şapte — curînd după răsăritul soarelui în luna aceasta de iarnă — şi ce-am văzut? **Am văzut soarele revărsîndu-se în camera mea.**

Se auzi un şuierat, iar vlăjganul în uniformă albastră se mută de pe un picior pe altul.

— Cum de nu înţelegeţi? strigă Ellery. Soarele îmi apusese în fereastră şi acum îmi răsărea în aceeaşi fereastră!

Doctorul îl privea cu oarecare regret. Îi reveniseră culorile în obraji şi înălţînd paharul ca un fel de salut îl dădu pe gît.

— Doamne! mormăi Thorne.

Apoi Ellery le spuse că nefiind sigur şi neputînd să se încreadă în memorie după ameţeala şi durerile de cap pe care le simţise, mai aşteptase să verifice observaţiile:

— Dar ce-am văzut eu spre sfîrşitul după amiezii de azi, înainte de plecare, în odaia domnişoarei Mayhew? **Asfinţitul**... Nu, nu, vă rog să nu mă întrerupeţi. Concluzia logică, singura care nu înfrîngea legile naturii sau ale ştiinţei însăşi putea fi doar una: Casa în care ne aflam azi, camerele pe care le ocupam, **păreau** identice cu casa şi camerele în care ne-am aflat în ziua sosirii noastre, **dar nu erau.** În afară de cazul cînd această hardughie solidă ar fi răsucită pe temeliile ei ca o jucărie şi întoarsă cu faţa în spate, **nu era aceeaşi casă**. Adică era aceeaşi, aproape identică, dar îi lipsea un singur detaliu: aşezarea ei pe pămînt în raport cu soarele.

Un detectiv de afară strigă că n-a izbutit să-l prindă pe Keith şi alte strigăte de dezamăgire fură purtate de vînt sub lumina rece a lunii.

— Vedeţi dumneavoastră cum se potriveau toate. Dacă această Casă Albă în care ne aflam nu era Casa Albă în care dormisem în prima noapte ci doar o clădire geamănă aşezată invers faţă de soare, atunci Casa Neagră care aparent nu mai era acolo, de fapt nu dispăruse ci trebuie să fi rămas la locul ei... Numai noi ne mutasem. Singura posibilitate era ca noi să fi fost transferaţi cu bagaje cu tot în această Casă Albă Nr. 2 — geamănă — între momentul culcării noastre din prima seară şi momentul sculării a doua zi dimineaţă. Nei, cromolitografia pusă de domnişoara Mayhew pe poliţa căminului, găurile din uşile noastre unde fuseseră cîndva broaşte, pînă şi cioburile sticlei de coniac spartă în seara dinainte într-o scenă foarte abil montată... toate transferate în casa geamănă pentru a promova iluzia că ne aflăm încă şi a doua zi dimineaţă în casa iniţială.

— Prostii, zîmbi dr. Reinach. Prostii atît de cumplite încît au iz de fantasmagorie.

— Minunat, reluă Ellery. Un plan minunat. Avea simetrie, avea toate artificiile concepute de un mare artist. Şi forma şi un lanţ de raţionamente foarte frumoase. Căci ce-a urmat? Din moment ce fusesem transferaţi fără ştirea noastră peste noapte, cu siguranţă că fusesem fără cunoştinţă. Mi-am amintit de cele două pahare pe care le-am băut eu şi cu Thorne şi mahmureala şi migrena de a doua zi dimineaţă. Deci uşor drogaţi. Iar cocteilurile ni le făcuse în seara dinainte domnul doctor cu mîna lui. Doctor-droguri, ce poate fi mai simplu?

Grăsunul dădu amuzat din umeri şi aruncă o ocheadă complice matahalei în uniformă albastră. Dar îl înfruntă o mască aspră, neschimbată. Doctorul tuşi politicos şi-şi flutură braţele ca o morsă.

— Straşnic de interesant, Queen! Interesant! Nici nu cred să fi citit vreodată un roman atît de senzaţional. Domnule căpitan, sper că nu puteţi crede un asemenea basm de adormit copiii? Am impresia că domnul Queen şi-a pierdut puţin minţile din cauza şocurilor suferite.

— O asemenea obrăznicie e nedemnă de dumneata, doctore, oftă Ellery. Dar am să ţi-o plătesc. Dovada celor spuse de mine constă chiar în faptul că ne aflăm aici în clipa asta.

— Mă tem că asta o să trebuiască să ne-o explicați, vorbi în sfîrșit șeful poliției care parcă înțelegea din ce în ce mai puțin.

— Păi acum sîntem în Casa Albă inițială, în care am fost în prima seară. Aici v-am adus, nu? Și vă pot duce înapoi la cealaltă Casă Albă căci acum cunosc baza iluziei. Întîmplător după plecarea noastră astă-seară toți acești oameni s-au întors în casa asta. Cealaltă Casă Albă își făcuse datoria și nu mai era utilă.

Nelăsîndu-se întrerupt de întrebări și mormăieli, Ellery continuă explicațiile:

— Cît despre cacialmaua geografică, iată cum am descoperit-o: Drumul cotește și într-o parte și într-alta și aleile care se despart din el fac ca distanța dintre cele două case să fie de mai puțin de doi kilometri pe o alee și de peste zece kilometri pe cealaltă. Cînd ne-a condus domnul Reinach încoace ne-a păcălit ca să nu vedem aleea scurtă.

— Bine, domnule Queen, admițînd că ați avea perfectă dreptate în ce spuneți, îl întrerupse polițistul, profitînd de o pauză, eu tot nu înțeleg ce vroiau să realizeze indivizii ăștia? Doar nu puteau să vă țină vrăjiți sau prostiți de-a pururi.

— Adevărat, strigă Ellery, dar nu uita că pînă să ne prindem noi de diversele trucuri și șmecherii, ei trăgeau nădejde să pună mîna pe averea domnișoarei Mayhew și să se facă nevăzuți cu ea. Nu vă dați seama că toată iluzia era menită să le ofere timp de acțiune? Timp ca să demonteze nestingheriți Casa Neagră, după ieșirea lui Thorne din ea s-o și șteargă de pe fața pămîntului dacă era nevoie pentru a găsi comoara aceea. Nu mă îndoiesc că dacă veți cerceta clădirea alăturată o veți găsi aproape sfărîmată sau un fel de carapace goală pe dinăuntru. De-aia tot dispăreau cînd Reinach, cînd Keith. Lucrau cu schimbul la Casa Neagră, o desfăceau bucată cu bucată, piatră cu piatră, într-o căutare febrilă a ascunzătorii, în timp ce noi, în copia Casei Albe, eram ocupați cu studierea unor fenomene aparent supranaturale. Tocmai de aceea cineva — probabil nobilul nostru doctor aici de față — s-a furișat afară chiar sub nasul tău, Thorne, și m-a pocnit în cap cînd pornisem în încercarea mea nesăbuită de a mă ține după urmele lui Keith prin zăpadă. Nu-mi puteau ei îngădui să reajung la prima Casă Albă, căci aș fi dat de urma întregii iluzii nefirești.

— Dar chestia cu aurul cum ți-o explici? ciripi Thorne.

— După cîte îmi dau eu seama, îi răspunse Ellery nepăsător, l-au descoperit și l-au ascuns iar.

— Nu l-am descoperit, scînci doamna Reinach, agitîndu-se pe scaun. Vai, Herbert, doar ți-am spus să nu...

— Taci, tîmpito! o repezi grăsanul. Ești o vacă!

Femeia se feri de parcă ar fi pocnit-o.

— Dacă n-ați găsit prada, atunci de ce i-ați lăsat pe dumnealor să plece astă-seară? îl întrebă brusc șeful poliției pe doctor.

Acesta își strînse buzele groase, ridică paharul și-l dădu pe gît.

— Cred că aș putea răspunde eu în locul lui, zise mohorît Ellery. Din mai multe puncte de vedere este elementul cel mai remarcabil al întregii enigme. În orice caz este cel mai sinistru și cel mai puțin scuzabil. Cealaltă iluzie e o simplă joacă în comparație cu chestia asta. Ea implică două elemente aparent ireconciliabile: pe Alice Mayhew și o crimă.

— O crimă! strigă polițistul înțepenind.

— Și pe mine? întrebă uimită Alice.

Ellery își aprinse o țigară și gesticulă cu ea pe sub nasul polițistului:

— În acea primă după amiază, cînd a venit aici Alice Mayhew, a mers cu noi în Casa Neagră. În dormitorul tatălui ei a dat peste o fotografie veche, o cromolitografie — n-o văd pe-aici, așa că trebuie să fie încă în cealaltă Casă Albă — înfățișînd-o pe mama ei, moartă de mult, cînd era domnișoară. Alice Mayhew s-a repezit la acest portret ca un naufragiat la blidul cu mîncare. Ne-a explicat că nu avea decît o singură poză a mamei ei și încă proastă. Atît de mult a prețuit această descoperire neașteptată încît a dus-o cu ea, atunci imediat, în Casa Albă — adică cea în care ne aflăm acum. Și a pus-o pe polița căminului într-un loc proeminent.

Polițistul greoi se încruntă; Alice rămase nemișcată; Thorne părea nedumerit. Ellery trase un fum din țigară și spuse:

— Dar cînd Alice Mayhew a fugit astă seară împreună cu noi din Casa Albă, deși nu urma să se mai întoarcă, **n-a dat nici cea mai mică atenție portretului maică-sii**, acel suvenir atît de prețuit de care se extaziase în prima zi. Din moment ce-l luase cu ea la început **trebuia să-l ia și la plecare.**

— Ce naiba vrei să spui, Queen? strigă Thorne pierzîndu-și răbdarea și o scrută atent pe fată care stătea fixată de speteaza scaunului, abia respirînd.

— Vreau să spun, reluă sec Ellery, că ne-a lovit orbul găinilor. Vreau să spun că nu numai casa a fost travestită, ci și o femeie. Clar: **femeia asta nu e Alice Mayhew.**

Fata ridică ochii după o pauză nesfîrșită în timpul căreia nimeni, nici măcar polițiștii adunați acolo nu se clintiră.

— Dumnezeule! gemu într-un tîrziu Thorne, privind-o cu groază pe fată.

— Alice Mayhew — vorbi și apăsat și sumbru Ellery — a intrat în casa asta și a fost dusă repede sus de doamna Reinach. Și această tînără englezoaică, Alice Mayhew, **n-a mai reapărut dinaintea noastră.** Noi o văzusem prea puțin și cea mai mare parte a timpului în întunericul din mașină. În locul ei ai coborît dumneata! Dumneata care fusesești ascunsă intenționat de privirile lui Thorne în săptămîna petrecută de el aici, anume ca nici măcar să nu poată bănui că exiști... Un plan perfect. Singurul risc îl constituia doamna Fell, care de fapt ne-a și dezlegat enigma chiar în clipa cînd am cunoscut-o. I s-a părut că ești fiica ei Olivia. Normal! **Chiar ești de fapt Olivia!**

Între timp doctorul sorbea mereu coniac cu o indiferență totală față de ce se petrecea în jur. Privea undeva în depărtare. Bătrîna doamnă Fell se uita prostită la fată. Ellery continuă:

— Dumneata ai încercat să previi acest risc punîndu-l pe domnul Reinach să ne spună dinainte povestea aceea falsă cu „nălucirile" doamnei Fell și cu pretinsa moarte a Oliviei Fell într-un accident petrecut acum cîțiva ani. Ellery se

apropie de fată şi-i puse mîna pe umăr: Alice Mayhew a dispărut, iar dumneata i-ai luat locul. Dar de ce? Sînt două motive plauzibile. Primul — să ne îndepărtezi pe Thorne şi pe mine cît mai curînd din zona primejdioasă şi să ne ţii departe „renunţînd" de formă la moştenire sau trimiţîndu-ne la plimbare. Ai fi avut dreptul s-o faci dacă erai Alice Mayhew; de aici insistenţa dumitale zgomotoasă să te luăm din casa asta. Al doilea motiv — infinit mai important pentru planul vostru: Dacă complicii dumitale nu găseau de îndată aurul, în ochii noştri rămîneai tot Alice Mayhew. Drept care puteai dispune de casă cînd şi cum vroiai. Oricînd se descoperea aurul, rămînea al dumitale şi al complicilor. Adevărata Alice a dispărut. Pentru ca dumneata care te substituiseşi ei să poţi străbate procesul îndelungat de preluare a moştenirii ei, era necesar ca Alice Mayhew să rămînă **de-a pururi invizibilă**. Pentru a pune mîna pe moştenirea ei legitimă şi a te bucura de roadele ei, era necesar ca Alice Mayhew să moară. Vezi, Thorne, hîrîi Ellery, strîngînd-o tare pe fată de umăr — de-aia am spus că mai avem de înfruntat astă seară şi altă problemă decît cea a casei dispărute. Alice Mayhew a fost ucisă.

De afară se auziră strigăte foarte agitate. Dar încetară brusc.

— Ucisă, reluă Ellery, de singurul locatar care nu se afla în casă cînd a coborît această impostoare scările în prima seară: Nick Keith. Un ucigaş plătit. Dar aceşti oameni sînt autorii morali ai crimei.

De la fereastră se auzi un glas care strigă:

— Nu e asasin plătit!

Se întoarseră cu toţii şi aşteptară. Cei trei detectivi care săriseră pe fereastră se vedeau undeva mai în spate, păzind în linişte. În faţa lor se aflau două persoane.

— Nu e ucigaş! strigă una din acestea, o femeie. Acesta fusese doar planul. Dar în schimb, şi fără ştirea lor, mi-a salvat viaţa... dragul de Nick.

Acum se lăsă o mantie întunecată pe feţele doamnei Fell, a fiicei ei, a doamnei Reinach şi a doctorului obez. Căci de braţul lui Keith era lipită Alice Mayhew. În linii mari semăna destul de bine cu tînăra aşezată lîngă foc. Dacă le priveai de aproape desigur că descopereai o sumedenie de deosebiri. Fata părea istovită şi încordată, dar în general fericită; şi se ţinea de braţul morocănosului Nick Keith cu un aer destul de posesiv.

Un deznodămînt neaşteptat

Cîteva zile mai tîrziu, cînd exista posibilitatea să privească retrospectiv la toată această ţesătură năucitoare de conspiraţii şi întîmplări, domnul Ellery Queen mai furniză cunoştinţelor lui şi alte amănunte:

— Planul ăsta nu ar fi avut nici o şansă de izbîndă dacă ar fi lipsit două lucruri: persoana Oliviei Fell cu fizicul şi caracterul ei şi existenţa — fantastică în sine — a acelei dubluri a casei din pădure.

— Ei şi asta cum se explică? întrebă unul dintre cei de faţă.

— Sylvester şi cu Sarah, viitoarea doamnă Fell erau gemeni. Tot timpul — asta am putut afla după numeroase investigaţii — se gelozeau şi se pizmuiau. Întrucît întîmplător se căsătoriră în aceeaşi lună, tatăl lor încercă să evite disensiunile dăruindu-i fiecăruia din ei o casă construită special — identică în tot amănuntul cu cealaltă. Pe una o înălţă alături de a lui şi i-o făcu cadou de nuntă doamnei Fell; lui Sylvester i-o dărui pe cealaltă, construită pe proprietatea aflată la vreo zece kilometri mai încolo. Doamnei Fell îi muri curînd soţul aşa că ea se mută împreună cu fratele ei vitreg, Herbert. Cînd muri bătrînul Mayhew, Sylvester bătu în scînduri uşile de la propria lui casă şi se mută în reşedinţa strămoşească. Şi aşa au rămas ani şi ani de-a rîndul casele gemene, despărţite doar de cîţiva kilometri de drum, în întregime identice pe dinafară şi mobilate la fel — nişte monumente fantastice ale excentricităţii familiei Mayhew.

Fluierături de uimire, un oftat, exclamaţii, comentară naraţiunea lui Ellery care după diverse alte amănunte răspunse şi la întrebarea: ce urmărea Olivia Fell?

— Ţelurile ei erau diverse. Poate că nu cel mai mărunt a fost şi un fel de exhibiţionism: actriţă oarecum, ratată, a vrut să-şi mai încerce puterile artei de a se transfigura. În alte domenii era omul care izbuteşte întotdeauna. Ar fi izbutit şi de data asta, mai ales că scrupule nu avea, dacă n-ar fi făcut greşeala de a-l alege pe Nick Keith ca asasin al Alicei. Nu-i aşa, Keith? La început dumneata ai intrat în cercul conspiratorilor pozînd în omul care nu mai are nimic de pierdut şi deci nu se dă înapoi de la nimic dacă e bine plătit. Poate ceilalţi nu ştiu că Nick e de fapt fiul celei de-a doua soţii a lui Sylvester Mayhew, aceea pe care o tratase el sălbatic şi o făcuse să plece şi să moară în sărăcie. Vă daţi uşor seama că pînă să se stingă maică-sa i-a insuflat lui Nick o ură pentru familia Mayhew care în anii următori n-a putut decît să crească.

Nick Keith îl asculta pe detectiv cu ochii plecaţi în jos. Uneori se mai uita la Alice.

— Să nu credeţi că Nick a avut alt motiv să se alăture complotului decît să descopere averea tatălui său vitreg, urmînd să extragă din ea partea răpită mamei lui — care deci îi revenea de drept. După cum mi-a spus şi el — dar de fapt e destul de uşor de înţeles, domnule căpitan ! Nici prin cap nu-i trecuse s-o omoare pe Alice, cum îi poruncise Olivia: în seara aceea cînd a scos-o din casă, în loc s-o strîngă de gît şi s-o îngroape, a dus-o într-o colibă din pădure peste care dăduse din întîmplare curînd după ce se alăturase familiei. Acolo a instalat-o şi — nu-i aşa că-i amuzant? — în timp ce lucra la scotocirea Casei Negre, mai fura provizii din Casa Albă pe care i le ducea. Cu timpul s-a îndrăgostit de ea şi cînd i-a mărturisit tot planul, fata i-a răspuns cu sentimente la fel de curate. Mai aveţi nevoie şi de alte dovezi? întrebă retoric Ellery în atmosfera de stînjeneală, de data asta plăcută, pe care o crea proaspăta idilă.

— Şi aşa am ajuns de la jaf la logodnă! comentă Thorne stîrnind rîsul tuturor.

— Ironia întregii poveşti reluă Queen, este că tocmai ţinta tuturor acestor comploturi şi contracomploturi — aurul lui Sylvester Mayhew — rămînea la fel de invizibil cum fusese la un moment dat edificiul numit Casa Neagră. Măcar

că o răscoliseră și săpaseră și terenul înconjurător nu dăduseră peste nici o urmă.

— Bine, asta știm! nu se putu abține să nu spună șeful poliției. Dar mai sînt și alte lucruri nelămurite. Pentru mine cel puțin.

— Păi tocmai de aceea v-am poftit în modesta mea locuință, mi-a venit în minte un lucru care se cerea neapărat cercetat.

Făcu o pauză în care oaspeții se uitară nedumeriți unii la alții. Thorne, care între timp se ferchezuise și se mai odihnise, ședea cufundat în fotoliu, ca la teatru.

— E bine că și-a amintit cineva de acest amănunt cu aurul, zise Nick Keith rînjind. Eu sînt sărac lipit pămîntului, iar Alice nu are mult mai mulți bani decît mine.

— Văd că nu adopți atitudinea filosofică față de avere care constituie o latură atît de atrăgătoare a personalității unchiului Reinach, zise ironic Queen, prefăcîndu-se apoi compătimitor: Biata huidumă! Mă întreb dacă s-o fi adaptat la viața din închisorile noastre... Între timp, domnișoară Mayhew, mă tem că prietenul nostru comun, domnul Thorne a pus să se desfacă scîndură cu scîndură casa tatălui dumitale. N-ai găsit aurul, Thorne?

— Numai murdărie și gunoaie, zise trist avocatul. Și doar am desfăcut-o piatră cu piatră și bucățică cu bucățică.

— Normal. Acum, conform logicii mele, de care nu mă despart niciodată, sînt două posibilități: Asta e categoric: ori există averea tatălui dumitale domnișoară Mayhew, ori nu există. Dacă nu există și a mințit, bineînțeles că lucrurile se încheie aici și dumneata cu drăgălașul dumitale de Nick va trebui să vă puneți mințile la contribuție și ori să munciți, ori să vă feriți în mod aristocratic de muncă trăind în sărăcie prin grația instituțiilor de binefacere. Dacă însă a existat totuși o avere, așa cum susținea tatăl dumitale, să presupunem că a ascuns-o undeva în casa aceea. Și pe urmă?

— Pe urmă, oftă Alice, s-a făcut nevăzută.

Ellery rîse:

— Ei nu, nici chiar așa! Deocamdată, cel puțin, m-am săturat de atîtea dispariții. Hai să abordăm altfel problema. Există vreun lucru care se afla în casa lui Sylvester Mayhew înainte de moartea lui și n-a fost cercetat și nici nu se mai află acolo?

Sub privirea insistentă a lui Ellery, Alice plecă ochii la pachetul din poală și exclamă:

— A, de asta mi-ați spus să aduc azi cu mine obiectul!

— Adică vreți să spuneți că individul a pus pe toată lumea pe o pistă greșită cînd a zis că averea lui e în aur? strigă Keith.

Ellery rîcână și luă pachetul din mîna fetii. Îl desfăcu și, ținîndu-l la o oarecare depărtare, admiră cu un aer apreciativ vechea cromolitografie care o înfățișa pe mama Alicei. Apoi, cu siguranța de sine a logicianului desăvîrșit, desfăcu dosul ramei. Îi căzură în poală, într-o adevărată cascadă, niște hîrtii galbene imprimate cu verde.

— Deci își prefăcuse aurul în bonuri de tezaur! anunță încîntat Ellery. Cine zicea că tatăl dumitale era țicnit, domnișoară Mayhew? Dimpotrivă, un domn foarte înțelept! Potolind cît de repede putu rumoarea generală, Ellery spuse: Ei, haideți, oameni ai legii să trecem dincolo. Thorne, nu te mai holba așa și hai să-i lăsăm singuri pe acești tineri norocoși!

Traducere de ANDREI BANTAȘ

UMOR

Profesorul: Care este diferența dintre un verb activ și un verb pasiv?
Elevul: Verbul activ arată acțiune și verbul pasiv arată pasiune.

Tînăra soție dorește să-și arate calitățile de gospodină în toate domeniile. Astăzi ea încearcă să coasă un nasture căzut de la haina soțului. La un moment dat exclamă:

— Dragă, dar este extraordinar ce croitor neîndemînatic poți să ai! Este pentru a șasea oară că a trebuit să cos nenorocitul ăsta de nasture pentru a-l potrivi la butoniera care ți-a făcut-o!

— Dragă Jessie, ți-am spus de nenumărate ori că nu ai voie să vorbești cînd discută persoanele în vîrstă și că pentru asta trebuie să aștepți că ele să tacă.

— Am încercat, mămico, să fac așa, dar ele nu tac niciodată.

— Am observat că povestind despre peștele acela grozav pe care l-ai pescuit vara trecută, tu variezi dimensiunile lui de la ascultător la ascultător.

— Așa e! Niciodată nu-i spun unuia mai mult decît poate crede!

ORIZONTAL: 1) Perla Bucegilor — ...-Dornei, cunoscută stațiune turistică a Carpaților Orientali 2) La ieșire în teren! — Vestită stațiune montană din apropierea Sibiului 3) ... Rez, una din înălțimile subcarpatice ce despart cele 2 șiruri de depresiuni din partea răsăriteană a Podișului Transilvaniei — Urcă fără cap! 4) La poalele Penteleului! — Marginile saivanului! — Umblă cu aranjamente 5) Fenomen meteorologic specific vîrfurilor înalte — Nu-s bune de nimic 6) Omul munților — Prăpăstii — Pod gol! 7) Munte vulcanic, cu vîrful Pietrosu de peste 2 100 metri — Se cultivă pe pantele dealurilor 8) Parc... cu păsări! — Bătută cu atenție — Importante unități ce extrag bogățiile subsolului (sing). 9) Bune la orice așezare — Depresiune intramontană — În Gilău! 10) Scurmă pămîntul (pl.) — Coș gol! 11) „...haiducilor", cunoscut obiectiv turistic al stațiunii Băile Herculane (pl.) — Suită pe înălțimi 12) Piatra..., frumos obiectiv turistic al Munților Bucegi — Uriașul cu fruntea-n soare al Carpaților Orientali.

VERTICAL: 1) Cunoscută stațiune turistică din Munții Banatului — Motiv de veselie 2) Unul din vîrfurile din Munții Rodnei (2279 metri) — Specializat pentru creșterea vitelor — Părere! 3) Tip de relief caracteristic și Munților Apuseni, prilejuind apariția unor peșteri și cheiuri de o rară frumusețe 4) Grup muntos masiv ce caracterizează zona nordică a Carpaților Occidentali, cu relief divers și cu importante bogății subterane — A pierde din vedere 5) Anotimp ce aduce o afluență de turiști pe crestele montane — Carpații românești (sing.) 6) În avalanșă! — Cele montane sînt marcate cu însemne distincte (sing.) 7) Cenușie — O stradă tipic franțuzească 8) Moldoveanu, cu 2544 de metri dominînd în înălțime munții românești — În stînga Pietrei Craiului! — Culmi bune pentru fîn (sing.) 9) Te fixează locului — În stînga Maramureșului! — La intrarea-n chei! 10) Jobenul lui papa (pl.) — Facilitează accesul în zonele montane dificile — Începe căldura! 11) Roș pe margini! — Are boala munților (fem.) 12) Cunoscută stațiune montană de pe Valea Prahovei — La poalele Gilăului!

UMOR

S-a întîmplat că a fost singurul martor al accidentului de mașină. Polițistul constatator îl întreabă numele și prenumele.

— John Smith, fu răspunsul.

— Spune-ne numele adevărat, i-a ordonat polițistul.

— Ei, dacă-i așa, scrie: William Shakespeare.

— Așa mai merge! ce tot încercai să mă duci pe mine cu Smith?

— Tăticule, tăticule am fost aseară la circ cu bunica și am văzut un om care sărea pe spatele calului, aluneca sub el, se prindea de coamă și se urca din nou pe gîtul lui.

— Asta e ușor. Eu am făcut toate astea prima oară cînd m-am urcat pe un cal.

— De ce bei direct din sticlă?

— Am promis soției că nu mă mai ating de pahar.

„Congomato-fantoma zburătoare"

Tyrannozaurii și pteranodonii au dispărut acum aproape 70 milioane de ani, ca și **pterodactilii** reptile zburătoare al căror cioc era garnisit cu o impunătoare colecție, de 60—360 dinți ascuțiți. Acești adevărați crocodili zburători avînd anvergura aripilor de 2—3 m, se remarcau printr-o agresivitate ieșită din comun și constituiau teroarea micilor animale terestre, pe care le vînau fără odihnă. Paleontologii afirmă că, din moment ce în straturile geologice care datează din paleogen (perioadă ulterioară cretacicului) nu s-au descoperit fosile de pterozauri, cele peste 60 de specii de „planoare vii" trebuie să fi dispărut la sfîrșitul mezozoicului, odată cu celelalte reptile uriașe. Dar, așa cum scria profesorul L. Bertin de la Muzeul de Istorie Naturală din Paris: „Inexistența resturilor paleontologice nu dovedește nimic. Este știut faptul că nu toate organismele ajung pînă în zilele noastre sub formă de fosile. Multe dintre ele sînt distruse în urma diferitelor procese geologice care au loc în scoarța Terrei". Iar Igor Akimușkin făcea următoarea observație: „Animalele puțin numeroase nu au lăsat urme în rocile fosile. Acesta este motivul pentru care nu s-au mai găsit resturi ale celacanților și hatteriilor în straturile de pămînt ulterioare epocii pseudodispariției lor. Speciile respective erau pe atunci prea reduse numeric pentru a ajunge într-un muzeu natural de paleontologie". S-ar putea deci, ca în unele zone izolate și insuficient (sau deloc) explorate, să mai trăiască specii de pterozauri, așa cum și în oceane ar fi putut supraviețui tylozauri, plesiozauri sau elasmozauri.

La începutul anilor '20 cunoscutul scriitor și explorator englez Frank Melland conducea o expediție în zona de intersecție a frontierei Rhodesiei de Nord cu cele ale Angolei și Congoului. Acolo, în mlaștinile Djiundu, a auzit pentru prima oară relatări despre existența unei șopîrle zburătoare, cu aripi de liliac și colți ascuțiți. Animalul avea o faimă înspăimîntătoare; numele său, **congomato** („fantoma morții") nu făcea decît să rezume legenda triburilor locale, ce afirmau că este de ajuns să-l vezi pentru a muri după cîteva zile. Cînd Melland le-a arătat vînătorilor și călăuzelor o carte de paleontologie, toți s-au cutremurat înfiorați la vederea desenelor de... pterodactili, rugîndu-l să arunce imaginile morții, pe care le purta cu el atît de neștiutor.

Aflîndu-se în Rhodesia în aceeași perioadă (1920—1921) exploratorul francez marchizul de Chateleau (autorul cărții **„Departe de drumurile bătătorite"**) a rămas înmărmurit cînd un prieten al său, funcționar, în administrația colonială britanică, i-a declarat în cursul unei partide de șah: „În mlaștinile Djiundu trăiește un pterodactil". La insistențele lui de Chateleau, englezul i-a povestit că băștinașii susțin existența unui animal cu aripi avînd anvergura de peste 2 m, numit **congomato** și care nu putea fi, după opinia sa, decît un pterodactil. Într-adevăr, pielea netedă, ciocul garnisit cu dinți, ca și modul de zbor planat, silențios, duceau în mod inevitabil la această concluzie.

De Chateleau a plecat imediat în regiunea Djiundu, dar acolo vînătorii refuzau pînă și să rostească numele „morții înaripate". Numai după ce le-a cîștigat încrederea și simpatia prin cadouri substanțiale francezul a putut nota cîteva descrieri amănunțite ale unei șopîrle zburătoare, de culoare brună. Animalul era foarte agresiv, atacînd tot ce mișca și nimeni nu avea curajul să-l vineze. Nu se găsiseră vreodată rămășițe de **congomato**, căci acesta trăia numai deasupra mlaștinilor și dispărea pentru totdeauna în smîrcurile ocolite nu numai de oameni, dar și de animale sau păsări. Un vînător l-a descris astfel: „nu are pene, nici solzi pe corp, însă pielea i se încrețește cînd nu zboară. Aripile sînt ca ale liliecilor dar mult mai mari, pielea este roșie strălucitoare, ciocul lung, cu dinți de crocodil. **Congomato** atacă în zbor planat, scoțînd uneori șuierături sugrumate".

În ciuda unor eforturi deosebite, de Chateleau nu a reușit să vineze ciudata ființă; era imposibil să cercetezi amănunțit uriașa suprafață mlăștinoasă care putea ascunde mii de animale necunoscute. Exploratorul francez scria: „Sînt încredințat de realitatea existenței lui **congomato**, deși nu am izbutit să-l văd vreodată. Toți cei care au îndrăznit să vorbească despre el mi l-au descris absolut identic. Or, dacă ar fi fost vorba de o legendă sau un animal dispărut, amănuntele trebuiau să difere. Localnicii sînt cinstiți, niciodată un vînător negru nu va pomeni despre un elefant de trei ori mai înalt decît un om (adică avînd 6 m — n.a.) sau un rinocer cu mai mult de două coarne. (...) **Congomato** este o ființă obișnuită, dar mult mai periculoasă decît leopardul, leul sau șarpele veninos **mamba**, cel mai mare dușman al băștinașilor". Ceea ce înseamnă că șopîrlele zburătoare nu sînt mituri ori superstiții ci animale care ar putea fi ucise, dacă s-ar învinge groaza stîrnită, de agresivitatea lor nemaiîntîlnită.

În cursul expediției științifice întreprinse în anii 1932—1933 în regiuni neexplorate din Camerun, Ivan Sanderson, zoolog de renume mondial, a avut ocazia să întîlnească, în munții Assumbo, un animal cel puțin straniu. Urmînd în amonte cursul unui rîu ce săpase un defileu adînc în stîncă, Sanderson și un alt membru al expediției au ajuns la izvoare, unde au împușcat un liliac dintr-o specie necunoscută. Mamiferul a căzut în apă și Sanderson a intrat după el să-l scoată. Deodată a auzit strigătul de avertizare al partenerului său și, ridicînd privirea a văzut „un animal negru și ciudat, de mărimea unui vultur", care zbura deasupra lui. Ființa aceea avea aripi mari de piele și un bot lung, cu dinți albi și ascuțiți așezați în semicerc. Cuprins de spaimă, zoologul s-a scufundat imediat, în timp ce, de pe mal, colegul său a tras două focuri asupra animalului care s-a îndepărtat în zbor planat. Sanderson a ieșit din apă și tocmai discuta aprins cu partenerul său cînd ființa a apărut din nou, înainte ca ei să-și poată reîncărca armele. Cei doi au auzit șuieratul aripilor de piele și au zărit un fel de șopîrlă zburătoare, care se năpustea asupra lor clănțănind amenințător din dinți. Zoologii au luat-o la fugă, însă creatura i-a ajuns imediat din urmă și (în vreme ce ei se aruncau la pămînt, încercînd să-i evite atacul) a planat de cîteva ori deasupra lor, apoi a dispărut după o creastă de stîncă. Îngroziți, exploratorii și-au luat armele și s-au întors în goană la tabără, unde au dat peste ceilalți membri ai expediției, care cercetau trofeele aduse de vînătorii băștinași. Cînd Sanderson i-a întrebat pe localnici ce fel de „liliac" este cel care îl atacase, aceștia i-au cerut să-l descrie exact și cînd zoologul

a terminat de povestit, războinicii, cuprinşi de o panică nebună, au luat-o la fugă prin junglă fără să se uite pe unde calcă... A doua zi, căpeteniile triburilor au venit la Sanderson, rugîndu-l să părăsească grabnic locurile, căci prezenţa lui putea aduce mari nenorociri. De-abia mai tîrziu zoologul avea să găsească explicaţia bizarului comportament: fiinţa respectivă era poreclită „fantoma morţii" (la fel ca în Rhodesia, situată la 2 500 km depărtare de Camerun!) iar băştinaşii aveau convingerea că ea anunţa moartea omului căruia i se arăta, în cazul în care nu îl sfîşia pe loc.

Dar este posibil ca una sau mai multe specii de pterodactili să fi supravieţuit în Africa aproape 70 milioane de ani? Continentul african este singurul unde condiţiile climatice nu s-au schimbat din cretacic şi a rămas neacoperit de apele oceanului de aproape 500 milioane de ani. Valul de cataclisme geologice care a zguduit celelalte continente, transformîndu-le considerabil forma şi relieful acum 50—70 milioane de ani, nu a afectat Africa, după cum şi marile glaciaţiuni au ocolit-o. Pădurile, savanele, munţii şi lacurile africane au constituit refugiul speciilor iubitoare de căldură şi, dacă dinosaurienii ierbivori ar fi avut probleme la adaptarea pentru noua hrană vegetală (angiospermele), în schimb cei carnivori găseau aici un paradis al mamiferelor, nu întotdeauna pregătite sau dotate îndeajuns pentru a le ţine piept.

Athanasius Kircher, în faimosul său tratat **„Mundus subterraneus"** (publicat în 1665) descrie „dragonul" vînat în 1345 pe insula Rhodos: gît lung şi cap de şarpe, colţi ascuţiţi, picioare de şopîrlă cu gheare încovoiate, coadă de crocodil, corp acoperit cu plăci cornoase (ca solzii întăriţi ai varanului de Komodo) şi... două aripi scurte, membranoase. Desenul care însoţeşte textul este prea amănunţit pentru a fi imaginat de fantezia autorului, mai ales că proporţiile diverselor părţi ale trupului reptilei sînt foarte corect redate. Kircher adaugă că o făptură asemănătoare a fost doborîtă din zbor, în 1660, lîngă Roma, cînd un vînător a văzut o „pasăre mai mare decît un vultur" planînd deasupra sa. După ce a săgetat-o de mai multe ori, creatura s-a prăbuşit, iar omul a constatat uimit că ucisese un „dragon" şi nicidecum o pasăre. Dus la Roma, cadavrul a constituit multă vreme o atracţie pentru public: capul de crocodil „cu maxilar dublu", garnisit cu dinţi redutabili, trupul şi coada acoperite de solzi, labele de şopîrlă şi aripile de piele, toate la un loc îi păreau lui Hieronimus Lancia, curatorul Muzeului cardinalului Barberini, „ceva monstruos, conceput parcă din cartilaje, asemeni picioarelor de gîscă".

Konrad Gesner aminteşte şi el, în **„Historia animalium"** (pe lîngă „şerpi de mare", „dragoni" şi alţi monştri stranii) despre existenţa unor „şerpi" şi „şopîrle cu aripi", foarte agresivi şi atingînd dimensiuni considerabile (cum era spre exemplu „şarpele zburător" ucis în La Rochelle — Franţa). Or, Gesner face o distincţie netă între şopîrlele cu aripi de talie mare şi cele de talie mică, existente în „Indii". Imaginea acestora din urmă, reprodusă în tratatul elveţianului, este identică unei cunoscute specii de „şopîrle zburătoare" (**Draco volans**) ce trăieşte şi astăzi în junglele din Sumatra, Borneo, Filipine, Jawa şi Indochina, deci în zona cunoscută acum cîteva secole sub denumirea generică de „Indii"...

„Calmarul gigant"

Omul a avut întotdeauna rezerve (generate de o permanentă spaimă) faţă de caracatiţe, simţind instinctiv, din cele mai vechi timpuri, că, aşa cum scria R.L. Forward în revista **„OMNI"**: „Este greu de imaginat o fiinţă mai stranie decît acest străin în mările noastre, caracatiţa..." Şi dacă aceste rezerve se menţin în ceea ce priveşte caracatiţele mici din specia **Octopus** (în pofida asigurărilor oceanologilor francezi şi americani, care afirmă că, odată ajunsă să-şi înfrîngă timiditatea şi să-l recunoască pe experimentator, caracatiţa se îmblînzeşte şi poate manifesta ataşament, se joacă sau chiar doreşte să fie dezmierdată ca orice pisică) ele devin cu atît mai lesne de înţeles în cazul calmarilor giganţi. Cunoscuţi mai mult sub numele norvegian de **Krakeni**, aceştia fac parte din încrengătura **Conchifera** (moluşte cu cochilie), clasa **Cephalopoda** (cefalopode), ordinul **Endocochilia** (cu cochilie interioară), subordinul **Decapoda** (cu zece braţe), familia **Ommatostrephidae**, genul **Architheuthis**.

Creierul lor, format prin contopirea ganglionilor cefalici, viscerali şi ai piciorului, este protejat de o capsulă cartilaginoasă, cu rol asemănător craniului vertebratelor. Ochii calmarilor uriaşi ajung pînă la 24 cm diametru, fiind cei mai mari care au existat vreodată pe Terra. Ca particularităţi structurale se pot aminti: forma stranie („cioc de papagal") a maxilarelor extrem de puternice; cele trei inimi (una obişnuită şi două branhiale); fibrele nervoase foarte groase (1,8 cm la **Dosidicus gigas**, deci avînd diametrul de opt sute de ori mai mare decît la majoritatea animalelor), capabile să transmită impulsurile cu peste

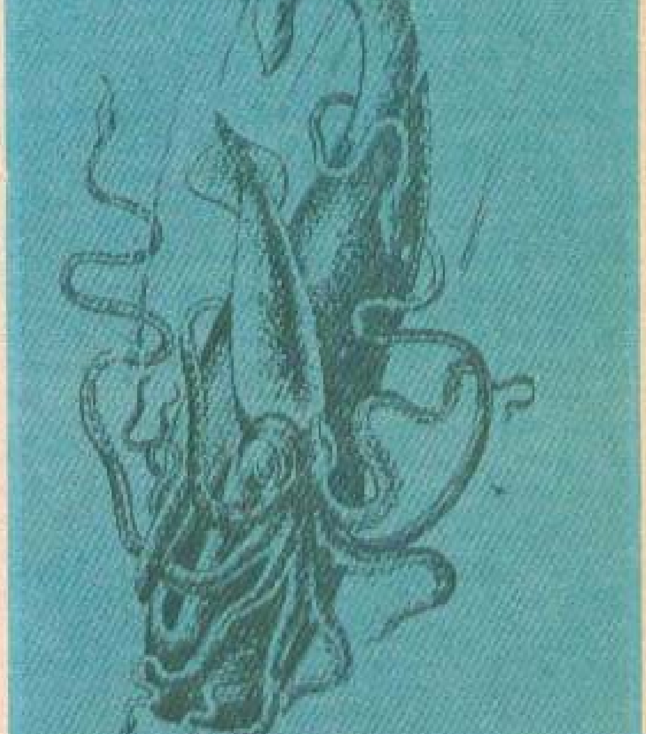

90 km/h; glanda voluminoasă ce secretă substanța colorată (numită „cerneală de sepie") cu rol de camuflare; aparatul de deplasare pe principiul „motorului cu reacție" etc. Lungimea krakenilor atinge frecvent 10—15 m: numai în ultimii o sută de ani au fost aruncați pe țărmurile Norvegiei, Danemarcei, Angliei, Irlandei, Islandei, Insulei Terra Nova, Japoniei și Noii Zeelande peste 80 de calmari lungi de 10—19 m. Recordurile sînt deținute de: exemplarul existent la Muzeul Oceanografic din Monaco (18 m); exemplarul măsurat și descris de savantul Edison A. Verrill (18 m); exemplarul găsit acum cîteva decenii pe țărmul Noii Zeelande (Architheuthis longimana — 19 m) și exemplarul care a atacat petrolierul norvegian **Brunswig** în 1946 (20 m). Dar, calculînd comparativ dimensiunile animalelor care au lăsat urme de ventuze pe pielea cașaloților sau ale căror bucăți de tentacule au fost găsite în stomacul acestora, oamenii de știință au ajuns la concluzia că în ocean există în mod cert calmari de 30—40 m lungime și chiar mai mult. Tentaculele (ce reprezintă de obicei două treimi din lungimea totală) au grosimi de 26—30 cm la un animal de 18—20 m, iar ventuzele lor pot atinge 10 cm diametru. Scriitorul englez Frank Bullin (care a fost ambarcat cîțiva ani pe o balenieră) a măsurat o bucată de tentacul găsită într-un cașalot muribund, lăsînd o descriere impresionantă în cartea sa **„The Voyage of the «Cachalot»"** (**„Călătoria navei «Cașalotul»"**): „Tentaculul avea grosimea corpului unui om și prezenta două rînduri de ventuze de mărimea unor farfurioare de ceai, garnisite pe margini cu zimți de forma și dimensiunile unor gheare de tigru". Un cașalot bătrîn, lung de 22 m și cîntărind aproape 100 t, pescuit în Oceanul Pacific cu cîteva decenii în urmă, avea pe cap două amprente de ventuze cu diametrul de 14 cm!

30 noiembrie 1861 este data „recunoașterii oficiale" a existenței calmarului gigant. În acea zi, la ora 14, fregata franceză **Alecton** a atacat cu toată artileria de bord un animal uriaș ce plutea în apropiere de Insulele Canare (Oceanul Atlantic). Raportul locotenentului Bouillet (comandantul navei) descria monstrul ca avînd un trup fusiform, îngroșat la mijloc, zece tentacule groase și lungi, situate pe cap (în apropierea ochilor neobișnuit de mari) și un cioc încovoiat, ca de papagal. Lupta a început printr-o salvă de artilerie ratată din cauza tangajului, apoi **Alecton** s-a apropiat și marinarii au înfipt cîteva harpoane în calmar. Acesta s-a aruncat asupra fregatei, dar primind alte șase descărcături de mitralii și vergele de oțel în flancuri și-a schimbat intenția, vrînd să se îndepărteze. Nava franceză l-a urmărit, încercînd să-l captureze, însă animalul era atît de greu încît nu a putut fi ridicat pe bord. Toate corzile harpoanelor s-au rupt, vinciurile au fost smulse din postamente și, după trei ore de încleștare epuizantă, prada fregatei s-a redus la o „minusculă" bucată de coadă (cîntărind 20 kg) și la acuarela executată de lt. M. Rouyer (și care se află astăzi la Academia Franceză de Științe), iar calmarul s-a scufundat în apele oceanului. Însă „actul de naștere" al existenței krakenului fusese semnat, căci nimeni nu a mai putut afirma după raportul comandantului Bouillet, că **Alecton** s-a „luptat cu o „legendă".

Primul om de știință care a avut norocul să intre în posesia unui kraken întreg (și relativ intact) măsurînd 10 m și prins într-un năvod, în noiembrie 1873, pe țărmul insulei canadiene Terra Nova, a fost naturalistul R. Harwey, care l-a conservat, trimițîndu-l Muzeului de Istorie Naturală din Londra. De altfel, între anii 1870—1880, o maladie necunoscută a bîntuit printre calmarii giganți, semnalîndu-se aproape 300 de cazuri în care cadavrele acestor monștri au fost întîlnite plutind pe mări și oceane sau aruncate pe țărmurile mai multor insule și continente. Tot atunci, savantul A.E. Verrill a clasificat și studiat în amănunțime speciile genului **Architheuthis**, răspîndite în toate oceanele lumii cu excepția Oceanului Înghețat de Nord. Ceea ce nu-i împiedica pe zoologii „sceptici" să privească plini de ironie orice noi dovezi despre calmari lungi de 15—20 m, afirmînd că era vorba probabil de „cazuri izolate de gigantism". Chiar și astăzi, în ciuda existenței în muzee a cîtorva exemplare de 10—20 m, la descoperirea unui calmar lung de aproape 5 m, eșuat în 1985 pe coasta americană, o revistă de popularizare a științei a considerat necesar că precizeze că „astfel de dimensiuni sînt cu totul excepționale", cefalopodele neatingîndu-le „decît foarte rar".

La 30 noiembrie 1896, doi copii au descoperit pe plaja din dreptul orașului St. Augustine (Florida — S.U.A.) un trup imens, pe jumătate acoperit cu nisip. Naturalistul dr. Webb DeWitt și celebrul specialist în viețuitoare marine A.E. Verrill (pe vremea aceea profesor la Universitatea Yale) au studiat cadavrul, ajungînd la concluzia că era vorba de o cefalopodă cu dimensiuni ieșite din comun: 6 tone greutate și 45 m de la un vîrf la altul al tentaculelor întinse prependicular pe corp. Comunicările lor și articolele publicate de Verrill în ziarele locale și cîteva reviste de zoologie au fost primite cu indiferență de lumea științifică, iar profesorii universitari invitați să contemple cu proprii ochi monstrul au răspuns că „așa ceva nu poate exista, deci nu au ce să vadă", confirmînd pe deplin reflecția scriitorului Stefan Zweig: „Naturilor fruste le lipsește simțul ridicolului". În 1957, biologul Forrest Wood, curatorul Muzeului „Marineland" din Florida a descoperit în arhivă un ziar din 1896, ce relata întîmplarea. După cîțiva ani de cercetări intense, Wood a găsit nu numai toate articolele lui Verrill despre acest caz, dar și un borcan în care fuseseră conservate cîteva eșantioane din trupul cefalopodei, păstrate în colecțiile Institutului Smithsonian.

A urmat o adevărată aventură, nu rareori amuzantă, descrisă pe larg în revista **„OMNI"** (ianuarie 1983): biologul marin Joseph Gennaro de la Universitatea din Florida a reușit să convingă Institutul să-i trimită o parte din conținutul vasului, iar analizele sale microscopice și de laborator au dovedit că mostrele aveau celulele grupate în straturi consecutive, deschise și respectiv închise la culoare, caracteristice doar cefalopodelor. Publicînd împreună cu Wood un articol despre această descoperire (**„Natural History"**, 1971), Gennaro a primit imediat o scrisoare din partea Institutului Smithsonian, care îl informa că în borcan se află grăsime putrezită de balenă (conform registrelor sale) și cerea intempestiv să-i fie înapoiate eșantioanele! Biologul din Florida a ignorat cu stoicism trăznetele „Vaticanului american al științelor naturii" (cum este denumit Institutul Smithsonian) și a trimis un fragment din mostrele incriminate biologului Roy Mackal de la Universitatea din Chicago, rugîndu-l să-l analizeze biochimic, fără a-i spune însă despre ce este vorba. Mackal a efectuat analiza (ce nu-i permitea să identifice animalul de la care fusese obținut eșantionul) constatatînd existența în acel țesut a unei concentrații neobișnuite de colagen (substanță cu rol de suport și sporire a rezistenței corpului) ceea ce, evident nu putea să apară decît în cazul unei cefalopode gigantice, al cărei trup este lipsit de

schelet, spre deosebire de al balenelor. Institutul Smithsonian a preferat să nu răspundă articolului în care Gennaro se întreba cum este posibilă prezența colagenului în „grăsimea de balenă" veche de cîteva decenii...

Cefalopoda eșuată în 1896 trebuie să fi avut o forță impresionantă, căci se cunosc destule exemple în care animale de talie mică sau medie din aceste specii au demonstrat o putere ieșită din comun. Astfel, zoologul japonez Katsuya Tago relata despre scufundarea în 1937, a unui vas de pescuit, peste care s-a prăbușit un calmar lung de vreo 6 m, ce sărise din apă și, în cădere, a spart fundul navei cu greutatea sa considerabilă.

La 25 martie 1941 cargoul englez **Britania** a fost scufundat de crucișătorul auxiliar german **Santa Cruz** în Oceanul Atlantic la jumătatea drumului dintre Africa Occidentală și Brazilia. Nava germană a plecat fără a-i lua în seamă pe cei doisprezece marinari britanici ce scăpaseră agățîndu-se de un ponton plutitor; în cele șase zile pe care le-au petrecut pe mare au pierit nouă oameni, ultimii trei fiind salvați de un vas spaniol. Supraviețuitorii au povestit cum, încă din prima noapte, au fost atacați de un calmar uriaș, care a răpit un marinar. Unul dintre cei scăpați, locotenentul Kox, fusese și el cuprins de tentaculele monstrului, dar dintr-un motiv necunoscut, acesta renunțase să-l mai tragă la fund. Ventuzele sale îi smulseseră însă ofițerului englez bucăți de carne cu un diametru de 3—4 cm și rănile s-au vindecat abia după cîțiva ani de tratament. După dimensiunea ventuzelor, naturaliștii britanici au calculat că lungimea calmarului nu depășea 9 m, aceasta fiind probabil și cauza pentru care „se mulțumea" cu o singură pradă pe noapte.

După al doilea război mondial, mai mulți calmari uriași au ajuns în mîinile unor oameni de știință. Astfel, un exemplar de 10,35 m a intrat în 1952 în posesia zoologilor britanici W. Riss și D. Moll, iar un deceniu mai tîrziu, altă cefalopodă, lungă de 10,50 m, a fost scoasă din stomacul unui cașalot prins în apropierea insulelor Azore, în prezența naturalistului englez Robert Clarke.

DAN APOSTOL

La mare

ORIZONTAL: 1) Perlă de sud a litoralului românesc — Plasă luată de navă! **2)** Nelipsită la mare — Altă stațiune estivală de larg interes — Amarat la stînga! **3)** Mamaia... cea adevărată — Servită caldă... cu neîncredere. **4)** Mijlocul de transport al TAROM-ului! — O altă atracție din șiragul de stațiuni ale litoralului. **5)** Stațiune străină la Marea Neagră — Cămăși luate în spate! — În fața șalupei! **6)** Cal de mare... la cărat! — Radioteleviziunea... pesemne! — Culpe! **7)** Nume comun a două stațiuni din partea centrală a litoralului românesc — Începător în ale șahului. **8)** Prinde peștele — Costinești, Jupiter, 2 Mai, înscrise pe ruta turismului estival (sing.). **9)** Lista se termina cu... el! — Vine la prima călătorie pe mare — Beneficiază de helioterapia intensivă a prezenței pe plajă. **10)** Rău de apă — Farmecul dimineților la mare. **11)** Cel mic al tatei (pl.) — Stau în halat! **12)** Punct tradițional de întîlnire al turiștilor la mare — E un tip model, nu altceva.

VERTICAL: 1) Una din cele mai atrăgătoare stațiuni ale litoralului Mării Negre... — ...și o alta situată în partea de sud a țărmului românesc. **2)** Bine protejate — Un an la pădure. **3)** Cu valențe terapeutice în tratamentele de la Techirghiol — Atracția plimbărilor nocturne pe malul mării. **4)** Un scaun de mare preț — Aici (lîngă Jiu!) **5)** La bordul navei! — Participă la tabăra de corturi — Primele la natație! **6)** A prinde bine — Vila din față! — Măsuri ale marinei! **7)** A trece prin apă... — ...sau a te îneca la mal. **8)** Luna de vîrf a concediilor la mare — Cel de vacanță este situat între Mamaia și Constanța. **9)** Dă strălucire și culoare pe litoral (pl.) — Un comic foarte popular. **10)** Din vară-n vară — Ținta multor călătorii estivale. **11)** Siluete mișcătoare în largul mării (sing.) — Datul culorii pe față (pl.) **12)** A trage la mal — O altă frumoasă stațiune a litoralului românesc.

Dicționar: LIL, CIJ

Adevărul despre Macbeth

De un deosebit renume în întreaga lume se bucură tragedia „Macbeth" a marelui dramaturg englez William Shakespeare. Conform intrigii acestei piese, Macbeth s-a făcut vinovat de uciderea lui Duncan, regele Scoției. După încoronarea sa Macbeth și-a continuat crimele. El pune la cale uciderea generalului Banquo, precum și a soției și copiilor lui Macduff, baron de Fife. Armata lui Malcolm, fiul fostului rege Duncan, și a lui Macduff îl atacă pe Macbeth. Trecînd prin pădurea Birnam în drum spre Dunsinane, unde s-a dat bătălia, fiecare soldat a tăiat o ramură. În acest fel s-a împlinit cerința mutării pădurii din Birnam la Dunsinane, de care era legată profeția înfrîngerii lui Macbeth. De altfel, Macbeth a fost omorît în această luptă de Macduff, ce a fost născut înainte de termen. Astfel a fost împlinită o altă profeție amintită în piesă. Întreaga desfășurare a acțiunii piesei se potrivește cu cea a unui roman de groază deosebit de antrenant. Astfel, pe parcursul piesei apar fantome, vrăjitoare, ucigași, se desfășoară lupte. Și chiar o „pădure" se deplasează spre Dunsinane. Oare Macbeth a fost un tiran cumplit cum este prezentat în piesă? Oare faptele sale din piesă corespund realității? Care este de fapt adevărul despre Macbeth?

Conform unor cronici scrise într-o perioadă de timp mai apropiată de cea a domniei lui Macbeth (1040—1057), acest rege ar fi condus de fapt în pace destinele țării sale, Scoția cunoscînd în timpul său o deosebită prosperitate. Asemenea referiri, care contrazic imaginea creată despre Macbeth în piesa lui Shakespeare, pot fi întîlnite în Cronica anglo-saxonă, precum și în cronicile lui Florence din Worcester (aproape contemporan cu Macbeth) și a lui Andrew Wyntoun din secolul al XIV-lea. De altfel, pe baza unor legi specifice pentru Scoția acelor timpuri, fiii nu urmau în mod automat la tronul tatălui lor. Legea succesiunii din Scoția asigura transmiterea coroanei primului văr al regelui defunct. Iar Macbeth era primul văr al lui Duncan I. De aici reiese că pentru a ajunge la tron Macbeth nu trebuia să-l ucidă pe Duncan I. În consecință, Macbeth nu era un uzurpator. El a urmat la tronul Scoției conform legilor în vigoare în acele timpuri. Constatîndu-se că prima crimă comisă în piesă de Macbeth nu este adevărată și celelalte crime atribuite lui sînt, pe bună dreptate, puse sub semnul întrebării. În piesa amintită prima crimă le atrage pe celelalte. Prima crimă nefiind de fapt comisă celelalte crime își pierd motivația. De altfel, nici nu se știe dacă personajele Banquo, Macduff, soția și copiii acestuia din urmă, au existat în realitate sau doar în imaginația lui Shakespeare. Florence din Worcester relatează despre un pelerinaj efectuat în 1050 de Macbeth la Roma. O asemenea călătorie nu ar fi fost posibilă dacă Macbeth ar fi avut dușmani în țară, iar domnia lui nu s-ar fi desfășurat în pace. La rîndul său Andrew Wyntoun subliniază în cronica sa belșugul care a domnit în Scoția în timpul lui Macbeth, amintind totodată campania energică, încununată de succes a acestui rege împotriva hoților de drumul mare, care bîntuiau de regulă în Europa la începutul Evului Mediu. De remarcat că nici o rebeliune nu a avut loc în interiorul țării în cei 17 ani de domnie a lui Macbeth. El a fost, totodată, supus la un veritabil test în 1054 în timpul invaziei lui Siward din Northumbria, unul din principalii sfetnici ai regelui Angliei, Eduard Confesorul. Macbeth a făcut față acestei invazii tocmai datorită sprijinului primit din partea populației țării. Se pare că motivul acestei acțiuni militare îndreptate împotriva lui Macbeth s-a datorat refuzului acestuia de a-și aduce omagiul regelui Angliei. Scoția în acea perioadă se considera un stat deplin independent. pe de altă parte, se presupune că Macbeth adăpostea o serie de exilați politici de la Curtea Angliei. Bătălia s-a dat, ca și în piesa lui Shakespeare, la Dunsinane, lîngă Perth. Aparent Macbeth a fost înfrînt, dar oștenii săi au pricinuit asemenea pierderi armatei engleze, încît aceasta a fost nevoită să se retragă. În opoziție cu cele relatate de Shakespeare, Macbeth nu a fost omorît în această luptă. El a continuat să domnească încă trei ani. Încurajat de Curtea Angliei, Malcolm, fiul lui Duncan I, a încercat în 1057 să-l înlăture pe Macbeth. Oștile lor s-au ciocnit la Lumphanan, în ținutul Aberdeen. Macbeth a căzut în luptă, iar Malcolm a preluat un regat prosper în care ordinea era respectată cu grijă.

Cum se explică însă atitudinea lui William Shakespeare față de Macbeth? William Stuart, care a strîns și a publicat în anii 1530 o colecție de cronici scoțiene, s-a dovedit a fi ostil lui Macbeth, iar Shakespeare a folosit drept bază de documentație tocmai această colecție. Dar chiar William Stuart are, în mod paradoxal, un pasaj important în care recunoaște calitățile lui Macbeth. Rămîne un mister faptul că Shakespeare nu a luat în considerare relatările din vechile scrieri favorabile lui Macbeth. Și este chiar mai greu de înțeles de ce istoricii de mai tîrziu au adoptat în privința lui Macbeth atitudinea lui Shakespeare fără a da credit vechilor cronici mult mai obiective. Pe cînd o reabilitare a lui Macbeth în ochii posterității? Se pare că acest lucru încearcă să-l întreprindă istoricii de astăzi.

TUDOR PRELIPCEANU

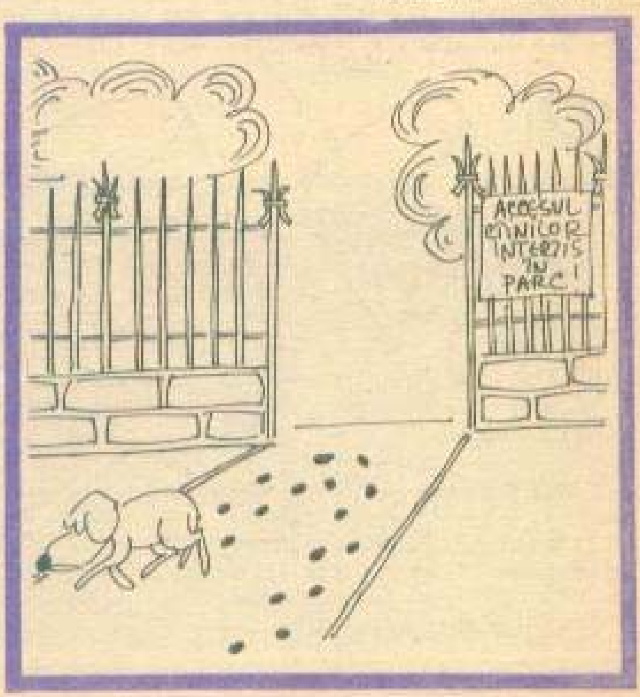

UMOR

— Dragă prietene, în ultima vreme soția mea a început să umble cam des prin crîșme...
— Cum așa? S-a apucat de băutură?...
— Nu, mă caută pe mine.

— Ce vîrstă are o persoană născută în anul 1960?
— Bărbat sau femeie?

Tom îi cere mamii un dolar.
„Ce-ai făcut cu dolarul care ți l-am dat ieri?" întreabă mama.
„L-am dat unei femei bătrîne".
„Ești un băiat bun. Ia un dolar. Dar de ce i-ai dat bătrînei dolarul de ieri?"
„Pentru că vindea prăjituri."

Tînărul soț: Soția mea are cea mai defectuoasă memorie pe care am întîlnit-o în viața mea.
Prietenul său: De ce, uită tot?
Soțul: Dimpotrivă, își amintește orice fleculeț...

— Știți, plecăm în excursie în Franța.
— Dar n-o să aveți greutăți cu franceza?
— Noi nu, poate francezii.

10 probleme de logică

(Răspunsurile la întrebările din paginile 136—137)

1. HEXAGOANE „MAGICE"

O soluție posibilă pentru prima problemă, citită de sus, în sensul acelor ceasornicului, este: 1, 10, 6, 4, 7, 8, 2, 12, 3, 9, 5, 11.

O soluție pentru a doua problemă este: 12, 4, 6, 9, 7, 5, 10, 1, 11, 3, 8, 2.

Nu putem așeza numerele 1, 2,..., 12 în cercurile hexagonului pentru a obține suma 23 pe fiecare latură, deoarece... nu ne ajung numerele. Într-adevăr, $23 \times 6 = 138$. Suma numerelor 1, 2,..., 12 este 78. Rezultă deci că la colțurile hexagonului (acolo unde numerele se adună la două loturi deodată) trebuie să obținem o sumă totală egală cu $138 - 78 = 60$. Suma numerelor 7, 8, 9, 10, 11, 12, adică cele mai mari (șase) pe care le avem la dispoziție, este doar 57. În consecință, 22 este suma maximă pe o linie. Un raționament similar arată că suma minimă posibilă pe o latură este 17 (deci prima problemă a fost și ea „optimă" din acest punct de vedere).

2. MĂSURĂRI ECONOMICOASE

Răspunsul este sugerat de figura alăturată, din care se vede că problema are soluție și, mai mult, două măsurători sînt suficiente.

3. GÎNDIND LA ANUL CE-A TRECUT...

De 40 de ori (de 10 ori orizontal, de 10 ori vertical și de alte 20 de ori cu grila răsturnată).

4. „SECRETUL CIFRULUI"

Putem încerca două moduri de descifrare (contînd pe faptul că știm deja care este sistemul de cifrare și că textul este destul de lung): a) folosind informația că cea mai frecventă literă în limba română este E (urmează I, A, R, N etc.) și căutînd litera cea mai frecventă în textul nostru, în speranța că și textul respectă această distribuție medie a literelor, și b) căutînd să exploatăm unele regularități ale textului, de exemplu, apariția cuvintelor VO, OV și AD, DA.

Cea mai frecventă literă în textul cifrat este F (23 de apariții, față de 15 ale lui Ă și 13 ale lui Î ; i; Ș). Singurele cuvinte de două litere cu înțeles în limba română în ambele sensuri de citire sînt AC (CA), AI (IA), AL (LA), AS (SA), DU (UD), EI (IE), EL (LE), NU (UN) (nu am luat în seamă cuvintele mai „speciale", gen IC, AT, IT, atît de folositoare rebusiștilor...). Prima idee, cea a înlocuirii lui F cu E (deci luînd deplasarea minimă, la litera vecină în alfabet) conduce imediat la soluție. Pe a doua cale ar trebui fie să încercăm fiecare cuvînt care apare în cele 8 perechi, fie, mai simplu, să verificăm mai întîi care dintre ele corespunde unei distanțe între litere identice cu cea dintre literele cuvîntului VO din text, de exemplu. Între O și V există alte 7 litere. Între care dintre literele perechilor considerate există o distanță de 7 litere? Răspund exigenței S, A și N, U. Le încercăm pe fiecare în text și obținem... ceea ce obținem și pe prima cale: „O TÎNĂRĂ ÎI FACE PRIETENEI SALE URMĂTOAREA DESTĂINUIRE...".

5. OPERAȚII CU DOMINOURI

$$\frac{1}{3}+\frac{6}{1}+\frac{3}{4}+\frac{5}{3}+\frac{5}{4}=10$$

$$\frac{2}{1}+\frac{5}{1}+\frac{2}{6}+\frac{6}{3}+\frac{4}{6}=10$$

$$\frac{4}{1}+\frac{2}{3}+\frac{4}{2}+\frac{5}{2}+\frac{5}{6}=10$$

6. CAPCANELE PROBABILITĂȚILOR

Dacă n-am fi spus că unul dintre copii este băiat, atunci șansele erau într-adevăr egale (cei doi copii puteau fi băiat-băiat, băiat-fată, fată-băiat și fată-fată, deci în două cazuri din patru „seniorul" era fată). La fel dacă am ști de la început că băiatul din enunț este copilul cel mic (puteam avea două cazuri: fată-băiat și băiat-băiat, din care unul realizează evenimentul a cărui probabilitate ne interesează). În cazul nostru, numai trei posibilități rămîn a fi examinate: băiat-băiat, băiat-fată și fată-băiat (perechea fată-fată a fost exclusă). Numai o șansă din trei există deci ca primul născut să fie fată.

7. PE TABLA DE ȘAH

O soluție este prezentată în figura alăturată.

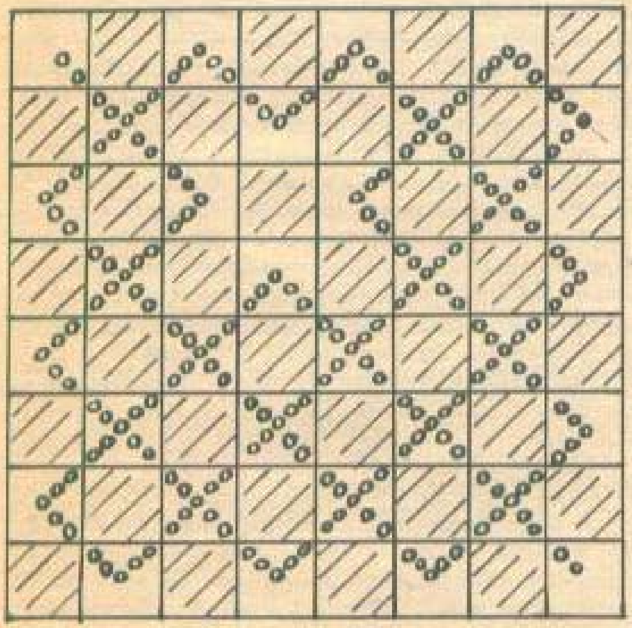

8. ÎNCĂ O MĂSURĂTOARE

Răspunsul este afirmativ. Iată un mod de a proceda. Umplem vasul de 7 litri, îl deșertăm în cel de 8 litri (rămîne gol un litru), umplem din nou vasul de 7 litri și din el umplem vasul de 8 litri. Rămîn astfel 6 litri în vasul mic. Golim vasul de 8 litri și turnăm în el cei 6 litri din vasul mic. Umplem din nou vasul de 7 litri și turnăm din el 2 litri în vasul de 8 litri. Rămîn 5 litri în vasul mic. Golim vasul de 8 litri și turnăm în el cei 5 litri. Umplem din noi vasul de 7 litri, turnăm din el 3 litri în vasul de 8 litri și astfel rămîn 4 litri în vasul mic.

De remarcat că de data aceasta nu putem proceda ca în problema 2, deoarece vasele nu mai sînt de o formă regulată pentru a le putea umple pe jumătate (de aceea au și fost ele desenate).

9. ÎMPĂRȚIREA PLĂCINTEI

Deși la prima vedere trebuie să efectuăm calcule matematice complicate, implicînd suma unor fracții din ce în ce mai mici (suma unei serii infinite), soluția este mult mai simplă: de fiecare dată, Andrei a mîncat o bucată de două ori mai mare decît Radu, care a avut o bucată de două ori mai mare decît Mihai. Aceste proporții se păstrează și la nivelul totalului, deci partea mîncată de Mihai se cuprinde de 7 ori în întreg. De aici rezultă că Mihai mănîncă 100 de grame, Radu 200 de grame și Andrei 400 de grame.

10. COFETARUL MATEMATICIAN

Trebuie să căutăm un număr N, mai mic decît 300, care împărțit la 13, 16, 19, 21 să dea resturi a căror sumă să fie cel mult 9. Cel puțin două asemenea resturi trebuie să fie egale ($1 + 2 + 3 + 4 = 10$). Să notăm cu r acest rest și cu P, Q capacitățile pungilor corespunzătoare lui. Evident, r este cel mult 3 (altfel, $4 + 4 + 1 + 1 = 10$). Numărul N trebuie să fie de forma $N = P \times Q + r$. Deoarece $16 \times 19 = 304$ (deci peste 300), unul dintre numerele p și Q trebuie să fie 13. Avem deci trei posibilități:

$N = 13 \times 16 + r = 208 + r$
$N = 13 \times 19 + r = 247 + r$
$N = 13 \times 21 + r = 273 + r$

Deoarece $r = 1$, $r = 2$, sau $r = 3$, obținem pentru N nouă posibilități:

209, 210, 211, 248, 249, 250, 274, 275, 276

Singurul număr care împărțit la 13, 16, 19 și 21 dă resturi nenule și mai mici decît 3 este 211 și aceasta este capacitatea coșului. Resturile au fost deci 3, 3, 2 și, respectiv, 1 (în total 9 bomboane).

GHEORGHE PĂUN

Trei schițe umoristice de Woody Allen

Contele de Sandwich

Răsfoiam o revistă, așteptîndu-l pe Joseph K., dogul meu, să apară de la ora de 50 de minute, pe care o petrece săptăminal cu un psihiatru de pe Park Avenue — un veterinar din școala lui Jung, care, pentru 50 de dolari ședința, se luptă bărbătește să îl convingă că fălcile nu sînt un handicap social, — cînd privirea mi-a fost atrasă irezistibil de o propoziție, care m-a zdruncinat cu forța primelor acorduri din a IX-a de Beethoven. „Sandwich-ul, — scria acolo — a fost inventat de către Contele de Sandwich." Mintea mi s-a învolburat, încercînd să își imagineze uriașele visuri, speranțe și obstacole legate de invenția sandwich-ului. Cu ochii umezi priveam pe fereastră la turnurile sclipind în soare ale orașului și am avut atunci presimțirea eternității, înțelegînd locul unic al omului în univers. Omul — marele inventator! Caietele de notițe ale lui Da Vinci mi se conturau în fața ochilor — cutezătoare schițe pentru cele mai înalte aspirații ale umanității. Gîndul îmi zbura la Aristotel, Dante, Shakespeare. Prima ediție in folio. Newton. Messia de Händel. Monet. Impresionismul. Edison. Cubismul. Stravinsky. $E=mc^2$...

Păstrînd în minte imaginea primului sandwich închis într-o casetă la British Museum, mi-am petrecut următoarele trei luni cu elaborarea unei scurte biografii a marelui inventator, lumina noastră Contele. Deși simțul meu istoric e cam șubred, iar darul meu de a romanța pălește în fața oricărei inteligențe ceva mai ascuțite, sper că am reușit să surprind cel puțin esența acestui geniu nepreţuit cum se cuvine, și că notele mele răzlețe vor folosi cîndva drept izvor de inspirație pentru un istoric adevărat.

1718: Se naște Contele de Sandwich, într-o familie bine situată. Tatăl primește cu încîntare titlul de potcovar-șef al majestății sale Regele, poziție de care se va bucura cîțiva ani, pînă cînd își va da seama că e un simplu fierar și se va retrage cuprins de amărăciune. Mama este o **Hausfrau** de origine germană, al cărei meniu lipsit de surprize constă în principal din slănină și fiertură de ovăz, deși face dovada unor urme de imaginație culinară, născocind o băutură destul de bunicică din lapte covăsit, bătut cu vin și zahăr.

1725—1735: Merge la școală, unde studiază echitația și latina. Aici intră pentru prima oară în contact cu gustările reci, manifestînd un interes neobișnuit pentru feliile subțiri de friptură de vită și jambon. Pînă la absolvire, acestea aveau să se transforme într-o adevărată obsesie. Deși lucrarea sa despre „Analiza și fenomenele secundare ale gustărilor" trezește un oarecare interes, colegii continuă să îl considere un tip bizar.

1736: La insistențele părinților se înscrie la Universitatea Cambridge pentru a urma retorica și metafizica, dar dovedește un entuziasm minor pentru amîndouă. Aflat în permanentă contradicție cu rigorile academice, este acuzat că a furat felii de pîine și a întreprins experimente neobișnuite cu ele. În urma acuzațiilor de erezie este exmatriculat.

1738: Dezmoștenit, pleacă în țările scandinave, unde face, timp de trei ani, intense cercetări asupra brînzei. Este captivat de varietatea de sardele întîlnite aici și notează în jurnal: „Sînt convins că există ceva real și durabil, dincolo de orice a cunoscut omul pînă acum, în suprapunerea anumitor produse alimentare. Dar trebuie să simplific, și iar să simplific." Întorcîndu-se în Anglia o cunoaște pe Nell Smallbore, fata unui băcan. Cei doi se căsătoresc. Ea avea să îl învețe esențialul în legătură cu salata verde.

1741: Se mută la țară, unde moștenește o mică proprietate și lucrează zi și noapte, făcînd adesea economie la mîncare, ca să aibă suficiente materiale pentru experiențele sale. Prima sa operă încheiată — o felie de pîine peste altă felie de pîine și o felie de friptură de curcan pusă peste amîndouă — este un lamentabil eșec. Dezamăgit profund, se întoarce în cabinetul de lucru și ia totul de la capăt.

1745: După patru ani de eforturi disperate, este convins că va păși pe pragul succesului. Astfel, el expune în fața semenilor săi, două felii de friptură de curcan cu o felie de pîine la mijloc. Lucrarea este respinsă de toți, cu excepția lui David Hume, care presimte o realizare deosebită și îl încurajează. Susținut moral de prietenia filozofului, se reapucă de lucru cu un nou elan.

1747: Lipsit de mijloace nu își mai poate permite să lucreze cu friptură de vită sau curcan și trece la jambon, mai ieftin.

1750: În primăvară va expune și demonstra trei felii de jambon puse una peste alta, stîrnind un oarecare interes în cercurile intelectuale. Marele public rămîne indiferent. O nouă lucrare — trei felii de pîine așezate una peste alta — îi va spori reputația și deși stilul său de maturitate nu este încă evident, Voltaire îl cheamă la el.

1751: Călătorește în Franța, unde filozoful-dramaturg obținuse cîteva rezultate interesante în urma unor experiențe cu pîine și mayonnaise. Cei doi se împrietenesc și vor întreține o intensă corespondență, întreruptă brusc, cînd Voltaire va rămîne fără timbre.

1758: Acceptarea sa de către creatorii de opinie va avea ca urmare o comandă din partea Reginei pentru un dejun cu ambasadorul Spaniei. Este rugat să pregătească „ceva special". Lucrează zi și noapte, rupînd sute de ciorne, dar pînă la urmă, în ziua de 27 aprilie 1758, ora 4 și 17 minute, definitivează o operă constînd din cîteva fire subțiri de șuncă încadrate, sus și jos, de cîte o felie de pîine de secară. Într-un avînt inspirator își garnisește lucrarea cu muștar. Opera sa produce senzație și i se încredințează prepararea tuturor dejunurilor duminicale ale Reginei pînă la sfîrșitul anului.

1760: Cunoaște succes după succes, creînd „sanswich-uri" — cum au fost numite în onoarea sa — din friptură de vită, pui, limbă și din orice poate fi servit ca gustare rece. Nu se mulțumește să repete formulele încercate, ci căutînd idei noi, ajunge să inventeze „sandwich-ul combinat", pentru care primește Ordinul Jartierei.

1769: Locuiește la țară pe un domeniu care îi aparține, și este vizitat de mari oameni ai secolului: Haydn, Kant, Rousseau, Ben Franklin, care au privilegiul de a-i savura creațiile la dejun.

1778: Deşi vîrsta îşi spune cuvîntul, continuă să caute forme noi şi notează în jurnal: „Lucrez pînă noaptea tîrziu şi prăjesc totul, încercînd să mă încălzesc". La sfîrşitul anului, sandwich-ul său în formulă deschisă, cu friptură de vită fierbinte, stîrneşte un adevărat scandal prin franchețe.

1783: Pentru a-şi sărbători ziua de naştere inventează sandwich-ul cu cîrnăciori. Cutreieră apoi capitalele lumii şi prepară în marile săli de concert, în fața unui larg public cunoscător, sandwich-uri cu cîrnăciori. În Germania Goethe îi sugerează să folosească chifle. Ideea îl încîntă pe Conte, care avea să spună despre autorul lui **Faust**: „Goethe ăsta e cineva." Remarca i se pare lui Goethe încîntătoare, deşi în anul următor aveau să se contrazică asupra conceptelor de rar, mediu şi bine prăjit.

1790: La o expoziție retrospectivă a operelor sale la Londra, îl apucă dintr-odată dureri în capul pieptului şi deşi toți cred că e pe moarte, se reface suficient ca să supravegheze înălțarea unui sandwich-jubiliar de către un grup de succesori talentați. Dezgolirea monumentului în Italia va stîrni revoltă. Cu excepția cîtorva critici nimeni nu va percepe mesajul operei.

1792: Din cauza unei bubițe la genunchi, pe care nu o tratează la timp, sucombă în somn. Este depus întru odihnă veşnică la Westminster Abbey şi mii de oameni plîng pierderea sa.

La funeralii marele poet german Hölderlin îi va rezuma meritele, fără să-şi ascundă venerația: „El a eliberat omenirea de mîncarea gătită. Îi datorăm atît de mult."

Amintire din anii '20

Am venit pentru prima oară la Chicago în anii '20, ca să văd un meci de box. Eram cu Ernest Hemingway. Amîndoi locuiam la tabăra de antrenamente a lui Jack Dempsey. Hemingway terminase de curînd două povestiri despre boxul profesionist. Gertrude Stein şi cu mine eram de părere că sînt acceptabile, dar că ar mai fi trebuit să lucreze încă mult la ele. Am început să-l tachinez pe Hemingway în legătură cu romanul care urma să-i apară, şi am rîs amîndoi, şi ne-am distrat grozav, pînă cînd ne-am pus nişte mănuşi de box şi el mi-a dat una peste nas.

În iarna aceea, Alice Toklas, Picasso şi cu mine am luat o vilă în sudul Franței. Pe atunci lucram la ceea ce simțeam că putea fi un mare roman american, dar pentru că litera era prea mică, n-am reuşit să-l dau gata.

După amiezele Gertrude Stein şi cu mine obişnuiam să pornim la vînătoare de antichități prin prăvăliile locale. Îmi amintesc că odată am întrebat-o dacă ea credea că voi deveni scriitor. În felul ei enigmatic, de care toți eram vrăjiți, mi-a spus: „Nu." Eu am luat-o drept „da" şi a doua zi m-am îmbarcat pentru Italia. Italia mi-a amintit mult de Chicago, mai ales Veneția, pentru că ambele oraşe au canale, iar străzile lor abundă de statui şi catedrale făcute de cei mai mari sculptori ai Renaşterii.

În luna aceea ne-am dus la atelierul lui Picasso din Arles, oraş care s-a chemat Rouen sau Zürich, pînă cînd francezii i-au dat un nou nume în 1589 sub Ludovic Confuzul. (Ludovic a fost un ticălos de rege din secolul al 16-lea, care era meschin cu toată lumea.) Picasso începea atunci ceea ce s-a numit „Perioada bleu", dar pentru că Gertrude Stein şi cu mine l-am ținut la o cafea, s-a apucat de ea cu zece minute mai tîrziu. Perioada a durat oricum patru ani, aşa că cele zece minute nu mai contează.

Picasso era un tip scund, care avea un mod caraghios de a merge punînd un picior în fața celuilalt, ca să facă ceea ce el numea „paşi." Noi rîdeam de ideile lui, dar pe urmă, la sfîrşitul anilor '30, cînd fascismul era în ascensiune, nu prea mai aveam de ce rîde. Gertrude Stein şi cu mine examinam întotdeauna cu mare atenție noile opere ale lui Picasso, şi Gertrude Stein era de părere că „arta, toată arta, este doar expresia a ceva." Picasso nu era de acord şi odată ne-a zis: „Lăsați-mă în pace. Sînt la masă!". Sentimentul meu este că Picasso avea dreptate. Îl deranjasem într-adevăr de la masă.

Atelierul lui Picasso diferea de al lui Matisse, căci în timp ce la Picasso era harababură, Matisse ținea totul în perfectă ordine. Deşi e ciudat, tocmai contrariul era adevărat. În anul acela, prin septembrie, lui Matisse i s-a comandat o alegorie, dar cu boala soției n-a mai ajuns s-o picteze şi în cele din urmă a fost făcută tapet. Îmi amintesc aceste lucruri perfect, pentru că se petreceau înaintea iernii în care toți am locuit în apartamentul acela ieftin din nordul Elveției, unde cîteodată plouă, şi cîteodată nu. Juan Gris, cubistul spaniol, o convinsese pe Alice Toklas să îi pozeze pentru o natură moartă, şi, din cauza viziunii lui abstracte asupra obiectelor, a început să-i ajusteze fața şi corpul pentru a ajunge la formele geometrice fundamentale, pînă cînd a venit poliția şi l-a înhățat. Gris era un spaniol provincial, şi Gertrude Stein spunea că numai un spaniol autentic se purta astfel, adică vorbea spaniola şi îşi vizita din cînd în cînd familia rămasă în Spania.

Îmi amintesc cum şedeam într-o după-amiază la un bar vesel din sudul Franței, cu picioarele sprijinite comod pe nişte scaune din nordul Franței, cînd Gertrude Stein a spus: „Mi-e silă." Picasso s-a distrat grozav, auzind-o, iar Matisse şi cu mine am luat cuvintele ei drept o sugestie ca să plecăm în Africa. Peste şapte săptămîni, în Kenya, am dat de Hemingway. Era bronzat şi cu barbă, şi începuse să creeze stilul acela al lui plat despre ochi şi gură. Acolo, pe neexploratul continent negru, înfruntase de mii de ori tot felul de buze crăpate.

„Ce mai faci, Ernest?", l-am întrebat. El a început să tune şi să fulgere despre moarte şi aventură, şi cînd mi-am venit în fire, îşi instalase deja tabăra şi ne pregătea în jurul focului aperitive pentru oameni fini. Eu am început să-l tachinez fiindcă avea barbă, şi am rîs, am sorbit cognac şi pe urmă ne-am pus nişte mănuşi de box şi el mi-a dat una peste nas.

În anul acela m-am dus pentru a doua oară la Paris, ca să stau de vorbă cu un compozitor european, subțire şi nervos, cu profil acvilin şi ochi extrem de vioi, care avea să fie într-o zi Igor Stravinsky şi pe urmă cel mai bun prieten al acestuia. Salvador Dali a luat masa cu noi de cîteva ori şi apoi s-a hotărît să se dea în spectacol. A avut un succes imens, pentru că se dădea de gol în fața altora şi era o iarnă franceză veselă şi plăcută.

Îmi amintesc cum într-o noapte Scott Fitzgerald şi soția lui s-au întors acasă de la petrecerea de Anul Nou. Era în aprilie. În ultimele trei luni nu consumaseră nimic altceva decît şampanie, iar cu o săptămînă în urmă, în haine de seară, se aruncaseră cu maşina în ocean de pe o stîncă de 90 de picioare, pentru că îi provocase cineva. Adevă-

rul e că Fitzgeralzii avea valori fundamentale. Erau atît de modeşti, că atunci cînd Grant Wood i-a convins să îi pozeze pentru „Goticul American", s-au simţit foarte flataţi. Zelda mi-a spus chiar, că în timpul şedinţelor de pozat, Scott scăpa întruna furca din mînă.

În anii care au urmat m-am împrietenit cu Scott; cei mai mulţi dintre prietenii noştri credeau că el mă luase ca model pentru protagonistul romanului la care lucra, şi că eu luasem romanul lui anterior ca model pentru existenţa mea, şi pînă la urmă am fost adus în situaţia ca un personaj de ficţiune să îmi ceară daune.

Scott avea o mare problemă cu disciplina, şi deşi toţi o adoram pe Zelda, eram de acord că ea avusese un efect nefast asupra operei lui. Zelda îi redusese producţia literară de la un roman pe an la o reţetă ocazională pentru specialităţi din peşte şi cîteva virgule.

Pînă la urmă, în 1929, am plecat cu toţii în Spania, unde Hemingway mi l-a prezentat pe Manolete, care era atît de sensibil că părea aproape efeminat. Manolete purta pantaloni strîmţi de toreador şi uneori pantaloni pescăreşti. Era un mare, mare artist. Dacă nu s-ar fi făcut toreador, cu graţia lui ar fi putut deveni un contabil de faimă mondială.

Ne-am distrat bine în anul acela în Spania, am călătorit, am scris, Hemingway m-a luat cu el la pescuit şi am prins patru cutii de conserve, şi iar am început să rîdem, iar Alice Toklas m-a întrebat dacă o iubesc pe Gertrude Stein, fiindcă îi dădusem o carte de poezie cu dedicaţie, deşi era a lui T.S. Eliot. Eu am spus: Da, o iubesc, dar degeaba, pentru că ea e prea inteligentă pentru mine. Alice mi-a dat dreptate, ne-am pus nişte mănuşi de box şi Gertrude Stein mi-a dat una peste nas.

Filozofia mea

Filozofia mea a ajuns la desăvîrşire în felul următor: invitîndu-mă să gust din primul ei soufflé, soţia mea a scăpat din greşeală o lingură din compoziţie pe piciorul meu şi mi-a fracturat cîteva oscioare. Au fost chemaţi doctori, au urmat raze X, consultaţii şi mi s-a recomandat să stau o lună în pat. În timpul acestei convalescenţe m-am îndreptat spre operele cîtorva dintre marii gînditori ai societăţii occidentale — o stivă de cărţi, pusă deoparte pentru asemenea ocazii. Ignorînd ordinea cronologică am început cu Kierkegaard şi Sartre şi am trecut apoi repede la Spinoza, Hume, Kafka şi Camus. M-a fascinat zelul neostenit cu care au atacat aceste minţi luminate moralitatea, arta, etica, viaţa şi moartea. Îmi amintesc reacţia mea la o remarcă, de o limpezime tipică, a lui Kierkegaard: „Un astfel de raport care se raportează pe sine la propriul său sine (adică sinele) trebuie să se constituie de la sine sau să fie constituit de către un altul." Conceptul m-a cutremurat pînă la lacrimi. Ce-nseamnă să fii deştept! (eu mă număr printre cei care se chinuie să aştearnă două propoziţii cu înţeles despre „O zi la Grădina Zoologică"). Să fiu sincer,n-am priceput nimic din tot pasajul, dar ce importanţă are, atîta timp cît Kierkegaard se simţea bine? Apoi, începînd să cred că fusesem făcut pentru metafizică, mi-am luat stiloul şi am notat primele reflecţii personale. Lucrul avansa cu paşi repezi, astfel că în numai două după-amieze, — timp în care am mai şi moţăit puţin — încheiasem o operă filozofică. Sper că nu va fi descoperită decît după moartea mea, sau în orice caz pînă în anul 3000 (indiferent care din două se va petrece mai întîi); cred, cu modestie, că această operă îmi va asigura un loc de cinste printre cugetătorii cu greutate ai istoriei. Iată mai jos o mică mostră din comoara de gîndire pe care o las posterităţii, sau pînă cînd apare femeia care face curăţenie.

1. CRITICA SPAIMEI PURE

Prima consideraţie în formularea oricărei filozofii trebuie să fie: ce putem şti? Adică, ce putem fi siguri că ştim, sau că ştim că am ştiut, dacă este cu adevărat de ştiut. Ori am uitat pur şi simplu lucrul acela, ori sîntem prea încurcaţi ca să mai spunem ceva... Descartes s-a referit la aceasta, scriind: „Mintea mea nu poate să-mi cunoască trupul, deşi s-a împrietenit cu picioarele mele." Prin „ceea ce poate fi cunoscut" nu înţeleg, întîmplător, ceea ce poate fi cunoscut prin simţuri sau cu ajutorul minţii, ci mai degrabă ceea ce se poate spune că este Cunoscut, sau că posedă Calitatea de a fi Cunoscut, sau de a Putea fi Cunoscut, sau cel puţin ceva despre care poţi vorbi cu un prieten.

Putem noi de fapt să „cunoaştem" universul? Bine, dar e destul de greu să te orientezi, chiar şi în Chinatown! Chestiunea este, totuşi, următoarea: Există ceva dincolo? Şi, de ce? Pentru ce trebuie să facă cei de dincolo atîta zgomot? În fine, e clar că o trăsătură a realităţii este lipsa esenţei. Asta nu înseamnă că nu are esenţă, ci doar că îi lipseşte. (Realitatea la care mă refer este cea descrisă de Hobbes, doar ceva mai mică). Prin urmare dictonul cartezian: „Cuget, deci exist" ar putea fi exprimat mai bine prin: „Hei, iat-o pe Edna trecînd cu un saxofon!" Aşadar, ca să cunoaştem o substanţă sau o idee trebuie să ne îndoim de ea, şi astfel, îndoindu-ne, ajungem să-i percepem proprietăţile în stare finită, aflate cu adevărat în „lucrul în sine" sau în ceva sau în nimic. Dacă e limpede, putem lăsa epistemologia pentru moment.

2. DIALECTICA ESCATOLOGICĂ — MIJLOC DE A ÎNFRUNTA PECINGINEA

Putem spune că universul constă dintr-o substanţă, pe care o vom numi „atomi" sau „monade". Democrit i-a zis atomi. Leibnitz, monade. Din fericire, cei doi nu s-au întîlnit, căci ar fi avut loc o discuţie în contradictoriu foarte monotonă. Aceste „particule" au fost puse în mişcare de o anumită cauză sau de un principiu primordial, sau de ceva care a căzut într-un anumit loc. Noi nu mai putem schimba nimic, tot ce putem face este să mîncăm eventual mult peşte crud. Evident, asta nu explică nemurirea sufletului. Şi nici nu spune ceva despre viaţa de dincolo. Relaţia cauzală între principiul primordial (adică Dumnezeu, sau un vînt puternic) şi orice concept teleologic privitor la fiinţă (Fiinţa) este, după Pascal, „atît de absurdă, că nici măcar nu are haz (Haz)". „Schopenhauer a numit-o „voinţă", deşi medicul său a diagnosticat-o drept guturai. În ultimii ani ai vieţii Schopenhauer a fost cuprins de amărăciune, din acest motiv, sau foarte probabil, pentru că începuse să bănuiască faptul că el nu era unul şi acelaşi cu Mozart.

Din volumul „Să fim chit!"
traducere de SONIA PAUL

Învățați GO

Că GO-ul este cel mai vechi, cel mai interesant, cel mai frumos, cel mai complex, cel mai... joc de inteligență (sport, de fapt) ați auzit-o probabil de mai multe ori în ultimul timp, de regulă cu demonstrații verbale sau împreună cu îndemnul „Învățați GO și vă veți convinge!" Rîndurile care urmează încearcă să vă dea o mînă de ajutor în materializarea acestui îndem, oferind-vă cîteva elemente de inițiere (regulament, sfaturi tactice și strategice, probleme), puține desigur (teoria jocului este extrem de dezvoltată), dar suficiente — sper — pentru a vă schimba programul următoarelor luni. Pentru că, în principiu, după ce veți citi aceste pagini ar urma: 1) să căutați un prieten care știe deja GO, 2) să vă procurați și să parcurgeți cartea „Inițiere în Go" (Recoop, 1986, ediția a II-a), 3) să căutați cercul de GO din orașul dumneavoastră (există 25 de cercuri în țară în acest moment, pe lîngă case ale tineretului, ale sindicatelor sau de cultură) și 4) să nu lăsați să treacă nici o săptămînă fără a juca măcar cîteva partide sau fără a citi ceva în domeniu...

LECȚIA ÎNTÎI: REGULAMENTUL

Se spune că regulamentul GO-ului poate fi învățat în zece minute, tactica și strategia sa în treizeci de ani. Pentru prima parte a afirmației, ajunge lecția de față, pentru cea de a doua... o să vorbim peste trei decenii. Deci:

1. GO-ul se joacă pe o tablă caroiată cu 19 linii orizontale și 19 linii verticale, cu piese albe și negre de formă identică (de obicei lenticulare). Un joc standard conține 181 de piese negre și 180 albe, dar în cursul unei partide nu sînt folosite decît 120—150 din fiecare. La începutul partidei tabla este goală. Piesele se așază în punctele de intersecție ale caroiajului (inclusiv pe margini și în colțurile tablei) și nu sînt deplasate în timpul partidei.

2. Negrul joacă primul, apoi jucătorii mută pe rînd. O mutare constă în plasarea unei piese pe tablă. Într-o partidă cu handicap, prima mutare a negrului constă în așezarea, în locuri bine stabilite, a 2—9 piese avantaj. Se poate muta și **pas**, lăsînd adversarul să joace efectiv de mai multe ori (prevedere utilă uneori în finalul partidei). Cînd ambii jucători mută pas, partida se încheie.

3. O piesă plasată la mijlocul tablei are patru **libertăți**, cele patru puncte vecine de intersecție a liniilor caroiajului; la margine, o piesă are trei libertăți, iar la colț două. Un grup de piese vecine, legate pe liniile caroiajului (deci nu și două piese în diagonală) se comportă solidar, libertățile fiind evaluate la nivelul grupului și nu individual, la nivelul pieselor. O piesă (sau un grup de piese) complet lipsită de libertăți este **capturată** și îndepărtată de pe tablă (vezi figura 1). Piesele capturate se mai numesc și **prizonieri** și ele valorează fiecare cîte un punct în finalul partidei.

4. Obiectivul jocului este de a face **teritoriu**: puncte vacante, înconjurate de piesele unui jucător (în așa fel încît mergînd pe liniile tablei, nu se poate ajunge de la piesele adversarului la aceste puncte). Teritoriile se calculează în finalul partidei. Punctele neutre (cele cu o „graniță" albă și una neagră) nu intră în teritoriul nimănui.

5. Un jucător nu poate ocupa ultima libertate a unui grup propriu („sinuciderea este interzisă", se spune pe scurt) decît dacă prin însăși acea mutare el capturează piese adverse și grupul propriu rămîne pe tablă cu cel puțin o libertate.

6. Jocul se încheie atunci cînd cei doi jucători cad de acord asupra acestui lucru (nici unul nu mai are motive să joace: nu se mai poate închide teritoriu în plus, nu se mai pot captura piese adverse, nu se mai poate diminua teritoriul advers). Dacă unul dintre jucători dorește să continue, atunci partida continuă, adversarul putînd juca pas (și revenind oricînd la mutări efective dacă situația de pe tablă o cere).

7. Un grup de piese care are cel puțin două libertăți interioare separate (se numesc **ochi**), sau își poate forma prin joc alternativ două asemenea libertăți (precum grupul alb din colțul din stînga-sus al figurii 1), nu mai poate fi capturat, din cauza regulii 5 (se numește **grup viu**). Un grup de piese care, teoretic, nu poate evita capturarea (se numește **grup mort**) se elimină în finalul partidei de pe tablă, fără a se consuma mutări efective în acest scop (fără a

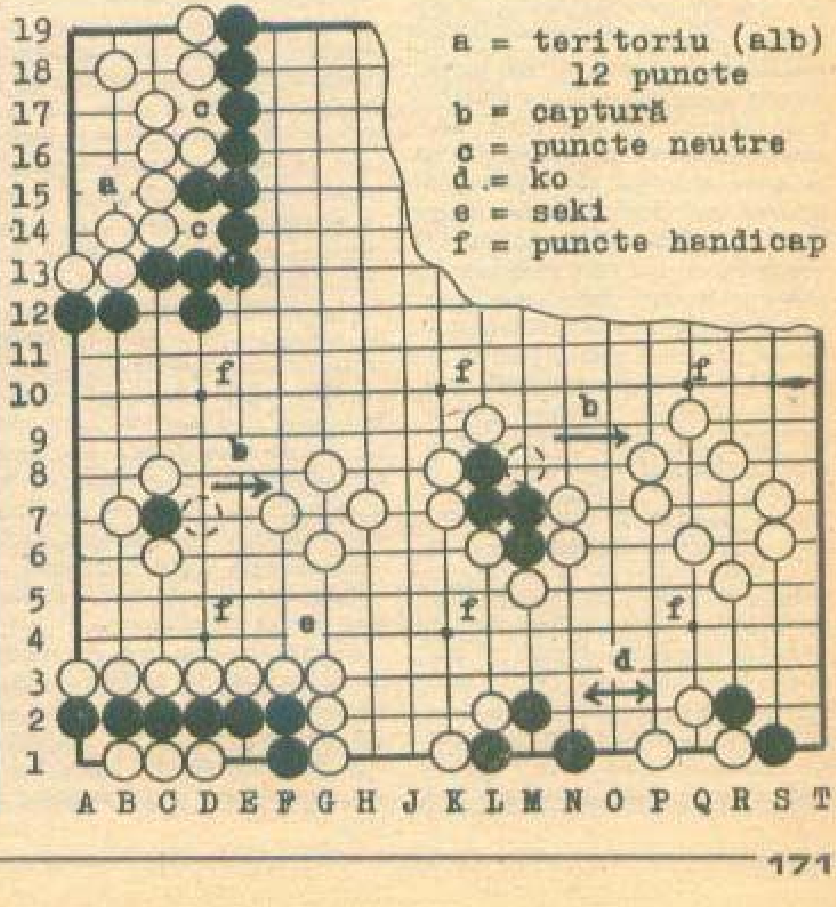

1

obliga deci jucătorul care capturează să joace în propriul teritoriu, pierzînd astfel puncte).

8. O poziție în care există două grupuri opuse, cu cel mult un ochi fiecare și în care nici un grup nu-l poate captura pe celălalt (primul care joacă acolo pierde, deci nici unul nu joacă) se numește **seki**. În seki ambele grupuri sînt considerate vii (excepție deci de la regula anterioară) și aici nici un jucător nu are puncte de teritoriu (toate punctele sînt neutre, chiar dacă sînt încercuite).

9. Punctajul unui jucător este evaluat în finalul partidei și el se obține scăzînd din teritoriul propriu prizonierii pierduți (care se așază pur și simplu în teritoriu, după care se numără intersecțiile rămase libere). Cîștigător este, desigur, jucătorul cu punctajul maxim. O partidă se poate termina și prin abandon.

10. O poziție în care cei doi jucători pot captura și recaptura în mod repetat cîte o piesă se numește **ko**. În ko nu este permisă recapturarea imediată, ci numai după cel puțin o mutare în altă parte a tablei, prevenindu-se astfel evoluția ciclică a jocului. În general, repetarea consecutivă a întregii configurații a tablei (din cauza unor ko-uri simultane, de exemplu) atrage după sine anularea partidei. În finalul partidei, ko-urile trebuie să fie închise. Și asta e tot. Pe scurt, trebuie reținut că obiectivul fiecărui jucător este realizarea de puncte (din teritorii și — mai puține — prin capturarea de piese adverse) și că singurele interdicții privind plasarea pieselor sînt cele referitoare la recapturarea în ko și la sinucidere (crearea de grupuri proprii lipsite complet de libertăți). De asemenea, trebuie înțeles clar încă de la început care este diferența dintre un grup viu și unul mort: existența sau posibilitatea de a forma la nevoie, prin joc alternativ, a cel puțin doi ochi, două puncte interioare separate, închise de piese necapturabile (excepție: seki, dar apare foarte rar).

LECȚIA A DOUA: SFATURI GENERALE

După un prim contact cu regulamentul, cel mai bine ar fi să urmăriți o partidă comentată mutare cu mutare (dar nu una între jucători prea puternici, deoarece nu veți înțelege ce obiectiv urmăresc, deci ce noimă au mutările pe care le fac). De regulă, o mini-partidă pe o tablă 9x9 este de ajuns; găsiți asemenea exemple în cartea „Inițiere în Go", în revista „Știință și tehnică" (unde, din decembrie 1982, apare o rubrică de GO), sau în alte locuri.

Aici voi face doar o scurtă descriere a evoluției unei partide. Se începe deci cu tabla goală. Unde să mutăm la început? Desigur, spre colțuri, acolo unde putem face mai ușor teritoriu (două granițe sînt deja trasate: marginile tablei). Atenție însă: cu cinci piese așezate una lîngă alta putem pune definitiv stăpînire pe 6—7 puncte într-un colț, dar cu aceleași 5 piese așezate mai răsfirat, la interval de 2—3 linii, putem lua o serioasă opțiune pentru cucerirea a 20—30 de puncte. Dacă adversarul joacă în apropiere, întărim „zidul", eventual chiar capturăm piesele atacatoare (noi avem mai multe piese în acea zonă, el abia acum vine). În orice caz, piesele trebuie dispuse armonios, nu prea aglomerate, dar nici prea răsfirate, conturînd continuu teritorii, încercînd să-l împiedicăm pe adversar să facă același lucru și păstrînd legătura între grupurile formate (dacă adversarul le separă, ele trebuie să se descurce singure). În general, cel care pune primul o piesă într-un colț (în jurul punctelor 3x3, 4x4) are un oarecare avantaj local; la fel se poate spune despre toate zonele deschise ale tablei.

În prima parte a unei partide (deschiderea), acestea sînt obiectivele: schițarea teritoriilor, controlarea cît de cît a zonelor deschise, păstrarea legăturii. În faza de mijloc se intră în lupte locale, unele foarte complicate, tactica devine preponderentă în timp ce strategia se estompează, începe „vînarea" unor grupuri de piese, întărirea teritoriilor, schimburi. De reținut că obiectivul principal trebuie să fie realizarea de puncte din teritorii și nu prin captură, deși captura dă un mai vizibil dinamism partidei. Spre final, cînd mutările „mari", aducătoare de multe puncte, s-au terminat, au loc doar lupte izolate, de mai mică amploare, tensiunea scade, se închid definitiv teritoriile, se capturează ultimele piese capturabile.

Totul într-o oră-două la începători, două-trei la avansați.

Bineînțeles, este greu de reținut (și de aplicat) de la început toate aceste sfaturi (și multe altele care se mai pot formula). Jucînd, ele vor fi însă redescoperite. Iar studiind propriile partide sau partidele altora se pot conștientiza asemenea principii de tactică și strategie din ce în ce mai rafinate. Cum spuneam, în Go totdeauna mai este ceva de învățat (dar nu scheme standard de joc, ci efectiv **teorie**, noțiuni, principii, legături între aceste moduri de analiză).

LECȚIA A TREIA: PROVERBE

Pentru că Go-ul s-a transmis pînă în secolul nostru exclusiv oral (acesta este și motivul pentru care nu este încă atît de răspîndit ca alte jocuri), teoria lui a fost sintetizată în numeroase sfaturi aforistice, numite **proverbe** în literatura domeniului. Iată cîteva exemple (există cărți întregi de proverbe ilustrate și comentate).

Bineînțeles, ele nu trebuie luate ad-litteram toate, ci ca sfaturi de principiu, cu valoare statistică.

„Jucătorul cel slab face jocul adversarului".

„Un teritoriu de mijloc nu este niciodată atît de mare cît pare."

„Dacă ai pierdut toate colțurile, abandonează."

„Șase piese în șir pe linia a doua mor, opt trăiesc."

„Patru piese în șir pe linia a treia mor, șase trăiesc."

„Lucrurile cele mai ciudate se petrec în punctele 2x1."

„Dacă nu ai înțeles **scara** (o procedură de captură), lasă-te de GO."

„În fața unei formații simetrice joacă în centru."

„Punctul critic al adversarului este propriul meu punct critic."

„Capturează ceea ce ai separat de o formație puternică."

„Teme-te de adversarul care cedează ușor piese."

„Fiecare mutare trebuie gîndită privind toată tabla."

„Nu juca acolo unde adversarul este slab, obligîndu-l să se întărească."

„Nu te apropia de grupurile tari" (proprii sau adverse).

„La începutul partidei, o piesă capturată la centru valorează treizeci de puncte."

„Orice mutare trebuie să aibă un scop" (eventual mai multe).

„Blochează înaintarea adversarului spre spațiile largi."

„Nu-ți repara greșelile" (nereparabile).

„Dacă adversarul are două grupuri slabe, atacă-le pe amîndouă deodată."

„Fă-ţi teritorii atacînd."

Şi aşa mai departe. Să trecem însă la practică...

LECŢIA A PATRA: PROBLEME

Un mod de perfecţionare a tăriei de joc în GO sînt problemele. De gen „care este mutarea următoare?", de captură, de evitare a capturii, de final de partidă şi multe altele. Iată trei exemple:

Problema 1. Partida este la început, cu albul la mutare (figura 2). Unde-i sfătuiţi să joace?

Problema 2. În figura 3, negrul joacă şi capturează grupul alb atît de impresionant la prima vedere. Numai la prima vedere însă, deoarece majoritatea ochilor pe care albul pare a-i avea sînt falşi sau falsificabili (atacînd piesele care-i formează, albul trebuie să joace în ei).

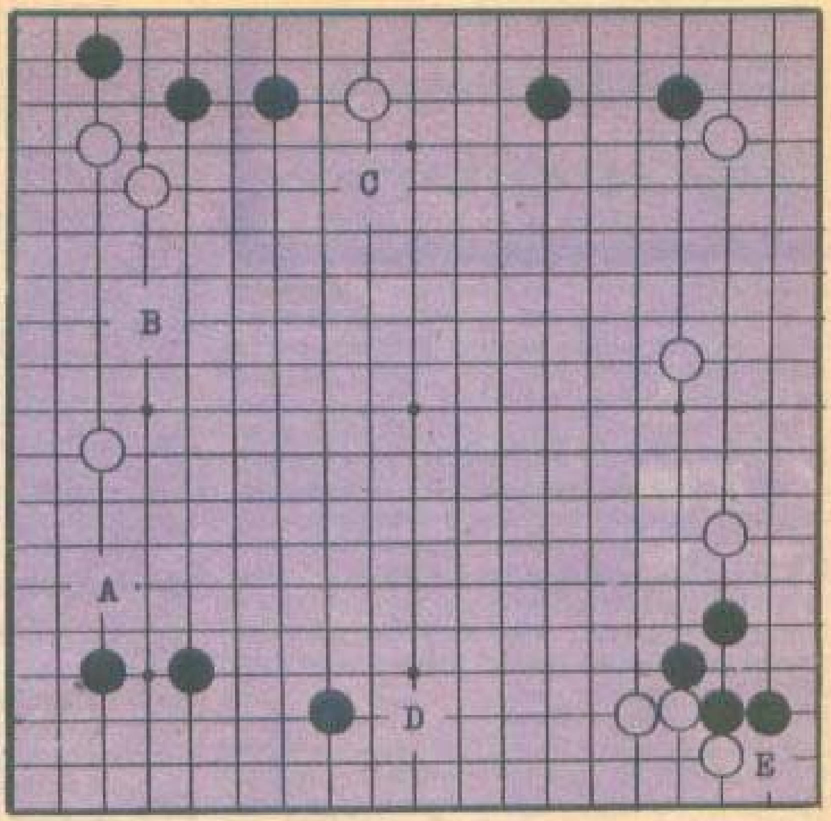

2

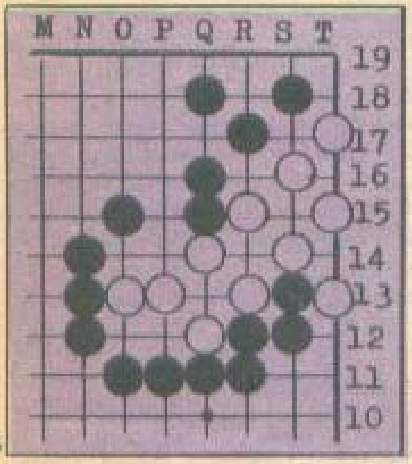

3

Problema 3. Iar acum o problemă despre care în „Traité du jeu de GO", R. Girault spune că are o soluţie atît de subtilă încît găsirea ei de către un începător este un indiciu de geniu: în poziţia din figura 4, albul joacă şi se salvează. Aveţi la dispoziţie, să zicem, o jumătate de oră şi proverbul „În faţa unei poziţii simetrice..." Care este diagnosticul?

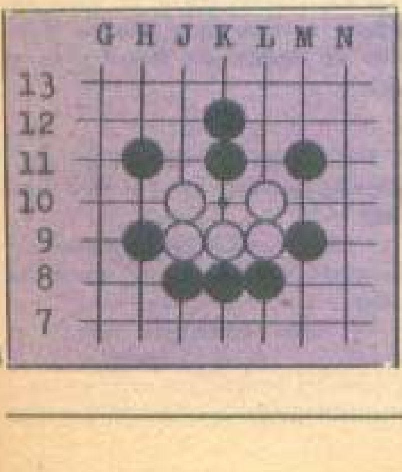

4

RĂSPUNSURI

P. 1: Punctul cel mai „fierbinte" este B, deoarece apără partea stîngă a tablei împotriva unei invazii a negrului, bazată pe formaţiile tari ale acestuia de la colţuri. Şi punctul A pare a oferi o asemenea apărare, dar formaţia albă este totuşi cam răsfirată în acest caz. Punctul C apără piesa de sus (este mutarea uzuală de „fugă") deci întăreşte breşa în formaţia negrului, dar provoacă invazia negrului pe stînga. Mutarea în D conturează un teritoriu frumos aici, dar atacul negrului pe stînga valorează mult mai multe puncte. În sfîrşit, alb E este complet nepotrivită (mutare de final, făcută la început), provocînd ieşirea negrului spre centru în schimbul cîtorva puncte în colţ.

P. 2: Să luăm pe rînd posibilii ochi ai albului. Q13 va fi falsificat fie jucînd în P12 (se atacă piesa din Q12), fie în P14 (şi apoi în O14, O12, P12 — se atacă toate piesele albe Q13, P13, Q12). Dacă ochiul din Q13 este închis, atunci cel din R14 este automat fals (aceasta va fi singura libertate a pieselor din jurul punctului Q13, deci albul trebuie să joace aici). T14 este un ochi deja fals, deoarece piesa T13 trebuie în final apărată. Rămîn S15 şi T16. Primul ochi nu poate fi falsificat, dar al doilea da, printr-o mutare la S17. Aceasta este soluţia. Rămînînd cu un singur ochi, grupul alb va putea fi capturat. Captura trebuie dusă pînă la capăt dacă el devine periculos pentru piesele negre din jur; în caz contrar, piesele albe se ridică de pe tablă în finalul partidei fără mutări suplimentare aici.

P. 3: Soluţia este (jocul simetric, desigur) alb K13. O posibilă continuare a conflictului este: negru L11, a H10, n G10, a G9, n H8, a G11, n F10, a J11, n H12, a J12, n J13 şi lovitura de graţie dublu atac (abia acum se vede rostul primei piese), a H13. Albul va captura măcar o piesă şi va străpunge încercuirea.

Apropo de probleme, un anunţ: tot sub egida Recoop, a apărut de curînd o broşură intitulată chiar „250 de probleme de GO". Conţine, printre altele, toate problemele din capitolul „tesuji" (mutări deştepte) al cărţii „Basic techniques of GO", de Haruyama şi Nagahara. De-ar conţine numai atita şi tot aş recomanda-o.

Dr. GHEORGHE PĂUN

Pasiunea zborului

Cu peste 20 de ani în urmă, în spatele unei case din Deva a cărei grădină urca pînă pe deal, la cimitirul Eroilor, doi copii încercau să construiască mici avioane și să le facă să zboare. Dintre vecini li s-a alăturat un al treilea. Se năștea astfel nu doar o prietenie și o pasiune care avea să dureze o viață. Cei trei copii aveau să devină, în timp, unii dintre animatorii cei mai fervenți, la scară națională, ai unui sport care abia se desprinsese din crisalidă, și pe care puțini îl considerau altceva decît o joacă pentru copii inteligenți: aeromodelismul.

Istoria celor trei copii mi-a fost povestită chiar de către eroii ei, astăzi maeștri ai sportului, campioni naționali și internaționali la diverse clase ale acestui sport: constructorii Iosif și Vladimir Kokesi și inginerul miner Petru Horvath.

Reuniți sub același „blazon" — cum își numesc fanionul clubului — acela al „Aociației Sportive Explorări Miniere Deva", care ea însăși are la origine o poveste romantică — cei trei l-au adoptat „în formație" și pe Viorel Pătroiu, care, deși proaspăt infestat de microbul aeromodelelor și-a dobîndit curînd — după ce buchisise timp de cîteva luni regulamentele de concurs — faima de părinte al grupului pentru ale cărui nevoi tehnice se zbătea cu patima unui manager de profesie.

Viorel Pătroiu consideră aeromodelismul ca pe o recidivă a unei boli de tinerețe, parașutismul, și este astăzi arbitru internațional în concursurile de aeromodelism și o enciclopedie ambulantă a istoriei aeromodelismului, dar, mai presus de orice, un fel de „album de familie" al aeroclubului. Viorel Pătroiu este gata oricînd să-i istorisească, anecdotic, fiecare victorie, fiecare luptă.

Această „familie" de recordmeni nu este însă compusă numai din cei menționați mai sus. Celor amintiți li s-au adăugat alte nume binecunoscute celor familiarizați cu acest sport: Eugen Egri, David Imre, Radu Boca, Petru Matei, Dumitru Tudorel, Iosif Varga și... mulți copii. Copii ai colegilor de muncă mineri sau geologi, copii din cartier și proprii lor copii. Asociația sportivă Explorări — Deva a dat sportului românesc trei maeștri ai sportului la vîrsta de numai 12 ani: Kokesi Anemarie — campioană republicană absolută, Farkaș Erwin și Iuga Daniel. Impresionante nu sînt însă numai recordurile obținute de acești oameni; recorduri a căror listă ne impresionează: 60 de titluri de campioni republicani pe echipe și individual în ultimii 9 ani, 2 recorduri mondiale — 1976 Eugen Egri la machetă de altitudine și 1984 Dumitru Tudorel la proba de durată cu streamer, Eugen Egri campion absolut în cadrul Campionatului internațional prin corespondență al Spaniei din 1974, apoi 8 locuri I la concursurile internaționale organizate în Iugoslavia și faptul că majoritatea membrilor acestui aeroclub sînt componenți ai lotului național calificat pentru balcaniade, campionatele europene și cupa țărilor socialiste. Impresionant nu este doar acest palmares — incomplet citat — ci admirabilul spirit de echipă care îi unește, care te pătrunde ca un suflu energizant venind în contact cu ei.

— Niciodată ideea de sport nu va fi compatibilă cu egoismul — îmi spune Iosif Kokeși. „Sportul trebuie să aducă bucurie și destindere și celor din jurul tău, nu numai celui care-l practică — mă refer mai ales la sportul de performanță. Și modelismul își are un loc aparte printre celelalte sporturi. Să nu credeți că nu cere și mult antrenament fizic sau consum de energie. Într-o competiție alergi ca un adevărat atlet.

— Dar poate fi și un sport pentru vîrsta „a treia", atunci cînd forțele tale fizice nu mai sînt aceleași, dar pasiunea nu a diminuat. Astfel mi s-a întîmplat și mie, îmi mărturisește inginerul Petru Horvath — cînd, după o hepatită, slăbit fiind, am început să lucrez micromodele cu motor muscă. Pot spune, dealtfel, că aproape nu există categorie sportivă în cadrul aeromodelelor la care să nu fi concurat și să nu fi obținut rezultate foarte bune. Chiar și parametrii noștri tehnici sînt demni de invidiat. Am încercat, de pildă, să ne fabricăm singuri și motoarele, iar testele indică că sînt la parametri internaționali".

Voi încheia aceste rînduri cu o „declarație de dragoste", care, deși eliptică, îi exprimă perfect pe acești oameni: „Acest zbor care se naște din mîna ta, din inima și mintea ta nu este un surogat al zborului adevărat. Noi sîntem, de fapt, acolo sus, cu aparatele noastre".

ALINA UNGUREANU

umor

La doctor intră o pacientă tînără, drăguță, cochetă.

— Luați loc, doamnă. Faceți-vă comodă pentru consult. Dar înainte spuneți-mi numele și vîrsta.

— Lennie Brown, 25 de ani.

— Spuneți 33!

— Vai, dar cum ați ghicit așa dintr-o privire?

Un grup de tineri într-o excursie în munți se-ntîlnesc cu un cioban foarte vîrstnic, dar verde și țeapăn la înfățișare. Rîd împreună, beau un lapte, își fac reciproc fotografii și la despărțire tinerii îi spun:

— Mulțumim, bace, mult și sperăm să ne vedem sănătoși la anul!

— Cred că nu-i nici un bai în privința asta, că vă văz pe toți voinici și în puteri.

Tînărul savant îi împărtășește unui prieten metoda sa de a nu pierde vremea cu „hoții de timp":

— Dragă, cînd aud soneria sunînd, îmi pun paltonul, galoșii și mănușile și deschid ușa. Dacă este un nepoftit îi spun că tocmai ieșeam așa că... să mă scuze. Iar dacă este cineva care-mi face plăcere îi declar că tocmai am intrat și eu pe ușă.

Un funcționar sosește cu întîrziere la serviciu. Șeful îi cere explicații.

— N-am auzit deșteptătorul — se scuză funcționarul — am dormit adînc.

— Cum dumneata dormi și acasă? — se miră șeful.

Pe din două

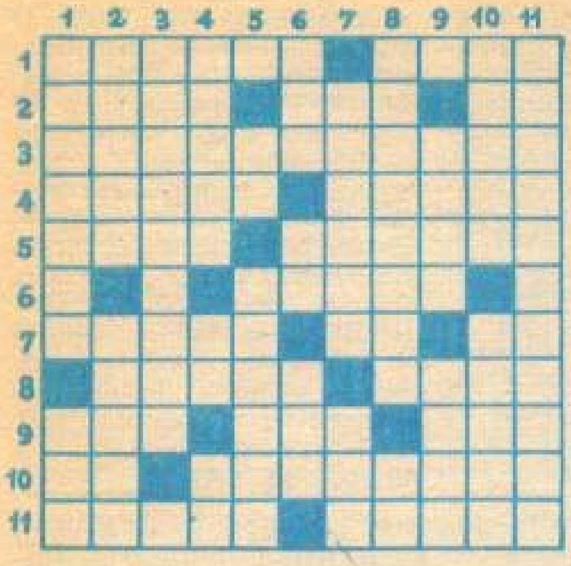

ORIZONTAL: **1)** Venitul pe cap de locuitor — Vas cu apă în cale. **2)** Apăruți din senin — Petală de roză scăldată în roua dimineții — De la cronicari citire. **3)** Astea-s lovite... de dor. **4)** Numărul 1 arab (pl.) — Pe-aceeași linie cu personalul. **5)** Aleargă după o întindere de mușchi (pl.) — Specificație de bază. **6)** Plecat la mare cu bani mulți. **7)** Sub protecția părinților — Pe fundul paharului! — Face precizările necesare. **8)** Sticla cu care îți alini durerea — Tras în lung de linie. **9)** Spusă la adresa din față — Ciocănite la intrare (sing.) — Introducere în teoria comunicaților. **10)** Persoana întîia — Lasă semne de neuitat. **11)** Primitor din cale-afară — Dau dovadă de neseriozitate.

VERTICAL: **1)** Cunoscută sferă de atracție — Cornul caprei. **2)** Împlinite prin muncă — Prezintă un spectacol în plină stradă (pl.) **3)** Domeniu maxim de existență. **4)** Mijloc de propagare a undelor (pl.) — Roca de probă! — Mai... nimic! **5)** Cuprinse de uimire! — Marele coș la care se aruncă totul. **6)** Seara, cînd apune soarele! — Poftim... în poiană! — Materie pregătită pentru reușita la treapta întîi. **7)** Lăsată rece — Un local din apropiere. **8)** Pînză de valoare națională — Aliniere la stînga! **9)** Scrisoare de recomandare — Prezentă în parte la datorie. **10)** Specialitate de frișcă — Diferența dintre alb și negru. **11)** Forță de atracție (pl.).

În concluzie

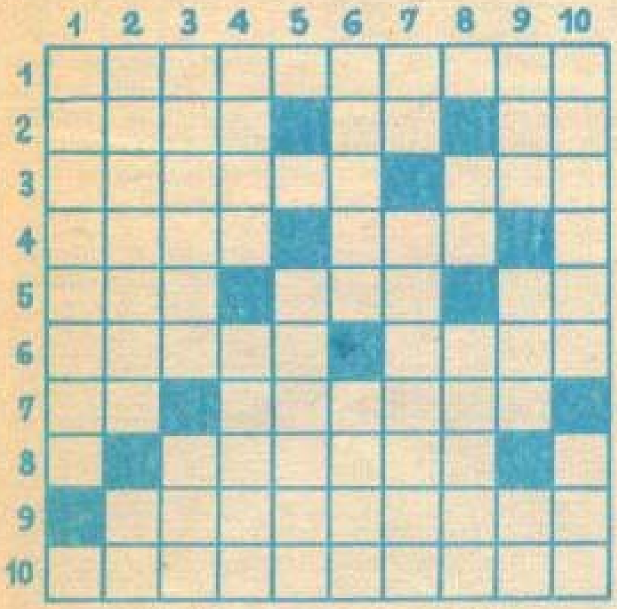

ORIZONTAL: **1)** Face mutre. **2)** Imitație de pasăre — Capul răutăților! — Inimă de poet! **3)** A ignora riscul — Lacrimile celor vii... **4)** Lume, lume — Tac după el. **5)** Un roman celebru — E în pom — Pleacă oile din zori! **6)** Ușă-n ușă (pl.) — Pe sub tei cu umbra deasă (pl.). **7)** Apartamentul 45! — Asta-i culmea! **8)** E strigător la cer. **9)** Suflete în ceață. **10)** Oameni de serviciu cu veleități.

VERTICAL: **1)** Strop cu strop. **2)** Nu-l privești cu ochi buni — Într-un glas! **3)** Pe cărări pierdute — Amor cu pierdere de cap! **4)** Nici una, nici două — Mor ca muștele. **5)** Cît nici nu prinzi de veste. **6)** Autocritică scriitoricească — Umbrele florilor pe firele inului (pop.). **7)** Sînt la toartă! — Le ai în vedere. **8)** La margini de veac! — Subiect de inacțiune. **9)** Bun sau rău, ăsta-i genul — Umbră mare — Zit! **10)** Ridică vocea (pl.) — Oameni cu suflet.

Veneția, Veneția...

Alpii cu frunțile lor înzăpezite au rămas în urmă. Orașul-vis, orașul-insulă este un furnicar de oameni veniți din zările lumii într-o ciudată ospitalitate statornicită de veacuri pe 117 insule și insulițe. Veneția sub semnul protector al Leului e străbătută de peste 100 de canaluri. Leul este un simbol-protector la Veneția, indiferent dacă el stă calm ori cu ochi amenințători, turnat în metal, sculptat în piatră, așezat în pictura lui Carpaccio ori în piața San Marco, nu departe de însăși inima orașului-vis, pe blazonul acestei existențe! De altfel venețienii și-au mai creat și însușit, sacru, și alte simboluri, cum ar fi cel al puterii și vitalității lor — calul. Deasupra intrării principale în Basilica di San Marco sînt de admirat caii de bronz care în asfințit devin purpurii și strălucesc. Veneția, Veneția...

FRATERNITATEA

Vîntul, duhul mării, Canalul Grande, iubirea și valurile, iahturile și de două ori pe zi fluxul și refluxul care se simte la Veneția! Și pretutindeni, în cele 117 insule și insulițe, învălmășeala oamenilor, a copiilor, a femeilor printre care din cînd în cînd se pot vedea și călugări trecînd cu veșmintele bătute de vînt parcă decupați pentru o clipă din pictura de acum 500 de ani a artistului venețian Carpaccio! Pretutindeni învălmășeală, vînzoleală. Ades în piețe, lîngă statui, grupuri de tineri veniți de pretutindeni — asiatici mărunți și cu dinți albi, africani, măslinii din Spania ori blonzi nordici în hazardul vreunei excursii — într-o fraternitate simplă care uimește se înțeleg prin intermediul cîntecului, acompaniați la chitară, ori în admirarea operelor de artă și istorie. Poartă în ochi același lucru, cald și uman, un tainic mesaj de pace. Ei cîntă în limbile lor natale și murmură, se înțeleg din priviri. Rezumă în gesturi simple alături de o chitară sentimente universale.

NIMIC DESPRE GONDOLE

Arhitectura Veneției încîntă ochiul oricui. În fapt ea nu are un stil propriu: Veneția este un amalgam de stiluri. Permanentul contact cu cultura Orientului Apropiat i-a adus de peste mare ornamente arhitecturale care s-au împestrițat stilurilor de pe continent, iar uneori îmbinarea între orient și occident a dat forme noi, unice.

Un drum pe bulevardele de apă ale orașului-vis convinge ochiul expertului într-ale arhitecturii că stilurile, aici, coexistă în ideea de a da frumosului valoare tulburătoare. Palatul Ca'd'oro în stil gotic aduce-n retină chiar alăturat stilului oriental-venețian al bisericii San Marco, frumosul tulburător odată cu vreo piață largă din care pleacă sumedenie de străduțe șerpuind cu case ce-și au ferestrele deschise spre ape ca ochii mari a vreunei minunate femei de aici care numai în treacăt, poate, privește străinii într-un du-te-vino continuu, de-acum obișnuit. La Veneția, în acest cadru, s-a turnat filmul „Moartea la Veneția". După nuvela cu același titlu a lui Thomas Mann. Se poate dialoga aici, la Veneția, și cu Frumosul din artele plastice la palatul Dogilor ori la San-Georgio Maggiore unde sînt expuse pînzele lui Tintoretto ori Carpaccio. Cum mut de altfel se poate dialoga în asfințit cu arhitectura minunatelor casteluri în stil gotic tîrziu Ca'Pazo, Contarini sau biserica Degli Scalzi, catedralele venețiene ori cu cel mai de splendoare pod din Europa, podul Rialto.

AMINTIRI DE NEUITAT

De aproape 700 de ani are loc în fiecare început de toamnă pe bulevardele de ape un unic carnaval, din multele carnavaluri, după cele mai vechi datini: Regata Storica. Grija și iubirea venețienilor pentru istorie, pentru măreața și strălucita istorie a Veneției, sînt cel mai puternic și bine concentrate în acest unic ritual, Regata Storica. Echipaje în vechi costume autentice păstrate de secole, chiar din secolul al XIII-lea, amirali și ambasadori trec prin fața a mii de spectatori pe elegante și ciudate ambarcațiuni într-un cortegiu care aduce astfel omagiul istoriei și tradiției. O dată pe an venețienii laolaltă cu toți membrii familiei, bătrîni, femei, copii și alături de aceștia și turiștii au plăcerea de a gusta, în esență, din măreția și strălucirea istoriei orașului-vis.

De două ori pe zi spuneam că Ve-

neția privește fluxul și refluxul. În asfințit această manifestare a naturii aduce vederii tuturora un lanț de taleze de marmoră, admirate, adorate, neuitate! Din zare se poate auzi sunet de chitară. Și trec ambarcațiuni. Gîndul aleargă în memorie: carnavaluri celebre în timp, iubiri tainice, Shakespeare — „Neguțătorul din Veneția" — versurile unei poete a Renașterii italiene, Gaspara Stampa, căreia la 1554 îi apărea, în orașul-vis, volumul „Rime": „Voi îmi întreceți totuși bucuria:/ Pe cînd a voastră știe veșnicia,/ A mea în grabă este călătoare"...

Dar Alpii cu frunțile lor înzăpezite rămîn eterni. Și-o răcoroasă amintire într-un peisaj de neuitat...

GHEORGHE DARAGIU

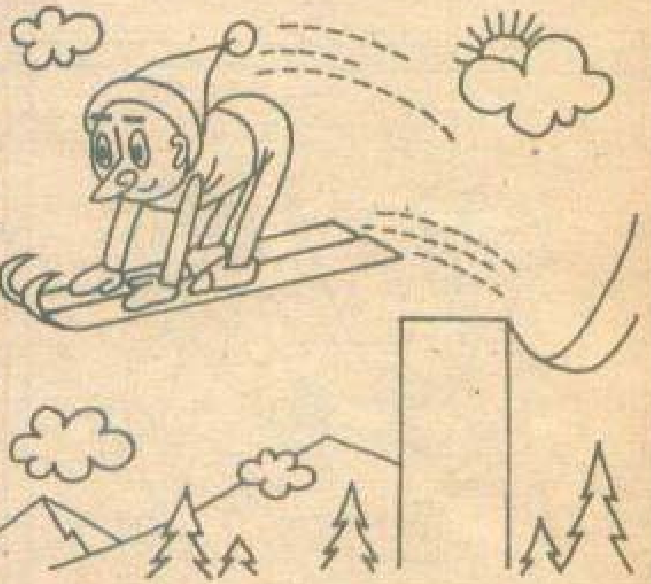

D'ale iernii...

ORIZONTAL: 1) Alături de Gerilă, în suita lui Harap alb. — Fel. 2) Poet clujean (1886—1954), autorul poeziei **Ninge**. — Flăcări verzi, zvîcnite din zăpadă. 3) Floarea cu petale de zăpadă. — Ursul polar din romanul lui Cezar Petrescu. 4) Animal căutat pentru blana lui prețioasă. 5) Cu crengile „ninse" în miez de primăvară. — Comună în jud. Hunedoara. 6) Prinț dintr-o țară fără zăpezi. — Așa începe orice răceală! — Prepoziție latină. 7) Ore! — Hlamida de argint a iernii. 8) Acut! — Poet sovietic (1915—1979), autorul poeziei **Primii fulgi la geamul tău se-nșiră.** 9) Pictor francez din sec. XVII, autorul lucrării **Ianuarie.** — Alergători pe ghețurile nordului. 10) Sub pseudonimul „A. Mirea" a scris, împreună cu St. O. Iosif, poezia **Omul de zăpadă**—Rîu în Irlanda.

VERTICAL: 1) Prozator italian contemporan, autorul romanului **Sămînța sub zăpadă.** — Zăpadă topită. 2) Fabulist antic grec, autorul pildei **Iarna și primăvara.** — Își petrece iarna torcînd la gura sobei. 3) Poet român contemporan, autor al poeziei Elegie de iarnă—Tudor Gheorghe. 4) Veche monedă turcească. — Un fel de țambal la vechii chinezi. 5) De culoarea cerului acoperit al iernii. — Iarna devin mai scurte decît nopțile. 6) Primele în alfabet. — Un braț din pomul acoperit cu zăpadă. 7) Esență de parfum! — Baraj format de ghețuri pe cursul unui rîu. 8) Personaj feminin principal din comedia lirică **Visul unei nopți de iarnă** de Tudor Mușatescu. — Cetate legendară în Asia. 9) Localitate în Spania. — „... di Campiglio", localitate italiană care găzduiește concursuri mondiale de schi. 10) Compozitor român (1847—1925), autorul piesei corale **Toată iarna, ger și frig.** — Poet englez contemporan, autorul ciclului de versuri **Un talent iernatic.**

Dicționar: ZAM, AD, MAE, SEH, ANEM, OZA.

SPORT

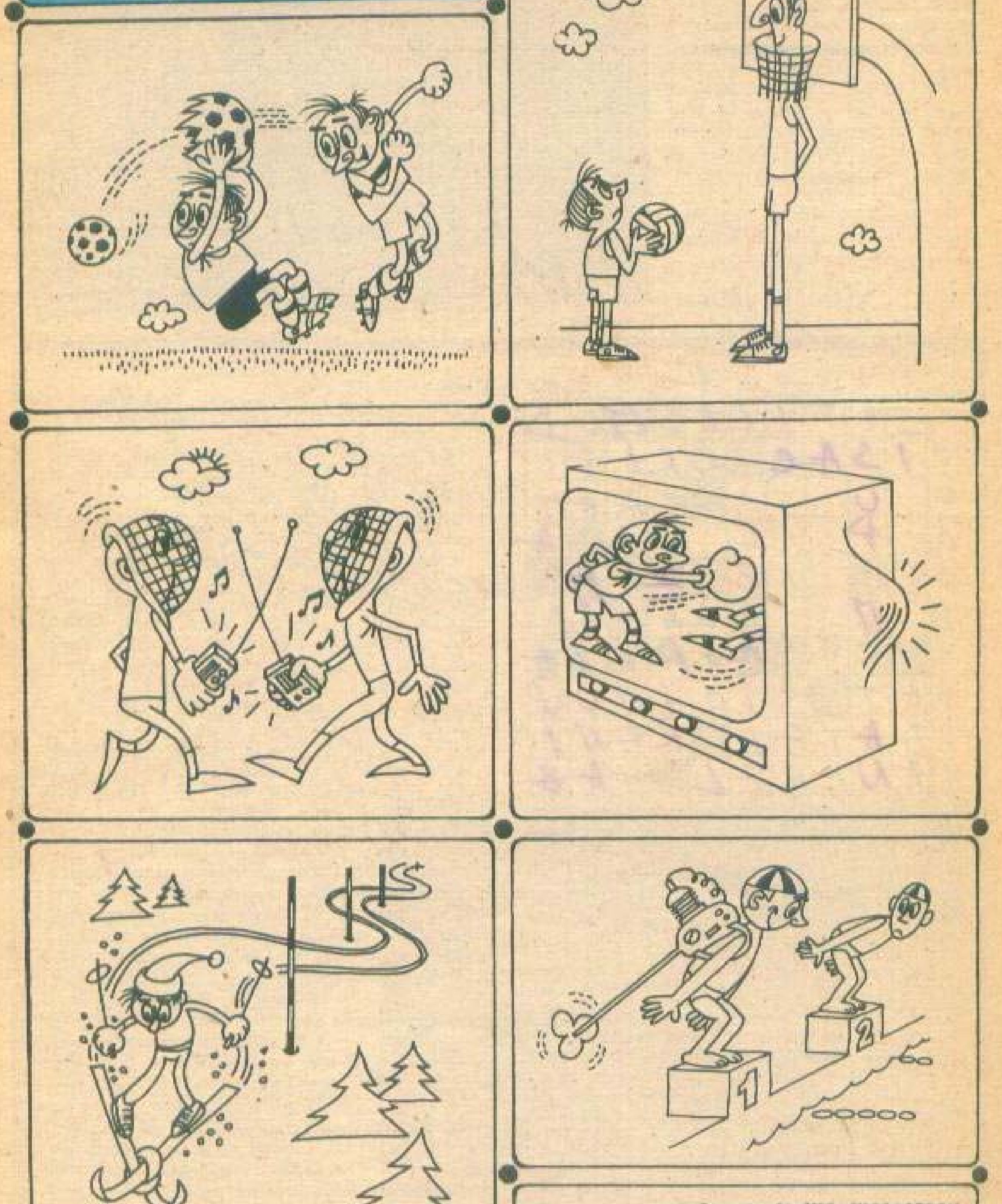

Desene de NIC NICOLAESCU

DOPAJUL marele inamic al sportului modern

Dacă în întreaga lume sînt preocupări susținute pentru înlăturarea drogurilor, lumea sportului modern are o problemă la fel de serioasă — să elimine dopingul! S-a întins ca o ciumă, viciind puritatea întrecerilor sportive, aducînd trișorii în arene și dîndu-le, din păcate, chiar șansa de a învinge prin frauda aceasta atît de răspîndită! Și nu de ieri-de azi, ci de ani buni și mulți.

Se pare că termenul de doping derivă din flamandul **doop**, care înseamnă amestec, mixtură, termen care apare pe la 1800, în S.U.A., denumind o substanță cu efecte „miraculoase". Peste 160 de ani, însă, cu ocazia primului colocviu european de medicină sportivă asupra dopingului, prin dopaj se va înțelege **„utilizarea substanțelor de orice natură sau a altor mijloace (medicale) destinate creșterii artificiale a randamentului energetic, în vederea sau cu ocazia unei competiții și care pot aduce prejudicii atît eticii sportive, cît și integrității psiho-fizice a sportivului."**

De necrezut, însă, dopajul se practica încă din... antichitate cînd, după cum relatează istoria, în cursele de care de la Roma, cailor li se oferea hidromel, pentru a da un randament cît mai bun. Și, deloc paradoxal, în toamna lui 1985, o știre venită din Franța făcea senzație: calul austriac „Falken Jaeger" fusese depistat „pozitiv" la examenul anti-doping, cu prilejul unui mare concurs hipic internațional de la Paris. **„S-a ajuns și la cai cu dopajul!"** a exclamat lumea întreagă, uitînd sau neștiind că, de fapt, dopajul de la cai plecase!... Și, ca să rămînem la același concurs hipic, să mai notăm un detaliu, în parte amuzant, și anume că tot atunci, analizîndu-se urina prelevată de la alt armăsar, s-a constat la analize că era de proveniență... umană, jocheul Hugo Simon recunoscînd ulterior că făcuse „o glumă nevinovată"! Glumă-glumă, dar tot ulterior s-a dovedit că și călutul „Answer" înghițise un soi de hidromel, unul mai modern și mai sofisticat, ieșit din cine știe ce laboratoare clandestine!...

CE ESTE DOPINGUL ȘI CE ROL ARE?

Pe această temă s-au scris volume întregi, s-au făcut mii și mii de studii și cercetări, s-au îmbogățit o sumedenie de întreprinderi farmaceutice și au murit numeroși sportivi! Rețineți, deci, că producătorii s-au îmbogățit pe seama morții... pacienților lor sau, dacă nu moarte, de cele mai multe ori tulburări grave, de multiple feluri, inclusiv în plan genetic. Cazuri de deces s-au semnalat pînă și la nivelul unor „olimpici" — în 1960, un ciclist, în 1984, un atlet, ca să luăm doar extremele ultimilor 25 de ani, dar ei n-au fost nici singurii, nici primii și nici ultimii. Infinit mai lungă este, însă, lista sportivilor rămași, cu diferite afecțiuni și infirmități, a celor care au ajuns la malformații, a bărbaților și a femeilor incapabili de a mai deveni părinți, a fetelor care și-au pierdut feminitatea, masculinizîndu-se, a băieților musculoși peste poate, dar atinși definitiv de sterilitate!

De fapt, dopingul include o gamă largă, mereu mai largă, parcă, de substanțe, unele cunoscute, altele necunoscute încă, pentru că, dacă unii medici — cei mai mulți — se străduiesc să fortifice sănătatea omului, există și alții care, împreună cu chimiști, cu biologi și farmacologi, născocesc mereu substanțe noi, care să răspundă la minimum două comandamente: să stimuleze performanța, falsificînd-o, și să nu... iasă la controlul anti-doping! Din gama substanțelor cunoscute, le-am aminti pe cele cu acțiune asupra sistemului nervos vegetativ — simpatomimetice și simpatolitice —, pe cele care acționează asupra sistemului nervos central (analgezicele și stimulantele psiho-motorii) și pe cele care au acțiune predominant metabolică, care ar fi anabolizantele. Sigur, sfera este și mai largă, pentru că mai există, spre exemplu, practica transfuziilor sanguine, de-acum demascată și ea și chiar interzisă, cum mai există multe alte substanțe trecute pe „lista neagră" a Comisiei medicale a C.I.O. dar, în mare, „la modă" sînt două maniere de dopaj — cu anabolizante și cu amfetamine, ca să nu spunem chiar cu ambele, la un loc! În timp, însă, ce steroizii anabolizanți — care sînt substanțe naturale sau de semi-sinteză, au efecte în timp mai lung, determinînd creșterea masei musculare prin hipertrofia fibrei proprii (nu prin formarea unor fibre noi) — au nevoie de o perioadă mai îndelungată pentru a acționa, amfetaminele acționează repede și pentru scurt timp! Și iată cum masa crește artificial, deseori pînă la aspect hidos, cum starea de beatitudine dată de amfetamină dublează falsitatea forței, a vitezei și a rezistenței și cum performeri modești apar în chip de campioni, iar campioni de cotă medie se ridică la nivel de super-campioni. Pe pielea lor însă!

E dovedit de-acum, fără echivoc, că tratamentul îndelungat cu anabolizante determină cancerul ficatului, fapt confirmat oficial, în 1985, cînd doi halterofili americani au plătit cel mai scump tribut anabolizantelor: primul fiind operat de cancer, la 25 de ani, al doilea decedînd cu același diagnostic, la 26 de ani! S-a confirmat, în același timp, că mărind artificial masa musculară, intervin afecțiuni firești, prin suprasolicitare în efort, la nivelul coloanei vertebrale, că întregul metabolism este dereglat cu mici șanse de revenire la normal și că nu numai ficatul, dar și rinichii, plămînii și chiar inima sînt serios afectate.

Substanțele beta-blocante sînt și mai periculoase, la nivelul cordului, analgezicele se mai numesc și narcotice și știm bine ce... pot ele, iar amfetaminele, atît de „nevinovate" la prima vedere și atît de eficiente, atacă sistemul nervos central, pot determina tulburări cardio-vasculare și aduc, oricum, o dependență psiho-fi-

zică de ele, ceea ce înseamnă, de fapt, o boală asemănătoare cu cea a drogaților.

MAREA PERFORMANȚĂ CU ȘI FĂRĂ DOPING

Se vorbește în lumea sportului că „toată lumea se dopează". Fals, total fals! Numai ignoranța poate asimila substanțele dopante cu susținătoarele biologice ale efortului și numai prostia, ca s-o spunem pe șleau, poate considera că medicație înseamnă administrarea de dopinguri! **Carl Lewis,** cvadruplul campion olimpic de la Los Angeles, obișnuia să declare rîzînd: **„Se spune despre mine că mă anabolizez cu hormoni de gorilă, dar uitați-vă la mine și spuneți-mi dacă arăt a gorilă! Eu nu fac decît să-mi asigur o alimentație riguros științifică, bazată pe proteine și pe sucuri naturale, să-mi dozez efortul în pregătire astfel încît pînă și susținătoarele să devină inutile, și să muncesc cu plăcere. Sportul nu este o întrecere între medici și farmaciști, ci între noi, sportivii, care nu putem fi priviți și tratați ca niște cobai!"** Superb ceea ce spunea Lewis și foarte-foarte adevărat, mai ales că nu e nici singurul care vede astfel problema. **Eddy Merckx,** marele rutier belgian, probabil cel mai mare ciclist al lumii din toate timpurile, declara și el, cu ani în urmă: **„Am fost pe nedrept acuzat în 1969 că m-aș fi dopat în «Turul Italiei» și am dovedit, la puține zile după aceea, în «Turul Franței»** (infinit mai greu! — n.n.), **că la forța pe care o am, la talentul de care dispun, nu am nevoie de stimulente, de produse farmaceutice. Drogul este morbul care poate ucide frumosul nostru sport. Dopingul, invenție draconică, a pus stăpînire pe imaginația alergătorilor. Mulți dintre tineri cred că este de ajuns să iei cîteva pilule pentru a-l învinge pe Merckx. Se înșeală, însă, amarnic și consecințele sînt greu de frînat!"**... Absolut senzațională a fost declarația celui mai „titrat" dintre campionii de lupte ai Suediei, celebrul **Frank Andersson,** cel care a recunoscut în gura mare, cum se spune, la televiziunea din țara sa, că s-a dopat de-a lungul întregii cariere și că regretă enorm ceea ce a făcut, venindu-i vremea să... sufere, la propriu și la figurat! **„Nu faceți ca mine!** a strigat aproape disperat Andersson, **dacă nu vreți să pățiți ca mine, să îmbătrîniți prematur, să vă doară tot și toate și să nu vă puteți gîndi liniștit la ziua de mîine".**

Acestea se petreceau în 1985, imediat după Olimpiada californiană, Olimpiadă la care, ca să amintim doar cîteva nume, au fost depistați „pozitivi", la controlul anti-doping, atletul finlandez Martti Vainio, sulițașa grecoaică Anna Verouli și luptătorul suedez Thomas Johnsson. Imediat după J.O., doctorul Thomas B. Dickson a dezvăluit presei că echipa de ciclism a S.U.A. practicase transfuzile sanguine, printre cei „tratați" astfel numărîndu-se chiar campionul olimpic Steve Hegg. A fost, parcă, scînteia care a declanșat o campanie anti-doping internațională, de o amploare fără precedent!...

CAMPANIA ANTI-DOPING SE INTENSIFICĂ!

Imediat după dezvăluirile doctorului Dickson, Comitetul Olimpic American a dispus efectuarea controalelor anti-doping de-a lungul întregului an, inclusiv la pregătire, nu numai în competiții; de la 1 iulie 1985, Federația Britanică de Atletism a decis, la rîndul ei, introducerea unui sistem de testare preventivă atît în sezoane, cît și în afara acestora. Parlamentul columbian a votat o lege potrivit căreia toți sportivii depistați ca „pozitivi" sînt excluși pe viață din circuitul performanței, plătesc amenzi de 5 000 de dolari și sînt pasibili de pedepse cu închisoare. Comisia canadiană împotriva dopajului a trecut și ea la măsuri decise, iar Comitetul Internațional Olimpic a decis interzicerea transfuziilor în sport, lărgind și mai mult lista medicamentelor interzise. Ca să nu mai vorbim că o sumedenie de mari competiții internaționale — „Turneul de la Wimbledon", „Campionatul mondial de raliuri", „Campionatul mondial de fotbal", la care se adaugă mai toate întrecerile oficiale europene și mondiale, din majoritatea disciplinelor au introdus obligativitatea controlului anti-doping. Poate mai mult ca orice for, însă, Federația Internațională de Atletism a fost cea mai drastică, dictînd în octombrie '85 o serie de sancțiuni exemplare, chiar împotriva unor campioni și recordmeni ai lumii, sancțiuni care au mers pînă la excluderea pe viață din activitatea internațională! Totodată, I.A.A.F. a reamintit că nici un record european sau mondial nu este recunoscut pînă nu se cunoaște rezultatul (negativ) al examenului anti-doping! Și, ca să ajungem „la zi", am vrea să vă amintim că, la Turneul final al C.M. de fotbal din Mexic, Diego Maradona a fost supus de trei ori examenului, tot așa cum, dacă nu știați, după neuitata finală de la Sevilla, doi dintre componenții echipei Steaua — Lăcătuș și Bălan — au trecut și ei cu brio testul anti-doping!

RELAȚIA MEDIC — SPORTIV

Sîntem tentați să spunem sportivilor un singur lucru: citiți cele de mai sus și decideți singuri! Dar sîntem tentați să spunem și medicilor sportivi că o personalitate proeminentă a domeniului, medicul belgian Albert Dirix, cerea, încă de acum 15 ani, declanșarea unei campanii mondiale împotriva dopajului în sport, solicitînd sprijinul tuturor confraților săi din lume. Știm bine că sportivii aud în peregrinările lor prin lume de efectele pilulelor sau injecțiilor „miraculoase". Mai știm că și orgoliile unor medici pot conduce spre alunecarea dincolo de bariera admisă a susținătoarelor, dar cine pe cine păcălește? Sportivul pe medic, medicul pe alt medic?! Performanțele ajung astfel să fie false și să nu poată fi repetate în competițiile internaționale oficiale, iar efectele „medicației" să atingă bariere dezastruoase. Plătește medicul? Plătește antrenorul inconștient? Nu, plătește sportivul, tînărul care, venit în arenă pentru a fi mai puternic și mai sănătos, ajunge o ruină și, de cele mai multe ori, iese pe ușa din dos, cu obrazul pătat! Și-atunci?!...

T. ALEXANDRESCU

Legenda lui Ducadam

Vor mai fi fost, prin lume și pe la noi, portari de mare clasă. De la Zamora încoace, de la Bancks și Zoff, de la Jean Lăpușneanu, la Zamora, Voinescu și, mai recent, Iordache, porțile de fotbal ale lumii au fost apărate de ași veritabili. Nici unul, însă, n-a reușit, vreodată, ce-a reușit la Sevilla, în neuitata seară de 7 mai 1986, portarul Stelei București Helmut Ducadam, să apere 4 penalty-uri consecutive, poveste demnă de rubricile intitulate „Incredibil, dar adevărat". Ei bine, cu această poveste, care a fost cea mai pură realitate, văzută de întreaga lume, prin intermediul televiziunii, campioana României a devenit și campioana campioanelor europene, iar Helmut Ducadam a devenit, dintr-o dată, un portar de legendă, de unde nu-l cunoștea mai nimeni, pînă atunci...

S-a născut acum 27 de ani, la Semlac, o comună mică, aflată la doi pași de Arad și a ajuns la fotbal încă de pe băncile școlii generale. Încă de mic era mai răsărit și mai puternic decît colegii săi și, pe deasupra, avea un curaj extraordinar, cînd era vorba de plonjoane. Îi plăcuse să fie portar și la „miuțele" din curtea școlii, unde l-a văzut antrenorul Gavrilovici, care avea să-l legitimeze în secția de fotbal a Școlii sportive Arad. Aici își va face ucenicia, va promova apoi în echipa de juniori a U.T.A.-ei, după care, la vremea primului an de seniorat, ajunge undeva, în negura Diviziei C, apărînd poarta Constructorului Arad, după care revine la U.T.A., de astă dată în „echipa mare". Va face „tușa" destul timp, în spatele lui Iorgulescu și a lui Jivan, biruind în cele din urmă și devenind titular. Un titular în divizia B, însă, departe de marile stadioane ale țării și chiar de marele public, cam așa părea să se scrie povestea lui Ducadam, pînă în 1983. Atunci a venit la Steaua, echipă de prim rang, din inima Bucureștiului, cu jucători de renume, care mai de care, cu exigențele cele mai mari, cu Capitala zgomotoasă și plină de lume, care-i năucește mereu pe provinciali. Se bucura el, nimic de zis, că venise la o

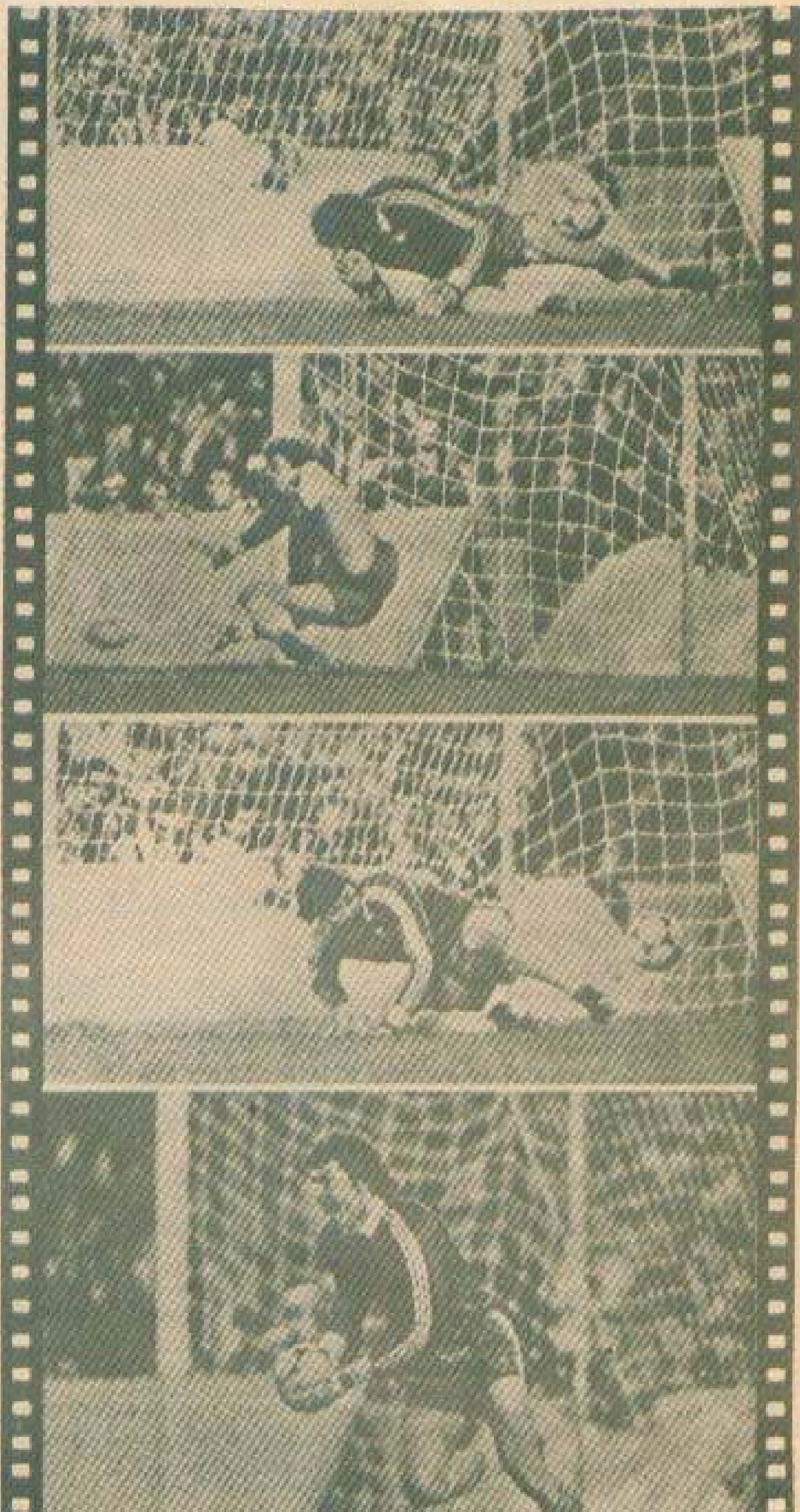

echipă atît de mare, dar îi venea şi greu, mai ales că, din titular devenise iar rezervă, iar Vasile Iordache nu era deloc un portar pe care să-l poţi întrece cu una, cu două. Dar, asta el şi-a spus Ducadam şi s-a apucat de treabă serios, crîncen, cum ştia el, fără să vorbească prea mult şi fără să-şi dea aere de proaspăt divizionar A...

Norocos n-a prea fost el niciodată, dar ghinionul nu se poate spune că i-a lipsit, dovadă că, la primul meci în care a ajuns titular — era un joc din „Cupa României", cu Corvinul — a primit un gol parabil, scăpîndu-i printre mîini. Mircea Rednic i-o făcuse şi n-avea cum să ştie că îl trimisese înapoi pe banca rezervelor, muindu-i unda de speranţă care îl făcuse să se viseze ajuns, cîndva, „portar mare". Se gîndise să plece înapoi, acasă, ba chiar se gîndise să renunţe definitiv, cînd soarele a început să-i surîdă. Voinescu, pe atunci antrenorul portarilor de la Steaua, i-a explicat că mai are mult de lucrat pentru priza la minge, Halagian l-a încurajat şi el, după care a venit retragerea lui Vasile Iordache, care i-a devenit el însuşi antrenor. Încet-încet, Ducadam şi-a redobîndit încrederea în el, în forţele lui, şi-a regăsit curajul din copilărie şi nu s-a dat înapoi de a asculta pe toată lumea care-i dădea un sfat bun. Iordache l-a învăţat atîtea lucruri bune şi i-a fost atît de apropiat, încît nu se putea să nu reuşească împreună ceva grozav, ceva de excepţie, mai ales, că între timp, şi linia defensivă a Stelei devenise extrem de redutabilă.

Pînă în seara finalei de la Sevilla, „seara lui Ducadam", cum i s-a spus în toată presa mondială, uriaşul arădan (1,88 m şi 88 kg) se mai remarcase de cel puţin cîteva ori, cu intervenţiile sale salutare. La Vejle, în Danemarca, scosese un „gol ca şi făcut", la Budapesta apărase, de asemenea, două mingii de gol, dar primise şi un gol parabil, la Helsinki fusese „de nota 10", ca şi în meciul precedent cu finlandezii, de la Bucureşti, iar în partida cu Anderlecht-ul, de la Bruxelles, se bucurase de aprecieri unanime, apărînd absolut excepţional. Ca să nu-mai vorbim despre finala propriu-zisă, în care apărase magistral cel puţin două-trei mingii năprasnice, una din ele sub bară, în chip de „gol imparabil". Imparabil, însă, pentru toţi portarii din lume, nu şi pentru Ducadam, care avea să intre în istorie la sfîrşitul prelungirilor, cînd barajul de penalty-uri îi va aduce gloria, o glorie pe deplin meritată. Povestea lor n-o s-o mai repetăm, o ştim şi o ştiţi perfect, pe dinafară, dar ne gîndim să vă reamintim că Helmut, uriaşul acesta blajin, şi calm şi înţelept, gîndise fiecare penalty în parte şi învinsese într-un război psihologic cu celebrii fotbalişti spanioli, după ce, cu mult timp înainte, izbîndise într-un şi mai greu război psihologic cu el însuşi, atunci cînd fusese în pragul renunţării.

De la Sevilla încoace am vorbit de multe ori cu Ducadam. Nu mi s-a părut niciodată că e altfel decît înainte, deşi, după cum mi-a spus, „toată lumea aşteaptă acum să fiu mereu imbatabil". Mă întreb şi vă întreb — credeţi că se poate? Un om care a reuşit ceea ce n-au reuşit atîţia mari portari ai lumii, mai poate reuşi şi a doua oară o performanţă similară? Rămîne să aşteptăm răspunsul de la următoarea finală a C.C.E.!

T. ALEXANDRESCU

Păsări

ORIZONTAL: 1) Mănunchi de pene multicolore cu care se împodobeau chipiele militarilor. — Simbolul porumbelului cu ramura de măslin 2) Compozitor român (1845—1902), autorul melodiei **Vulturul**. 3) Pasăre de baltă cu pene negre-albăstrii. — Inimă de erou! 4) **Albatrosul...**, poezie care dă titlu unui ciclu de versuri de Labiş. — „Clocitoare" pentru ouăle struţilor. 5) Grup de sportivi. — „... ciorii", plantă cunoscută şi sub denumirea de „porumbul cucului" (pl.). 6) Ecou de tril! — Pasăre cafenie căutată de vînători. 7) Regizor german care a realizat filmul **Pisica şi canarul**. — Poet american (1809—1849), autorul celebrului poem **Corbul**. 8) Păsări răpitoare. — Diminutivul Mariei. 9) Personaj feminin principal din baletul **Lacul lebedelor** de Ceaikovski. — Cap de rîndunică! 10) Cea de colo. — Ca pasărea în zbor (masc).

VERTICAL: 1) Mică pasăre cîntătoare. 2) Complex specializat în creşterea păsărilor de curte. — Pasăre fabuloasă cu care s-a întîlnit Sindbad-marinarul în călătoriile sale. 3) Pasăre de baltă, cu pene albe şi negre, cu un moţ răsucit spre frunte. — Fecioara de care Zeus s-a apropiat, preschimbîndu-se mai întîi în lebădă. 4) Denumirea ştiinţifică a raţei. — Film realizat după un scenariu de Titus Popovici, printre ai cărui interpreţi s-a numărat şi actorul Lazăr Vrabie. 5) Rîu în India. — Terminat. 6) Movilă (reg.). — Tei! — Tei! 7) Mare amatoare de păsărele. — Plantă graminee, cu ale cărei seminţe se hrănesc canarii. 8) Glumă răutăcioasă (fig.). — Reptile care reprezintă hrana de predilecţie a unei specii de vultur. 9) Refren din cîntecul păsărelelor. — Păsări de curte (reg.). 10) Gen muzical liric, care cuprinde şi lucrările **Cîntecul lebedei** de Roggero şi **Pasărea de zăpadă** de Stearn. — Icar!

Dicţionar: LEDE, ANAS, SON, VON.

umor

Secretara: Afară e cineva care doreşte să vorbească urgent cu dumneavoastră. Zice că e un caz de viaţă şi de moarte...

Directorul: Să intre imediat!

Vizitatorul: Mă scuzaţi de deranj, domnule director, sînt de la o societate de asigurări...

Gigel se întoarce amărît de la şcoală.

— Profesorul m-a certat pentru că n-am ştiut unde sînt Cordilierii...

— Bine ţi-a făcut, îi răspunse tatăl, altădată să nu mai uiţi unde-ţi pui lucrurile!...

— Ce face prietenul tău? Nu l-am mai văzut de mult.

— A deschis o bancă.

— Îl ştiam sărac, cu ce a reuşit s-o facă?

— Cu un şperaclu.

Unui scoţian i s-au născut 3 fete gemene pe care le-a numit: Kate, Duplikate şi Triplikate.

— Spuneţi-mi data naşterii.

— 14 iulie.

— În ce an?

— ...În fiecare an.

— Recrut, ce meserie ai avut în civilie?

— Am fost ta-ta-ta-ta-tapiţer...

— Să fie pus la mitralieră.

JORGE LUIS BORGES

Un personaj mitologic

Între Avatarurile broaștei țestoase, **apărut în volumul** Discuții **(1932) și aceste cîteva poeme în proză ce fac parte din penultima carte a lui Borges** — Povestea nopții **(1977) — au trecut, deci, patruzeci și cinci de ani. Nu întîmplător am ales prima nuvelă ca prefață a metaforelor poetice a căror simplitate te duce cu gîndul la un naiv joc copilăresc, un joc în care, însă, se pot descifra infinitele reguli ale universului. Care să fie apropierea dintre o speculație teoretică măiastră — căci nu așa pare a fi Avatarurile...? — și însemnările pe nisip ale unui poet-filosof la marginea mării? Care dintre ele este parabola celeilalte? Spune Borges: „Arta — întotdeauna — are nevoie de irealități vizibile".**

Avataturile broaștei țestoase

Există un concept care este corupătorul și smintitorul celorlalte. Nu vorbesc despre Rău al cărui nemărginit imperiu este etica; vorbesc despre infinit. Cîndva am fost ispitit să-i compilez istoria atît de mișcătoare.

Prea numeroasa Hidră (monstru palustru care funcționează ca o prefigurare sau emblemă a progresiilor geometrice) ar da cuvenita oroare porticului acestuia; sordidele coșmaruri ale lui Kafka l-ar încununa pe măsură, iar principalele sale capitole n-ar ignora bănuielile acelui îndepărtat cardinal german — Nicolaus de Krebs, Nicolaus Cusanus — care a văzut în circumferință un poligon cu un număr infinit de unghiuri și a lăsat scris că o linie infinită ar putea fi o linie dreaptă, un triunghi, un cerc și o sferă (**De docta ignorantia,** I, 13). Cinci-șase ani de ucenicie metafizică și matematică m-ar ajuta, poate, să schițez cu suficientă onestitate această carte. Este inutil să adaug că viața îmi interzice această speranță și, mai mult, chiar și acest adverb.

Acestei iluzorii **Biografii a infinitului** îi aparțin într-un fel paginile de față. Scopul lor este de a reține anumite avataruri ale celui de-al doilea paradox al lui Zenon.

Să ne amintim, mai înainte de orice, acest paradox.

Ahile aleargă de zece ori mai iute decît broasca țestoasă și-i dă un avantaj de zece metri. Ahile aleargă zece metri, broasca țestoasă aleargă unu; Ahile aleargă acest metru, broasca țestoasă aleargă un decimetru; Ahile aleargă acest decimetru, broasca țestoasă aleargă un centimetru; Ahile aleargă acest centimetru, broasca țestoasă aleargă un milimetru; Ahile cel iute de picior un milimetru, broasca țestoasă o zecime de milimetru și tot așa, la infinit, fără s-o poată prinde... Astfel sună versiunea obișnuită. Wilhelm Capelle (**Die Vorsokratiker,** 1935, pag. 178) traduce textul original al lui Aristotel: „Cel de al doilea argument al lui Zenon este numitul Ahile. Raționamentul este că cel mai lent nu va fi ajuns de cel mai iute pentru că urmăritorul trebuie să treacă prin locul pe care urmăritul îl lasă în urma sa, astfel că cel mai lent are de fiecare dată un anume avantaj". După cum se observă, termenii problemei nu se schimbă; dar mi-ar face plăcere să cunosc numele poetului care a înzestrat-o cu un erou și o broască țestoasă. Acestor concurenți magici și seriei:

$$10 + 1 + \frac{1}{10} + \frac{1}{100} + \frac{1}{1000} + \frac{1}{10\,000} + \ldots$$

li se datorează difuziunea subiectului. Aproape nimeni nu-și amintește ceea ce-l precede — cel de pe pistă — chiar dacă mecanismul său este identic. Mișcarea este imposibilă (argumentează Zenon), căci cel mobil trebuie să străbată media pentru a ajunge la capăt și mai înainte media mediei, mediei și mai înainte...

Îi datorăm lui Aristotel comunicarea și cea dintîi combatere a acestor argumente. Le combate cu o grabă, poate, disprețuitoare, dar amintirea sa îi inspiră faimosul **argument al celui de al treilea om** împotriva doctrinei platonice. Această doctrină vrea să demonstreze că doi indivizi care au atribute comune (de exemplu doi bărbați) sînt niște simple aparențe temporale ale unui arhetip etern. Aristotel se întreabă dacă mulți oameni și Omul — indivizi temporali și Arhetipul — au atribute comune. E firesc să aibă; au atributele generale ale umanității. În acest caz, afirmă Aristotel, trebuie să presupunem un **alt arhetip** care să-i cuprindă pe toți și după aceea un al **patrulea**... Patricio Azcárate, într-o notă la traducerea sa din **Metafizica**, atribuie unui discipol al lui Aristotel această prezentare: „Dacă ceea ce se afirmă despre mai multe lucruri în același timp reprezintă o ființă aparte, deosebită de lucrurile prin care se afirmă (și aceasta-i ceea ce pretind platonicienii), este necesar să existe un al treilea **om**. Este o denumire ce se aplică indivizilor și ideii. În același timp există un al patrulea care se află în aceeași relație cu acesta și cu ideea de oameni particulari; după aceea un al cincilea și tot așa pînă la infinit". Să presupunem doi indivizi **a** și **b** care integrează genul **c**. Atunci vom avea

$$a + b = c$$

Dar tot, după Aristotel

$$a + b + c = d$$

$$a + b + c + d = e$$

$$a + b + c + d + e = f\ldots$$

De fapt nu-i nevoie de doi indivizi: ajunge individul și genul pentru a-l determina pe cel de al **treilea om** pe care îl prezice Aristotel. Zenon din Eleea recurge la regresia infinită împotriva mișcării și numărului; adversarul său, împotriva formelor universale.

Următorul avatar al lui Zenon înregistrat de însemnările mele dezordonate este Agrippa, scepticul. Acesta neagă că se poate dovedi ceva, căci orice dovadă necesită o dovadă anterioară (**Hypotyposes**, II, 207). O mie șase sute de ani mai tîrziu, Byron, în dedicația la Don Juan, avea să scrie despre Coleridge: „I wish he would explain His Explanations".

Pînă aici, acest **regressus in infinitum** a fost folosit pentru a nega; Toma din Aquino recurge la el (Summa Theologiae, 1, 2, 3) pentru a afirma că există Dumnezeu. El atrage atenția că nu există lucru în univers care să nu aibă o cauză eficientă și că e limpede că această cauză este efectul altei cauze anterioare. Lumea este un nesfîrșit lanț de cauze și fiecare cauză este un efect. Fiecare stare provine din cea anterioară și determină pe următoarea, dar seria generală ar fi putut să nu existe, căci termenii care o formează sînt condiționali, adică aleatorii. Totuși, lumea există; de aici putem conchide o primă cauză necontingentă, cea care ar fi divinitatea; o prefigurează Aristotel și Platon; Leibniz o redescoperă.

Hermann Lotze recurge la **regressus** pentru a nu înțelege că o alterare a obiectului A poate să producă o alterare a obiectului B. Raționează că dacă A și B sînt independenți, a postula o influență a lui A asupra lui B înseamnă a postula un al treilea element C, un element care pentru a opera asupra lui B are nevoie de un al patrulea element D, care nu ar putea acționa fără E, cel care nu poate acționa fără F... Pentru a evita această multiplicare de himere, hotărăște că în lume există un singur obiect: o infinită și absolută substanță comparabilă cu Dumnezeul lui Spinoza. Cauzele tranzitive se reduc la cauzele imanente; faptele, la manifestări sau moduri ale substanței cosmice.

Asemănător, dar mai îngrijorător încă, este cazul lui F.H. Bradley. Acest om care raționează (**Appearance and Reality**, 1897, pag. 19—34) nu se mulțumește să combată relația cauzală; neagă toate relațiile. Se întreabă dacă o relație este relaționată cu termenii săi. I se răspunde că da și conchide că aceasta înseamnă să admiți existența altor două relații și după aceea a altora două. În axioma **partea este mai mică decît întregul** nu percepe doi termeni și nici relația **mai mică decît**; percepe trei (**partea, mai mică decît** și **întregul**) a căror legătură implică alte două relații și, tot așa, la infinit. În judecata **Juan este muritor**, percepe trei concepte inconjugabile (cel de al treilea este copula) pe care nu vom reuși să le unim niciodată. El consideră toate conceptele incomunicabile, rigide. A-l combate înseamnă a te contamina de irealitate.

Lotze interpune abisurile periodice ale lui Zenon între cauză și efect; Bradley, între subiect și predicat, iar dacă nu, între subiect și atribute; Lewis Caroll (**Mind**, volumul al patrulea pag. 278), între cea de a doua premisă a silogismului și concluzie. Se referă la un dialog fără sfîrșit, ai cărui interlocutori sînt Ahile și broasca țestoasă. Ajunși la capătul interminabilei lor întreceri, cei doi atleți discută liniștiți despre geometrie. Studiază acest raționament limpede:

a) Două lucruri egale cu al treilea sînt egale între ele.

b) Cele două laturi ale acestui triunghi sînt egale cu MN.

z) Cele două laturi ale acestui triunghi sînt egale între ele.

Broasca țestoasă acceptă premisele **a** și **b**, dar neagă faptul că ar putea justifica concluzia. Reușește ca Ahile să interpoleze o propoziție ipotetică.

a) Două lucruri egale cu al treilea sînt egale între ele.

b) Cele două laturi ale acestui triunghi sînt egale cu MN.

c) Dacă **a** și **b** sînt adevărate, **z** este adevărată.

z) Cele două laturi ale acestui triunghi sînt egale între ele.

Odată adăugată această scurtă lămurire, broasca țestoasă acceptă adevărurile lui **a**, **b** și **c**, dar nu și pe cel al lui **z**. Indignat, Ahile interpolează:

d) Dacă **a**, **b** și **c** sînt adevărate, **z** este adevărată.

Caroll observă că paradoxul grecului comportă o infinită serie de distanțe care se micșorează și că în cea propusă de el aceste distanțe cresc.

Un exemplu final, poate cel mai elegant dintre toate, dar de asemenea cel care diferă cel mai puțin de cel al lui Zenon. William James (**Some Problems of Philosophy**, 1911, pag. 182) neagă faptul că s-ar putea scurge patrusprezece minute, pentru că mai înainte este obligato-

nu să fi trecut șapte și înainte de aceasta trei minute și jumătate și mai înainte de trei minute și jumătate, un minut și trei sferturi și tot așa pînă la sfîrșit, pînă la invizibilul sfîrșit, prin delicatele labirinturi ale timpului.

Descartes, Hobbes, Leibniz, Mill, Renouvier, Georg Cantor, Gomperz, Russell și Bergson au formulat explicații — nu întotdeauna inexplicabile și fără rost — ale paradoxului broaștei țestoase. (Eu am reținut cîteva). Aplicațiile lor, după cum cititorul și-a putut da seama, abundă. Cele istorice nu se sfîrșesc: vertiginosul **regressus in infinitum** este aplicabil poate, la toate temele. La estetică: un anume vers ne emoționează dintr-un anume motiv, acest motiv printr-un anume motiv... La problema cunoașterii: a cunoaște înseamnă a recunoaște, dar este necesar să fi cunoscut pentru a recunoaște, iar a cunoaște înseamnă a recunoaște... Cum să judeci această dialectică? E un instrument legitim de cercetare sau doar un prost obicei?

E riscant să gîndești că o coordonare de cuvinte (filosofiile nu sînt altceva) ar putea să se asemene mult cu universul. De asemenea este riscant să gîndești că dintre aceste coordonări ilustre, una — măcar la modul infinitezimal — nu ar putea să se asemene mai mult decît celelalte. Le-am cercetat pe cele care se bucură de un anume credit; îndrăznesc să susțin că numai în cea formulată de Schopenhauer am recunoscut o urmă de univers. Conform acestei doctrine, lumea este o fabrică de voință. Arta — întotdeauna — are nevoie de irealități vizibile. Mi-e de ajuns să citez una: dicția metaforică sau numeroasă ori aparent întîmplătoare a interlocutorilor unei drame... Să admitem ceea ce admit toți idealiștii: caracterul halucinant al lumii. Și să facem ceea ce n-a făcut nici un idealist: să căutăm irealitățile care să confirme acest caracter. Le vom afla, cred, în antinomiile lui Kant și în dialectica lui Zenon.

„**Cel mai mare vrăjitor** (scrie la modul memorabil Novalis) **ar fi cel care s-ar vrăji pe sine însuși pînă într-atîta, încît ar ajunge să considere propriile sale fantasmagorii drept apariții autonome. Nu este oare acesta cazul nostru?** Eu presupun că da. Noi (indivizibila divinitate care acționează în noi) am visat lumea. Am visat-o rezistentă, misterioasă, vizibilă, ubicuă în spațiu și fermă în timp; dar am consimțit prezența în arhitectura ei a unor delicate și eterne interstiții de ne-judecăți pentru a ști că e falsă.

(din POVESTEA NOPȚII, 1977)

CINEVA

Balkh Nishapur, Alexandria; numele nu contează. Ne putem închipui o piațetă, o tavernă, o curte interioară străjuită de înalte balcoane acoperite, un rîu în care s-au repetat fețele generațiilor. Ne putem imagina tot atît de bine o grădină prăfuită, căci deșertul nu e departe. S-a format un cerc și un om care vorbește. Nu ne este dat să descifrăm (sînt multe regatele și secolele) turbanul ușor, ochii ageri, pielea măslinie și vocea aspră care articulează minuni. Nici el nu ne vede, sîntem prea mulți. Povestește istoria celui dintîi șeic și a gazelei sau pe cea a acelui Ulise care s-a poreclit Es-Sindbad Marinarul.

Omul vorbește și gesticulează. Nu știe (alții o vor ști) că face parte din seminția acelor confabulatores nocturni, *a rapsozilor nopții, pe care Alexandru Bicornus îi aduna ca să-i facă plăcute insomniile. Nu știe (n-o va ști niciodată) că este binefăcătorul nostru. Crede că vorbește doar pentru cîțiva și pentru cîteva monede, cînd într-un ieri pierdut întrețese Cartea celor O mie și Una de Nopți.*

TIGRUL

Pleca și venea, delicat și fatal, încărcat cu o infinită energie, de cealaltă parte a barelor groase de fier și îl priveam cu toții. Era tigrul acestei dimineți, în Palermo, și tigrul din Orient și tigrul lui Blake și al lui Hugo și al lui Shere Khan, și totodată tigrii care au fost și care vor fi și de asemenea tigrul arhetipal, căci individul, în cazul său, înseamnă întreaga specie. Ne gîndeam că era crud și frumos. Norah, o fetiță, a spus: E făcut pentru dragoste.

O NOTĂ

La capătul celor douăzeci de ani de munci și al ciudatei aventuri, Ulise, fiul lui Laerte, se întoarce în Itaca sa. Cu spada de fier și cu arcul execută obligatoria răzbunare. Uluită pînă la frică, Penelopa nu îndrăznește să-l recunoască și face aluzie, ca să-l pună la încercare, la un secret știut de ei doi și numai de ei doi: acela al patului lor nupțial, pe care nici un muritor nu-l poate mișca, pentru că măslinul din care a fost lucrat îl ține legat de pămînt. Astfel sună povestea ce se citește în cea de-a douăzeci și treia carte a Odiseei.

Homer nu ignora faptul că lucrurile trebuie spuse într-un mod indirect. Nici grecii nu ignorau acest lucru, ei, al căror limbaj firesc era mitul. Fabula patului nupțial care este arbore este o metaforă fericită. Regina a știut că necunoscutul era regele în clipa cînd s-a văzut în ochii lui, cînd a simțit că în iubirea sa o întîlnea pe cea a lui Ulise.

JOCUL

Nu se priveau. În penumbra împărtășită amîndoi erau serioși și tăcuți.

El îi luase mîna stîngă și-i scotea și-i punea inelul de fildeș și pe cel de argint.

Apoi i-a luat mîna dreaptă și i-a scos și i-a pus cele două inele de argint și inelul de aur cu pietre.

Ea întindea mîinile pe rînd.

Aceasta a durat cîtva timp. Apoi și-au înlănțuit degetele și și-au unit palmele.

O făceau cu o lentă delicatețe, ca și cînd s-ar fi temut să nu greșească.

Nu știau că acel joc era necesar pentru ca un anume lucru să se întîmple, în viitor, într-o anume regiune.

CONDAMNATUL

Una dintre străzile care se încrucișează poate fi Andes sau San Juan sau Bermejo; e totuna. În nemișcata înserare Ezequiel Tabares așteaptă. Din colț poate supraveghea, fără ca cineva să observe, poarta deschisă a crîșmei, care se află la o aruncătură de băț. Nu se neliniștește, dar din cînd în cînd trece pe trotuarul celălalt și intră în singuraticul magazin unde același vînzător îi servește același gin, care nu-l arde pe gît și pentru care lasă cîțiva gologani. Apoi, se întoarce la postul său. Știe că El Chengo nu va întîrzia mult pînă să iasă. El Chengo, cel care i-a luat-o pe Matilde. Cu mîna dreaptă mîngîie mica umflătură pe care o face pumnalul vîrît la subțioară, în haina cu revere petrecute. De multă vreme nu-și mai amintește despre femeie; se gîndește doar la celălalt. Simte modesta prezență a căsuțelor joase: ferestrele cu zăbrele, terasele, curțile cu dale sau din pămînt bătătorit. Omul continuă să vadă aceste lucruri. Fără s-o știe, Buenos-Aires-ul a crescut împrejurul său ca o plantă care face zgomot. Nu vede – îi este interzis să vadă – casele noi și marile autobuze greoaie. Lumea îl străbate și el nu știe. Nu știe nici că suferă o pedeapsă. Ura îl copleșește.

Astăzi, treisprezece iunie o mie nouă sute șaptezeci și șapte, degetele mîinii drepte ale cumătrului mort Ezequiel Tabares, condamnat în anume clipe ale lui o mie opt sute nouăzeci, mîngîie într-o eternă înserare un pumnal imposibil.

CALUL

Cîmpia care așteaptă de la începuturi. Dincolo de ultimii piersici, lîngă rîu, un mare cal alb cu ochi adormiți pare că umple dimineața. Gîtul arcuit, ca într-o gravură persană, iar coama și coada învolburate. E drept și puternic și e făcut din curbe prelungi. Îmi amintesc ciudatul vers din Chaucer: a very horsly horse. *Nu ai cu ce să-l compari și nu se află în apropiere, dar se știe că este foarte înalt.*

Nimic, doar amiaza, zilei gata sorită.

Aici și acum se află calul, dar există în el ceva deosebit, căci și într-un vis al lui Alexandru Macedon se afla un asemenea cal.

EPILOG

Un fapt oarecare – o observație, o despărțire, o întîlnire, unul dintre acele ciudate arabescuri în care se complace hazardul – poate să nască o emoție estetică. Soarta poetului este de a proiecta această emoție, care a fost intimă, într-o fabulă sau într-o cadență. Materia de care dispune, limbajul, este, așa cum afirmă Stevenson, în mod absurd inadecvată. Ce să faci cu uzatele cuvinte – cu acele Idola Fori *ale lui Francis Bacon – și cu unele artificii retorice care se găsesc prin manuale? La prima vedere, nimic sau foarte puțin. Cu toate astea, este de ajuns o singură pagină din însuși Stevenson sau un rînd din Seneca pentru a demonstra că încercarea nu este totdeauna imposibilă. Ca să evit controversa am ales exemple din trecut; îi las cititorului vasta distracție de a căuta alte fericiri, poate mai imediate.*

Un volum de versuri nu este altceva decît o succesiune de exerciții magice. Modestul vrăjitor face ce poate cu modestele sale mijloace. O conotație nefericită, un accent eronat, o nuanță pot strica întregul. Whitehead a denunțat înșelăciunea dicționarului perfect: aceea de a presupune că pentru fiecare lucru există un cuvînt. Lucrăm pe dibuite. Universul este fluid și schimbător; limbajul, rigid.

Dintre cîte cărți am publicat, cea mai intimă este aceasta. Abundă în referințe livrești; a abundat în ele, de asemenea, Montaigne, inventatorul intimității. Se poate spune același lucru despre Robert Burton, a cărui inepuizabilă Anatomy of Melancholy *– una dintre operele cele mai personale ale literaturii – este o fericită compilație care nu poate fi zămislită fără rafturi nesfîrșite de cărți. Precum anume orașe, precum anume persoane o parte foarte plăcută a destinului meu au constituit-o și cărțile. Îmi va fi îngăduit să repet că biblioteca tatălui meu a însemnat întîmplarea capitală a vieții mele? Adevărul e că niciodată nu am ieșit din ea, așa cum nu a ieșit niciodată dintr-a sa Alonso Quijano.*

Buenos Aires, 7 octombrie 1977

Traducere și prezentare de
MIRUNA IONESCU

BREVIAR JURIDIC PENTRU TINERET

În Republica Socialistă România statul ocrotește căsătoria și familia; el sprijină, prin măsuri economice și sociale, dezvoltarea și consolidarea familiei.

Statul apără interesele mamei și copilului și manifestă deosebită grijă pentru creșterea și educarea tinerei generații.

Familia are la bază căsătoria liber consimțită între soți. În relațiile dintre soți, precum și exercițiul drepturilor față de copii, bărbatul și femeia au drepturi egale.

Drepturile părintești se exercită numai în interesul copiilor.

(articolul 1 din Codul familiei)

ÎNCHEIEREA CĂSĂTORIEI

— Vîrsta minimă la care se poate încheia căsătoria este de optsprezece ani pentru bărbat și șaisprezece ani pentru femeie.

— Este oprit să se căsătorească bărbatul care este căsătorit sau femeia care este căsătorită.

— Este interzisă căsătoria între: ● rudele în linie dreaptă ● rudele în linie colaterală pînă la al patrulea grad inclusiv ● între cel care înfiază sau ascendenții lui, pe de o parte, și cel înfiat sau descendenții lui, pe cealaltă ● între copiii celui care înfiază, pe de o parte, și cel înfiat sau copiii acestuia, pe de alta ● între cei înfiați de aceeași persoană ● între tutore și persoana minoră aflată sub tutela sa, pe timpul cît durează tutela.

— Competent să încheie căsătoria este delegatul de stare civilă al consiliului popular al comunei, orașului, municipiului sau sectorului (în cazul municipiului București) în raza căruia se află domiciliul sau reședința unuia dintre cei doi viitori soți.

— Cei care vor să se căsătorească vor face, personal, o declarație de căsătorie la serviciul de stare civilă unde urmează să se încheie căsătoria.

În cazul în care unul din viitorii soți nu se găsește în localitatea unde urmează a fi încheiată căsătoria, el va putea face declarația de căsătorie la serviciul de stare civilă din localitatea în care se află.

— Declarația de căsătorie se face în scris și se semnează de declarant și de delegatul de stare civilă.

Odată cu declarația de căsătorie, viitorii soți vor prezenta și dovezile necesare din care să rezulte că îndeplinesc condițiile prevăzute de lege și că nu există nici un impediment la căsătorie (certificate de naștere, acte de identitate, certificate de sănătate etc.).

— Căsătoria se încheie prin consimțămîntul celor doi viitori soți, care sînt obligați să fie prezenți, împreună, în fața delegatului de stare civilă, la sediul serviciului de stare civilă, pentru a-și exprima acest consimțămînt personal și în mod public.

— După lucrarea consimțămîntului, delegatul de stare civilă întocmește de îndată, în registrul de stare civilă, actul de căsătorie, care se semnează de soți și de delegat.

În situații de excepție, prevăzute de lege, căsătoria se poate încheia în afara sediului serviciului de stare civilă.

Pe baza actului de căsătorie se eliberează certificatul de căsătorie, act cu care se dovedește căsătoria.

NUMELE SOȚILOR

— Viitorii soți vor declara în fața delegatului de stare civilă numele pe care s-au învoit să-l poarte în căsătorie.

— Soții au posibilitatea de a-și păstra fiecare numele avut anterior căsătoriei, pot lua numele unuia sau altuia dintre ei sau pot conveni să poarte numele lor reunite.

În timpul căsătoriei soții au obligația să poarte numele comun declarat.

BUNURILE SOȚILOR

— Soții sînt obligați să contribuie, în funcție de mijloacele și posibilitățile fiecăruia, la cheltuielile gospodăriei.

— Bunurile dobîndite în timpul căsătoriei, de oricare din cei doi soți, sînt, de la data dobîndirii, bunuri comune ale soților.

— Bunurile comune se administrează și se folosesc împreună de către soți, care și dispun, în același mod, de acestea.

— Dacă unul dintre cei doi soți exercită singur vreunul sau mai multe din aceste drepturi (administrarea, folosința sau dispoziția asupra bunurilor comune) se presupune că are și consimțămîntul celuilalt soț pentru aceasta.

— Această prezumție nu se aplică în ceea ce privește bunurile imobile(construcții).

— Bunurile comune nu pot fi urmărite, în vederea recuperării unor debite, de creditorii personali ai vreunuia din soți.

— Soții răspund cu bunurile comune pentru următoarele categorii de cheltuieli și obligații: ● cheltuielile făcute cu administrarea oricăruia dintre bunurile lor comune ● obligațiile pe care le-au contractat împreună ● obligațiile contractate de fiecare dintre soți pentru acoperirea necesităților obișnuite ale căsătoriei ● acoperirea prejudiciului cauzat prin însușirea de unul dintre

soţi a unor bunuri proprietate socialistă, dacă în acest mod au sporit bunurile comune ale soţilor.

— Nu fac parte din bunurile comune şi sînt bunuri proprii ale fiecărui soţ următoarele: ● bunurile dobîndite înainte încheierii căsătoriei ● bunurile dobîndite în timpul căsătoriei prin moştenire, legat sau donaţie, cu excepţia cazului în care cel ce a dispus de bunuri a prevăzut ca ele să fie comune ● bunurile de uz personal şi acelea destinate exercitării profesiei unuia dintre soţi ● bunurile dobîndite cu titlu de premiu sau recompensă, manuscrisele ştiinţifice sau literare, schiţele şi proiectele artistice, proiectele de invenţii şi inovaţii, precum şi alte asemenea bunuri ● indemnitatea de asigurare sau despăgubirea pentru pagube aduse persoanei ● valoarea care reprezintă şi înlocuieşte un bun propriu sau bunul în care a trecut această valoare.

ÎNREGISTRAREA NAŞTERII COPILULUI

— Se face în temeiul unei declaraţii făcute personal la comitetul (biroul) executiv al consiliului popular municipal, orăşenesc, de sector (în cazul municipiului Bucureşti) sau comunal în raza teritorială a căruia a avut loc naşterea copilului.

— Cei obligaţi să facă declaraţia de înregistrare a naşterii sînt oricare dintre părinţi şi, dacă aceştia se află în imposibilitatea de a o face, administraţia maternităţii sau a unităţii sanitare unde s-a produs naşterea, medicul, moaşa sau alte persoane care au fost de faţă la naştere, rudele sau vecinii.

— Odată cu declaraţia, cel care o face va prezenta mai multe acte, respectiv certificatul constatator al naşterii (care se eliberează de unitatea sanitară unde a avut loc naşterea şi se întocmeşte pe un formular tip), actele de identitate ale părinţilor şi certificatul lor de căsătorie.

— Declaraţia de înregistrare trebuie să se facă în termen de 15 zile de la data naşterii.

— Cînd declaraţia de înregistrare a fost făcută după trecerea termenului de 15 zile, dar într-un interval de pînă la un an de la naştere, înregistrarea se operează numai pe baza aprobării date de preşedintele comitetului executiv (respectiv al biroului executiv, în cazul comunelor) al consiliului popular în raza căruia s-a produs naşterea.

— După trecerea unui an de la naştere, înregistrarea se poate face numai în temeiul unei hotărîri judecătoreşti rămase definitive.

SITUAŢIA LEGALĂ A COPILULUI. OCROTIREA MINORULUI

— Dacă părinţii au un nume de familie comun copilul îl va lua pe acesta.

— În cazul în care părinţii nu au un nume de familie comun, copilul va purta fie numele de familie al unuia din ei, fie numele lor reunite. În această din urmă situaţie, numele copilului se stabileşte prin învoiala părinţilor şi se declară, odată cu naşterea, la serviciul de stare civilă.

— Desfacerea căsătoriei sau declararea nulităţii acesteia nu au nici un efect asupra numelui de familie al copilului, care va purta în continuare acelaşi nume.

— Copilul din afara căsătoriei a cărui filiaţie a fost stabilită prin recunoaştere sau prin hotărîre judecătorească are, faţă de părinte şi de rudele acestuia, aceeaşi situaţia cu situaţia legală a unui copil din căsătorie.

— Domiciliul copilului este la părinţii săi.

— Dacă părinţii nu locuiesc împreună, ei vor hotărî, de comun acord, la care dintre ei va locui copilul.

— În cazul în care între părinţi apar neînţelegeri pe acest aspect, domiciliul pe care îl va avea minorul se stabileşte de instanţa judecătorească, criteriul determinant avut în vedere fiind interesele copilului.

— Părinţii au dreptul să ceară înapoierea copilului de la orice persoană care îl ţine fără drept.

Părinţii sînt obligaţi să crească copilul, îngrijind de sănătatea şi dezvoltarea lui fizică, de educarea, învăţătura şi pregătirea lui profesională, potrivit cu însuşirile acestuia şi în conformitate cu ţelurile statului nostru socialist, spre a-l face folositor colectivităţii.

— Ambii părinţi au aceleaşi drepturi şi îndatoriri faţă de copiii lor minori, indiferent dacă aceştia sînt din căsătorie, din afara căsătoriei sau au fost înfiaţi.

— Măsurile privitoare la persoana şi bunurile copilului se iau de comun acord de către părinţi.

— Drepturile părinteşti sînt exercitate exclusiv în interesul copiilor.

— Întreţinerea copilului minor se asigură de părinţii săi.

— Obligaţia de întreţinere există între părinţi şi copii, între cel care înfiază şi cel înfiat, între bunici şi nepoţi, între străbunici şi strănepoţi, precum şi între alte persoane prevăzute de lege.

— Dacă minorul are un venit propriu, dar care nu este îndestulător, părinţii au îndatorirea de a-i asigura condiţiile necesare pentru creşterea, educarea, învăţătura şi pregătirea sa profesională.

— Obligaţia de întreţinere se execută în natură sau prin plata unei pensii în bani.

— Cînd întreţinerea este datorată de părinte sau de cel care înfiază, ea se stabileşte pînă la o pătrime din cîştigul său din muncă pentru un copil, o treime pentru doi copii şi o jumătate pentru trei sau mai mulţi copii.

— Dacă sănătatea sau dezvoltarea fizică a copilului este primejduită prin felul în care se exercită drepturile părinteşti, prin purtarea abuzivă sau prin neglijenţă gravă în îndeplinirea îndatoririlor de părinte, sau dacă educarea, învăţătura sau pregătirea profesională a copilului nu se face în spirit de devotament faţă de Republica Socialistă România, instanţa judecătorească, la cererea autorităţii tutelare, va pronunţa decăderea părintelui din drepturile părinteşti.

Cel decăzut din drepturile părinteşti este obligat să asigure în continuare întreţinerea copilului.

— Neîndeplinirea sau încălcarea obligaţiilor ce revin părinţilor faţă de copiii lor minori atrag şi sacţiuni de natură penală.

— Codul penal prevede pedepse severe pentru infracţiunile de abandon de familie, rele tratamente aplicate minorului şi nerespectarea măsurilor privind încredinţarea minorului.

— Abandonul de familie constă în săvîrşirea de către persoana care are obligaţia de întreţinere, faţă de cel îndreptăţit la întreţinere, a uneia din următoarele fapte: a) părăsirea, alungarea sau lăsarea fără ajutor, expunîndu-l la suferinţe fizice sau morale; b) neîndeplinirea cu rea-credinţă a obligaţiei de întreţinere prevă-

zute de lege; c) neplata cu rea-credință timp de 2 luni, a pensiei de întreținere stabilite pe cale judecătorească.

— Prin rele tratamente aplicate minorului se înțelege punerea în primejdie gravă, prin măsuri sau tratamente de orice fel, a dezvoltării fizice, intelectuale sau morale a minorului, de către părinți sau de orice persoană căreia minorul i-a fost încredințat spre creștere și educare.

Nerespectarea măsurilor privind încredințarea minorului constă în reținerea de către un părinte a copilului său minor, fără consimțămîntul celuilalt părinte sau al persoanei căreia i-a fost încredințat minorul potrivit legii, dacă creșterea sau educarea copilului ar fi primejduită. Aceeași infracțiune o reprezintă și fapta persoanei căreia i-a fost încredințat minorul prin hotărîre judecătorească, spre creștere și educare, de a împiedica în mod repetat pe oricare dintre părinți să aibă legături personale cu minorul, în condițiile stabilite de părți sau de către organul competent.

— Drepturile copilului sînt recunoscute chiar din momentul concepției sale, dacă el se naște viu.

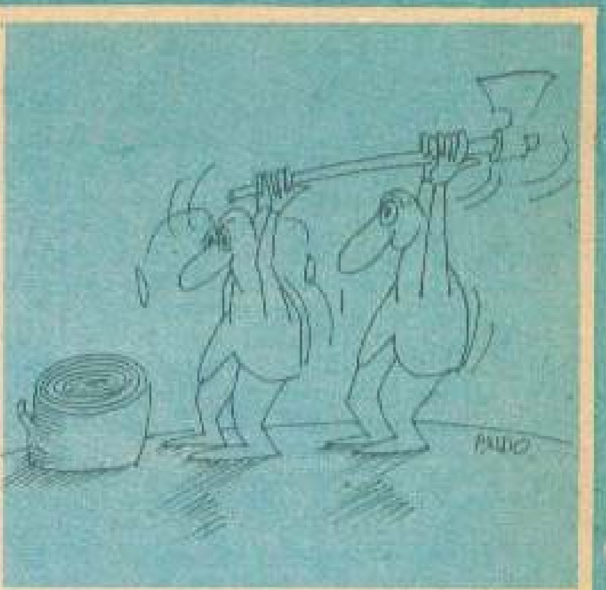

FILIAȚIA ȘI RUDENIA

— Filiația copilului față de mamă rezultă din faptul nașterii și dovedește cu certificatul constatator al nașterii.

— Dacă nașterea nu a fost înregistrată în registrul de stare civilă, sau în cazul în care a fost trecut în registrul de stare civilă ca născut din părinți necunoscuți, mama îl poate recunoaște pe acesta.

— Copilul născut în timpul căsătoriei are ca tată pe soțul mamei.

— Copilul născut după desfacerea, declararea nulității sau anularea căsătoriei are ca tată pe fostul soț al mamei, dacă a fost conceput în timpul căsătoriei și s-a născut înainte ca mama să fi intrat într-o nouă căsătorie.

— Filiația față de tată poate fi stabilită și prin recunoaștere sau prin hotărîre judecătorească.

— Timpul legal al concepției copilului este cel cuprins între a trei suta și a o sută optzecea zi înaintea nașterii sale.

— Rudenia este legătura bazată pe descendența unei persoane dintr-o altă persoană (rudenie în linie dreaptă) sau pe faptul că mai multe persoane au un ascendent comun (rudenie în linie colaterală).

— Stabilirea gradului de rudenie în linie dreaptă se face după numărul nașterilor (fiul și tatăl sînt rude de gradul întîi, nepotul de fiu și bunicul sînt rude de gradul al doilea ș.a.m.d.)

— În linie colaterală gradul de rudenie se determină după numărul nașterilor, urcînd la una din rude pînă la ascendentul comun și coborînd de la acesta pînă la cealaltă rudă (frații sînt rude de gradul al doilea, unchiul și nepotul de gradul al treilea, verii primari — rude de gradul al patrulea etc.).

Vă invităm să urmăriți o prezentare detaliată a acestor noțiuni, precum și a altor dispoziții legale și instituții juridice, în rubrica săptămînală a ziarului nostru — „Breviar juridic pentru tineret".

DAN LAURENȚIU STOICESCU

UMOR

— Dv. sînteți farmacistul de serviciu?
— Da, eu. Ce doreați?...
— Bicarbonat. Mă cam deranjează stomacul.
— Păi bine, omule, pentru atita lucru mă trezești, în puterea nopții?! Un pahar cu apă caldă are același efect.
— Da? Atunci dați-mi un pahar cu apă caldă.

— La ce facultate ai dat anul trecut?
— La drumuri și poduri.
— Și?
— Am căzut de pe pod și am rămas pe drumuri.

— Ce vrea să se facă fiul dumneavoastră?
— Profesor.
— Are calități pentru aceasta?
— Nu tocmai, dar îi plac foarte mult vacanțele...

— Parcă te cunosc de undeva, tovarășe student.
— Am dat în anul trecut tot cu dv.
— Da, acum mi-aduc aminte. Și atunci ce ți-am spus?
— Parcă te cunosc de undeva!

— Chelner, adu o gustare și o jumătate de vin pînă nu se întîmplă scandalul.
Chelnerul îi aduce îndată cosumația cerută.
— Mai adu încă o gustare și o jumătate, pînă nu se întîmplă scandalul, ceru clientul din nou.
Și chelnerul îi aduce iarăși cele comandate. Mai urmează încă o gustare cu vinul respectiv, și în fine își permite să-l întrebe: — Dar despre ce scandal vorbeați dv. adineauri?
— Despre ăla care o să izbucnească acum, pentru că n-am nici un ban să-ți plătesc.

— Popescu, ce știm despre rata profitului?
— Raportul procentual dintre...
— Ionescu, de la cine știm asta?
— De la Popescu, tov. prof.

De toamnă

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1		A	M	A		A	■	S	A	D	A
2	O	D	A	I	■	C	A	R	T	O	F
3	A	U	R	■	O	R	C	■	A	R	A
4	U	N	■			I	T	A	■	U	R
5	R	A	I	T	A	■	A	R	A	M	A
6		■	O	I	T	A	■	I	P	B	■
7	■	C			■	GR	I	■	U		C
8	S	E	C	E	R	A	T	■	C	A	R
9	E	T	A	L	A	T	■	V	A	R	A
10	R	O	S	■		A		I	■	A	M
11	A	S	A	N	A	T	■	N	U	C	A

ORIZONTAL: 1) Adună roadele toamnei — A pregăti baza noilor recolte 2) rezervoare de murături — Cules toamna de sub pămînt 3) Culoare tomnatică (masc.). — Orele... mai scurte! — A trage brazdă adîncă de toamnă 4) Adunat la mijloc! — Căile de comunicație ale satelor (sing.) — Puse-n șură! 5) Începe turul... — Cu... o culoare din cromatica toamnei 6) Coboară toamna de la munte ca albe mesagere ale iernii (dim. sing.) — Institutul de proiectări București (abr.) 7) Cereală pusă toamna sub brazdă 8) Lucrare agricolă de toamnă ce pregătește viitoarele recolte — Transportă rodul bogat al toamnei 9) Pus pe rînduri — Trece înaintea toamnei 10) Măcinat de tot — Adună recoltele-n hambar — În hambar și-n cramă! 11) Secat de-a binelea — Rod al toamnei îmbrăcat în esență tare

VERTICAL: 1) Pline de bogăția toamnei — Aici vara-i ca și toamna pentru toate plantele 2) A strînge recolta — Vreme de toamnă ce nu se trece cu vederea (masc.) 3) Rumeniul rod al livezilor — Fior pe la mijloc! — Încărcată toamna cu fructe și legume proaspete 4) Jumătate de clăi! — Semănători și pluguri, din recuzita campaniei agricole de toamnă (sing.) 5) Făcut pe lîngă casa omului — Oficiază la centru într-o partidă (fem.) 6) Ca fructele încă verzi (masc.) — Prins în cămară, la uscat 7) Nu-i cea pe care o știu — Luat din părți! 8) Sere! — Bătute la vreme de seceriș — Licoare parfumată din bogăția toamnei 9) Recoltată gata! — A prinde-n mîini 10) Element de bază în marea bătălie a recoltărilor de toamnă — Stau tot timpul în vii (sing.) 11) Nu-i deloc în casă — Servește mustul aromat

LITERATURA IN OGLINZI CONCAVE, văzută de Linu

Prezentarea grafică și tehnoredactarea: GEORGE ECLISERESCU

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scinteii" — București

sub comanda nr. 60252

Așa începe orice legendă...
STEAUA BUCUREȘTI 1986